

Π. Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1956

136

51

Ap.ειω. 45063

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

1. ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

2. ΑΝΤΙΓΩΝΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΤΟ ΔΡΑΜΑ

Τὸ δρᾶμα εἶναι καθόλου δημιούργημα τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Ἐγεννήθη δὲ καὶ ἀνεπίγνωτη ἐν Ἀττικῇ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκ τῶν πρὸς τυμὴν τοῦ θεοῦ Διονύσου τελουμένων ἔορτῶν, αἱ δποῖαι παρεῖχον πλεῖστα δραματικὰ στοιχεῖα (τὰ δρώμενα).

Πρόσηλθε δὲ τὸ δρᾶμα ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ ἀρματος, τοῦ ἀδομένου κατὰ τὴν λατρείαν τοῦ θεοῦ Διονύσου, ἐν συνοδείᾳ αὐλοῦ καὶ δραχτικῶν ἡ μιμητικῶν κινήσεων, τοῦ ἀποκλημέντος διὸν ωάμβον. Οὗτος, ἄρρονθμος ὥντεν ἀρχῆ, κατέστη τεχνικὸς ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Ἀρίονος τοῦ Μηθύμναίον καί, τελειοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ Λάσον τοῦ Ἐρμιονέως, εἰσήχθη ὑπὸ τοῦ φιλομούσου ἀρχοντος τῶν Ἀθηνῶν Πεισιστράτου εἰς τὰς ὑπὸ αὐτοῦ δρισθείσας μεγαλοπρεπεῖς ἔορτάς, τὰ Μεγάλα Διονύσια.

Καὶ ἐκ μὲν τοῦ σοβαροῦ διὸν ωάμβον, δστις ἐψάλλετο κατὰ τὰ Λήναια, καθ' ἀοί εορτασταὶ ὑπὸ πένθους κατεχόμενοι διὰ τὸν μαρασμὸν τῆς φύσεως καὶ τὰ παθήματα τοῦ θεοῦ ἐθρήνοντι δι' αὐτά, ἐγεννήθη ἡ τραγῳδία (τράγου φόή, ἐπειδὴ οἱ χορευταὶ ἦσαν περιβεβλημένοι δέρματα τράγου, δι' ὃ καὶ τράγοι ἐκαλοῦντο, καὶ παρίσταντο τὸν Σατύρον, τὸν δπαδοὺς τοῦ Διονύσου), ἐκ δὲ τοῦ φατιδροῦ διὸν ωάμβον δστις ἐψάλλετο κατὰ τὸν χόρον τοῦ τραγητοῦ καὶ τῆς συγκομιδῆς τοῦ οἴρου, ἐγεννήθη, λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης ὑπερτάτης εὐθυμίας καὶ χαρᾶς διὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς φύσεως καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ θεοῦ, ἡ κωμῳδία.

Πρῶτος, δστις προηγάγε τὴν τραγῳδίαν, ἥτο δὲν τῷ ἀγροτικῷ δήμῳ τῆς Ἰκαρίας τῆς Ἀττικῆς γεννήθεις ποιητὴς Θέσπις, δστις εἰσήγαγε τὸν πρῶτον ὄποκριτήν, ὄποκριτόμενον ἄλληλοδιαδόχως πολλὰ

πρόσωπα διὰ τῆς ἀλλαγῆς προσωπείων ἐξ ὁδόνης. Τοιουτούρροπος δὲ μὲν ὑποκριτής, διάφορον τώρα πλέον πρόσωπον ἀπὸ τὸν χορόν, ὅμιλει πρὸς αὐτὸν (στοιχεῖον ἐπικόν), δὲ καὶ χορὸς ἀπεκρίνετο ἥδων καὶ χορεύων (στοιχεῖον λυρικόν), ἐκ τῆς ἔνωσεως δὲ τούτων προηλθε τὸ δρᾶμα.

³Ἐνῷ δὲ ὁ Πεισίστρατος, ὃς εἴπομεν ἀνωτέρω, διὰ τὰ εὐχαριστήσῃ τὸν λαόν τον εἰχεν ἀναδείξει τὰ Μεγάλα Διονύσια, λαμπροτάτην καὶ δημοκρατικωτάτην ἔορτήν, καὶ εἰχεν εἰσαγάγει τὸν διθύραμβον, οἱ νιοὶ τοῦ Πεισίστρατον ἐκάλεσαν τὸν διαμορφωτὴν τοῦ δράματος Θέσπιν, ἵνα δώσῃ διαφόρους παραστάσεις μετὰ τοῦ θιάσου τον εἰς τὰ διάφορα χωρία τῆς Ἀττικῆς καὶ τὰ περίχωρα καὶ εἰς τὸ Ἀστιν.

Τὸ δρᾶμα δέ, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἦτο περιωρισμένον εἰς ὄποδέσεις λαμβανομένας ἐκ τῶν μύθων καὶ εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου, ἐλάμβανεν ἔπειτα χάριν ποικίλιας ὄποδέσεις, προκαλούσας ζωηρότατα συναισθήματα καὶ συγκινήσεις, ἀπὸ δλον τὸν μυθικὸν κόσμον τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τὰ ἀθάνατα Ὁμηρικὰ ἔπη καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν ἀνθρώπινον τοῦ τριῶν φημισμένων μύθων, τοῦ Ἀργοναυτικοῦ, τοῦ Θηβαϊκοῦ καὶ τοῦ Τρωϊκοῦ. Τοιουτούρροπος ἡροίχθη εἰς τὴν δραματικὴν ποίησιν πλαισίαν καὶ ἀπεριόριστον στάδιον καὶ ἀπέκτησεν αὕτη ποικίλιαν καὶ πολυμέρειαν.

³Εμφανισθέντων δὲ μετὰ τὸν ποιητὴν Θέσπιν τῶν δραματικῶν ποιητῶν Χοιρίλον τοῦ Ἀθηναίου, μαθητοῦ τοῦ Θέσπιος, δόσις εἰσήγαγε τὰς προσωπίδας καὶ τὰς λαμπρὰς θεατρικὰς ἐνδυμασίας, καὶ τοῦ Φρυνίχου τοῦ Ἀθηναίου, δόσις πρῶτος εἰσήγαγε καὶ τὰ γυναικεῖα πρόσωπα, τὸ δρᾶμα ἐτελειοποιήθη μεγάλως, ἵνα μετὰ τὸν προδρόμον τούτους ἐμφανισθῇ ἡ ἀκτινοβόλος τριάς τῶν μεγάλων τραγικῶν ποιητῶν, τοῦ Αἰσχύλου εἰσαγαγόντος τὸν β' ὑποκριτήν, τοῦ Σοφοκλέους τὸν γ' καὶ τοῦ τραγικωτέρου πάντων Εὐριπίδου, ὑφ' ὧν τὸ δρᾶμα ἀνήχθη εἰς τὴν ὑψίστην αὐτοῦ ἀκμήν.

Ἐτοι τὴν ἀνάπτυξιν δὲ καὶ τελειοποίησιν τοῦ δράματος κατὰ τὸν Εὐαῖνα συνετέλεσαν μεγάλως καὶ αἱ τότε ἐπικρατοῦσαι θρησκευτικαὶ ἀντιλήψεις καὶ δοξασίαι, αἱ ἡθικαὶ καὶ κοινωνικαὶ ἀρχαί, ἵδια κατὰ τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἐπικρατήσασαν μετὰ τὸν Περσικὸν πολέμους, καθ' οὓς ἐσώθη ἡ Ἑλλὰς καὶ δὲ Ἐλληνικὸς πολιτισμός.

³Ἐν τῷ μέσῳ λοιπὸν τοιούτου κοινωνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ πε-

οι βάλλοντος, ἐν τῷ μέσῳ τοιαύτης πνευματικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἀτμοσφαίρας, εἰς τὴν πανελλήνιον αὐτὴν ἀνωτέραν πνευματικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν σχολὴν ἐμφανισθέντες οἱ τοεῖς μουσόληπτοι τραγικοὶ ποιηταί, διὰ τὰ συμπληρώσωσιν δ, τι ἐκαλλιτέχνησαν ἐν λίθῳ, χαλκῷ καὶ χρυσῷ καὶ διὰ τῆς σμίλης καὶ τοῦ χρωστῆρος οἱ μεγάλοι καλλιτέχναι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐφιλοτέχνησαν τὰς τραγῳδίας αὐτῶν, αἴτινες ἀντανακλᾶσι τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἰδέας, τὰ συναισθήματα καὶ τὰ πάθη καὶ τὴν ἰδεολογίαν γενικῶς τῆς προηγμένης τότε Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, καὶ ἀπεταμένσαν τοὺς λογοτεχνικοὺς καὶ ἡθικοὺς καρποὺς δῆλης τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς, οἵτινες τότε ἀπετέλουν τὸν πνευματικὸν καὶ ἡθικὸν θησαυρὸν διοικήσουν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ωστε τὸ δρᾶμα δὲν ἦτο αὐθόρυμητον δημιούργημα δλίγων ἀτόμων ἢ μόνον τῶν λαϊκῆς μορφῆς θρησκευτικῶν ἔօρτων τοῦ Διονύσου, ἀλλὰ προϊὸν τοῦ φυσικοῦ καὶ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος τῆς ἐξόχου ἐκείνης ἐποχῆς δύμοῦ μετὰ τῆς τεχνικῆς ποιήσεως καὶ ἐπινοίας τῶν ἐμπνευσμένων ἐκείνων ποιητῶν, ἦτο δηλ. ἐν κατακλεῖδι τὸ προϊόντες προηγμένου πολιτισμοῦ.

Διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ πούροι ήμῶν εἶχον ἀροικοδομήσει εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς Ἑλλάδος παρὰ τὸν ναούς των καὶ μεγαλοπρεπῆ λίθινα θέατρα καὶ μετ' ἴδιαζούσης τιμῆς περιέβαλλον τὰς θεατρικὰς παραστάσεις καὶ ἀθρόου προσήρχοντο εἰς αὐτάς, ὡς εἰς ἀρίστην καὶ φωτοπάροχον πνευματικὴν ἀγωγήν, δι' ὃ καὶ αἱ δραματικαὶ παραστάσεις διδασκαλία ἐλέγοντο, ὡς ἀποτελοῦσαι ἐθνικὸν ἄμα καὶ θρησκευτικὸν θεσμόν, ἐξυφοῦντα καὶ σφυρηλατοῦντα τὰ πατριωτικὰ καὶ θρησκευτικὰ συναισθήματα αὐτῶν.

Τὸ γεγονός δὲ μόνον, διτὶ ὑπῆρξεν ἐπίσημος ἀρχων, καὶ δὴ δ μέγας Περικλῆς, διτὶς παρεῖχεν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου δωρεάν τὸ εἰσιτήριον εἰς τὸν ἀπόρους καὶ τὸν ἐργάτας, εἶναι ἵκανὸν γὰρ μᾶς πείσῃ, διτὶ τὸ θέατρον κατετάσσετο εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν μεταξὺ τῶν μεγάλων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης φωτοπαρόχων πνευματικῶν ἐστιῶν.

2. Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

“Ο Σοφοκλῆς, νίδις τοῦ Σοφίλου, ἐγεννήθη τῷ 496 π. Χ. ἐν τῷ Ἱππίῳ Κολωνῷ, διτὶς ἦτο θελκτικώτατον ἐπὶ λόφου προάστιον τῶν Ἀθηνῶν.

Ο Σοφοκλῆς, ως νίδις πατρὸς εὐπόρον, ἔχοντος ἐργοστάσιον μαχαιροπούιας, ἔιναν ἐπιμεμελημένης ἀγωγῆς καὶ παιδείας. Ἐδιδάχθη ἐπιμελῶς μουσικὴν καὶ γυμναστικὴν καὶ ἀνέπιτυξεν ἀρμονικῶς τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς αὐτοῦ δυνάμεις. Τὸ σωματικόν του δὲ κάλλος, ἡ πιρόδυνμος χάρις καὶ ἡ ψυχική του εὐγένεια, ως καὶ αἱ μουσικαὶ του ἐκπάτητες, τὰς δοπίας ἀνέπιτυξεν ὁ πεφίημος διδάσκαλός του τῆς μουσικῆς¹. Λάμπρος, κατέστησαν αὐτὸν ἄξιον μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐκπιμήθεως παρὰ τῶν συμπολιτῶν του. Διὰ τοῦτο, διε μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ἱεραμαχίᾳν ἐωτάσθησαν τὰ ἐπινίκια, ὁ Σοφοκλῆς ἐκλεχθεὶς ἐκ χιλιάδων ἄλλων ἐφῆβων. Ἀθηναίων ἐχόρευσεν ἐπὶ κεφαλῆς χροῦν παίδων περὶ τὸ τρόπαιον. Ἡ φυσιογνωμία δὲ τοῦ Σοφοκλέους, τὸ μεγαλοπρεπὲς παρόφευμά του καὶ ἡ ἥρεμος ἐκφρασίς τοῦ προσώπου του², θαύμασις οὐσιναιώλαποτε πωμένα εἰς τὸν ἐπιβλητικώτατον ἀνδριάντα ποτε τοῦλα διδυμοκόμενον σήμερον εἰς τὸ Λατερανὸν Μονοεῖον τῆς³. Ρώμηςτες ίακ οὐαδύμιον εἶπον.

Τάχις Μελετῶν ἀειδεύτηρος τάκιβος Σοφοκλῆς τὸν ἀδάρατον Ὅμηρον καὶ θαυμάζων τὸν ποῶτον καὶ μεγαλοφάρταστον τραγικὸν ποιητὴν καὶ διδάσκαλόνταν⁴ Αἰσχύλουν⁵ ἐνωφίες⁶ ἐποράπηεις τὴν ποίησιν, καὶ δὴ εἰς τὴν πραγμάτην καὶ ἀφωνεών θῆρας⁷ ἐξ ὄντος ηρώου λέξεις τὴν δραματικὴν τέχνην καθὼς θλογτὸν βίοντες τεῦματ⁸ ἀρύνονταί τοι⁹.

Περὶ δὲ Εὐθρεύα¹⁰, μόλις 28 ἐπανήγορο Σοφοκλῆς, ὅχων πεποίθησιν εἰς τὴν ποιητικήν του¹¹ εἴσαι κατῆλθε, τῷ στρῶτοικα τῷ Αθηναϊδεῖ τὸν δραματικὸν ἀγῶνα καὶ θετικαριζόμενον¹² τὸν σπαλάμαχον τραγικὸν ποιητὴν Αἰσχύλουν¹³ καὶ θάνατον¹⁴ Κατὰ τὸν ἀγῶνα, μάλιστα διεῖπον, ἐνῷ οἱ μὲν τῶν θεατῶν ἐπευρήμουν πάθον¹⁵ Αἰσχύλουν¹⁶ αἱ δὲ τὸν Σοφοκλέα, εἰσῆλθεν εἰς τὸν θέατρον¹⁷. Καί μιν η επιμετρέψας, ἐκ τῆς θέατρας τον. Παρακληθεὶς δὲ ωτούσι τὰ φροντιστήρια ὡς ποιῆσι μετὰ τῶν συστρατήγων του¹⁸ ἀπέτρεψε πάτρην τοτέ φακον¹⁹ τῆς νίκης²⁰ εἰς τὸν Σοφοκλέα, δοτις οὕτως ἐμφανίζεται ὡς τέρον ἐπιτέλλον²¹ αἴσιον ἐν τῇ δραματικῇ σκηνῇ²². Ἐκτοτε ὑπερέχει σκεδάντη πάντοτε εἰς τοὺς δραματικοὺς ἀγῶνας, τῷ δὲ 441 διδάξας τὴν Ἀρτιγόνην τοοοῦτον ηὐδοκίμησεν εἰς αὐτήν, ὡστε ἔξελέχθη τῷ 440 αὐτούτηρος τῷ Περικλέους εἰς τὸν Σαμιακὸν πόλεμον. Καὶ γενικῶς δὲ Σοφοκλῆς ἀνεδείχθη ἀληθῆς καλλιτέχνης τῆς δραματικῆς τέχνης, χοράφων²³ ἐπὶ ἔξηκοντα ἔτη ἀριστοτεχνικὰ δράματα μέχρι βαθύστερος οὐγήρατος αὐτοῦ καὶ συκεχῶς εὐνοούμενος καὶ τιμώμενος.

Α. ΖΩΗΡΗΣ Η. ΒΙΒΛΙΟΝ

ὅπο τοῦ Ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ, ή καλαισθησία τοῦ δποίου εὗρισκε πάντοτε εἰς τὰ ἔργα του ιὴν πληρεστέραν ἵκανοποίησιν.

‘Ως ἄνθρωπος δὲ Σοφοκλῆς ἦτο φαῖ δρός, εὐπρόσή γορος καὶ πολὺ προσηγής, δὲν παρέλειπε δὲ νὰ διατηρῇ φιλικὰς σχέσεις μετ’ ἔξεχόντων προσώπων τῆς ἐποχῆς του, τοῦ Περικλέους, τοῦ Ἡροδότου κ. ἢ. Ἡτο ἐπίσης φιλόθρησκος, τηρητής τῶν παραδόσεων καὶ θεοσεβής, ἀνευ ὑπερβολῶν καὶ στενότητος πνεύματος, ἀσκήσας μάλιστα καὶ ἴερατικὸν ἀξίωμα. Ἀξιον σημειώσεως ἐπίσης εἶναι, ὅς θὰ ἀντιληφθῶμεν καὶ ἐκ τῆς ἀγαγώσεως τῆς τραγῳδίας ταύτης, δι τοῦ ὅτα τὰ ἀνθρώπινα αἰσθήματα εἴχον τὴν ἀπήκησίν των εἰς τὴν βαθεῖαν ἐκείνην ψυχήν, ἀντιλαμβανομένην μὲ βαθεῖαν πεῖραν τῆς ζωῆς δλους τοὺς βαθμοὺς καὶ τὰς μορφὰς τοῦ πάθους, τὰ τρυφερὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ὑψηλὰς ἔξαρσεις.

Τέλος δὲ Σοφοκλῆς διεκρίνετο διὰ τὴν ἔξαιρετον ἀγάπην τον πρόσως τὰς Ἀθήνας, τὰς δποίας οὐδέποτε καθ’ δλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς του ἐγκατέλιπε διὰ νὰ ἀποδημήσῃ, δπως ἔπραξαν οἱ ἄλλοι δύο τραγικοὶ καὶ ἄλλοι διανοούμενοι τῆς ἐποχῆς του, εἰς ἄλλας χώρας, καίτοι ἐπανειλημμένως εἴχε κληθῆ ὑπὸ διαφόρων ἡγεμόνων διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς αὐλὰς αὐτῶν.

Καίτοι δὲ δ Σοφοκλῆς εἴχεν ἔξι λιδιούνγρασίας εὕθυμον χαρακτῆρα, ἐδοκίμασεν ὅμως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου τον ἵκανάς λύπας, λόγω ολικιακῶν διενέξεων, τοῦ νιοῦ τον μάλιστα Ἰοφῶντος ἐγείραντος δίκην παρανοίας κατ’ αὐτοῦ. Ἡ καταλαβοῦσα δὲ αὐτὸν βαρυθυμία διαφαίνεται καὶ ἐν τῷ τρίτῳ στασίμῳ τοῦ τελευταίου δράματος του, τοῦ Ολδίποδος ἐπὶ Κολωνῷ.

Τοιοῦτος ὅν δ μέγας τραγικὸς ἀπέθαρε γαλήνιον φυσικὸν θάρατον τῷ 406 π. Χ. ἐν ἥλικᾳ 90 ἔτῶν.

3. TO ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

‘Ο Σοφοκλῆς ζήσας εἰς ἐποχήν, καθ’ ἥν αἱ Ἀθῆναι ἤσαν πνευματικὸν κέντρον δλης τῆς Ἑλλάδος (κοινὴ παίδευσις Ἑλλάδος, Ἑλλὰς Ἑλλάδος, δπως ἐλέγοντο), καὶ ἔζων ὃς ἀνταγωνιστάς του δύο μεγάλους ἐπίσης δμοτέχγους του, τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Εὔριπόδην, κατώρθωσε νὰ καινοτομήσῃ εἰς τὴν δραματικὴν τέχνην καὶ νὰ ἐμφανίσῃ τοιαύτας λιδιότητας, αἵτινες κατέστησαν αὐτὸν ποιη-

τικὸν ἀστέρα πρώτου μεγέθους καὶ ἀνυπέρβλητον τραγικὸν ποιητήν.

Ἐν πρώτοις ἡ σπουδαιοτέρα μεταβολὴ ἦτο, διὰ τὸ Σοφοκλῆς ἐδίδασκε τρεῖς χωριστάς τραγῳδίας μὲν διάφορον δι’ ἑκάστην ὑπόθεσιν, ἀντὶ μιᾶς συνεχομέρης τριλογίας μὲν κοινὴν ὑπόθεσιν, ὡς ἔποιατεν ὁ Αἰσχύλος. Ἡὕξησεν δομοίως τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑποκριτῶν ἐκ δύο (τὸν α' εἶχεν εἰσαγάγει, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ὁ Θέσπις, τὸν β' ὁ Αἰσχύλος) εἰς τρεῖς. Ὁμοίως ἡὕξησε τὸν ἀριθμὸν τῶν χορευτῶν δι’ ἑκαστοτορ δρᾶμα ἐκ 12 εἰς 15. Ὡσαντάς περιώρισε τὰ ἄσματα τοῦ χοροῦ, δώσας μεγαλυτέραν ἔκτασιν εἰς τὸν διάλογον.

Ἐξ ἄλλου ὁ Σοφοκλῆς εἶναι ἀπαράμιλλος καλλιτέχνης εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ δράματος. Ἐχει ἀρίστην ἡθοποιίαν, ζωγραφῶν τελείως τὸν χαρακτῆρας τῶν προσώπων του. Ἐπίσης ἐπιτηδεύεται ἄριστα τὴν πλοκὴν τοῦ μύθου, παρεμβάλλων εἰς τὰ δράματά του περιπετείας καὶ ἀναγνωρίσεις, καὶ χρησιμοποιεῖ ἐν πᾶσι τὴν φυσικότητα καὶ τὴν ἀρμονίαν, ποὺ πρέπει. Ἀφαιρέσας τὸν δύκον καὶ τὴν ὑπερθρόνην τοῦ Αἰσχύλου, δοτις παρίσταντε τὰ ποάγματα ἀνώτερα καὶ ὑπερφυσικάτερα τοῦ πραγματικοῦ, καὶ ἀντιθέτως πρὸς τὸν Εὑριπίδην, δοτις παρίσταντεν αὐτά, δποῖα εἶναι ἐν τῇ πραγματικότητι, ὁ Σοφοκλῆς παρίσταντεν αὐτὰ δποῖα πρόπει νὰ εἶναι, ἀκολουθῶν τὸ μέτρον, δπερ εἶναι ἡ εὐγενεστάτη καὶ χαριεστάτη ἀρετὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Ἡ γλώσσα του, ὡς θὰ ἔκτιμησωμεν αὐτήν, εἶναι πλήρης λεπτότητος καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀρμονικήν καὶ σύμμετρον δραματικήν του τέχνην, καὶ διὰ τοῦτο ἀπεκάλουν αὐτὸν οἱ ἀρχαῖοι μέλιτταν, δ δὲ Ἀριστοφάνης ἔλεγεν, διτὶ τὸ στόμα του μέλιττι κεχριμένον ἦν. Ἀλλὰ καὶ τὰ χορικά του ἄσματα εἶναι περίτεχνα καὶ ὠραῖα, μεστά μεγαλοπρεπείας καὶ χάριτος.

Ομοίως, ἐνῷ εἰς τὸν Αἰσχύλον τὸ τραγικὸν πραγματοποιεῖται εἰς τὴν στάσιν τῆς Μοίρας ἡ τοῦ Θείου ἔναρτι τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν πάλην αὐτῶν πρὸς ἐκεῖνα, εἰς τὸν Σοφοκλέα ἡ Μοῖρα ἡ ὁ Θεὸς διευθύνοντον μὲν μέχρις ἐνὸς σημείου τὰς τύχας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἡ ἐσωτερικὴ δύναμις καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου εἶναι ἐκείνη, ἡ δποῖα παρορμᾶ αὐτὸν εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ, δν θέτει πρὸς αὐτοῦ.

Διὰ τὰς ἀρετάς του δὲ αὐτὰς καὶ τὰς ἄλλας, ἀς ἡμεῖς οἱ ἔδιοι θὰ ἔκτιμησωμεν ἐν τῇ ἀναγνώσει τῶν ἔργων του, δικαίως ὁ μὲν Ξενοφῶν ἔθεωρει αὐτὸν ὡς τὸν τελειότατον τῶν τραγικῶν, δ δὲ

**Αριστοτέλης τοὺς κανόνας τῆς τραγικῆς τέχνης ἐκ τῶν τραγῳδῶν κυρίως τοῦ μεγάλου τούτου τραγικοῦ ἔλαβεν.*

4. ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

**Ο Σοφοκλῆς συγγράφων δι' ὅλου τοῦ βίου ἐποίησε περὶ τὰ 123 δράματα διαφόρων ὑποθέσεων καὶ ἔλαβε τὰς περισσοτέρας ἐξ ὅλων τῶν τραγικῶν νίκας, ἐκ τῶν δραμάτων δὲ τούτων ἐσώθησαν μέχρις ἡμῶν ἐπτά: Ἀντιγόνη, Ἡλέκτρα, Τραχίνιαι, Οἰδίποντος τύραννος, Αἴτας, Φιλοκτήτης καὶ Οἰδίποντος ἐπὶ Κολωνῷ.*

Αἱ τραγῳδίαι δὲ αὗται ἐπαιζοντο εἰς ὅλας τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις, εἰκόνες καὶ προτομαὶ αὐτῶν πολλαὶ ἐστήθησαν, καὶ σήμερον τιμῶνται ὑφ' ὅλοις ἀνθρώποις τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου τὰ ἔργα του, ἀπλήστως ἀναγιγνωσκόμενα καὶ ἐμφανιζόμενα εἰς τὴν σκηνήν.

5. ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

Eίναι γνωστὸς δὲ περὶ τοῦ Λαίον, τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν, μῆνος, καθ' ὃν οὗτος ἔλαβε χρησμὸν παρὰ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, ὅτι τὸ τέκνον, ποὺ θὰ ἀποκτήσῃ, θὰ φονεύσῃ τὸν πατέρα καὶ θὰ συζευχθῇ τὴν μητέρα του. Διὰ τοῦτο, γεννηθέντος ἄρρενος τέκνου, φοβηθέντες οἱ γονεῖς του (Λάιος καὶ Ἰοκάστη) τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ χρησμοῦ, ἀφοῦ ἐτρύπησαν τὰ σφραγὶς τῶν ποδῶν του διὰ περδόντης καὶ ἐξήρτησαν ἐκ σχοινίου, παρέδωσαν τοῦτο εἰς βασιλικὸν ποιμένα, ἵνα ἐκθέσῃ εἰς τὸν Κιθαιρῶνα, διὰ τὰ χαθῆ. Ἀλλ' δὲ ποιμὴν εὐσπλαγχνυσθεὶς παρέδωσε τὸν παῖδα εἰς Κορίνθιον ποιμένα, δὲ οποῖος ἐσπενσε νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Κορίνθου Πόλυνθον. Ὁ Πόλυνθος μετὰ ζαρᾶς ἐδέχθη καὶ νίοθέτησεν αὐτόν, διότι ἐστερεῖτο τέκνων, καὶ ὀνόμασεν Οἰδίποδα, λόγῳ τοῦ παθήματος (τοῦ οἰδήματος) τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δύνατος ἀνδρωθεὶς δὲ Οἰδίποντος ὑβρίσθη ὑπὸ συνδαιτυμόνιος του ἐν συμποσίῳ, ὅτι εἶναι νόθος, μετέβη εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, διὰ τὰ ζητήση πληροφορίας περὶ τῆς γνησίας καταγωγῆς του, τὸ δὲ μαντεῖον τῷ ἐδωκε τὴν ἐντολὴν νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του, διότι θὰ φονεύσῃ τὸν πατέρα του καὶ θὰ λάβῃ σύνεγον τὴν μητέρα του. Θεωρῶν δὲ Οἰδίποντος τὴν Κόρινθον πατρίδα ἀπεφά-

σισε νὰ μὴ ἐπανέλθῃ πλέον εἰς αὐτήν, ἀλλ᾽ ἀκολουθήσας ὅδὸν πρὸς τὴν Φωκίδα συναντᾶ τὸν πραγματικὸν πατέρα τον Λάιον καὶ φονεύει αὐτόν.

Συνεχίζων μετὰ τοῦτο τὸν δρόμον τον δ Οἰδίπονς φθάνει εἰς τὰς Θήβας, καθ' ὃν χρόνον ἡ πόλις κατετρύχετο ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ τέφρατος, τῆς Σφιγγός, ἡτις ἔφθειρε πολλοὺς πολίτας, μὴ δυναμένους τὰ λύσοντα τὸ προβαλλόμενον αἴνυμα ὅπ' αὐτῆς. Διὰ τοῦτο δ βασιλεύων τῆς πόλεως, ἀδελφὸς τῆς βασιλίσσης Κρέων, προεκήρυξεν, διτὶ ἐκεῖνος, δ ὅποιος ἥθελε λύσει τὸ αἴνυμα, θὰ ἔγινετο βασιλεὺς καὶ θὰ ἐλάμβανε σύζυγον τὴν χήραν βασίλισσαν.

Ο Οἰδίπονς, παρεπιδημῶν ἐν Θήβαις, κατορθώνει διὰ τῆς εὐφυΐας των νὰ λύσῃ τὸ αἴνυμα καὶ νὰ λάβῃ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν βασίλισσαν σύζυγον. Ἀποκτήσας δὲ μετ' αὐτῆς τέσσαρα τέκνα, τὸν Ἐτεοκλέα, τὸν Πολυνείκη, τὴν Ἀρτιγόνην καὶ τὴν Ἰσμήνην, ἔζη ἐν ἀρχῇ εὐτυχίᾳ, διτὲ αἴφρης δεινὸς λοιμὸς μαστίζει τὴν χώραν του.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ταῦτης, καθ' ἣν δ μὲν λαὸς ἀγωριᾶ διὰ τὴν τύχην τῆς πόλεως, δ δὲ Οἰδίπονς σκέπτεται, ποῖα μέτρα δέον νὰ λάβῃ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ λαοῦ, ἄρχεται τὸ δρᾶμα, τοῦ δποίου τὰς λεπτομερείας θὰ ἔδωμεν ἐν τῇ ἀναγνώσει αὐτοῦ.

6. ΑΝΤΙΓΟΝΗ

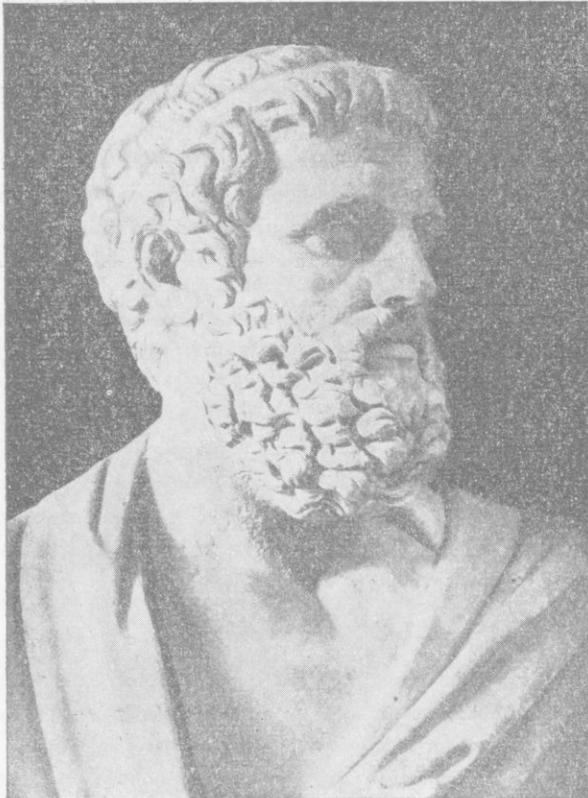
Ο Οἰδίπονς, τυφλὸν δογανον τοῦ μοιραίον, ὡς γνωρίζομεν ἐκ τοῦ ἀνωτέρῳ ἐκτεθέντος σχετικοῦ μύθου, ἐφόνευσεν ἐν ἀγνοίᾳ τὸν πατέρα τον Λάιον καὶ συνεζεύχθη τὴν μητέρα τον Ἰοκάστην. Ὁτε δὲ ἀπεκαλύφθη τὸ γεγονός τῆς πατροκτονίας καὶ τοῦ μιαροῦ γάμου, ἡ μὲν μήτηρ καὶ σύζυγος Ἰοκάστη ἀπτηγχονίσθη, δ δὲ Οἰδίπονς, ἀφ' οὗ ἐτύφλωσεν ἑαυτόν, μετ' ὀλίγον ἀπέθανε. Μετὰ τὸν θάνατον τούτου οἱ νίοι αὐτοῦ συνεφώνησαν νὰ βασιλεύῃ ἐκάτερος τῶν δύο κατ' ἔτος, ἀλλ' διτὲ παρῆλθε τὸ ἔτος τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Ἐτεοκλέους, ἥρευτο οὗτος νὰ παραχωρήσῃ τὴν βασιλείαν εἰς τὸν ἀδελφόν. Τότε δ Πολυνείκης μεταβὰς εἰς τὸ Ἀργος καὶ γενόμενος ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀργονος Ἀδράστον ἐκστρατεύει μετὰ τοῦ πενθεροῦ καὶ πέντε ἄλλων ἡγεμόνων ἐναντίον τῶν Θηβῶν. Ἐκαστος τῶν ἐπτὰ τούτων ἡγεμόνων ἐτάχθη ἔρατι μιᾶς τῶν ἐπτὰ πυλῶν τῆς πόλεως, τὰς δποίας ἐπτὰ ἐπίσης Θηβαῖοι ἥρωες ὑπερόησπιζον. Ἐνῷ

δὲ τοιουτορόπως εἶχον ἀντιπαραταχθῆ τὰ ἀντίπαλα στρατεύματα, ἀπεφασίσθη νὰ κριθῇ ὁ πόλεμος διὰ μονομαχίας τῶν δύο ἀδελφῶν, οἵτινες πίπτουν ἀμφότεροι κατ' αὐτήν.

Μετὰ τοῦτο τὴν βασιλείαν ἀνέλαβεν ὁ θεῖός των, ἀδελφὸς τῆς Ἰοκάστης, Κρέων, δοτις κατορθώνει, ἀφ' οὗ προσηγέγενη κατὰ συμβουλὴν τοῦ μάντεως Τειρεσίου θῦμα πρὸς ἔξιλέωσιν τοῦ θεοῦ "Ἄρεως ὁ πρεσβύτερος νίός του Μεγαρεύς, νὰ νικήσῃ τοὺς ἐχθροὺς καὶ νὰ τρέψῃ αὐτοὺς εἰς φυγήν.

Τὸ ὑπὸ ἀνάγνωσιν τοῦτο δρᾶμα, τὸ δποῖον εἶναι, ὡς θὰ ἔδωμεν, ἄριστον διὰ τὴν ἡθοποιίαν του καὶ ἵσως ἡ ἐνδοξοτάτη τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν τραγῳδιῶν, ἄρχεται εὐθὺς μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Κρέοντος ἔκδοσιν τῆς διαταγῆς περὶ τῆς τύχης τῶν νεκρῶν τῶν ἀλληλοφορευθέντων δύο ἀδελφῶν.

ποιητικών του ποιητών είναι ο μεγαλύτερος ποιητής από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα είδε πολλά ποιητικά έργα που περιλαμβάνουν την ποίηση της γλώσσας των γερμανόπουλων ποιητών της αρχαιότητας.

ΣΟΦΟΚΛΗΣ

Π. Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ
ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

Οργανισμός Εκδοσεως Σχολικων Βιβλιων
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1956

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΟΙΔΠΟΥΣ

Ὥ οὐκέτα, Κάδμου τοῦ πάλαι νέα τροφή,
τίνας ποθ' ἔδρας τάσδε μοι θοάζετε,
ἴκτηρίοις κλάδοισιν ἔξεστεμμένοι;
πόλις δ' διμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει,
διμοῦ δὲ παιάνων τε καὶ στεναγμάτων,
ἀγὼ δικαιῶν μὴ παρ' ἀγγέλων, τέκνα,
ἄλλων ἀκούειν, αὐτὸς ὁδὸς ἐλήνυθα
δι πᾶσι κλεινὸς Οἰδίπους καλούμενος.
ἄλλ', ὃ γεραιέ, φράζ', ἐπεὶ πρέπων ἔφυς
πρὸ τῶνδε φωνεῖν, τίνι τρόπῳ καθέστατε,
δείσαντες ἢ στέρξαντες; ως θέλοντος ἂν
ἔμοῦ προσαρκεῖν πᾶν δυσάλγητος γὰρ ἂν
εἴην, τοιάνδε μὴ οὐ κατοικίδων ἔδραν.

ΙΕΡΕΥΣ

ἄλλ', ὃ κρατύνων Οἰδίπους χώρας ἐμῆς,
δρᾶς μὲν ἡμᾶς ἡλίκοι προσήμεθα
βωμοῖσι τοῖς σοῖς· οἱ μὲν οὐδέπω μακρὰν
πτέσθαι συμένοντες, οἱ δὲ σὺν γήρᾳ βαρεῖς
ίερεῖς, ἐγὼ μὲν Ζηνός, οἵδε δ' ἡθέων

5

10

15

λεκτοί· τὸ δ' ἄλλο φῦλον ἔξεστεμμένον
ἀγοραῖσι θακεῖ πρός τε Παλλάδος διπλοῖς
ναοῖς ἐπ' Ἰσμηνοῦ τε μαντείᾳ σποδῷ.
πόλις γάρ, ὥσπερ καυτὸς εἰσορῆς, ἄγαν
ἥδη σαλεύει κάνακουφίσαι κάρα
βυθῶν ἔτ' οὐχ οἴα τε φοινίου σάλου,
φθίνουσα μὲν κάλυξιν ἐγκάρποις χθονός,
φθίνουσα δ' ἀγέλαις βουνόμοις, τόκοισί τε
ἄγόνοις γυναικῶν· ἐν δ' ὁ πυρφόρος θεὸς
σκήψας ἐλαύνει, λοιμὸς ἔχθιστος, πόλιν,
νῦφ' οὖν κενοῦται δῶμα Καδμεῖον, μέλας δ'
Ἄδης στεναγμοῖς καὶ γόδοις πλουτίζεται.
θεοῖσι μέν νυν οὐκ ἴσούμενόν σ' ἔγω
οὐδ' οἵδε παῖδες ἔξόμεσθ' ἐφέστιοι,
ἀνδρῶν δὲ πρῶτον ἐν τε συμφοραῖς βίου
κρίνοντες ἐν τε δαιμόνων συναλλαγαῖς.
ὅς γ' ἔξέλυσας, ἀστυ Καδμεῖον μολών,
σκληρᾶς ἀοιδοῦ δασμόν, δν παρείχομεν,
καὶ ταῦθ' νῦφ' ἡμῶν οὐδὲν ἔξειδὼς πλέον
οὐδὲν ἐκδιδαχθείς, ἀλλὰ προσθήκῃ θεοῦ
λέγει νομίζει θ' ἡμὸν δρθῶσαι βίον.
νῦν τ', ὃ κράτιστον πᾶσιν Οἰδίπου κάρα,
ἴκετεύομέν σε πάντες οἵδε πρόστροποι,
ἀλκήν τιν' εὑρεῖν ἡμίν, εἴτε του θεῶν
φήμην ἀκούσας εἴτ' ἀπ' ἀνδρὸς οἰσθά του·
ὧς τοῖσιν ἐμπείροισι καὶ τὰς ἔμφορὰς
ζώσας δρῶ μάλιστα τῶν βουλευμάτων.
ἴθ', ὃ βροτῶν ἄριστ', ἀνόρθωσον πόλιν,
ἴθ', εὐλαβήθηθ', δῶς σε νῦν μὲν ἥδε γῆ
σωτῆρα κλήζει τῆς πάρος προθυμίας,
ἀρχῆς δὲ τῆς σῆς μηδαιμῶς μεμνώμεθα

- στάντες τ' ἐς δόρυθόν καὶ πεσόντες ὑστερον·
ἀλλ' ἀσφαλείᾳ τήνδ' ἀνόρυθωσον πόλιν. 50
- ὅρνιθι γὰρ καὶ τὴν τότ' αἰσιῷ τύχῃν
παρέσχες ἡμῖν, καὶ τανῦν ἵσος γενοῦ.
ώς, εἴπερ ἄρξεις τῆσδε γῆς, ὥσπερ κρατεῖς,
ἔννυν ἀνδράσιν κάλλιον ἦ κενῆς κρατεῖν· 55
- ώς οὐδένεν ἔστιν οὕτε πύργος οὕτε ναῦς
ἐρῆμος ἀνδρῶν μὴ ἔνοικούντων ἔσω.
- OI. Ὡς παῖδες οἰκτροί, γνωτὰ κούκη ἄγνωτά μοι
προσήγλυθεθ' ἴμειροντες. εὖ γὰρ οἶδ', ὅτι
νοσεῖτε πάντες καὶ νοσοῦντες, ως ἐγώ,
οὐκ ἔστιν ὑμῶν ὅστις ἔξι ἵσου νοσεῖ. 60
- τὸ μὲν γὰρ ὑμῶν ἄλγος εἰς ἐν' ἔρχεται
μόνον καθ' αὐτὸν κοῦδεν' ἄλλον· ἡ δ' ἐμὴ
ψυχὴ πόλιν τε κάμιε καὶ σ' ὅμοῦ στένει.
ῶστ' οὐχὶ ὑπνῳ γ' εὔδοντά μ' ἔξεγείρετε, 65
- ἀλλ' ἵστε πολλὰ μέν με δακρύσαντα δή,
πολλὰς δ' ὁδοὺς ἐλθόντα φροντίδος πλάνοις.
ἡν δ' εὖ σκοπῶν εὔρισκον Ἰασιν μόνην,
ταύτην ἔπραξα· παῖδα γὰρ Μενοικέως 70
- Κρέοντ', ἐμαυτοῦ γαμβρόν, ἐς τὰ Πυθικὰ
ἔπειμψα Φοίβου δώμαθ', ως πύθοιθ', δι τι
δρῶν ἦ τί φωνῶν τήνδε ὁνσαίμην πόλιν.
καὶ μ' ἦμαρ ἥδη ἔνυμιετρούμενον χρόνῳ
λυπεῖ, τί πράσσει· τοῦ γὰρ εἰκότος πέρα
ἄπεστι, πλείω τοῦ καθήκοντος χρόνου. 75
- ὅταν δ' ἵκηται, τηγικαῦτ' ἐγὼ κακὸς
μὴ δρῶν ἀν εἴην πάνθ', δοσ' ἀν δηλοῖ θεός.
- IE. ἀλλ' εἰς καλὸν σύ τ' εἴπας οἴδε τ' ἀρτίως
Κρέοντα προσστείχοντα σημαίνουσί μοι.
- OI. ὅναξ "Απολλον, εἰ γὰρ ἐν τύχῃ γέ τῳ 80

- σωτῆρι βαίη λαμπρὸς ὥσπερ ὅμματι.
IE. ἀλλ' εἰκάσαι μέν, ἡδύς· οὐ γὰρ ἂν κάρα
πολυστεφὴς ὥδ' εἴρπε παγκάρπου δάφνης.
OI. τάχ' εἰσόμεσθα· ἔνυμετρος γὰρ ὡς κλύειν.
 ἄναξ, ἐμὸν κήδευμα, παῖ Μενοικέως,
 τίν' ἡμῖν ἥκεις τοῦ θεοῦ φήμην φέρων;

85

ΚΡΕΩΝ

- ἐσθλήν· λέγω γὰρ καὶ τὰ δύσφορ', εἰ τύχοι
κατ' ὁρθὸν ἔξελθόντα, πάντ' ἂν εὔτυχεῖν.
OI. ἔστιν δὲ ποῖον τοῦπος; οὕτε γὰρ θρασὺς
οὗτ' οὖν προδείσας εἰμὶ τῷ γε νῦν λόγῳ.
KP. εἰ τῶνδε χρῆσις πλησιαζόντων κλύειν,
ἔτοιμος εἰπεῖν, εἴτε καὶ στείχειν ἔσω.
OI. ἐς πάντας αὔδα· τῶνδε γὰρ πλέον φέρω
τὸ πένθος ἥ καὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς πέρι.
KP. λέγοιμι ἄν, οἶτον ήκουσα τοῦ θεοῦ πάρα.
 ἄνωγεν ἡμᾶς Φοῖβος ἐμφανῶς ἄναξ
μίασμα χώρας, ὡς τεθραμμένον χθονὶ¹
ἐν τῇδ', ἐλαύνειν, μηδ' ἀνήκεστον τρέφειν.
OI. ποίω καθαρῷ; τίς δὲ τρόπος τῆς ἔνυμφορᾶς;
KP. ἀνδρηλατοῦντας ἥ φόνῳ φόνον πάλιν
λύοντας, ὡς τόδ' αἷμα χειμάζον πόλιν.
OI. ποίου γὰρ ἀνδρὸς τίνδε μηνύει τύχην;
KP. ἦν ἡμίν, ὕναξ, Λάιός ποθ' ἡγεμὼν
γῆς τῆσδε, πρὶν σὲ τίνδε ἀπευθύνειν πόλιν.
OI. ἔξοιδ' ἀκούων· οὐ γὰρ εἰσεῖδόν γέ πω.
KP. τούτου θανόντος νῦν ἐπιστέλλει σαφῶς
τοὺς αὐτοέντας χειρὶ τιμωρεῖν τινας.
OI. οἱ δέ εἰσὶ ποῦ γῆς; ποῦ τόδ' εὑρεθήσεται
ἴχνος παλαιᾶς δυστέκμαρτον αἰτίας;

90

95

100

105

- KP. ἐν τῇδ' ἔφασκε γῆ· τὸ δὲ ζητούμενον
άλωτόν, ἐκφεύγει δὲ τάμελούμενον.
- OI. πότερα δ' ἐν οἴκοις ἢ ν' ἀγορᾶς δ Λάιος
ἢ γῆς ἐπ' ἄλλης τῷδε συμπίπτει φόνῳ;
- KP. θεωρός, ως ἔφασκεν, ἐκδημῶν, πάλιν
πρὸς οἶκον οὐκέθ', ἵκεθ', ως ἀπεστάλη.
- OI. οὐδ' ἄγγελός τις οὐδὲ συμπράτωρ ὅδοῦ
κατεῖδ', διτού τις ἐκμαθὼν ἐχρήσατ' ἄν;
- KP. θυνήσκουσι γάρ, πλὴν εἰς τις, ὃς φόβῳ φυγών,
ῶν εἶδε, πλὴν ἐν, οὐδὲν εἰχ' εἰδώς φράσαι.
- OI. τὸ ποῖον; ἐν γὰρ πόλλ' ἄν ἐξεύροι μαθεῖν,
ἀρχὴν βραχεῖαν εἰ λάβοιμεν ἐλπίδος.
- KP. ληστὰς ἔφασκε συντυχόντας οὐ μιᾷ
ὅώμῃ κτανεῖν νιν, ἀλλὰ σὺν πλήθει χερῶν.
- OI. πῶς οὖν δ ληστής, εἴ τι μὴ ξὺν ἀργύρῳ
ἐπράσσετ' ἐνθένδ', ἐς τόδ' ἄν τόλμης ἔβη;
- KP. δοκοῦντα ταῦτ' ἦν Λαῖον δ' ὀλωλότος,
οὐδεὶς ἀρωγὸς ἐν κακοῖς ἐγίγνετο.
- OI. κακὸν δὲ ποῖον ἐμποδών, τυραννίδος
οὗτοι πεσούσης, εἰργε τοῦτ' ἐξειδέναι;
- KP. ή ποικιλφόδος Σφίγξ τὸ πρὸς ποσὶν σκοπεῖν
μεθέντας ήμᾶς τάφανη προσήγετο.
- OI. ἀλλ' ἐξ ὑπαρχῆς αὐθίς αὕτ' ἐγὼ φανῶ.
ἐπαξίως γὰρ Φοῖβος, ἀξίως δὲ σὺ
πρὸς τοῦ θανόντος τήνδ' ἐθεσθ' ἐπιστροφήν,
ῶστ' ἐνδίκως ὅψεσθε κάμε σύμμαχον,
γῆ τῇδε τιμωροῦντα τῷ θεῷ θ' ἄμα.
ὑπὲρ γὰρ οὐχὶ τῶν ἀπωτέρω φίλων,
ἀλλ' αὐτὸς αὐτοῦ τοῦτ' ἀποσκεδῶ μύσος.
ὅστις γὰρ ἦν ἐκεῖνον δ κτανών, τάχ' ἄν
κάμ' ἄν τοιαύτη χειρὶ τιμωρεῖν θέλοι.

κείνω προσαρκῶν οὖν ἐμαυτὸν ὥφελῶ.
 ἀλλ' ὡς τάχιστα, παῖδες, ὑμεῖς μὲν βάθρων
 ἴστασθε, τούσδ' ἄραντες ἵκτηρας κλάδους·
 ἄλλος δὲ Κάδμου λαὸν ὅδ' ἀθροιζέτω,
 ὡς πᾶν ἐμοῦ δράσοντος· ἢ γὰρ εὐτυχεῖς
 σὺν τῷ θεῷ φανούμεθ' ἢ πεπτωκότες.

IE. Ὁ παιδες, ἴστωμεσθα· τῶνδε γὰρ χάριν
 καὶ δεῦρο ἔβημεν, ὃν ὅδ' ἐξαγγέλλεται.
 Φοῖβος δ' ὁ πέμψας τάσδε μαντείας ἄμα
 σωτήρ θ' ἵκοιτο καὶ νόσου παυστήριος.

145

150

ΧΟΡΟΣ

στροφὴ α' Ὁ Διὸς ἀδυεπὲς φάτι, τίς ποτε τᾶς πολυχρόνου
 Πυθῶνος ἀγλαὰς ἔβας
 Θήβας; ἐκτέταμαι φοβερὰν φρένα, δείματι
 ἵητε Δάλιε Παιάν, [πάλλων,
 ἀμφὶ σοὶ ἀζόμενος, τί μοι ἢ νέον
 ἢ περιτελλομέναις ὥραις πάλιν
 ἐξανύσεις χρέος.
 εἰπέ μοι, Ὁ χρυσέας τέκνον ἐλπίδος, ἄμβρο-
 [τε Φάμα.

ἀντιστρ. α' πρῶτά σε κεκλόμενος, θύγατερ Διός, ἄμβροτ'
 [Ἀθάνα,
 γαιάοχόν τ' ἀδελφεὰν

160

Ἄρτεμιν, ἀ κυκλόεντ' ἀγορᾶς θρόνον εὔκλέα
 καὶ Φοῖβον ἐκαβόλον, ίώ, [θάσσει,
 τρισσοὶ ἀλεξίμοδοι προφάνητέ μοι.
 εἴ ποτε καὶ προτέρας ἄτας ὑπερ
 ὁρνυμένας πόλει

165

ἡνύσατ' ἐκτοπίαν φλόγα πήματος, ἔλθετε καὶ
 ὡς πόποι ἀνάριθμα γὰρ φέρω [νῦν.

- πήματα· νοσεῖ δέ μοι πρόπας
στόλος, οὐδ' ἔνι φροντίδος ἔγχος,
φῷ τις ἀλέξεται· οὔτε γὰρ ἔκγονα
κλυτᾶς χθονὸς αὔξεται, οὔτε τόκοισιν
ἰηίων καμάτων ἀνέχουσι γυναῖκες·
ἄλλον δ' ἄν ἄλλῳ προσίδοις, ἅπερ εὗπτερον
- [ὄρνιν, 175]
- κρεῖσσον ἀμαιμακέτου πυρός, ὅμιενον
ἀκτὰν πρὸς ἐσπέρου θεοῦ·
- ἀντιστρ. β' ὅν πόλις ἀνάριθμος ὀλλυται·
νηλέα δὲ γένεθλια πρὸς πέδῳ
θαναταφόρα κεῖται ἀνοίκτως·
ἐν δ' ἄλογοι πολιαὶ τ' ἐπὶ ματέρες
ἀκτὰν παφὰ βώμιον ἄλλοθεν ἄλλαι·
λυγῶν πόνων ἱκτῆρες ἐπιστενάχουσιν.
- παιὰν δὲ λάμπει στονόεσσά τε γῆρας ὅμαυλος·
ὅν ὑπερ, ὃ χρυσέα θύγατερ Διός,
εὐῶπα πέμψον ἀλκάν·
- στροφὴ γ' "Αρεά τε τὸν μαλερόν, ὃς νῦν ἄχαλκος ἀσπίδων
φλέγει με περιβόητος ἀντιάζων,
παλίσσυτον δράμημα νωτίσαι πάτρας
ἄπουρον, εἴτ' ἐς μέγαν θάλαμον Ἀμφιτρίτας
εἴτ' ἐς τὸν ἀπόξενον ὅρμον,
Θρῆκιον κλύδωνα·
- τέλει γάρ, εἴ τι νὺξ ἀφῆ,
τοῦτ' ἐπ' ἡμιαρ ἔρχεται.
τόν, ὃ τὰν πυρφόρων
ἀστραπᾶν κράτη νέμων,
- ὅ Ζεῦ πάτερ, ὑπὸ σῷ φθίσον κεραυνῷ.
ἀντιστρ. γ' Λύκει ἄναξ, τά τε σὰ χρυσοστρόφων ἀπ' ἀγκυλᾶν
βέλεα θέλοιμι ἄγ ἀδάματ' ἐνδατεῖσθαι
- 180 185 190 195 200 205

ἀρωγὰ προσταθέντα, τάς τε πυρφόρους
 Ἀρτέμιδος αἴγλας, ἔνν αῖς Λύκι' ὅρεα διάσσει.
 τὸν χρυσομίτραν τε κικλήσκω,
 τᾶσδ' ἐπώνυμον γᾶς, 210
 οἰνῶπα Βάκχον εὔιον,
 Μαινάδων διμόστολον,
 πελασθῆναι φλέγοντ'
 ἀγλαῶπι σύμμαχον
 πεύκᾳ πὶ τὸν ἀπότιμον ἐν θεοῖς θεόν. 215

OI. αἰτεῖς· ἀ δ' αἰτεῖς, τὰμ' ἐὰν θέλῃς ἐπη
 κλύων δέχεσθαι τῇ νόσῳ θ' ὑπηρετεῖν,
 ἀλκὴν λάβοις ἄν κάνακούφισιν κακῶν·
 ἀγὼ ξένος μὲν τοῦ λόγου τοῦδ' ἔξερῶ,
 ξένος δὲ τοῦ πραγμάτων οὐ γὰρ ἄν μακρὰν 220
 ἵχνευον αὐτός, μὴ οὐκ ἔχων τι σύμβολον.
 νῦν δ', ὕστερος γὰρ ἀστός εἰς ἀστοὺς τελῶ,
 διῆν προφονῶ πᾶσι Καδμείοις τάδε·
 δόστις ποθ' ὑμῶν Λάιον τὸν Λαβδάκου
 κάτοιδεν, ἀνδρὸς ἐκ τίνος διώλετο, 225
 τοῦτον κελεύω πάντα σημαίνειν ἐμοί.
 κεὶ μὲν φοβεῖται τούπικλημ' ὑπεξελεῖν
 αὐτὸς καθ' αὐτοῦ—πείσεται γὰρ ἄλλο μὲν
 ἀστεργές οὐδέν, γῆς δ' ἀπεισιν ἀσφαλής·
 εἰ δ' αὖ τις ἄλλον οἶδεν ἥ τε ἄλλης κῦνονδς 230
 τὸν αὐτόχειρα, μὴ σιωπάτω τὸ γὰρ
 κέρδος τελῶ γὰρ καρις προσκείσεται.
 εἰ δ' αὖ σιωπήσεσθε, καὶ τις ἥ φίλους δέ
 δείσας ἀπώσει τούπος ἥ καύτοῦ τέδε, 235
 ἀ κ' τῶνδε δράσω, ταῦτα χρὴ κλύειν ἐμοῦ.
 τὸν ἄνδρ' ἀπαυδῶ τοῦτον, δόστις ἔστι, γῆς
 τῆσδ', ἥ τε γέρατη τε καὶ θρόνους νέμω,

μήτ' εἰσδέχεσθαι μήτε προσφωνεῖν τινα,
 μήτ' ἐν θεῶν εὐχαῖσι μήτε θύμασιν
 κοινὸν ποιεῖσθαι, μήτε χέρνιβος νέμειν, 240
 ώθεῖν δ' ἀπ' οἴκων πάντας, ὡς μιάσματος
 τοῦδ' ήμιν ὄντος, ὡς τὸ Πυθικὸν θεοῦ
 μαντεῖον ἔξεφηνεν ἀρτίως ἐμοί.
 ἔγῳ μὲν οὖν τοιόσδε τῷ τε δαίμονι
 τῷ τ' ἀνδρὶ τῷ θανόντι σύμμαχος πέλω. 245
 κατεύχομαι δὲ τὸν δεδρακότ', εἴτε τις
 εἰς ὃν λέληθεν εἴτε πλειόνων μέτα,
 κακὸν κακῶς νιν ἄμορον ἐκτρῖψαι βίον
 ἐπεύχομαι δ', οἶκοισυν εἰ ἔννέστιος 250
 ἐν τοῖς ἔμοις γένοιτ' ἐμοῦ ἔννειδότος,
 παθεῖν, ἀπερ τοῖσδ' ἀρτίως ἡρασάμην.
 οὐδὲν δὲ ταῦτα πάντ' ἐπισκήπτω τελεῖν,
 ὑπέρ τ' ἔμαυτοῦ τοῦ θεοῦ τε τῆσδέ τε 255
 γῆς ὅδ' ἀκάρπως κάλθεως ἐφθαρμένης.
 οὐδ' εἰ γὰρ ἦν τὸ πρᾶγμα μὴ θεήλατον,
 ἀκάθαρτον ὑμᾶς εἰκὸς ἦν οὔτως ἐᾶν,
 ἀνδρός γ' ἀρίστου βασιλέως τ' ὀλωλότος,
 ἀλλ' ἔξερενναν. νῦν δ' ἐπεὶ κυρῶ τ' ἔγῳ
 ἔχων μὲν ἀρχὰς, ἀς ἐκεῖνος εἶχε πρίν,
 ἔχων δὲ λέκτρα καὶ γυναῖχ' ὅμόσπορον, 260
 κοινῶν τε παιδῶν κοινὸν ἄν, εἰ κείνῳ γένος
 μὴ ὀδυστύχησεν, ἦν ἄν ἐκπεφυκότα.
 νῦν δ' ἐς τὸ κείνου κρῆτ' ἐνήλαθ' ἡ τύχη·
 ἀνθ' ὃν ἔγῳ τάδ' ὕσπερ εἰ τούμοῦ πατρὸς
 ὑπερμαχοῦμαι καπὲ πάντ' ἀφίξομαι, 265
 ξητῶν τὸν αὐτόχειρα τοῦ φόνου λαβεῖν
 τῷ Λαβδακείῳ παιδὶ Πολυδώρου τε καὶ
 τοῦ πρόσθε Κάδμου τοῦ πάλαι τ' Ἀγήνορος.

- καὶ ταῦτα τοῖς μὴ δρῶσιν εὔχομαι θεοὺς
μήτ' ἄροτον αὐτοῖς γῆς ἀνιέναι τινά, 270
μήτ' οὖν γυναικῶν παῖδας, ἀλλὰ τῷ πότιῳ
τῷ νῦν φθερεῖσθαι κάτι τοῦδ' ἔχθιστοι.
ὑμῖν δὲ τοῖς ἄλλοισι Καδμείοις, ὅσοις
τάδ' ἔστ' ἀρέσκονθ', ἢ τε σύμμαχος Δίκη
χοὶ πάντες εὗξυνεῖεν εἰσαεὶ θεοῖ. 275
- XO. ὥσπερ μ' ἀραιῶν ἔλαβες, ὁδ', ἄναξ, ἐρῶ·
οὗτ' ἔκτανον γάρ οὔτε τὸν κτανόντες ἔχω
δεῖξαι. τὸ δὲ ζήτημα τοῦ πέμψαντος ἦν
Φοίβου τόδ' εἰπεῖν, ὅστις εἰργασταί ποτε.
- OI. δίκαιαι ἔλεξας· ἀλλ' ἀναγκάσαι θεούς, 280
ἄν μὴ θέλωσιν, οὐδέ τὸν εἰς δύναιτε ἀνήρ.
- XO. τὰ δεύτερα ἐκ τῶνδ' ἀν λέγοιμ', ἡ μοι δοκεῖ.
- OI. εἴ καὶ τρίτη ἔστι, μὴ παρῇς τὸ μὴ οὐ φράσαι.
- XO. ἀνακτή ἀνακτί ταῦθ' ὅρωντες ἐπίσταμαι
μάλιστα Φοίβῳ Τειρεσίαν, παρ' οὖς τις ἀν
σκοπῶν τάδ', ὄντας, ἐκμάθοι σαφέστατα. 285
- OI. ἀλλ' οὐκ ἐν ἀργοῖς οὐδὲ τοῦτο ἐπραξάμην·
ἐπεμψα γάρ, Κρέοντος εἰπόντος, διπλοῦς
πομπούς· πάλαι δὲ μὴ παρὼν θαυμάζεται.
- XO. καὶ μὴν τά γ' ἄλλα κωφὰ καὶ παλαιί ἔπη. 290
- OI. τὰ ποῖα ταῦτα; πάντα γάρ σκοπῶ λόγον.
- XO. θαυμεῖν ἐλέχθη πρός τινων ὅδοιπόρων.
- OI. ἥκουσα κάγω· τὸν δ' ἵδοντες οὐδεὶς δρᾷ.
- XO. ἀλλ' εἴ τι μὲν δὴ δείματός γ' ἔχει μέρος,
τὰς σὰς ἀκούων οὐ μενεῖ τοιάσδε ἀράς.
- OI. φῇ μή στι δρῶντι τάρβος, οὐδέ τοπος φοβεῖ. 295
- XO. ἀλλ' οὐξελέγξων αὐτὸν ἔστιν· οἶδε γάρ
τὸν θεῖον ἥδη μάντιν ὕδες ἄγουσιν, ὃ
τάληθὲς ἐμπέφυκεν ἀνθρώπων μόνω.

- ΟΙ. Ὡς πάντα νωμῶν Τειρεσία, διδακτά τε 300
 ἄρρητά τ', οὐράνιά τε καὶ χθονοστιβῆ,
 πόλιν μέν, εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὅμως,
 οἴᾳ νόσῳ σύνεστιν· ἡς σὲ προστάτην
 σωτῆρά τ', Ὀναξ, μιῦνον ἔξευρίσκομεν.
- Φοῖβος γάρ, εἴ τι μὴ κλύεις τῶν ἀγγέλων, 305
 πέμψασιν ἡμῖν ἀντέπεμψεν, ἔκλυσιν
 μόνην ἄν ἐλθεῖν τοῦδε τοῦ νοσήματος,
 εἰ τοὺς κτανόντας Λάιον μαθόντες εὗ
 κτείναιμεν ἢ τῆς γῆς φυγάδας ἐκπεμψαίμεθα. 310
 σύ νυν φθονήσας μήτ' ἀπ' οἰωνῶν φάτιν
 μήτ' εἴ τιν' ἄλλην μαντικῆς ἔχεις ὄδόν,
 ὁῦσαι σεαυτὸν καὶ πόλιν, ὁῦσαι δ' ἐμέ,
 ὁῦσαι δὲ πᾶν μίασμα τοῦ τεθνηκότος.
 ἐν σοὶ γάρ ἐσμεν· ἄνδρα δ' ὠφελεῖν, ἀφ' ὅν
 ἔχοι τε καὶ δύναιτο, κάλλιστος πόνος. 315

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

- φεῦ φεῦ, φρονεῖν ὡς δεινόν, ἔνθα μὴ τέλη
 λύῃ φρονοῦντι. ταῦτα γὰρ καλῶς ἐγὼ
 εἰδὼς διώλεσ'. οὐ γὰρ ἄν δεῦρος ἱκόμην.
- ΟΙ. τί δ' ἔστιν; ὡς ἄθυμος εἰσελήλυθας.
- ΤΕΙ. ἄφες μὲν ἐξ οἶκους· ὁἄστα γὰρ τὸ σὸν τε σὺ 320
 καγὼ διοίσω τούμόν, ἦν ἔμοι πίθη.
- ΟΙ. οὔτ' ἔννομ' εἴπας οὔτε προσφιλῆ πόλει
 τῆδ', ἥ σ' ἔθρεψε, τήνδ' ἀποστερῶν φάτιν.
- ΤΕΙ. δοῦρο γὰρ οὐδὲ σοὶ τὸ σὸν φώνημ' ἴὸν
 πρὸς καιρόν· ὡς οὖν μηδ' ἐγὼ ταῦτὸν πάθω ... 325
- ΟΙ. μή, πρὸς θεῶν, φρονῶν γ' ἀποστραφῆς, ἐπεὶ
 πάντες σὲ προσκυνοῦμεν οἵδ' ἱκτήριοι.

- ΤΕΙ. πάντες γὰρ οὐ φρονεῖτ· ἐγὼ δ' οὐ μή ποτε,
τāμ[’] ὡς ἀν εἴπω, μὴ τὰ σ[’] ἐκφήνω κακά.
- ΟΙ. τί φῆς; ἔνυειδὸς οὐ φράσεις, ἀλλ[’] ἐννοεῖς
ἡμᾶς προδοῦναι καὶ καταφθεῖραι πόλιν; 330
- ΤΕΙ. ἐγὼ οὔτ[’] ἐμαυτόν, οὔτε σ[’] ἀλγυνῶ· τί ταῦτ[’]
ἀλλως ἐλέγχεις; οὐ γὰρ ἀν πύθοιο μου.
- ΟΙ. οὐκ, ὃ κακῶν κάκιστε, καὶ γὰρ ἀν πέτρου
φύσιν σύ γ[’] ὅργάνειας, ἐξερεῖς ποτε, 335
ἀλλ[’] ὃδ[’] ἄτεγκτος κάτελεύτητος φανεῖ;
- ΤΕΙ. ὅργὴν ἐμέμψω τὴν ἐμήν, τὴν σὴν δ[’] ὅμοῦ
ναιούσαν οὐ κατεῖδες, ἀλλ[’] ἐμὲ ψέγεις.
- ΟΙ. τίς γὰρ τοιαῦτ[’] ἀν οὐκ ὁργίζοιτ[’] ἔπη
κλύων, ἃ νῦν σὺ τήνδ[’] ἀτιμάζεις πόλιν; 340
- ΤΕΙ. ήξει γὰρ αὐτά, κάν τοι ἐγὼ σιγῇ στέγω.
- ΟΙ. οὐκοῦν, ἃ γ[’] ήξει, καὶ σὲ χρὴ λέγειν ἐμοί.
- ΤΕΙ. οὐκ ἀν πέρα φράσαιμι· πρὸς τάδ[’], εἰ θέλεις,
θυμοῦ δι[’] ὅργης, ήτις ἀγριωτάτη.
- ΟΙ. καὶ μὴν παρήσω γ[’] οὐδέν, ὡς ὁργῆς ἔχω, 345
ἄπερ ἔνυίημ[’]· ἵσθι γὰρ δοκῶν ἐμοὶ
καὶ ἔνυμφυτεῦσαι τοῦργον εἰργάσθαι θ[’], ὅσον
μὴ χερσὶ καίνων· εἰ δ[’] ἐτύγχανες βλέπων,
καὶ τοῦργον ἀν σοῦ τοῦτ[’] ἔφην εἶναι μόνου.
- ΤΕΙ. ἄληθες; ἐννέπω σὲ τῷ κηρύγματι, 350
φίπερ προεῖπας, ἔμμένειν κάφ[’] ἡμέρας
τῆς νῦν προσαυδᾶν μήτε τούσδε μήτ[’] ἐμέ,
ώς ὅντι γῆς τῆσδ[’] ἀνοσίφ μιάστορι.
- ΟΙ. οὕτως ἀναιδῶς ἐξεκίνησας τόδε
τὸ ὄημα; καὶ ποῦ τοῦτο φεύξεσθαι δοκεῖς; 355
- ΤΕΙ. πέφευγα· τάληθὲς γὰρ ἴσχυον τρέφω.
- ΟΙ. πρὸς τοῦ διδαχθείς; οὐ γὰρ ἔκ γε τῆς τέχνης.
- ΤΕΙ. πρὸς σοῦ σὺ γάρ μ[’] ἀκοντα προυτρέψω λέγειν.

- ΟΙ. ποῖον λόγον ; λέγ' αὖθις, ώς μᾶλλον μάθω.
 TEI. οὐχὶ ξυνῆκας πρόσθεν, ἢ ἀκειρᾶ λόγων ; 360
 ΟΙ. οὐχ ὥστε γ' εἰπεῖν γνωστόν, ἀλλ' αὖθις φράσον.
 TEI. φονέα σέ φημι τάνδρος, οὗ ζητεῖς, κυρεῖν.
 ΟΙ. ἀλλ' οὐ τι χαίρων δίς γε πημονὰς ἔρεις.
 TEI. εἴπω τι δῆτα καλλ', ἵν' ὀργίζῃ πλέον ;
 ΟΙ. ὅσον γε χρήζεις ώς μάτην εἰρήσεται. 365
 TEI. λεληθέναι σέ φημι σὺν τοῖς φιλτάτοις
αἰσχισθ' ὄμιλοῦντ', οὐδ' ὁρᾶν, ἵν' εἰ κακοῦ.
 ΟΙ. ἦ καὶ γεγηθώς ταῦτ' ἀει λέξειν δοκεῖς;
 TEI. εἴπερ τί γ' ἔστι τῆς ἀληθείας σθένος.
 ΟΙ. ἀλλ' ἔστι, πλὴν σοὶ σοὶ δὲ τοῦτ' οὐκ ἔστ', ἐπεὶ 370
τυφλὸς τά τ' ὅτα τόν τε νοῦν τά τ' ὅμματ' εἰ.
 TEI. σὺ δ' ὅθλιός γε ταῦτ' ὄνειδίζων, ἀ σοὶ
οὐδεὶς ὃς οὐχὶ τῶνδ' ὄνειδιεῖ τάχα.
 ΟΙ. μιᾶς τρέφη πρὸς νυκτός, ὥστε μήτ' ἐμὲ
μήτ' ἄλλον, ὅστις φῶς ὁρᾶ, βλάψαι ποτ' ἄν. 375
 TEI. οὐ γάρ σε μοῖρα πρός γ' ἐμοῦ πεσεῖν, ἐπεὶ
ἴκανός Ἀπόλλων, φέταδ' ἐκπρᾶξαι μέλει.
 ΟΙ. Κρέοντος ἦ σοῦ ταῦτα τάξευθήματα ;
 TEI. Κρέων δέ σοι πῆμ' οὐδέν, ἀλλ' αὐτὸς σὺ σοί.
 ΟΙ. ὅ πλοῦτε καὶ τυραννί καὶ τέχνη τέχνης 380
ὑπερφέρουσα τῷ πολυζήλῳ βίῳ,
ὅσος παρὸς ὑμῖν ὁ φθόνος φυλάσσεται,
εἰ τῇσδέ γ' ἀρχῆς οὔνεχ', ἦν ἐμοὶ πόλις
δωρητόν, οὐκ αἰτητόν, εἰσεχείρισεν,
ταύτης Κρέων ὁ πιστός, οὗτος ἀρχῆς φίλος,
λάθρᾳ μέταλθων ἐκβαλεῖν ἴμείρεται, 385
ὑφεὶς μάγον τοιόνδε μηχανορράφον,
δόλιογ ἀγύρτην, ὅστις ἐν τοῖς κέρδεσιν
μόνον δέδορκε, τὴν τέχνην δ' ἔφυ τυφλός.

- ἔπει, φέρ' εἰπέ, ποῦ σὺ μάντις εἴ σαφής; 390
 πῶς οὐχ, ὅθ' ἡ ὁμοφωδὸς ἐνθάδ' ἦν κύων,
 ηῦδας τι τοῖσδ' ἀστοῖσιν ἐκλυτήριον;
 καίτοι τό γ' αἰνιγμ' οὐχὶ τούπιόντος ἦν
 ἀνδρὸς διειπεῖν, ἀλλὰ μαντείας ἔδει,
 ἦν οὔτ' ἀπ' οἰωνῶν σὺ προυφάνης ἔχων
 οὔτ' ἐκ θεῶν του γνωτόν ἀλλ' ἔγῳ μολών, 395
 ὃ μηδὲν εἰδὼς Οἰδίπους, ἔπαινος νιν,
 γνώμῃ κυρήσας οὐδ' ἀπ' οἰωνῶν μαθών·
 δὸν δὴ σὺ πειρᾶς ἐκβαλεῖν, δοκῶν θρόνοις
 παραστατήσειν τοῖς Κρεοντείοις πέλας. 400
 κλαίων δοκεῖς μοι καὶ σὺ χῶ συνθεὶς τάδε
 ἀγηλατήσειν· εἰ δὲ μὴ δόκεις γέρων
 εἶναι, παθῶν ἔγνως ἀν οἵα περ φρονεῖς.
- XO. ήμιν μὲν εἰκάζουσι καὶ τὰ τοῦδ' ἔπη
 ὅργῃ λελέχθαι καὶ τὰ σ', Οἰδίπου, δοκεῖ. 405
 δεῖ δ' οὐ τοιούτων, ἀλλ' ὅπως τὰ τοῦ θεοῦ
 μαντεῖ' ἄριστα λύσομεν, τόδε σκοπεῖν.
- TEI. εἰ καὶ τυραννεῖς, ἔξισωτέον τὸ γοῦν
 ἵσ' ἀντιλέξαι· τοῦδε γάρ κάγῳ κρατῶ.
 οὐ γάρ τι σοὶ ζῶ δοῦλος, ἀλλὰ Λοξίᾳ,
 ὥστ' οὐ Κρέοντος προστάτου γεγράψομαι. 410
 λέγω δ', ἔπειδὴ καὶ τυφλόν μ' ὀνείδισας·
 σὺ καὶ δέδορκας, κού βλέπεις ίν' εἴ κακοῦ,
 οὐδ' ἐνθα ναίεις οὐδ' ὅτων οἰκεῖς μέτα.
 ἀρ' οἰσθ', ἀφ' ὕν εἴ; καὶ λέληθας ἔχθρὸς ὅν
 τοῖς σοῖσιν αὐτοῦ νέρθε κάπι γῆς ἄνω,
 καί σ' ἀμφιπλήξ μητρός τε καὶ τοῦ σοῦ πατρὸς
 ἐλῆ ποτ' ἐκ γῆς τῆσδε δεινόπους Ἀρά,
 βλέποντα νῦν μὲν ὅρθ', ἔπειτα δὲ σκότον.
 βοῆς δὲ τῆς σῆς ποῖος οὐκ ἔσται λιμήν,

390

395

400

405

410

415

420

- ποῖος Κιθαιρών οὐχὶ σύμφωνος τάχα,
ὅταν καταίσθῃ τὸν ύμεναιον, ὃν δόμοις
ἄνορμον εἰσέπλευσας, εὔπλοίας τυχών;
ἄλλων δὲ πλῆθος οὐκ ἐπαισθάνη κακῶν,
ἀ σ' ἔξισώσει σοί τε καὶ τοῖς σοῖς τέκνοις. 425
- πρὸς ταῦτα καὶ Κρέοντα καὶ τούμδον στόμα
προπηλάκιζε· σοῦ γὰρ οὐκ ἔστιν βροτῶν
κάκιον ὅστις ἐκτριβήσεται ποτε.
- OI. ἢ ταῦτα δῆτ' ἀνεκτὰ πρὸς τούτου κλύειν;
οὐκ εἰς ὅλεθρον; οὐχὶ θᾶσσον; οὐ πάλιν
ἄψιρρος οἴκων τῶνδ' ἀποστραφεὶς ἄπει; 430
- TEI. οὐδ' ἵκόμην ἔγωγ' ἀν, εἰ σὺ μὴ κάλεις.
- OI. οὐ γάρ τί σ' ἥδη μῶρα φωνήσοντ', ἐπεὶ
σχολῇ σ' ἄν οἴκους τοὺς ἔμιοὺς ἔστειλάμην.
- TEI. ήμεῖς τοιοίδ' ἔφυμεν, ὡς μὲν σοὶ δοκεῖ,
μῶροι, γονεῦσι δ', οἵ σ' ἔφυσαν, ἔμφρονες. 435
- OI. ποίοισι; μεῖνον· τίς δέ μ' ἐκφύει βροτῶν;
- TEI. ἥδ' ήμέρα φύσει σε καὶ διαφθερεῖ.
- OI. ὡς πάντ' ἄγαν αἰνικτὰ κάσαφῇ λέγεις.
- TEI. οὕκουν σὺ ταῦτ' ἄριστος εὐρίσκειν ἔφυς; 440
- OI. τοιαῦτ' ὀνειδιζ', οἵς ἔμ' εὐρήσεις μέγαν.
- TEI. αὗτη γε μέντοι σ' ἡ τύχη διώλεσεν.
- OI. ἀλλ' εἰ πόλιν τήγδ' ἔξέσωσ', οὐ μοι μέλει.
- TEI. ἄπειμι τοίνυν· καὶ σύ, παῖ, κόμιζέ με.
- OI. κομιζέτω δῆθ', ὡς παρὸν σύ γ' ἔμποδὼν
δχλεῖς· συθείς τ' ἄν οὐκ ἄν ἀλγύναις πλέον. 445
- TEI. εἰπὼν ἄπειμι· ὅν οὕνεκ' ἥλθον, οὐ τὸ σὸν
δείσας πρόσωπον· οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπου μ' ὀλεῖς.
λέγω δέ σοι· τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὃν πάλαι
ζητεῖς ἀπειλῶν κάνανκηρύσσων φόνον
τὸν Λαΐτειον, οὗτός ἔστιν ἐνθάδε, 450

ξένος, λόγῳ μέτοικος, εἴτα δ' ἐγγενής
φανήσεται Θηβαῖος· οὐδ' ἡσθήσεται
τῇ ξυμφορᾷ· τυφλὸς γάρ ἐκ δεδορκότος
καὶ πτωχὸς ἀντὶ πλουσίου ξένην ἔπι
σκήπτρῳ προδεικνὺς γαῖαν ἐμπορεύσεται.
φανήσεται δὲ παιὶ τοῖς αντοῦ ξυνὼν
ἀδελφὸς αὐτὸς καὶ πατήρ, καὶ ἦς ἐφυ
γυναικὸς υἱὸς καὶ πόσις, καὶ τοῦ πατρὸς
διμόσπορός τε καὶ φονεύς. καὶ ταῦτ', ίῶν
εἰσω, λογίζου· καν λάβῃς ἐψευσμένον,
φάσκειν ἔμ' ἥδη μαντικῇ μηδὲν φρονεῖν.

ΧΟ. στρ. α' τίς, δύτιν' ἀ θεσπιέπεια Δελφὶς εἶπε πέτρᾳ
ἄρρητ' ἀρρήτων τελέσαντα φοινίαισι χερσίν;
ῶρα νιν ἀελλάδων
ἴπτων σθεναρώτερον
φυγῆ πόδα νωμᾶν.

ἔνοπλος γάρ ἐπ' αὐτὸν ἐπενθρόφσκει
πυρὶ καὶ στεροπαῖς δὲ Διὸς γενέτας.
δεινὰ δ' ἄμ' ἔπονται
Κῆρες ἀναπλάκητοι.

ἀντιστρ. α' ἔλαμψε γάρ τοῦ νιφόεντος ἀρτίως φανεῖσα
φάμα Παρνασσοῦ τὸν ἄδηλον ἄνδρα πάντ'
φοιτῷ γάρ οὐ π' ἀγρίαν [ίγνεύειν]
ἄλλαν ἀνά τ' ἀντρα καὶ
πέτρας, ὡς ταῦρος,
μέλεος μελέω ποδὶ χηρεύων,
τὰ μεσόμφαλα γᾶς ἀπονοσφίζων
μαντεῖα· τὰ δ' αἰὲν
ζῶντα περιποτᾶται.

στροφὴ β' δεινὰ μὲν οὖν, δεινὰ ταράσσει σοφὸς οἰω-
[νοθέτας] 485

οὔτε δοκοῦντ' οὔτ' ἀποφάσκονθ', ὅ τι λέξω δ' ἀποδῶ.
 πέτομαι δ' ἔλπίσιν, οὔτ' ἐνθάδ' δρῶν οὔτ' ὀπίσω.
 τί γὰρ ἦ Λαβδακίδαις,
 ἦ τῷ Πολύθου νεῖκος ἔκειτ', οὔτε πάροιθέν 490
 ποτ' ἔγωγ' οὔτε τανῦν πω
 ἔμαθον, πρὸς ὅτου δή, βασάνῳ πίστιν ἔχων,
 ἐπὶ τὰν ἐπίδαμον φάτιν εἴμ' Οἰδιπόδα, 495
 Λαβδακίδαις ἐπίκουρος ἀδήλων θανάτων.
 ἀντιστρ. β' ἀλλ' ὁ μὲν οὖν Ζεὺς ὁ τ' Ἀπόλλων ξυνετοὶ¹
 [καὶ τὰ βροτῶν
 εἰδότες· ἀνδρῶν δ' ὅτι μάντις πλέον ἦ γὰρ
 φρέρεται, 500
 κοίσις οὐκ ἔστιν ἀληθῆς· σοφίᾳ δ' ἄν σοφίαν
 παραμείψειν ἀνήρ.
 ἀλλ' οὕποτ' ἔγωγ' ἄν, πρὸν ἵδοιμ' ὁρθὸν ἔπος,
 μεμφρομένων ἄν καταφαίην. 505
 φανερὰ γὰρ ἐπ' αὐτῷ πτερόεσσος ἥλθε κόρα
 ποτέ, καὶ σοφὸς ὤφθη βασάνῳ θ' ἡδύπολις·
 τῷ ἀπ' ἐμᾶς φρενὸς οὕποτ' ὀφλήσει κακίαν.
 KP. ἀνδρες πολῖται, δείν' ἐπη πεπυσμένος
 κατηγορεῖν μου τὸν τύραννον Οἰδίπουν,
 πάρειμ' ἀτλητῶν. εἰ γὰρ ἐν ταῖς ξυμφοραῖς 515
 ταῖς νῦν νομίζει πρός γ' ἐμοῦ πεπονθέναι
 λόγοισιν εἴτ' ἔργοισιν ἐς βλάβην φέρον,
 οὕτοι βίου μοι τοῦ μακραίωνος πόθος,
 φέροντι τίνδε βάξιν. οὐ γὰρ εἰς ἀπλοῦν
 ἦ ξημία μοι τοῦ λόγου τούτου φέρει,
 ἀλλ' ἐς μέγιστον, εἰ κακὸς μὲν ἐν πόλει,
 κακὸς δὲ πρὸς σοῦ καὶ φίλων κεκλήσομαι.
 XO. ἀλλ' ἥλθε μὲν δὴ τοῦτο τούτειδος τάχ' ἄν
 ὀργῇ βιασθὲν μᾶλλον ἦ γνώμῃ φρενῶν.

- KP. τοῦπος δ' ἐφάνθη, ταῖς ἐμαῖς γνώμαις ὅτι πεισθεὶς διὰ μάντις τοὺς λόγους ψευδεῖς λέγοι ; 525
 XO. ηὐδᾶτο μὲν τάδ', οἴδα δ' οὖ, γνώμῃ τίνι.
 KP. ἔξι ὄμμάτων δ' ὁρθῶν τε καὶ ὕστερος φρενὸς κατηγορεῖτο τούπιλημα τοῦτο μου ;
 XO. οὐκ οἶδ'. ἀλλὰ δρῶσ' οἵ κρατοῦντες, οὐχὶ ὁρῶ. 530
 αὐτὸς δ' ὅδ' ἥδη δωμάτων ἔξι περὶ.
 OI. οὗτος σύ, πῶς δεῦρος ἥλθες; ἢ τοσόνδις ἔχεις τόλμης πρόσωπον, ὃστε τὰς ἐμὰς στέγας ἵκου, φονεὺς ὃν τοῦδε τάνδος ἐμφανῶς ληστής τ' ἐναργῆς τῆς ἐμῆς τυραννίδος ; 535
 φέρος εἰπὲ πρόδος θεῶν, δειλίαν ἢ μωρίαν ἴδων τινὲς ταῦτα ἔβουλεύσω ποιεῖν ;
 ἢ τοῦργον ὃς οὐ γνωριῶμι σου τόδε δόλῳ προσέρπον ἢ οὐκ ἀλεξοίμην μαθών ;
 ἀλλὰ οὐχὶ μωδόν ἐστι τούγγειρημά σου, 540
 ἔνευ τε πλήθους καὶ φίλων τυραννίδα θηρῶν, διὰ πλήθει χρήμασίν θ' ἀλίσκεται ;
 KP. οἶσθ' ὃς ποίησον; ἀντὶ τῶν εἰρημένων ιστοῦ ἀντάκουσον, καὶ ταῦτα κρῖν' αὐτὸς μαθών.
 OI. λέγειν σὺ δεινός, μανθάνειν δ' ἐγὼ κακὸς σοῦ δυσμενῆ γὰρ καὶ βαρύν σ' εὔρηκ' ἐμοὶ. 545
 KP. τοῦτο αὐτὸν μου πρῶτην ἀκουσον, ὃς ἔρω.
 OI. τοῦτο αὐτὸν μή μοι φράζε, δπως οὐκ εἰ κακός.
 KP. εἴ τοι νομίζεις κτῆμα τὴν αὐθαδίαν εἶναί τι τοῦ νοῦ χωρίς, οὐκ ὁρῶς φρονεῖς. 550
 OI. εἴ τοι νομίζεις ἀνδρα συγγενῆ κακῶς δρῶν οὐχὶ ὑφέξειν τὴν δίκην, οὐκ εὖ φρονεῖς.
 KP. ἔνυμφημί σοι ταῦτα ἔνδικος εἰρησθαι· τὸ δὲ πάθημα διοῖον φῆσ παθεῖν, δίδασκέ με.
 OI. ἔπειθες ἢ οὐκ ἔπειθες, ὃς χρείη μὲν ἐπὶ

- τὸν σεμνόμαντιν ἄνδρα πέμψασθαι τινα ;
 KP. καὶ νῦν ἔθ' αὐτός εἰμι τῷ βουλεύματι.
 OI. πόσον τιν' ἥδη δῆθ' ὁ Λάιος χρόνον—
 KP. δέδρακε ποῖον ἔργον ; οὐ γάρ ἐννοῶ.
 OI. ἀφαντος ἔρδει θανατίμῳ χειρώματι ; 560
 KP. μακροὶ παλαιοὶ τ' ἀν μετρηθεῖεν χρόνοι.
 OI. τότ' οὖν ὁ μάντις οὗτος ἦν ἐν τῇ τέχνῃ ;
 KP. σοφός γ' διοίως κάξ ἴσου τιμώμενος.
 OI. ἐμνήσατ' οὖν ἐμοῦ τι τῷ τότ' ἐν χρόνῳ ;
 KP. οὔκουν ἐμοῦ γ' ἐστῶτος οὐδαμοῦ πέλας. 565
 OI. ἀλλ' οὐκ ἔρευναν τοῦ θανόντος ἔσχετε ;
 KP. παρέσχομεν, πῶς δ' οὐχί ; κούκη ἡρούσαμεν.
 OI. πῶς οὖν τόθ' οὗτος ὁ σοφὸς οὐκ ηὔδα τάδε ;
 KP. οὐκ οἴδε· ἐφ' οἵς γάρ μὴ φρονῶ, σιγᾶν φιλῶ.
 OI. τόσον δέ γ' οἰσθα καὶ λέγοις ἀν εὗ φρονῶν. 570
 KP. ποῖον τόδε ; εἰ γάρ οἴδα γ', οὐκ ἀρνήσομαι.
 OI. διθούνεκ', εἰ μὴ σοὶ ἔντηλθε, τὰς ἐμὰς
 οὐκ ἀν ποτ' εἶπε Λαῖτον διαφθοράς.
 KP. εἰ μὲν λέγει τάδε, αὐτὸς οἰσθε· ἐγὼ δὲ σοῦ
 μαθεῖν δικαιῶ ταῦθ', ἀπερ κάμοῦ σὺ νῦν. 575
 OI. ἐκμάνθαν· οὐ γάρ δὴ φονεὺς ἀλώσομαι.
 KP. τί δῆτ'; ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν γήμας ἔχεις ;
 OI. ἀρνησίς οὐκ ἔνεστιν ὃν ἀνιστορεῖς.
 KP. ἀρχεῖς δ' ἐκείνη ταῦτα, γῆς ἴσον νέμων ;
 OI. μὲν ἦ θέλουσα, πάντ' ἐμοῦ κομίζεται. 580
 KP. οὔκουν ίσοῦμαι σφῆν ἐγὼ δυοῖν τρίτος ;
 OI. ἐνταῦθα γάρ δὴ καὶ κακὸς φαίνη φίλος.
 KP. οὐκ, εἰ διδοίης γ', ως ἐγώ, σαυτῷ λόγον.
 σκέψαι δὲ τοῦτο πρῶτον, εἰ τιν' ἀν δοκεῖς
 ἀρχεῖν ἐλέσθαι ξὺν φόβοισι μᾶλλον ἢ 585
 ἀτρεστον εῦδοντ', εἰ τά γ' αὐθ' ἔξει κράτη.

έγὼ μὲν οὖν οὔτ' αὐτὸς ἴμείρων ἔφυν
τύραννος εἶναι μᾶλλον ἢ τύραννα δοῖν,
οὔτ' ἄλλος, ὅστις σωφρογεῖν ἐπίσταται.
νῦν μὲν γὰρ ἐκ σοῦ πάντ' ἄνευ φόβου φέρω· 590
εἰ δ' αὐτὸς ἥρχον, πολλὰ πᾶν ἄκων ἔδρων.
πῶς δῆτ' ἐμοὶ τυραννὶς ἡδίων ἔχειν
ἀρχῆς ἀλύπου καὶ δυναστείας ἔφυ;
οὕπω τοσοῦτον ἡπατημένος κυρῶ,
ὅστ' ἄλλα χορήζειν ἢ τὰ σὺν κέρδει καλά. 595
νῦν πᾶσι χαίρω, νῦν με πᾶς ἀσπάζεται,
νῦν οἱ σέθεν χρήζοντες ἐκκαλοῦσι με·
τὸ γὰρ τυχεῖν αὐτοὺς ἄπαν ἐνταῦθ' ἔνι.
πῶς δῆτ' ἔγὼ κεῖν' ἀν λάβοιμ' ἀφεὶς τάδε;
οὐκ ἀν γένοιτο νοῦς κακὸς καλῶς φρονῶν. 600
ἄλλ' οὔτ' ἔραστὴς τῆσδε τῆς γνώμης ἔφυν,
οὔτ' ἀν μετ' ἄλλους δρῶντος ἀν τλαίην ποτέ.
καὶ τῶνδ' ἔλεγχον, τοῦτο μὲν Πυθώδ' ἵὸν
πεύθου, τὰ χρησθέντ' εὶς σαφῶς ἡγγειλά σοι·
τοῦτ' ἄλλ', ἔάν με τῷ τερασκόπῳ λάβῃς 605
κοινῇ τι βουλεύσαντα, μή μ' ἀπλῆ κτάνῃς
ψήφῳ, διπλῆ δέ, τῇ τ' ἐμῇ καὶ σῇ, λαβών·
γνώμῃ δ' ἀδήλῳ μή με χωρὶς αἴτιω·
οὐ γὰρ δίκαιον οὔτε τοὺς κακοὺς μάτην
χρηστοὺς νομίζειν οὔτε τοὺς χρηστοὺς κακούς. 610
φίλον γὰρ ἐσθλὸν ἐκβαλεῖν ἵσον λέγω
καὶ τὸν παρ' αὐτῷ βίοτον, δῆν πλεῖστον φιλεῖ.
ἄλλ' ἐν χρόνῳ γνώσει τάδ' ἀσφαλῶς, ἐπεὶ
χρόνος δίκαιον ἄνδρα δείκνυσιν μόνος,
κακὸν δὲ κᾶν ἐν ἡμέρᾳ γνοίης μιᾶ. 615
ΧΟ. καλῶς ἔλεξεν εὐλαβούμενῷ πεσεῖν,
ἄναξ· φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς.

- ΟΙ. ὅταν ταχὺς τις οὐπιθουλεύων λάθρᾳ
ζωρῇ, ταχὺν δεῖ κάμῃ βουλεύειν πάλιν
εἰ δ' ἡσυχάζων προσμενῶ, τὰ τοῦδε μὲν
πεπραγμέν' ἔσται, τάμα δ' ἡμαρτημένα. 620
- KP. τί δῆτα χοήζεις; ἢ με γῆς ἔξω βαλεῖν;
- ΟΙ. ἥκιστα θνήσκειν, οὐ φυγεῖν σε βούλομαι.
- KP. ὅταν προδείξῃς, οἶόν ἔστι τὸ φθονεῖν.
- ΟΙ. ως οὐχ ὑπείξων οὐδὲ πιστεύσων λέγεις. 625
- KP. οὐ γὰρ φρονοῦντά σ' εὖ βλέπω.
- ΟΙ. τὸ γοῦν ἐμόν.
- KP. ἀλλ' ἔξ ἴσου δεῖ κάμόν.
- ΟΙ. ἀλλ' ἔφυς κακός.
- KP. εἰ δὲ ἔννής μηδέν;
- ΟΙ. ἀρκτέον γ' ὅμως.
- KP. οὕτοι κακῶς γ' ἄρχοντος.
- ΟΙ. Ὡς πόλις πόλις.
- KP. κάμοὶ πόλεως μέτεστιν, οὐχὶ σοὶ μόνῳ. 630
- XO. παύσασθ', ἀνακτεῖς καιρίαν δ' ὑμῖν ὁρῶ
τήνδ' ἐκ δόμων στείχουσαν Ἰοκάστην, μεθ' ἣς
τὸ νῦν παρεστῶς νεῖκος· εὖ θέσθαι χρεόν.

Ι Ο Κ Α Σ Τ Η

- τί τὴν ἄβουλον, Ὡς ταλαίπωροι, στάσιν
γλώσσης ἐπήρασθ'; οὐδ' ἐπαισχύνεσθε, γῆς
οὔτω νοσούσης, ἵδια κινοῦντες κακά; 635
- οὐκ εἴ τοι οἴκους σύ τε, Κρέον, κατὰ στέγας,
καὶ μὴ τὸ μηδὲν ἄλγος ἐς μέγ' οἴσετε;
- KP. ὅμαιμε, δεινά μ' Οἰδίπους, δ σὸς πόσις
δοῦσαι δικαιοῖ, δυοῖν ἀποκρίνας κακοῖν,
ἢ γῆς ἀπῶσαι πατρίδος ἢ κτεῖναι λαβών.
- ΟΙ. ξύμφημι· δοῶντα γάρ νιν, Ὡς γύναι, κακῶς

- εῖληφα τοῦμὸν σῶμα σὺν τέχνῃ κακῇ.
- KP.** μή νυν ὀναίμην, ἀλλ' ἀραῖος, εἴ σέ τι δέδρακ', δλοίμην, δν ἐπαιτιῷ με δρᾶν. 645
- IO.** ὡ πρὸς θεῶν, πίστευσον, Οἰδίπους, τάδε, μάλιστα μὲν τόνδ' ὅρκον αἰδεσθεὶς θεῶν, ἔπειτα κάμε τούσδε θ', οἱ πάρεισί σοι.
- XO.** στρ. α' πιθοῦ θελήσας φρονήσας τ', ἄναξ, λίσσομαι. 650
- OI.** τί σοι θέλεις δῆτ' εἰκάθω;
- XO.** τὸν οὕτε πρὸν νήπιον νῦν τ' ἐν ὅρκῳ μέγαν κα-
- OI.** οἶσθ' οὖν, ἀ χρήζεις; [ταΐδεσαι.]
- XO.** οἶδα.
- OI.** φράζε δή, τί φήσ. 655
- XO.** τὸν ἐναγῆ φίλον μήποτ' ἐν αἰτίᾳ σύ γ' ἀφανεῖ λόγων ἄτιμον βαλεῖν.
- OI.** εῦ νῦν ἐπίστω, ταῦθ' ὅταν ζητῆς, ἐμοὶ ζητῶν ὅλεθρον ἥ φυγὴν ἐκ τῆσδε γῆς.
- XO.** στρ. β' οὐ τὸν πάντων θεῶν θεὸν πρόμον 660
- "Ἀλιον· ἐπεὶ ἄθεος, ἄφιλος, ὃ τι πύματον δλοίμαν, φρόνησιν εὶ τάνδ' ἔχω.
- ἀλλά μοι δυσμόρφ γὰ φθίνουσα 665
- τρύχει ψυχάν, τάδ' εὶ κακοῖς κακὰ προσάψει τοῖς πάλαι τὰ πρὸς σφῶν.
- OI.** δδ' οὖν ἵτω, κεὶ χρή με παντελῶς θανεῖν, ἥ γῆς ἄτιμον τῆσδ' ἀπωσθῆναι βίᾳ. 670
- τὸ γὰρ σόν, οὐ τὸ τοῦδ' ἐποικτίῳ στόμα ἐλεινόν· οὗτος δ', ἐνθ' ἀν ἦ, στυγήσεται.
- KP.** στυγνὸς μὲν εἰκων δῆλος εἰ, βαρὺς δ', ὅταν θυμοῦ περάσῃς· αἱ δὲ τοιαῦται φύσεις αὐταῖς δικαίως εἰσὶν ἄλγισται φέρειν. 675
- OI.** οὔκουν μὲν ἐάσεις κάκτὸς εἰ;
- KP.** πορεύσομαι,

- σοῦ μὲν τυχών ἀγνῶτος, ἐν δὲ τοῖσδε ἵσος.
- XO. ἀντ. α' γύναι, τί μέλλεις κομίζειν δόμων τόνδε ἔσω ;
- IO. μαθοῦσά γ', ήτις ἡ τύχη. 680
- XO. δόκησις ἀγνώς λόγων ἥλθε· δάπτει δὲ καὶ τὸ μὴ ὑδικον.
- IO. ἀμφοῖν ἀπ' αὐτοῖν ;
- XO. ναίχι.
- IO. καὶ τίς ἦν λόγος ;
- XO. ἄλις ἔμοιγ', ἄλις γᾶς προπονουμένας, 685 φαίνεται, ἐνθὲ ἔληξεν, αὐτοῦ μένειν.
- OI. ὁρῆς ἵν' ἥκεις, ἀγαθὸς ὅν γνώμην ἀνήρ,
τούμὸν παρειεὶς καὶ καταμβλύνων κέαρ ;
- XO. ἀντ. β' ἄναξ, εἶπον μὲν οὐχ ἄπαξ μόνον,
ἴσθι δὲ παραφρόνιμον, ἀπορον ἐπὶ φρόνιμα 690 πεφάνθαι μ' ἄν, εἰ σε νοσφίζομαι,
ὅς τ' ἐμὰν γᾶν φίλαν ἐν πόνοισιν
ἀλλουσαν κατ' ὁρθὸν οὕρισας. 695
τὰ νῦν δ' εὔπομπος, εἰ δύνῃ, γενοῦ.
- IO. πρὸς θεῶν δίδαξον κάμ', ἄναξ, δτου ποτὲ μῆνιν τοσῆνδε πράγματος στήσας ἔχεις.
- OI. ἐρῶ· σὲ γὰρ τῶνδε ἐς πλέον, γύναι, σέβω· 700 Κρέοντος, οἴλα μοι βεβουλευκῶς ἔχει.
- IO. λέγ', εἰ σαφῶς τὸ νεῖκος ἐγκαλῶν ἔρεις.
- OI. φονέα μέ φησι Λαΐου καθεστάναι.
- IO. αὐτὸς ἔννειδὼς ἦ μαθὼν ἄλλου πάρα ;
- OI. μάντιν μὲν οὖν κακοῦργον εἰσπέμψας, ἐπεὶ τό γ' εἰς ἔαυτὸν πᾶν ἐλευθεροῖ στόμα. 705
- IO. σὺ νῦν ἀφεὶς σεαυτὸν ὃν λέγεις πέρι,
ἔμοιο πάκουσον καὶ μάθ' οὗνεκ' ἔστι σοι
βρότειον οὐδὲν μαντικῆς ἔχον τέχνης.
φανῶ δέ σοι σημεῖα τῶνδε σύντομα. 710

- χρησιμὸς γάρ ἦλθε Λαῖφ ποτ', οὐκ ἐρῶ
 Φοίβου γ' ἀπ' αὐτοῦ, τῶν δ' ὑπηρετῶν ἄπο,
 ὃς αὐτὸν ἤξοι μοῖρα πρὸς παιδὸς θανεῖν,
 δοτις γένοιτ' ἐμοῦ τε κάκείνου πάρα. 715
- καὶ τὸν μέν, ὅσπερ γ' ἡ φάτις, ξένοι ποτὲ^{λησταὶ}
 φονεύουσ' ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς.
 παιδὸς δὲ βλάστας οὐδὲσχον ἡμέραι
 τρεῖς, καὶ νιν ἄρθρα κεῖνος ἐνζεύξας ποδοῖν
 ἔρριψεν ἄλλων χερσὸν εἰς ἄβατον ὅρος.
 κάνταῦθ' Ἀπόλλων οὔτ' ἐκεῖνον ἴγνυσεν 720
 φονέα γενέσθαι πατρός, οὔτε Λάιον,
 τὸ δεινόν, οὐφοβεῖτο, πρὸς παιδὸς παθεῖν.
 τοιαῦτα φῆμαι μαντικὰ διώρισαν·
 ὃν ἐντρέπου σὺ μηδέν· ὃν γὰρ ἀν θεὸς
 χρείαν ἔρευνα, ὁρδίως αὐτὸς φανεῖ. 725
- OI. οἴόν μ' ἀκούσαντ' ἀρτίως ἔχει, γύναι,
 ψυχῆς πλάνημα κάνακίνησις φρενῶν.
- IO. ποίας μερίμνης τοῦθ' ὅπο στραφεὶς λέγεις ;
- OI. ἔδοξ' ἀκούσαί σου τόδ', ὃς δ' Λάιος
 κατασφαγεύη πρὸς τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς. 730
- IO. ηὐδᾶτο γάρ ταῦτ', οὐδέ πω λήξαντ' ἔχει.
- OI. καὶ ποῦ 'σθ' δ' χῶρος οὗτος, οὗ τόδ' ἦν πάθος ;
- IO. Φωκὶς μὲν ἡ γῆ κλήξεται, σχιστὴ δ' ὄδδος
 ἐς ταῦτὸ Δελφῶν κάπτε Δαυλίας ἄγει.
- OI. καὶ τίς χρόνος τοῖσδ' ἐστὶν οὕξεληλυθώς ;
- IO. σχεδόν τι πρόσθμεν ἢ σὺ τῆσδ' ἔχων χθονὸς
 ἀοχὴν ἐφαίνουν, τοῦτ' ἐκηρύχθη πόλει. 735
- OI. ὅ Ζεῦ, τί μου δρᾶσαι βεβούλευσαι πέρι ;
- IO. τί δ' ἐστὶ σοι τοῦτ', Οιδίπους, ἐνθύμιον ;
- OI. μήπω μ' ἐρώτα τὸν Λάιον, φύσιν
 τίν' εἶχε, φράζε, τίνα δ' ἀκμὴν ἥβης ἔχων. 740

- IO. μέγας, χνοάζων ἀρτι λευκανθὲς κάρα·
μορφῆς δὲ τῆς σῆς οὐκ ἀπεστάτει πολύ.
- OI. οἴμοι τάλας· ἔσικ' ἐμαυτὸν εἰς ἀρὰς
δεινὰς προβάλλων ἀρτίως οὐκ εἰδέναι. 745
- IO. πῶς φῆς; ὀκνῶ τοι πρός σ' ἀποσκοποῦσ', ἄναξ.
- OI. δεινῶς ἀθυμῶ, μὴ βλέπων ὁ μάντις ἦ.
δεῖξεις δὲ μᾶλλον, ἦν ἐν ἔξείπης ἔτι.
- IO. καὶ μὴν ὀκνῶ μέν, ἀ δ' ἀν ἔρη μαθοῦσ' ἔρω.
- OI. πότερον ἔχωρει βαίος, ἢ πολλοὺς ἔχων
ἄνδρας λοχίτας, οἵ ἀνήρ ἀρχηγέτης;
- IO. πέντ' ἦσαν οἱ ἔνυμπαντες, ἐν δ' αὐτοῖσιν ἦν
κίρρυξ· ἀπήνη δ' ἥγε Λάιον μία.
- OI. αἰαῖ, τάδ' ἥδη διαφανῆ. τίς ἦν ποτε
δ τούσδε λέξας τοὺς λόγους ὑμῖν, γύναι;
- IO. οἰκεύς τις, ὅσπερ ἵκετ' ἐκσωθεὶς μόνος.
- OI. ἢ καν δόμοισι τυγχάνει τανῦν παρόν;
- IO. οὐ δῆτ' ἀφ' οὗ γάρ κεῖθεν ἥλθε καὶ κράτη
σέ τ' εἶδ' ἔχοντα Λάιόν τ' ὀλωλότα,
ἐξικέτευσε τῆς ἐμῆς χειρὸς θιγών 760
ἀγρούς σφε πέμψαι κάπι ποιμνίων νομάς,
ώς πλεῖστον εἴη τοῦδ' ἀποπτος ἀστεως.
κάπεμψ' ἐγώ νιν ἀξιος γάρ, οἵ ἀνήρ
δοῦλος, φέρειν ἦν τῇσδε καὶ μείζω χάριν.
- OI. πῶς ἀν μόλοι δῆθ' ἡμῖν ἐν τάχει πάλιν;
- IO. πάρεστιν ἀλλὰ πρὸς τί τοῦτ' ἐφίεσαι;
- OI. δέδοικ' ἐμαυτόν, ὃ γύναι, μὴ πόλλ' ἄγαν
εἰρημέν' ἦ μοι, δι' ἣ νιν εἰσιδεῖν θέλω.
- IO. ἀλλ' ἴξεται μέν ἀξία δέ που μαθεῖν
κάγῳ τά γ' ἐν σοὶ δυσφόρως ἔχοντ', ἄναξ.
- OI. κού μὴ στερηθῆς γ' ἐς τοσοῦτον ἐλπίδων
ἐμοῦ βεβῶτος· τῷ γάρ ἀν καὶ μείζονι 770

λέξαιμ' ἄν ἦ σοί, διὰ τύχης τοιᾶσδ' Ἰών;
 ἔμοὶ πατήρ μὲν Πόλυβος ἢν Κορίνθιος,
 μῆτηρ δὲ Μερόπη Δωρίς. ἥγομην δ' ἀνὴρ
 ἀστῶν μέγιστος τῶν ἐκεῖ, ποίν μοι τύχη
 τοιάδ' ἐπέστη, θαυμάσαι μὲν ἀξία,
 σπουδῆς γε μέντοι τῆς ἐμῆς οὐκ ὅξια.
 ἀνὴρ γάρ ἐν δείπνοις μ' ὑπερπλησθεὶς μέθη
 καλεῖ παρ' οἶνῳ, πλαστὸς ὡς εἴην πατρί. 775
 κάγῳ βαρυνθεὶς τὴν μὲν οῦσαν ἡμέραν
 μόλις κατέσχον· θατέρᾳ δ' Ἰών πέλας
 μητρὸς πατρός τ' ἥλεγχον· οἱ δὲ δυσφόρως
 τοῦνειδος ἥγον τῷ μεθέντι τὸν λόγον.
 κάγῳ τὰ μὲν κείνοιν ἐτερόμην, ὅμως δ'
 ἔκνιζε μ' ἀεὶ τοῦθ'. ὑφεῖρπε γὰρ πολὺ.
 λάθρᾳ δὲ μητρὸς καὶ πατρὸς πορεύομαι
 Πυθώδε· καί μ' ὁ Φοῖβος, ὃν μὲν ἱκόμην,
 ἀτιμον ἔξεπεμψεν, ἄλλα δ' ἄθλια
 καὶ δεινὰ καὶ δύστηνα προύφηνεν λέγων,
 ὡς μητρὶ μὲν χρείη με μειχθῆναι, γένος δ'
 ἀτλητὸν ἀνθρώποισι δηλώσοιμ' ὁρᾶν,
 φονεὺς δ' ἐσούμην τοῦ φυτεύσαντος πατρός.
 κάγῳ, πακούσας ταῦτα, τὴν Κορινθίαν
 ἀστροῖς τὸ λοιπὸν ἐκμετρούμενος χθόνα 790
 ἔφευγον, ἔνθα μήποτ' ὀψούμην κακῶν
 χρησμῶν ὀνείδη τῶν ἐμῶν τελούμενα.
 στείχων δ' ἵκνοῦμαι τούσδε τοὺς χώρους, ἐν οἷς
 σὺ τὸν τύραννον τοῦτον ὅλυσθαι λέγεις.
 καὶ σοί, γύναι, τάληθὲς ἔξερῶ· τριπλῆς
 δτ' ἦν κελεύθου τῆσδ' ὅδοιπορῶν πέλας,
 ἐνταῦθα μοι κήρυξ τε κάπι πωλικῆς
 ἀνὴρ ἀπήνης ἐμβεβώς, οἶον σὺ φήις, 800

- ξυνηντίαζον· καὶ δὲ ὁδοῦ μ' ὃ θ' ἡγεμὸν
αὐτός θ' ὁ πρέσβυς πρὸς βίαν ἡλαυνέτην. 805
καγὼ τὸν ἐκτρέποντα, τὸν τροχηλάτην,
παίω δι' ὀργῆς· καὶ μ' ὁ πρέσβυς, ὃς ὁρᾷ
ὅχους παραστείχοντα, τηρήσας μέσον
κάρα διπλοῖς κέντροισι μου καθίκετο.
οὐ μὴν ἵσην γ' ἔτεισεν, ἀλλὰ συντόμως
σκῆπτρῳ τυπεὶς ἐκ τῆσδε χειρὸς ὑπτιος
μέσης ἀπήνης εὐθὺς ἐκκυλίνδεται·
κτείνω δὲ τοὺς ἔνυμπαντας. εἰ δὲ τῷ ἔνω
τούτῳ προσήκει Λαΐφ τι συγγενές,
τίς τοῦδε γ' ἀνδρὸς νῦν ἂν ἀθλιώτερος,
τίς ἔχθροδαιμῶν μᾶλλον ἂν γένοιτ' ἀνήρ;
οὐ μὴ ἔνων ἔξεστι μηδ' ἀστῶν τινι
δόμοις δέχεσθαι μηδὲ προσφωνεῖν τινα,
ἀθεῖν δ' ἀπ' οἴκων· καὶ τάδ' οὔτις ἄλλος ἦν
ἢ ἡγώ π' ἐμαυτῷ τάσδ' ἀράς ὁ προστιθείς. 815
λέχῃ δὲ τοῦ θανόντος ἐν χεροῖν ἐμαῖν
χραίνω, δι' ὕνπερ ὥλετ'. ἄρος ἔφυν κακός,
ἄρος οὐχὶ πᾶς ἄναγνος, εἴ με χρὴ φυγεῖν,
καί μοι φυγόντι μῆστι τοὺς ἐμοὺς ἰδεῖν,
μή μ' ἐμβατεύειν πατρίδος, ἢ γάμοις με δεῖ
μητρὸς ξυγῆναι καὶ πατέρα κατακτανεῖν,
Πόλυβον, ὃς ἔξεφυσε καὶ ἔθρεψέ με;
ἄρος οὐκ ἀπ' ὡμοῦ ταῦτα δαίμονός τις ἀν
κρίνων ἐπ' ἀνδρὶ τῷδ' ἀν δρθοῖτι λόγον;
μὴ δῆτα μὴ δῆτ', ὃ θεῶν ἀγνὸν σέβας,
ἴδοιμι ταύτην ἡμέραν, ἀλλ' ἐκ βροτῶν
βαίνην ἀφαντος πρόσθεν ἢ τοιάνδ' ἰδεῖν
κηλῖδ' ἐμαυτῷ ἔμφροδᾶς ἀφιγμένην.
- XO. ήμιν μέν, ὕναξ, ταῦτ' ὀκνήρος· ἔως δ' ἀν οὕν

- πρὸς τοῦ παρόντος ἔκμάθης, ἐγένετο δα. 835
OI. καὶ μὴν τοσοῦτόν ἐστί μοι τῆς ἐλπίδος,
τὸν ἄνδρα τὸν βοτῆρα προσμεῖναι μόνον.
- IO. πεφασμένου δὲ τίς ποθεὶς ἡ προθυμία;
OI. ἐγὼ διδάξω σε· ἦν γὰρ εὐρεθῆ λέγων
σοὶ ταῦτα, ἐγωγένετο δὲν ἐκπεφευγοίην πάθος. 840
IO. ποῖον δέ μου περισσὸν ἥκουσας λόγον;
OI. ληστὰς ἔφασκες αὐτὸν ἄνδρας ἐννέπειν,
ῶς νιν κατακτείνειαν. εἰ μὲν οὖν ἔτι
λέξει τὸν αὐτὸν ἀριθμόν, οὐκ ἐγὼ ἀκτανον.
οὐ γὰρ γένοιτο δὲν εἰς γε τοῖς πολλοῖς ἵσος. 845
εἰ δέ ἄνδρος ἐν οἰόζωνον αὐδήσει, σαφῶς
τοῦτο ἐστὶν ἥδη τοῦργον εἰς ἐμὲ δέπον.
- IO. ἀλλαγὴς φανέν γε τοῦπος ὅδε ἐπίστασο,
κούκλης ἐστιν αὐτῷ τοῦτο γένετο ἐκβαλεῖν πάλιν.
πόλις γὰρ ἥκουσε, οὐκ ἐγὼ μόνη τάδε. 850
εἰ δέ οὖν τι κάκτρεποιτο τοῦ πρόσθεν λόγου,
οὔτοι ποτε, ὕναξ, τόν γε Λαῖον φόνον
φανεῖ δικαίως ὁρθόν, δν γε Λοξίας
διεῖπε χρῆναι παιδὸς ἐξ ἐμοῦ θανεῖν.
καίτοι νιν οὐ κεῖνος γένετο δύστηνός ποτε
κατέκταν, ἀλλαγὴς αὐτὸς πάροιθεν ὕλετο.
ῶστε οὐχὶ μαντείας γένετο δὲν οὔτε τῆδε ἐγὼ
βλέψαιμεν δὲν οὔτε τῆδε τῆδε δὲν θερεον. 855
OI. καλῶς νομίζεις· ἀλλαγὴς δικαίως τὸν ἐργάτην
πέμψον τινὰ στελοῦντα, μηδὲ τοῦτο ἀφῆσ. 860
IO. πέμψω ταχύνασθε· ἀλλαγὴς ιώμεν ἐξ δόμους.
οὐδὲν γὰρ δὲν πράξαιμεν δὲν δν οὐ σοὶ φίλον.
- XO. στρ. α' εἴ μοι ἔννειή φέροντι
μοῖρα τὰν εὔσεπτον ἀγνείαν λόγων
ἔργων τε πάντων, ὃν νόμοι πρόκεινται 865

ὑψίποδες, οὐρανίαν
 δι’ αἰθέρα τεκνωθέντες, ὃν Ὅλυμπος
 πατήρ μόνος, οὐδέ νιν
 θνατὰ φύσις ἀνέρων
 ἔτικτεν οὐδὲ μήποτε λάθα κατακοιμάση. 870
 μέγας ἐν τούτοις θεός,
 οὐδὲ γηράσκει.

ἀντιστρ. α’ ὕβρις φυτεύει τύραννον·
 ὕβρις, εἰ πολλῶν ὑπερπλησθῆ μάταν,
 ἢ μὴ πίκαιρα μηδὲ συμφέροντα, 875
 ἀκροτάταν εἰσαναβᾶσ’ ἄκραν
 ἀπότομον ὅρουσέν νιν εἰς ἀνάγκαν,
 ἐνθ’ οὐ ποδὶ χρησίμῳ
 χρῆται· τὸ καλῶς δ’ ἔχον
 πόλει πάλαισμα μήποτε λῦσαι θεὸν αἴτοῦμαι. 880
 θεὸν οὐ λήξω ποτὲ
 προστάταν ἵσχων.

στροφὴ β’ εἰ δέ τις ὑπέροπτα γερσὶν
 ἥ λόγῳ πορεύεται,
 Δίκας ἀφόβητος οὐδὲ
 δαιμόνων ἐδη σέβων, 885
 κακά νιν ἔλοιτο μοῖρα,
 δυσπότμου χάριν χλιδᾶς,
 εἰ μὴ τὸ κέρδος κερδανεῖ δικαίως
 καὶ τῶν ἀσέπτων ἔρξεται,
 ἥ τῶν ἀθίκτων ἔρξεται ματάζων. 890
 τίς ἔτι ποτ’ ἐν τοῖσδ’ ἀνὴρ
 θυμοῦ βέλη ἔρξεται
 ψυχᾶς ἀμύνειν; εἰ γὰρ αἱ
 τοιαίδε πράξεις τίμιαι,
 τί δεῖ με χορεύειν; 895

- ἀντιστρ. β' οὐκέτι τὸν ἄθικτον εἴμι
γᾶς ἐπ' ὁμφαλὸν σέβων
οὐδὲ ἐς τὸν Ἀβαῖσι ναὸν
οὐδὲ τὰν Ὄλυμπίαν 900
εἰ μὴ τάδε χειρόδεικτα
πᾶσιν ἀριστεῖ βροτοῖς.
ἀλλ', ὃ κρατύνων, εἴπερ ὅρθ' ἀκούεις,
Ζεῦ, πάντ' ἀνάσσων, μὴ λάθοι
σὲ τάν τε σὰν ἀθάνατον αἰὲν ἀρχάν. 905
φθίνοντα γὰρ Λαῖον
πυθόχοηστα θέσφατ' ἔξ-
αιροῦσιν ἥδη, κούδαμοῦ
τιμαῖς Ἀπόλλων ἐμφανής.
ἔρρει δὲ τὰ θεῖα. 910
- IO. χώρας ἄνακτες, δόξα μοι παρεστάθη
ναοὺς ἵκεσθαι δαιμόνων, τάδ' ἐν χεροῖν
στέφη λαβούσῃ κάπιθυμιάματα.
Ὕψοις γὰρ αἴρει θυμὸν Οἰδίπους ἄγαν
λύπαισι παντοίαισιν, οὐδέ διοῖτ' ἀνὴρ 915
ἔννους τὰ καινὰ τοῖς πάλαι τεκμαίρεται,
ἀλλ' ἔστι τοῦ λέγοντος, εἰ φόρους λέγοι.
ὅτ' οὖν παραινοῦσ' οὐδὲν ἐς πλέον ποιῶ,
πρός σ', ὃ Λύκει' Ἀπολλόν, ἄγχιστος γὰρ εἶ,
ἵκετις ἀφῆγματι τοῖσδε σὺν κατεύγμασιν, 920
ὅπως λύσιν τιν' ἡμὶν εὐαγῆ πόρης.
ώς νῦν ὄκνοῦμεν πάντες ἐκπεπληγμένον
κεῖνον βλέποντες ὡς κυβερνήτην νεώς.

Α Γ Γ Ε Λ Ο Σ

ἄλλος ἄν παρ' ὑμῶν, ὃ ἔνενοι, μάθοιμ', ὅπου
τὰ τοῦ τυράννου δώματ' ἔστιν Οἰδίπου; 925

- μάλιστα δ' αὐτὸν εἴπατ', εἰ κάτισθ' ὅπου.
- ΧΟ. στέγαι μὲν αἴδε, καῦτὸς ἔνδον, ὃ ξένε·
γυνὴ δὲ μήτηρ ἥδε τῶν κείνου τέκνων.
- ΑΓ. ἀλλ' ὄλβια τε καὶ ἔνν ὄλβιοις ἀεὶ⁹³⁰
γένοι', ἐκείνου γ' οὖσα παντελῆς δάμαρ.
- ΙΟ. αὗτως δὲ καὶ σύ γ', ὃ ξέν⁹ ἀξιος γὰρ εἴ
τῆς εὔεπείας οὐνεκ⁹ ἀλλὰ φράζ⁹, ὅτου
χορήζων ἀφίξαι χῶτι σημῆναι θέλων.
- ΑΓ. ἀγαθὰ δόμοις τε καὶ πόσει τῷ σῷ, γύναι.
- ΙΟ. τὰ ποῖα ταῦτα, πρὸς τίνος δ' ἀφιγμένος ;⁹³⁵
- ΑΓ. ἐκ τῆς Κορίνθου τὸ δ' ἔπος, οὐνερῶ τάχα,
ἥδοι μέν, πῶς δ' οὐκ ἀν; ἀσχάλλοις δ' ἵσως.
- ΙΟ. τί δ' ἔστι; ποίαν δύναμιν ὃδ' ἔχει διπλῆν;
- ΑΓ. τύραννον αὐτὸν οὐπιχώριοι χθονὸς
τῆς Ἰσθμίας στήσουσιν, ὡς ηὐδάτ⁹ ἔκει.⁹⁴⁰
- ΙΟ. τί δ'; οὐχ δι πρόσβυς Πόλυβος ἐγκρατῆς ἔτι ;
- ΑΓ. οὐ δῆτ⁹, ἐπεὶ νῦν θάνατος ἐν τάφοις ἔχει.
- ΙΟ. πῶς εἴπας; ἢ τέθηντε Πόλυβος, ὃ γέρον;
- ΑΓ. εἰ μὴ λέγω τάληθές, ἀξιῶ θανεῖν.
- ΙΟ. ὃ πρόσπολ⁹, οὐχὶ δεσπότῃ τάδ' ὡς τάχος
μοιοῦσσα λέξεις; ὃ θεῶν μαντεύματα,
ἴν' ἐστέ. τοῦτον Οἰδίπους πάλαι τρέμων
τὸν ἄνδρο⁹ ἔφευγε μὴ κτάνοι· καὶ νῦν ὅδε
πρὸς τῆς τύχης δλωλέν, οὐδὲ τοῦδε ὑπο.⁹⁴⁵
- ΟΙ. ὃ φίλτατον γυναικὸς Ἰοκάστης κάρα,⁹⁵⁰
- τί μ' ἔξεπέμψω δεῦρο τῶνδε δωμάτων;
- ΙΟ. ἄκουε τάνδροδες τοῦδε καὶ σκόπει κλύων,
τὰ σέμν⁹ ἴν' ἥκει τοῦ θεοῦ μαντεύματα.
- ΟΙ. οὗτος δὲ τίς ποτ⁹ ἔστι καὶ τί μοι λέγει;
- ΙΟ. ἐκ τῆς Κορίνθου, πατέρα τὸν σὸν ἀγγελῶν
ὡς οὐκέτ⁹ ὄντα Πόλυβον, ἀλλ' δλωλότα.⁹⁵⁵

- ΟΙ. τί φῆς, ξέν'; αὐτός μοι σὺ σημήνας γενοῦ.
 ΑΓ. εἰ τοῦτο πρῶτον δεῖ μ' ἀπαγγεῖλαι σαφῶς,
 εῦ ἵσθ' ἔκεῖνον θανάσιμον βεβηκότα.
 ΟΙ. πότερα δόλοισιν, ἢ νόσου ξυναλλαγῇ;
 ΑΓ. σμικρὰ παλαιὰ σώματ' εὐνάζει όποι·
 ΟΙ. νόσοις ὁ τλήμων, ώς ἔοικεν, ἔφθιτο.
 ΑΓ. καὶ τῷ μακρῷ γε συμμετρούμενος χρόνῳ.
 ΟΙ. φεῦ φεῦ, τί δῆτ' ἄν, ὃ γύναι, σκοποῖτό τις
 τὴν Πυθόμαντιν ἐστίαν ἢ τοὺς ἄνω
 κλάζοντας ὅρνεις, ὃν ύφηγητῶν ἐγὼ
 κτενεῖν ἔμελλον πατέρα τὸν ἐμόν; ὁ δὲ θανὼν
 κεύθει κάτω δὴ γῆς, ἐγὼ δ' ὅδ' ἐνθάδε
 ἄψυστος ἔγχοντος, εἴ τι μὴ τῷμῷ πόθῳ
 κατέφθιθ'· οὗτοι δ' ἄν θανὼν εἴη ἔμοι.
 τὰ δ' οὖν παρόντα συλλαβὼν θεσπίσματα
 κεῖται παρ' Ἀιδη Πόλυβος ἄξι' οὐδενός.
 ΙΟ. οὔκουν ἐγώ σοι ταῦτα προύλεγον πάλαι;
 ΟΙ. ηὔδας· ἐγὼ δὲ τῷ φόβῳ παρηγόμην.
 ΙΟ. μὴ νῦν ἔτ' αὐτῶν μηδὲν ἐς θυμὸν βάλῃς.
 ΟΙ. καὶ πῶς τὸ μητρὸς λέκτρον οὐκ ὀκνεῖν με δεῖ;
 ΙΟ. τί δ' ἄν φοβοῖτ' ἀνθρωπος, φ τὰ τῆς τύχης
 κρατεῖ, πρόνοια δ' ἐστὶν οὐδενὸς σαφῆς;
 εἰκῇ κράτιστον ζῆν, ὅπως δύναιτο τις.
 σὺ δ' ἐς τὰ μητρὸς μὴ φοβοῦ νυμφεύματα·
 πολλοὶ γὰρ ἥδη κάν ὀνείρασιν βροτῶν
 μητρὶ ξυνηνύνασθησαν. ἀλλὰ ταῦθ' δτῷ
 παρ' οὐδέν οὐστι, ὁῆστα τὸν βίον φέρει.
 ΟΙ. καλῶς ἀπαντά ταῦτ' ἄν ἔξειρητό σοι,
 εἰ μὴ ἕκυρει ζῶσ' ἡ τεκοῦσα· νῦν δ' ἐπεὶ
 ζῆ, πᾶσ' ἀνάγκη, κεὶ καλῶς λέγεις, ὀκνεῖν.
 ΙΟ. καὶ μὴν μέγας γ' ὀφθαλμὸς οἵ πατρὸς τάφοι.

- ΟΙ. μέγας, ξυνίημ' ἀλλὰ τῆς ζώσης φόβος.
 ΑΓ. ποίας δὲ καὶ γυναικὸς ἐκφοβεῖσθ' ὑπερ ;
 ΟΙ. Μερόπης, γηραιέ, Πόλυβος ἡς φέκι μέτα. 990
 ΑΓ. τί δ' ἔστ' ἐκείνης ὑμὸν ἐς φόβον φέρον ;
 ΟΙ. θεήλατον μάντευμα δεινόν, ὃ ξένε.
 ΑΓ. ἦ δητόν, ἦ οὐχὶ θεμιτὸν ἄλλον εἰδέναι ;
 ΟΙ. μάλιστά γ' εἴπε γάρ με Λοξίας ποτὲ
 χρῆναι μιγῆναι μητρὶ τῆμαυτοῦ τό τε
 πατρῷον αἷμα χερσὶ ταῖς ἐμαῖς ἔλειν.
 ῶν οὖνεγ' ἡ Κόρινθος ἐξ ἐμοῦ πάλαι
 μακρὰν ἀπφεῖτ' εὔτυχῶς μέν, ἀλλ' ὅμως
 τὰ τῶν τεκόντων ὅμμαθ' ἥδιστον βλέπειν.
 ΑΓ. ἦ γὰρ τάδ' ὄκνῶν κεῖθεν ἥσθ' ἀπόπτολις ;
 ΟΙ. πατρός τε κορήζων μὴ φονεὺς εἶναι, γέρον.
 ΑΓ. τί δῆτ' ἐγὼ οὐχὶ τοῦδε τοῦ φόβου σ', ἀναξ,
 ἐπείπερ εὔνους ἥλθον, ἔξελυσάμην ;
 ΟΙ. καὶ μὴν χάριν γ' ἄν ἀξίαν λάβοις ἐμοῦ.
 ΑΓ. καὶ μὴν μάλιστα τοῦτ' ἀφικόμην, ὅπως
 σοῦ πρὸς δόμους ἐλθόντος εὗ πράξαιμί τι. 1005
 ΟΙ. ἀλλ' οὕποτ' εἴμι τοῖς φυτεύσασίν γ' ὅμοῦ.
 ΑΓ. ὢ παῖ, καλῶς εἴ δῆλος οὐκ εἰδώς, τί δρᾶς.
 ΟΙ. πῶς, ὢ γηραιέ ; πρὸς θεῶν, δίδασκέ με.
 ΑΓ. εἴ τῶνδε φεύγεις οὖνεκ' εἰς οἴκους μολεῖν.
 ΟΙ. ταρβῶν γε, μή μοι Φοῖβος ἔξέλθῃ σαφῆς.
 ΑΓ. ἦ μὴ μίασμα τῶν φυτευσάντων λάβῃς ;
 ΟΙ. τοῦτ' αὐτό, πρέσβυ, τοῦτό μ' εἰσαεὶ φοβεῖ.
 ΑΓ. ἄρ' οἰσθα δῆτα πρὸς δίκης οὐδὲν τρέμων ;
 ΟΙ. πῶς δ' οὐχί, παῖς γ' εἰ τῶνδε γεννητῶν ἔφυν ;
 ΑΓ. ὁδούνεκ' ἦν σοι Πόλυβος οὐδὲν ἐν γένει.
 ΟΙ. πῶς εἴπας ; οὐ γάρ Πόλυβος ἔξέφυσέ με ;
 ΑΓ. οὐ μᾶλλον οὐδὲν τοῦδε τάνδρός, ἀλλ' ἵσον.

- ΟΙ. καὶ πῶς ὁ φύσας ἔξ ἴσου τῷ μηδενί ;
 ΑΓ. ἀλλ' οὐ σ' ἐγείνατ' οὔτ' ἐκεῖνος οὔτ' ἐγώ. 1020
 ΟΙ. ἀλλ' ἀντὶ τοῦ δὴ παῖδά μ' ὄνομάζετο ;
 ΑΓ. δῶρόν ποτ', ἴσθι, τῶν ἐμῶν χειρῶν λαβών.
 ΟΙ. κἄθ' ὅδ' ἀπ' ἄλλης χειρὸς ἔστερξεν μέγα ;
 ΑΓ. ἡ γὰρ πρὸν αὐτὸν ἔξέπεισ' ἀπαιδία.
 ΟΙ. σὺ δ' ἐμπολήσας ἡ τυχών μ' αὐτῷ δίδως ; 1025
 ΑΓ. εὑρὼν γαπαίαις ἐν Κιθαιρῶνος πτυχαῖς.
 ΟΙ. ὕδοιπόρεις δὲ πρὸς τί τούσδε τὸν τόπους ;
 ΑΓ. ἐνταῦθ' ὀρείοις ποιμνίοις ἐπεστάτουν.
 ΟΙ. ποιμὴν γὰρ ἥσθια κάπι θητείᾳ πλάνης ;
 ΑΓ. σοῦ δ', ὃ τέκνον, σωτήρ γε τῷ τότ' ἐν χρόνῳ. 1030
 ΟΙ. τί δ' ἄλγος ἵσχοντ' ἐν κακοῖς με λαμβάνεις ;
 ΑΓ. ποδῶν ἀν ἄρθρα μαρτυρήσειν τὰ σά.
 ΟΙ. οἴμοι, τί τοῦτ' ἀρχαῖον ἐννέπεις κακόν ;
 ΑΓ. λύω σ' ἔχοντα διατόρους ποδοῖν ἀκμάς.
 ΟΙ. δεινόν γ' ὄνειδος σπαργάνων ἀνειλόμην. 1035
 ΑΓ. ὥστ' ὄνομασθης ἐκ τύχης ταύτης, ὅς εἰ.
 ΟΙ. ὃ πρὸς θεῶν, πρὸς μητρὸς ἡ πατρός ; φράσον.
 ΑΓ. οὐκ οἶδ'. δ δοὺς δὲ ταῦτ' ἐμοῦ λῶν φρονεῖ.
 ΟΙ. ἡ γὰρ παρ' ἄλλου μ' ἔλαβες οὐδ' αὐτὸς τυχών ;
 ΑΓ. οὕκ, ἄλλὰ ποιμὴν ἄλλος ἐκδίδωσί μοι. 1040
 ΟΙ. τίς οὗτος; ἦ κάτοισθα δηλῶσαι λόγῳ ;
 ΑΓ. τῶν Λαΐου δήπου τις ὄνομάζετο.
 ΟΙ. ἦ τοῦ τυράννου τῆσδε γῆς πάλαι ποτέ ;
 ΑΓ. μάλιστα τούτου τάγδρος οὗτος ἦν βιτήρο.
 ΟΙ. ἦ καστ' ἔτι ζῶν οὗτος, ὥστ' ἰδεῖν ἐμέ ; 1045
 ΑΓ. ὑμεῖς γ' ἄριστ' εἰδεῖτ' ἀν οὐπιχώριοι.
 ΟΙ. ἔστιν τις ὑμῶν τῶν παρεστώτων πέλας,
 ὅστις κάτοιδε τὸν βοτῆρο', δν ἐννέπει,
 εἴτ' οὖν ἐπ' ἀγρῶν εἴτε κάνθάδ' εἰσιδών ;

- σημήναθ', ώς ὁ καιρὸς ηὔρησθαι τάδε. 1050
- XO. οἴμαι μὲν οὐδέν' ἄλλον ἢ τὸν ἐξ ἀγρῶν,
ὅν καμάτευες πρόσθεν εἰσιδεῖν· ἀτάρ
ἥδ' ἀν τάδ' οὐχ ἥκιστ' ἀν Ἰοκάστη λέγοι.
- OI. γύναι, νοεῖς ἔκεīνον, ὅντιν' ἀρτίως
μολεῖν ἔφιέμεσθα τόν θ' οὔτος λέγει;
- IO. τί δ' ὅντιν' εἴπε; μηδὲν ἐντραπῆς· τὰ δὲ
ἔηθέντα βούλου μηδὲ μεμνῆσθαι μάτην.
- OI. οὐκ ἀν γένοιτο τοῦθ', δπως ἐγώ, λαβὼν
σημεῖα τοιαῦτ', οὐ φανῶ τούμδον γένος.
- IO. μὴ πρὸς θεῶν, εἴπερ τι τοῦ σαυτοῦ βίου
κήδη, ματεύσῃς τοῦθ'. ἄλις νοσοῦσ' ἐγώ.
- OI. θάρσει· σὺ μὲν γάρ, οὐδὲν ἐὰν τρίτης ἐγώ
μητρὸς φανῶ τρίδουλος, ἐκφανῇ κακή.
- IO. δημως πιθοῦ μοι, λίσσομαι· μὴ δοᾶ τάδε.
- OI. οὐκ ἀν πιθοίμην μὴ οὐ τάδ' ἐκμαθεῖν σαφῶς.
- IO. καὶ μὴν φρονοῦσά γ' εὗ τὰ λῆστά σοι λέγω.
- OI. τὰ λῆστα τοίνυν ταῦτα μ' ἀλγύνει πάλαι.
- IO. ὦ δύσποτμ', εἴθε μήποτε γνοίης, δς εῖ.
- OI. ἄξει τις ἐλθὼν δεῦρο τὸν βιτηρά μοι;
ταύτην δ' ἐᾶτε πλουσίῳ χαίρειν γένει.
- IO. ίοὺ ίού, δύστηνε. τοῦτο γάρ σ' ἔχω
μόνον προσειπεῖν, ἄλλο δ' οὔποθ' ὑστερον.
- XO. τί ποτε βέβηκε, Οἰδίπονς, ὑπ' ἀγρίας
ἄξασα λύπης ἡ γυνή; δέδοιχ' δπως
μὴ ἡ τῆς σιωπῆς τῆσδ' ἀναρρήξει κακά.
- OI. δποῖα χρήζει δηγγνύτω· τούμδον δ' ἐγώ,
κεὶ σιμιρόν ἐστι, σπέρμῳ ἵδεῖν βουλήσομαι.
αὕτη δ' ἵσως, φρονεῖ γάρ ὡς γυνὴ μέγα,
τὴν δυσγένειαν τὴν ἐμὴν αἰσχύνεται.
ἐγώ δ' ἐμαυτὸν παῖδα τῆς Τύχης νέμων

1055

1060

1065

1070

1075

1080

τῆς εῦ διδούσης οὐκ ἀτιμασθήσομαι.
 τῆς γὰρ πέφυκα μητρός, οἱ δὲ συγγενεῖς
 μῆνές με μικρὸν καὶ μέγαν διώρισαν.
 τοιόσδε δ' ἐκφὺς οὐκ ἄν ἔξέλθοιμ' ἔτι
 ποτ' ἄλλος, ὅστε μὴ κιμαθεῖν τούμδον γένος.

1085

ΧΟ.στρ. εἴπερ ἐγὼ μάντις είμι
 καὶ κατὰ γνώμαν ἕδρις,
 οὐ τὸν "Ολυμπὸν ἀπείρων,
 ὅ Κιθαιρών, οὐκ ἔσει
 τὰν αὔριον πανσέληνον,
 μὴ οὐ σέ γε καὶ πατριώταν Οἰδίπου
 καὶ τροφὸν καὶ ματέρ' αὔξειν,
 καὶ χορεύεσθαι πρὸς ἡμῖν,
 ὡς ἐπίνηρα φέροντα
 τοῖς ἐμοῖς τυράννοις.

1090

ίητε Φοῖβε, σοὶ
 δὲ ταῦτ' ἀρέστ' εἴη.

1095

ἀντιστρ. τίς σε, τέκνον, τίς σ' ἔτικτε
 τῶν μακραιώνων ἂρα Πανὸς ὁρεσσιβάτα πατρὸς
 πελασθεῖσ',

1100

ἢ σέ γ' εὐνάτειρά τις
 Λοξίου; τῷ γὰρ πλάκες ἀγρόνομοι πᾶσαι φίλαι·
 εἴθ' ὁ Κυλλάνας ἀνάσσων,

εἴθ' ὁ Βακχεῖος θεὸς ναί·
 ον ἐπ' ἄκρων ὁρέων σ'

1105

εὐρημα δέξατ' ἔκ του
 Νυμφᾶν Ἐλικωνιάδων,
 αἵς πλεῖστα συμπαίζει.

ΟΙ. εἰ χοή τι κάμε, μὴ συναλλάξαντά πω,
 πρέσβεις, σταθμᾶσθαι, τὸν βοτῆρον δοκῶ,
 δνπερ πάλαι ζητοῦμεν· ἐν τε γὰρ μακρῷ

1110

- γήρᾳ ἔυνάδει τῷδε τάνδοὶ σύμμετρος,
ἄλλως τε τοὺς ἄγοντας ὥσπερ οἰκέτας
ἔγνωκ' ἐμαυτοῦ, τῇ δ' ἐπιστήμῃ σύ μου
προύχοις τάχ' ἀν που, τὸν βοτῆρον ἵδων πάρος. 1115
- ΧΟ. ἔγνωκα γάρ, σάφ' ἵσθι· Λαῖου γὰρ ἦν,
εἴπερ τις ἄλλος, πιστὸς δῶς νομεὺς ἀνήρ.
- ΟΙ. σὲ πρῶτ' ἔρωτῶ, τὸν Κορίνθιον ἔνον,
ἥ τόνδε φράζεις;
- ΑΓ. τοῦτον, ὅνπερ εἰσορῆς. 1120
- ΟΙ. οὗτος σύ, πρέσβυ, δεῦρο μοι φάνει βλέπων,
ὅσ' ἀν σ' ἔρωτῶ. Λαῖου ποτ' ἥσθα σύ;

Θ Ε Ρ Α Π Ω Ν

- ἥ δοῦλος, οὐκ ὀνητός, ἀλλ' οἶκοι τραφείς.
ΟΙ. ἔργον μεριμνῶν ποῖον ἦ βίον τίνα;
ΘΕ. ποίμναις τὰ πλεῖστα τοῦ βίου συνειπόμην. 1125
- ΟΙ. χώροις μάλιστα πρὸς τίσιν ἔύναυλος ὃν;
ΘΕ. ἦν μὲν Κιθαιρών, ἦν δὲ πρόσχωρος τόπος.
ΟΙ. τὸν ἄνδρα τόνδ' οὖν οἶσθα, τῇδέ που μαθών;
ΘΕ. τί χρῆμα δρῶντα; ποῖον ἄνδρα καὶ λέγεις;
ΟΙ. τόνδ', δις πάρεστιν· ἦ ἔυναλλάξας τί πως; 1130
- ΘΕ. οὐχ ὅστε γ' εἰπεῖν ἐν τάχει μνήμης ἄπο.
ΑΓ. κούδέν γε θαῦμα, δέσποτ· ἀλλ' ἔγὼ σαφῶς
ἀγνῶτ' ἀναμνήσω νιν' εὗ γὰρ οἴδ' ὅτι
κάτοιδεν, ἥμος τὸν Κιθαιρῶνος τόπον
δι μὲν διπλοῖσι ποιμνίοις, ἔγὼ δ' ἐνὶ 1135
ἐπλησίαζον τῷδε τάνδοὶ τρεῖς ὄλους
ἔξ ἥρος εἰς ἀρκτοῦρον ἐκμήνους χρόνους·
χειμῶνι δ' ἥδη τάμα τ' εἰς ἔπαυλ' ἔγὼ
ἥλαυνον, οὗτός τ' εἰς τὰ Λαῖου σταθμά.
λέγω τι τούτων ἦ οὐ λέγω περαγμένον; 1140

- ΘΕ. λέγεις ἀληθῆ, καίπερ ἐκ μακροῦ χρόνου.
 ΑΓ. φέρ' εἰπὲ νῦν, τότ' οἰσθα παῖδά μοί τινα
 δούς, ὃς ἐμαυτῷ θρέψαμην ἐγώ ;
 ΘΕ. τί δ' ἔστι; πρὸς τί τοῦτο τοῦπος ἴστορεῖς;
 ΑΓ. ὅδ' ἔστιν, ὃ ταν, κεῖνος, ὃς τότ' ἦν νέος. 1145
 ΘΕ. οὐκ εἰς ὅλεθρον, οὐ σιωπήσας ἔσει;
 ΟΙ. ἄ, μὴ κόλαζε, πρέσβυ, τόνδ', ἐπεὶ τὰ σὰ
 δεῖται κολαστοῦ μᾶλλον ἢ τὰ τοῦδ' ἔπη.
 ΘΕ. τί δ', ὃ φέριστε δεσποτῶν, ἀμαρτάνω ;
 ΟΙ. οὐκ ἐννέπων τὸν παῖδ', δὸν οὗτος ἴστορεῖ. 1150
 ΘΕ. λέγει γὰρ εἰδὼς οὐδέν, ἀλλ' ἄλλως πονεῖ.
 ΟΙ. σὺ πρὸς χάριν μὲν οὐκ ἔρεις, κλαίων δ' ἔρεις.
 ΘΕ. μὴ δῆτα, πρὸς θεῶν, τὸν γέροντά μ' αἰκίσῃ.
 ΟΙ. οὐχ ὡς τάχος τις τοῦδ' ἀποστρέψει χέρας;
 ΘΕ. δύστηνος, ἀντὶ τοῦ; τί προσχρόνιστον μαθεῖν; 1155
 ΟΙ. τὸν παῖδ' ἔδωκας τῷδ', δὸν οὗτος ἴστορεῖ;
 ΘΕ. ἔδωκ'. ὀλέσθαι δ' ὕφελον τῇδ' ἥμερᾳ.
 ΟΙ. ἀλλ' εἰς τόδ' ἥξεις μὴ λέγων γε τοῦνδικον.
 ΘΕ. πολλῷ γε μᾶλλον, ἦν φράσω, διόλλυμαι.
 ΟΙ. ἀνὴρ ὅδ', ὡς ἔοικεν, ἐς τριβάς ἔλα. 1160
 ΘΕ. οὐ δῆτ' ἔγωγ', ἀλλ' εἶπον, ὡς δοίην, πάλαι.
 ΟΙ. πόθεν λαβών; οἰκεῖον ἢ ἔτι ἄλλου τινός;
 ΘΕ. ἐμὸν μὲν οὐκ ἔγωγ', ἐδεξάμην δέ του.
 ΟΙ. τίνος πολιτῶν τῶνδε κάκι ποίας στέγης;
 ΘΕ. μὴ πρὸς θεῶν, μή, δέσποιθ', ἴστόρει πλέον. 1165
 ΟΙ. ὅλωλας, εἴ σε ταῦτ' ἐρήσομαι πάλιν.
 ΘΕ. τῶν Λατίου τοίνυν τις ἦν γεννημάτων.
 ΟΙ. ἦ δοῦλος ἦ κείνου τις ἐγγενῆς γεγώς;
 ΘΕ. οἵμοι, πρὸς αὐτῷ γ' εἰμὶ τῷ δεινῷ λέγειν.
 ΟΙ. κάγωγ' ἀκούειν ἀλλ' ὅμως ἀκουστέον. 1170
 ΘΕ. κείνου γέ τοι δὴ παῖς ἐκλήγεθ'; ἢ δ' ἔσω

- κάλλιστ' ἂν εἴποι, σὴ γυνή, τάδ' ώς ἔχει.
 ΟΙ. ᾗ γὰρ δίδωσιν ἥδε σοι;
 ΘΕ. μάλιστ', ἄναξ.
 ΟΙ. ώς πρὸς τί χρείας;
 ΘΕ. ώς ἀναλώσαιμί νιν.
 ΟΙ. τεκοῦσα τλήμων;
 ΘΕ. θεσφάτων γ' ὅκνῳ κακῶν. 1175
 ΟΙ. ποίων;
 ΘΕ. κτενεῖν νιν τοὺς τεκόντας ἦν λόγος.
 ΟΙ. πῶς δῆτ' ἀφῆκας τῷ γέροντι τῷδε σύ;
 ΘΕ. κατοικτίσας, ὃ δέσποιθ', ώς ἄλλην χθόνα
 δοκῶν ἀποίσειν, αὐτὸς ἐνθεν ἦν· δὲ
 κάκ' ἐς μέγιστ' ἔσωσεν. εἰ γὰρ οὗτος εἴ, 1180
 ὅν φησιν οὔτος, ἵσθι δύσποτμος γεγώς.
 ΟΙ. ίοὺ ιού, τὰ πάντ' ἂν ἔξήκοι σαφῆ.
 ὤ φῶς, τελευταῖόν σε προσβλέψαιμι νῦν,
 ὅστις πέφασμαι φύς τ' ἀφ' ὧν οὐ χρῆν, ξὺν οἵς τ'
 οὐ χρῆν ὅμιλῶν, οὓς τέ μ' οὐκ ἔδει κτανών. 1185
 ΧΟ.στρ.α' ίώ γενεαὶ βροτῶν,
 ώς ὑμᾶς ἵσα καὶ τὸ μη-
 δὲν ζώσας ἐναριθμῶ.
 τίς γάρ, τίς ἀνὴρ πλέον
 τᾶς εὐδαιμονίας φέρει
 ἢ τοσοῦτον, ὅσον δοκεῖν
 καὶ δόξαντ' ἀποκλῖναι;
 τὸ σόν τοι παράδειγμ' ἔχων,
 τὸν σὸν δαίμονα, τὸν σόν, ὃ
 τλῆμον Οἰδιπόδα, βροτῶν 1190
 οὐδένα μακαρίζω.
 ἀντιστρ. α' δοστις καθ' ὑπερβολὰν
 τοξεύσας ἐκράτησας τοῦ

πάντ' εὐδαιμονος ὅλβου,
ῷ Ζεῦ, κατὰ μὲν φθίσας
τὰν γαμψώνυχα παρθένον
χρησμφδόν, θανάτων δ' ἐμῷ
χώρᾳ πύργος ἀνέστας.
1200
ἔξι οὖ καὶ βασιλεὺς καλῇ
ἔμδος καὶ τὰ μέγιστ' ἔτι-
μά θης, ταῖς μεγάλαισιν
ἐν Θήβαισιν ἀνάσσων.
στροφὴ β'
τὰ νῦν δ' ἀκούειν τίς ἀθλιώτερος;
τίς ἄταις ἀγρίαις, τίς ἐν πόνοις
1205
ξύνοικος ἀλλαγῇ βίου;
ἴώ κλεινὸν Οἰδίπου κάρα,
ῷ μέγας λιμὴν αὐτὸς ἥρκεσεν
παιδὶ καὶ πατῷ θαλαμηπόλῳ πεσεῖν.
πῶς ποτε, πῶς ποθ' αἱ πατρῷ-
1210
αἱ σ' ἀλοκες φέρειν, τάλας,
σῆγ' ἐδυνάσθησαν ἐς τοσόνδε;
ἀντιστρ. β'
ἔφεῦρε σ' ἄκονθ' δ' πάνθ' ὁρῶν χρόνος,
δικάζει τὸν ἄγαμον γάμον πάλαι
τεκνοῦντα καὶ τεκνούμενον.
1215
ἴώ, Λαΐσιον ὥ τέκνον,
εἴθε σ', εἴθε σε μήποτ' εἰδόμιαν.
δύρομαι γὰρ ως περίαλλ' ίαχέων
ἐκ στομάτων. τὸ δ' ὁρθὸν εἰ-
πεῖν, ἀνέπνευσά τ' ἐκ σέθεν
καὶ κατεκοίμασα τούμδὸν ὅμμα.
1220

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

ῷ γῆς μέγιστα τῆσδ' ἀεὶ τιμώμενοι,
οἵ ἔργοι' ἀκούσεσθ', οἷα δ' εἰσόψεσθ', ὅσον δ'

- ἀρεῖσθε πένθος, εἴπερ ἐγγενῶς ἔτι 1225
 τῶν Λαβδακείων ἐντρέπεσθε δωμάτων.
 οἵμαι γὰρ οὕτ' ἂν "Ιστόν οὔτε Φᾶσιν ἂν
 νίψαι καθαριμῷ τήνδε τὴν στέγην, ὅσα
 κεύθει, τὰ δ' αὐτίκ' ἐς τὸ φῶς φανεῖ, κακὰ
 ἑκόντα κούκλακοντα. τῶν δὲ πημονῶν 1230
 μάλιστα λυποῦσ', αἱ φανῶσ' αὐθαιρετοι.
- ΧΟ. λείπει μὲν οὐδὲν ἀ πρόσθεν ἥδειμεν, τὸ μὴ οὐ
 βαρύστον εἶναι· πρὸς δ' ἐκείνοισιν τί φῆσ; 1235
- ΕΞ. δ' μὲν τάχιστος τῶν λόγων εἰπεῖν τε καὶ
 μαθεῖν, τέθνηκε θεῖον Ἰοκάστης κάρα.
- ΧΟ. ὡς δυστάλαινα, πρὸς τίνος ποτ' αἰτίας;
- ΕΞ. αὐτὴν πρὸς αὐτῆς. τῶν δὲ πραχθέντων τὰ μὲν
 ἄλγιστ' ἀπεστιν· ή γὰρ ὅψις οὐ πάρα· 1240
 δύμως δ', ὅσον γε κάνεν ἐμοὶ μνήμης ἔνι,
 πεύσῃ τὰ κείνης ἀθλίας παθήματα.
- δύπως γὰρ ὁργῇ χρωμένη παρηλθ' ἔσω
 θυρῶνος, ἵετ' εὐθὺν πρὸς τὰ νυμφικὰ
 λέχη, κόμην σπῶσ' ἀμφιδεξίοις ἀκμαῖς.
 πύλας δ', δύπως εἰσῆλθ', ἐπιρράξασ' ἔσω
 κάλει τὸν ἥδη Λάιον πάλαι νεκρόν, 1245
- μνήμην παλαιῶν σπερμάτων ἔχουσ', ὑφ' ὃν
 θάνοι μὲν αὐτός, τὴν δὲ τίκτουσαν λίποι
 τοῖς οἷσιν αὐτοῦ δύστεκνον παιδουργίαν.
 γοῦτο δ' εύνας, ἐνθα δύστηνος διπλοῦς
 ἐξ ἀνδρὸς ἄνδρος καὶ τέκν' ἐκ τέκνων τέκοι. 1250
 χῶπως μὲν ἐκ τῶνδ' οὐκέτ' οἶδ' ἀπόλλυται.
 βιῶν γὰρ εἰσέπαισεν Οἰδίπους, ὑφ' οὐ
 οὐκ ἦν τὸ κείνης ἐκθεάσασθαι κακόν·
 ἀλλ' εἰς ἐκεῖνον περιπολοῦντ' ἐλεύσσομεν.
- φοιτῷ γὰρ ἡμᾶς ἔγγος ἐξαιτῶν πορεῖν, 1255

γυναικά τ' οὐ γυναικα, μητρόφαν δ' ὅπου
κίχοι διπλῆν ἄρουραν οῦ τε καὶ τέκνων.
λυσσῶντι δ' αὐτῷ δαιμόνων δείκνυσί τις·
οὐδεὶς γὰρ ἀνδρῶν, οἴ παρημεν ἐγγύθεν.
δεινὸν δ' ἀύσας, ως ὑφηγητοῦ τινος, 1260
πύλαις διπλαῖς ἐνήλατ', ἐκ δὲ πυθμένων
ἔκλινε κοῖλα κλῆθρα κάμπιπτει στέγῃ,
οῦ δὴ κρεμαστὴν τὴν γυναικί ἐσείδομεν,
πλεκταῖς ἐώραις ἐμπεπλεγμένην. ὁ δέ,
ὅπως δρᾶ νιν, δεινὰ βρυχηθεὶς τάλας, 1265
χαλᾶ κρεμαστὴν ἀρτάνην· ἐπεὶ δὲ γῇ
ἔκειτο τλήμων, δεινὰ δ' ἦν τάνθένδ' δρᾶν.
ἀποσπάσας γὰρ εἰμάτων χρυσηλάτους
περόνας ἀπ' αὐτῆς, αἰσιν ἐξεστέλλετο,
ἄρας ἔπαισεν ἄρθρα τῶν αὐτοῦ κύκλων, 1270
αὐδῶν τοιαῦθ', ὁδούνεκ' οὐκ ὄψοιντο νιν,
οὕθ' οἵ ἔπασχεν οὕθ' ὅποι ἔδρα κακά.
ἀλλ' ἐν σκότῳ τὸ λοιπὸν οὓς μὲν οὐκ ἔδει
ὄψοιάθ', οὓς δ' ἔχρηζεν οὐ γνωσοίατο.
τοιαῦτ' ἐφυμῶν, πολλάκις τε κούχ ἄπαξ 1275
ἥρασσ' ἔπαιρον βλέφαρα· φοίνιαι δ' ὅμοι
γλῆναι γένει ἔτεγγον, οὐδ' ἀνίεσαν
φόνου μυδώσας σταγόνας, ἀλλ' ὅμοι μέλας
ὄμβρος χαλάζης αίματοῦς ἐτέγγετο.
τάδ' ἐκ δυοῖν ἔρρωγεν, οὐ μόνον κάτα,
ἀλλ' ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ συμμιγῇ κακά.
οἱ πρὸν παλαιὸς δ' ὅλβος ἦν πάροιθε μὲν 1280
ὅλβος δικαίως· νῦν δὲ τῆδε θῆμέρᾳ
στεναγμός, ἄτη, θάνατος, αἰσχύνη, κακῶν
οἵ ἔστι πάντων ὄνόματ', οὐδέν ἐστ' ἀπόν.
νῦν δ' ἔσθ' ὁ τλήμων ἐν τίνι σχολῇ κακοῦ; 1285
ΧΟ.

- ΕΞ. βιῷ διοίγειν κλῆθρα καὶ δηλοῦν τινα
 τοῖς πᾶσι Καδμείοισι τὸν πατροκτόνον,
 τὸν μητρός, αὐδῶν ἀνόσι' οὐδὲ δητά μοι,
 ώς ἐκ χθονὸς ὁίψων ἑαυτὸν οὐδ' ἔτι 1290
 μενῶν δόμοις ἀραιος, ώς ἡράσατο.
 ὁώμης γε μέντοι καὶ προηγητοῦ τινος
 δεῖται· τὸ γὰρ νόσημα μεῖζον ἦ φέρειν.
 δεῖξει δὲ καὶ σοί· κλῆθρα γὰρ πυλῶν τάδε
 διοίγεται· θέαμα δ' εἰσόψει τάχα 1295
 τοιοῦτον, οἶον καὶ στυγοῦντ' ἐποικτίσαι.
- ΧΟ. ὥ δεινὸν ἵδεῖν πάθος ἀνθρώποις,
 ὥ δεινότατον πάντων, ὅσ' ἐγὼ
 προσέκυρσ' ἥδη. τίς σ', ὥ τλῆμον,
 προσέβῃ μανία; τίς δὲ πηδήσας 1300
 μεῖζονα δαίμων τῶν μακίστων
 πρὸς οὗ δυσδαιμονί μοίρᾳ;
 φεῦ φεῦ, δύσταν'. ἀλλ' οὐδὲ ἐσιδεῖν
 δύναμαι σε, θέλων πόλλ' ἀνερέσθαι,
 πολλὰ πυθέσθαι, πολλὰ δὲ ἀθρῆσαι· 1305
 τοίαν φρίκην παρέχεις μοι.
- ΟΙ. αἰαῖ, φεῦ φεῦ, δύστανος ἐγώ.
 ποῖ γάς φέρομαι τλάμων; πᾶς μοι
 φυογγὰ διαπεπόταται φοράδην;
 ἵώ δαῖμον, ἵν' ἐνήλω. 1310
- ΧΟ. ἐξ δεινὸν οὐδὲ ἀκουστὸν οὐδὲ ἐπόψιμον.
- ΟΙ. στροφὴ ἵώ σκότου
 νέφος ἐμὸν ἀπότροπον, ἐπιπλόμενον ἄφατον
 ἀδάματόν τε καὶ δυσούριστον ὄν. οἴμοι, 1315
 οἴμοι μάλ' αὖθις, οἶον εἰσέδυ μὲνά.
 κέντρων τε τῶνδ' οἰστρημα καὶ μνήμη κακῶν.
- ΧΟ. καὶ θαῦμά γ' οὐδὲν ἐν τοσοῖσδε πήμασιν

- διπλᾶ σε πενθεῖν καὶ διπλᾶ φορεῖν κακά. 1320
- ΟΙ. ἀντ. α' Ἰὼ φίλος,
σὺ μὲν ἐμὸς ἐπίπολος ἔτι μόνιμος· ἔτι γὰρ
ὑπομένεις με τὸν τυφλὸν κηδεύων. φεῦ φεῦ.
οὐ γάρ με λήθεις, ἀλλὰ γιγνώσκω σαφῶς,
καίπερ σκοτεινός, τήν γε σὴν αὐδὴν ὅμως. 1325
- ΧΟ. Ὡς δεινὰ δράσας, πῶς ἔτλης τοιαῦτα σὰς
ὅψεις μαρᾶναι; τίς σ' ἐπῆρε δαιμόνων;
- ΟΙ. στρ. β' Ἀπόλλων τάδ' ἦν, Ἀπόλλων, φίλοι,
δοκάκα τελῶν ἐμὰ τάδ' ἐμὰ πάθεα. 1330
- ἔπαισε δ' αὐτόχειρ νιν οὔτις,
ἀλλ' ἐγὼ τλάμων.
τί γὰρ ἔδει μ' ὁρᾶν,
ὅτῳ γ' ὁρῶντι μηδὲν
ἦν ἰδεῖν γλυκύ; 1335
- ΧΟ. ἦν ταῦθ', δρωσπερ καὶ σὺ φίξ.
- ΟΙ. τί δῆτ' ἐμοὶ βλεπτὸν ἦ
στερκτὸν ἦ προσήγορον
ἔτ' ἔστ' ἀκούειν ἡδονῆς, φίλοι;
ἀπάγετ' ἐκτόπιον ὅτι τάχιστά με, 1340
ἀπάγετ', Ὡς φίλοι, τὸν μέγ' ὀλέθριον,
τὸν καταρατότατον, ἔτι δὲ καὶ θεοῖς
ἐχθρότατον βροτῶν.
- ΧΟ. δεῖλαιε τοῦ νοῦ τῆς τε συμφορᾶς ἴσον.
ῶς σ' ἡμέλησα μηδ' ἄν γνῶναι ποτ' ἄν. 1345
- ΟΙ. ἀντ. β' ὅλοιθ' ὅστις ἦν,
δος ἀπ' ἀγρίας πέδας
νομάδος ἐπιποδίας
ἔλαβε μ', ἀπό τε φόνου
ἔρυτο κάνέσωσεν, 1350
οὐδὲν εἰς χάριν πράσσων.

- τότε γὰρ ἂν θανὼν
οὐκ ἦν φίλοισιν
οὐδὲ ἐμοὶ τοσόνδ' ἄχος.
- XO. θέλοντι κάμοὶ τοῦτ' ἂν ἦν. 1355
- ΟΙ. οὔκουν πατρός γ' ἂν φονεὺς
ῆλθον, οὐδὲ νυμφίος
βροτοῖς ἐκλήθην
ῶν ἔφυν ἄπο.
νῦν δ' ἄθλιος μέν εἰμι,
ἀνοσίων δὲ παῖς, 1360
διμογενῆς τ' ἀφ' ὧν
αὐτὸς ἔφυν τάλας.
εἰ δέ τι πρεσβύτερον
ἔφυ κακοῦ κακόν,
τοῦτ' ἔλαχ' Οἰδίπους. 1365
- XO. οὐκ οἶδ' ὅπως σε φῶ βεβουλεῦσθαι καλῶς.
κρείσσων γὰρ ἥσθα μηκέτ' ὧν ἡ ζῶν τυφλός.
- ΟΙ. ως μὲν τάδ' οὐχ ὃδ' ἔστ' ἀριστ' εἰργασμένα,
μή μ' ἐκδίδασκε, μηδὲ συμβιόλευ' ἔτι. 1370
ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδ', ὅμμασιν ποίοις βλέπων
πατέρα ποτ' ἀν προσεῖδον εἰς "Αἰδου μολών,
οὐδὲ αὖ τάλαιναν μητέο' οἶν ἐμοὶ δυοῖν
ἔργ' ἔστι κρείσσον' ἀγχόνης εἰργασμένα.
ἄλλ' ἡ τέκνων δῆτ' ὅψις ἦν ἐφίμερος, 1375
βλαστοῦσ' ὅπως ἔβλαστε, προσλεύσσειν ἐμοί;
οὐ δῆτα τοῖς γ' ἐμοῖσιν ὀφθαλμοῖς ποτε,
οὐδὲ ἀστυ γ' οὐδὲ πύργος οὐδὲ δαιμόνων
ἀγάλμαθ' ἵερα θ', τῶν δ' παντλήμων ἐγώ,
κάλλιστ' ἀνὴρ εἰς ἐν γε ταῖς Θήβαις τραφείς, 1380
ἀπεστέρησ' ἐμαυτόν, αὐτὸς ἐννέπων
ῳθεῖν ἄπαντας τὸν ἀσεβῆ, τὸν ἐκ θεῶν

φανέντ' ἄναγνον καὶ γένους τοῦ Λαῖου.
 τοιάνδ' ἐγὼ κηλίδα μηνύσας ἔμήν
 δρθοῖς ἔμελλον ὅμμασιν τούτους δρᾶν; 1385
 ἥκιστά γ· ἀλλ' εἰ τῆς ἀκουούσις ἔτ' ἦν
 πηγῆς δι' ὕτων φραγμός, οὐκ ἀν ἐσχόμην
 τὸ μὴ ποκλῆσαι τούμπον ἄθλιον δέμας,
 ἵν' ἦν τυφλός τε καὶ κλύων μηδέν· τὸ γὰρ
 τὴν φροντίδ' ἔξω τῶν κακῶν οἰκεῖν γλυκύ.
 1390 ίὸν Κιθαιρών, τί μ' ἐδέχου; τί μ' οὐ λαβὼν
 ἔκτεινας εὐθύνεις, ὡς ἔδειξα μήποτε
 ἐμαυτὸν ἀνθρώποισιν, ἔνθεν ἦν γεγώς;
 ὃ Πόλυβε καὶ Κόρινθε καὶ τὰ πάτρια
 λόγῳ παλαιὰ δώματ', οἷον ἀρά με
 κάλλος κακῶν ὑπουλον ἔξεθρέψατε.
 νῦν γὰρ κακός τ' ὁν κάκ κακῶν εὔρισκομαι.
 ὃ τρεῖς κέλευθοι καὶ κεκρυμμένη νάπη,
 δρυμός τε καὶ στενωπὸς ἐν τριπλαῖς ὄδοις,
 αἱ τούμπον αἴμα τῶν ἐμῶν χειρῶν ἀπο 1400
 ἐπίετε πατρός, ἀρά μου μέμνησθ' ἔτι,
 οἵτινες δράσας ὑμίν, εἴτα δεῦρο Ἰών
 ὅποι ἔπρασσον αὐθίς; ὃ γάμοι γάμοι,
 ἐφύσαθ' ἡμᾶς, καὶ φυτεύσαντες πάλιν
 ἀνεῖτε ταύτην σπέρμα, κάπεδεξατε
 πατέρας, ἀδελφούς, παῖδας, αἴμ' ἐμφύλιον,
 νύμφας, γυναικας, μητέρας τε χώπόσα
 αἰσχιστ' ἐν ἀνθρώποισιν ἔργα γίγνεται.
 ἀλλ', οὐ γὰρ αὐδᾶν ἔσθ', ἀ μηδὲ δρᾶν καλόν,
 ὅπως τάχιστα, πρός θεῶν, ἔξω μέ που 1410
 καλύψατ' ἡ φονεύσατ' ἡ θαλάσσιον
 ἐκρύψατ', ἔνθα μήποτε εἰσόψεσθ' ἔτι.
 ἵτ', ἀξιώσατ' ἀνδρὸς ἄθλιον θιγεῖν.

- πίθεσθε, μὴ δείσητε· τάμα γὰρ κακὰ
οὐδεὶς οἶός τε πλὴν ἐμοῦ φέρειν βροτῶν.
- XO. ἀλλ' ὅν τὸν ἐπαιτεῖς εἰς δέον πάρεσθ' ὅδε
Κρέων τὸ πράσσειν καὶ τὸ βουλεύειν, ἐπεὶ
χώρας λέλειπται μοῦνος ἀντὶ σοῦ φύλαξ.
- OI. οἴμοι, τί δῆτα λέξομεν πρὸς τόνδ' ἔπος;
τίς μοι φανεῖται πίστις ἔνδικος; τὰ γὰρ
πάρος πρὸς αὐτὸν πάντ' ἐφεύρημαι κακός.
- KP. οὕθ' ὡς γελαστής, Οἰδίπους, ἐλήλυθα
οὕθ' ὡς ὀνειδῶν τι τῶν πάρος κακῶν.
ἀλλ' εἰ τὰ θνητῶν μὴ καταισχύνεσθ' ἔτι
γένεθλα, τὴν γοῦν πάντα βόσκουσαν φλόγα
αἰδεῖσθ' ἄνακτος Ἡλίου, τοιόνδ' ἄγος
ἀκάλυπτον οὔτω δεικνύναι, τὸ μήτε γῆ
μήτ' ὄμβρος οἰρὸς μήτε φῶς προσδέξεται.
ἀλλ' ὡς τάχιστ' ἐς οἶκον ἐσκομίζετε·
τοῖς ἐν γένει γὰρ τάγγενῃ μάλισθ' ὁρᾶν
μόνοις τ' ἀκούειν εὐσεβῶς ἔχει κακά.
- OI. πρὸς θεῶν, ἐπείπερ ἐλπίδος μ' ἀπέσπασας,
ἄριστος ἐλθὼν πρὸς κάκιστον ἄνδρ' ἐμέ,
πιθοῦ τί μοι πρὸς σοῦ γὰρ οὐδὲν ἐμοῦ φράσω.
- KP. καὶ τοῦ με χρείας ὥδε λιπαρεῖς τυχεῖν;
- OI. δῆψόν με γῆς ἐν τῆσδ' ὅσον τάχισθ', δπου
θνητῶν φανοῦμαι μηδενὸς προσήγορος.
- KP. ἔδρασ' ἄν, εὖ τοῦτ' ἵσθ', ἄν, εἰ μὴ τοῦ θεοῦ
πρώτιστ' ἔχογγον ἐκμαθεῖν, τί πρακτέον.
- OI. ἀλλ' ἦ γ' ἐκείνου πᾶσ' ἐδηλώθη φάτις,
τὸν πατροφόντην, τὸν ἀσεβῆ μ' ἀπολλύναι.
- KP. οὔτως ἐλέχθη ταῦθ' ὅμως δ' ἵν' ἐσταμεν
χρείας, ἄμεινον ἐκμαθεῖν, τί δραστέον.
- OI. οὔτως ἄρ' ἀνδρὸς ἀθλίου πεύσεσθ' ὑπερο;

- KP. καὶ γὰρ σὺ νῦν τᾶν τῷ θεῷ πίστιν φέροις. 1445
- OI. καὶ σοὶ γ' ἐπισκήπτω τε καὶ προστρέψομαι·
τῆς μὲν κατ' οἴκους αὐτὸς δν θέλεις τάφον
θοῦ· καὶ γὰρ δρυῶς τῶν γε σῶν τελεῖς ὑπερ.
ἔμοι δὲ μήποτ' ἀξιωθήτω τόδε
πατρῶν ἄστυ ζῶντος οἰκητοῦ τυχεῖν. 1450
- ἀλλ' ἔα με ναίειν ὅρεσιν, ἔνθα κλήζεται
οὐμὸς Κιθαιρῶν οὗτος, δν μήτηρ τέ μοι
πατήρ τ' ἐμέσθην ζῶντε κύριον τάφον,
ἴν' ἔξ ἐκείνων, οἷ μ' ἀπωλλύτην, θάνω.
καίτοι τοσοῦτόν γ' οἶδα, μήτε μ' ἄν νόσον 1455
- μήτ' ἄλλο πέρσαι μηδέν· οὐ γὰρ ἄν ποτε
θνήσκων ἐσώθην, μὴ πί τῷ δεινῷ κακῷ.
ἀλλ' ή μὲν ἡμῶν μοιῷ, ὅποιπερ εἴσ', ἵτω·
παίδων δὲ τῶν μὲν ἀρσένων μή μοι, Κρέον,
προσθῇ μέριμναν· ἄνδρες εἰσίν, ὥστε μὴ 1460
- σπάνιν ποτὲ σχεῖν, ἔνθ' ἄν ὁσι, τοῦ βίου.
ταῖν δ' ἀθλίαιν οἰκτραῖν τε παρθένοιν ἔμαῖν,
αἰν οὔποθ' ήμὴ χωρὶς ἐστάθη βιρᾶς
τράπεζ' ἀνευ τοῦδ' ἀνδρός, ἄλλ' δσων ἐγὼ 1465
- ψαύοιμι, πάντων τῶνδ' ἀεὶ μετειχέτην·
ταῖν μοι μέλεσθαι· καὶ μάλιστα μὲν χεροῖν
ψαῦσαι μ' ἔασον κάποκλαύσασθαι κακά.
ἴθ' ὠναξ,
- ἴθ', ὢ γονῆ γενναῖε· χερσὶν τάν θιγόλων
δοκοῖμ' ἔχειν σφᾶς, ὕσπερ ήνίν' ἔβλεπον. 1470
- τί φημι;
οὐ κλύω που, πρὸς θεῶν, τοῖν μοι φίλοιν
δακρυρροούντοιν, καί μ' ἐποικτίρας Κρέων
ἐπεμψέ μοι τὰ φίλτατ' ἐκγόνων ἐμῶν;
λέγω τι;

1475

- KP. λέγεις' ἐγὼ γάρ εἰμ' ὁ πορσύνας τάδε,
γνοὺς τὴν παροῦσαν τέρψιν, ή σ' εἶχεν πάλαι.
- OI. ἀλλ' εὐτυχοίης, καί σε τῆσδε τῆς ὄδοι
δαίμων ἄμεινον ἥ μὲ φρουρήσας τύχοι.
ῳ τέκνα, ποῦ ποτ' ἔστε; δεῦρο τοῖτο, ἔλθετε
ώς τὰς ἀδελφὰς τάσδε τὰς ἐμὰς χέρας,
αἴ τοῦ φυτουργοῦ πατρὸς ὑμὸν ὅδ' ὄραν
τὰ πρόσθιε λαμπρὰ προυξένησαν ὅμματα,
ὅς ὑμὸν, ὦ τέκν', οὕθ' ὅρῶν οὕθ' ἴστορῶν
πατὴρ ἐφάνθην, ἔνθεν αὐτὸς ἡρόθην. 1480
καὶ σφὸς δακρύω, προσβλέπειν γὰρ οὐ σθένω,
νοούμενος τὰ λοιπὰ τοῦ πικροῦ βίου,
οἶον βιῶνται σφὸς πρὸς ἀνθρώπων χρεόν.
ποίας γὰρ ἀστῶν ἥξεται εἰς ὄμιλίας,
ποίας δ' ἐορτάς, ἔνθεν οὐ κεκλαυμέναι 1490
πρὸς οἶκον ἵξεσθαι ἀντὶ τῆς θεωρίας;
ἀλλ' ἡνίκ' ἀν δὴ πρὸς γάμων ἥκηται ἀκμάς,
τίς οὗτος ἔσται, τίς παραρρίψει, τέκνα,
τοιαῦται ὄνειδη λαμβάνων, ἢ ταῖς ἐμαῖς
γοναῖσιν ἔσται σφῶν θ' ὅμοι δηλήματα ; 1495
τί γὰρ κακῶν ἄπεστι; τὸν πατέρα πατὴρ
ὑμῶν ἔπεφνε, τὴν τεκοῦσαν ἡροσεν,
ὅθεν περ αὐτὸς ἐσπάρη, κακὸς τῶν ίσων
ἐκτήσαθ' ὑμᾶς, ὃνπερ αὐτὸς ἔξέφυ.
τοιαῦται ὄνειδεισθε· κάτα τίς γαμεῖ; 1500
οὐκ ἔστιν οὐδείς, ὦ τέκν', ἀλλὰ δηλαδὴ
χέρσους φθαρῆναι καγάμους ὑμᾶς χρεόν.
ῳ παῖ Μενοικέως, ἀλλ' ἐπεὶ μόνος πατὴρ
ταύταιν λέλειψαι, νὼ γάρ, ὦ φυτεύσαμεν,
ὅλωλαμεν δύ' ὄντε, μή σφε περιίδης
πτωχὰς ἀνάνδρους ἐγγενεῖς ἀλωμένας, 1505

- μηδ' ἔξισώσῃς τάσδε τοῖς ἐμοῖς κακοῖς,
ἀλλ' οἰκτισόν σφας, δῶδε τηλικάσδ' ὁρῶν
πάντων ἐρήμους, πλὴν ὅσον τὸ σὸν μέρος.
ἔύννευσον, ὃ γενναῖε, σῇ ψαύσας χερί. 1510
- σφῆν δ', ὃ τέκν', εἰ μὲν εἰχέτην ἥδη φρένας,
πόλλ' ἂν παρήγουν· νῦν δὲ τοῦτ' εὐχή ὅτε ἐμοί,
οὗ καιρὸς ἐῷ, ζῆν, τοῦ βίου δὲ λόγονος
ὑμᾶς κυρῆσαι τοῦ φυτεύσαντος πατρός.
- KP. ἄλις, ἵν' ἔξήκεις δακρύων ἀλλ' ἵθι στέγης ἔσω. 1515
 OI. πειστέον, κεὶ μηδὲν ἥδυ.
 KP. πάντα γὰρ καιρῷ καλά.
 OI. οἴσθ' ἐφ' οἴς οὖν εἶμι;
 KP. λέξεις, καὶ τότε εἰσομαι κλύων.
 OI. γῆς μὲν ὅπως πέμψεις ἄποικον.
 KP. τοῦ θεοῦ μὲν αἵτεις δόσιν.
 OI. ἀλλὰ θεοῖς γένεθλιστος ἥκω.
 KP. τοιγαροῦν τεύξῃ τάχα.
 OI. φῆς τάδε οὖν;
 KP. ἀ μὴ φρονῶ γάρ, οὐ φιλῶ λέγειν μάτην. 1520
 OI. ἀπαγέ νῦν μὲν ἐντεῦθεν ἥδη.
 KP. στεῖχε νῦν, τέκνων δὲ ἀφοῦ.
 OI. μηδαμῶς ταύτας γένεθλη μου.
 KP. πάντα μὴ βούλου κρατεῖν·
 καὶ γὰρ ἀκράτησας, οὐ σοι τῷ βίῳ ξυνέσπετο.
 XO. ὃ πάτρας Θήβης ἔνοικοι, λεύσσετε, Οἰδίπους ὅδε,
οὓς τὰ κλείν' αἰνίγματ' ἥδει καὶ κράτιστος ἦν ἀνήρ, 1525
οὓς τίς οὐ ζήλω πολιτῶν ταῖς τύχαις ἐπέβλεπεν,
εἰς ὅσον κλύδωνα δεινῆς συμφορᾶς ἐλήλυθεν.
ὦστε θυητὸν ὅντε ἐκείνην τὴν τελευταίαν ἴδεῖν
ἥμεραν ἐπισκοποῦντα μηδέν' ὀλβίζειν, πρὶν ἀν
τέρων τοῦ βίου περάσῃ, μηδὲν ἀλγεινὸν παθών. 1530

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (1-150)

α') 1 — 13

Λεξιλογικαί. νέα τροφὴ = νέα θρέμματα, νέα γενεὰ (ἐτέθη τὸ ἀφηρημ. τροφὴ ἀντὶ τοῦ συγκεκριμ.). πάλαι· νέα, ἀντίθεσις· ἡ λέξις νέα δὲν σημαίνει νέαν ἥλικιαν, ἀλλὰ νέαν ἐποχῆν κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν παλαιὰν τοῦ Κάδμου. θοάζω ἐκ δίζης θε τοῦ τίθημι, συγγενὲς πρὸς τὸ θάσσω = κάθημαι· ὑπάρχει καὶ ἄλλο θοάζω συγγενὲς πρὸς τὸ θέω, θοὸς καὶ σημ. κινοῦμαι ταχέως. ἔδρα, ἡ πρᾶξις τοῦ θοάζειν = κάθησθαι. τίνας ποθ' ἔδρας... θοάζετε εἶναι σύμπτυξις δύο προτάσεων, ἡτοι τίνες εἰσὶν αἱδεῖς αἱ ἔδραι, ἃς θοάζετε ; τὸ μοι εἴναι δοτ. ἡθική. ίκτηριος = ἵκετευτικός. ἐκστέφω = περικοσμῶ διὰ στεφάνου· ἔδω ἵκτηριοις κλάδοισιν ἔξεστεμμένοι = κρατοῦντες (ἔχοντες) ἵκετευτικοὺς κλάδους ἐστεφανωμένους (διὰ νημάτων ἐρίου). παιάν, ἐν ἀρχῇ ἡτο ἕσμα ἀδόμενον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος πρὸς εὐχαριστίαν, ἔπειτα ἡτο ἐπινίκιον ἕσμα ἀδόμενον καὶ πρὸς ἄλλους θεούς. γέμει ἐρμηνεύεται ὡς πρὸς μὲν τὸ θυμιαμάτων = εἶναι πλήρης· ὡς πρὸς δὲ τὸ παιάνων καὶ στεναγμάτων κατὰ ζεῦγμα = ἀντηχεῖ. ὅμοιος μέν, ὅμοιος δὲ σχῆμα ἀναφορᾶς. ἄγω = ἀ ἐγὼ = τούτων δὲ ἐγὼ τὴν αἰτίαν. δικαιῶ = κρίνω ὅρθὸν (σωστόν). πᾶσι καλούμενος ἐτέθη πρὸς μετριασμὸν τῆς περιαιτολογίας. γεραιὲ = πρεσβῦτα (ἐνν. τὸν ἱερέα τοῦ Διός). πρέπων ἔφυς ἀντὶ τῆς ἀπροσ. συντάξ. πρέπον σοὶ ἔφυ = ἐκ φύσεως εἴσαι ἀρμόδιος. πρὸ τῶνδε = ἐπ' ὅνόματι τούτων ἔδω. τίνι τρόπῳ = πῶς διακείμενοι. στέργω = ἐπιθυμῶ, ποθῶ. δείσαντες ἢ στέρξαντες αἰτιολογ. μετγ. προσαρκῶ = παρέχω βοήθειαν. δυσάλγητος = ἀναίσθητος. κατοικτίρων, ὑποθετ. μετγ. μὴ οὐ τίθενται ἀμφότερα τὰ ἀρνητικὰ μόρια, διταν προηγῆται ἀρνητικὴ κυρία πρότασις (ἐνταῦθα ποῦ ὑπάρχει ἡ ἀρνητική); κατοικτίρω = αἰσθάνομαι μέγαν οἰκτον ἢ συμπάθειαν μετὰ λύπης. ἔδρα = ἵκεσία.

Πραγματικαί. Οἰδίπους· ἐκ τοῦ οἰδάω, οἰδέω καὶ ποὺς καὶ σημειώνομάσθη. Τὸ δρᾶμα ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους πιθανῶς ὀνομάσθη **Οἰδίποιος**, ἡ δὲ προσθήκη τοῦ ἐπιθέτου **τύραννος** ἐτέθη ὑπὸ μεταγενεστέρων, ἀφ' ἐνδὸς μὲν πρός διαστολὴν ἀπὸ τοῦ Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῷ, ἀφ' ἐτέρου δὲ πρὸς δήλωσιν, διτὶ πρόκειται περὶ ἔξοχου δράματος. **τέκνα**· δὲ οἰδίπους, ἔξελθὼν ἐκ τῆς μεσαίας πύλης τῶν ἀνακτόρων, προσφωνεῖ τοὺς ἵκετας, ἀποκαλῶν αὐτοὺς τέκνα, διότι δὲ ἡ γεμάλων ἐθεωρεῖτο πατὴρ πάντων τῶν ὑπηκόων του. **τροφὴ** = μρέματα· πολλάκις οἱ λαοὶ λέγονται τέκνα τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς πόλεως, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἐλέγοντο· Κεκροπίδαι, Θησεῖδαι κτλ. **Κάδμον**· οὗτος ἡτοι υἱὸς τοῦ Ἀγγήνορος, βασιλέως τῆς Φοινίκης, ζητῶν δὲ νὰ εὑρῃ τὴν ἀδελφήν του Ενδώπην, ἀρπασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Διός, καὶ φθάσας εἰς Θήβας καὶ μὴ εύρων αὐτὴν δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἀλλ' ἔκτισεν ἐν Θήβαις τὴν Καδμείαν, τὴν ἀκρόπολιν αὐτῶν. **ἴκτηρίοις** κλάδοισιν ἔξεστεμένοι· οἱ ἵκεται ἐκράτουν κλάδους δάφνης ἢ ἐλαίας, ἔστεφανωμένους διὰ λευκῶν νημάτων ἐρίου, τοὺς δόποίους κατέθετον ἐπὶ τῶν βωμῶν καὶ τοὺς ἐλάμβανον πάλιν μετὰ τὸ πέρας τῆς δεήσεώς των. **παιάνων**, θυμιαμάτων καὶ **στεναγμάτων**· οἱ ἀρχαῖοι, ὡς καὶ ἡμεῖς σήμερον, ἔκαμνον δεήσεις, ἐπίσης ἔκαιον θυμιάματα ἐπὶ τῶν βωμῶν, ὅπως ἡμεῖς λιθανωτὸν κτλ. **ἀλεινός** = ἐθεωρεῖτο τοιοῦτος, διότι εἶχε λύσει τὸ αἰνιγμα τῆς Σφιγγὸς καὶ ἀπήλλαξεν αὐτῆς τὴν πόλιν. **δυσάλγητος** κτλ. ποῖα αἰσθήματα τοῦ Οἰδίποδος διακρίνομεν εἰς τοὺς στίχους αὐτούς :

β') 14 — 57

Λεξιλογικαί. **κρατύνω** καὶ **κρατῶ τινος** = ἔξουσιάξω, εἴμαι ἄρχων τινός. **προσῆμαι** = κάθημαι πλησίον· ἥλικοι προσήμεθα πλαγ. ἔρωτ. πρότ. ἡμᾶς κατὰ πρόληψιν. οἱ μέν, οἱ δὲ ἐπεξηγεῖ τὸ ἥλικοι **πέτομαι** = πετῶ, βαδίζω ταχέως (μεταφορὰ ἐκ τῶν νεοσσῶν). **ἥθεοι** = ἐλέγοντο οἱ ἄγαμοι νεανίαι. **σποδὸς** = τέφρα (μαντικὴ ἐστία). **σαλεύω** = κλυδωνίζομαι, ταράσσομαι (ὅπως ἡ θάλασσα ἐκ τρικυμίας). **ἀνακουφίζω** = ἀνασηκώνω· συντάσ. μετὰ γεν. ἀφαιρετ. ὡς χωρισμοῦ σημαντικόν. **φοίνιος** (φόνος) = θανατηφόρος. **φθίνω** = μαραίνομαι, καταστρέφομαι. **κάλνει** = περικάρπιον ἐν χρήσει ἐπ' ἀνθέων καὶ καρπῶν. **ἔγκαρπος** = καρποφόρος (ἐννοεῖ ἐδῶ τοὺς πλήρεις κόκκων στάχυν). **ἀγέλη βιουνόμος** = ἀγέλη βιῶν νεμομένων (βισκόντων), ἐνῷ **βιούνομος** = δὲ ὑπὸ τῶν βιῶν νεμόμενος. **τόκος** = τοκετός. **ἄγονος**

ἐπίθετον δηλοῦν ἔδω τὴν συνέπειαν = δ φέρων εἰς τὴν ζωὴν τέκνα μὴ
ὅντα βιώσιμα, ἀλλὰ θνητιγενῆ. ἐν δὲ σοκῆψας τιμῆσις ἐνσκήπτω
λέγετ. Ιδίᾳ ἐπὶ κεραυνοῦ. ἐλαύνω = μαστίζω, πλήττω. πλουτίζεται·
ἀντίθεσις πρὸς τὸ κενοῦται καὶ λέγεται κατὰ παιδιάν πρὸς τὸν Πλού-
τωνα, θεὸν τοῦ Ἀδού. νῦν = λοιπόν, δθεν. ἐφέστιος = δ (παρὰ τὴν
ἔστιαν) ἵκετης. συμφοραὶ βίου = αἱ συνήθεις περιπέτειαι τῆς ζωῆς.
συναλλαγαὶ = σχέσεις. συναλλαγαὶ δαιμόνων = αἱ ἐπίτηδες ὑπὸ^{τῶν} θεῶν ἀποστελλόμεναι δυστυχίαι, αἱ ἔκτακτοι θεομηνίαι· ἡ συντακτ.
σειρὰ τῶν λέξεων εἶναι: ἐγὼ καὶ οἵδε παῖδες ἔζόμεσθ' ἐφέστιοι, οὐ
κρίνοντες μέν σε ἰσούμενον θεοῖς, πρῶτον δὲ κρίνοντες ἀνδρῶν. ἐκλύω
= ἀπαλλάσσω, ἐλευθερώνω· συντάσ. ὡς στερητικὸν πρὸς διπλῆν αἰτια-
τικήν. δις ἐξέλυσσας· ἀναφ. αἴτιολ. πρότ., αἴτιολογοῦσα τὸ ἔζόμεσθ'
ἐφέστιοι. μολὼν (βλάστικω) = ἐλθὼν (μετγ. ἐναντιωματ.). ἀοιδός.
ἀποκαλεῖται οὕτως ἡ Σφίγξ, διότι τὸ αἰνίγμα αὐτῆς ἡτο ἔμμετρον·
δασμὸς εἶναι τὰ καταβοχθιζόμενα θύματα. καὶ ταῦτα = καὶ μάλι-
στα. ἔξοιδα = γνωρίζω ἀκριβῶς. ἐκδιδάσκομαι = διδάσκομαι ἀκρι-
βῶς· καὶ αἱ δύο μετγ. ἔξειδῶς καὶ ἐκδιδαχθεὶς ἐναντιωμ. διὰ τῆς πρώ-
της θέλει νὰ σημάνῃ, δτι δὲν ἔλαβε παρὰ τῶν Θηβαίων γνῶσιν τῆς λύ-
σεως τοῦ αἰνίγματος, διὰ δὲ τῆς δευτέρας, δτι δὲν ἐφρόντισεν δ Ἰδιος
δι' ἀτομικῶν του πληροφοριῶν νὰ διαφωτισθῇ, ἀλλ' δτι ἡ ἐρμηνεία
τοῦ αἰνίγματος ἡτο στιγματία ἔμπνευσίς του. προσθήκη = συνδρομή,
συμβουλή. λέγει νομίζει τε· προσωπ. σύντ. ἀντὶ ἀπροσώπου. ὁρθῶ
= ἀνορθῶ, σύζω. νῦν τε σχετικῶς πρὸς τὸ προηγούμενον πάλαι.
πᾶσιν· δοτ. τῆς κρίσεως. Οἰδίπους κάρα· περίφρασις εἰς δήλωσιν
ἀγάπης ἢ τιμῆς. πρόστροπος (προστρέπω) = ἵκετης γονυκλινῆς. ἀλκὴ
= μέσον πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ κακοῦ. Φήμη (φημὶ) = μαντεία. ἀκού-
σσας ἐνν. τὸ οἰσθα. ξυμφορὰ (ὅχι ἐπὶ κακῆς σημασίας) = ἀπόβασις,
ἔκβασις. ζώσας = εὐδοκιμούσας, ἐπιτυχεῖς (μετοχ. κατηγορημ.). ἔμ-
πειρος = δ δεδοκιμασμένος ἐκ πείρας, δ συνετός. εὐλαβοῦμαι =
φροντίζω, προνοῶ. ώς· αἴτιολ. τῆς πάρος προσθυμίας (γεν. αἴτ.)
= διὰ τὴν προηγούμενην καλήν σου πρόθεσιν, ζῆλον· ἥθελε δὲ νὰ
προσθέσῃ: εἴτα δὲ ψέξουσιν ὡς δλετῆρα, ἀλλ' ἀπέφυγε τοῦτο ἐκ σεβα-
σμοῦ. μηδαμῶς μεμνώμεθα (δ. μέμνημαι) = οὐδόλως ἀς ἔχωμεν
τοιαύτην ἐνθύμησιν τῆς βασιλείας σου. στάντες ἐς ὁρθὸν = δτι ἐσώ-
θημεν. πεσόντες ὕστερον = δτι ἡφανίσθημεν, κατεστράφημεν· ἐκ
τοῦ ὕστερον θὰ ἐννοήσωμεν τὸ πρότερον εἰς τὸ στάντες· τίνος εἴδους

μετοχαὶ εἰναι ἀμφότεραι; ὅρνις = οἰωνός. τύχη μέση λέξ. (ἔδω) = εὐτυχία. ἵσος = δύμοιος. καὶ — καὶ δύμοιωματ. ἡ σύνταξις: ὥσπερ γὰρ τὴν τότε τύχην ὅρνιθι αἰσίῳ παρέσχες ἡμῖν, αὔτως καὶ νῦν ἵσος γενοῦ. εἰπεορ ἄρξεις = ἀν θέλησ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ ἀρχης. κενῆς (ἐνν. ἀνδρῶν). πύργος, ναῦς (περιλαμβ. τὴν χερσαίαν καὶ θαλασσίαν δύναμιν). μὴ συνοικουντων ἐπεξηγ. κατὰ πλεονασμὸν τοῦ ἔρημος. ως οὐδὲν ἔστιν... (γνωμικὸν ἔχον καθολ. ἀξίαν).

Πραγματικαὶ. βωμοῖσι τοῖς σοῖς[·] ἐννοεῖ τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, ἵσως δὲ καὶ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Παλλάδος, εὐρισκομένοις πρὸ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Οἰδίποδος. ἀγοραῖσι[·] ἐν Θήβαις ὑπῆρχον δύο ἀγοραί, ἐν αἷς ἦσαν διάφοροι ναοὶ καὶ βωμοί, ἐλατρεύετο δὲ Ἰδιαζόντως καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, τῆς δοπίας ὑπῆρχον δύο ναοί, ἀναφέρεται δὲ τὴν Παλλάδα Ἀθηνᾶν, διότι τὸ δοῦμα ἐπαίζετο ἐνώπιον Ἀθηναίων. Ἰσμηνός[·] ποταμὸς δέων παρὰ τὰς Θήβας. σποδῷ[·] ὀνομάσθη οὕτως, ἐπειδὴ ἡ τέφρα τῶν θυμάτων ἀνυψοῦτο δλίγον κατ[·] δλίγον καὶ ἔχοντι σιμοποιεῖται ὡς βωμός. σαλεύει... κάνακουφίσαι κάρα κτλ. ἡ θεομηνία ἔξετάθη εἰς πάσας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἡτοι εἰς τὴν ἀφορίαν τῆς γῆς καὶ τὸ ἄγονον γυναικῶν καὶ ζώων. δῶμα Καδμεῖον[·] ἡ ὅλη πόλις τῶν Θηβῶν παρίσταται ἐν τῷ πνεύματι τοῦ ποιητοῦ ὃς ἐν δῶμα. μέλας "Ἄδης"[·] δ "Ἄδης λέγεται μέλας ἡ ἐκ τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐν τῷ βασιλείῳ αὐτοῦ σκότους, ἡ διότι φέρεται εἰς τὸν ἀνθρωπὸν τὸ πένθος, τὰ δὲ πένθη εἶναι μέλανα. στεναγμοῖς καὶ γόροις[·] αἱ ψυχαὶ ἀπερχόμεναι εἰς τὸν "Ἄδην" θρηνοῦν διὰ τὴν μοιράν των. ὅρνιθι αἰσίῳ[·] ἡ οἰωνοσκοπία[·] ἡ ὁρνεοσκοπία ἦτο ἡ παρατήρησις, ἡ δοπία ἐγίνετο κατὰ τὴν πτῆσιν ἡ τὸ λάλημα καὶ κατὰ τὰς ἄλλας κινήσεις τῶν πτηγῶν. Ἐκ τούτου καὶ πᾶσαν μαντείαν καὶ οἰωνὸν ἀπεκάλουν ὅρνιν, ως ἔδω λέγεται.

γ') 58 — 86

Λεξιλογικαὶ. οἴκτρὸς = ἀξιος οἴκτου. γνωτὰ κούκη γγνωτα[·] ἢ αὐτὴ ἔννοια ἐκφέρεται θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς[·] θεωρητέον ὡς σύστοιχον ἀντικείμενον τοῦ ἴμείροντες. ίμείρω = ἐπιθυμῶ. νοσῶ = πάσχω, ὑποφέρω (δ ποιητὴς ἀφήνει νὰ νοηθῇ καὶ ἡ ἄλλη σημασία διὰ τὸν Οἰδίποδα, πάσχω ἔξ ἡθικοῦ μαλύσματος). ούκ ἔστιν ὅστις = οὐδείς. νοσοῦντες[·] μετὰ τὴν μετοχὴν αὐτήν, ἡτις εἶναι ἐναντιωματική, ἐπερ-

πε νὰ τεθῇ: οὐ νοσεῖτε ἐξ ἵσου ὡς ἔγώ, ἢ ἡ μετοχ. νοσοῦντες ἔδει νὰ τεθῇ κατὰ γεν., ἵτοι καὶ ὑμῶν νοσούντων οὐκ ἔστιν δστις ἐξ ἵσου νοσεῖ, ὡς ἔγώ. καθ' αὐτὸν = χωριστὰ εἰς τὸν ἑαυτόν του (ἡ κατὰ σημ. μερισμόν). πόλιν κάμε καὶ σέ* σημ. τὴν αἰτίαν. ὑπνῳ εὑδοντα (πλεον.) = βαθέως κοιμώμενον, τ. ἔ. ἀδρανοῦντα. ὄδος = μέθοδος, σχέδιον. ὁ πλάνος = ἡ πλάνη ἐκ τούτου ἔξαρτ. ἡ γενικὴ φροντίδος = σκέψεως· ἥν· καθ' ἔλειν πρὸς τὸ κατηγορ. ἵασιν, ἀντὶ ὅ, δμοιώς ταύτην ἀντὶ τοῦτο. γάρ ἐπεξηγημ. γαμβρὸς = κηδεστής, (ὁ γυναικάδελφός του). Πυθικά, πύθοιτο, παρήχησις. ὅ, τι ὁυσαίμην, πλαγία ἐρώτησις. ὁύομαι = σφύω. συμμετροῦμαι = μετρῶ ἐν συγκρίσει. ἡμαρ = τόδε ἡμαρ, δηλ. τὸν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του μέχρι τῆς σημερινῆς ἡμέρας διανυθέντα χρόνον. χρόνῳ = πρὸς τὸν ἀπαιτούμενον διὰ τὸ ταξίδιόν του. λυπεῖ· βραχυλογία ἀντὶ τοῦ: μὲ λυπεῖ (ὑποκ. ὁ Κρέων), ὥστε ἐδωτῷ, τί κάμνει. πλείω (χρόνον). τοῦ εἰκότος = τοῦ πρόποντος. καθήκων = ἀναγκαῖος. τηγικαῦτα = τότε. κακός, μὴ δρῶν κτλ. τίνος εἴδους ὑποθετικὸς λόγος εἶναι, τὸ δὲ διπεριβατὸν σχῆμα, ὃς καὶ ἡ ἐπισώρευσις συνωνύμων φράσεων, τίνα ψυχικὴν κατάστασιν τοῦ Οἰδίποδος δηλοῦσιν; εἰς καλὸν (φράσις ἐπιρρηματικῶς προσδιορίζουσα τὸ εἶπας) = εἰς καλὴν ὥραν, εὐχαρίστως. οἵδε* εἶναι οἱ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῶν ἱκετῶν παῖδες, οἵτινες πρῶτοι, λόγῳ τῆς θέσεώς των, είδον ἐρχόμενον ἐκ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου τὸν Κρέοντα καὶ ἔδειξαν τοῦτον διά τινος χειρονομίας, ἀφ' οὗ ἀλλως τε αὐτοὶ μὲν ἡσαν δξυδερκέστεροι, ὁ δὲ Ἱερεὺς προσεῖχεν εἰς τὸν Οἰδίποδα διμιλοῦντα. προστείχω = προσέρχομαι. εἰ γάρ = εἴθε. σωτῆρι = σωτείρᾳ. ὕσπερ ἐνν. βαίνει. λαμπρὸς = φαιδρός. εἰκάσαι τίθεται ἀπολύτως τὸ ἀπαρέμφατον, ἐνίστε ὅμως λαμβάνει τό: ὃς ἔστιν (εἰκάσαι) = δπως δύναται νὰ συμπεράνῃ τις. μὲν τοῦλάχιστον. ἡδὺς ἔχει ἐνεργ. σημ. = ὁ ἐμποιῶν χαράν, ἀλλὰ σημ. καὶ ὁ χαρούμενος, δπως ἐδῶ. ἡδὺς (ἐνν. βαίνει). ἔρπω = ἔρχομαι. πολυστεφῆς = διὰ πολλῶν στεφάνων κεκοσμημένος* δέχεται δὲ ἀντικείμενον κατὰ γενικήν, ὃς πλησμονῆς σημαντικόν. πάγκαρπος = πολύκαρπος. οὐ γάρ ἂν εἴρπε* ἀπόδοσ. τῆς ἐννοούμ. ὑποθέσεως: εἰ μὴ ἔβαινε ἡδὺς. τάχα = ταχέως. εἰσόμεσθα (ὁ. οἶδα). ἔνυμετρος = ενδίσκεται εἰς σύμμετρον (ἀνάλογον) ἀπόστασιν. κλύω = ὀκούω. κήδευμα = ἀφηρ. ἀντὶ συγκεκρ. = κηδεστής.

Πραγματικαί. πολυστεφής: οἱ ἐκ Δελφῶν φέροντες αἰσίους χρησμοὺς ἐπανήχοντο ἐστεφανωμένοι μὲ δάφνην, ἥτις ἦτο ίερὸν φυτὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. **παγκάρπον δάφνης**: δὲν ἐννοεῖται ἡ πικροδάφνη, ἀλλ᾽ ἡ δάφνη, ἡ ὄνομαζομένη βαΐα. **ἄναξ**, ἐμὸν κήδευμα... πολλὰ προσφωνήσεις, δηλοῦσαι τὴν ἔξαιρετικὴν συγκίνησιν τοῦ προσφωνοῦντος. **ἄναξ**: ἄνακτας ἐκάλουν οὐ μόνον τοὺς βασιλεῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπισήμους καὶ εὐγενεῖς πολίτας.

δ') 87 — 131

Λεξιλογικαί. ἑσθλὸς = αἴσιος. δύσφορος = δύσκολος, πολύμοχθος. κατ' ὁρθὸν ἔξερχεσθαι = κατορθοῦσθαι, λαμβάνειν εὔτυχῆ ἔκβασιν. καὶ ἐπιδοτ. = καὶ αὐτὰ τὰ δύσφορα. πάντα = καθ' ὅλα, ὑψῷ ὅλας τὰς ἐπόψεις. ἀν εύτυχεῖν· ἀπόδοσις τῆς ὑποθέσ. εἰ τύχοι. ἔπος = ὁ χοησμός. θρασύς εἰμι = ἔχω θάρρος. προδείσας εἰμὶ = (πρὶν ἀκούσω τὸν χοησμόν), περιφραστ. παρωκ. = ἔχω φριβηθῆ, πρὶν μάθω τὸν χοησμόν. χοήζω = ἐπιθυμῶ. εἴτε καὶ στείχειν ἔσω (ἐνν. εἴτε χοήζεις στείχειν ἔσω, ἔτιμός εἰμι καὶ στείχειν ἔσω). αὐδάω-ῶ = λέγω. τῶνδε ἐνν. ἡ περί. πλέον (κατηγορ. τοῦ πένθος). λέγοιμ' ἀν = ἡμπορῶ νῦν εἶπω, θά εἶπω (ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἀν εἶναι πολλάκις ἡπιωτέρα ἔκφρασις ἀντὶ μέλλοντος). **ἄνωγα = προτρέπω. **ἔμφανδς** = σαφῶς. **έλαύνω** = ἀπομακρύνω. **ώς τεθραμμένον** = διότι ἔχει τραφῆ καὶ αὖξθη. **ἀνήκεστον** (ἀ στερητ. καὶ δ. ἀκέομαι = θεραπεύω) = κατηγορ. κατὰ πρόληψιν = ὥστε ἀνήκεστον (= ἀθεράπευτον) γενέσθαι. **καθαρμὸς** = ἔξαγνισμός. **ποίω** καθαρμῷ (ἐνν. ἄνωγεν ἡμᾶς ἔλαύνειν). **ἔνυμφορὰ** = δυστυχία, τὸ μίασμα. **ὁ τρόπος** = ἡ φύσις, τὸ εἶδος. **ἀνδρογλατῶ** = (ἄνδρα-έλαύνω) = ἔκδιώκω ἄνδρα. **λύώ φόνον** = ἐπανορθῶ, πληρώνω καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἔξιγνίζω· ἐννοητέως ἡ φράσις πρὸ τῶν μετοχῶν: **ἄγωγεν ἡμᾶς ἔλαύνειν. χειμάζω** = κατατρύχω διὰ θυέλλης, καὶ είτα ἀπλῶς κατατρύχω. **τόδ' αἴματ.** ἐνν. τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ νοούμενον. **ώς χειμάζον** αἴτιατ. ἀτόλυτος (αἴτιολ.). **ώς ὑποκειμενικὸν** (ἐνν. κατὰ τὸν χρησμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος). **ποίου γὰρ ἀνδρὸς τήνδε μηνύει τύχην**; βραχυλογία ἀντὶ τοῦ: ποὶ ν γὰρ ἀνδρος ἐστιν ἥδε ἡ τύχη ἦν μηνυει (ὁ Ἀπόλλων); **μηνύώ** = δηλῶ, καταγγέλλω. **ἀπευθύνω** = κυβερνῶ. **ἔξιοδ'** **άκούων** = γνωριζῶ ἔξι ἀκοῆς (δὲν ἐτέστη ἀκούσας, διότι ἐνοεῖ τοι κατ' ἐπανάληψιν ἀκούειν μέχρι τούδε). **ἐπιστέλλω** = παραγγέλλω. **αὐτοέντης** = ὁ πράττων τα-**

διὰ τῆς ἴδιας χειρός του, δ ἀντουργός· τοῦτο προσδιορίζεται πλεοναστικῶς ὑπὸ τοῦ: χειρί. τινάς ἀορίστως = οἶοι δήποτε καὶ ἀν εἶναι. τιμωρεῖν ἰσοδύναμον τῷ τιμωρεῖσθαι. δυστέκμαστος = δυσεύρετος· μεταφορὰ ἀπὸ τῶν κυνῶν ζητούντων τὰ ἵχνη. τόδ' ἵχνος = τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὑποδεικνυόμενον, ἀλλὰ μὴ καθοριζόμενον. τὸ τόδε ἀναφέρει. εἰς τὸ ἵχνος ἀντὶ ν' ἀναφέρεται εἰς τὸ τῆς αἰτίας. αἰτία = ἀμάρτημα, ἔγκλημα. ἔφασκε ἐνν. εὑρεθῆσεσθαι. ζητούμενον· τίνα σημασίαν ἔχει τὸ ζητῶ καὶ τί διαφέρει τοῦ αἰτῶ; (πρβλ. τὸ τοῦ Εὐαγγελίου: ζητεῖτε καὶ εὑρόσετε, αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν). ἀλωτὸς = δ δυνάμενος νὰ εὑρεθῇ. συμπίπτω φόνῳ = πίπτω θῦμα φόνου· τίνα ἔννοιαν ἔχει ὁ ἴστορικὸς ἐνεστώς, δ ὅποιος καὶ παρὰ τοῖς τραγικοῖς συγχάκις ἀπαντᾷ ; θεωρὸς (θεὸς - ὥρα) = δ πορευόμενος πρὸς θεοὺς διὰ χρησμὸν ἢ διὰ νὰ προσφέρῃ ἀνάθημα ἢ διὰ νὰ παρευρεθῇ εἰς ἄγωνας· ἐδῶ σημ. τὸ α'· δταν δὲ παράγεται ἐκ τοῦ θεῶμαι, σημαίνει θεατής. ἔφασκεν· δ Λαίος (ὅτε ἀνεχώρει). ἀπεστάλη (ἐνν. σῶος καὶ ὑγιῆς) = ἀπῆλθεν. συμπράκτωρ ὁδοῦ = συνοδοιπόρος, ἀκόλουθος. κατεῖφ = κατεῖπε = εἶπεν ἀκριβῶς. ὅτου = παρὰ τοῦ ὅποιουν. ἐκμανθάνω = μανθάνω καλῶς, λαμβάνω ἀκριβεῖς πληροφορίας. ἔχρησατο μετεχειρ. ἀδριστον, διότι ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ φόνου. γὰρ αἰτιολ. τὴν φράσιν: οὐδεὶς συμπράκτωρ κατεῖπέ τι, δπερ ὑπεδήλωσε δι' ἀνανεύσεως τῆς κεφαλῆς του. εἰς τις ἀορίστως καὶ μετά τινος περιφρονήσεως διμίληση περὶ τοῦ φυγόντος δ Κρέων, ἵνα μὴ ἀποδώσῃ σημασίαν δ Οἰδίπους, δπερ ἀπήτει ἡ πορεία τοῦ δράματος· ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: δες φυγὼν φόβῳ οὐδὲν εἶχεν εἰδὼς φράσαι, ὃν εἰδε, πλὴν ἐν εἰδὼς = ἐν συνειδήσει, σαφῶς. ἔχω = δύναμαι. τὸ ποῖον; ἀναφέρ. εἰς τὸ πλὴν ἐν καὶ σημ. ποῖον ἀρά γε εἶναι τοῦτο; ἐν γὰρ ἔξενόροι (τὸ ἐν προσωποποεῖται) = διότι ἐν δύναται νὰ δοδηγήσῃ. συντυγχάνω = συναντῶ. νιν εἶναι παντὸς γένους ἀντίστοιχον πρὸς τὸ μιν τῶν πεζῶν. σὺν πλήθει χειρῶν = τῇ συμπράξει πολλῶν. δοκοῦντα ταῦτ' ἦν = ἐπιστέοντο ταῦτα. Λαῖον γεν. ἀντικειμεν. εἰς τὸ ἀρωγός = βοηθός, ἐκδικητής. ἐν κακοῖς = ἐν μέσῳ τῶν δεινῶν. κακὸν δὲ ποῖον ἐμποδὼν εἰργε = ἀλλὰ ποῖον δεινὸν ὡς ἐμπόδιον ἡμπόδιζε; ἐμποδὼν εἰργε πλοῦτος ἐκφράσεως. τυραννίς ἀντὶ τύραννος. ποικιλωδὸς = ἡ αἰνιγματώδη ἔδουσα, ἡ αἰνιγματώδης. προσάγομαι = ἀναγκάζω· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ἡ ποικιλωδὸς Σφίγξ προσήγετο ἡμᾶς, μεθέντας τάφανη, σκοπεῖν τὸ

πρὸς ποσίν. τάφανη ἐνν. τὰ κατὰ τὸν φόνον τοῦ βασιλέως. μεθίημι = ἀφίνω κατὰ μέρος.

Πραγματικά. ἐσθλήν[·] ἀντὶ ὁ Κρέων ν' ἀναφέοῃ τὸν χρησμόν, συμφώνως πρὸς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Οἰδίποδος, ἐκφέρει τὴν κρίσιν του περὶ αὐτοῦ ὡς καλοῦ, τὸ μὲν διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἐκ τῶν εὐφήμων, τὸ δὲ διότι ἐνόμιζεν δρυθότερον ν' ἀνακοινώσῃ ἴδιαιτέρως τὸ περιεχόμενον τοῦ χρησμοῦ εἰς τὸν Οἰδίποδα, διὰ νὰ μὴ μάθῃ ὁ ἔνοχος καὶ τεχνασθῇ μέσα διαφυγῆς. **ἔς πάντας αὔδα·** ὁ δυσιτηχῆς Οἰδίπους, ὅστις θεωρεῖ τὴν συνείδησιν του καθαράν, θέλει δημοσίᾳ ν' ἀναγγείλῃ ὁ Κρέων τὸν χρησμόν, διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου ἐπιτυγχάνει τὸν ἔλεον τῶν θεατῶν, ὅστις εἶναι εἰς τῶν σκοπῶν τοῦ δράματος. **ἔμφανῶς** θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν σαφῆνειαν τοῦ χρησμοῦ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν συνήθεις χρησμοὺς τοῦ μαντείου, οἱ δόποιοι ἥσαν δίσημοι καὶ σκοτεινοί. **μίασμα·** οἱ ἀρχαῖοι ἐφόροντον, ὅτι ὁ μιαρὸς μετέδιδε τὸ μίασμα εἰς ὅλους τοὺς ἀναστρεφομένους αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο διὰ καθαροῦ ἡδύνατο οὗτος νὰ ἔξαγγισθῇ, ὅτε δὲ ᾧτο φανεύς, πρὸς ἔξαγγισμὸν ὅλης τῆς πόλεως ἀπητεῖτο ἡ τιμωρία αὐτοῦ. **πότερα δ' ἐν οἴκοις...** τοῦτο φαίνεται ἀπίθανον εἰς τὸν θεατήν, ὅτι δηλ. ὁ σύζυγος τῆς Ἰοκάστης, ὃ ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη βασιλεὺς τῶν Θηβῶν Οἰδίπους, ἔμφανίζεται ἀγνοῶν τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν Λάιον. **"Ἄλλὰ κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη πᾶν ἀπίθανον ἐπιτρέπεται,** ἀν εἶναι ἐκτὸς τῆς ὑποθέσεως τῆς τραγῳδίας. **"Ἄλλως τε ἀφού** οὗ παρῆκλε τοσοῦτος χρόνος, **ὁ Οἰδίπους ἀμυδῶς πως** ἐνεθυμεῖτο τὰ κατὰ Λάιον, τώρα δέ, ποὺ ἐκτελεῖ ἀνακριτικὸν τρόπον τινὰ ἔργον καὶ εἶναι ἀνάγκη, προσπαθεῖ νὰ ἔξιχνιάσῃ αὐτά. **Θεωρός·** δὲν λέγει, διὰ τίνα λόγον μετέβαινεν εἰς Δελφοὺς ὁ Λάιος, ἀλλ' ἐκ τῶν Φοινισσῶν τοῦ Εὑρωπίδου 36 εἰκάζομεν, ὅτι οὗτος μετέβαινεν ἐκεῖ, ἵνα ζητήσῃ πληροφορίας περὶ τῆς τύχης τοῦ ἐκτεθέντος τέκνου του. **οὐδὲν εἰχείδως φράσαι·** ὁ ἀκόλουθος οὗτος ἔπαθε τοιαύτην ψυχικὴν διαταραχὴν κατὰ τὴν ὅραν τοῦ φόνου τοῦ Λαίον, ὥστε, ὡς φαίνεται, δὲν ἀντελήφθη ἀκριβῶς τὰ κατ' αὐτόν, ἔπειτε δὲ ἄλλως τε νὰ δικαιολογήσῃ τὴν φυγὴν του, διὰ νὰ μὴ θεωρηθῇ δειλὸς καὶ τιμωρηθῇ, καὶ διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι ληστὰι καὶ ὅχι ληστῆς συνήντησαν αὐτόν. Τοῦτο δὲ ᾧτο ἀναγκαῖον καὶ εἰς τὸν ποιητήν, διὰ νὰ μὴ σχηματίσῃ τὴν ὑπόνοιαν ὁ Οἰδίπους, ὅτι αὐτὸς ᾧτο ὁ φονεύς, δτε δὲν ᾧτο δυνατὴ ἡ γενομένη ἀρι-

στοτεχνική πλοκή τοῦ μύθου. εἰ μὴ σὺν ἀργύρῳ ἐπράσσετο, τί ὑποπτεύονται πάντοτε οἱ τύραννοι :

ε') 132 — 150

Λεξιλογικαί. φαίνω = φέρω εἰς φῶς. αὕτ' = αὐτά. ἐπαξίως — ἀξίωσ· ἀναφορά, τιθεμένων συνωνύμων λέξεων. πρὸς τ. θ. = χάριν, πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἀποθανόντος. ἐπιστροφὴν τίθεμαι πρὸς τινος = στρέφω τὴν προσοχήν μου πρὸς τι, φροντίζω περὶ τινος. ἐνδίκως = ὅπως εἶναι δίκαιον, πρεπόντως. τιμωρῷ τινι = προσφέρω τὴν βοήθειάν μου ὑπέρ τινος. ἀπωτέρῳ ἐνν. ἔμαυτοῦ. οἱ ἀπωτέρῳ φίλοι = οἱ μακρονοὶ φίλοι. ἀποσκεδάννυμι = ἀπομακρύνω. αὐτοῦ ἀντὶ τῆς αὐτοπαθοῦς ἔμαυτοῦ, διότι οἱ ἀρχαῖοι καὶ μάλιστα οἱ τραγικοὶ μετεχειρίζοντο συνήθως τὸ γ' πρόσωπον τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας ἀντὶ τοῦ α' ἢ β'. (τὸ) μύσος = μίασμα. τάχα = ἵσως. προσαρκῶ τινι = προσφέρω ἵκανοποίησιν εἰς τινα. ἵσταμαι = ἀνίσταμαι. ἄραντες (ἀπὸ τῶν βωμῶν). ἄλλος δὲ (ἐκ τῶν θεραπόντων, τῶν δορυφόρων). πεπτωκότες = δυστιχεῖς. ὅν· ἔλεις ἀντὶ τοῦ ἄ. ἔξαγγέλλομαι = ὑπόσχομαι. ἄμα· ὅπως ἔστειλε τὰς μαντείας, οὗτως ἂς ἔλθῃ καὶ σωτήρ. ἵκοιτο· ἵσοδυναμεῖ πρὸς τὸ γένοιτο. παυστήριος = παυστήρ.

Πραγματικαί. ύπερ τῶν οὐχὶ ἀπωτέρῳ φίλων· ἐνν. τὸν Λάιον. ἄραντες· ἀφ' οὗ εἰσηκούσθη ἡ ἱκεσία, ἐλήφθησαν οἱ κλάδοι πάλιν. ἄλλος (ἐκ τῶν θεραπόντων, διστις ἀπέρχεται δεξιὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς). σωτήρ· δ ' Ἀπόλλων ἐτιμάτο πάντοτε ὃς σωτήρ, ἐπικούριος, καθάρσιος, ἀκέστωρ κτλ., σφύζων τὸν ἀνθρώπων ἴδιᾳ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν, σωτήρ δ ' ἵκοιτο κτλ.· μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἀπέρχεται δ ἵερενς μετὰ τῶν παλδῶν διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου εἰς τὴν πόλιν, κενωθείσης δὲ τῆς σκηνῆς εἰσέρχονται γέροντες Θηβαῖοι, ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ. Ἐδῶ λήγει δ ἀπόλογος τοῦ δράματος, δ ὅποῖς ἀποτελεῖ τὴν πρότασιν αὐτοῦ.

ΠΑΡΟΔΟΣ (151 - 215)

Στροφ. α' (151 — 158)

Λεξιλογικαί. φάτις (φημὶ) σημ. τὸν χρησμὸν· ἔδῶ προσωποποιεῖται ἡ φάτις. ἀδυεπῆς = ἡδυεπῆς = γλυκύλογος· τὸ ἡδυεπῆς πλεονα-

στικῶς ἀντὶ ἡδεῖα. τίς = τί δηλοῦσα. ἀγλαὸς = λαμπρός. ἔβας δωρικὴ κατάληξις = ἥλθεις. ἔβας Πυθώνος Θήβας· συνετάχθη μετὰ γενικῆς ἀπὸ τόπου καὶ αἰτιατικῆς εἰς τόπον κινήσεως. ἐκτέταμαι = ἐκπέπληγμαι = διατελῶ ἐν ἀγωνίᾳ. φοιβερός· ἀλλοτε μὲν μεταβ. = ἐμπνέων φόβον, ἀλλοτε δὲ ἀμεταβ. δπως ἔδω = πλήρης φόβου, αἰσθανόμενος φόβον. φρένα = αἰτιατικὴ τοῦ κατά τι, πάλλων ἀμετ. = παλλόμενος. δεῖμα = φόβος. ἴηιος· ἵσως ἐκ τῆς λυπηρᾶς ἐπιφωνήσεως ἵη, ἵη. παιάν· δωρικὸς τύπος τῆς λέξεως παιήων, δστις ἦτο ὁ Ἰατρὸς τῶν θεῶν ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπόλλων ἐκαλεῖτο τοιουτορόπως, ὃς Ἰατρικὸς θεός. ἀμφὶ σοι· προσδιορ. τῆς ἀναφορᾶς = περὶ σοῦ. ἄζομαι = εὐλαβοῦμαι, φοβοῦμαι. τί μοι... πλαγία ἐρωτ. πρότασις, ἑξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐννοούμ. μετὰ τὸ ἀζόμενος, ἐρωτῶ. ἔξαντύτω = ἐκτελῶ. τί χρέος ἔξαντύσεις μοι = τί καθῆκον (πρὸς ἔξιλασμὸν) θὰ μοῦ ἐπιβάλῃς νὰ ἐκτελέσω. ἡ περιτελλομέναις ὕδραις πάλιν = ἡ μετὰ παρέλευσιν χρόνου, ἐπαναλαμβανομένου πάλιν. εἰπέ μοι (ἀντικ. τὸ χρέος αὐτό). φάμα, λέγει ἀθάνατον τὸν χρησμόν, ὃς ἀνήκοντα εἰς θεόν (τὸν Ἀπόλλωνα) διατί λέγεται τέκνον ἐλπίδος ὁ χρησμός ;

²Αντιστρ. α' (159 — 167)

Λεξιλογικαὶ. κεκλόμενος ἀόρ. β' τοῦ κέλομαι μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ, ἐτέθη δὲ ἀνακοιλούθως μετοχὴ κατ' ὄνομαστ. ἀντὶ νὰ τεθῇ κατὰ δοτ. διὰ νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὸ μοι, ὅπερ εἶναι δοτ. προσωπ. εἰς τὸ προφάνητε· πῶς δικαιολογεῖται ἐνταῦθα ἡ ὄνομαστ. ἀπόλυτος ; Θάσσω συγγ. τοῦ θακέω, θῶκος = κάθημαι. εὐκλέα· ἐκ τοῦ εὐκλεέα. κυκλοέντα θρόνον ἀντὶ θρόνον τῆς κυκλοέσσης ἀγορᾶς = τῆς ἔχουσης πολλοὺς κύκλους (ἡ ἰδιότης δηλ.. τοῦ κυκλοτεροῦς μετηνέχθη ἐκ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὸν θρόνον). ἐκάβιολος (ἐκάς - βάλλω) = ὁ μακρὰν βάλλων. ἱώ· ἐπιφών. τιθέμενον μόνον ἡ διπλοῦν, ἰδίᾳ ἐπὶ ἐπικλήσεως βοηθείας = ἔ ! ἡ ἄχ. τρισσοὶ = τρεῖς. ἀλεξίμοδοι (οἱ ἀλέξοντες τὸν μόρον = θάνατον) = διῶκται τοῦ θανάτου. ἄτα = ἄτη = συμφορὰ προελθοῦσα ἐκ διαστρεβλώσεως τοῦ νοῦ, λόγῳ θεϊκῆς ἐπεμβάσεως. προτέραν ἄταν· ἔδω ἐνν. τὴν ἐκ τῆς Σφιγγὸς προελθοῦσαν. ὑπερόνυμαι = δρυθοῦμαι ὑπεράνω. ἀνύω = κατορθώνω. ἐκτόπιος εἶναι προδηπτ. κατηγορ., δηλ. κατωρθώσατε, ὕστε νὰ ἐκτοπισθῇ ἡ φλόξ. καὶ νῦν (ἐνν. δπως ἀλλοτε οὕτω καὶ νῦν).

Στροφ. β' (168 — 177)

Λεξιλογικαὶ. ὁ πόποι· ἀρχαιοτάτη κλητική, περιπεσοῦσα εἰς χρῆσιν ἐπιφωνήματος = φεῦ. **στόλος** = λαός. **πρόπτας** = ὅλος ἐν γένει. **ἔνι** = ἔνεστι = ὑπάρχει. **ἔγχος** (τὸ) = ὅπλον, δύναμις. **ἔγχος φροντίδος** = δύναμις ἐπινοίας. **ἀλέξω** καὶ **ἀλέξομαι** = ἀπομακρύνω. **ῷ τις ἀλέξεται** κρόν. μέλ., ἀναφορ. τελικὴ πρότασις. γὰρ αἰτιολ. τό: νοσεῖ πρόπτας στόλος. **ἔκγονα** = προϊόντα. **κλυτὸς** = ἔξοχος, ἔξαιρετος. **τόκοισιν** = ἐν καιρῷ τοκετῶν. **ἴηιος** (ἐκ τοῦ ἐπιφων. ίῃ) = θρηνητικός. **κάματοι** (κάμνω) = οἱ πόνοι τῶν τοκετῶν. **ἀνέχω** (ἐκ μεταφορᾶς ἀπὸ τῶν κολυμβώντων, οἱ δόποιοι κρατοῦσι τὴν κεφαλὴν ὑπὲρ τὴν θάλασσαν) = σηκώνω τὴν κεφαλήν, ἐλευθεροῦμαι. **ἄλλον δ'** ἀν **ἄλλῳ προσίδοις** = ἄλλον δὲ κατόπιν ἄλλου δύνασαι νὰ ἴδῃς. **ὅρμενον** μεσ. ἀρό. τοῦ ὅρνυμαι = τρέχω, πειῶ. **εὔπτερος** = καλλίπτερος. **ὅρνις** (δ) = πτηνόν, τίθ. περιληπτικῶς. **κρείσσον** = ταχύτερον, δρμητικώτερον. **ἀμαιμάκετος** πιθανωτέρα ἐτυμολογία αὐτοῦ εἶναι ἐκ τοῦ ἄμαχος, ἄμάχετος διά τινος ἀναδιπλασιασμοῦ. **ἄπερ** = ὥσπερ· ή σειρὰ τῶν λέξ.: προσίδοις δ' ἀν **ἄλλον** **ἄλλῳ ὅρμενον πρὸς** ἀκτὰν ἐσπέρους θεοῦ **ἄπερ εὔπτερον** ὅρνιν **κρείσσον** **ἀμαιμακέτου πυρός.**

'Αντιστρ. β' (178 — 189)

Λεξιλογικαὶ. ἀνάρριθμος = μὴ ἔχουσα ἀριθμόν· συντάσ. μετὰ γεν. **ῶν** (πημάτων). **ὅλλυμαι** = χάνομαι, ἀφανίζομαι. **νηλεὴς** (νὴ - ἔλεος) ἐνεργ. = δ μὴ αἰσθανόμενος ἔλεον, παθ. δπως ἔδω = δ μὴ τυχὼν ἔλεον. **γένευθλον** = τέκνον, γόνος. **θανατηφόρος** = φέρων τὸν θάνατον διὰ τῆς μολύνσεως. **ἀνοίκτως** = ἀνοικτιδυμόνως. **ἐν δὲ ἐπιρρηματ.** = ἐν τῷ μέσῳ δὲ (τῶν ἄλλων κακῶν). **ἄλοχος** (α ἀθροιστ. καὶ λέχος) (ἡ) = σύζυγος. **ἐπὶ** = ἐπὶ ταύταις ταῖς συζύγοις. **ἀκτὰν παρὰ βώμιον** = παρὰ τὰς βαθμίδας τῶν βωμῶν. **ἄλλοθεν** ἀντὶ ἄλλοισι. **λυγρὸς** = θλιβερός. **λυπηρός**. **ἴκτηρες** (θηλ.) = ἵκετεύουσαι. **λυγρῶν πόνων** γεν. αἰτίας εἰς τὸ ἴκτηρες = ἔνεκα τῶν λυπηρῶν πόνων. **λάμπει** (μεταφορ., δπως παρ' ἡμῖν: ἀναφε τὸ γλέντι) = ζωηρῶς ἀντηχεῖ, καὶ τοιουτοτρόπως ἔγινε μετάβασις ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως τῆς ὁράσεως εἰς τὴν αἴσθησιν τῆς ἀκοῆς. **στονόεις** (σιόνος = στε-

ναγμὸς) = τεθλιμμένος, πλήρης στεναγμῶν. γῆρας, υος (ἡ) = φωνὴ (περιλ.). δμαυλος = σύμφωνος, ὅμοιη ἡχῶν. δῶν ὥπερ, τελ. αἴτ. = πρὸς ἀπόκρουσιν δὲ τούτων τῶν κακῶν. εὐώψ, ὁπος (εῦ-·ώψ) = ώραιος τὴν ὄψιν (προσωποπ.), φαιδρός· τίθεται καθ' ὑπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὴν ἀλκάν. ἀλκὰ = βοήθεια.

Στροφ. γ' (190 — 202)

Λεξιλογικαί. μαλερδὸς (μάλα) = καυστικὸς (κυρ. ἐπιθ. τοῦ πυρός)· ὡς μεταφορ. = φλογερός, δρμητικός. ἄχαλκος ἀσπίδων ἀντὶ τοῦ = ἄνευ χαλκῶν ἀσπίδων. φλέγει = καίων βασανίζει (ὑπαινίσσεται τὸν πυρετὸν τῆς νόσου). περιβόητος = περιβαλλόμενος ὑπὸ τῶν φωνῶν τῶν γύρω του θυμάτων. ἀντιάζω = ἔρχομαι εἰς ἐχθρικὴν συνάντησιν, προσβάλλω. παλίσσυτος (πάλιν — σεύομαι) = ὁ μετὰ ταχύτητος δρμώμενος πρὸς τὰ δόπισσα. νωτίζω = στρέφω τὰ νῶτα, γυρίζω πρὸς τὰ δόπισσα, τρέπομαι εἰς φυγὴν τὸ ἀπαρέμφ. ἔξαρταται ἐκ τοῦ πέμψιν ἢ κατὰ ζεῦγμα ἐκ τοῦ ποίησον ἢ δός. δράμημα = τρέξιμον, ἀντικ. τοῦ νωτίσαι, προσδιορίζεται δὲ ὑπὸ τοῦ παλίσσυτον. ἄπουρος (ἐκ τοῦ ἀπὸ - δρος) μακρὰν τῶν δρίων ὕν, προληπτ. κατηγορ. τοῦ Ἀρεα = ὁστε ν' ἀπέλθῃ μακρὰν τῶν δρίων τῆς πατρίδος (πάτρας) ἦμῶν. ἀπόξενος = ἀξενος, ἀφιλόξενος. δρμος = πόντος. κλύδων = θαλασσοταραχή. Θρήν. κλύδωνα = Εὔξεινον πόντον. τέλει = κατὰ τὸ τέλος αὐτῆς. ἀφίημι = καταλείπω τι σῶν. τοῦτ' ἐπ' ἥμαρ ἔρχεται (τημῆσις, ἀντὶ ἐπέρχεται) = τοῦτο ἐπερχομένη ἢ ἥμέρα καταστρέφει, τὸν = τοῦτον (τὸν Ἀρη). κράτη νέμω, ἀρχω. φθίνω· ὃς ἐνεργ. μεταβ. = καταστρέφω, μετὰ παθητ. διαθ. = μαραίνομαι, χάνομαι· ἐδῶ τὸ α'.

Ἀντιστρ. γ' (203 — 215)

Λεξιλογικαί. χρυσόστροφος = χρυσόπλεκτος, ἀγκύλη (ἀγκος) = νευρὸς τοῦ τόξου, πληθ. ἀντὶ ἐνίκου. ἀδάματος = ἀκαταδάμαστος, ἀήτητος. ἐνδατέομαι ἐδῶ, ὡς παθητ. = διασκορπίζομαι, διαμοιράζομαι. προσταθέντα (τοῦ ὅμι. προϊσταμαι) = προστάντα· πρὸς βοήθειαν προσταθέντα = πρὸς βοήθειαν ταχθέντα. ἀρωγὰ κατηγορ. ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: θέλοιμ· ἀν τὰ σὰ βέλεα ἀδάματα ἀπὸ χρυσοστρόφων ἀγκυλῶν ἐνδατεῖσθαι προστοθέντα ἀρωγά. — διάσσω

(διαισσω) == διατρέχω, περιτρέχω. **χρυσομίτρας** ὁ ἔχων ἀναδεδεμένην τὴν κόμην διὰ χρυσῆς μίτρας, ταινίας, ὁ ἔχων χρυσοῦν διάδημα. **κικλήσκω** == ἐπικαλοῦμαι. **οίνωψ**, ὥπος == ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τοῦ οἴνου. **εὔιος** (ἐκ τοῦ εὐοῖ, ὅπως ἵηιος ἐκ τοῦ ἵη) == ἐνθουσιαστικός. **όμόστολος** = διμοδίαιτος, συνοδοιπόρος. **πελάζω** καὶ **πελάζομαι** ὡς ἀμετάβ. == πλησιάζω, ἔρχομαι πλησίον. **ἀγλαώψ**, ὥπος = φωτεινός, λαμπρός. **φλέγοντα** = πάλλοντα. **ἀπότιμος** = ἐστερημένος τιμῆς, προσδιορ. τοῦ **πελασθῆναι**.

Πραγματικαὶ ὄλοκλήρου τῆς παρόδου. Κενωθείσης τῆς σκηνῆς, εἰσέρχεται εἰς τὴν δρχήστραν διὰ τῆς δεξιᾶς, ὡς πρὸς τοὺς θεατάς, παρόδου χορὸς ἐκ 15 εὐγενῶν Θηβαίων, ἐκπροσωπῶν τὸν λαὸν τῆς πόλεως. **Διὸς φάτι**, ὁ χοησμὸς λέγεται τοῦ Διὸς καὶ ὅχι τοῦ Ἀπόλλωνος, διότι ὁ Ἀπόλλων ἔδιδε τὰς μαντείας κατ' ἐντολὴν τοῦ Διός, ὃς διερμηνεὺς τῶν βουλῶν τούτουν. Λέγει δὲ ὁ χορὸς τὸν χοησμὸν ἥδυεπῆ ἢ χάριν εὐφημίας ἢ διότι φαντάζεται ὅτι θὰ εἶναι χαρμόσυνος, περιέχων ὅδηγίαν τινὰ πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς νόσου. **Πυθῶνος*** Πυθῶν καὶ Πυθὸς λέγεται δ τόπος, ἐν τῷ ὅποιῳ ἦτο τὸ μαντεῖον τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος. **τῆς πολυχρούσου**, διατί ἀποκαλεῖται οὕτω; **Δάλιε*** ἐπειδὴ ἐν Δάλῳ ἐγεννήθη ὁ Ἀπόλλων. **Παιάν*** κατὰ τὸν χρόνον τοῦ Ὁμηρου καὶ Ἡσιόδου ἐκαλεῖτο Παιάνων ὁ ἱατρὸς τῶν θεῶν, ἄλλος ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα. **Ἐπειτα ὀνομάσθη** ὡς τοιοῦτος δωριστὶ **Παιάν** ὁ Ἀπόλλων, ὡς ἱατρικὸς καὶ οὗτος θεός. **γαιήοχος*** τοιουτοτρόπως λέγεται ἡ Ἄρτεμις, ὡς προστάτις καὶ πολιοῦχος τῶν Θηβῶν, συνήθως δὲ ἐλέγετο τοιοῦτος δ Ποσειδῶν, ὡς περιβάλλων τὴν γῆν. **προτέρας ἄτας*** ἐνν. τῆς Σφιγγός, τῆς βλαπτούσης τοὺς Θηβαίους. **ῷ τις ἀλέξεται**· ἐπειδὴ δ λοιμὸς παρίσταται ὡς κακὸς δαίμων καὶ δλετήρ, εἶναι ἀνάγκη ἀλέξιτηρίου ὅπλου. **αλυτᾶς*** ἐννοεῖ τὴν γῆν τῶν Θηβῶν, ἔξαιρετον ὡς πρὸς τὴν εὑφορίαν, καὶ τοιουτοτρόπως δηλοῦται ἡ ἀντίθεσις: καίπερ τῆς γῆς ἔξαιρέτου οὕσης, τὰ προϊόντα ὅμως δὲν αὐξάνουσιν. **ἄλλον δ'** ἀν ἄλλῳ προσίδοις κλπ. εἰκὼν ἀποδίδουσα τὸν ταχὺν ἔξαφανισμὸν τῶν ἀποθνησκόντων. **πρὸς ἀκτὰν ἐσπέρον** θεόυ· δ Ἄδης ὀνομάζεται ἐσπερός θεός, διότι κατὰ τὸν Ὁμηρον κατέκει ἐν τῇ ἐσχατιᾳ τοῦ δυτικοῦ μέρους τῆς γῆς, διὰ τοῦτο δὲ καὶ δ Πλούτων καλεῖται καὶ ἄλλως ἐσπερός θεός. **θανατηφόρα κεῖται ἀνοίκτως**, διότι φοιβούμενοι μὴ μοιλυνθῶσιν, ἀπέφευγον νὰ ἐγγίσουν καὶ νὰ θάψουν τοὺς νεκρούς,

διὰ δὲ τοῦ ἀνοίκτως θέλει κυρίως ιὰ δηλώσῃ ὅτι καὶ ἄκλαυτοι ἀπέθνησκον, ἐνῷ ὁ θρῆνος ἥτο ἀπαραιτητον καθῆκον τῶν οἰκείων πρὸς τὸν νεκρόν. **Θύγατερ Διός*** ἐπικαλεῖται τὴν Ἀθηνᾶν πρώτην καὶ τελευταίαν. "Αρεά τε" οἱ ὄρχαῖοι ἐπίστευον, ὅτι οὐ μόνον οἱ πόλεμοι, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι συμφοραὶ καὶ νόσοι ὠφείλοντο εἰς τὸν "Αρη, χαίροντα καὶ διὰ πάντα βίαιον θάνατον, καὶ διὰ τοῦτο, διὰ νὰ δηλώσῃ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ πολέμου, προσέθηκε τὴν φράσιν ἄχαλος ἀσπίδων". ἐπικαλεῖται δὲ τὴν Ἀθηνᾶν κατ' αὐτοῦ, διότι αὕτη κατέβαλεν αὐτὸν διს (‘Ομ. Ιλιάδ. Ε 856, Φ 406). εἴτ' εἰς μέγαν θάλαμον κτλ.: λέγει, ὅτι ἡ θάλασσας εἰς τὸν πληνύει καὶ καταπίνει πᾶν κακόν, διὸ καὶ ἡ ὁρήσις: θάλασσα κλύζει τάνθρωπων κακά. Ἀναφέρει δὲ δύο θαλάσσας κειμένας εἰς τὰς ἄκρας τῆς γῆς, τὴν Ἀτλαντίδα ἢ Ἀτλαντικὸν Ὡκεανὸν εὑρισκόμενον πέρα τῶν Ἡρακλείων στηλῶν, καὶ τὸν Εὔξεινον Πόντον, δηλ. τὴν ἄκραν δύσιν καὶ ἀνατολήν. Λέγει δὲ Θρήνιον, διότι ἡ Θυγάτη ἔθεωρεῖτο ὡς πατρὶς τοῦ "Αρεως, ὅπως ἥτο καὶ τοῦ Βορέου. Ἐπομένως ὑπαινίσσεται ἐδῶ, ὅτι πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ τὸ ταχύτερον εἰς τὴν πατρίδα του. κεραυνῷ" ἥτο οὗτος, ὡς γνωστόν, σύμβολον τῆς δυνάμεως τοῦ Διός. **Λύκειε*** δὲ Σοφοκλῆς τὸ ἐπίθετον τοῦτο τοῦ Ἀπόλλωνος ἄλλοτε μὲν παράγει ἐκ τῆς ὁρίζ. λυκ —, ἔξ ής λυκόφως, ἀμφιλύκη κτλ., ἐπειδὴ ἥτο θεὸς τοῦ φωτός, ἄλλοτε δέ, ὡς ἐνταῦθα, σχετίζει αὐτὸ πρὸς τὴν Λυκίαν, ἡ δοπία ἥτο τὸ κέντρον τῆς λατρείας τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ κατά τινα μῆδον ἥτο ὁ τόπος τῆς γεννήσεώς του ὑπὸ τῆς Λητοῦς. Διὰ τοῦτο δὲ λέγει κατωτέρω, ὅτι περιτρέχει τὰ ὅρη τῆς Λυκίας. **Ἄρτεμιδος αἴγλας*** ἡ φωσφόρος "Ἄρτεμις εἰκονίζετο ἔχουσα λαμπάδας εἰς ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας. χρυσομίτραν" μίτρα ἥτο πλατὺς κεφαλόδεσμος, καταλήγων εἰς στενώτερα καὶ πλαγίως αἰωρούμενα ἄκρα. **ὅμοστολος*** εἰς πολλὰ ἔργα τέχνης, ἀγγεῖα κλπ., εἰκονιζεται δὲ Βάκχος ἀκολουθούμενος ὑπὸ στύρων καὶ νυμφῶν. **φλέγοντα*** δὲ Βάκχος ἔπαλλε λαμπάδα πεινης, διότι κατὰ τὸν μῆδον αἱ ἀνὰ τὸν Παρνασσὸν νυκτεριναὶ περιπολίαι αὐτοῦ ἐγίνοντο ὑπὸ τὸ φῶς λαμπτάδων. **ἀπότιμον*** λέγει τοιουτιρόπως τὸν "Αρη, διότι ἔθεωρεῖτο, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, παντοίων κακῶν πρόξενος, ἐνῷ οἱ θεοὶ ἔθεωροι ἦντο πάνιοτε εὐεργετικοὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, λεγόμενοι καὶ **δοτῆρες** ἔάων (= ἀγαθῶν).

ΠΡΩΤΟΝ ΕΠΕΙΣΘΙΔΙΟΝ (216 — 462)

α') 216 — 275

Λεξιλογικαί. ύπηρετῷ τῇ νόσῳ = λαμβάνω τὰ ἀναγκαῖα μέτρα κατὰ τῆς νόσου. ἀλλὴν = ὑπεράσπισιν, βοήθειαν· ἔθηκε τοῦτο ἀντικειμ. τοῦ λάβοις ἄν, ὃς ἐπεξῆγησιν τοῦ : ἂ δ' αἰτεῖς, δπερ ἔπειρε κυρίως νὰ εἰναι ἀντικείμενον τοῦ λάβοις ἄν, ἀλλὰ λόγῳ τῆς ἀπομακρύνσεως ἐτέθη ἄντ' αὐτοῦ τό : ἀλκὴν κάνακούφισιν. ἀγὼ = ἄ (ἔπη) ἔγώ. ἔξαγορεύω = δημοσίᾳ ἀνακοινώνω. ἔνεος μὲν (μετὰ γεν. ἔπειδὴ σημαίνει ἄπειρος) = μὴ ἔχων μὲν σχέσιν. τοῦ πραχθέντος = τοῦ γενομένου φόνου. αὐτὸς = μόνος μου. μὴ οὐκ ἔχων, ὑποθ. μετ., τίνα ἔχει ἀπόδοσιν ; οὐκ ἄν ἴχνευνον μακρὰν (ὅδόν)· μεταφορὰ ἐκ τοῦ τόπου εἰς τὸν χρόνον... : διὰ τὰς δύο ἀρνήσεις μὴ οὐκ ἰδὲ στίχ. 13. σύμβολον (ἐκ τοῦ συμβάλλω = εἰκάζω, συμπεράίνω) = σημεῖον, ἔνδειξις, τεκμήριον. νῦν δέ· ἀντίθεσις πρὸς τὸ μὴ πραγματικόν. ὕστερος ἐνν. τοῦ πραχθέντος. τελῶ = πληρώνω φόρον. τελῶ εἰς ἀστοὺς = ἀνήκω εἰς τὴν τάξιν τῶν πολιτῶν (ἔπειδὴ οἱ πολῖται εἰς πολλὰς τῶν ἀρχ. Ἑλλην. πόλεων διηροῦντο εἰς τάξεις, ἀναλόγως τῆς φορολογησίμου περιουσίας αὐτῶν). προφωνῶ (ἐπανάληψις τοῦ προηγ. δ. ἔειδος δι' ἄλλους ὁμίλων) = διακηρύττω. Λάιον κατὰ πρόληψιν. τούπινλημα = τὴν κατηγορίαν. ὑπεξαιρῶ κυρίως σημαίνει = ἀπὸ κάτω ἔξω ἔξαγω, εἴτα = βγάζω ἀπὸ τὸ βάθμος, καὶ ἔδω = βγάζω ἀπὸ τὸ βάθμος τῆς καρδιᾶς μου· μετ' αὐτὸ ἐννοεῖται τὸ παραλειπόμενον μὴ φοβείσθω, δπερ θὰ ὑπεδήλωσε διὰ σημείου τινὸς (σχῆμα ἀποσιωπήσεως). πείσεται (δ. πάσχω). γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀποσιωπηθέν : μὴ φοβείσθω. ἀστεργῆς = δυσάρεστος, φοβερός. εἰ δ' αὖ ἐὰν δὲ ἀφ' ἐτέρου. τὸ κέρδος = τὴν πρόπουσαν ἀμοιβήν. τελῶ μέλ. = θὰ πληρώσω. χῆ (= καὶ ἥ) χάρις προσκείσεται = καὶ προσέτι θὰ τοῦ διερίζεται εὐγνωμοσύνη. δείσας = ἐνδιαφερθεὶς (ἐκ φόβου μήπως πάθῃ). ἀπωθῶ = ἀψηφῶ, περιφρονῶ. τούπος = τὸ κήρυγμα, τὴν διαταγὴν μου. ἀ' κ τῶνδε = δσα μετὰ ταῦτα. ἀπαυδῶ = ἀπαγορεύω. τὸν ἄνδρα τοῦτον (τὸν φονέα) ἀντικ. τοῦ ἐσδέχεσθαι καὶ προσφωνεῖν. γῆς ἔξαρτ. ἐκ τοῦ τινὰ (κάτοικον) ἥ σειρὰ τῶν λέξεων : ἀπαυδῶ μήτε τινὰ γῆς τῆσδε εἰσδέχεσθαι μήτε προσφωνεῖν τὸν ἄνδρα τοῦτον (τὸν φονέα) δστις ἐστί. εἰσδέχεσθαι, ἐνν. εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. κράτη τε καὶ θρόνους (σχ. ἐν διὰ δυοῖν) = τὴν βασιλικὴν ἔξουσίαν. κοινὸν =

κοινωνόν, συμμέτοχον. **θύματα** = θυσίαι. **χέρνιψ**, **ιβος** = καθάρσιον' ήγιασμένον υδωρ. **ώθειν** τὸ ἀπαρέμφατον ἐκ τοῦ ἔννουμένου ἐκ τοῦ προηγ. ἀπαυδῶ κατὰ ζεῦγμα = κελεύω ή παραγγέλλω. **τοῦδε** (ἐνν. τοῦ φονέως). **τοιόσδε σύμμαχος πέλω** = ιοιατήν συμμαχίαν παρέχω. **δαίμονι** = τῷ θεῷ Ἀπόλλωνι. **κατεύχομαι** = καταρῶμαι. **τις εἰς** διὰ τούτων καθιστῷ ἀοιδιστότερον. **ἐκτρίβω βίον** = ἔξοφλῶ τὴν ζωήν. **κακὸν** (ἐνν. ὅντα). **νιν** = αὐτόν, ὑποκ. τοῦ ἐκτρίψαι. **ἄμορος** = ἐν κακῇ μοίρᾳ, δυστυχής. **ἐπεύχομαι** = καταρῶμαι προσέτι. **ξυνέστιος** = συνοικὸς ἐμοῦ. **ξυνειδότος** = ἐν γνώσει ἐμοῦ. **τοῖσδε** = τῷ φονεῖ καὶ τοῖς γνωρίζουσι καὶ ἀποκρύπτουσιν αὐτόν. **ἀράομαι - ὄμαι** (ἐκ τοῦ ἀρὰ = κατάρα) = καταρῶμαι. **ἐπισκήπτω** = παραγγέλλω, διατάσσω. **ὑπέρο τ' ἐμαυτοῦ**, σχ. ὑπερβατόν, ἀντὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ τε. **θεοῦ**, τοῦ Ἀπόλλωνος. **ἀκάρπως - ἀθέως** = ἐν ἀφορίᾳ καὶ ἐν ἔγκαταλείψει ὑπὸ τῶν θεῶν. **θεήλατος** = θεόπεμπτος, διατεταγμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ. **τὸ πρᾶγμα** = ή ἔρευνα τοῦ φόνου· ἐν δὲ τῷ ἐπομ. στίχῳ ἀκάθαρτον ἔαν... ἐνν. αὐτὸν (τὸν φόνον). ή σειρὰ τῶν λέξεων : εἰ γάρ μὴ ἦν τὸ πρᾶγμα θεήλατον, οὐκ (ἀν) είκος ἦν οὕτως (ὡς μέχρι τοῦδε) ἔαν ἀκάθαρτον (ἀνευ καθαροῦ, ἀνευ ἔξαγνισμοῦ). **ἔξερενναν** ἐκ τοῦ εἰκός ἦν. **νῦν** δὲ ἀντίθεσις πρὸς τὸ προηγ. ήθελε νὰ εἴπῃ : **νῦν δ' ἐπεὶ τὸ πρᾶγμα θεήλατόν ἔστι**, ἀλλ' ἔσπευσε νὰ ἐκθέσῃ τὰ αἰτία, διὰ τὰ δοποῖα ἔχει ὑποχρεωτικὸν καθῆκον νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τὴν τιμωρίαν τοῦ φονέως. **κυρῶ** = τυγχάνω. (τὸ) **λέκτρον** = συζυγικὴ κλίνη. **όμροσπορος** παθητ. σημασίας = δόμοῦ σπαρεῖσα, τὸ ἐνεργ. **όμοσπόρος** = δόμοῦ σπείρασα. **τὰ κοινὰ κοινῶν** = κοινότης κοινῶν (ήτοι τὰ τέκνα τοῦ Οἰδίποδος θὰ ἥσαν ἀδελφοὶ τῶν τέκνων ἐκείνου, ἀν κατέλειπε τέκνα). **νῦν** νέα ἀντίθεσις λόγῳ τοῦ προηγηθ. εἰ μὴ ἐδυστύχησεν δηλ. ἀλλ' ή τύχη τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸν θάνατον· ή ὅλη πρότασις ἀνθ' ὕν... τύχη κεῖται παρενθετικῶς ἐν τῷ λόγῳ. **κράτα** (αἰτιατικὴ τοῦ κάρα = κεφαλή). **ἐνάλλομαι** = πηδῶ ἐναντίον, ἐνσκήπτω. **ἀνθ' ὕν** = διὰ ταῦτα (διὰ τὰς ἀνωτέρω μνημονευθείσας αἰτίας). **τάδε σύστ.** ἀντικ. εἰς τὸ ὑπερμαχοῦμαι = θὰ καταβάλω αὐτὰς τὰς προσπαθείας ὑπέρ... ἀφικνοῦμαι ἐπὶ πᾶν = τὸ πᾶν πράττω, τὸ πᾶν ἐπινοῶ. **Λαβδακείφ** ἀντὶ Λαβδάκου. **παιδὶ δοτ.** χαριστ. καὶ ταῦτα τοῖς μὴ δρῶσι = καὶ τοῖς μὴ ταῦτα δρῶσι. Ό Οἰδίπους μετὰ τὴν συνδρομὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπικαλεῖται τὴν τῶν θεῶν καὶ ζητεῖ τρία τινά, δηλούμενα διὰ τῶν τριῶν ὅματων **εὔχομαι**, **κατεύχομαι**, **ἐπεύχομαι**. **μήτ' ἀνιέναι** = μήτε νὰ

ἐπιτρέψουν νὰ γίνη. **ἄροτος** σημ. τὸν χρόνον, καθ' ὃν γίνεται ἡ ἄροσις, καὶ τὸν καρπόν, ὅπως ἐδῶ. **παῖδας** ἐνν. **ἀνιέναι**, διότι ἡ γυνή, ὅπως ἡ γῆ, ἀποδίδει ὡς καρπὸν τέκνα. **Φθερεῖσθαι** = φθαρήσεσθαι. **κάτι τοῦδ' ἔχθιονι** = καὶ δι' ἔτι χειροτέρας ἀπὸ τὴν παροῦσαν. **τοῖσθ'** ἐννοεῖ ἐκείνους, ἐναντίον τῶν δοπίων εἶπε τὰ ἀνωτέρω. **ὑμῖν** δὲ ἀντίθεσις εἰς τὸ ἀνωτέρω **τοῖς** μὴ δρῶσιν... **σύμμαχος** κατηγορ. προληπτικὸν = ὡς σύμμαχος. **ἔνυεῖεν** (ἔνυειμι) = εἴθε νὰ είναι μαζί μου, μὲ τὸ μέρος μου (νὰ είναι βοήθειά μου).

Πραγματικαί. αἵτεῖς* δ Οἰδίπους, ὅτε ἥδετο ἡ τελευταία ἀντιστροφὴ τοῦ χροοῦ, ἥκουσε τὰ λεγόμενα. **πᾶσι Καδμείοις*** δ χρόδος ἀντιπροσωπεύει τὸν ὄλον λαὸν τῶν Θηβῶν. **χέρονιψ** εἶναι τὸ ἡγιασμένον ὕδωρ, ὅπερ καθηγιάζετο δι' ἐμβαπτιζομένου ἐν αὐτῷ δαυλοῦ, ὃν ἐλάμβανον ἐκ τῆς ἐν τῷ βωμῷ πυρᾶς. Διὰ τοῦ ἡγιασμένου δὲ αὐτοῦ ὕδατος περιέρχαινον τὸν παρευρισκομένους ἐν τῇ θυσίᾳ καὶ ἔξηγνιζον αὐτούς. **Δίκη*** θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος, μιᾶς τῶν 'Ωρῶν, πάρεδρος τοῦ πατρός της οὖσα καὶ καταγγέλλουσα εἰς αὐτὸν πάντα ἄδικον δικαστήν, εἶναι προσωποποίησις τῆς δικαιοσύνης. **ἔνυεῖεν*** δ λόγος τοῦ βασιλέως προκαλεῖ, ὃς εἶναι φυσικόν, πολλὴν συμπάθειαν τῶν θεατῶν, ἐπειδὴ γνωρίζουσιν, διὰ τὸ ἔγκλημα, διὰ τὸ δοπίον ἐκφέρει ἀράς, εἶναι ἰδικόν του ἔγκλημα καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀπευθύνει αὐτὰς εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἐν ἀγνοίᾳ τῆς καταστάσεώς του.

β') 276 — 299

Λεξιλογικαί. ἀραιῖς (ἀρὰ) = κατηγαμένος, μεστὸς ἀρᾶς. **ἀραιόν μ' ἔλαβες** = μὲ ἔδεσμευσες διὰ τῶν ἀρῶν σου. **ῷδε** = τοιουτορόπως, ὑπὸ τὸ βάρος αὐτῶν (τῶν καταρῶν σου). **γάρ** = δηλαδή. **τὸ ζήτημα** εἶναι ἀντικ. τοῦ πέμψαντος καὶ τοῦ εἰπεῖν. **ὅστις εἱργασταί ποτε πλαγ.** ἐρωτ. πρότ., ἀντικείμ. δὲ τοῦ εἱργασταί ἐνν. τὸν φόνον. **δίκαια** = δοθά. **ἐκ τῶνδε** = μετὰ ταῦτα. **εὶ καὶ τρίτα ἔστι**, τοῦτο δεικνύει τὴν μεγάλην προσθυμίαν τοῦ Οἰδίποδος, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν φονέα. **παρίημι** = ἀφήνω· τοῦ δήματος τούτου, ὃς κωλυτικὸν, τίθεται συμπλήρωμα τὸ μὴ μετ' ἀπαρεμφάτου, ἐὰν δὲ εἶναι ἀρνητικόν, τίθ. τὸ μὴ ού μετ' ἀπαρεμφάτου. **ταῦθ' ὁρῶντα** = ταῦτα εἰδότα. **μάλιστα** = κατ' ἔξοχὴν (ὑπὲρ πάντας τὸν ἄλλους μάντεις).

ἡ σειρὰ τῶν λέξεων εἶναι : ἐπίσταμαι ἄνακτα Τειρεσίαν μάλιστα δρῶντα ταῦτὰ ἄνακτι Φοίβῳ. οὐκέτι ἀργοῖς = οὐχὶ μεταξὺ τῶν ἀμελήθεντων καὶ μὴ ἐκτελεσθέντων. ἐπραξάμην = ἔπραξα καὶ χάριν τοῦ ἴδιου συμφέροντός μου (ώς μέσον). διπλοῦς = τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον (σπουδὴ τοῦ Οἰδίποδος). θαυμάζεται μὴ παρὼν προσωπ. σύντοξις ἀντὶ ἀπροσώπου : θαυμαστόν ἔστι μὴ παρεῖναι αὐτόν. καὶ μὴν = καὶ βεβαίως. κωφὸς δὲ μὴ δυνάμενος νῦν ἀκούσῃ, ἀλλὰ καὶ οὐ μὴ ἀκούσμενος, δὲ ἀόριστος, δὲ ἀσαφῆς. τὰ ποῖα ; (ἴδ. στίχ. 120). δόδοις πόρων ἀνωτέρω ἐλέχθη (στ. 122) ὅτι ὑπὸ ληστῶν ἐφονεύθη, τώρα λέγεται ὅτι ὑπὸ δδοιπόρων, ὅπερ ἐγγίζει περισσότερον πρὸς τὴν ἀλήθειαν. τὸν δὲ ἰδόντα = τὸν δὲ αὐτόπτην μάρτυρα. εἰς δείματός γ' ἔχει μέρος = ἐὰν βέβαια τὸν κατέγη καὶ μικρὸς φόβος. οὐ μενεῖ = δὲν θὰ ἀντιμετωπίσῃ, δὲν θὰ ἀναμείνῃ νὰ ἐκπληρωθῶσι, νὰ ἔσπασουν κατὰ τῆς κεφαλῆς του, ἐνν. : ἀλλὰ θὰ ἐμφανισθῇ. τάρβος (τὸ) = φόβος. δρῶντι τάρβος ἔστι τί διαφέρει τοῦ τάρβος ἔστι δρᾶν ; οὐδὲν ἔπος = οὔτε καὶ δὲ λόγος (ἢ κατάρα). γάρ = δηλαδή. οἵδες οἱ ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Οἰδίποδος πομποὶ καὶ οὐ διδηγῶν τὸν τυφλὸν παῖς, οἵτινες ἄγουσι τὸν διὰ τῆς διεῖσθαις παρόδου εἰσερχόμενον Τειρεσίαν. ἐμπέφυκε τάληθὲς = εἶναι ἔμφυτος ἢ ἀλήθεια.

Πραγματικαί. ἀλλ' ἀναγκάσαι θεοὺς οὐδὲν ἀν εἰς... πῶς γαρακτηρίζεται ἐνταῦθα ὁ Οἰδίποις ἔναντι τῶν θεῶν ; ἄνακτα* ἀποκαλεῖ ἄνακτι τὸν Τειρεσίαν, διότι συγκατελέγετο εἰς τοὺς εὐγενεῖς Θηβαίους. Κρέοντος εἰπόντος* τὴν συμβουλὴν αὐτὴν ἔδωκεν δὲ Κρέων εἰς τὸν Οἰδίποδα οὐχὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀλλ' ἐντὸς τῶν ἄνακτόρων. Πάντως διὰ τῆς συμβουλῆς αὐτῆς προπαρασκευάζεται ἡ κατωτέρω σχηματισθησομένη ὑπόνοια τοῦ Οἰδίποδος, ὅτι δὲ Τειρεσίας ἐπείσθη ὑπὸ τοῦ Κρέοντος, διὰ νὰ μὴ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν.

γ') 300 — 315

Λεξιλογικαί. νωμάω - ω (νέμω) (ἐν φρεσὶ) = ἀνακινῶ ἐν τῇ ψυχῇ μου, ἔξετάζω καὶ κρίνω. πάντα ἐπεξηγεῖται ὑπὸ τῶν : διδακτά τε ἀρρητά τε, ἀπερ ἐπίσης ἐπεξηγη. ὑπὸ τῶν : οὐρανία τε καὶ χρονοστιβῆ κατὰ σχῆμα χιαστόν. ἀρρητα μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ιερῶν, τῶν μὴ μεταδιδομένων εὐκόλως εἰς τοὺς μὴ μεμυημένους. χθονοστιβῆς = ὁ πατῶν τὴν γῆν, δὲ ἐπίγειος. τὴν πόλιν κατὰ πρόληψιν ἀντί : φρονεῖς δ'

δμως, οἴη νόσῳ πόλις σύνεστιν. **νόσῳ** προσωποποιία: τὰ δήματα ἔξευρησκομεν καὶ κλύεις μὲ σημασ. παρακειμ. πέμψασιν ἡμῖν (ἀγγέλους, θεωρούς). **άντεπεμψεν** = ἀνταπέστειλεν ἀπόχρισιν. **ἔκλυσις** = ἀπολύτρωσις. ἄν **ἔλθειν** ἀπόδοσις τῆς ὑποθέσεως: εἰ ἐκπεμψάμεθα. **νυν** = κατὰ ταῦτα. **φυσιῶν** = ἀρνοῦμαι. **φάτιν ἀπ' οἰωνῶν** = μαντείαν ἀπὸ οἰωνοσκοπίαν. **όδὸν** = τρόπον. **ὅδοι** = ὑπερασπίζομαι, σώζω, ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ ὁὗσαι ἐνυπάρχει ἡ ἐννοια τῆς ἀποκρούσεως, ὥστε: **ὅῦσαι** δὲ πᾶν μίασμα τοῦ τεθνηκότος = σῶσον δὲ ἡμᾶς ἀποκρούσων (διώκων μακρὰν) πᾶν μίασμα προερχόμενον ἀπὸ τοῦ ἀποθανόντος. ἐν **σοὶ γάρ** ἐσμεν = διότι ἀπὸ σοῦ ἐξαριστᾶται ἡ ὑπαρξίς μας, ἡ σωτηρία μας. **ἄνδρα** = ἔκαστον (ὑποκ. τοῦ ὠφελεῖν). ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: κάλλιστος δὲ πόνος (ἐστὶν) ὠφελεῖν ἄνδρα, ἀφ' ὧν ἔχοι τε καὶ δύναιτο.

Πραγματικαί. διδακτά τε ἄρρητά τε κτλ., διὰ τούτων θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν μεγάλην μαντικὴν δύναμιν τοῦ Τειρεσίου, ἣν ἔλαβεν οὗτος διμοῦ μὲ τὴν μακροβιότητα, ζήσας ἐπὶ ἑπτὰ ἢ ἐννέα γενεάς, εἰς ἀντάλλαγμα τῆς γενομένης ὑπὸ τῶν θεῶν τυφλώσεώς του. **ὅῦσαι**: ἡ ἐπανάληψις τοῦ αὐτοῦ δήματος φανερώνει τὸ μέγα ἐνδιαφέρον τοῦ βασιλέως καὶ ἔξιρει τὴν θεομήνη παράκλησιν αὐτοῦ πρὸς τὸν Τειρεσίαν. ἄλλην μαντικῆς ὄδὸν ἐννοεῖ ἄλλον τρόπον μαντικῆς ἐκτὸς τῆς οἰωνοσκοπίας, εἰς ἣν κυρίως διεκρίνετο διάμαντις, ἦτοι τὴν δι' ἐμπύρων μαντικήν.

δ') 316 — 403

Λεξιλογικαί. **φρονῶ** = φρονῶ δόθῶς, γνωρίζω τὴν ἀλήθειαν. **τέλη** λύω = λυσιτελῶ, ὠφελῶ. **ταῦτα** (δηλ. διεινόν ἐστι φρονεῖν ἔνθα). **γάρ...** αἰτιολογεῖ τὸ ἐπιφόνημα φεῦ. **διόλλυμι** = λησμονῶ. **ούκ** ἄν ικόμην, ἀπόδοσις τίνος ἐννοούμενης ὑποθέσεως; **ἄθυμος** = δύσθυμος, ἄφες μ' ἐς οἰκους, ἐνν. **ἴεναι**. **ὅὗστα** = εὔκολωτατα. **διαφέρω** = ὑποφέρω μέχοι τέλους. **τὸ σὸν** — **τούμὸν** = τὴν μοιδόν σου — τὴν ἰδικήν μου. **τὸ σὸν τε** σὺ κάγω **τούμόν**, εἶδος χιαστοῦ σχήματος. **ἢν** ἐμοὶ **πίθη** (δηλ. μὲ ἀφήσης νὰ ἀπέλθω). **ἐννομα** = σύμφωνα πρὸς τὸν νόμον (τ. ἐ. πρὸς τὸ κήψυγμα τοῦ Οἰδίποδος). **τήνδε φάτιν** τὸν ἀναμενόμενον αὐτὸν λόγον σου. **ἀποστερῶ** = ἀποκρύπτω. **γάρ** αἰτιολογεῖ τὴν παραλειφθεῖσαν πρότασιν: οὐ λέγω ἐν-

νομα οὗτε προσφιλῆ. οὐδὲ τὸ σὸν φώνημα ίὸν πρὸς καιρὸν σοὶ
== οὔτε καὶ ὅτι οἱ Ἰδικοί σου λόγοι ἀποβαίνουσι πρὸς ἀγαθόν σου. φώ-
νημα ἐννοεῖ γενικῶς τὸ διάταγμα καὶ τὸν τελευταίους τούτους λόγους
τοῦ Οἰδίποδος. ὡς οὖν μηδέ ἐγὼ ταῦτὸν πάθω, ἐπρόκειτο νὰ ἔπῃ
τὴν λέξιν σιγήσομαι ἢ μᾶλλον ἄπειμι, ὅπερ δηλοῦται ἐκ τοῦ ἐπομέ-
νου στίχου, ὃπου φαίνεται ὅτι διάτης κινεῖται, διὰ νὰ φύγῃ. φρο-
νῶν γε = ἐνῷ βέβαια ἡξεύρεις. ἀποστραφῆς = ἀπέλθης. προσκυ-
νοῦμεν ἵκτήριοι (τυπικὴ φράσις πρὸς δήλωσιν ἰσχυρᾶς παρακλήσεως)
== εὐσεβῶς σὲ θεομοπαρακαλοῦμεν. τὰ = ὅσα. μῶμαι (μάομαι) =
σφόδρᾳ ἐπιθυμῶ, ἐπιζητῶ. οὐ μήποτε, τὸ οὐ μὴ μεθ' ὑποτ. ἀσφ. σημ.
Ἐντονον ἀρνησιν. μὴ ἐκφήνω = διὰ νὰ μὴ φανερώσω. τί φής; ἐντεῦ-
θεν ἀρχεται δογιζόμενος. ἄλλως = μάτην, ἀνωφελῶς. ἐλέγχω = ἐρω-
τῶ νὰ μάθω. ὁργάνω* ἔχει μεταβατ. σημασ. ὡς ἐδῶ = εἰς ὁργὴν κι-
νῶ. ἡ φράσις μετριάζει τὴν κακὴν ἐντύπωσιν ἐκ τῆς ὕβρεως: ὡς κα-
κῶν κάκιστε, ἀφ' οὐ ἄλλωστε ἐλπίζει ὅτι θὰ λύσῃ τὴν σιωπήν του ὁ
μάντης. ἔξερεις τοῦ ἔξαγορεύω = λέγω φανερά. ἀτεγκτος, (ἀ-τέγγω =
βρέχω) = ἀδάκρυτος, ἀσυγκίνητος. ἀτελεύτητος = ὁ μὴ δίδων τέλος
εἰς πρᾶγμά τι, ὁ ἰσχυρογνώμων. ὁργὴ σημαίνει γενικῶς ἥθος, χαρα-
κτήρ, ἐδῶ δὲ διὰ μὲν τὸν Τειρεσίαν ἐννοεῖ ἰσχυρογνωμοσύνην, διὰ δὲ
τὸν Οἰδίποδα ὁργήματαν. τὴν σὴν ναίουσαν* ὑπαινίσσεται κεκαλυμμέ-
νως τὴν σύζυγόν του Ἰοκάστην. ψέγεις ἐπανάληψις μοιμῆς μετὰ τὸ
ἐμέμψω, χάριν ἐμφάσεως. γάρ αἰτιολογ. τὸ ἐννοούμ. ἐκ τῶν ἀνωτέρω
ἔχω βεβιώσως ὁργὴν. ἀτιμάζεις πόλιν* τὸ ἀτιμάζω ὡς στερητ. συντάσ-
σεται μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς. ἥξει γάρ αὐτά, (σιωπῶ) διότι τὰ
πράγματα μόνα των θὰ φανερωθῶσιν. πέρα = περισσότερον. πρὸς
τάδε* τοῦτο τιθέμενον μετὰ προστακτικῆς σημαίνει ἀμετάτροπτον ἀπό-
φασιν = ἔναντι τούτων. θυμόμαι -οῦμαι = δογίζομαι. καὶ μὴν πα-
ρόντω (παρίημι) γ' οὐδὲν = καὶ δύμως τίποτε βεβαίως δὲν θὰ πα-
ραλείψω. ἄπερ = ἔκείνων ἀ. ἔνυμφυτεύω = συμπράττω. καὶ ἐπιδοτ.
= ὅχι μόνον ὅτι γνωρίζεις, ἀλλὰ καὶ... ὅσον μὴ χερσὶ καίνων (πε-
ριορίζει τὴν ἔννοιαν τοῦ εἰργάσθαι) = ἐκτὸς μόνον ποὺ δὲν τὸν ἔφό-
νευσες μὲ τὰ ἴδια σου τὰ κέρια. ἄλληθες = ἀλήθεια; ἀναβιβάζεται δ
τόνος ἐπὶ ἔρωτηματ. εἰρωνείας. φπερ (ἀντὶ τοῦ ὅπερ) καθ' ἔλξιν πρὸς
τὸ κηρύγματι. προσαυδῶ = προσφωνῶ. ὡς ὄντι* ἔθηκε δοτ. ἀντὶ αι-
τιατ. ὅντα πρὸς τὸ σέ, διὰ νὰ ἀποφευχθῇ ἡ παρανόησις πρὸς τὸ ἔμε.
κάφ' = καὶ ἀπό. τοῦτο* ἐνν. τὸ ἔκκινησαι τόδε τὸ δῆμα, ἦτοι τὰ ἐπα-

κολουσθήματα τῆς πράξεώς σου αὐτῆς. ποῦ = πῶς. πέφευγα* ἔχω ἥδη διαφύγει (διὰ τοῦ παρακ. δηλοῦται τὸ τετελεσμένον). ίσχῦον κατηγορ. διὰ τῶν κατωτέρω δ Οἰδίπους προσπαθεῖ, οἷονεὶ ἀνακρίνων, ν̄ ἀποκαλύψῃ συνωμοσίαν, ἢν υποπτεύεται. ἐκπειρῶμαί τινος = ύποβάλλω τι εἰς δοκιμασίαν· ἡ ἔννοια ἔδω εἶναι : ύποβάλλεις τοὺς λόγους μου εἰς δοκιμασίαν, ἂν δηλαδὴ θὰ ἐμμείνω εἰς αὐτοὺς ἢ θὰ περιπέσω εἰς ἀντιφάσεις. οὐχ ὥστε γ' εἴπειν γνωτὸν = οὐχὶ ξυνῆκα οὕτως, ὥστε εἴπειν ἐγγνωμένον, δὲν ἐνόησα τόσον πολύ, ὥστε νὰ εἴπω ὅτι τὸ ἔχω κατανοήσει. φονέα σε φημὶ κτλ.: ἡ κανον. σειρὰ τῶν λέξων εἶναι : φημὶ φονέα σε κυρεῖν τάνδρος, οὗ τὸν φονέα ζητεῖς. οὔτοι χαίρων = οὐχὶ ἀτιμωρητί. πημονὰς = ὑβρεις. ὅσον γε χρῆζεις ἐνν. λέγε. αἴσχισθ' ὄμιλο = ἔχω αἰσχροτάτας (ἐνν. συζητικάς) σχέσεις. τοῖς φιλτάτοις ἐνν. τῇ μητρὶ. ἵν' εἰ κακοῦ πλαγ. ἐρωτ. πρότ. κακοῦ γεν. μεριστ. ἥ = ἀλήθεια. γέγηθμα παρακ. τοῦ γηθέω = χαίρω, ἀγάλλομαι. γεγηθώς ἀεὶ = πάντοτε ἀτιμωρητος. ἀλλ' ἔστι ἐνν. τῆς ἀληθείας σθένος. σοὶ... σοὶ δοτικαὶ τῆς ἀναφορᾶς. τυφλὸς τά τ' ὥτα... ἡ παρόγκησις τοῦ τ ἐπανεῖνει τοὺς πειρακτικοὺς λόγους τοῦ Οἰδίποδος, εἶναι δὲ πολὺ πειρακτικοὶ οἱ λόγοι του καὶ διίτι ἀναφέρονται εἰς φυσικὸν ἐλάττωμα τοῦ μάντεως· τὸ τυφλὸς ἀνήκει μόνον εἰς τὰ ὅμματα, ἐνῷ εἰς τὰ ὥτα καὶ τὸν νοῦν ἐννοεῖται κατὰ ζεῦγμα τὸ ἐπίθετον ἀμβλὺς ἢ ἄλλο συναφὲς αὐτοῖς. ταῦτα ὀνειδίζων = αὐτὰς τὰς ὑβρεις (τὴν ἀμβλύτητα τοῦ νοῦ καὶ τὴν τυφλότητα). πρὸς μιᾶς νυκτὸς = ὑπὸ μιᾶς συνεχοῦς τυφλώσεως (σκότους). γάρ* αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμ. οὐκ ἀν βλάψαιμί σε. Ὡς τάδε (δηλ. πεσεῖν σε). ἐκπορᾶξαι μέλει = δ ὅποιος ἐνδιαφέρεται νὰ κατορθώσῃ αὐτὰ ἔδω (δηλ. νὰ πέσης). ἐξευρήματα = ἐπινόηματα. Κρέων δέ σοι πῆμα οὐδὲν = ἀλλ' δ Κρέων οὐδεμίαν βλάβην σοῦ παρέχει. ύπεροφρέρω = ύπερερερῶ, ύπερέχω. πολύζηλος βίος = δ πλήρης φθόνου καὶ ἀμίλλης βίος. δωρητὸν οὐκ αἰτητὸν = δωρηθεῖσαν καὶ οὐχὶ ζητηθεῖσαν. πιστὸς εἰρῶν. ύπελθών...ύφεις (ἦ πρόθ. ὑπὸ σημαίνει τὸ λαθραῖν, τὸ υπουρλὸν) = λαθραίως ύπεισελθών.. ύποβαλὼν ὡς δργανον· μεταφορὰ ἐκ τῶν παλαιόντων. μάγος= ἀπατεών. ἀγύρτης (ἀγείρω), δρως καὶ παρ' ἡμῖν = δ πλάνος. δέδορκε τοῦ δέρκομαι (= βλέπω) = ἔχει τὰ βλέμματά του, τὸν νοῦν του. τὴν τέχνην ἐνν. τὴν μαντικὴν τέχνην. ποῦ; εἰς ποίας περιπτώσεις; σαφῆς = ἀψευδῆς. κύων = σκύλα, τέρας. όαψφδος = αἰνιγματοπλόκος. ἐκλυτήριος = ἀπαλλακτικός, ἀπολυτρωτικός. τούπιόντος =

τοῦ τυχόντος (γεν. κατηγορ.). ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : καίτοι διειπεῖν (ὑποκ.) τὸ αἰνιγμα οὐκ ἦν τούπιόντος προυφάνης = ἐφανερώθης· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ἦν σὺ προυφάνης οὐκ ἔχων γνωτόν, οὔτ' ἀπ' οἰωνῶν οὔτε ἐκ θεῶν του. νὶν = τὴν Σφίγγα. κυρήσας = ἐπιτυχὼν τῆς λύσεως τοῦ αἰνίγματος. γνώμη = διὰ τῆς ἐπινοίας μου. ἐκβαλεῖν ἐνν. θρόνων. παραστατῶ = ἵσταμαι πλησίον. πέλας = πλεονασμός. χώρη συνθεῖς = καὶ ὁ σκευωρήσας. ἀγηλατέω - ω = τὸν ἐναγῆ ἀπομακρύνω. παθῶν (ἐνν. τοιαῦτα) οἴλα περ φρονεῖς, ἔγνως ἄν = θὰ ἔβαζες μυαλό, θὰ ἔνουθετεῖσο, θὰ ἔσυνετίζεσο.

Πραγματικαί. φρονεῖν* ὅ Τειρεσίας ἐγγνώριζε τὸν φονέα τοῦ Λαίου, ἀλλὰ σεβόμενος τὸν σωτῆρα τῆς πόλεως δὲν ἥθελε νὰ μαρτυρήσῃ, διὰ νὰ μὴ τὸν ἔκθεσῃ. Προσκληθεὶς δὲν ἥδη ὑπὸ τοῦ Οἰδίποδος εἶχε μὲν ἀπόφασιν ἐν ἀρχῇ νὰ εἴπῃ τὸ μυστικὸν, ἀλλὰ κατελήφθη ὑπὸ δισταγμοῦ, λόγῳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ὁρᾶστα γὰρ τὸ σόν... αἱ φράσεις τοῦ μάντεως εἶναι σκοτειναί, ὡς συνήθως. **πλοῦτος** καὶ **τυραννίς**, ταῦτα ἐθεωροῦντο ὡς ὕψιστα ἀγαθὰ καὶ διὰ τοῦτο προεκάλουν εὐκόλως τὸν φθόνον τῶν ἄλλων. **ἀγύρτης** ἀγύρται παρ' ἀρχαίοις ἐλέγοντο κυρίως πλανόδιοι τινες Ἱερεῖς, ἀσχολούμενοι εἰς τὸ ἔργον μαγείας καὶ διὰ τοῦτο ἡ λέξις ἀγύρτης συνδέεται μὲ τὴν λέξιν μάντις καὶ χρησιμεύει ὡς ὕβρις ἐναντίον αὐτοῦ. **ἐκ θεῶν γνωτόν...** ἐκ τῶν μάντεων ἄλλοι μὲν ἐνεπνέοντο ὑπὸ τινος θεοῦ, ἄλλοι δὲ παρατηροῦντες ἡρῷήνευν τοὺς οἰωνούς. **παθῶν ἔγνως ἄν** κατὰ τὸ παροιμῶδες «παθόντα μαθεῖν» (πρβλ. τὸ παρ' ἡμῖν «ὅ παθός μαθός»).

ε') 404 — 462

Λεξιλογικαί. **ἡμῖν μὲν εἰκάζουσι** = εἰς ἡμᾶς τοῦλάχιστον, καθὼς δυνάμεθ σ νὰ συμπεράνωμεν. **δεῖ** συντάσ. μετὰ τῆς γενικῆς τοιούτων καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου σκοπεῖν. **ὅπως λύσομεν** πλαγ. ἐρωτ. πρότασις, χρησιμεύουσα καὶ ὡς ἐπεξηγ. τοῦ τόδε. **ἔξιστεόν (σοι)** = πρέπει νὰ ἔξιστωθῶ πρὸς σέ. **γοῦν** = τοῦλάχιστον. **τὸ ἀντιλέξαι** (προσδιορισμὸς ἀναφορᾶς) = εἰς τὸ νὰ δώσω ἵσην ἀπάντησιν. **τοῦδε δηλ.** τοῦ ἵσα ἀντιλέξαι. **προστάτου γράφομαι** = γράφομαι ἔχων τὴν προστασίαν τινός. **Κρέοντος** γεν. κατηγορηματική. **δέρκομαι** (ἐξ οὐδράκων) = βλέπω καθαρῶς, ἔχω τὴν δύναμιν τῆς δράσεως. **καί.. καὶ** ἐτεθησαν δύο προτάσεις κατὰ παράταξιν, ἀντὶ νὰ τεθοῦν καθ' ὑπόταξιν

= εἰ καὶ δέδορκας, οὐ βλέπεις. ἵν' εἴ κακοῦ πλαγ. ἔρωτ. πρότ. ὅπως καὶ αἱ εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ ἔνθα καὶ ὅτων. ἔνθα ἐννοεῖ τὸν πατρικὸν οἶκον, τὸ δὲ ὅτων μέτα ἐννοεῖ τὴν μητέρα. τοῖς σοὶσιν αὐτοῦ... ἀκολουθεῖ κανονικῶς νέορθε (ἐνν. τὸν πατέρα) καὶ ἐπὶ γῆς ἄνω (ἐνν. τὴν μητέρα). ἀμφιπλῆξ (ἀμφὶ - πλήττω) = ἐκατέρωθεν πλήττουσα, κτυπῶσα καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, δηλ. καὶ ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ ἀπὸ τῆς μητρός. δεινόπους = ἔχουσα φοβεροὺς πόδας, φοβερὰ διώκται. ὁρθὰ = τὰ πράγματα ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ὅψιν. σκότος = διαρκὲς σκότος. λιμὴν = θάλασσα. Κιθαιρῶν = ὅρος (ἐθηκε τὴν συγκεκομένην καὶ ἀτομ. ἐννοιαν Κιθαιρῶν, ἀντὶ τῆς γενικῆς ὅρος, ἵσως διότι ἐν Κιθαιρῶνι ἔξετέθη ὁ Οἰδίπονς ὡς βρέφος). σύμφωνος = συμφωνῶν, ἀντηχῶν· συντάσ. μετὰ γενικῆς βοῆς = θὰ ἀντηχήσῃ τοὺς θρήνους σουκαταισθάνομαι = αἰσθάνομαι καλά, κατανοῶ. ύμέναιος = τὸ γαμήλιον ἄσμα, εἴτα δὲ μετωνυμικῶς σημ. τὸν γάμον. δόμοις = ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ. ἄνορμον = ἀνευ ἀσφαλοῦς λιμένος (κατηγορ.)· ἄνορμος ύμέναιος δὲ εἴναι ὁ ἀλίμενος γάμος· ἡ μετοχὴ τυχῶν εἴναι ἐνδοτική. εὐπλοίας ἐνν. τὴν εὐνοϊκὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος. ἄλλων κακῶν = τῶν ἄλλων βθελυρῶν σχέσεων σου (μετὰ τῆς μητρὸς). ἣ σ' ἔξισώσει σοί τε... παρήχησις τοῦ σ, λόγῳ δεύτητος τοῦ λόγου. πρὸς ταῦτα = ἔναντι αὐτῶν, ποὺ σοῦ λέγω. τούμὸν στόμα = τὰς προφητείας μου, ἐμέ. προστηλακίζω κυρίως σημ. χρίω διὰ πηλοῦ, όπιτω εἰς τὴν λάσπην, ἐδῶ μεταφορικῶς : ὑβριστικῶς μεταχειρίζομαι τινα, διασύρω· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : οὐ γάρ ἔστι βροτῶν, δστις ἐκτριβήσεται ποτε κάκιον σου. ἐκτρίβομαι = φθείρομαι, καταστρέφομαι ἐξ ὀλοκλήρου. οὐκ εἰς ὅλεθρον ἐνν. ἄπει = δὲν πᾶς νὰ χαθῆστε τὸ αὐτὸ δῆμα ἐννοητέον εἰς τὸ οὐχὶ θᾶσσον. ἄψιορος = ἐκ τοῦ ἄψ (= δπίσω) καὶ ὅρε = δπίσω πορευόμενος· ἐδῶ σημαίνει δπίσω. ἀποστρέφομαι = στρέφομαι πρὸς τὰ δπίσω· τά : πάλιν ἄψιορος, ἀποστραφεὶς ἄπει, ἔχουσι τὴν αὐτὴν περίπου σημασίαν καὶ ἀποτελοῦσι πλοῦτον ἐκφράσεως, γίνεται δὲ τοῦτο συνίθως, ὅταν δὲ λέγων κατέχεται ὑπὸ μεγάλης συγκινήσεως ἢ δργῆς. οὐδὲν ἴκόμητν κλπ. ἐννοεῖται : οὖ μόνον ἄπειμι θᾶσσον, ἀλλ' οὐδὲν ἄν... φωνήσοντα· τίνος μετοχὴ εἴναι ; σχολῆ κυρίως = δυσκόλως, καὶ ἐκ τῆς σημασίας αὐτῆς = οὐδέποτε. ἐστειλάμην = μετεπεμψάμην· ἐστειλάμην ἄν ἀπόδ. τίνος ὑποθέσεως ; γονεῦσι δοτ. τῆς κρίσεως. μιρροί - ἔμφρονες ἐπεξηγοῦν καὶ ἀναπτύσσουν τὸ τοιούτε. ποίοισι ἐνν. γονεῦσι. μεῖνον* εἰπὼν τὰ προηγού-

μενα δέ Τειρεσίας ἔδοκίμασε νὰ φύγῃ, ἀλλὰ ἐπειδὴ ὑπεδήλωσεν, διτὶ γνωρίζει τοὺς ἀληθεῖς γονεῖς, ἔνεθυμηθή δὲ Οἰδίπους τὰ ἐν Κορίνθῳ λεχθέντα περὶ αὐτοῦ καὶ τὸν δοθέντα χρησμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ διὰ τοῦτο, θέλων νὰ μάθῃ τὴν ἀληθῆ καταγωγὴν του, τὸν προτρέπει νὰ μείνῃ, ἐνῷ πρότερον τὸν ἔστελλεν εἰς ὅλεθρον. ἐκφύει· ἴστορ. ἐνεστ. = ἔχει γεννήσει, εἶναι πατήρ μου. φύσει ἔδω σημ. = ἀποκαλύψει τὴν γέννησίν σου, τοὺς γεννήτοράς σου. διαφθείρω = καταστρέψω (ἐνν. τὰ μετὰ τὴν ἀποκαλύψιν παθήματά του). αἰνικτὰ = αἰνιγματώδη. ἄριστος εἰρων. μέγαν ἐνν. τὴν δόξαν του ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ αἰνιγματος καὶ τῇ ἀναλήψει τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος· ὑπόθεσις τοῦ εὑρήσεις εἶναι: ἐὰν σκέψῃ καλῶς. ἡ τύχη = ἡ τυχαία σύμπτωσις τῆς λίστεως τοῦ αἰνιγματος· διατὶ κατέστρεψεν αὐτόν; οὐ μοι μέλει = δὲν μὲ ἐνδιαφέρει (ἐνν. διτὶ μὲ κατέστρεψεν ἡ τύχη). εἰ τὴν πόλιν τὴνδ' ἔξεστωσα = ἀρκεῖ, ποὺ ἔσωσα αὐτὴν ἔδω τὴν πόλιν (πῶς χαρακτηρίζομεν πάλιν ἐνταῦθα τὸν Οἰδίποδα);. κομιζέτω δῆτα = ἀς τὸν ὅδηγήσῃ λοιπὸν (ἀπ' ἔδω). ὄχλω = ἐνοχλῶ. ἐμποδὼν = παρέχων ἐμπόδια διὰ τὴν ἕκτελεσιν τοῦ χρησμοῦ. συθείς (παθ. ἀριστος τοῦ σεύομαι = κινοῦμαι ταχέως) = ἐὰν ἀπέλθῃς ἀμέσως. τᾶν = τοι ἄν. ὃν οὕνεκ' ἥλθον (προσδιορ. τελ. αἰτίου). δπου ἀντὶ δπως. οὐκ ἔσθ' δπου δὲν ὑπάρχει τρόπος δπως. τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐτέθη κατ' αἰτιατ. καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ἐπόμ. δν. ἀνακηρύσσων φόνον = κάμνων προκηρύξεις διὰ τὸν φόνον τοῦ Λαίου. λόγῳ δὲ λόγος θὰ ἦτο πλήρης: ξένος μὲν λόγῳ μέτοικος ὃν. εἴτα δὲ φανήσεται (ἀντὶ φανήσμενος σχετικῶς πρὸς τὴν μετ. ὃν). ξυμφορὰ = συντυχία, καλὴ τύχη (διὰ τὸ διτὶ θὰ ἀποκαλυφθῇ Θηβαῖος). ἐκ δεδομούτος ἐντονώτερον τοῦ: βιλέποντος. σκήπτρῳ προδεικνὺς = τῇ βακτηρίᾳ δεικνὺς ἔαυτῷ τὴν δδόν. ἐμπορεύομαι = πορεύομαι, μεταβαίνω. αὐτὸς = δὲ διδιος. δμοσπόδος = δμόγαμος. ἵων εἴσω = εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἀνάκτορον σου. κάν λάβῃς ἐνν. ἐμέ. φάσκειν ἀντὶ προσταχτ. (πρβλ. ἀγγέλλειν κτλ.). μαντικῆς μηδὲν φρονῶ = οὐδεμίαν γνῶσιν (ἰδέαν) ἔχω μαντικῆς.. Μετὰ τοὺς λόγους τούτους δέ Τειρεσίας ἀπέρχεται ἐκ δεξιῶν.

Πραγματικαί. Λοξίς· τοιουτορόπως ἐπεκαλεῖτο δὲ Ἀπόλλων διὰ τὸ σκοτεινὸν καὶ διφορούμενον τῶν χρησμῶν του. προστάτου· ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις πᾶς μέτοικος εἶχεν ἔνα πολίτην, δὲ δποιος ἀνελάμβανε τὴν προστασίαν καὶ κηδεμονίαν του ἐνώπιον τῶν ἀρχόντων

καὶ τῶν δικαστηρίων, τὸ ὄνομα δὲ τοῦ μετοίκου κατεγράφετο εἰς τοὺς καταλόγους τῆς πόλεως διμοῦ μετὰ τοῦ προστάτου αὐτοῦ· τοῦτο ἐλέγετο γράφομαι προστάτου. Ἀρά· ἥ Ἀρὰ προσωποποιηθεῖσα, ἅλλοτε μὲν διακρίνεται ὡς αὐθύπαρκτος καὶ ἅλλοτε ταυτίζεται πρὸς Ἐρινύν. δόμον ἀνορμον· ὁ γάμος τοῦ Οἰδίποδος, ὑπὸ εὐτυχεῖς κατὰ τὸ φαινόμενον περιστάσεις συναφθείς, παραβάλλεται πρὸς εἴσπλουν ἀνορμον, τ. ἔ. πρὸς λιμένα ἀλίμενον, ἐν τῷ ὅποιφ ἐνανάγησεν. εἰπὼν ἄπειμι, οὐ τὸ σὸν δείσας... ὁ Τειρεσίας ἐρεθισθεὶς ἐκ τῶν περιφρονητικῶν δι' αὐτὸν λόγων τοῦ Οἰδίποδος, ἀποκαλύπτει τὰ κατ' αὐτὸν τώρα σαφέστερον, ἀποφεύγων τὰς ἐπιφυλάξεις. Φαίνεται δέ, ὅτι ὁ Οἰδίπος εἶχεν ἀπέλθει τῆς σκηνῆς, καθ' ἣν ὥραν ἔλεγε τὰ τοιαῦτα ὃ μάντις, καὶ δὲν ἤκουσεν αὐτά, ἥ δὲ φράσις οὐ τὸ σὸν δείσας πρόσωπον δὲν ἀντιμάχεται εἰς τὸ γεγονὸς τῆς ἀπονοίας τοῦ Οἰδίποδος, ἐὰν λάβωμεν ὑπὸ ὅψιν ὅτι ὁ Τειρεσίας ἥτο τυφλὸς καὶ δὲν ἀντελήφθη τὴν ἀπονοίαν του.

ΠΡΩΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (463 - 512)

Στροφ. α' (463 — 472)

Λεξιλογικαί. θεσπιέπεια (θέσπις = θεύς - ἔπος) = ἡ ἐκπέμπουσα θεῖα ἔπη, ἥ προφητική. Δελφίς = Δελφική. πέτρα = βράχος· ἔτεθη ὁ τόπος ἀντὶ τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος. ἄρρητ' ἀρρήτων τίθεται ἀντὶ ὑπερθετικοῦ = δεινότατα. τελέσαντα κατηγορ. μετοχή, καίτοι ἔξαρταται ἐκ δήματος λεκτικοῦ· ἥ σειρὰ τῶν λέξεων: τίς (ἐστιν) ἐκεῖνος, δοντιν' ἡ θεσπιέπεια Δελφίς πέτρα εἶπε τελέσαντ' ἄρρητ' ἀρρήτων φονίαισι (φονικαῖς) χερσίν; ὥρα (ἐνν. ἐστὶν) = εἶναι καιρός. ἀελλάς - δος = ταχεῖα, λέγεται περὶ ἵππων τρεχόντων δπως ἥ θύελλα (ἀελλα). σθεναρώτερον = ἴσχυρότερον· ἐδῶ σημ. ταχύτερον. ἐπενθρόψκω = ἐφορμῶ (τὸ ἀπλοῦν δῆμα θρόψκω ἀόρ. β' ἔθορον, ἔξ οὐθούριος, σημ. πηδῶ). πυρὶ καὶ στερεοπαῖς σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν = κεραυνίψ πυρὶ, πυρφόρῳ κεραυνῷ, προσδιορίζει ὡς δργανικ. δοτ. τὸ ἔνοπλος. γενέτας σημ. πατὴρ καὶ υἱός· ἐδῶ σημ. τὸ δεύτερον. Κῆρες = μοῖραι τοῦ θανάτου· ἐδῶ εἶναι αἵ Ἐρινύες, ἐπιζητοῦσαι τὴν τιμωρίαν τοῦ φονέως τοῦ Λαΐου. ἀναπλάκητοι = ἀναιμπλάκητοι (παρελείφθη τὸ μέρος τοῦ μέτρου· γίνεται ἐκ τοῦ α στερητικοῦ καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀόρ. β' ἀμπλακεῖν = ἀμαρτῆσαι) = αἱ

οὐδέποτε ἀποτυγχάνουσαι τοῦ σκοποῦ των. δειναὶ κατηγορούμ. τοῦ Κῆρος.

‘Αντιστρ. α’ (473 — 482)

Λεξιλογικαὶ. ἔλαμψεν = ἐφώτισεν, ἐδήλωσεν ἢ ἥχησε λαμπρῶς καὶ εὐχρινῶς. γὰρ ἐπεξηγεῖ τὸν τρόπον τῆς διώξεως ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος. **νιφόεις** = χιονοσκεπής. φάμα = δὲ κρησμός· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ἔλαμψε γὰρ φάμα (ἀπὸ) τοῦ νιφόεντος Παρν. πάντα (Θηβαῖον) ἴχνεύειν τὸν ἄδηλον (τὸν ἄγνωστον) ἀνδρα. φοιτᾶ ἐνν. δὲ ἄδηλος ἀνήρ, δὲ φονεύς. γὰρ αἰτιολ. τὸ ἴχνεύειν. ὑπ’ ἀγρίαν ὕλαν = εἰς τὰ ἄγρια δάση. **ἄτε** = ὅπως. μελέω ποδὶ = μὲ τὸν δυστυχῆ του πόδα (ἔνεκα τῆς διαρκοῦς διώξεώς του). **χηρεύω** = ζῶ εἰς τὴν μοναξιάν, στεροῦμαι τῆς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων. **μεσόμφαλα** = εὑρισκόμενα εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς (τὸν ὅμφαλὸν τῆς γῆς). καθ’ ὑπαλλαγὴν εἴπε τὰ μαντεῖα μεσόμφαλα ἀντὶ τοῦ τόπου, ὅστις εὑρίσκετο εἰς τὸν ὅμφαλὸν τῆς γῆς. **ἀπονοσφίζων** = ἀπομακρύνων ἀφ’ ἑαυτοῦ, ἀποφεύγων. **άει** ξῶντα = πάντοτε ἵσχυοντα, ἔχοντα αἰώνιον κῦρος. **περιπτοτῶμαι** = περιίπταμαι. Ἐν δῃ τῇ ἀντιστροφῇ γίνεται παρομοίωσις τοῦ φονέως πρὸς ταῦρον, ὑπὸ οἴστρου κεντούμενον καὶ φεύγοντα, ἵνα κρυφθῇ· δὲ οἴστρος παρομοιάζεται πρὸς τὸν χρησμὸν καὶ τὰ μαντεύματα.

Πραγματικαὶ. Ο χορός, ἀκούσας εἰς τὸ τέλος τὸν διάλογον καὶ τὴν στιχομυθίαν τοῦ Οἰδίποδος καὶ Τειρεσίου, δὲν κάμνει λόγον περὶ τοῦ μάντεως, ἀλλὰ προτιμᾷ ἐν τῇ α’ στροφῇ καὶ ἀντιστροφῇ νὰ κάμῃ μνείαν περὶ τοῦ χρησμοῦ καὶ μόλις ἐν τῇ β’ στροφῇ καὶ ἀντιστροφῇ διμιλεῖ περὶ τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ Τειρεσίου. **Δελφὶς πέτρα** εἴναι δὲ ὑπεράνω τῶν Δελφῶν ἀπότομος βράχος, αἱ Φαιδριάδες πέτραι, παρὰ τὰς δποίας ἔκειτο ἡ Κασταλία πηγὴ καὶ τὸ μαντεῖον. **πυρὶ καὶ στεροπαῖς**· λέγει κεραύνιον πῦρ, ἐπειδὴ δὲ Ἀπόλλων ἐμηνεύει τὴν θέλησιν τοῦ Διὸς καὶ ἔκτελεῖ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ κατ’ ἀκολουθίαν δῆλίζεται μὲ τὸ ὅπλον τοῦ πατρός, τὸν κεραυνόν. **Κῆρες** αἱ μοῖραι τοῦ θανάτου παρίστανται ἐδῶ ὡς θεότητες τιμωροί, ὡς Ἔρινύες, αἱ δποίαι ζητοῦν νὰ τιμωρήσουν τὸν φονέα τοῦ Λαίου. **μεσόμφαλα μαντεῖα**· ἐπιστεύετο δτι τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν ἔκειτο εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς καὶ δτι δὲ Ζεὺς ἀπέλυσεν ἐξ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως δύο ἀετοὺς κατ’ ἀντίθετον διεύθυνσιν, οὕτοι δὲ πετάζαντες συνηντήθησαν

εἰς τοὺς Δελφούς, ὅπου μνημεῖον ἐκ λευκοῦ λίθου σχήματος ἡμισφαιρίου, ἐντὸς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἔδείκνυε τὴν θέσιν τῆς συναντήσεως. Τοῦτο ἐλέγετο ὅμφαλός.

Στροφ. β' (483 — 497)

Λεξιλογικαί. δεινὰ ταράσσει = φοβεράς σκέψεις ἐν τῇ ψυχῇ του ἀνακινεῖ, ἔξεγειρει. οἰωνοθέτης = διδόζων τὴν σημασίαν τῶν οἰωνῶν, διοἰωνοσκόπος. οὔτε δοκοῦντα οὔτ' ἀποφάσοντα = οὔτε πιθανὰ (πιστευτὰ) οὔτε ἀπίθανα (ἀπίστευτα). ὁρῶν μετ. αἰτιολ. ἐνθάδε = ἐν τῷ παρόντι. ὅπίσω = ἐν τῷ παρελθόντι. νεῖκος = φιλονικία. ἔκειτο = ὑπῆρχε. τὰ νῦν = μετὰ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Τειρεσίου. πρὸς δτού δὴ (ἐνν. νείκους) = ἀπὸ τοῦ δπίου ἀκριβῶς ἔκκινῶν (δρυμώμενος). βασάνῳ πίστιν ἔχων = ἀποδίδων εἰς αὐτό, ὡς εἰς ἀπόδειξιν, πίστιν. ἐπίδαμος φάτις Οἰδιπόδα = ή ὑπάρχουσα παρὰ τῷ λαῷ φήμη περὶ τοῦ Οἰδίποδος. εἴμι ἐπί... νὰ ἐπέλθω κατά. Λαβδακίδαις δοτ. χαριστική ἀδήλων θανάτων γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ ἐπίκουρος θανάτων ποιητ. πληθ. ἀντὶ τοῦ ἐνικ. θανάτου.

° Αντιστρ. β' (498 — 512)

Λεξιλογικαί. ξυνετὸς = σοφός. πλέον φέρομαι = ὑπερέχω, ὑπερβάλλω· ή φράσις πλέον φέρ. ἐλήφθη κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν ἀγάνων. σοφίᾳ δοτ. δργαν. παραμείβω = ὑπερτεροῦ. μέμφομαι = κατηγορῶ. κατάφημι = λέγω ναί, ἐπιδοκιμάζω. ἐπ' αὐτῷ, ἀντὶ : ἐπὶ τοῖς Θηβαίοις, ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτος προσῆλθεν, ἵνα λύσῃ τὸ αἰνιγμα, δικίνδυνος ἐκ μέρους αὐτῆς κατ' αὐτοῦ κυρίως ἐστρέφετο, βασάνῳ = ἐν τῇ δοκιμασίᾳ του. ἥδυπολις = εὐχάριστος εἰς τὴν πόλιν. τῷ = διὰ ταῦτα. ὀφλισκάνω κακίαν = ὀφλισκάνω δίκην κακίας = θεωροῦμαι κακός· οὕτω λέγεται ὀφλισκάνω μωρίαν, δυσσέβειαν, αἰσχύνην κτλ.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (513 - 648)

α') 513 — 531

Λεξιλογικαί. Ό Κρέων ἔρχεται ἐκ τῆς δεξιᾶς παρόδου, διότι δὲν ἦτο σύνοικος τοῦ Οἰδίποδος, ὃς διαφαίνεται καὶ κατωτέρῳ ἐν τῷ στίχῳ 533. πολῖται = συμπολῖται. πεπυσμένος (πυνθάνομαι) αἰτιολ. μετ. κατηγορεῖν = κατηγοροῦντα λέγειν. ἀτλητῶ ἐκ τοῦ ἀτλητος (ἀτλάω = ὑπομένω) = ἀδυνατῶ νὰ ὑπομείνω, δυσανασχετῶ.

μακραιών = μακροχρόνιος. φέροντι μετ. ὑποθ. βάξις (ἐκ ὁ. βάξω = λέγω, διμιλῶ) = λόγος, κατηγορία. εἰς ἀπλοῦν = εἰς μικρόν, πρὸς ἀντίθεσιν τοῦ κατωτέρῳ εἰς μέγιστον. τῇ πόλει = ἐνώπιον τῶν πολιτῶν. μὲν δὴ = μὴν δὴ = ἀλλὰ βεβαίως. ἥλθε = ἔξεφρασθη. ὁργὴ βιασθὲν ἄν μᾶλλον ἡ γνώμῃ φρενῶν = τὸ διποῖον θὰ προεκλήθη μᾶλλον ἐκ στιγμαίας ὁργῆς παρὰ ἔξ ἐνδομύχου πεποιθήσεως. ἔφανθη = ἥλθεν εἰς φῶς. τοὺς λόγους· ἔθηκε τὸ ἀρθρον, διὰ νὰ δηλώσῃ τοὺς γνωστοὺς λόγους τοῦ Τειρεσίου, τοὺς λεχθέντας ἀνωτέρῳ ὑπ' αὐτοῦ. οἶδα δ' οὐ· ἔτεθη ἡ ἀρνησις μετά τὸ ὅρμα πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἀντιθέσεως. τίνι γνώμῃ = μὲ ποίαν πρόθεσιν· ὁ χορὸς ὠμολόγησε μὲν διτὶ ἐλέγοντο, ἀλλὰ πρόσεθηκε τὸ οἶδα δ' οὐ γνώμῃ τίνι, διὰ νὰ μετριάσῃ τὴν κακὴν ἐντύπωσιν τοῦ Κρέοντος καὶ τὴν ὁργὴν αὐτοῦ. ἔξ ὄμμ. ὁρθῶν = μὲ ἀνοικτὰ (μὴ ταραγμένα) μάτια. ἔξ ὁρθῆς φρενὸς = μὲ ἡρεμον νοῦν. ἐπίκλημα (ἐπικαλέω) = κατηγορία. ὅδε = ἵδοιν.

Πραγματικαί. τύραννος· ἐνέχει ἡ λέξις αὗτη προσβλητικὴν ἔννοιαν διὰ τὸν Οἰδίποδα, ὑποδηλοῦσα, ὅτι οὗτος δὲν εἶναι κληρονομικῷ δικαιώματι βασιλεύς. τάχ' ἄν βιασθέν... ὁ χορὸς πάντοτε ἀποβλέπει εἰς συμβιβασμοὺς καὶ καταπράγνσιν τῶν ὁργιζομένων. ἂ γὰρ δρῶσιν οἱ κρατοῦντες οὐχ ὁρῶ· τοῦτο εἶναι πολὺ δουλοπρεπές. ἔξ ὄμμάτων ὁρθῶν· ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ τὸν διαφωτίσῃ ὁ χορὸς περὶ τῶν προθέσεων τοῦ Οἰδίποδος, ὁ Κρέων προσπαθεῖ νὰ μαντεύσῃ αὐτὰς ἐκ τῆς ἔξωτερηκῆς ὄψεώς του, καὶ διὰ τοῦτο ἐρωτᾷ περὶ τοῦ βλέμματός του, διότι ἐν αὐτῷ κατοπτρίζεται ἡ ψυχή.

β') 532 — 633

Λεξιλογικαί. οὗτος σὺ = ἐσὺ (διαφαίνεται τὸ ὁργίλον ὕφος τοῦ Οἰδίποδος, διὰ τοιούτων δὲ προσφωνήσεων ἔξεδηλοῦτο παρ' ἀρχαῖοις ἐχθρότης καὶ ἐρεθισμὸς τοῦ λέγοντος). τόλμης = θράσους καὶ ἀναιδείας. φονεύς· ἀφ' οὐδὲν ὁ Κρέων κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Οἰδίποδος ὑπέβαλεν εἰς τὸν Τειρεσίαν νὰ τὸν θεωρήσῃ φονέα τοῦ Λαίου, ἄρα κατ' αὐτὸν εἶναι φονεύς του, διότι ὁ φονεὺς τοῦ Λαίου θὰ ἐφονεύετο. τοῦδε τάνδρος = ἐμοῦ. ἐναργῆς = ὀλιφάνερος. ὡς οὐ γνωριοῦμι = δτι δὲν θὰ ἀποκαλύψω· ἔξαρταται ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς προηγ. μετοχ. ἴδων ὑπονοούμενης κατὰ ζεῦγμα συνωνύμου μετοχ. ὑπολαβών, νομίσας. προσέρπω = δολίως πλησιάζω, ἔρχομαι ὑπούλως (μεταφορ. ἀπὸ τῶν

δφεων). ἀλέξομαι μέll. τοῦ ἀλέξομαι = ἀποκρούω. ώς οὐ γνωριῶ μι ή οὐκύ ἀλέξοιμην ἀναπτύσσουσι κατ' ἀντίστροφον τάξιν, ἥτοι κατὰ σχῆμα χιαστόν, τὰ προηγούμενα δειλίαν ἦ μωρίαν. ἔγχείρημα = ἐπιχείρημα. δ = ἡ. οἶσθ' δ ποίησον; = οἶσθ' δ χρή σε ποιεῖν; τίθεται διλ. παρὰ τοῖς τραγικοῖς ποιηταῖς μετὰ τὴν ἐρώτησιν οἶσθ' δ ἡ προστακτικὴ ποίησον πρὸς δήλωσιν συμβουλῆς. ἀντὶ = ἔναντι, εἰς ἀπόκρισιν. αὐτὸς = δ ἵδιος, μόνος σου. βαρὺν = ἀντιπαθητικόν, φορτικόν· ή σειρὰ τῶν λέξεων: ἄκουσόν μου, νῦν πρῶτ' ώς ἐρῶ (πῶς θὰ ἔξηγήσω). τοῦτ' αὐτὸ ἐπαναλαμβάνονται αἱ αὐταὶ λέξεις τοῦ Κρέοντος, διὰ τὰ σκώψῃ αὐτόν. αὔθαδία = αὐταρέσκεια, αὐθιαρεσία. κακῶς δρῶ σημαίνει δ, τι καὶ τὸ κακῶς ποιῶ παθητ. τὸ κακῶς πάσχω. ύπτεχω δίκην = δίδωμι δίκην = τιμωροῦμαι. τὴν δ. = τὴν προσήκουσαν, τὴν ἐπιβεβλημένην. σοὶ ποιητ. αἴτ. τοῦ εἰρῆσθαι. ἔνδικα = δίκαια, δοθά. σεμνόμαντις = σεμνός, σοβαρός μάντις (εἰρων.). ἐπὶ τὸν = ἵνα καλέσῃ αὐτόν. τῷ βουλεύματι = τῇ συμβούλῃ (προσδιορ. τοῦ κατά τι). χρόνον· διακόψαντος τοῦ Κρέοντος, δ Οἰδίπους δὲν προσέθηκε τὸ δῆμα, διερ θὰ ἡτο παθητικόν. ἔρρει (ιστορ. ἐνεστὼς) = ἔγινεν ἄφαντος. θανατίμωρ χειρώματι = μὲ βίαιον θάνατον. μακροὶ παλαιοὶ τε (ἀντὶ ἑνικοῦ ἀριθ.) = ἀπὸ πολλοῦ ἀρχίσαντες καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἔκταμέντες· ἐδῶ είναι σύμπτυξις δύο προτάσεων· ἀντὶ: μακρὸς παλαιός τ' ἀν χρόνος εἶη, εἰ μετρηθείη. τότε, δτε δηλ. ἐφονεύθη δ Λάιος. εἰμὶ ἔν τινι = ἀσχολοῦμαι εἰς τι (δμοίως λέγεται ἐν φιλοσοφίᾳ, ἐν λόγοις εἰμί). σοφός γε (τὸ γε βεβαιωτ.). οὐκουν...· ή σειρὰ τῶν λέξεων: οὐδαμοῦ ἐμνήσατό σου ἐμοῦ γε (= τοὐλάχιστον) πέλας ἐστῶτος (= παρόντος ἐμοῦ). παρέσχομεν = ἔκαμαμεν τὴν δφειλομένην ἔρευναν (ή πρόθεσις παρὰ ἐπιτέίνει τὴν ἔννοιαν τοῦ δήματος). σοφὸς εἰρωνεύεται τὸ ἀνωτέρῳ λεχθὲν ἐν στίχ. 563 σοφός γ' ὁμοίως κλπ τάδε δηλ. τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐρεύνης, περὶ τοῦ ποίος ἥτο δ φονεῖς. ἐφ' οἷς = ἐπὶ τούτοις, δι' ἂ. φρονῶ = γνωρίζω. φιλῶ = συνηθίζω. ὁδούνεκα = δτι. ἔνυρέχομαι = ἔρχομαι εἰς συνεννόησιν (τι λόγος είναι ἐδῶ ;). τὰς ἐμάς (ἀντὶ γεν. ὑποκειμ.). Λαῖου γεν. ἀντικειμ. διαφθοραὶ = φόνος· ή ἐρμηνεία: δτι ἐὰν δὲν είχεν ἔλθει εἰς συνεννόησιν μὲ σέ, οὐδέποτε ἥθελεν διμιλήσει περὶ τοῦ φόνου τοῦ Λαῖου, δτι ἔγινεν ἀπὸ ἐμέ. αὐτὸς = μόνος σου. ταῦθ' = κατὰ τὸν ἵδιον τρόπον. ἀπερ = καθ' δν ἀκριβῶς. ἐκμανθάνω (ή πρόθ. ἐκ ἔχει ἐπιτατικὴν σημασίαν). γήμας

ἔχεις εἶναι περίφραση παρακειμένου, συνήθης παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς καὶ σημ. διάρκειαν ἐνεργείας = ἔχεις σύζυγον. ἀνιστορῶ = ἐρωτῶ νὰ μάθω. ἄρχεις δ' ἐκείνη ταῦτα, γῆς ἵσον νέμων; = ἄρχεις δὲ ἐπὶ τῆς χώρας τὴν αὐτὴν ἀρχὴν μὲν ἐκείνην, ἀποδίδων ἵσας τιμᾶς καὶ εἰς αὐτήν: ἀν = ἀ ἄν. κομίζομαι = λαμβάνω. ἴσουμαι = είμαι ἵσος ὡς πρὸς τὴν τιμήν. σφῆν = νῦν (δοτ. προσ. ἀντωνυμ. β' προσ.). τρίτος ἐτέθη κατὰ πλεονασμόν. ἐνταῦθα γάρ δὴ = εἰς αὐτὸν ἀκριβῶς (δηλ. ἀν καὶ ἐτιμᾶσσο ἕξ ἵσου μὲν ἡμᾶς, ὅμως ἐπιβούλευεσαι τὴν ἔξουσίαν μου). κακὸς ἀπιστος. οὐκ, ἐν. φαίνομαι κακὸς φίλος. εἰ διδοίης γε σαυτῷ λόγον = ἐὰν βέβαια σκεψθῆς κατὰ σεαυτόν. εἴ τινα... ή σειρὰ τῶν λέξεων: εἰ δοκεῖς ἐλέσθαι ἀν τιν' ἄρχειν ἔννυν φόβοισι μᾶλλον ἢ ἄρχειν ἀτρεστον εῦδοντα. ἀτρεστας (ἀ-τρέω = φοβιοῦμαι) = ἀφοβος. εὔδω = κοιμῶμαι. ἔγω μὲν οὕτ' αὐτὸς ἰμείρων ἔφυν εἶναι μᾶλλον τύραννος ἢ τύραννα δρᾶν = ἔγω τούλαχιστον οὔτε διδιος ἐπόθησα ἐκ φύσεως νὰ είμαι μᾶλλον τύραννος παρὰ νὰ ἔχω βασιλικὴν ἔξουσίαν. ἔχειν προσδιορ. ἀναφορᾶς. πᾶσι χαίρω = ὅλοι μοῦ λέγοντες χαῖρε, ὅλοι μοῦ εἶναι ἀντικείμενον χαρᾶς. ἀσπάζομαι = χαιρετιζω. νῦν τρεῖς φορᾶς ἐπαναλαμβανόμενον ἔξαιρει τὴν λόγῳ τῆς ἔξαιρετικῆς θέσεώς του συσσώρευσιν τόσων ἀγαθῶν. ἐκκαλῶ = καλῶ ἔξω, προσκαλῶ (παραστατικώτερον καὶ δπως θὰ ἐλέγομεν σήμερον εἶναι τὸ ἐκκαλοῦσι = ἔρχονται καὶ κτυποῦν τὴν πόρτα μουν καὶ μὲ καλοῦν). ἀπαντα (ἐνν. ὃν ἔχουσι χρείαν). ἐνταῦθα (ἐν τῷ ἐκκαλεῖν ἐμέ). ἔνι = ἔγκειται. ἐκεῖνα τὴν ἔξουσίαν μετὰ τῶν δυσαρέστων συνθηκῶν αὐτῆς. τάδε σημ. τὴν παροῦσαν θέσιν μου μετὰ τῶν εὐδεγετημάτων αὐτῆς. οὐκ ἀν..· ή σειρὰ τῶν λέξεων: νοῦς καλῶς φρονῶν οὐκ ἀν ἐγένετο νοῦς κακὸς = νοῦς ὑγιῶς κρίνων τὰ πράγματα δὲν δύναται νὰ γίνῃ κακὸς (μοχθηρός), νὰ ἐνεργήσῃ δηλ. ἐναντίον τοῦ συμφέροντός του. τῆσδε τῆς γνώμης (δηλ. τοῦ λαβεῖν ἐκείνα ἀφεῖς τάδε). ἀν τλαίνη = ἥθελον τολμήσει, ἐνν. ἀντικείμ. δρᾶν ἐκ τοῦ δρῶντος. καὶ ἔλεγχον τῶνδε προεξαγγελ. παράθεσις εἰς τὴν ἐπομένην πρότασιν πενθου κλπ. = καὶ πρὸς ἔλεγχον αὐτῶν δὰ (ποὺ λέγω). πεύθομαι = πληροφοροῦμαι ἐδῶ: ζητῶ νὰ μάθω ποιητ. τύπος τοῦ παρὰ τοῖς πεζοῖς πυνθάνομαι. Πυνθώδε πεύθου παρήχσις. τὰ χρησθέντα = τὰ χρησιμοδοτηθέντα, πρόληψις. τοῦτ' ἄλλο ἀντὶ τοῦτο δὲ = ἀφ' ἐτέρου δέ. τερασκόπος = τερατοσκόπος = δι μάντις. λαβὼν ἀφ' οὐ μὲ πιάσης· ή δὲ φρ. κτάνης λαβὼν ἰσοδυναμεῖ πρὸς

τὸ παρ² ἡμῖν : πιάσε με καὶ σκότωσέ με. γνώμη δ' ἀδήλῳ = ἐπὶ τῇ βάσει δὲ γνώμης ἀναποδείκτου. χωρὶς = αὐθαιρέτως (χωρὶς νὰ ἔρωτήσης ἄλλους). αἰτιῶ προστακτ. τοῦ δ. αἰτιάμαι - ὅμαι. μάτην = ἀβασανίστως, ἀνεξετάστως. ἵσον καὶ = ἵσον πρός. ἐκβαλεῖν = ἀπολέσαι. χρόνος = μακρὸς χρόνος. εὐλαβουμένῳ (δοτ. τῆς κρίσεως) = κατὰ τὴν κρίσιν ἔκεινου, δότις προσέχει. φρονεῖν προσδιορ. ἀναφρο. εἰς τά : ταχεῖς καὶ ἀσφαλεῖς· ἡ ἔννοια εἶναι : διότι ἔκεινοι, οἱ ὅποιοι εἶναι ταχεῖς εἰς τὰς ἀποφάσεις των, δὲν εἶναι ἀσφαλεῖς (ἄλλάθητοι) εἰς τὰς σκέψεις των. ταχύς τις κατηγορηματικῶς λαμβάν. τοῦτο = ταχέως πως. ταχὺν δεῖ κάμε βουλεύειν πάλιν (= ἀντεπιβουλεύειν) = ἀντιθέτως πρέπει ταχέως καὶ ἔγὼ νὰ λαμβάνω ἐναντίον του τὰ ἐπιβαλλόμενα πρὸς ἄμυνάν μου μέτρα. ἡ συχάζων = ἀδραγῶν, μὴ λαμβάνων τὰ προσήκοντα μέτρα. τὰ τοῦδε = τὰ σχέδια, οἱ σκοποὶ αὐτοῦ ἐδῶ. ἦ (ἐνν. χοίτεις). ἥκιστα = οὐδόλως. ὅταν προδείξῃς = ὅταν πρότερον (πρὸ τοῦ θανάτου μου)... οἶόν ἔστι τὸ φθονεῖν = ὅποίσυν εἴδους εἶναι, εἰς τί συνίσταται ὁ ἐναντίον σου φθόνος μου. οὐ πιστεύω = δὲν ὑπακούω. οὐ γὰρ ἐνν. τὸ οὐχ ὑπείξω... τὸ γοῦν ἐμὸν (ἐνν. εὐ φρονῶ) = ὅσον ἀφορᾷ τοῦλάχιστον εἰς τὸν ἔαυτόν μου σκέπτομαι δρῦῶς = τοῦλάχιστον τὸ συμφέρον μου γνωρίζω καλῶς. ἀλλ' ἔξ ἵσον δεῖ κάμὸν = δεῖ σε καὶ τὸ ἐμὸν εὐ φρονεῖν (δηλ. δ Οἰδίπους ὥφειλεν ὡς δίκαιος βασιλεὺς καὶ ὡς συγγενῆς νὰ σκεφθῇ καὶ διὰ τὸ ἰδικόν του συμφέρον). εἰ δὲ ἔννιῆς μηδέν ; = ἀν δὲ δὲν ἐννοῦς τίποτε, ἀν πλανᾶσαι ; ἀρκτέον = δεῖ σε ἀρχεσθαι. καιρίαν ἐπιρρημ. κατηγορ. = ἐν καιρῷ, εἰς κατάλληλον περίστασιν. κάμοι πόλεως μέτεστι = καὶ ἔγὼ μετέχω τῆς πόλεως, καὶ ἔγὼ ἔχω δικαιώματα ἐπὶ τῆς πόλεως. εὐ τίθεμαι = διευθετῶ, τακτοποιῶ.

Πραγματικαί. ἄνευ πλήθους καὶ φίλων^{*} διὰ μὲν τοῦ πλήθους ἐννοεῖται ὁ στρατός, διὰ δὲ τῶν φίλων οἱ πολιτικοὶ φίλοι, τὸ πολιτικὸν κόμμα. ἄνδρα συγγενῆ κακῶς δρῶν... τραγ. εἰρωνείᾳ χωρὶς νὰ θέλῃ δ Οἰδίπους προλέγει ἔκεινο, τὸ δοποῖον θὰ πάθῃ βραδύτερον δ ἵδιος, στίχ. 614. χρόνος δίκαιον ἄνδρα... καὶ ἀληθῶς δ κακὸς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς τοιοῦτος καὶ ἐκ μιᾶς μόνον κακῆς πράξεως, ἀλλὰ διὰ νὰ σχηματίσωμεν ἀντίληψιν, ὅτι εἶναι τις ἀγαθός, ἀπαιτεῖται μακρὰ παρακολούθησις καὶ δοκιμασία πρὸς διάγνωσιν αὐτοῦ. ὁ πόλις πόλις. Νομίσας δ Κρέων, ὅτι δ Οἰδίπους καλεῖ τὴν πόλιν εἰς

βοήθειαν, ἀπορίνεται, δτι καὶ αὐτὸς εἶναι πολίτης καὶ ἔχει δικαιώματα νὰ προστατευθῇ ὑπὸ τῆς πόλεως.

γ') 634—648

Λεξιλογικαί. στάσις γλώσσης = ἔρις γλώσσης, γλωσσομαγία. ἄρουρας = ἀλόγιστος, ἀπερίσκεπτος. ἐπαίρομαι = ἔγειρω. κινῶ = ἀνακινῶ. νοσούσης = μετ. ἐνδοτ. ἴδια κακὰ = ἀτομικὰ πάθη. οὐκ εἰ; (μέλλ. τοῦ εἰμι) = δὲν θὰ υπάγης; = πήγαινε, διότι ή ὅριστ. μέλλ. ἐν ἀποφατικῇ ἔρωτήσει τίθεται ἀντὶ προστακτ. καὶ σημαίνει ἔντονον προσταγήν. μηδὲν = μηδαμινόν, ἀσήμαντον· ή σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ οὐ μὴ τὸ μηδὲν ἐς μέγ' ἄλγος οἴσετε; ἀπορίνω = ἀποχωρίζω, ἐκλέγω. ή γῆς ἀπῶσαι οὐλπ. Ἀνωτέρω δὲ Οἰδίποες ἦξινε τὸν θάνατον τοῦ Κρέοντος, ἥδη δὲ δὲ τελευταῖς οὗτος προσπαθεῖ νὰ ἐπιτύχῃ μετριασμὸν τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ, διὰ νὰ προδιαθέσῃ τὸν Οἰδίποδα εἰς υποχώρησιν ὑπὲρ τῆς ἔξορίας του, διότι δέχεται δὲ Οἰδίποες, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἔνυμφημι. τούμὸν σῶμα = ἔμε. σὺν τέχνῃ κακῇ = μὲ δόλια τεγνάσματα. ὄναίμην (εὐκτ. ἀρ. τοῦ δίμ. ὀνίναμαι = ὠφελοῦμαι) νὰ μὴ χαρῶ (ένν. τὴν ζωὴν μου), νὰ μὴ σώσω. νῦν ἀντὶ τοῦ συλλογιστικοῦ νῦν. ἀραιος = ἐπικατάρατος· ή σειρὰ τῶν λέξεων: ἀλλ᾽ ὀλοίμην ἀραιος, εἰ σε δέδρακά τι ὃν ἐπαιτιᾷ με δρᾶν. τὸν δὲ δρκον· τὸν δημοθέντα ἀνωτέρω, διότι οἱ δρκοι εἴτε ὀμνύνοντο ἐν δημόματι τῶν θεῶν, εἴτε μή, ἐπρεπε νὰ τηρῶνται, ἐφ' δυσον ἐτέλουν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν θεῶν, οἱ δὲ ἐπίοδοι κοι ἐιμαροῦντο ὑπὲρ αὐτῶν.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (649-697)

Στροφὴ (649 — 677)

Λεξιλογικαί. πιθοῦ = πείσθητι· αἱ μετγ. θελήσας... φρονήσας συναφθεῖσαι μετὰ τῆς προστακτικῆς πιθοῦ ἔχουν καὶ αὗται προστακτικὴν ἔννοιαν· σημαίνουν: δεῖξον καλὴν θέλησιν καὶ δρμὴν σκέψιν. εἰκάσθω ὑπὸ. τοῦ ἀρ. εἰκασθόν, ἐκτενεστέρου τύπου τοῦ εἰκὼ = υποχωρῶ· τίνος εἴδους ὑποτακτικὴ εἶναι; νήπιος (νή + ἔπος) = μικρός. ἀνάξιος λόγον. ἐν δρκῷ προσδιορ. τοῦ δργάνου = δι' δρκον (δεδεμένον), ὥστε νὰ εἶναι ἵσχυρός. καταιδοῦμαι = σέβομαι. τί φης; = τί ἔννοεῖς; ἐναγῆς = διατελῶν ὑπὸ τὸ βάρος ἄγους (μιαροῦ ἐγκλή-

ματος) και ἐπομένως ἀνόσιος· ἐνταῦθα ὅμως ἵσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἀνωτέρῳ ἀραιῖος = δεδεμενμένος δι' ὅρκου, ἀγνός. ἐν αἰτίᾳ βάλλω = αἰτιῶμαι, ἐνοχοποιῶ· τὸ ἀπαρέμφ. βαλεῖν ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐννοούμ. φημὶ καὶ διὰ τοῦτο τίθεται ἀντὶ προστακ. αἰτία ἀφανῆς λόγων = κατηγορία ἀσαφῆς. στηριζομένη εἰς λόγους (καὶ ὅχι εἰς τὰ πράγματα). νῦν = νῦν. ἐπίσταμαι = γνωρίζω καλῶς, τὸ δὲ εὖ πλεοναστικῶς κεῖται· ἡ ἐννοια τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ Οἰδίποδος εἶναι: ὅταν ὁ χρόδος θεωρήσῃ ἄθητον τὸν Κρέοντα ὡς πρὸς τὰς εἰσηγήσεις του εἰς τὸν Τειρεσίαν περὶ ἐνοχῆς τοῦ Οἰδίποδος, εἶναι τὸ αὐτὸν δῆλον ἐὰν θεωρῇ τὸν Οἰδίποδα φονέα καὶ θέλῃ τὴν καταστροφήν του, διότι κατὰ τὸν χρησμὸν ἦτο ἀνάγκη ὃ τὸν Λάιον φονεύσας ἢ νὰ φονευθῇ ἢ νὰ ἔξορισθῇ πρὸς σωτηρίαν τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ λοιμοῦ. οὐ τόν, πολλάκις ἐπὶ ὄρκων παραλείπ. τὸ μά. πρόμος = πρῶτος. ἄδεος, ἄφιλος = ἐγκαταλειεμένος ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ τῶν φύλων. ὅτι πύματον σύστ. ἀντικ. τοῦ δλοίμαν = εἴδε νὰ ὑποστῶ τὸν χείριστον τῶν θανάτων. φρόνησις = ἰδέα. φθίνουσα (ὑπὸ τοῦ λοιμοῦ). τρύχω = κατατρύχω, βασανίζω. προσάψει (προσάπτω) ἀμεταβ. = θὰ προστεθοῦν. ἵτω = ἀπελθέτω ἐλεύθερος. τὸ σὸν στόμα = σέ, κατόπιν τῶν λεχθέντων σου. ἐλεεινὸς = ἀξιολύπητος. στυγήσεται, παθ. = στυγηθήσεται = μισηθήσεται. στυγνός, ἔχει ἐνεργ. σημ. = θὰ φέρῃς βαρέως τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ ψυχῇ σου. φύσις = χαρακτήρ, ἴδιοσυγκρασία. ἄλγισται ἑαυταῖς = αἰσθάνονται μέσα των μεγίστην λύπην. ἐκτὸς εἰ = θὰ ἀπέλθῃς ἐκτὸς τῆς περιφερείας τῶν ἀνακτόρων. τυχών σου = ἀφ' οὗ σὲ εῦρον. τυχών σου ἀγνῶτος = ὑπὸ σοῦ παραγγωρισθείς. ἐν δὲ τοῖσδ' ἵσος = κατὰ τὴν κρίσιν δὲ τούτων ἐδῶ ὃ αὐτὸς κατὰ τὸν χαρακτῆρα, δπως καὶ πρωτύτερο. Μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὃ Κρέων ἀπέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου, ὃ δὲ Οἰδίπους παραμένει μόνος σύννους.

Ἄντιστροφὴ (678 — 697)

Λεξιλογικαί. μέλλω = βραδύνω. ἥτις ἡ τύχη (πλαγ. ἐρώτ.) = ποῖον ἦτο τὸ συμβάν (ποία ἡ αἰτία τῆς ἔριδος). Τοῦτο θέλει νὰ μάθῃ ἡ Ἰοκάστη καὶ λόγῳ τῆς γυναικείας περιεργίας καὶ διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν κατάπαυσιν τῆς ἔριδος. δόκησις λόγων = ὑπόνοια στηριζομένη εἰς λόγους (προκύψασα ἐκ τῆς συζητήσεως). ἀγνῶς = παραγγωρίζουσα τὴν ἀλήθειαν, τὰ πράγματα· ἐπομένως = ἀβάσιμος (δηλ. ἐπῆλθε παρανόησις). ἥλθεν = ἔξεφράσθη. δάπτω =

πειραζώ, βλάπτω. **τὸ μὴ ὑδικον** = ή μὴ δικαία κατηγορία. **ναίχι** = ἔκτεταμένος τύπος τοῦ ναί, ὅπως παρό^τ ήμιν ναίσκε. **ἄλις ἐπίρρο.** = ἀρκετά. γάρ **προπονουμένας** = ἐνῷ ταλαιπωρεῖται ή χώρα ἐκ προηγουμένων δεινῶν· ή σειρὰ τῶν λέξ. **ἄλις, ἄλις ἔμοιγε φαίνεται** (τὸν λόγον) αὐτὸῦ μένειν, ἔνθα ἔλληξεν γάρ **προπονουμένας** ή ἐπανάληψις τοῦ ἄλις δηλοὶ τὴν μεγάλην ἐπιθυμίαν τοῦ χοροῦ νὰ λήξῃ ή φιλονικία. **ἴν' ἥκεις** = ποῦ ἔφθασες, εἰς ποῖον σημεῖον κατήντησες (πλαγ. ἐρώτ., ἔξαρτωμένη ἐκ τοῦ δράζ). **παρίημι** = παραμελῶ, ἀδιαφροῶ. **τούμδον** = τὸ δίκαιόν μου, τὸ ἴδικόν μου συμφέρον. **καταμβλύνω** = ἔξασθενῶ. **κέαρ** (τὸ) **κῆρ** = καρδία = τὴν πρός σε ἀγάπην μου. **παραφρόνιμος** = παράφρων. **ἄπορος ἐπὶ φρόνιμα** = ἀνίκανος (ἀκατάληκτος) εἰς πᾶν φρόνιμον. **πεφάνθαι μ'** ἀν = ὅτι πεφασμένος ἀν εἴην = ὅτι ἥθελον φανῆ, δειχθῆ. **εἴσε σε νοσφίζομαι** (νπόθ. καθ^τ δριστ. ἀντὶ εὔκτ.) = ἀν σὲ ἀπομακρύνω ἀπ' ἐμαυτοῦ, ἀν σὲ ἐγκαταλείπω. **ἐν πόνοις** = ἐν μέσῳ τῶν βασάνων, τῶν δοκιμασιῶν της. **ὅς τ' οὐρισας** ἀναφ. αἰτιολ. πρότ. **ἀλύω καὶ ἀλύω** = εἴμαι ταραγμένος ἐκ λύπης, εἴμαι ἐκτὸς ἐμαυτοῦ. **οὐρίζω** (ἐκ τοῦ οὖρος = οὐριος ἀνεμος) = φέρω εἰς οὐρίον ἀνεμον, διευθύνω καλῶς. **κατ' ὁρθὸν** = αἰσίως, ἀσφαλῶς. **εὔπομπος** ἔχει ἐνεργ. σημ. = ἀγαθὸς ὀδηγός, κυβερνήτης (ἐνταῦθα ὁ χορὸς προσπαθεῖ νὰ πραῦνῃ τὸν Οἰδίποδα καὶ νὰ στρέψῃ τὴν προσοχήν του εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως).

Πραγματικαί: "Αλιον. Οἱ ἀρχαῖοι δρκιζόμενοι ἐπεκαλοῦντο συνήθως τρεῖς θεούς, τὸν Δία, τὴν Ἀθηνᾶν καὶ τὸν Ἀπόλλωνα· διὰ τοῦτο παρό^τ "Ομήρως συχνὰ ἀπαντῶμεν τό: αἰ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἀπολλόν· ἐνταῦθα δ' ἐπικαλεῖται τὸν Ἀπόλλωνα, δόποιος ἐποπτεύει καὶ πάντα γιγνώσκει, ἐπειδὴ καὶ διὸ χορὸς ἔξωτερος εὑνεύει ἐνδόμυχον ψυχικὴν διάθεσιν. **τοῖς πάλαι κακοῖς**· αὐτὰ εἶναι δολιμὸς καὶ αἱ ἐκ τούτου συμφοραὶ τῆς πόλεως.

ΤΡΙΤΟΝ ΕΠΕΙΣΘΟΔΙΟΝ (698 — 862)

α') 698 — 725

Λεξιλογικαί. **κάμέ** ὅπως γνωρίζουν καὶ οἱ ἄλλοι πολίται· ὅτους ποτὲ **πράγματος** = διὰ τίνα ἄρα γε αἰτίαν. **μῆνιν στήσας** ἔχεις = ἔχεις μηνίσει, ἔχεις δργισθῆ. **Κρέοντος** (ή γεν. ἐκ τοῦ λεκτ. ἐρῶ)

= διὰ τὸν Κρέοντα ἢ μῆνιν Κρ. = διὰ τὴν μῆνιν πρὸς τὸν Κρέοντα. οἶα βεβ. ἔχει καὶ εἰ σαφῶς ἐρεῖς (πλάγιαι ἔρωτ. προτ.). ἔγκαλῶν Κρέοντι τὸ νεῖκος (= τὴν αἰτίαν τῆς φιλονικίας) = (διὰ νὰ ὅδω ἀκριβῶς θὰ ἔξηγήσῃς τὸ πρᾶγμα), ἀποδίδων τὴν αἰτίαν τῆς φιλονικίας εἰς τὸν Κρέοντα. καθεστάναι = εἶναι. αὐτὸς ξυνειδώς (ἐνν. τὸ δ. φησὶ) ἔξι λίδιας πεποιθήσεως, μὲν οὖν τούναντίον (ἐνν. ἐκ τῶν προηγ. οὐ μόνον δὲν εἴπεν, ἐὰν γνωρίζῃ ἔξι λίδιας ἀντιλήψεως... ἀλλὰ καί). εἰσπέμψας = ἀποστείλας ἐκ μέρους του πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ του. κακοῦργον, ἐπὶ τῆς σημ. τοῦ ἀπατηλοῦ. τὸ γ' εἰς ἑαυτὸν (προσδιορ. ἀναφορᾶς). ἐλευθεροῖ στόμα πᾶν (κατηγορ.) = παρουσιάζει τὸ στόμα του παντελῶς ἐλεύθερον (καθαρὸν) ἀπὸ τὴν κατηγορίαν. οὐδὲν βρότειον = οὐδὲν ἀνθρώπινον, οὐδὲς ἀνθρωπος. μαντ. τέχν. γεν. μεριστ. σημεῖα = τεκμήρια, ἀποδείξεις. γάρ, διασαφ. ἥξοι μοι-ρα αὐτὸν θανεῖν = θὰ ἔλθῃ μοιρα, (θὰ είναι μοιραῖον, θὰ συμβῇ νά...). γένοιτο εὐκτ. τοῦ πλαγ. λόγου. καὶ τὸν μὲν = καίτοι τοῦτον μέν. ὥσπερ γ' ἡ φάτις (ἐστὶ) = δπως βεβαίως εἶναι ἡ φήμη, δπως λέγουν. ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς (ἐνν. δόδοις) = ἐν τῇ συναντήσει τριῶν ἀμαξιτῶν δδῶν. βλάστας = τὴν γέννησιν. διέχω = διαχωρίζω. οὐ διέσχον καί* ἀντὶ τῆς καθ' ὑπόταξιν ἔθηκε κατὰ παράταξιν σύντ. ἐνζεύγνυμι = συνδέω. ἄβατον ὄρος (ἐνν. τὸν Κιθαιρῶνα). κάντα-θα = καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει (δηλ. τοῦ παιδὸς κατὰ τοιούτον τρόπον χαρέντος). ἀνύω καὶ ἀνύτω = κατορθώνω. διορίζω = καθορίζω. τοιαῦτα (τοῦτο λέγει μετά τίνος περιφρονήσεως). ὥν = τούτων δὲ τῶν φημῶν. ἐντρέπομαι τίνος = φροντίζω περὶ τίνος.

Πραγματικαί. οὐδὲν βρότειον μαντικῆς ἔχον τέχνης* προσ-παθεῖ διὰ τούτων νὰ ταπεινώσῃ τὰς μαντείας τοῦ Τειρεσίου. λησταί· ἀναφέρονται πολλοὶ λησταί, διότι δ ὀραπετεύσας ἀκόλουθος τοῦ Λαίου πολλοὺς είχεν ἀναφέρει, εἴτε πλανηθεὶς ἐνεκα τοῦ φόβου του εἴτε διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν φυγήν του. τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς· ἐπὶ τῷ ἀκού-σματι τούτων δ Οἰδίπονς ἐταράχθη, ἐνθυμηθεὶς τὸν τόπον, ἐνθα ἐφό-νευσεν ἀνθρωπὸν καί, ὃς ἦτο ἐπόμενον, τοῦ μπῆκαν, ὃς λέγει δ λαός, ψύλλοι στ' αὐτὶα ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἥν ἤκουσε τοῦτο. Τοιουτο-τρόπως ἐδῶ ἔχομεν περιπτειαν. ἐνζεύξας ἀρθρα ποδοῖν* δ Λάιος διὰ νὰ κρεμάσῃ τὸ νήπιον, ἐτρύπησεν ἀμφοτέρους τοὺς πόδας αὐτοῦ μεταξὺ τῶν σφυρῶν καὶ τῶν τενόντων, ἔξι οὖ καὶ τὸ ὄνομα Οἰδίπονς.

‘Ομιλεῖ δ’ ἐπίτηδες ἀρούστως ἔντευξας ἀρθρα, διὰ νὰ μὴ ὑποπτευθῇ δι’ ἔαυτὸν δὲ Οἰδίπους’ ἄλλως τε δὲ Οἰδίπους ἀκούσας τὸ κεραυνοβόλον δι’ αὐτὸν ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς ἔχει καταληφθῆ ὑπὸ τῆς σκέψεως αὐτῆς καὶ δὲν προσέχει πλέον εἰς τοὺς ὑπολοίπους λόγους τῆς Ἰοκάστης.

β') 726 — 833

Λεξιλογικαί. πλάνημα ψυχῆς = σύγχυσις ψυχῆς. ἀνακίνησις φρενῶν = ταραχὴ τοῦ νοῦ. **στραφεῖς** = ταραχθείς, συγκινηθείς· ή σειρὰ τῶν λέξεων: λεγεις τοῦθ' ὑπὸ ποίας μερίμνης στραφείς; **ἄκοῦσαι** = μοῦ ἐφάνη ὅτι ἡκουσα (εἶναι τόσον φοβερόν, ὥστε δὲν θέλει νὰ πιστεύσῃ δὲ τι ἡκουσεν· ἐννοεῖ τὸ ἀκούσμα: ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς). **ἡῦδατο γάρ*** ναι εἶναι ἀληθῆς τοῦτο, ἐπειδὴ ἐλέγοντο ταῦτα. **τόδε πάθος** = αὐτὸ δὰ τὸ συμβάν (τοῦ θανάτου τοῦ Λαίου). **σχιστὴ** = χωρίζομένη, ἐσχισμένη (νπ' ἄλλης ὁδοῦ). ὥστε νὰ ἀποτελεσθῇ τρίστριτον. **Δελφῶν**, ἐνν. καὶ εἰς αὐτὸ δὴ πρόδη. ἀπό. **τοῖσδε** (δοτ. ἀναφορᾶς) = ὃς πρὸς τὰ γεγονότα αὐτὰ ἔδω, δὲ τοὺς ἔγινεν ἢ πρᾶξις αὕτη, περὶ τῆς δοπίας τώρα διμιεῖς. **ἔξερχομαι** = παρέρχομαι ἐκηρύχθη = ἔγινε γνωστόν. **σχεδόν τι** = δίλιγον περίπου. **τί δὲ** ἐστί σοι τοῦτ', Οἰδίπους, ἐνθύμιον; ἀλλὰ διατί τοῦτο, ὃ Οἰδίπους, σοῦ προξενεῖ βάρος (ἀνησυχίαν) εἰς τὴν ψυχήν; **Λάιον** προληπτικῶς ἀντί: τίνα φύσιν Λάιος. **φύσις** ἔξωτερη μορφή, τὸ παράστημα· τοῦτο λέγεται καὶ **φυή**, **ἀκμὴ** ηῆβης = ἀκμὴ τῆς ἐφηβικῆς ηλικίους. **μέγας** = μεγαλόσωμος. **χνοάζω** = ἔχω τὸ πρῶτο χνοῦνδι μύστακος ἢ γενείου, ἔδω = βγάζω τὸ πρῶτον πολιὸν τρίχωμα. **λευκανθές**, τίθεται κατὰ πρόληψιν = ὥστε ἔγινε λευκανθές. ὥστε εἶχε λευκὰς τρίχας. **ἀποστατῶ** = ἀπέχω· τοῦτο ἦτο μία ἵκανη ἀπόδειξις, ὅτι δὲ φονευθεὶς ἦτο δὲ πατήρ του, ἀφ' οὐ πολὺν ὀμοίοζον πρὸς ἀλλήλους· τοῦτο βεβαίως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποπτευθῇ δὲ Οἰδίπους, ταράσσεται δὲν περβολικὰ καὶ ἀναφωνεῖ οἴμοι, διότι δὲ περιγραφόμενος ὑπὸ τῆς Ἰοκάστης διμοιάζει πρὸς ἐκεῖνον, τὸν δποῖον ἐνθιμεῖται ὅτι ἐφόνευσεν. **οὐκ εἰδέναι** = ὅτι δὲν ἀντελαμβανόμην, ὅτι δὲν ἔνοσον· ή σειρὰ τῶν λέξεων: ἔοικα οὐκ εἰδέναι προβάλλων ἀρτίως ἐμπαυτὸν εἰς ἀράς δεινάς. **ὄκνω** = αἰσθάνομαι φόβον. **ἀποσκοπῶ** = προσβλέπω. **δεινῶς ἀδυμῶ** = ὑπερβολικὰ φοβοῦμαι. μὴ βλέπων δὲ μάντις η: ἀναιρεῖ διὰ τῶν ἐνταῦθα λεγομένων τὰ ἐν στίχ. 371 λεχθέντα: τυφλὸς τά τ' ὅτα...

έξείπης (τοῦ ὥντος ἔξαγορεύω) = εἴπης ἀκοιβῶς, διαλευκάνης. **βαιός** = μικρός, ὀλίγος. ἐδῶ σημ: μὲ δὲ λίγην συνοδείαν, μόνος. **λοχίτης** = σύντισοφος, ἀκόλουθος. **οῖα** = δπως. **ἀπήνη** = ἄμαξα. **μία,** καὶ οὐχὶ ἄλλαι, πρὸς χρῆσιν θεραπόντων ἢ μεταφορὰν σκευῶν κτλ. διαφανῆ = ὀλοφάνερα. **οἰκεὺς** = οἰκογενῆς δοῦλος. **ἄφ'** οὐ = ἀφ' διου. **κράτη σέ τε**, σχῆμα ὑπερβοτὸν = σέ τε ἔχοντα κράτη Λάιόν τε διωλότα. **νομαὶ** = τόποι βοσκῆς ᾧ ἐπὶ πρόσθ. ἀρμόζει καὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ εἰς τὰς νομάς. ὡς πλεῖστον εἶη τοῦδε ἀποπτος (ἐνεργητ. διάθ.). **ἄστεως** = ἵνα εἶναι δοσον τὸ δυνατὸν περισσότερον μακρὰν τῆς ὅψεως ταύτης τῆς πόλεως. **οῖα** = σὰν (δοσον ἀξίζει ἔνας δοῦλος, διὰ νὰ γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ). **πῶς ἂν μόλοι** = πῶς δύναται νὰ ἔλθῃ (σημ. ζωηρὰν ἐπιθυμίαν), ἃς ἔλθῃ. **πάρεστιν** = εἶναι παρών, ἀμέσως θὰ ἔλθῃ. **έμαυτόν**. πρόληψις, καθόσον τὸ ἀντικείμενον τῆς δευτερευούσης προτάσεως μὴ εἰρηκὼς ὡς, η δοποία ἔξυπακούεται ἐκ τῆς παύθητ. ἐκπεφρασμένης μὴ εἰρημένα μοι, κεῖται ὡς ἀντικείμ. ἢ ἀναγκαστικὸν αἴτιον τῆς κυρίας δέδοικα. **ἴξεται** (ίκνοῦμαι) **τὰ ἐν σοὶ** = τὰ ἐν τῷ ψυχῇ σου. **κού** (φόβος ἐστί) μὴ στερηθῆς (ένν. τοῦ μαθεῖν). **έλπιδων** = κακῶν φόβων. **έμοῦ βεβώτος** (βεβηκότος). **τῷ** = τίνι. **μείζονι** = ἀξιωτερῷ. διὰ τύχης τοιᾶσδε ἴών = διὰ τοιαύτης τύχης διελθών, περιπεσὼν εἰς τοιαύτην δὲ τύχην. **Δωρίς** καταγομένη ἐκ τῆς Δωρίδος χώρας. **ἄγομαι** = νομίζομαι, θεωροῦμαι. **μέγιστος** = κατέχων ἐπισημοτάτην θέσιν. **τύχη** = τυχαῖον ἐπεισόδιον. **ἐπέστη** = παρουσιάσθη πρὸς δυστυχίαν μου. **αξία — ἀξία σχ.** δμοιοτέλευτον. **σπουδῆς** = τῆς προσοχῆς μου, τοῦ ζήλου, μεθ' οὗ τὴν ἔξητασα (ἐπειδὴ ὠφείλετο εἰς τὴν μεθην τοῦ εἰπόντος). **ὑπεροπίμπλαμαι** (συντάσ. μετὰ γεν., ἐνν. οἴνου) = ὑπερπληροῦμαι. **μέθη** = λόγῳ τῆς μέθης του. ἐν δείπνοις ποιητικῶς ἐτέθη δὲ πληθ. ἀντὶ ἔνικοῦ. **παροίων** = κατὰ τὴν διάρκειαν οἰνοποίιας (τῇ, ἐπακολουθούσης τὸ συμπόσιον). διὰ τῶν πολλῶν συνωνύμων ἐν δείπνοις, μέθη, **παρο'** οἴνῳ φέλει δ Οἰδίποντος νὰ δηλώσῃ τὸ ἀνυπόσιατον τοῦ λεχθέντος ὑπὸ τοῦ μεθυσθέντος νέου. **πλαστὸς** = ὑποβοιλιμαῖον τέκνον, νόθος. **βαρύνομαι** = δυσφορῶ. **τὴν οὔσαν** = ἡν παροῦσαν. **κατέσχον** (ένν. ἔμαυτον) = ἐκρήτηθην. **έλέγχω** = ζητῶ νὰ μάθω, ζητῶ ἔξηγήσεις. **μεθίημι** = ἀτερισκέπτως ἐκφράζομαι. **τὰ μὲν κείνοιν ἐτεροπόμην** = ηγαριστούμην διὰ τὰ ἔκεινων, διὰ τὴν στάσιν ἔκεινων (τ. ἐ διότι ἔβλεπον, διτι ἦγανάκτουν οἱ γονεῖς μου διὰ τὴν γενομένην εἰς βάρος

μου προσβολήν). **κνίζω** = ξύνω, γαργαλίζω καὶ μεταφ. ἐκ τοῦ ἔρωτος = ἔρεθίζω, ἐνοχλῶ, πειράζω. **ύφενδρπέ με** = εἰσεχώρει βαθέως εἰς τὴν ψυχὴν μου. **ῶν ίκόμην** = ἐκείνων, ἢ (αἰτ. τοῦ σκοποῦ) = δι' ἄ. **ἄτιμον ἐκείνων** = μὴ ἀξιωθέντα, χωρὶς νὰ μὲ κρίνῃ ἄξιον ἐκείνων. **προύφηνεν** = ἔφανέρωσε. **δύστηνος** = δυστυχῆς. **μειχθῆναι** = νὰ συνευρεθῶ. (ώς) **δηλώσοιμι** = ὅτι ἔμελλον νὰ φέρω εἰς φᾶς. **ἄτλητον ὁρᾶν** = ἀφόρητον ὡς πρὸς τὴν ὄψιν. **έκμετροῦμαι ἄστροις** (μεταφ. ἐκ τῆς ναυτικῆς ζωῆς) = ὑπολογίζω μὲ δδηγοὺς τὰ ἄστρα (παροιμιώδης φράσις, τιθεμένη κυρίως ἐπὶ τῶν ἀποφευγόντων ἔνα τόπον). **ἔνθα μή ποτ' ὄψοιμην**, ἀναφορ. τελ. πρότ. **τῶν ἔμῶν** = τῶν δοθέντων εἰς ἔμε. **κέλευθος** = ὁδός· ἥ σειρὰ τῶν λέξεων: δτε δδοιπορῶν ἦν πέλας τῆσδε κελεύθου. **πωλικὴ** = ἥ διὰ νεαρῶν ἵππων συρομένη. **ξυναντιάζω** = συναντῶ. **ἡγεμὼν** = ὁ ἡνίοχος, ὡς δδηγῶν τὴν ἄμαξαν. **πρὸς βίαν** = βιαίως. **ἡλαυνέτην** παρατατ. ἀποπειρατικός. **ἐκτρέπω** = προσπαθῶ νὰ βγάλω ἀπὸ τὴν ὁδόν. **τροχηλάτης** ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἀνωτέρῳ ἡνίοχον. **δι' ὄργης** = μετ' ὄργης, μετὰ θυμοῦ. **παραστείχω** = διέρχομαι πλησίον. **ὅχους** (ἐτέθη ποιητικῶς κατὰ πληθ. ἀριθ.) = τὴν ἄμαξαν. **τηρῶ** = παραφυλάττω. **καθίκετό μου διπλοῖς κέντροις** = μὲ ἐκτύπησε μὲ ἡράβδον ἀπολήγουσαν εἰς δύο κέντρα. **οὐ μὴν ἵσην** (τίσιν σύστοιχ. ἀντικ.) γ' **ἴτισεν** = ἀλλ' ὅμως τὸ κτύπημά του δὲν τὸ ἐπλήρωσε μὲ ἵσην τιμωρίαν (ἐνν. ἀλλὰ μὲ μεγαλυτέραν). **συντόμως** = παρευθύς. **τύπτω** = κτυπῶ. **ἐκ τῆσδε χειρός**: προσδ. ὄργ. μέσης (κατηγορούμ.). **ἀπήνης** = ἐκ τοῦ μέσου τῆς ἀμάξης. **έκκυλίνδεται** (ἥ γεν. ἔξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐκ) = κυλίεται ἔξω. **εὶ δὲ τῷ ξένῳ τούτῳ προσήκει** Λαΐφ τι συγγενές = ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ (ἀνήκει) κάποια συγγένεια εἰς τὸν ξένον τοῦτον (τὸν φονευθέντα ὑπ' ἔμοῦ) πρὸς τὸν Λαΐον· ἥ μὲν δοτ. ξένῳ ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ προσήκει, ἥ δὲ Λαΐφ ἐκ τοῦ συγγενές. **τοῦδ' ἀνδρὸς ἀντὶ ἔμοῦ**. **έχθροδαιμών** = ἔχθρος τοῖς θεοῖς, θεομίσητος. **ον μὴ ἔξεστι** ἀναφ. ὑποθ. πρότ. **ώθειν** ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐννοούμενου ἐκ τοῦ ἔξεστι κατὰ ζεῦγμα δήματος δεῖ. **τὸ τάδε**, ὅπερ εἶναι ἀντικ. τοῦ προστιθείς, ἔπειξηγεῖται ὑπὸ τοῦ τάσδε ἀράς· ἥ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ **οὕτις ἄλλος ἥ τάδε τάσδ'** ἀράς προστιθεὶς ἥ ἔγῳ 'π' ἐμάυτῷ. **λέχη** = τὴν κλίνην, τὴν σύζυγον. **ἐν χ. ἐ.** ὄργαν. **χραίνω** = μολύνω. **ἄρ' ἔφυν**; ἀντὶ τοῦ ἄρ' οὐκ ἔφυν; **πᾶς ἄναγνος** = ὅλως ἀκάθαρτος, μεμιασμένος. **μῆστι** = μὴ ἔστι = δὲν εἶναι ἔπιτετραμμένον. **έμβατεύω τινὸς** =

ἄπτομαχί τινος = ἐπισκέπτομαι, πατῶ τὸν πόδα εἰς τινα τόπον. ἦ = εἰ δὲ μὴ (δηλ. ἐὰν τολμήσω νὰ μεταβῶ εἰς τὴν πατρίδα μου). ὁρθῷ λόγῳν = διμιλῶ ὁρθῶς· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ἀρ^o οὐν ὅρθοιη τις λόγον κρίνων ταῦτα (προελθεῖν) ἐπ^r ἔμοι (ἀπὸ) δαίμονός τινος; θεῶν σέβας = σεβαστοὶ θεοί. ταύτην τὴν ἡμέραν, καθ^r ἦν πρόκειται νὰ γίνωσιν αὐτά. πρόσθεν ἦ = ποὺν ἦ. κηλῆδα συμφορᾶς = ἐπονείδιστον συμφοράν.

Πραγματικαί. σχιστὴ ὄδὸς ἀπὸ Δελφῶν κάπο Δαυλίας· ἐπὶ τῆς μικρᾶς καράδρας, τῆς εὐρισκομένης μεταξὺ τοῦ ἀποτόμου ὅρους Κίρφους καὶ τοῦ Παρνασσοῦ, εἰς ἀπόστασιν τριῶν περίπου ώρῶν ἀπὸ τῶν Δελφῶν, συναντῶνται δύο ὄδοι, ἡ ὄδὸς ἡ ἄγουσα ἀπὸ Δελφῶν εἰς Θύβας καὶ ἡ ὄδὸς ἡ ἄγουσα ἀπὸ Δαυλίας εἰς Δελφούς· τοιουτοτρόπως διασταυροῦνται εἰς αὐτὸν τὸ σημεῖον τρεῖς ὄδοι. Ἔκεῖ λοιπὸν ἔγινεν ἡ συνάντησις Λαίου καὶ Οἰδίποδος. Ἐπὶ τῆς ἐποκῆς τοῦ Παυσανίου ἐδεικνύνοντο εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο οἱ τάφοι τοῦ Λαίου καὶ τῶν οἰκετῶν. Σήμερον ἡ καράδρα λέγεται Ζιμηνός, τὸ δὲ σημεῖον τῆς τριόδου καλεῖται σταυροδόρμι τοῦ Μέγα, διότι ὑπάρχει καὶ τάφος τοῦ Μέγα, δ ὅποιος ἦτο ἀνὴρ ἔξ Ἀραχώβης πεσὼν εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο κατόπιν συγκρούσεως πρὸς λιγστάς. κήρυξ· δ βασιλεὺς σχεδὸν πάντοτε συνωδεύετο ὑπὸ κήρυκος, δ στις διεκρίνετο ἐκ τῆς στολῆς καὶ τοῦ κηρυκείου. ἄποπτος ἄστεως· δ ὅδειλος δὲν ἥνείχετο νὰ βλέπῃ τὴν ἔδραν τοῦ κυρίου του κατεχομένην ἥδη ὑπὸ τοῦ φονέως αὐτοῦ. Μὴ τολμήσας δὲ νὰ καταγγείλῃ τὴν πρᾶξιν, ἐζήτησεν ἐπιμόνως νὰ φύγῃ ἐκ Θηβῶν, δπερ ἀπήτει καὶ ἡ οἰκονομία τοῦ δράματος, διὰ νὰ βραδύνῃ ἡ παρουσία αὐτοῦ. ἀπήνης· ἀπήνη ἦτο κυρίως τετράρχος ἄμμαξα, ἐπὶ τῆς δοπίας πολλοὶ ἥδυναντο νὰ καθίσωσι. τοὺς σύμπαντας· δ Οἰδίποντος ἐνόμισεν δτι τοὺς ἐφόνευσεν ὅλους, ἐνῷ διέφυγεν δεῖς, τὴν φυγὴν τοῦ δποίου δὲν ἀντελήφθη.

γ^r) 834 — 862

Λεξιλογικαί. ὄκνηρὰ (ἐνεργ.) διεγείροντα φόβον, φοβερά. πρὸς τοῦ παρόντος = παρ^o ἐκείνου, δς ἦν παρών, παρὰ τοῦ αὐτόπτου μάρτυρος. τοσοῦτόν ἐστί μοι τῆς ἐλπίδος = τόσην μόνον ἐλπίδα διατηρῶ. πεφασμένου, ἐνν. αὐτοῦ (τοῦ βοσκοῦ) = ἐὰν δὲ οὗτος φρανερωθῇ, ἔλθῃ. προσθυμία = τὸ θάρρος, ἡ ἐλπίς. [ταῦτ^r] = ταῦτα. ἐκ-

πεφευγοίην = ἥθελον εἶναι ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὸ πάθος = τὸ ἐκ τοῦ φόνου δυστύχημα, μίασμα. **περισσὸν** = τὸ ὑπερβαῖνον τὸ σύνηθες, τὸ ἔκτακτον, τὸ παράδοξον. **ληστάς** πορόληψις, ἀντὶ ὃς λησταί νιν (τὸν Λάιον) καταπτείνειαν. **αὐτὸν** = τὸν βοτῆρα. **ἐννέπω** = λέγω, διηγοῦμαι. **τὸν αὐτὸν ἀριθμόν** δηλ. πολλοὺς καὶ ὅχι ἕνα. Εἰς τὴν μαρτυρίαν αὐτὴν τοῦ βοσκοῦ στηοῖζει ὁ Οἰδίπους μεγίστας ἐλπίδας, διότι, καὶ ἂν ὑπῆρχεν ἡ ἄμαξα καὶ ἂν ἦτο ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τοῦ φόνου τοῦ Λαίου, ὡς ἐδηλώθη ἀνωτέρῳ, καὶ ἂν ἦτο ἡ ἀναφερθεῖσα μορφὴ καὶ ἥλικία τοῦ Λαίου, παρὰ πάντα ταῦτα ὁ Οἰδίπους θὰ ἦτο ἀμέτοχος τοῦ φόνου, ἂν ἔξηκριβοῦτο ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ βοσκοῦ, διὸ εἶναι πολλοὶ οἱ φονεύσαντες καὶ ὅχι εἰς. **οἰόζωνος** = μονόζωνος (ἔξωσμένος μόνος αὐτὸς πρὸς δόδοιπορίαν, μόνος δόδοιπορῶν), μόνος (διότι οἱ δόδοιπόροι συνήθως ἥσαν ἔξωσμένου· τὸ οἰόζωνος ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ οἴος ἐτέθη πρὸς δήλωσιν μείζονος ἐναργείας). **ἔς** ἐμὲ ὁρέπον ἐστὶν = εἰς ἐμὲ ἀλίνει, ἀφορᾷ (μεταφρ. ἐκ τοῦ ζυγοῦ). **ώς** φανὲν ὅδε **τούπος** = ὡς ἀνακοινωθέντα (ὑπὸ τοῦ βοσκοῦ) κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, τὸν λόγον (περὶ πολλῶν ληστῶν). **ἐκβαλεῖν πάλιν** = ν' ἀνακαλέσῃ πάλιν. **ἀκτρέποιτο τοῦ πρόσθεν λόγου** = καὶ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἥθελεν ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸ προηγουμένως λεχθὲν (ὑπὸ αὐτοῦ). **φανεῖ δικαίως ὄρθὸν** = θὰ φανερώσῃ, δύως εἶναι δίκαιον, πραγματοποιηθέντα (τὸν φόνον τοῦ Λαίου). **ὅν γε διεῖπε** ἀναφρο. αἰτιολ. πρότ. = διότι δι' αὐτὸν ὥρτῶς εἶπε. **μαντείας γ' ἔνεκα** = ἔνεκα μαντείας τοῦλάχιστον, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς μαντείας. **οὕτ'** ἀντὶ τῆς βλέψαιμ' ἀν **οὔτε τῇδ'** = οὔτε ἐδῶ ἥθελον στρέψει τὴν προσοχήν, οὔτε ἐκεῖ, δηλ. οὔτε εἰς τοὺς λόγους (τοὺς χρησμοδοτηθέντας ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος) οὔτε ἐδῶ, εἰς τοὺς τελευταίως λεχθέντας ὑπὸ τοῦ θεράποντος αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Τειρεσίου (ἢ Ἰοκάστη προφανῶς ἀσεβεῖ εἰς τὸν θεόν).

Πραγματικαί. **καίτοι νιν οὐ κείνός γ' ὁ δύστητος κατέκταν'** ἀλλ' αὐτὸς πάροιθεν ὠλετο· ἐν τούτοις καὶ τοῖς ἀμέσως ἐπομένοις ἐνυπάρχει τὸ ἔεῆς δίλημμα: ἢ ὁ Ἀπόλλων εἶπε τὴν ἀλήθειαν, ἢ ἐψεύσθη. **"Αν μὲν συνέβη τὸ πρῶτον,** δὲν εἶναι παραδεκτὸν τοῦτο, διότι ὁ Λαίος δὲν ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του, (ἐπειδὴ ὁ τελευταῖος οὗτος ἔξετέθη εἰς τὸ ὄρος καὶ ἀπέθανεν)· ἐὰν πάλιν ἐψεύσθη, ἐψεύσθη καὶ ὁ εἰπὼν αὐτὸν ὑπηρέτης του ἐν τῷ μαντείῳ ἄρα καὶ εἰς τὰς δύο περι-

πτώσεις δὲ Λάιος δὲν ἔφονεύθη ὑπὸ τοῦ Οἰδίποδος. Τὸ δίλημμα ὅμως προφανῶς εἶναι ἀστιχίοικον, διότι λαμβάνεται ὡς βάσις, διτὶ τὸ τέκνον τοῦ Λαΐου εἶχεν ἀποθάνει, ὅπερ δὲν συνέβη.

ΤΡΙΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (863-910)

Στροφ. α' (863 — 872)

Λεξιλογικαί. εἰ̄· τὸ εἰ̄ ποιητικῶς ἀντὶ εἴθε. φέροντι = ἔχοντι = ἔχειν. τὰν = τὴν γνωστὴν εἰς ὅλους. εὔσεπτος = σεπτός, σε βαστός, λόγων τε ἔργων = ἐν λόγοις καὶ ἔργοις. ὃν = περὶ ὃν (λόγων καὶ ἔργων). πρόκεινται = δημοσίᾳ εἶναι ἐκτεθειμένοι, ἐκ τῶν προτέρων εἶναι τεθειμένοι, καθιερωμένοι. δι' οὐρανίαν αἰθέρα = εἰς τὰ στρῶτατα τοῦ οὐρανίου αἰθέρος. ψίποδες = ὑψηλοί, εὐρισκόμενοι ὑψηλά νὺν = αὐτοὺς (τοὺς νύμους). θνατὰ φύσις ἀνέρων = η φύσις τῶν θνητῶν ἀνθρώπων (οἱ θνητοὶ ἀνθρώποι). οὐδὲ μήποτε = οὐδέποτε. λάθα = ἡ λήθη. κατακοιμῶ = βάλλω τινὰ νὰ κοιμηθῇ καὶ μεταφορικῶς: ἀχρηστεύω. θεός = θεία δύναμις. γηράσκω = χάνω τὴν Ισχύν μου, μαραίνομαι· ἀντὶ νὰ εἴπῃ γηράσκων, ἔθηκε κατὰ παράταξιν: οὐδὲ γηράσκει.

Αντιστρ. α' (873 — 882)

Λεξιλογικαί. ὕβρις = ἀσέβεια, ἀλαζονεία. φυτεύει τύρος = γεννᾷ τὴν τυρανν. ἔξουσίαν. εἰ̄ (συντάσσεται ἐνίοτε μεθ' ὑποτακτικῆς) ὑπερπλησθῆ = ἐὰν ὑπερπληρωθῇ. μάτην = ματαίως, χωρὶς νὰ κορεσθῇ. μὴ πίκαιρα = μὴ σύμφωνα πρὸς τὸν καιρόν, πρὸς τὸ δίκαιον = ἀδικα. μηδὲ σύμφ. = ἀσύμφορα. ἀκροτάταν εἰσαναβᾶσσα ἀκραν = ἀναβᾶσσα εἰς τὸ ὑψηλότατον ὑψωμα. ἀπότομος = ἀπόκρονμος. ἀνάγκα = μοιραία ἀνάγκη, ὅλεθρος. ὁρουσσεν εἰς ἀπότομον ἀνάγκαν = συνήθως καταπίπτει αἰφνιδίως εἰς τὴν ὑπὸ τῆς μοίρας ἐπιβαλλομένην σκληράν ἀνάγκην. οὐ ποδὶ χρῆσται = δὲν χρησιμοποιεῖ τὸν πόδα, ὥστε νὰ εἶναι οὕτος εὐχρηστος, ἀσφαλής, ὥστε νὰ πατῇ στερεῶς· χρησίμωφ, προληπτ. κατηγορ. τὸ καλῶς ἔχον πάλαισμα = τὴν εὐγενῆ πάλην, τὸν εὐγενῆ ἀγῶνα (τῆς πάλεως πρὸς ἀνερεσιν τοῦ φονέως). ή σειρὰ τῶν λέξεων: αἰτοῦμαι δὲ θεὸν μήποτε λῦσαι τὸ καλῶς ἔχον τῇ πόλει πάλαισμα.

Στροφ. β' (883 — 897)

Λεξιλογικαί. ὑπέροπτα = ὑπεροπτικῶς, περιφρονητικῶς. δίκας·

γεν. ἀντικειμεν. τοῦ ἀφόβητος = χωρὶς νὰ φοβῆται τὴν θείαν δικαιοσύνην. ἔδη δαιμόνων = τὰς ἔδρας, τὰ ἄγάλματα τῶν θεῶν. κακά νιν ἔλοιτο μοῖρα = εἴθε νὰ τὸν καταλάβῃ ἡ κακὴ μοῖρα. δύσποτμος = δυστυχίς, ἀνόσιος, ἀσεβής. χλιδᾶ = χλιδή, αὐθάδεια, ὑπερηφάνεια. χάριν δυσπότμου χλιδᾶς = λόγῳ τῆς ἀνοσίου ὑπερηφανείας του. εἰ μή· ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐν ἀρχῇ τῆς β' στροφῆς τεθεῖσα ὑπόθεσις. τὸ κέρδος· τὸ ἀρθρὸν σημ. τὸ ἐπιζητούμενον (κέρδος). καὶ ἔρξεται, ἐνν. ποὺ τοῦ ὅγηματος ἡ ὑπόθεσις εἰ μὴ = καὶ δὲν ἀπομακρυνθῇ (δὲν ἀπόσχῃ). τῶν ἀσέπτων = τῶν ἀσεβῶν πράξεων. ἔχομαι τινος = ἀπομαί τινος, ἐγγίζω, ψαύω τι. ἄδικτα = ἐκεῖνα τὰ δτοῖα δὲν δυνάμεθα νὰ ἐγγίσωμεν, τὰ Ἱερά· εἰς τὸ ὅγημα ἔξεται ὑπονοεῖται ἐκ τῶν προηγούμενων τὸ εἰ, οὐχὶ δμως καὶ τὸ μή. ματάζω (καὶ δρόπτερον ματάζω, ἐκ τοῦ μάτην) = φέρομαι ματαίως, ἀνοήτως. ἐν τοῖσδε = ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας (δηλ. ἐὰν δὲν τιμωρῶνται οἱ ἀσεβεῖς). ἀμύνειν ψυχᾶς βέλη θυμοῦ = ὥστε νὰ ἀπομακρύνῃ (ν' ἀποκρούσῃ) ἀπὸ τῆς ψυχῆς τὰς κακὰς δρμὰς τοῦ θυμοῦ. τίμιαι = ἔντιμοι. αἱ τοιαίδε = αἱ τοιαῦται ἀσεβεῖς πράξεις. χορεύω = μετέχω τῶν (ὑρησκευτικῶν) χορῶν, λατρεύω τὸν θεόν μὲ χορούς.

Ἄντιστρ. β' (898 — 910)

Λεξιλογικαί. ὄμφαλὸν γᾶς· ἔδε στίχ. 480. Ἀβαῖσι δοτ. τοπ. = ἐν Ἀβαις. τάδε· ἐννοεῖ τοὺς χοησμοὺς καὶ τὰς ἐκβάσεις αὐτῶν. χειρόδεικτος = ὁ δεικνυόμενος διὰ τῶν δακτύλων τῶν χειρῶν, δλοφάνερος. εἴπερ ὅρθ' ἀκούεις = ἐὰν ὅρθῶς ἀκούῃς, ἐὰν ὅρθῶς καλῆσαι. πάντ' ἀνάσσων = ὡς ὃν παντάναξ, (χρησιμ. ὡς κατηγορ. τοῦ ὑποκειμ. τοῦ ὅρθ' ἀκούεις). μὴ λάθοι (ὑποκ. ἡ πρὸς τὸ θεῖον ἀσέβεια ἢ τὸ προηγ. τάδε). σέ τε ἀρχὰν (ἡ ἴδιότης ἀρχὰν προσετέθη εἰς τὸ δλον σὲ) = εἴθε νὰ μὴ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν σοῦ καὶ τῆς αἰώνιας ἀθανάτου ἔξουσίας σου. ἔξαιρω = ἔξαφανίζω, δὲν δέχομαι ὡς ἔγκυρα. ἔξαιροῦσιν (οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ὁ χορὸς ἐννοεῖ τὴν Ἰοκάστην). φθίνοντα Λαῖσον θέσφατα = τὰ περὶ Λαῖσον μαντεύματα, ὥστε νὰ φθίνουν, ὥστε νὰ εἶναι ἄκυρα (τὸ φθίνοντα εἶναι κατηγ. κατὰ πρόληψιν). κούδαμοῦ τιμαῖς Ἀπόλλων ἐμφανῆς = καὶ οὐδαμοῦ φανερὰ τιμᾶται ὁ Ἀπόλλων (διότι ἀμφιβάλλουσιν οἱ ἄνθρωποι περὶ τῆς ἀληθείας

τῶν χρησμῶν). ἔρρει δὲ τὰ θεῖα = ή δὲ θρησκεία (ή δὲ λατρεία τοῦ θείου) ἔξαφανίζεται.

Πραγματικαί. νόμοι πρόκεινται δι' αἰθέρα τεκνωθέντες. ἐννοοῦνται οἱ ἄγραφοι καὶ θεῖοι νόμοι, οἱ δποῖοι εἶναι αἰώνιοι καὶ ἀμετάβλητοι καὶ οὐδέποτε χάνουν τὸ κῦρος αὐτῶν, ἐνῷ οἱ γραπτοί, ὑπὸ ἀνθρώπων νομιμετηθέντες, συχνὰ μεταβάλλονται. Περὶ τῶν πρώτων, ἦτοι περὶ τοῦ θείου καὶ τοῦ φυσικοῦ δικαίου, φύσει ἐδρεύοντος εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, δ Σοφοκλῆς λέγει ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ «οὐ γάρ τοι τῦν γε κάχθες, ἀλλ᾽ ἀεὶ ποτε ζῆ ταῦτα, κούδεις οἴδεν, ἔξ ̄οτου 'φάνη». "Ολυμπος· ποιητικῶς ἐτέθη ή ἔδρα τῶν θεῶν ἀντὶ αὐτῶν τῶν θεῶν. οὐκέτι τὸν ἄδικον... ἀναφέρει τρεῖς τόπους λατρείας τῶν προφητικῶν θεῶν (διότι περὶ χρησμῶν ἐνταῦθα πρόκειται) δύο τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἕνα τοῦ Διός. Ἀβαῖσι· εἰς τὰς Ἀβάς, πόλιν τῆς Φωκίδος, ὑπῆρχε ναὸς καὶ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἐν δὲ τῇ "Ολυμπίᾳ ὑπῆρχεν ἀρχαῖον μαντεῖον τοῦ Διός, τῶν ἐν αὐτῷ Ἱερέων Ἰαμιδῶν μαντευομένων δι' ἐμπύρων θυσιῶν.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (911 - 1085)

α') 911 — 999

Λεξιλογικαί. χώρας ἄνακτες· ή Ἰοκάστη ἔρχεται διὰ τῆς μέσης θύρας τῶν ἀνακτόρων, συνοδευομένη ὑπὸ δύο θεοπαινίδων καὶ κρατοῦσα στέφανον καὶ θυμιάματα. δόξα μοι παρεστάθη = μοῦ ἥλθεν ή ἵδεα. στέφη = ἵκετευτικοὶ κλάδοι. ἐπιθυμιάματα = θυμιάματα. ὑψοῦ θυμὸν αἴρει = μετεωρίζεται τὴν ψυχὴν (διατελεῖ ἐν ὑπερβολικῇ διεγέρσει), λυπούμενος ὑπερβολικὰ (μεταφρ. ἐκ τῶν ὑψουμένων κυμάτων τῆς θαλάσσης). οὐδ' ὅποι ἀνήρ ἔννους τεκμαίρεται τὰ καινὰ τοῖς πάλαι = καὶ δὲν κρίνει ὡς συνετὸς ἀνήρ τὰ νέα ἐκ τῶν παλαιῶν (δηλ. ματαιωθέντος τοῦ πρὸ πολλοῦ δοθέντος χρησμοῦ εἰς τὸν Λάιον, εἶναι αὐτονόητον ὅτι καὶ τὰ τοῦ Τειρεσίου σημερινὰ μαντεύματα εἶναι ψευδῆ). φόβους = πράγματα διεγείροντα φόβους. ἄγχιστος (ἄγχι) = πλησιέστατος (διότι δ βωμός του ἦτο ἐμπροσθετῶν ἀνακτόρων). κάτευγμα (ἐκ τοῦ κατεύχομαι) = ἀφιέρωμα, ἀνάθημα. λύσις = ἀπαλλαγὴ τοῦ Οἰδίποδος ἀπὸ τῶν φόβων του περὶ τοῦ γενομένου ἐγκλήματος. εὐαγή προλ. κατηγορ. = ὥστε εὐαγῆ γενέσθαι τὸν Οἰδίποδα, ὥστε ν' ἀπαλλαγῇ τῆς κατηγορίας, ποὺ τοῦ ἀ-

πέδωσαν. ώς κυβερνήτην νεώς = ώς ὀκνοῦσιν οἱ ναῦται, βλέποντες ἐκπεπληγμένον τὸν κυβερνήτην νεώς. ἄρ' ἂν μάθοιμι· ἐν αὐτοῖς ἐνυπάρχει παράκλησις (παρατηρητέον ὅτι καὶ οἱ τρεῖς κατὰ σειράν στίχοι λήγουσιν εἰς τὴν αὐτὴν οὐλλαβήν). αὐτὸν εἴπατε· τὸ αὐτὸν ἐτέθη κατὰ πρόληψιν ἀντί· εἴπατε, ὅπου αὐτὸς ἐστὶν. γυνὴ δ'... ή κανον. σειρά τῶν λέξεων: γυνὴ δὲ μήτηρ τῶν κείνων τέκνων ἐστὶν ἥδε· αἱ λέξεις δὲ γυνὴ μήτηρ παρατιθέμεναι φανερώνουσι τὴν ἀληθῆ σχέσιν τοῦ Οἰδίποδος πρὸς αὐτήν. ὅλβιος = εὐτυχῆς. παντελὴς δάμαρος = τελεία ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν σύζυγος. αὕτως = ὡσαύτως, ἐνν. εἶης. ἄξιος εῖ, ἐνν. τοῦ ὅλβιος εἶναι. εὐέπεια = εὐφημία, καλὴ ἐνγῆ. ὅτου χείζων ἀφίξαι· πλαγ. ἐδωτ. πρότ. = τίνος ἔχων ἀνάγκην ἥλθες; κῶτι = καὶ δ.τι. πρὸς τίνος δ' ἀφιγμένος; ἐνν. ἀγαθὰ θελεῖς οημῆναι; ἐκ τῆς Κορίνθου· ἀντὶ ν' ἀπανιήσῃ παρὰ τίνος ἥλθεν, ἀναφέρει τὸν τόπον, ἔξ οὖν ἥλθεν, ἐπειδὴ μόνος του, χωρὶς ν' ἀποστιαλῇ παρ' ἄλλου, ἥλθε. τὸ δ' ἔπος· αἰτιατ. τοῦ κατά τι ἡ τῆς ἀναφορᾶς. ἥδιοιο — ἀσχάλλοις, ἐνν. τούτῳ == τῷ ἔπει· ὁ ἀν ἀνήκει καὶ εἰς τὰς δύο εὐκτηκάς. ἀσχάλλω = λυποῦμαι. διπλῆν = διπλῆν δύναμιν (ἐνέργειαν) τοῦ ἥδεσθαι καὶ ἀσχάλλειν, δηλ. χαρᾶς καὶ λύπης. Ἰσθμίας = Κορινθίας. Ἰστημι = ἀνακηρύκτω, ἐκ τῆς φράσεως δὲ στήσουσι τύραννον φανερώνεται, ὅτι δὲ Οἰδίποος δὲν ἦτο νόμιμος κληρονόμος τοῦ θρόνου τῆς Κορινθίας. ἐγκρατής ἔτι = εἶναι πλέον ἐν τῷ κρατεῖ, ἐν τῇ ἐξουσίᾳ. οὐ δῆτα (ἐνν. ἐγκρατής ἔτι)· τοῦτο μειά τινος δημάρους χαριτολογίας λέγεται ὑπὸ ἀνθρώπου τοῦ λαοῦ, δηλαδὴ δὲν ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἐξουσιάζεται ὑπὸ τοῦ θανάτου. ἄξιω θανεῖν = ἀπαιτῶ νὰ θυντατωθῶ (ὅπως δὲ λαὸς λέγει πολλάκις πρὸς διαβεβαίωσιν : νὰ μοῦ κόψουν τὸ κεφάλι, νὰ πεθάνω). ὁ πρόσπολε· ἀποστέλλει μίαν τῶν θεφαπαινίδων, διὰ νὰ ἀναγγείλῃ καὶ καλεσῃ τὸν Οἰδίποδα. ἵν' ἐστὲ = ποῦ εἰσθε. τοῦτον Οἰδίποος...· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: τοῦιον τὸν ἀνδρα Οἰδίποος πάλαι ἔφευγε, τρέμων, μὴ κτάνοι (αὐτὸν). πρὸς τῆς τύχης = ἀπὸ φυσικὸν θάνατον. τοῦδε· τοῦ Οἰδίποδος, δὲ προίος αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἤρχετο ἐκ τῶν ἀνακτόρων. ἐκπέμπομαι = στέλλω καὶ προσκυλῶ ἐκτός. ἵν' ἥκει = ποῦ κατήντησαν τὰ σεμνὰ (εἰρων.). ἀγγελῶν· τί μετοχῇ εἶναι; σημήνας γενοῦ περίφρ. = σήμηνον, ἀνάγγειλον. θανάσιμον βεβηκότα = ὅτι ἀπῆλθεν εἰς τὸν θάνατον, ὅτι ἀπέθανεν. δόλοισιν = διὰ δολοφονίας, διὰ δολοφονικῆς ἐπιβουλῆς. ἡ ξυναλλαγὴ νόσου; ἡ ἐκ συντυχίας νόσου, ἡ ἀπὸ ἀσθένειαν; σμικρὰ όπη =

πολὺ μικρά, ἀσήμαντος ἀφορμὴ (ὅπῃ = κλίσις· ἡ μεταφ. ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ). εὐνάξω = δίπτω εἰς τὴν εὐνὴν (κλίνην), καταβάλλω. συμμετροῦμαι, ἔδε στίχ. 73. συμμετροῦμενος τῷ μακρῷ χρόνῳ = συμφώνως μὲ τὴν μακρὰν ἡλικίαν του, σύμφωνα μὲ τὸ βαθὺ γῆρας του. πυθόμαντις ἐστία = ἡ μαντικὴ ἐστία τῆς Πυθοῦς (προσωποπ.). κλάζω = κράζω. τοὺς ἄνω (εἰς τὸν ἀέρα) κλάζ. ὅρνεις, περιφρονητικῶς διμιεῖ διὰ τοὺς λόγους τοῦ Τειρεσίου. ὃν ὑφηγητῶν (ὄντων) = κατὰ τὴν ὑφηγησιν, ὀδηγίαν τῶν δποίων. κεύθει παθ. σημ. = κρύπτεται, ἔχει ταφῆ. ἄψαυστος (ἐνεργ.) ἔγχους = χωρὶς νὰ ἔγγισθε δόρου ἢ ξίφος. εἴ τι μὴ = ἐκ· δὲς ἐὰν ἵσως. τῷμῷ πόθῳ· ἀντί: τῷ πόθῳ ἐμοῦ = ἐξ αἰτίας τοῦ πόθου του πρὸς ἐμέ. οὔτω = ὑπὸ τοιούτους ὅρους. ἀν θανὼν εἶη = θάνοι (ἀντὶ ὁριστ.). τὰ δ' οὖν = ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει. θέσπισμα = χρησμός. τὰ παρόντα· τὰ δποῖα τώρα μᾶς ἐμβάλλουν εἰς σκέψεις, εἰς φρόβους. συλλαβὴν = λαβὼν μαζὶ του. ἄξια (κατηγορ.) οὐδενὸς = ἀνευ οὐδενὸς κύρους. παράγομαι = παρασύρομαι. εἰς θυμὸν βάλλω = ἐνθυμοῦμαι, βάλλω εἰς τὸν νοῦν μου. τὸ λέχος τῆς μητρὸς = τὸν μετὰ τῆς μητρὸς μου γάμον. Ὅ τὰ τῆς τύχης κρατεῖ = εν τῷ βίῳ τοῦ δποίου κρατεῖ ἡ τύχη (ἡ τυφλὴ τύχη καὶ οὐχὶ ἡ θεὰ Τύχη, ἡτις ἐπιστεύετο παρὰ πάντων). διμιεῖ γενικῶς ἐνταῦθα καὶ μόνον κατωτέρῳ ἐν στίχῳ 980 εἰδίκευει διὰ τὸν Οἰδίποδα: σὺ δέ.. πρόνοια δ' οὐδενὸς σαφῆς = δὲν ὑπάρχει δὲ ἀσφαλῆς πρόγνωσις διὰ κανὲν πρᾶγμα. εἰκῇ = ὅπως τύχῃ, ὅπως ἔτυχεν (ἀνευ σκέψεων): ταῦτα καὶ τὰ κατωτέρω λέγει ἡ Ἰοκάστη πρὸς παρηγορίαν τοῦ Οἰδίποδος. εἰς τὰ νυμφεύματα (προσδιορ. ἀναφορ.) = δσον ἀφορῷ εἰς τὸν μετὰ τῆς μητρὸς σου γάμονς. ἀλλ' ὅτῳ ταῦτα παρ' οὐδὲν ἔστι (ἀναφ. ὑποθ. πρότ) = ἀλλ' ἐὰν τις οὐδεμιᾶς προσογῇ. ἄξια θεωρῇ ταῦτα. ὁράστα = εὐκολώτατα, ἀλυπότατα. μέγας ὁρθαλμὸς = ἰσχυρὸς ὀδηγός, τραπὴ ἀπόδειξις. ξυνίημι = ἐννοῶ. τῆς ζώσης γεν. ὑποκ. = ἡ ζῶσα. καὶ ὑπὲρ ποίας γυν. = καὶ διὰ πο αν γυναικα (ἄναγκ. αἰτιον). τί ἐκείνης = τί πρᾶγμα ἐκείνης· ἡ ὁρτόν; = διὰ γε δύναται νὰ ἀνακοινωθῇ; τό τε πατρῷον... ἡ σειρὰ τῶν λεξεων: ἐλεῖν τε τὸ πατρῷον αἷμα ταῖς ἐμαῖς χερσὶ = καὶ νὰ φονεύσω τῶν πατραὶ μου διὰ τῶν ἱδίων μου χρισῶν. ἐξ ἐμοῦ ἀντὶ ὑπ' ἐμοῦ. εύτυχως* διότι μὴ μεταβάς εἰς Κ. ἀλλ' εἰς Θήβας, ἀπέφυγε τοὺς κινδύνους τῶν ἐγκλημάτων πρὸς τοὺς γονεῖς του καὶ ἀπέβη εὐτυχῆς, ὡς ἀναλαβὼν τὴν βασιλείαν τῶν Θηβῶν (τραγ. εἰρωνεία, διότι

αὐτὸν ἀκριβῶς ἐπέφερε τὸν ὅλεθρόν του). ἀλλ' ὅμως ἥδιστον = ἀλλ' ὅμως ἦτο παρὰ πολὺ εὐχάριστον (πρβλ. τὸ ἐν 'Οδυσσείᾳ τ. 34 «οὐδὲν γλύκιον ἦς πατρίδος οὐδὲ τοκήων»).

β') 1000 — 1085

ἡ γὰρ τάδ ὄκνῶν ἥσθ' ἀπόπτολις; = ἀλήθεια λοιπὸν εὑρίσκεστο μακρὰν τῆς πατρίδος σου, ἐπειδὴ αὐτὰ δὲ ἐφοβεῖσο; πατρός τε χρήζων = ἐκπόσιος τοῦ λόγου, ποὺ ἔξενθηκα, καὶ διότι ἐπεθύμουν... τί δῆτ' ἐγὼ οὐχὶ ἀπελυσάμην σε = διατί λοιπὸν δὲν σὲ ἀπήλλαξα ἀμέσως, τί κάθημαι καὶ δὲν σὲ ἀπαλλάιτω ἀμέσως, δύναμαι ἀμέσως νὰ σὲ ἀπαλλάξω. χάριν = ἀνταμοιβήν, δῶρον. τοῦτ' ἀφικόμην = πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον... πρὸς δόμους, ἐνν. εἰς Κόρινθον. εὗ πράττω τι = εὔτυχῶ κάπως, λαμβάνω κάποιαν εὐεγγεσίαν. ὁμοῦ, ἀντὶ ὁμόσε = εἰς τὸ αὐτὸν μέρος. φυτεύσαντας, ἐνν. ἐδῶ τὴν μητέρα, ἐνῷ ἡ λέξις λέγεται μᾶλλον περὶ πατρός. εἰ τῶνδε φεύγεις οὕνεκα = ἐὰν ἐνεκεν αὐτῶν τῶν αἰτίων (τὰ δοποῖα ἀνεφέρομησαν ἀνωτέρῳ) ἀποφεύγης. μὴ ἔξελθῃ σαφῆς = μὴ ἀποδειχθῇ (βγῆ) ἀληθῆς. μίασμα τῶν φυτευσάντων (γεν. ὑποκ.) = μόλυσμα ἀπὸ τοὺς γονεῖς σου. τοῦτ' αὐτό, τοῦτο, ἡ ἐπανάληψις τοῦ τοῦτο πρὸς δήλωσιν τῆς μεγάλης προσδοκίας τοῦ Οἰδίποδος περὶ τοῦ λεχθέντος ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου. οὐδὲν πρὸς δίκης = οὐδόλως δικαίως. πῶς δ' οὐχὶ; ἐνν. πρὸς δίκης τρέμω; γεννητῆς = ὁ γεννήτωρ, ὁ γονεὺς, ἐνῷ γεννητῆς = ὁ εἰς τὸ αὐτὸν γένος ἀνήκων. οὐδούνεκα = διότι. οὐδὲν ἐν γένει σοι ἦν = οὐδὲμιάν συγγένειαν εἰχε πρὸς σέ. οὐ μᾶλλον οὐδέν = ἐπαναλαμβάνει τὴν προηγηθεῖσαν ἀρνησιν πρὸς μείζονα ἔμφασιν. τοῦδ' ἀνδρὸς (= ἔμοῦ) ἀλλ' ἵσον = δὲν σὲ ἐγέννησε περισσότερον ἀπὸ ἐμέ, ἀλλ' ἔξι ἵσου, δηλ. τόσον εἶναι πατήρ σου δ. Πόλυβος, δσον ἐγὼ (τοῦτο εἶναι ἀπὸ τὰς συνήθεις εὐφυολογίας τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ). ἔξι ἵσου, ἐνν. τὸ ἔξέφυσα. τῷ μηδενὶ (ἐνν. δντι) = τῷ μὴ φύσαντι. ἐγείνατο = ἐγέννησε. ἀντὶ τοῦ δὴ παιδά μ. ὠνομάζετο; = ἐνεκεν τίνος λόγου λοιπὸν μὲ ὠνόμαζεν ὃς ἴδικόν του παιδί; λαβών, αἴτιολ. μετ. καῦθ' = καὶ εἴτα = καὶ μ. δλα ταῦτα. ὅδε μέγα = τόσον μεγάλως. στέργω = ἀγαπῶ. ἀπ' ἀλλης χειρός, ἐνν. ἡ ἐναντιωμ. μετ. λαβών. ἐκπείθω = πειθαναγκάζω. ἐμπολάω = ἀγοράζω. δίδως, ἰστορ. ἐνεστ. ναπαῖαι πτυχαῖ = δασώδεις χαράδραι. ἐπιστατῶ = εἰμαι βοσκός (εἰς τὰ ποίμνια), διότι ὁ ποιμὴν ἐλέγετο καὶ ἐπιστάτης. ἐπὶ θητείᾳ = ἐπὶ ἐμμίσθῳ ὑπηρεσίᾳ· θῆς δὲ

ἔλεγετο δὲ ἔλεύθερος ἐργάτης ὑπηρετῶν ἐπὶ μισθῷ (ὑποτίθεται, ὅτι εἶναι τοῦ Πολύβου, ἀφοῦ εἰς αὐτὸν τὸ ἔκθετον παρέδωκε). σοῦ δὲ σωτήρ γε = (ναὶ ὑπηρέτης, ὃς περιπλανώμενος ἔμισθος ἐργάτης), ἀλλὰ γενούμενος σωτήρ σου (λέγει τοῦτο μετά τινος ὑπερηφανείας). τί ἄλγος ἵσχοντα ; = ἀπὸ ποῖον κακὸν ὑποφέροντα ; (κάμνει τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὁ Οιδίπους, ἐπειδὴ ἥκουσε τὴν λέξιν σωτήρ, δηλ. ἀπὸ τί κακὸν μὲν ἔσωσες ;). μαρτυρήσειαν ἀν = δύνανται νὰ μαρτυρήσουν, νὰ τὸ ἀποδεῖξουν (διτὶ ἐν κακοῖς ὅντα σὲ ἔλαβον). ποδῶν ἄρθρα τὰ σὰ = τὰ ἄρθρα τῶν σῶν ποδῶν. τί τοῦτ' ἀρχαῖον ἐννέπεις κακόν ; = τί ἔστι τοῦτο τὸ ἀρχαῖον κακόν, δὲ ἐννέπεις ; διάτορος = διατρυπημένος, διαπεπερονημένος. ἀκμαὶ ποδοῖν = αἱ ἔξοχαι τῶν ἀστραγάλων, τὰ σφυρά. δεινόν γ' ὅνειδος σπαργάνων ἀνειλόμην = φοβερὰν αἰσχύνην βεβαίως ἀνέλασθον ἐκ τηπιακῆς ἡλικίας (καθ' ἣν γίνεται ἡ σπαργάνωσις τῶν παιδιῶν). ἐκ τύχης ταύτης = ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ. ὃς εἰ = ποῖος εἴσαι (οἵος πράγματι εἴσαι, δηλ. Οιδίπους — οἰδάω, οἰδέω καὶ πούς). πρὸς πατρὸς ἡ μητρός, ἐνν. ἔπαθον τὸ πάθημα τοῦτο. λόθον φρονεῖ = ἀκοιβέστερον γνωρίζει. τυχῶν = εὑρὼν κατὰ τύχην. οὐκ, ἐνν. οὐκ ἔλαβον αὐτὸς τυχῶν. τῶν Λαΐου τις = κάποιος ἐκ τῶν ἀνθρώπων (ὑπηρετῶν) τοῦ Λαΐου. δήπου = ως ἐνθυμοῦμαι. εἴτ' οὖν ἐπ' ἀγρῶν εἴτε κάνθαδ' εἰσιδών ; = εἴτε γνωρίσας τοῦτόν ἐδῶ προσωπικῶς, εἴτε εἰς τοὺς ἀγρούς ; σημήνατε = καταστήσατε μου αὐτὸν γνωστόν. καιρός = κατάλληλος εὐκαιρία. οὐδέν' ἄλλον, ἀντικ. τοῦ ἐννοούμ. ἀπαρεμφ. ἐννέπειν, οὗτον. τό : αὐτὸν (τὸν ἄγγελον). τὸν ἐξ ἀγρῶν = τὸν ἐν ἀγροῖς ὅντα καὶ προσκληθέντα ἐξ αὐτῶν ὑπὸ σοῦ. ματεύω = ζητῶ. ἐφιέμεσθα μολεῖν = ἐπεθυμοῦμεν νὰ ἔλθῃ. τὸν = ὅν. τί δ' ὅντιν' εἴπετε πλήοντος θά ἦτο ἡ φράσις : τί δ' ἐρωτᾶς, ὅντιν' εἴπετε. μηδὲν ἐντραπῆς = νὰ μὴ φροντίζῃς (νὰ μὴ ἐνδιαφέρεσαι καθόλου). οὐκ ἀν γένοιτο τοῦτο, ὅπως ἐγὼ οὐ φανῶ = δὲν δύναται νὰ γίνῃ τοῦτο, ἵνα ἐγὼ μὴ φανερώσω (ὁ Οιδίπους φαντάζεται ὅτι τὸν ἔμποδίζει ἡ Ἰοκάστη νὰ εῦρῃ τὸ γένος του, διὰ νὰ μὴ ἀποδειχθῇ ἡ ταπεινὴ καταγωγὴ του). ἄλις (εἰμὶ) νοσοῦσ' ἐγώ, προσ. σύνταξ. ἀντὶ τῆς ἀπροσ. ἄλις ἔστι νοσεῖν (πάσχειν, ὑποφέρειν) ἐμέ. τρίδουλος τρίτης μητρός = δούλος καταγόμενος ἐκ δούλης μητρός μέχρι τρίτης γενεᾶς. ἐκφανῆ κακὴ = θὰ ἀποκαλυφθῆς ἔχουσα ταπεινὴν καταγωγὴν. μὴ οὐ = ὥστε μὴ οὐ. τάδε = τὴν ἀναζήτησιν τῆς καταγωγῆς σου. φρονοῦσα εὖ = κρί-

νουσα δρυδῶς, ἀποβλέπουσα εἰς τὸ καλόν σου. τὰ λῦστα = τὰ ὁφελιμώτατα. τὰ λῦστα (ἥ ἐπανάληψις τούτου ὑποδηλοῖ ἀγανάκτησιν) = τὰ συμφερότατα αὐτὰ (δηλ. ἡ μὴ ἀνεύρεσις τῆς καταγωγῆς μου). πάλαι (ἀφ' ἣς τὸ πρῶτον ἥκουσεν ἐν Κορίνθῳ, ὅτι εἶναι νόδος). δύστοτμος = δυστυχής. ἄξει τις, ἀποστέλλεται δεύτερος πομπὸς νὰ φέρῃ τὸν ποιμένα τὸ ταχύτερον μετὰ τὸν ἐν στίχ. 861 ἀποσταλέντα πρῶτον. χαίρειν = νὰ ἔναβρύνεται, νὰ καμαρώνῃ. σφραγίζειν = νὰ προσαγορεύσω (δηλ. ὅτι εἴσαι δύστηνος = δυστυχής). ἄλλο δ' οὐποθ' ὕστερον¹ μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ Ἰοκάστη ἀπέρχεται ἀποτόμως διὰ τῆς μεσαίας πύλης εἰς τὰ ἀνάκτορα. ἔξαστα (τοῦ δ. ἀίσσω) = δριμήσασα ταχέως. ὅπτως μὴ (μετὰ φόβου σημαντ ὅημ. τίθεται τὸ ὅπως μὴ μεθ' ὅριστ. μέλλοντος). ἀναρρήσει (ἀμεταβ.) = μήπως ξεσπάσουν. σιωπῆς, ἐννοεῖ τὴν σιωπὴν τῆς Ἰοκάστης. ἀποφυγούσης νὰ ἔξηγήσῃ τοὺς λόγους τῆς αἰφνιδίας φυγῆς τῆς καὶ ἀρκεσθείσης νὰ εἴπῃ μόνον τὸ ίού, ίού. ὅποια χρήζει ὁ γηγενύτω = ἃς ξεσπάσουν ὅσα θέλουν. φρονῶ μέγα = μεγαλιφρονῶ. δυσγένεια = ταπεινὴ καταγωγή. νέμω = θεωρῶ. τῆς εὗ διδούσης = τῆς ἀγαθοποιοῦ, τῆς παρεχούσης μοι εὔτυχίαν (ἐνν. τὴν προηγ. ποὺς αὐτὸν εὔνοιαν τῆς τύχης) οὐκ ἀτιμασθήσομαι = δὲν θὰ προσβληθῶ. τῆς γάρ = διότι ἔξ αὐτῆς (τῆς τύχης). οἱ συγγενεῖς μῆνες = οἱ χρόνοι, ποὺ μὲ θεοτρόφευσαν εἰς τὴν ζωήν, ποὺ παρηκολούθησαν τὸν βίον μου ἀπὸ τῆς γεννήσεώς μου μέχρι σήμερον (ἐννοεῖ τὸν χρόνον τῆς ζωῆς καθόλου, δ ὅποιος κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν ἀρχαίων συγγενᾶται τῷ ἀνθρώπῳ, διέρχεται μαζὶ τὸν βίον καὶ συγγράσκει μετ' αὐτοῦ). διώρισαν μικρὸν καὶ μέγαν = ὠρισαν (προώρισαν, ἔταξαν) νὰ γίνω κατ' ἀρχὰς μὲν μικρός, ἔπειτα δὲ μέγας. τοιόσδ' ἐκφύς = τοιαύτην ἀφ' οὐ ἔσχον καταγωγήν, ἀφ' οὐ τοιοῦτος ἔγεννήθην. οὐκ ἄν ἔξελθοιμ² ἔτι ποτ' ἄλλος, ὥστε μὴ ἐκμαθεῖν τούμὸν γένος = δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποδειχθῶ ποτε ἄλλος, ὥστε νὰ μάθω τὴν καταγωγήν μου (ἐν ἄλλοις λόγοις θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι τὴν καταγωγήν μου τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ μεταβάλῃ καὶ ἐπομένως δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴ μάθω τὰ κατ' αὐτήν).

Πραγματικά. ἵνετης ἀφίγματι· τελειώσασα τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ Ἰοκάστη στέφει τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ, αἱ δὲ θεραπαινίδες ἀνάπτουν τὸ πῦρ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ διὰ τὰ θυμιάματα. ἄρ' ἄν παρ' ὑμῶν, ὡς ξέ-

νοι... ὁ ἄγγελος ἔρχεται ἐξ ἀριστερῶν, ἢ δὲ ἐμφάνισις αὐτοῦ φαίνεται ὡς ἄμεσον ἐπακολούθημα τῆς προσευχῆς τῆς βασιλίσσης. παντελής δάμαρος ὁ γάμιος παῖς ἀρχαίοις ἐθεωρεῖτο ἀτελής, ἐὰν δὲν ἀπεκτῶντο τέκνα· διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὰ προικοσύμφωνα συνηθίζετο ν' ἀναγράφηται «ἐπ' ἀρότῳ παίδων ἄγομαι γαμετὴν» τ. ἔ. νυμφεύομαι, διὰ νὰ τεκνοποιήσω. Κατ' ἀκολουθίαν ἐλέγετο παντελής δάμαρος ἡ σύζυγος ἐκείνη, ἥτις εἶχε καὶ τέκνα. Ὅταν τῆς τύχης κρατεῖται ἀφ' οὗ ἐν στίγ. 724 ἡ Ἰοκάστη ἐξέφρασεν ἀμφιβολίας περὶ τοῦ ἀξιοπίστου τῶν ἀνθρωπίνων μαντειῶν, ἐν δὲ τῷ στίγ. 853 δὲν ἐφείσθη οὐδὲ τοῦ Ἀπόλλωνος, τῶν οα θεωρεῖ ὡς κυρίαρχον τοῦ κόσμου τὸ μισθαῖον καὶ τυχαῖον «τύχη κυβερνῶ πάντα». ἐπείπερ εὔνους ἥλθον... ὁ ἄγγελος νομίζει ὅτι θὰ τύχασι τήση τὸν Οἰδίποδα, ἀν τοῦ ἀναγγείλη ὅτι αὐτὸς τὸν ἔσωσεν ἐκτεθειμένον ἀνάπτηρον παιδίον εἰς τὸν Κιθαιρῶνα· ποῖον δμως ἄλλο ἀποτέλεσμα ἐπῆλθεν; Ἐπομένως ἔχομεν ἑδῶ ἄλλην περιπέτειαν. εὐρῶν ναπαίαις ἐν Κιθαιρῶνος πτυχαῖς¹ τοῦτο ἥτο τὸ πρῶτον κεραυνοβόλον πλῆγμα τῆς Ἰοκάστης, ἥτις ἤρχισε νὰ ὑποπτεύῃ τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ πεισθῇ κατωτέρω ἀπολύτως ἐν τοῖς στίγ. 1032 καὶ 1042. μικρὸν καὶ μέγαν διώρισαν² ἀληθῶς ἥτο οὗτος ἐν ἀρχῇ ἔκθετον ἀνάπτηρον παιδίον καὶ ἔγινε διάδοχος καὶ ἐπειτα βασιλεὺς τοῦ θρόνου τῆς Κορίνθου καὶ ἐξ ἄλλου ἀπελπις δοδοιπόρος καὶ βασιλεὺς τῶν Θηβῶν.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (1086 - 1108)

Στροφὴ (1086 — 1097)

Λεξιλογικαί. εἴπερ ἐγὼ μάντις. Καθ' ὃν χρόνον δ Οἰδίποις μένει μόνος ἐν τῇ σκηνῇ σύννονος καὶ στρέφει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸ βλέμμα, μήπως ἵδη ἐρχόμενον τὸν ποιμένα, ὁ κορός περικαρὸς ἥδει τὸ τρίτον στάσιμον, διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐλπίδα, ὅτι δὲ βασιλεύς, ὁ ὅποιος ἐθεωρεῖτο ἔνος (Κορίνθιος), συντόμως θὰ ἀποδειχθῇ Θηβαῖος τὴν καταγωγὴν. μάντις, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀνθρωπίνης μαντικῆς. ἴδοις=σοφός. κατὰ γνώμαν=κατὰ νοῦν. οὐκ ἔσει ἀπείρων=δὲν θὰ εἰσαι ἀπειρος, θὰ εἰσαι μέτοχος· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων οὐκ ἔσει ἀπείρων μὴ οὕ σέ γε αὔξειν=δὲν θὰ εἰσαι ἐστερημένος τοῦ νὰ σὲ μεγαλύνωμεν, θὰ μάθῃς ὅτι σέ... πατριώτης=συμπατριώτης· διὰ τῶν τριῶν ἐπιθέτων: πατριώτην, τροφὸν καὶ μητέρα, ὁ ποιητὴς ἐσκημάτισε κλιμακωτὸν σχῆμα ἐκ τῶν μικροτέρων εἰς τὰ μεγαλύτερα. χο-

φεύγομαι = τιμῶμαι διὰ χορῶν. ἐπίηρα φέρω (‘Ομηρ. φράσις) = φέρω εὐχάριστα. **τυράννοις** = τῷ Οἰδίποδι (δό πληθ. τῇ βασιλικῇ οἰκῳ γενέα τοῦ Οἰδίποδος). ίνιε Φοῖβε, ἵδε στίχ. 154.

’Αντιστροφὴ (1098 — 1108)

Λεξιλογικαί. μακραιών = μακρόβιος. μακραιώνων (ἔνν. κορῶν). ἔτικτε (μεταφέρεται εἰς τὸν χρόνον τῆς εὑρέσεως τοῦ Οἰδίποδος). πελασθεῖσα Πανός = συνευρεθεῖσα μετὰ τοῦ Πανός. εὔνάτειρα = σύνευνος. πλάκες ἀγρονόμοι = πλάκες ἀγρῶν νεμομένων = ὅρεινάι πεδιάδες ἀγρῶν (ὅπου βόσκουσι κτήνη). Κυλλάνας = Κυλλήνης. Βακχεῖος = δί Διόνυσος. εὔρημα = ὡς λαμπρὸν δῶρον, ὡς εὐφρόσυνον κέρδος, καὶ ἐπομένως τέκνον του (δηλ. νύμφη τις ἔτεκεν αὐτῷ).

Πραγματικαί. Τὸ κορικὸν ἄσμα εἶναι μεστὸν καρδᾶς καὶ ἐλπίδων, συνηθίζοντο δὲ τοιαῦτα ἐν τοῖς ἀρχαίοις δράμασιν, ἵδια τότε, ὅταν προβλέπηται μεταβολὴ ἐπὶ τὰ χείρω καὶ καταστροφή. τὰν αὔριον πανσέληνον* δί κορὸς ἀναμένει αὔριον νὰ διαλευκανθῇ πλήρως τὸ μυστήριον τῆς καταγωγῆς τοῦ Οἰδίποδος, διε θὰ ἥτο πανσέληνος, συμπίπτουσα μὲ τὴν ἐπαύριον τῆς ἑορτῆς τῶν Μεγάλων Διονυσίων, κατὰ τὴν δροίαν ἐδιδάσκοντο τὰ δράματα· ἵσως δὲ διὰ τῆς πανσελήνου ἡθέλησε νὰ δείξῃ, διτὶ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ πράγματος γενήσεται ἐν πλήρει φωτί. μακραιώνων, ἔννοει τὰς νύμφας, αἱ δροῖαι ἥσαν παρθενικαὶ θεότητες, προσωποποιήσεις τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως. Κατώκουν εἰς ὅρη, δάση, πεδιάδας, κοιλάδας, σπήλαια, κρήνας καὶ ποταμοὺς καὶ ἔζων ἐπὶ μακρὸν τρόγουσαι ἀμβροσίαν. Ἐξελαμβάνοντο δομοίως ὡς τροφοὶ καὶ παιδαγωγοὶ τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Διονύσου καὶ τοῦτον παρακολουθοῦσι συνεχῶς μετὰ τοῦ Πανός καὶ τῶν Σατύρων. Πάν* ἥτο δὲν Ἀρκαδίᾳ κατ^τ ἔξοχὴν τιμώμενος ποιμενικὸς θεός, υῖός τοῦ Ἐρμοῦ, γεννηθεὶς ἐπὶ τοῦ Ἀρκαδικοῦ ὄρους Λυκαίου. Ἡτο οὗτος ἐκ γενετῆς κερασφόρος, τραγόπους, γενειῶν καὶ σιμὸς τὴν δῖνα, δασὺς καὶ ἔχων οὐράν, ἔπαιζε τὴν σύριγγα καὶ συνέπαιζε πάντοτε ἐπὶ τῶν ὁρέων καὶ τῶν δασῶν μετὰ τῶν νυμφῶν. Ἐρμῆς* ἥτο καὶ οὗτος προστάτης τῶν ποιμνίων, λεγόμενος νόμιος, ἐπιμήλιος, κριοφόρος κτλ. καὶ συμπατητῆς τῶν Νυμφῶν. Βακχεῖος* ἥτο δὲν Διόνυσος, δστις παρίσταται πολλάκις συνοδευόμενος ὑπὸ παροινοῦντος θιάσου Σατύρων, Σειλη-

νῶν, Νυμφῶν καὶ Μουσῶν, ἥρεμος καὶ γαλήνιος αὐτὸς ἐν τῷ μέσῳ. ναίων ἐπ' ὄρέων, εἰς τὸν Κιθαιρῶνα, τὸν Παρνασσὸν καὶ εἰς ἄλλα ὅρη ἔτελοῦντο νυκτεριναὶ ἔορται. Ἐλικωνιάδων* ἦσαν αἱ Ἐλικωνιάδες Μοῦσαι, ἀποκληθεῖσαι οὕτως, ἐπειδὴ διέμενον μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τὸ ὅρος Ἐλικῶνα τῆς Βοιωτίας, 1570 μ. ὕψους, κατάφυτον καὶ συσκίους ἔχον καὶ τερπνάς πεδιάδας.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (1109 - 1185)

Λεξιλογικαί. συναλλάσσω = συντυγχάνω, συναντῶ· ἡ μετοχὴναντιωμι. **σταθμῶμαι** = εἰκάζω, συμπεραίνω. **πρέσβεις** = πρεσβύται. **ξυνάδει** = συμφωνεῖ. **σύμμετρος** = ἴσοχρονος, ὅμηλιξ (δηλ. καὶ αὐτὸς γέρων) πλεονάζ. μετὰ τὸ ξυνάδει. ἐν μακρῷ γήρᾳ, ἀντὶ ἀπλῆς δοτ., προσδ. ἀναφορ. **τῷδε τάνδρῳ** = τῷ Κορινθίῳ ἄγγελῳ. **σύ**, τοῦτο λέγει ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν κορυφαῖον τοῦ χοροῦ, ἐνῷ ἀνωτέρῳ διὰ τοῦ: πρέσβεις προσεφώνησεν ὅλον τὸν χορόν. **προύχοις** ἄν μου τῇ ἐπιστήμῃ = δύνασαι νὰ εἶσαι ὑπέρτερος ἐμοῦ κατὰ τὴν γνῶσιν· τὸ ἐπιστήμῃ ἐνέχει ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σταθμᾶσθαι. **γάρ**, αἰτιολ. τὸ ἐννοούμενον ἐκ τοῦ προηγ. στίχου: προύχω τῇ ἐπιστήμῃ. **εἴπερ** τις ἄλλος, ἐπιτείνει τὴν ἐννοιαν τοῦ πιστός, ἐνῷ διὰ τοῦ ὡς νομεὺς ἀνὴρ περιορίζει τὴν προηγουμένην ἐπίτασιν (δις δύναται νὰ εἶναι πιστὸς ἐνας ἀνὴρ βοσκός). **δευρό** μοι βλέπων = στρέφων τὰ βλέμματά σου ἐδῶ πρὸς ἐμὲ (ἴνα καὶ ἐκ τῶν βλεμμάτων καὶ τῆς ὅλης στάσεώς του ἀνεύρῃ τὴν ἀλήθειαν, διότι διοῦλος ἰδὼν τὸν Κορίνθιον ἄγγελον καὶ ἀναγνωρίσας αὐτὸν καὶ φοβούμενος, διτὶ θὰ ἐρωτηθῇ ὑπὸ τοῦ φονέως τοῦ Λαίου, εἶναι περιδεῆς καὶ βλέπει κάτω). **ἡ** = ἦν. **οἴκοι τραφεῖς** = οἰκοτραφῆς (τοῦτο λέγει μετά τινος ὑπερηφανείας διοῦλος, διότι οἱ οἰκογενεῖς δοῦλοι ἀπέλαυνον ἰδιαιτέρας ἐμπιστοσύνης παρὰ τῶν κυρίων των). **μεριμνῶν** = ἐπιδιδόμενος. **ἡ βίον τίνα (ἔχων)** = πῶς ζῶν. **ξύναυλός είμι** = συγκαταλίζομαι, συνδιανυκτερεύω. **ἥν μὲν Κιθαιρῶν** (ἐνν. οὖ ἥν ξύναυλος). **πρόσχωρος (τῷ Κιθαιρῶνι)** = πλησιόχωρος, γειτονικός. **τόνδε (τὸν Κορίνθιον ἄγγελον)**. **τῇδε που** = ἐκεῖ κάπου. **μαθῶν** = γνωρίσας αὐτόν. **καὶ λέγεις** = λοιπὸν ἐννοεῖς. **ἢ συναλλάξας**, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ οἰσθα, ὅπως καὶ τὸ μαθών, διαφέρει δὲ τοῦ μαθών κατὰ τὸ διτὶ τὸ μὲν μαθών ἐννοεῖ, διτὶ τὸν ἐγνώρισε καλῶς, τὸ δὲ συναλλάξας δηλοῖ.

ἀπλῆν ἐκ συναντήσεως γνωριμίαν. οὐχ ὕστε = οὐκ οἶδ̄ ὕστε. κούνι-
δέν γε θαῦμα = καὶ οὐδόλως βέβαια παράδοξον εἰναι τοῦτο (τὸ μὴ
δύνασθαι εἰπεῖν ἐν τάχει...). ἦμος = ὅτε..., χρον. πρότασις ἀντὶ εἰ-
δικῆς. τῷδε τάνδοι, ἐνν. τὸν Θηβαῖον ποιμένα. ἔξι ἥρος εἰς ἀρκτοῦ-
ρον = ἀπὸ τῆς ἀνοίξεως μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ φυινοπώρου. τρεῖς ὅ-
λους ἑκμήνους χρόνους = ἐπὶ τρία ὀλόκληρα ἑξάμηνα. τάμα ἔπαν-
λα = εἰς τὰ μανδριά μου. σταθμά, ταυτόσημον πρὸς τὸ ἔπαντα.
πεπραγμένον = πραγματικόν, ἀληθὲς (κατηγ. τοῦ τι). ἐκ μακροῦ
χρόνου, ἐνν. ἡ ἐναντιωμ. μετοχ. δύντα. ως ἐμαυτῷ θρέμμα θρεψαί-
μην ἔγω = ἵνα ἀναθρέψω αὐτὸν ἵδιον μου τέκνον. ἴστορῶ = ἐρευ-
νῶ, ἐρωτῶ νὰ μάθω. ὁ τᾶν = ὁ φίλε, φίλε μου· (λέγει μετά τινος
ὑπερηφανείας, ὅτι τὸ παραδούθὲν εἰς αὐτὸν βρέφος κατέλαβε βασιλικὸν
ἄξωμα). οὐκ εἰς ὅλεθρον; ἐνν. ἀπει. ἄ, ἐπιφρόνημα ἐν χρίσει πρὸς
ἐκφραστιν ποικίλων συγκινήσεων· ἔδω ἐιναι ἐφεκτικόν. κολάζω = τι-
μωρῶ (πρὸς σωφρονισμόν)· ἔδω σημ. ἐπιπλήττω ἐνέχει δὲ εἰρωνείαν,
διότι ἐπὶ δούλου δὲν δύναται νὰ λεχθῇ κολάζει, ἀλλὰ μόνον κολάζεται.
Παρατηρητέα ἡ διάφορος αἰσθηματικὴ κατάστασις τῶν διαλεγομένων
προσώπων. ‘Ο μὲν Κορίνθιος αἰσθηματικῶς φαίνεται ἀφελῆς, φαι-
δρὸς καὶ θριαμβεύων, ὁ γέρων ποιμὴν εἰναι ἐμβρόντητος καὶ μεστὸς
ἀγωνίας καὶ ἀνησυχίας, δ Ὁδίποιος ἀνυπόμονος, πλήρης δργῆς διὰ
τὴν ἔστω καὶ ἐπ’ ὀλίγας στιγμὰς ἀναβολὴν τῆς ἑκμυστηρεύσεως τῶν
γεγονότων, δ δὲ χρόδος δεικνύει μὲν τὸ ἐνδιαφέρον του, ἀλλ’ ἐν ἀφε-
λείᾳ καὶ ἀγνοίᾳ καί, τέλος, δ θεατῆς μὲ φοίκην βλέπει ἀπὸ στιγμῆς
εἰς στιγμὴν προσεγγίζουσαν τὴν φοβερὰν ἀποκάλυψιν. ὁ φέριστε,
‘Ομηρ ὑπερθετ., λέγεται καὶ φέρτατος = ἄριστος, κράτιστος. τί ἀ-
μαρτάνω ; = ποίαν παρεκτροπὴν κάμων ; οὐκ ἐννέπων (ἐνν. τὸ ὁ-
ἀμαρτάνει), μετχ. αἰτιολ. = διότι δὲν ἀναφέρεις... ἀλλως = ματαί-
ως, ἀνωφελῶς (ἐνν. διὰ τοῦ ἀλλως ὅτι, ἀντὶ νὰ φέρῃ καὶ λὸν εἰς τὸν
Οἰδίποδα, τοῦναντίον συντελεῖ εἰς τὸν ὅλεθρον του). πρὸς χάριν =
ἄνευ τιμωρίας, μὲ τὸ καλό. κλαίων = τιμωρούμενος, κατόπιν τιμω-
ρίας. αἰκίζομαι (ως καὶ τὸ ἐνεργητικὸν αἰκίζω) = μεταχειρίζομαι
βλαβερῶς, βισανίζω (παρατηρητέα ἡ μεγάλη δειλία τοῦ ποιμένος διὰ
τὴν καλυτέραν πλοκὴν τῆς ὑποθέσεως τοῦ δράματος). οὐχ ως τάχος
τις τοῦδ’ ἀποστρέψει χεῖρας ; (ἐτέθη ἀντὶ προστακτικῆς) = δὲν θὰ
γυρίσῃ τις δύσιστρα ταχέως τὰς χεῖρας τούτου ; δύστηνος, ἐνν. ἔγω. ἀν-
τὶ τοῦ ; (ἐνν. κελεύεις στρέψαι χεῖρας) = ἐνεκα ποίας αἰτίας ; ὃν οὐ-

τος ίστορεῖ = διὰ τὸν δποῖον οὗτος σὲ ἔρωτῷ. ὀλέσθαι δ' ὥφελον τῇδ' ἡμέρᾳ = εἴθε νὰ εἴχα χαθῆ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν (καθ' ἦν τὸν ἔδωσα). εἰς τόδε, εἰς τὸ διάσθαι. τοῦνδικον = τὸ διηθές, ἐκεῖνο ποὺ ἐπιβάλλει τὸ δίκαιον. διόλλυμαι, ἀντὶ μέλλοντος. τοιβὴ = βραδύτης, ἀναβολή. εἰς τριβὰς ἐλᾶ (μέλλ. τοῦ ἐλαύνω) = θὰ προβῆ διὰ χρονοτριβῶν εἰς ἀναβολάς. οὐ δῆτ' ἔγωγε (εἰς διατοιβὰς ἐλῶ). ἔμὸν μὲν (ἐνν. οὐκ ὄντα). τις, ἀντὶ τι γεννημάτων, κατὰ σύνεσιν. ἐγγενῆς = συγγενής. λέγειν, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ δεινῷ. πρόδε αὐτῷ τῷ δεινῷ = ἐπ' αὐτοῦ ἀναμφισβητήτως τοῦ φοβεροῦ. ἐκληζετο, λέγει οὕτως ἀντὶ ἦν, διὰ νὰ μετριάσῃ τὸ φοβερὸν τοῦ πράγματος. ἢ γὰρ = ἀλήθεια λοιπόν. ὡς πρὸς τί χρείας; = πρὸς ποίαν ἀνάγκην, πρὸς ποῖον σκοπόν; ὡς ἀναλώσαιμι νιν (ἔξαρτ. ἐκ τοῦ δίδωσιν, ὅπερ εἶναι ίστορ. ἐνεστῶς) = ἵνα τὸν θανατώσω. τεκοῦσα, ἐναντιωμ. μετχ. τλήμων = ἡ σκληρά. θεσφάτων (γεν. ἀντικ.) ὄκνῳ = φοβουμένη τοὺς δυσοιώνους χρησμούς. τοὺς τεκόντας, ἐνν. τὸν πατέρα, διότι τοῦτον ἔλεγεν δὲ χρησμός. κατοικτίζω = αἰσθάνομαι μεγάλην συμπάθειαν. γεγών (κατηγρ. μετχ.) = δτι ἔχεις γίνει (ἐδῶ ἡ ἀναγνώρισις ἐπῆλθε πλήρης). ἄρα = λοιπόν, ὡς βλέπω ἐκ τῶν ὑστέρων. ἔξήκοι ἀν σαφῆ = θέλουσιν ἐκδηλωθῆ, ἐκπληρωθῆ σαφῶς. προσβλέψαιμι = δύναμαι νὰ σὲ προσβλέψω. φύς, δύμιλῶν, κτανῶν (ἔξαρτῶνται ἐν τοῦ προηγ. δήμ. τίνος εἴδους μετοχαὶ εἶναι ;). ἀφῶν, ἐνν. τὴν μητέρα. οὓς τε, ἐνν. τὸν πατέρα. δύμιλῶ = συνευρίσκομαι.

Πραγματικαὶ (στίχ. 1123 κ. Ἑ.) δοῦλος^{*} ἀξιόπιστοι δοῦλοι, καὶ ιδίᾳ οἰκογενεῖς, δπως δὲ παρὸν δοῦλος ιοῦ Λαΐου, ἀνελάμβανον πολλάκις τὴν ἐπίβλεψιν μεγάλης ἐκτάσεως κτημάτων ἢ πολλῶν ποιμνίων, δμοίως δὲ τοιαῦται δοῦλαι ἀνελάμβανον τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐν τῷ οἴκῳ πραγμάτων καὶ ἀπέλαυνον ιδιαιτέρας ὑπολήψεως παρὰ τῶν δεσποτῶν αὐτῶν. εἰς ἀρκτοῦρον^{*} οἱ ἀρχαῖοι πολλάκις ἐκανόνιζον τὸν χρόνον ἐκ τῶν ἀστερισμῶν^{*} ἡ ἐπιτολὴ δὲ τοῦ ἀρκτούρου γίνεται κατὰ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου, δτε ἄρχεται καὶ τὸ φενίνόπωρον. ἐκμήνους χρόνους^{*} καὶ κατὰ τὸν σημερινὸν χρόνους οἱ χωρικοὶ καὶ οἱ ποιμένες κανονίζουν τὰς συμφωνίας των ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἔξαμήνων, π. χ. ἀπὸ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου μέχρι τοῦ Ἀγίου Δημητρίου, καθ' ὃ δηλ. διάστημα, λόγῳ τοῦ καλοῦ καιροῦ, τὰ πούμνια διδηγοῦνται εἰς βοσκάς. οὐκ εἰς ὀλεθρον κτλ.^{*} ὁ θεράπων ἀρχίζει ν' ἀναγνωρίζῃ, δτι ὃ

Οιδίπους εἶναι υἱὸς τοῦ Λαῖον, καὶ ἐπομένως πατροκτόνος, ἐνῷ μέχρι τοῦδε ἔγγνωρίζεν αὐτὸν μόνον ὡς φονέα τοῦ κυρίου του, καὶ διὰ τοῦτο ἀποτρέπει τὸν Κορίνθιον νὰ προχωρήσῃ εἰς περαιτέρω ἀποκαλύψεις. **κλαίων δ' ἔρεις** οἱ δοῦλοι ὑπεβάλλοντο εἰς φοβερὰς βασάνους καὶ τιμωρίας ἐν περιπτώθει σοβαρῶν παραπτωμάτων, κλοπῆς, ἀνυπακοῆς κλπ., δισάκις δὲ προσήρχοντο ὡς μηνυταὶ ἢ ὡς μάρτυρες πρὸ τοῦ δικαστηρίου, καὶ εἰς μαστιγώσεις ἀκόμη ὑπεβάλλοντο, διὰ νὰ διακριθωθῇ τὸ ἀξιόπιστον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, ὅπως καὶ κατωτέρω ἐν στίχῳ 1154 δηλοῦται. Στίχ. 1185 μετὰ τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ Οἰδίποδος, οὗτος μὲν εἰσέρχεται εἰς τὰ ἀνάκτορα διὰ τῆς μέσης θύρας, δὲ δὲ Κορίνθιος ὄγγελος ἀπέρχεται διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου, ἵνα μεταβῇ εἰς Κόρινθον.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (1186 - 1222)

Στροφ. α' (1186 — 1196)

Λεξιλογικαί. ὡς = πόσον. ἵσα, ἐπίρρ. = ἔξ ἵσουν. καὶ = δπως (πολλάκις δ καὶ ἔχει σημ. δμοιωματικὴν μετὰ τὰ δμοιότητος σημαντικά, δπως εἶναι ἔδω τὸ ἵσα). ἐναριθμῶ = λογαριάζω, θεωρῶ. τῆς εὐδαιμονίας, τὸ ἀρθρ. σημ. τῆς πολυυμνήτου, τῆς πολυποθήτου. τοσοῦτον ἵσον = τόσον μόνον ὅστε. δοκεῖν, ἐνν. ἀντικ. εὐδαιμονεῖν = ὅστε νὰ φαίνηται (δηλ. νὰ νομίζῃ καὶ νὰ νομίζηται παρὰ τῶν ἄλλων) δτι εὐτυχεῖ. καὶ δόξαντα = καὶ εὐθὺς ὡς φανῇ (θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν ταχεῖαν μετάβασιν ἀπὸ τῆς εὐτυχίας εἰς τὴν δυστυχίαν). ἀποκλῖναι = ν ἀποκλίνῃ, νὰ καταπέσῃ ἀπὸ τοῦ ὑψους τῆς εὐτυχίας εἰς τὸ ἀντίθετον (εἰς τὴν δυστυχίαν). Οἰδιπόδα, δωρικὸς τύπος ἀντὶ Οἰδίπου, χρησιμοποιούμενος ὑπὸ τῶν τραγικῶν εἰς τὰ μελικὰ μέρη. τὸν σὸν δαίμονα = τὴν ἴδικήν σου τύχην ἢ ἀναφορὰ τοῦ: τὸν σὸν ἔξαιρει τὸ παράδειγμα τῆς τύχης τοῦ Οἰδίποδος.

°Αντιστρ. α' (1197 — 1203)

Λεξιλογικαί. δστις ἐκράτησας, ἀναφορ. αἰτιολ. πρότ. = διότι σὺ ἔγινες κύριος. καθ' ὑπερβολὴν (ποσοτ. προσδιορ. τοῦ) τοξεύσας = ὑπερβολικὰ ἐπιτυχῶν εἰς τοὺς ἀγῶνας σου (μεταφ. ἀπὸ τοῦ τοξότου, προσπαθοῦντος νὰ ἐπιτύχῃ τὸν στόχον του). τοῦ πάντ' εὐδαιμονος ὅλβου = τῆς κατὰ πάντα εὐτυχοῦς μακαριότητος. κατά... φθίσας (τιμησις) = ἔξολοθρεύσας, καταστρέψας. γαμψῶνυξ, προσδιορ. τό: παρθέ-

νον χρησμωδόν· ὀνομάζετο δὲ χρησμωδός, λόγῳ τοῦ ἀκαταλήπτου αἰνίγματος, ἔχοντος ἀνάγκην μαντείας πρὸς λύσιν, ἢτοι αἰνίγματώδης. ἀνέστας = ἡγέρθης, ἦνωρθώθης. πύργος θανάτων = προπύργιον κατὰ τῶν θανάτων (ἡ γεν. εἶναι ἀντικείμεν.), θανάτους δὲ ἐννοεῖ τοὺς προελθόντας ἐκ τῆς μὴ ἐπιτυχοῦς λύσεως τοῦ αἰνίγματος τῆς Σφιγγός.

Στροφ. β' (1204 — 1212)

Λεξιλογικαί. ἀκούειν, προσδιορ. ἀναφορᾶς, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀθλιώτερος· ἐνν. ἡ γεν. σοῦ ἀντικ. τοῦ ἀκούειν = ὡς πρὸς τὸ νὰ ἀκούῃ τίς σε (τοὺς θρήνους σου). **ἄται** = ἄγοιαι, σκληραὶ δυστυχίαι. ἐν πόνοις = ἐν βασάνοις· προσωποποιοῦνται ἀμφότερα, λόγῳ τοῦ ἔνυνοικος. **ἔνυνοικος**, ἐνν. ἐκ τοῦ ἀθλιώτερος τὸ μᾶλλον = συνοικεῖ, κατέχεται περισσότερον ἀπὸ σὲ κλπ., ἀντικείμενα δὲ τοῦ ἔνυνοικος εἶναι ἡ ἀπλῆ δοτ. **ἄταις** καὶ ἡ ἐμπρόθ. ἐν πόνοις, ἀλλαγῆ (δοτ. δργαν.) = διὰ τῆς μεταβολῆς. **αὐτὸς** = δ αὐτός. **λιμήν**, ἐννοεῖ τὸν γαμήλιον λιμένα. **θαλαμηπόλος** = δ πελόμενος, δ ἀναστρεφόμενος ἐν τῷ θαλάμῳ (ὡς σύζυγος). **πεσεῖν** = ὤστε νὰ πέσῃ. **ἄλοξ** = αὐλαξ, κοίτη, γυνὴ (μεταφρ. ἐκ τοῦ γεωργ. βίου). **πατρῷαι** **ἄλοκες** = ἡ πατρικὴ κλίνη. **εἰς τοσόνδε** (ἐνν. χρόνον) = ἐπὶ τόσον πολὺ χρονικόν διάστημα. **φέρειν** = νὰ σὲ ἀνεχθῇ. **σῆγα** = σιωπηλῶς, ἀδιαμαρτυρήτως.

Ἀντιστρ. β' (1213 — 1222)

Λεξιλογικαί. **ἐφεύρε** = ἐφερεν εἰς φῶς, ἀπεκάλυψε. **πάνθ'** ὁρῶν **χρόνος** = δ πάντα βλέπων (καὶ ἐπομένως ἀποκαλύπτων) χρ., προσωποποίησις τοῦ χρόνου. **ἄγαμον** γάμον = κακόγαμον γάμον σχ. δεξύμωρον. **τεκνοῦντα** καὶ **τεκνούμενον**, καθ^δ ὑπαλλαγὴν αἱ μετοχαὶ ἀπεδόθησαν εἰς τὸν γάμον ἀντὶ εἰς τὸν Οἰδίποδα, ἔπειτε ἅρα νὰ λεχθῇ κατὰ γεν. τεκνοῦντος καὶ τεκνουμένου (Οἰδίποδος). **εἴδομεν** = εἰδον. **περιάλλα** = ὑπεροβοικά, σφροδότατα· διὰ τοῦ μορ. ὡς ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ. **ἰαχέω** = θρηνῶ, ἐκβάλλω κραυγήν. **τὸ δ'** ὁρθὸν **είπεῖν** = διὰ νὰ εἴπω ὅμως τὴν ἀλήθειαν. **ἀνέπνευσα** = ἔλαβον ἀναπνοήν, ἀναψυχήν. **κατεκοίμασα** = ἔκλεισα τοὺς ὅφθαλμούς μου, παραδοθεὶς εἰς ἥσυχον ὄπνον.

Πραγματικαί. **ἰὼ γενεαί** δ χρόδος ἐν τῷ τετάρτῳ τούτῳ στασίμῳ οἰκτίζει τὸ εὑμετάβλητον τῆς ἀνθρωπίνης τύχης· ποβλ. τὸ τοῦ

ἀγγέλου ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ «οὐκ αἰνέσαιμ» ἀν οὔτε μεμφαίμην ποτέ, τύχη γάρ δρόθοι καὶ τύχη καταρρέπει τὸν εὐτυχοῦντα τόν τε δυστυχοῦντα ἀεί...» διοίως τὸ τοῦ Πινδάρου «τί δέ τις; τί δ' οὐ τις: σκιᾶς ὅναρ ἄνθρωπος...». χρησμφόδος* λόγῳ τῆς ἀσαφείας τοῦ αἰνίγματος καὶ διότι τοῦτο ἀπηγγέλλετο ἐμμέτρως ἐν ἔξαιμέτρῳ. ἀνέτινευσα - κατεκοίμασα* ἐνν. τὴν παλαιὰν εὐεργεσίαν τοῦ Οἰδίποδος, διε^τής ήση πόλις ἀπηλλάγη τῆς Σφιγγός.

ΕΚΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (1223 - 1296)

Λεξιλογικαί. ἔξαγγελος* δονομάζεται οὕτω, διότι ή ἀγγελία γίνεται ἐκ τῶν ἔνδον τῶν ἀνακτόρων πρὸς τὰ ἔξω, εἶναι δὲ ίδιος ὁ ὑποκριτής, δὲ διότις ὑπεδύνετο τὸ πρόσωπον τοῦ ποιμένος, ἔξέρχεται δὲ ἐκ τῶν ἀνακτόρων διὰ τῆς δεξιᾶς πλαγίας θύρας. ἀρεῖσθε (ὁμ. ἀρνυμαι) = θὰ λάβητε, θὰ αἰσθανθῆτε. ἔγγενως = συγγενικῶς, καὶ ἐπομένως: εἰλικρινῶς. νίψαι ἀν (δ. νίζω) καθαριμῷ = ἡθελον καθαρίσει διὰ καθαριστηρίου λουτροῦ. στέγην (συνεκδ.) = ἀνάκτορα. τὰ δ' αὐτίκα... τὸ πλῆρες θὰ ἦτο: κακὰ τοσαῦτα, ὅσα τὰ μὲν κεύθει, τὰ δ' αὐτίκα εἰς φῶς φανεῖ. κεύθω = κρύπτω. ἐκόντα κούκλακοντα (σχ. ἐκ παραλλήλου). πημονὴ = δυστυχία. αὐθαίρετοι = προελθοῦσαι ὑπὸ τοῦ ίδιου. βαρύστονος = δὲ βαρέως πενθούμενος, λυπηρότατος, θλιβερώτατος. ὁ μὲν τάχιστος τῶν λόγων κτλ., προειαγγελτικὴ παράμεσις τῆς ἀκολούθου προτάσεως: τέθνηκε θεῖον Ἰοκάστης κάρα, εἰτέειν, δποκ. ἐμέ, μαθεῖν δποκ. δμᾶς. τάχιστος εἰτέειν = συντομώτατος. θεῖον Ἰοκάστης κάρα, περίφρασις (θεῖον διὰ τὴν βασιλικὴν ίδιότητα, ήτις θεόδην προίρχετο). οὐ πάρα = πάρεστι (ἐνν. ήμιν). ή γάρ ὅψις οὐ πάρα = διότι δὲν τὰ εἰδομεν. ἔνι = ἔνεστι. πενθη, β'. ἐν. πρόσ. δριστ. μέλλ. τοῦ πυνθάνομαι. θυρῶν = προπυλών, ή ἔξωτερικὴ πρὸς τὴν δόδον θύρα. ίετο = μετὰ σπουδῆς ἐφέρετο. λέχη (διότι ἔξ αυτῶν ἐχάθη). ἀκμαὶ = ἀκρα· ἐδῶ σημ. χειρες, ἀλλαχοῦ πόδες. κόμην σπῶσα = βιαίως μαδῶσα τὴν κόμην. ἀμφιδεξίοις, ἀντὶ ἀμφοῖν = δι^τ ἀμφοτέρων (δηλ. δσον ἐνήργει ή δεξιά, τοσοῦτον καὶ ή ἀφιστερά: τὸ ἐπίθ. πρὸς ἔξαρσιν τῆς μανίας, μεθ' ής ἐκτύπα τὴν κόμην της). ἐπιφράσσω = πλείω μεθ' ὁρμῆς (μετὰ πατάγου). τῶν παλαιῶν σπερμάτων = τῶν παλαιῶν γάμων μετὰ τοῦ Λαίου. δύστεκνον παιδουργίαν (τὸ ἀφηρ. ἀντὶ τοῦ συγκεκρ. παιδοποιὸν) = γεννήσασαν παιδὰ φύσιν. γοᾶτο δ' εὐνάς = ἐθρήνει δὲ γοε-

ρῶς διὰ τὴν συζυγικὴν κλίνην. διπλοῦς, ἀντὶ διπλοῦν κακόν, οὗ ἐπεξ. εἶναι τὰ ἑπόμενα (ἐννοεῖ δὲ ἐκ τοῦ Λαίου τὸν Οἰδίποδα καὶ ἐκ τοῦ Οἰδίποδος τὰ τέκνα του). ἐκ τῶνδε = μετὰ ταῦτα. δπως ἀπόλλυται (πλαγ. ἔρωτ. πρότ.) = πῶς ἀπέθανε. εἰσπαίω = μετὰ βίας εἰσοιδιῶ, εἰσπιθῶ. ύφ' οὖ, ἀναγκ. αἴτ. οὐκ ἦν (ἥμιν) = δὲν ἦτο δυνατὸν εἰς ήμᾶς. ἐκθεῶμαι = προσέχω, παρακολουθῶ μέχρι τέλους. λεύσσω = παρατηρῶ περιπολῶ = περιφέρομαι ὁσάν κατεχόμενος ὑπὸ μανίας. πορεῖν, ἀόρ β'. τοῦ καθ' ὑπόθ. λομβανομένου ως ἐνεστῶτος πόρω = προσφέρω, πορέχω. γυναῖκά τ' οὐ γυναῖκα, σχ. δξύμ. ὅπου κίχοι (δ. κιχάνω = ενδίσκω), πλαγ. ἔρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ ἐρευνῶν, δπερ ἔξιπακούεται κατὰ ζεῦγμα ἐκ τοῦ ἔξαιτῶν. διπλῆν ἄρουραν = διπλοῦν ἀγρὸν (ἐν φέταρη καὶ ἔσπειρε), διπλῆν μητέρα. οὖ = ἑαυτοῦ αὔω = φωνάζω. δεινόν, σύτ. ἀντικ = φοβερὰν κραυγήν. ώς ύφηγητοῦ (ἐνν. ή ἀπόλ. μεχ. ὅντος) ως εἰς ὑφηγεῖτο = ὑπεδείκνυέ τις τὴν δδόν. ἐνάλλομαι = ἐφοιδιῶ, ἐπιπίτω. διτλαῖ πύλαι = διφυλλος θύρα. κλεῖθρα = τοὺς μοχλοὺς (τοὺς μανδάλους). πυθμένων = τῶν στηριγμάτων τοῦ μοχλοῦ ἐπὶ τῶν παραστάδων. κοῖλα, προληπτ. κατηγορ. = ὡς ε νὰ γίνουν κοῖλοι, νὰ καμφθοῦν. κάμπιπτει στέγη = καὶ εἰσώρησεν εἰς τὸ δωμάτιον. ἐώρα (μόνον ἐδῶ ἀπαντᾷ, ἀλλοιοῦ αἰώρα) = τὸ δργανον, δι' οὐ τις μετεωρίζεται, δ βρόχος. πλευταῖς ἐώραις = μὲ πλεκτὸν σχοινίον. δπως = μόλις. δεινὰ βρυχηθεῖς = βρυχησάμ νος (βρυχήσομαι) (μεταφ. ἐκ τοῦ λέοντος) = ἀφ' οὗ ἔξεβαλε φοβερὸν βρυχηθμόν. ἀρτάνη (ἀρτάω = κρεμῶ) = τὸ σχοινίον, δι' οὐ τις ἀρτᾶς ἢ ἀρτᾶται = ἀγχόνη. χαλάω· ω = χαλαρώνω, λύω. δεινὰ δ' ἦν τάνθένδ' ὄραν = φοβερὰ δὲ ἦσαν τὰ μετὰ ταῦτα ως πρὸς την ὄψιν. είματα = ἐνδιματα. χρυσήλατος = δ κατειργασμένος ἐκ σφυρηλάτου χρυσοῦ. ἐκστέλλω = κουμβώνω ἢ καρφώνω διὰ πόρης τὸ ἔνδυμα πρὸς συγκράτησιν αὐτοῦ ἢ πρὸς στολισμόν. ἄρας = σηκώσας ὑπεράνω τῶν δφθαλμῶν, ίνα τὸ κτύπημα είναι ίσχυρότερον), ἀντικ. τὰς περόνας. ἄρθρα τῶν αύτοῦ κύκλων, περίφρ. = τοὺς δφθαλμούς του. ὁδούνεκα = ὅτι. οὐκ ὄψοιντο = δὲν θέλουσι βλέπει ἐν τῷ μέλλοντι. ἔπασχε... ἔδρα, διὰ τοῦ α' ἐνν. τὸν μετὰ τῆς μητρός του ἀνθροί γάμον, διὰ δὲ τοῦ β' τὸν φόνον τοῦ πατρός. ἐν σκότῳ = μέσα εἰς σκοτάδι. ὄψοιατο ἐν σκότῳ (δένυμωρ.) = δὲν θὰ ἔβλεπε καθόλου. οὓς μὲν οὐκ ἔδει (ἰδεῖν), ἐνν. τοὺς πατέρας του. οὓς δ' ἔχοηςεν (ἐνν. ἰδεῖν), ἐνν. τοὺς γονεῖς· ἔφυμνῶν = ἀνοιμάζων, καταρώμενος.

ἀράσσω = κτυπῶ ἰσχυρῶς· μετὰ τούτου συναπτέον τὸ πολλάκις τε κοῦχ ἄπαξ. φοίνιος = αἷμόφυρος. γλήνη = κόρη τοῦ ὁφθαλμοῦ. ὄμοῦ = ὄμοῦ τῷ ἀράσσειν = συγχορόνως μὲ τὸ κτύπημα τῶν ὁφθαλμῶν. τέγγω = βρέχω, νγραίνω. ἀνίημι = ἐκβάλλω, ἐκχύνω. οὐδ' ἀνίεσαν φόνου μυδώσας (μυδάω = είμαι ὑγρός, διάβροχος) σταγόνας = καὶ δὲν ἔξεχουναν ἀπλῶς σταγόνας διαβρόχους ἐξ αἵματος. ἀλλ' ὄμοῦ = ἀλλ' εὐθύς. μέλας ὄμβρος χαλάζης αἵματος (αἵματόεις = αἵματηρδος) = μαύρη αἵματηρά βροχὴ χαλάζης. τέγγω = χύνω. ἔρρωγεν (ὅγηγνυμι) = ἔχουν ξεσπάσει. οὐ μόνου κάτα = οὐχὶ μόνον κατὰ τοῦ ἐνὸς (τοῦ Οἰδίποδος). συμμιγῆ = ἀνάμεικτα. ὄνόματα = εἰδη. ἐν τίνι σχολῇ κακοῦ = εἰς ποίαν παῦσιν κακοῦ, ποῦ ἐσταμάτησεν ἡ συμφορά του. βοᾷ = μετὰ βοῆς παφαγγέλλει. διοίγω = ἀνοίγω. δηλοῦν τινα = νὰ φανερώσῃ τις. τὸν μητρός, ἐνν. μιάστορα (ἢ ἀλλην παρεμφερῆ πρὸς αὐτὴν λέειν) σχῆμα. ἀποιωπήσεως, ἐπειδὴ ὁ ἄγγελος ἀποφεύγει νὰ εἴπῃ λέξιν ἀνάρμοστον νὰ λεχθῇ. ὡς όλψων* αἰτιολ. μετοχ., καὶ οὐχὶ τελ. = διότι θέλει νὰ ϕίψῃ. ἀραιός (ἐνν. ὥν) = ὑπὸ τὸ βάρος τῶν καταρῶν διατελῶν (τὰς δποίας καθ' ἑαυτοῦ κατηράσθη). ϕώμης = ἰσχυρᾶς βοηθείας (ἐνν. καὶ εἰς αὐτὴν τό: τινός). νόσημα = πάθημα. ἡ ὕστε φέρειν = ἡ ὕστε δύνασθαι φέρειν. δεῖξει δὲ καὶ σοὶ, ἐνν. ὁ Οἰδίποις ταῦτα. στυγῶ = μισῶ. ἐποικιτίζω = οἰκτίρω αἰσθάνομαι συμπάθειαν. στυγοῦντα = καὶ μισῶν τις.

Πραγματικαί. ἐγγενῶς ἔτι διὰ τοῦ ἔτι θέλει νὰ δηλώσῃ ὅτι πιθανῶς τὰ ἀποκαλυφθέντα τελευταῖα αἰσχη ἐμείσωσαν τὴν ἀγάπην καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀρχόντων πρὸς τὴν οἰκογένειαν τῶν Λαβδακιδῶν. οὔτ' Ἱστρον οὕτε Φᾶσιν* θέλει νὰ δηλώσῃ ὅτι οὕτε τὰ νερὰ τῶν μεγίστων ποταμῶν τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης (Φᾶσις διαρρέων τὴν Κολχίδα καὶ ἐκβάλλων εἰς τὰ ἀνατολικὰ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, Ἱστρος δ σημερινὸς Δούναβις), δὲν δύνανται ν' ἀποπλύνουν τὰ αἰσχη τοῦ οἴκου τῶν Λαβδακιδῶν. ἐκόντα ἀμαρτήματα* ἐκούσια ἀμαρτήματα θεωρεῖ τὴν αὐτοκτονίαν τῆς Ἰοκάστης καὶ τὴν τύφλωσιν τοῦ Οἰδίποδος. χρυσηλάτους περόνας* αἱ Ἀθηναῖαι κατὰ τὸν Ἰστορικοὺς χρόνους μέχοι τῶν χρόνων τοῦ Σοφοκλέους ἔφερον χιτῶνα δωρικόν, συγκρατούμενον περὶ τὸν ὕμους διὰ περονῶν, ἀλλὰ βραδύτερον καὶ κατ' αὐτὸν ἀκόμη τὸν χρόνον τοῦ Σοφοκλέους, ἔφερον τὸν Ἱωνικὸν χιτῶνα μετὰ χειρίδων, συνήθιζον δὲ αὗται νὰ συνάπτωσι τὰ ἐνδύματά των δι-

ώραιών καὶ μὲ πολυτίμους λίθους κεκοσμημένων περονῶν, αἵ δποῖαι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπέληγον εἰς κεφαλὴν ἔχουσαν τύπον ἀνθρώπου, ζῷου δὲ καὶ πραγμάτων.

ΚΟΜΜΟΣ (1297 - 1366)

α') 1297 — 1312

Λεξιλογικαί. ὁ δεινόν... δ Οἰδίπους ἔξερχεται διὰ τῆς μέσης θύρας, δδηγούμενος ὑπὸ ὑπηρέτου καὶ προκαλῶν τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν φρίκην τοῦ χοροῦ. **προσκυρρέω - ὁ** = συναντῶ. **προσέβη** σε = ἔβη ἐπὶ σέ, προσέβαλε σε. **τίς** (ἐνν. ἦτο) ὁ πηδήσας μείζονα τῶν μακίστων = ποῖος ἦτο, ὅστις ἔκαμε μεγαλύτερα ἔχθρικὰ πηδήματα ἀπὸ τὰ μέγιστα. **πρὸς σῇ δυσδ. μοίρᾳ** (ἡ πρὸς σημ. προσθήκην) = ἐκτὸς τῆς ἰδικῆς σου βαρυδαίμονος (δυστυχοῦς) μοίρας· ἡ ἔννοια τῶν λόγων του εἶναι : ἐκτὸς τῆς δυστυχοῦς μοίρας σου, νὰ φονεύσῃς τὸν πατέρα καὶ νὰ νυμφευθῆς τὴν μητέρα, ἐπῆλθε καὶ ἡ ἄλλη, νὰ στερηθῆς τὴν δρασίν σου. **θέλων**, ἔναντιωμ. μετγ. **ἀθρέω - ὁ** = παρατηρῶ μετὰ προσοχῆς. **τοίαν** = διότι τοιαύτην. **ποῖ γᾶς** (γεν. διαιρ.) = εἰς ποῖον μέρος τῆς γῆς (δι' αὐτοῦ φαίνεται ἡ ἀστάθεια τῶν βηματισμῶν τοῦ Οἰδίποδος). **φθογγά** = ἡ φωνή μου. **διαπεπόταται**, δωρ. ἀντὶ διαπεπότηται (διαποτάομαι) = ἔχει μὲ ταχύτητα πετάξει, ἔχει πετάξει μακρὰν (καὶ δηντως διὰ τοὺς τυφλοὺς ἡ φωνὴ φαίνεται διτὶ ἀκούεται μακρὰν καὶ σβέννυται ἐκτὸς τοῦ περιβάλλοντος αὐτοὺς σκοτεινοῦ χώρου). **φοράδην** = δομητικῶς. **ἴν'** ἐνήλω ; (ἀρ. τοῦ ἐνάλλομαι) = εἰς ποῖον βαθμὸν πηδήσας ἐπροχώρησες ; **εἰς δεινὸν** = εἰς φοβερὸν βαθμὸν (ἐνν. ἐνήλατο). **οὐδ' ἀκούστον** = καὶ εἰς ἀνήκουστον. **οὐδὲ** ἐπόψιμον = οὔτε καὶ προσιτὸν εἰς θέαν (ἐκεῖνον, ποὺ δὲν βαστᾷ ἡ καρδιά μας νὰ ἴδωμεν).

Στροφ. α' (1313 — 1320)

Λεξιλογικαί. σκότου νέφος = σκοτεινὸν νέφος. **ἀπότροπον** = ἔκεινο ἀπὸ τοῦ δποίου τις ἀποστρέφεται, φρικῶδες. **ἐπιπλόμενον** (ἐπιπλόμενον) = ἐπελθόν. **ἄφατον** = μὴ δυνάμενον νὰ ἔκφρασθῇ, ὑπερβολικόν. **ἀδάματον** = ἀκαταδάμαστον. **δυσσούριστον** = τὸ δποίον ὑπὸ δυσμενοῦς ἀνέμου προσήχθη. **εἰσέδυν** = βαθέως εἰσέδυσεν. **οἰστρημα** κέντρων = κεντήματα τῶν περονῶν ἐμβάλλοντα μανίαν. **οἶον**

οἶστρημα κέντρων καὶ μνήμη κακῶν εἰσέδυ με = δποία μανιώδης δδύνη ἐκ τῶν περονῶν καὶ ὑπόμνησις τῶν ἀνθρωπιγημάτων μου εἰσεχθῷσε βαθέως εἰς τὴν ψυχήν μου. ἐν τοσοῖσδε πήμασιν = ἐν μέσῳ τόσων πολλῶν συμφιυρῶν σου. **πενθεῖν...** φροεῖν (σῆμα πρωθύστερον) = νὰ ὑποφέρῃς τὸ βάρος διπλῆς δυστυχίας (σωματικῆς καὶ ψυχικῆς) καὶ νὰ ἔχῃς διπλοῦν πένθος.

Ἄντιστρ. α' (1321 — 1328)

Λεξιλογικαί. μὲν = τοὐλάχιστον. **ἐπίπολος** = βιηθός, σύντροφος. **ἔτι μόνιμος** (εἰ) = παριμένεις ἀκόμη κηδεύω = θεραπεύω, ἐνδιαφέρομαι. **οὐ γάρ** με λήθεις = διότι δὲν διαφειγεῖς τὴν προσοχήν μου. **καίπερ σκοτεινὸς** (ὡν) = ἀν καὶ περιβιβλωμαὶ ἀπὸ σκότος, ἀν καὶ εἴμαι τυφλός. **πῶς ἔτλης** = πῶς ἐτόλμησες, πῶς βάσταξεν ἡ καρδιά σου. **τοιαῦτα,** ἐπιρρομ. προσδιορ. = μὲ τοιοῦτον (σκληρὸν) τρόπον. **σᾶς ὄψεις μαράναι** = νὰ μιράνῃς τοὺς λφθιλμούς σου (τὸ μαράναι ἐπὶ τῆς σημασίας κυρίως : ν^ο ἀποξηράνῃς τὴν πηγὴν τῆς δράσεώς σου). **ἔπαιρω** = παρακινῶ, πείθω.

Σιροφ. β' (1329 — 1348)

Λεξιλογικαί. **ὁ κακὰ τελῶν...** ἡ συρρά τῶν λέξ : ὁ τελῶν ἐμοὶ τάδ' ἐμὰ κακὰ πάθεα. **νιν,** τὰς ὄψεις. **οὐ τις ἀλλ'** = οὐ τις ἄλλος ἢ. **ὅρῶντι** (ὑποθ.) βλεπτὸν ἡ στερχτὸν = εἶναι δυνατὸν νὰ βλέπω ἢ νὰ ἀγαπῶ. **προσήγορον** = ἄξιον προσαγορεύσεως. **ἐκτόπιον,** προληπτ. κατηγορ. **ἀπάγετε ἐκτόπιον** = ἀπομακρύνατέ με μακρὰν τῶν τόπων αὐτῶν ἐδῶ. **μέγ' ὀλέθριον,** τὸ μέγα μετὰ τοῦ ἐπιθ. ἐπιτείνει τὴν σημασίαν αὐτοῦ εἰς τὸν ὑπερθετικὸν βαθμόν. **δείλαιος** = δυστυχισμένος. αἱ γεν. **νοῦ** — συμφορᾶς εἶναι τοῦ αἰτίου.

Άντιστρ. β' (1349 — 1366)

Λεξιλογικαί. **ὅστις** = δστισδήποτε (ἀν καὶ γνωρίζῃ τὸν σωτῆρα, δηλ. τὸν Κορίνθιον ἄγγελον, διμιλεῖ ἀσοίστως, ἀδιαφορῶν διὰ τὸν σώσαντα). **ἀγρία** = σκληρά. **πέδη** = δέσμη τῶν ποδῶν **νομάς,** ἐπίθ. (ἐκ τοῦ νομός, νέμομαι = βόσκω) = ἐκτεθειμένος εἰς τὰς νομὰς (βοσκὰς) τοῦ Κιδαιοῦνος. **ἐπιτόδιος** = δ ἐπὶ τῶν ποδῶν. **ἔρυτο,** ἀρόιστ. **β'** (ὁνομαὶ) = ἀπήλλαξεν) ἀπελύτρωσεν. **εἰς χάριν** = πρὸς εὐχαρίστησίν μου. **φίλοισιν** (τοῖς ἔμοις), δηλ. πατρί, μητρί, τέκνοις. **τοσόνδ-**

ἄχος = ἀφορμὴ τόσον μεγάλης θλίψιεως. θέλοντι κάμοὶ τοῦτ' ἄν ἦν = καὶ μὲ τὴν ἴδικήν μου θέλησιν θὰ ἐγίνετο τοῦτο. γ' ἄν ἡλθον = ἥθελον γίνει (κατατίσει). βροτοῖς ἐκλήθην, ἐννοητέος δὲ ἄν, ἢ ὑπόθεσις δὲ ἀμφοτέρων τῶν προτάσεων λαμβάνεται ἐκ τοῦ ἐννοουμένου θανών. ἀφ' ὧν ἔφυν = ἐκείνων, ἀπὸ τῶν δοπίων ἐγεννήθην (δηλ. τῆς μητρός). ὁ όμογενῆς (ἐνεργ. διαθ.) = ὅμοῦ γεννήσας μὲ ἐκείνους. πρεσβύτερον = μεγαλύτερον, κειρότερον.

Πραγματικαί. Ἐν τῷ κομμῷ, τῷ διήκοντι ἀπὸ τοῦ στίχ. 1297 — 1366, δὲ Οἰδίπους ἔξερχεται τῶν ἀνακτόρων δόηγούμενος καὶ στηρίζομενος ὑπὸ δύο ὑπηρετῶν, ἡ θέα δὲ αὐτοῦ ἦτο τόσον οἰκτοῦ, ὥστε οἱ ἀποτελοῦντες τὸν χορὸν ἀπέστρεψαν τὰ βλέμματα, ὃς φαίνεται καὶ ἐκ τῶν κατωτέρων.

ΕΞΟΔΟΣ (1357 - 1530)

α') 1367 — 1415

Λεξιλογικαί. ὅπως σε φῶ, πλαγ. ἔρωτ. προτ. κρείσσων ἥσθια, ἀντὶ ἀπροσ. συντ : κρείσσον γάρ ἦν μηκέτ' εἶναι σε ἢ ζῆν τυφλόν. προσείδον ἄν = ἥθελον προσβλέψει. οἷν δυοῖν ἔργα ἐστὶν εἰργασμένα μοι = εἰς τοὺς δοπίους καὶ τοὺς δύο (γονεῖς μου) ἔχουσι γίνει νῦν' ἔμοῦ ἔργα .. κρείσσονα ἀγχόνης = μείζονος (σκληροτέρας) τιμωρίας ἀξια ἢ ἀγχόνης. ἔφιμερος = ποθητός. βλαστοῦσα, ὑπαλλαγή, ἀντὶ βλαστόντων = γεννηθέντων. προσλεύσσειν ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἔφιμερος. οὐδῆτα (ἦν ἔφιμερος). πύργος = τείχη (μετὰ πύργων, οἱ δοπῖοι ἡσαν περίφημοι ἐν Θήβαις). τῶν = ὄντων τῶν προηγουμένων). κάλλιστα τραφεῖς (ἐναντιωμ. μτχ.) = ἄν καὶ διῆλθον τὸν βίον μου ἀριστα. εἰς = μόνος ἔγω. ἀπεστέρησα, ποῖα τὰ ἀντικείμενά του ; καὶ γένους τοῦ Λαῖου, ἐνν. ἢ μτχ. ὅντα = καὶ τὸν ἀνήκοντα εἰς τὸ γένος τοῦ Λαῖου. κηλῖδα = στύγμα (τὸν ὑπὸ αὐτοῦ γενούμενον φόνον τοῦ Λαῖου). ἔμήν, κατηγορ. ὁρθοῖς = σηκωμένοις, ἀνοικτοῖς. τούτους = τοὺς πολίτας. ἡκιστά γε = καθόλου βεβαίως. τῆς ἀκουούσης δι' ὕπτων πηγῆς = τῆς ἀκουστικῆς πηγῆς. εἰ ἔτι ἦν φραγμὸς = ἐὰν πρὸς τούτοις ἦτο δυνατὸς δ φραγμός, ἐὰν ἡδυνάμην ἀκόμη νὰ φράξω. οὐκ ἄν ἐσχόμην τὸ μὴ ἀποκλῆσαι = δὲν ἥθελον κρατηθῆ ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ ἀποκλεῖσω. ἵν' ἦν = διὰ νὰ ἤμην (τὸ ἵνα μεθ' ὅρισται. ἰστορ. χρόνου τίθεται, ἵνα δηλώσῃ, ὅτι δ σκοπὸς ἥδυντο νὰ γίνῃ, ἀν προηγεῖτο ἡ ἐνέργεια ἢ δηλουμένη διὰ τῆς προτάσεως,

ἐκ τῆς ὁποίας ἔξαρταται ἡ τελ. πρότ.). **τὴν φροντίδα** = τὴν συνείδησιν, τὸν νοῦν. **ἴδιος Κιθαιρών**, προσωποποιεῖ τὸν Κιθαιρῶνα, κινῶν οὕτῳ τὸν ἔλεον τῶν θεατῶν. **ώς μήποτ' ἔδειξα**. τελ. πρότ. μεθ' δριστικοῦ ίστορ. χρόνου (ἵδε προηγουμένην). λόγῳ, ἐνν. διὰ λόγων, καὶ ὅνομα καὶ οὐχὶ πραγματικά. **κάλλος ὕπουλον κακῶν** = κάλλος ὥραιῶν μὲν ἔξωθεν, ἀλλὰ πλῆρες κακῶν ἔσωθεν, κάλλος ὑποκρύπτον κακὰ (ἐκ μεταφορᾶς ἀπὸ τῶν τραυμάτων, τὰ διόπτα φαίνονται μὲν ἔξωθεν λαμπρῶς ιαθέντα, ἔσωθεν δὲ ἀφθονον πύον ἐμπεριέχουσι). **κάλλος κακῶν σχῆμα δέξιμον**, λεχθὲν μετὰ σαρκασμοῦ. **κάκη κακῶν** (γονέων). **νάπη** δασώδης κοιλάς ἡ φάραγξ. **τούμδον αἷμα**, διότι τὸ ἰδικόν του ἡτο τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ τοῦ πατρός. **ύμεν**, δοτ ἡθ. γάμοι, ἐνν. τοὺς τοῦ Λαίου καὶ Οἰδίποδος μετὰ τῆς Ἰοκάστης. **ἡμᾶς** = ἐμέ. **ἀνίημι** = ἀναδίδω. **ἐπιδεικνύω** = φανερώνω. **αἷμ’ ἐμφύλιον** = αἷμα τοῦ αὐτοῦ γένους· τὰ μὲν τρία πρῶτα πατέρας, ἀδελφούς, παῖδας, ἀφορῶσιν εἰς τὸν Οἰδίποδα, δστις δύτως ἡτο πατὴρ καὶ ἀδελφὸς τῶν τέκνων καὶ υἱὸς τῆς συζύγου, τὰ δὲ λοιπὰ τρία νύμφας ἀλπ. εἰς τὴν Ἰοκάστην, οὖσαν νεόνυμφον καὶ γυναῖκα καὶ μητέρα τοῦ Οἰδίποδος, διὰ πάντων δὲ τούτων ὑποδηλοῦ τὸν διπλοῦν γάμον τῇ; **Ἰοκάστης**, μεταχειρισθεὶς πληθυντ. **ἀριθμὸν** ἐπὶ τὸ μεγαλορημονέστερον ἐτέθη δὲ μεταξὺ τούτων τὸ αἷμα ἐμφύλιον, διὰ νὰ δηλωθῇ δτι πάντα ταῦτα ὀφείλοντο εἰς τὰς αἵμουμειξίας. **καλύψατε** = κρύψατε. **Θαλάσσιον**, κατηγορ. = εἰς τὴν θάλασσαν. **ἔνθα μήποτ’ εἰσόψεσθ’ ἔτι** = ἵνα μή με προσατενίσητε πλέον. **ἀξιώσατε θιγεῖν** = κρίνατε ἄξιον νὰ ἐγγίσητε.

Πραγματικαί. ποίοις ὅμμασι προσεῖδον ἄν· οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον, δτι ἡ ψυχὴ ἡτο εἰδῶλον τοῦ σώματος καὶ καὶ ἀκολουθίαν διετήρει καὶ μετὰ θάνατον τὰς αἰσθητικὰς ἰδιότητας αὐτῆς. **ἄγχοντες** ἡ τιμωρία τῆς ἀγχόνης ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, δπως καὶ ὑφ' ἡμῶν, ἡ χειροτέρα τῶν τιμωριῶν. **ὦ Κιθαιρών, ὦ Πόλυβε...** ἐν τριπλαῖς ὁδοῖς, ὦ γάμοι, τέσσαρα σπουδαιότατα σημεῖα τῆς ζωῆς του ἀναπολεῖ εἰς τὴν μηνύμην του.

β') 1416 — 1477

Λεξιλογικαί. ἀλλ’ εἰς δέον πάρεσθ’ ὅδε ὡν ἐπαιτεῖς = ἀλλ’ εἰς κατάλληλον καιρὸν δι’ ἐκεῖνα, τὰ διόπτα ζητεῖς, ἵδον προσέρχενται δι Κρέων. **τὸ πράσσειν καὶ τὸ βουλεύειν, ἔξαρτ.** ἐκ τοῦ πάρε-

στι = ὡστε νὰ ἔκτελῃ καὶ ν^ο ἀποφασίζῃ τίς μοι φανεῖται πίστις ἔνδικος ; = ποία ἐμπιστοσύνη θὰ δειχθῇ πρὸς ἐμὲ δικαίως ; τὸ πάρος = κατὰ τὸν προηγούμενον χρόνον. γελαστὴς = περιφρονητής, περιγελαστής. οὕθ' ὡς ὀνειδιῶν τι τῶν πάρος κακῶν = οὕτε διότι σκοπεύω νὰ σου ἀποδώσω ὄνειδός τι διὰ τὰ προηγούμενα κακὰ (ἐννοεῖ τὴν φιλονικίαν μιταξὺ τοῦ Οἰδίποδος καὶ ἑαυτοῦ καὶ τὰς λαβούσας χώραν ἀντεγκλήσεις). ἀλλ' εἰ... διακόπτων τὴν συνέχειαν ἀποτελεῖται εἰς τοὺς συνοδεύοντας τὸν Οἰδίποδα θεράποντας. γένεθλον = τέκνον, γόνος. τὰ θνητῶν γένεθλα = τοὺς θνητούς. τὴν γοῦν πάντα βόσκουσαν φλόγα ήλιον = τὸ φῶς τοῦ ήλιού τοῦλάχιστον τὸ συντηροῦν τὰ πάντα. τοιόνδ' ἄγος = τοιοῦτον ἐναγῆ, ἀνόσιον. τοῖς ἐν γένει = τοῖς συγγενέσιν. τάγγενη = τὰ τῶν συγγενῶν· ἡ σύντ. : μόνοις γάρ τοῖς ἐν γένει μᾶλιστ' εὐσεβῶς ἔχει δοῶν τὸ ἀκούειν συγγενῆ κακά εὐσεβῶς ἔχει = εἶναι εὐσεβὲς καθῆκον, εἶναι ἐπιβεβλημένον. ἐλπίδος = κακῆς ἐλπίδος, τοῦ φόρβου μου (ἐννοεῖ τὸν φόρβον, τὸν δποῖον εἰχεν, ὅτι δὲ Κρέων θὰ συμπεριεφέρετο ἔναντί του κακῶς). πρὸς σοῦ, οὐδὲ ἐμοῦ = ὑπὲρ σοῦ, πρὸς τὸ ἰδικόν σου συμφέρον, καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ ἰδικόν μου. τοῦ ; = τίνος πράγματος ; ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : καὶ λιπαρεῖς (= ἐκλιπαρεῖς) ὥδε με τυχεῖν τοῦ ; = καὶ μὲ θερμοπαρακαλεῖς τοιουτορόπως νὰ τύχῃς ποίου πράγματος ; ὅπου φανοῦμαι μηδενὸς τῶν θνητῶν προσήγορος = ἐκεὶ ὅπου θὰ φαίνωμαι, ὅτι δὲν θὰ προσαγορεύωμαι ὑπὸ οὐδενὸς ἐκ τῶν θνητῶν. ἔδρασ' ἀν εἰ ἔχοηξον, τί λόγος εἶναι ἔδω ; εἰς τὸ β' ἀν ἐννοητ. πάλιν τὸ ἔδρασα. τί πρακτεον (ἐννοεῖ διὰ τούτου ὅτι ναὶ μὲν δὲ χρησμὸς εἶχεν δρίσει, ὅτι δέον νὰ τιμωρηθῇ δὲ φονεὺς τοῦ Λαῖου, ἀλλὰ τώρα πρέπει νὰ ἐφωτηθῇ ἐκ νέου, τί δέον νὰ γίνη διὰ τὸν Οἰδίποδα, δὲ ποῖος εἶναι καὶ φονεὺς τοῦ πατρός του). πατροφόρης = πατροκτόνος. ἀπολλύναι, τελ. ἀπαρέμφ. ἔξαρτ. ἐκ τῆς κελευστικῆς ἐννοίας, τῆς ἐνυπαρχούσης εἰς τὸ ἐδηλώθη φάτις. ἵν' ἔσταμεν χρείας = εἰς δ σημεῖον ἀνάγκης περιήλθομεν. γάρ, αἰτιολ. τὸ ἐννοούμ. ἐκ τῶν προηγουμένων : πευσόμεθα. τἄν = τοὶ ἀν· τὸ τοὶ = βεβαίως (ἐκ τῶν πραγμάτων πεισθείς). πίστιν φέροις = πιστεύοις (ἐνν. τὴν κακοπιστίαν του πρὸς τὸν μάντιν Τειρεσίαν καὶ πρὸς τὸν Κρέοντα). ἐπισκῆπτρο = παραγγέλλω· δ σύνδεσμος καὶ ἐννοεῖ ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ δηλωθησομένων. προστρέπομαι = στρέφομαι πρός τινα, ἵνα παρακαλέσω αὐτόν, ἐκετεύω. τῆς μὲν κατ' οἴκους ἦν ἀποφεύγει νὰ ὀνομάσῃ μη-

τέρα ἡ γυναικα. αὐτὸς ὁν θέλεις τάφον θοῦ = μόνος σου κάμε τὰ τοῦ ἐνταφιασμοῦ της, καθ' ὃν τρόπον θέλεις. καὶ γάρ, αἰτιολ. τὸ ἐννοούμ. : παραλείπω νὰ εἴπω ἄλλο τι, διότι καί... ὑπὲρ τῶν σῶν = χάριν τῶν ἴδιων σου (τῆς ἀδελφῆς σου). τελεῖς (μέλλ.), ἐνν. τάφον. ἀξιωθήτω = ἂς κριθῇ ἀξιον' ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : μήποτε ἀξιωθήτω πατρῷον ἀστυ τυχεῖν ἔμοι ζῶντος οἰκητοῦ (κατηγορ.). κλήζεται = ενδίσκεται ὁ καλούμενος. ζῶντε = ὅτε ἦσαν ἀκόμη ἐν τῇ ζωῇ. ὃν ἐθέσθην κύριον τάφον, τὸν δοποῖον προώρισαν ὡς τάφον μου, ἔχοντα δῆλην τὴν ἔξουσίαν ἐπ' ἔμοι. ἵν' ἔξ ἐκείνων, οἱ μ' ἀπωλλύτην, θάνω = ἵνα εὑρώ τὸν θάνατον ἀπὸ ἐκείνους, οἱ δοποῖοι ἐπεθύμουν τὸν θάνατόν μου. τοσοῦτον = τόσον μόνον. πέρθω = καταστρέψω, ἀφανίζω. θνήσκων = ἐνῷ ἀπέθνησκον. μή, ἐνν. σωθεῖς = εἰ μὴ ἔσθωθην. ἐπί τῷ δεινῷ κακῷ = πρὸς ἐκτέλεσιν φοβεροῦ τυνος κακοῦ. δποι περ εἰσι = ὅπου ἀκοιτῶς προχωρεῖ, βαδίζει. ἵτω = ἂς προχωρῇ. μὴ προσθῆς μέριμναν = μὴ ἐκτὸς τῶν ἄλλων σου μεριμνῶν ἀναλάβῃς φροντίδα. σπάνις = ἀνάγκη, ἔλλειψις. ὁ βίος = τὰ πρὸς τὸ ζῆν. βορᾶ = φαγητόν. αἰν χωρίς = χωριστὰ ἀπὸ τὰς δοποίας· ἐπεξηγεῖται ὑπὸ τοῦ : ἀνευ τοῦδ' ἀνδρὸς = χωριστὰ ἀπὸ ἔμε. ταῖν μοι (δοτ. χαριστ.) μέλεσθαι = δι' αὐτὰς πρὸς χάριν μου νὰ ἔχῃς μέριμναν· τὸ ἀπαρέμφατον ἀντὶ προστακτ. μάλιστα μὲν = κυρίως μέν· ἐννοεῖται : εἰ δὲ μή. ἀποκλαίομαι κακὰ = κλαίω τὰς δυστυχίας μου.

(Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ Κρ. παραγγέλλει εἰς δύο θεράποντας νὰ μεταβῶσι καὶ ὅδηγήσωσιν ἐνώπιόν του τὰς θυγατέρας τοῦ Οἰδίποδος).

γονῆς γενναῖος = εὐγενῆς τὴν καταγωγήν. θιγῶν (θιγγάνω), ὑποθ. μετχ. τίς ἡ ἀπόδοσις; που = ὡς νομίζω, ἀν δὲν ἀπατῶμαι. τοῖν φίλοιν, παρὰ τοῖς ἀττικοῖς συνήθως ὃ δυϊκὸς τῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων εἶναι κοινὸς καὶ διὰ τὰ δύο γένη. ἐκγόνων ἔμῶν = τῶν ἔμῶν τέκνων. λέγω τι ; = λέγω τι ἀληθές; πορσύνω (πόρω) = πορεῖω, παρέχω, ἔτοιμάζω. γνοὺς = ἐπειδὴ ἀντελήφθην. τὴν παρούσαν τέρψιν = τὴν ὑπάρχουσαν εἰς σε σφιδοῦν ἐπιθυμίαν. πάλαι = πρὸς δλίγουν.

Πραγματικαί. χώρας λέλειπται φύλαξ· προσφωνεῖται οὕτως ὁ Κρέων ὑπὸ τοῦ χοροῦ, διότι τὰ ἄρρενα τέκνα τοῦ Οἰδίποδος εἶναι ἀνήλικες καὶ διὰ τοῦτο ἀνέλαβεν οὗτος τὴν βασιλείαν. ἀλλ' εἰ τὰ θνη-

τῶν..μὴ καταισχύνεσθ' ἔτι κτλ. λέγει ταῦτα, ἐπειδὴ οἱ θεράποντες ἥσαν ὑπεύθυνοι διὰ τὴν ἐκ τῶν ἀνακτόρων ἔξοδον τοῦ Οἰδίποδος ἐν τοιαύτῃ καταστάσει. ἄνακτος Ἡλίου* πᾶν μιαρὸν ἔμψυχον ἢ ἄψυχον οἱ ἀρχαῖοι ἀπεμάκρυνον ἀπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ φωτὸς Ἡλίου, διότι θὰ ἐμπλαίνετο ἐκ τῆς θέας αὐτοῦ. ὅμβρος* ὁ ὅμβρος ἦτο ίερὸς τοῦ Διός.

γ') 1478 — 1530

Λεξιλογικαί. τῆς ὄδοις (τῶν θυγατέρων), γεν. τῆς αἰτίας = διὰ τὴν ἔλευσιν τῶν θυγατέρων μου. φρουρόήσας τύχοι = φρουρήσειε. ώς τὰς ἀδελφὰς = εἰς τὰς ἀδελφικάς. προυξένησαν = ἔγιναν αἴτιαι. λαμπρὰ = ἀκτινοβόλα. φυτουργὸς = γεννήσας, γεννήτωρ. δᾶδ' ὄραν = νὰ βλέπουν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, νὰ είναι τυφλά· ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : αἱ προυξένησαν ὑμῖν ὄραν ὅδε τὰ πρόσθε λαμπρὰ ὅμματα. ίστορω = γνωρίζω. ἔνθεν αὐτὸς ἡρόθην = ἐκ τῆς δοποίας δ ἵδιος ἐγεννήθην. προσβλέπω = δεικνύω συμπάθειαν διὰ τοῦ βλέμματος. νοοῦμαι = ἀναλογίζομαι. τὰ λοιπὰ τοῦ πικροῦ βίου = τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς πικραμένης ζωῆς. οἶον χρεών (ἔστιν) βιῶναι σφῷ πρὸς ἀνθρώπων = τὸν δοποῖον είναι ἀνάγκη σεῖς νὰ διέλθητε μὲ παθήματα ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. ὄμιλα = συναστροφή, συγκέντρωσις. ἔξεσθε = θὰ ἐπανέλθητε. ἀντὶ τῆς θεωρίας = ἀντὶ τῆς ἀπὸ τῆς θεωρίας τέρψεως. ἀκμαὶ γάμων = ἀκμή, ὁριμότης τοῦ γάμου. παραρρόπτω = ἀιψοκινδυνεύω, ἐκτίθεμαι εἰς κίνδυνον· τὸ πλῆρες θὰ ἦτο : τίς ἔσται ἐκεῖνος, δις παραρρίψει. τοιαῦτα ὄνειδη λαμβάνων = ἀναλαμβάνων τοιαῦτα αἰσχη. γονὴ (ἡ) = τέκνον, ἀπόγονοι, γενεά. δηλήματα = (δηλέομαι == βλάπτω) = βλάβαι. ἐπεφνε, ἀόρ. τοῦ καθ' ὑπόθεσιν ὁ. φένω = φονεύω. ὅθεν περ αὐτὸς ἐσπάρη = ἐκ τῆς δοποίας βεβαίως αὐτὸς σπαρεὶς ἐγεννήθη. ἐκ τῶν ίσων = ἐκ τῆς ἴδιας. τοιαῦτα ὄνειδιεῖσθε (μέσ. μέλλ. ἀντὶ παθητ.) = τοιαῦτα ὄνειδη θὰ λάβητε. τίς γαμεῖ ; = ποῖος θὰ σᾶς νυμφευθῇ : χέρσος λέγεται διὰ τοῦ καλλιεργηθεὶς ἀγρός, ἐπειδὴ δὲ ἡ γυνὴ παραβάλλεται πρὸς ἀρουμένην γῆν, λέγεται : χέρσος = ἀνύπανδρος. νῶ γάρ, ὡ = διότι ἡμεῖς, οἱ δοποῖοι. δύο ὄντε = ἀμφότεροι (συμπεριλαμβάνει καὶ ἔαυτὸν λόγῳ τῆς θέσεως, εἰς ἣν διατελεῖ). παρίημι = ἐγκαταλείπω, ἀφήνω ἀποστατεύτοντος. ἐγγενεῖς οὖσας = ἐπειδὴ είναι συγγενεῖς σου. ἀλῶμαι = πλανῶμαι. πτωχὰς ἀνάνδρους, κα-

τηγορ.· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : μὴ περιμήδης σφε οὕσας ἐγγενεῖς, ἀλω-
μένας πτωχὸς ἀγάνδρους. τάσδε (βραχὺ .) = τὰ κακὰ τῶνδε. ὅδε,
συνίπτεται πρὸς τὸ δρῶν. τηλικόσδε = τόσον νέος τὴν ἡλικίαν. πλὴν
ὅσον τὸ σὸν μέρος = ἔκτὸς ὅσον ἀφορᾷ εἰς σέ. ἔχουνεύω = συγκα-
τανεύω ψαύσας, ἐνν. ἐμοῦ· ἔπειτε νὰ γίνῃ ἡ χειραψία, διότι ὁ Οἰδί-
πους, ὃς τυφλός, δὲν ἥδυνατο κατ’ ἄλλον τρόπον νὰ ἴδῃ τὴν συγκατά-
νευσιν τοῦ Κρέοντος. Ἄλλως τε ἡ γειραψία προσέδιδε μείζονα πίστιν.
σφῶν = ὑμῖν. εἰ μὲν εἰχέτην ἡδη φρένας = ἐὰν μὲν τώρα εἴχετε
ῶριμον νοῦν. πόλλῳ ἀν παρήνονταν = θὰ σᾶς ἔδιδον πολλὰς συμβου-
λάς. τοῦτ' εὐχὴν 'στ' ἐμοὶ = παρέχεται (ἐκ μέρους μου) ἡ ἔξῆς εὐχὴν
πρὸς σᾶς. οὖν καιρὸς ἐῷ (ἐπεξηγ. τοῦ προηγ.) = ἐφ' ὅσον τὸ ἐπιτρέ-
πονν αἱ περιστάσεις. λέφονος = καλυτέρου· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : κυ-
ρησσαι δ' ὑμᾶς τοῦ βίου λέφονος τοῦ φυτεύσαντος πατρός. ἵνα =
ἐκεῖ πού. κεὶ μηδὲν ἡδὺ = ἔστω καὶ ἀν δὲν εἶναι καθόλου εὐχάρι-
στον (διὸ ἐμέ). καιρῷ, δοτ. χρον. = εἰς τὸν καιρόν των. ἐφ' οἵς ;
ἐπὶ ποίοις ὅροις ; λέξεις καί... ἡ σύντοξις εἶναι κατὰ παράταξιν ἀντὶ
καθ' ὑπόταξιν : ὅταν λέξης, εἴσομαι (τοῦ δ. οἴδα). ὅπως πέμψεις,
πλαγ. ἐρωτ. πρότ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἔννοον. σκόπει. ἄποικον γῆς =
μακρὰν τῆς χώρας. τοῦ θεοῦ δόσιν = δῶρον διδόμενον ὑπὸ τοῦ θε-
οῦ. ἀλλὰ θεοῖς γε = ἀλλὰ ἵσα ἵσα εἰς τοὺς θεούς. τοιγαροῦν = δι-
αντὸν λοιπὸν (ἐὰν δηλ. εἴσαι μισητὸς εἰς τοὺς θεούς). τεύξει (ἐνν.
τῆς τοῦ θεοῦ δόσεως) = θὰ τύχῃς (τοῦ δώρου τοῦ θεοῦ, δηλ. τῆς
ἔξορίας). φῆς τάδ' οὖν ; (ἐνν. ἔσεσθαί μοι) = βεβαιώνεις λοιπὸν ὅτι
ταῦτα δὰ (δηλ. ἡ ἔξορία μου) θὰ γίνονται ; γάρ, αἰτιολογεῖ τὸ ἔννοού-
μενον : φημὶ τάδε = βεβοίως βεβαιῶ ταῦτα, διότι... ἢ μὴ φρονῶ
(ἀναφορ. ὑπὸθ. πρότ.) = ἐὰν δὲν γνωρίζω καλῶς τινα φιλῶ = συνη-
θέω. ἀφοῦ (μέσ. ἀδρ. β' προστακτ. τοῦ δ. ἀφίημι) = ἀποχωρίσθη-
τι ἀπὸ... (ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι ὁ Οἰδίπους ἔξηκολούθει νὰ κρατῇ
τὰς θυγατέρας του). ἔλῃ (αἴρομαι) = ἀφαιρέσῃς ταῦτα. πάντα
κρατεῖν = νὰ ὑπερισχύῃ ἡ γνῶμη σου εἰς δλα. ἀκράτησας = ἢ ἐκρά-
τησας = δσα ἐπέτυχες νικῶν. συνέπομαι = συμπαρακολουθῶ. τῷ βίῳ
= μέχρι τέλους τῆς ζωῆς σου (προσωποποιία τοῦ πλούτου καὶ τῆς
εὐτυχίας, τὰ δποῖα ὃς σύντροφοι παρακολουθοῦν αὐτὸν εἰς τὸν βίον
του). λεύσσω = παρατηρῶ. κλεινὰ = τὰ ξακουστά (τὰ δοξάσαντα
τὸν Οἰδίποδα). οὖν τίς οὐ ζήλω... ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : οὖν ταῖς τύ-
χαις τίς τῶν πολιτῶν οὐκ ἐπέβλεπε ζήλω = τοῦ δποίου τὰς τύ-

χας (τὴν εὔτυχίαν) ποῖος ἐκ τῶν πολιτῶν δὲν ἔβλεπεν μὲ εὐγενῆ πόθον (: δὲν ἔξήλευε). εἰς ὅσον ακλύδωνα δεινῆς συμφορᾶς (πλαγ. ἔθωτ. πρότ. ἔξαρτωμένη ἐκ τοῦ λεύσσετε) = εἰς πόσον μεγάλην ἀνεμοζάλην φοβερᾶς συμφορᾶς. ὀλβίζω = καλοτυχίζω (ὑποκ. τοῦ ὀλβίζειν εἶναι τὸ τινά, ἀντικ. δὲ τὸ μηδένα θνητὸν ὄντα). ἐπισκοπῶ = ἔξετάζω. ἐπισκοποῦντα ἰδεῖν = ἐφ³ ὅσον κοιτάζει νὰ ἴδῃ. πρὸν ἄν τέρμα τοῦ βίου περάση (μεταφορ. ἐκ τοῦ σταδίου). μηδὲν ἀλγεινὸν παθῶν = χωρὶς νὰ πάθῃ δυσάρεστόν τι. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ὠστε χρεών (ἔστι) ἐπισκοποῦντα τὴν τελευταίαν ἡμέραν ἰδεῖν μηδένα θνητὸν ὀλβίζειν πρίν...

Πραγματικά, δαίμων ἄμεινον ἢ 'μὲ φρουρήσας τύχοι' ἐπιστεύετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος εἶχεν ἵδιον δαίμονα ὡς προστάτην. ὄνειδη⁴ κατὰ τὴν ἀντίληψιν, ὅτι τὰ αἴσχη τῶν γονέων βαρύνουσι τὰ τέκνα. ἀγάμους⁵ τὸ ἄγαμον τῶν θυγατέρων ἐθεωρεῖτο παρ⁶ ἀρχαίοις πολὺ κακόν, διότι προοιμισμὸς τῆς γυναικὸς ἐνομίζετο ἡ διὰ τοῦ γάμου ἀποκατάστασις⁷ διὰ τοῦτο καὶ ἡ Ἀντιγόνη ἀπαγομένη εἰς τὸν θάνατον θρηνεῖ, διότι ἄγαμος, ἀνυμέναιος κτλ. κατέρχεται εἰς τὸν Ἀδην. καὶ γὰρ ἀκράτησα...ξυνέσπετο⁸ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Κρέων, δ Οἰδίπους, αἱ θυγατέρες του καὶ οἱ ὑπηρέται εἰσέρχονται διὰ τῆς μεσαίας θύρας εἰς τὰ ἀνάκτορα. ὁ πάτρας Θήβης ἔνοικοι... ἐπειδὴ ἡ σκηνὴ ὑπόκειται πρὸ τῶν ἀνακτόρων, ὑποτίθεται ὅτι παρίσταται πλὴν τῶν ἀποτελούντων τὸν χορὸν πολιτῶν καὶ ἄλλο πλῆθος, εἰς τὸ διοίον ἀποτείνει δ χορὸς τὸν λόγον. μηδέν⁹ ὀλβίζειν πρὸν ἄν... παρεμφερῆ γνώμην ἔξήνεγκε καὶ δ Σόλων εἰς τὸν Κροῖσον (Ἡρόδ. 1,32) « σκοπέειν δὲ χοὴ παντὸς χρήματος τὴν τελευτὴν κῆ (πῆ) ἀποβήσεται..», διμοίως δὲ καὶ δ Εὑριπίδης ἐν Ἀνδρομάχῃ 102 « χοὴ δ¹⁰ οὐποτ¹¹ εἰπεῖν οὐδέν¹² ὄλβιον βροτῶν, πρὸν ἄν θανόντος τὴν τελευταίαν ἴδῃς, δπως περάσας ἡμέραν ἥξει κάτω ».

Π. Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ
ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1956

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γεώργιος Απούρης

22/5/48

Στην απόσταση της πλάτης μεταξύ των δύο απόγονων του θεού της μετανάστευσης, στην οδό της Αβδεμπάχαρης

George

ЗУОВАКОФОЗ
НИОЛТИА

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
Επίκουρη Καθηγή

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ω κοινὸν αὐτάδελφον Ἰσμήνης κάρα,
ἄρ' οἰσθ' δ τι Ζεὺς τῶν ἀπ' Οἰδίπου κακῶν
ὅποιον οὐχὶ νῦν ἔτι ζώσαιν τελεῖ;
οὐδὲν γάρ οὔτ' ἀλγεινὸν οὔτ' ἄτης ἄτερ
οὔτ' αἰσχόδον οὔτ' ἄτιμόν εσθ', δοποῖον οὐ
τῶν σῶν τε κάμῶν οὐκ ὅπωπ' ἐγὼ κακῶν.
καὶ νῦν τί τοῦτ' αὖ φασι πανδήμῳ πόλει
κήρυγμα θεῖναι τὸν στρατηγὸν ἀρτίως;
ἔχεις τι κείσήκουσας; ἢ σε λανθάνει
πρὸς τοὺς φίλους στείχοντα τῶν ἐχθρῶν κακά;

5

10.

ΙΣΜΗΝΗ

έμοὶ μὲν οὐδεὶς μῆθος, Ἀντιγόνη, φίλων
οὔθ' ήδὺς οὔτ' ἀλγεινὸς ἵκετ', ἐξ ὅτου
δυοῖν ἀδελφοῖν ἐστερήθημεν δύο,
μιᾶς θανόντοιν ἡμέρᾳ διπλῇ χερὶ¹
ἐπεὶ δὲ φροῦρδος ἐστιν Ἀργείων στρατὸς
ἐν νυκτὶ τῇ νῦν, οὐδὲν οἴδ' ὑπέρτερον,
οὔτ' εὐτυχοῦσα μᾶλλον οὔτ' ἀτωμένη.

15

AN. ἥδη καλῶς, καί σ' ἐκτὸς αὐλείων πυλῶν
τοῦδ' οὕνεκ' ἐξέπεμπον, ώς μόνη κλύοις.

- IΣ. τί δ' ἔστι; δηλοῖς γάρ τι καλχαίνουσ' ἔπος. 20
 AN. οὐ γάρ τάφου νῷν τῷ κασιγνήτῳ Κρέων
 τὸν μὲν προτίσας, τὸν δ' ἀτιμάσας ἔχει;
 Ετεοκλέα μέν, δις λέγουσι, σὺν δίκῃ
 χρησθεὶς δικαίᾳ καὶ νόμῳ κατὰ χθονὸς
 ἔκρυψε τοῖς ἔνερθεν ἔντιμον-νεκροῖς, 25
 τὸν δ' ἀθλίως θανόντα Πολυνείκους νέκυν
 ἀστοῖσί φασιν ἐκκεκηρύχθαι τὸ μὴ
 τάφῳ καλύψαι μηδὲ κωκῆσαι τινα,
 εἶναν δ' ἄκλαυτον, ἄταφον, οἰωνοῖς γλυκὺν
 θηραυρὸν εἰσορῶσι πρὸς χάριν βορᾶς. 30
 τοιαῦτά φασι τὸν ἀγαθὸν Κρέοντα σοὶ
 κάμοι — λέγω γὰρ κάμε — κηρύξαντ' ἔχειν,
 καὶ δεῦρο νεῖσθαι ταῦτα τοῖσι μὴ εἰδόσιν
 σαφῇ προκηρύζοντα, καὶ τὸ πρᾶγμα ἄγειν
 οὐχ ὡς παρ' οὐδέν, ἀλλ' δις ἀν τούτων τι δρᾶ,
 φόνον προκεῖσθαι δημόλευστον ἐν πόλει. 35
 οὗτος ἔχει σοι ταῦτα, καὶ δεῖξεις τάχα
 εἴτ' εὐγενῆς πέφυκας εἴτ' ἐσθλῶν κακή.
 IΣ. τί δ', ὦ ταλαιφόρον, εἰ τάδ' ἐν τούτοις, ἐγὼ
 λένουσ' ἀν εἴθ' ἅπτουσα προσθείμην πλέον; 40
 AN. εἰ ξυρπονήσεις καὶ ξυνεργάση σκόπει.
 IΣ. ποιόν τι κινδύνευμα; ποι γνώμης ποτ' εἰ;
 AN. εἰ τὸν νεκρὸν ξὺν τῇδε κουφιεῖς χερί.
 IΣ. ἢ γὰρ νοεῖς θάπτειν σφ', ἀπόρρητον πόλει;
 AN. τὸν γοῦν ἐμὸν καὶ τὸν σόν, ἵν σὺ μὴ θέλῃς, 45
 ἀδελφόν· οὐ γὰρ δὴ προδοῦσ' ἀλώσομαι.
 IΣ. ὦ σχετλία, Κρέοντος ἀντειρηκότος;
 AN. ἀλλ' οὐδὲν αὐτῷ τῶν ἐμῶν μὲν εἴργειν μέτα.
 IΣ. οἵμοι φρόνησον, ὦ κασιγνήτη, πατήρ
 ως νῷν ἀπεχθῆς δυσκλεής τ' ἀπώλετο 50

πρὸς αὐτοφώρων ἀμπλακημάτων διπλᾶς
δψεις ἀράξας αὐτὸς αὐτουργῷ χερί·
ἔπειτα μήτηρ καὶ γυνή, διπλοῦν ἔπος,
πλεκταῖσιν ἀρτάναισι λωβᾶται βίον·
τρίτον δ' ἀδελφῷ δύο μίαν καθ' ἡμέραν
αὐτόκτονοῦντε τὸ ταλαιπώρῳ μόρον
κοινὸν κατειργάσαντ' ἐπαλλήλοιν χεροῖν.
νῦν δ' αὖ μόνα δὴ νῷ λελειμμένα σκόπει
ὅσῳ κάκιστ' ὀλούμενθ', εἰ νόμου βίᾳ
ψῆφον τυράννων ἥ κράτη παρέξιμεν. 60
ἀλλ' ἐννοεῖν χρὴ τοῦτο μὲν γυναῖχ' ὅτι
ἔψυμεν, ὃς πρὸς ἄνδρας οὐ μαχουμένα·
ἔπειτα δ' οὔνεκ' ἀρχόμεσθ' ἐκ κρεισσόνων
καὶ ταῦτ' ἀκούειν κάτι τῶνδ' ἀλγίονα.
ἐγὼ μὲν οὖν αἴτοῦσα τοὺς ὑπὸ χθονὸς
ξύγγνοιαν ἵσχειν, ὃς βιάζομαι τάδε,
τοῖς ἐν τέλει βεβῶσι πείσομαι [τὸ γὰρ
περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα.] 70

- AN. Μοῦτ' ἀν κελεύσαιμι ὁὔτ' ἄν, εἰ θέλοις ἔτι
πράσσειν, ἐμοῦ γ' ἄν ἱδέως δρόψης μέτα.
ἀλλ' ἵσθ' ὅποιά σοι δοκεῖ, κεῖνον δ' ἐγὼ
θάψω· καλόν μοι τοῦτο ποιούσῃ θανεῖν.
φίλη μετ' αὐτοῦ κείσομαι, φίλου μέτα,
ὅσια πανουργήσασ· ἐπεὶ πλείων χρόνος,
ὅν δεῖ μ' ἀρέσκειν τοῖς κάτω τῶν ἐνθάδε. 75
ἔκει γὰρ αἱεὶ κείσομαι· σοὶ δ' εἰ δοκεῖ,
τὰ τῶν θεῶν ἔντιμος ἀτιμάσασ· ἔχε.
ΙΣ. ἐγὼ μὲν οὐκ ἄτιμα ποιοῦμαι, τὸ δὲ
βίᾳ πολιτῶν δρᾶν ἔψυν ἀμήχανος.
AN. σὺ μὲν τάδ' ἄν προύχοις· ἐγὼ δὲ δὴ τάφον
χώσουσ· ἀδελφῷ φιλτάτῳ πορεύσομαι. 80

- ΙΣ. οῖμοι ταλαιίης, δῆς ὑπερθέδεικά σου.
 ΑΝ. μὴ μοῦ προτάρθει· τὸν σὸν ἔξερθμον πότμον.
 ΙΣ. ἀλλ' οὖν πρόμηνύσσης γε τοῦτο μῆδεν
τοῦργον, κωρφῇ δὲ κεῦθε, σὺν δ' αὐτῷς ἐγό. 85
 ΑΝ. οῖμοι, κατανδάν πολλὸν ἔχθισιν ἔσῃ
σιγῶσ', ἐὰν μὴ πᾶσι κηρύξῃς τάδε:
 ΙΣ. θερμὴν ἐπὶ ψυχοῖσι καρδίαν ἔχεις.
 ΑΝ. ἀλλ' οἴδ' ἀρέσκουσ' οἵς μάλισθ' ἀδεῖν με χρῆ.
 ΙΣ. εἰ καὶ δυνήσῃ γάρ ἀλλ' ἀμηχάνων ἐρῆ. 90
 ΑΝ. οὐκοῦν, ὅταν δὴ μὴ σθένω, πεπαύσομαι.
 ΙΣ. ἀρχὴν δὲ θηρᾶν οὐ πρέπει τάμηχανα.
 ΑΝ. εἰ ταῦτα λέξεις, ἔχθαρη μὲν ἐξ ἐμοῦ,
ἔχθρὰ δὲ τῷ θανόντι προσκείσῃ δίκῃ. 95
ἀλλ' ἔα με καὶ τὴν ἐξ ἐμοῦ δυσβουλίαν
παθεῖν τὸ δεινὸν τοῦτο· πείσομαι γὰρ οὐ
τοσοῦτον οὐδέν, ὅστε μὴ οὐ καλῶς θανεῖν.
 ΙΣ. ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι, στείχε· τοῦτο δ' ἵσθ', ὅτι
ἄνους μὲν ἔρχῃ, τοῖς φίλοις δ' ὁρθῶς φίλη.

ΧΟΡΟΣ

- στροφὴ α' ἀκτὶς ἀελίου, τὸ κάλ-
λιστον ἐπταπύλῳ φανεῖν 100
Θήβᾳ τῶν προτέρων φάος,
ἐφάνθης ποτ', ὃ χρυσέας
ἀμέρας βλέφαρον, Διρκαί-
ων ὑπὲρ ἡεύθρων μολοῦσα,
τὸν λεύκασπιν Ἀργόθεν 105
φῶτα βάντα πανσαγίᾳ
ψυγάδα πρόδρομον δέξυτέρῳ
κινήσασα χαλινῷ.

ὅν ἐφ' ἡμετέρᾳ γὰρ Πολυνείκης
ἀρθεὶς νεικέων ἐξ ἀμφιλόγων
ῆγαγε; καίνος δ' ὁξέα κλάζων
αἰετὸς ἐς γᾶν ὃς ὑπερέπτα,
λευκῆς χιόνος πτέρυγι στεγανός,
πολλῶν μεθ' ὅπλων
ξύν' θ' ἵπποκόμοις κορύθεσσιν.

110

ἀντιστρ. α' στὰς δ' ὑπὲρ μελάθρων, φονώ-
σαισιν ἀμφιχανὼν κύκλῳ
λόγχαις ἐπτάπυλον στόμα
ἔβα, ποίνη ποθ' ἀμετέρων
αἵμάτων γένυσιν πλησθῆ-
ναι τε καὶ στεφάνωμα πύργων
πευκάενθ' "Ηφαιστον ἐλεῖν.
τοῖος ἀμφὶ νῶτ' ἐτάθη
πάταγος "Αρεος, ἀντιπάλῳ
δυσχείρωμα δράκοντι.

115

120

125

Ζεὺς γὰρ μεγάλης γλώσσης κόμπους
ὑπερεχθαίρει, καί σφας ἐσιδῶν
πολλῷ δεύματι προσνισπομένους
χρυσοῦ καναχῆς ὑπεροπλίαις,
παλτῷ διπτεῖ πυρὶ βαλβίδων
ἐπ' ἄκρων ἥδη
νίκην δρμῶντ' ἀλαλάξαι.

130

στροφὴ β' ἀντιτύπα δ' ἐπὶ γὰρ πέσε τανταλοθεὶς
πνηφόρος, δις τότε μαινομένα ξύν δρμῷ
βακχεύων ἐπέπνει
διπαῖς ἔχθιστων ἀνέμων.

135

εἶχε δ' ἄλλα τὰ μέν,
ἄλλα δ' ἐπ' ἄλλοις ἐπενώμα στυφελίζων
[μέγας] "Αρης
δεξιόσειρος,

140

έπτα λοχαγοί γὰρ ἐφ' ἔπτα πύλαις
ταχθέντες ἵσοι πρὸς ἵσους ἔλιπον
Ζηνὶ τροπαίῳ πάγκαλκα τέλη,
πλὴν τοῖν στυγεροῖν, ὃ πατρὸς ἐνὸς
μητρός τε μιᾶς φύντε καθ' αὐτοῖν
δικρατεῖς λόγχας στίσαντ' ἔχετον
κοινοῦ θανάτου μέρος ἀμφω.

145

150

ἀλλ' ὅδε γάρ δὴ βασιλεὺς χώρας,
Κρέων δὲ Μενοικέως, νέον εἰληχώδης
ἀρχήν, νεοχιμὸς νεαραῖσι θεῶν
ἐπὶ συντυχίαις χωρεῖ, τίνα δὴ
μῆτιν ἐρέσσων, διτὶ σύγκλητον
τίγνε γερόντων προύθετο λέσχιν,
κοινῷ κηρούγματι πέμψας;

155

K P E Q N

ἄνδρες, τὰ μὲν δὴ πόλεος ἀσφαλῶς θεοὶ

πολλῷ σάλῳ σείσαντες ὕρθωσαν πάλιν
νῦμᾶς δ' ἐγὼ πομποῖσιν ἐκ πάντων δίχα
ἔστειλ' ίκέσθαι, τοῦτο μὲν τὰ Λαῖσον
σέβοντας εἰδὼς εῦ θρόνων ἀεὶ κράτη,
τοῦτ' αὐθῆς, ἵνακ' Οἰδίπους ὕρθου πόλιν,
κάπει διώλετ', ἀμφὶ τοὺς κείνων ἔτι
παῖδας μένοντας ἐμπέδοις φρονήμασιν.

ὅτ' οὖν ἐκεῖνοι πρὸς διπλῆς μοίρας μίαν
καθ' ἡμέραν ὕλοντο παίσαντές τε καὶ
πληγέντες αὐτόχειρι σύν μιάσματι,
ἐγὼ κράτη δὴ πάντα καὶ θρόνους ἔχω
γένους κατ' ἀγγιστεῖα τῶν ὀλιολότων.

ἀμῆχανον δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἐκμαθεῖν
ψυχήν τε καὶ φρόνημα καὶ γνῶμην, πρὸν ἀν
ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβὴς φανῇ.

ἔμοι γάρ ὅστις πᾶσαν εὔθυνων πόλιν
μὴ τῶν ἀρίστων ἄπτεται βουλευμάτων,
ἄλλ' ἐκ φόβου του γλῶσσαν ἐγκλήσας ἔχει,
κάκιστος εἴναιενῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ.

καὶ μεῖζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὗτοῦ πάτρας
φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.

ἐγὼ γάρ, ἵστω Ζεὺς ὁ πάνθ' ὅρῶν ἀεί,
οὕτ' ἄνθρωπήσαιμι τὴν ἀτηνούρῶν

στείχουσαν ἀστοῖς ἀντὶ τῆς σωτηρίας,
οὕτ' ἀν φίλον ποτ' ἀνδρα δυσμενῆ χθονὸς

θεῖμην ἐμαυτῷ, τοῦτο γιγνώσκων ὅτι
ἥδ' ἔστιν ἡ σφέζουσα καὶ ταύτης ἐπι

πλέοντες ὕρθης τοὺς φίλους ποιούμεθα.
τοιοῦσδ' ἐγὼ νόμοισι τήνδ' αὐξώ πόλιν.

καὶ νῦν ἀδελφὰ τῶνδε κηρύξας ἔχω
ἀστοῖσι παίδων τῶν ἀπ' Οἰδίπου πέρι;

165

170

175

180

185

190

Ἐτεοκλέα μέν, ὃς πόλεως ὑπερμαχῶν
δὲ λωλε τῆσδε, πάντ' ἀριστεύσας δορί,
τάφῳ τε κρύψαι καὶ τὰ πάντ' ἔφαγνίσαι,
ἄ τοις ἀρίστοις ἔρχεται κάτω νεκροῖς·
τὸν δ' αὖ ἔνναμον τοῦδε, Πολυνείκηλέγω,
ὅς γῆν πατρόφαν καὶ θεοὺς τοὺς ἐγγενεῖς
φυγὰς κατελθὼν ἡθέλησε μὲν πυρὶ¹⁹⁵
πορῆσαι κατ' ἄκρας, ἡθέλησε δὲ αἴματος
κοινοῦ πάσασθαι, τοὺς δὲ δουλώσας ἄγειν,
τοῦτον πόλει τῇδ' ἐκκεκηρυχθαι λέγω
μήτε κτερζειν μήτε κωκῆσαι τινα,
ἔαν δὲ ἄθαπτον καὶ πρὸς οἰωνῶν δέμας
καὶ πρὸς κυνῶν ἐδεστὸν αἰκισθέν τ' ἵδεῖν.²⁰⁰
τοιόνδ' ἐμὸν φρόνημα, κοῦποτ' ἔκ γέμοῦ
τιμὴν προέξουσ' οἱ κακοὶ τῶν ἐνδίκων.
ἄλλ' ὅστις εὔνους τῇδε τῇ πόλει, θανὼν
καὶ ζῶν δὲ δμοίως ἔκ γέμοῦ τιμήσεται.²⁰⁵
XO. σοὶ ταῦτ' ἀρέσκει, παῖ Μενοικέως Κρέον,
τὸν τῇδε δύσνουν καὶ τὸν εὑμενῆ πόλει·
νόμῳ δὲ χρῆσθαι παντὶ πού γένεστί σοι.
καὶ τῶν θανόντων χρόπσοι ζῶμεν πέρι.
KP. ὡς ἂν σκοποί γυν ἥτε τῶν εἰρημένων.²¹⁰
XO. νεωτέρῳ τῷ τοῦτο βαστάζειν πρόθες.
KP. ἄλλ' εἰσ' ἐτοῖμοι τοῦ νεκροῦ γέπισκοποι.
XO. τί δῆτ' ἂν ἄλλο τοῦτ' ἐπεντέλλοις ἔτι;
KP. τὸ μὴ πιχωρεῖν τοῖς ἀπιστοῦσιν τάδε.
XO. οὐκ ἔστιν οὕτω μῶρος, ὃς θανεῖν ἔρῃ.²¹⁵
KP. καὶ μὴν δὲ μισθός γέντος· ἄλλ' ὑπέλπιδων
ἄνδρας τὸ κέρδος πολλάκις διώλεσεν.

Φ Υ Λ Α Ξ

- ἄναξ, ἐρῶ μὲν οὐκ ὅπως τάχους ὑποδύσπνους ἵκανω κοῦφον ἔξάρας πόδα·
πολλὰς γὰρ ἔσχον φρόντιδων ἐπιστάσεις, 225
ὅδοις κυκλῶν ἐμαυτὸν εἰς ἀναστροφήν·
ψυχὴ γὰρ ηὔδα πολλά μοι μυθουμένη·
τάλας, τί χωρεῖς, οἵ μολὸν δώσεις δίκην;
τλίμων, μένεις αὖ; κεὶ τάδ' εἴσεται Κρέων
ἄλλου παρ' ἀνδρός, πῶς σὺ δῆτ' οὐκ ἀλγυνῇ; 230
τοιαῦθ' ἐλίσσων ἥνυτον σχολῆ βραδύς,
χοῦτως ὄδος βραχεῖα γίγνεται μακρά.
τέλος γε μέντοι δεῦρος ἐνίκησεν μολεῖν
σοί· κεὶ τὸ μηδὲν ἔξερῶ, φράσω δ' ὅμως:
τῆς ἐλπίδος γὰρ ἔρχομαι δεδραγμένος 235
τὸ μὴ παθεῖν ἄν ἄλλο πλὴν τὸ μόρσιμον.
ΚΡ. τί δ' ἔστιν, ἀνθ' οὗ τήνδ' ἔχεις ἀθυμίαν;
ΦΥ. φράσαι θέλω σοι πρῶτα τάμαυτοῦ· τὸ γὰρ
πρᾶγμα· οὕτ' ἔδραστ' οὗτ' εἶδον ὅστις ἦν ὁ δρῶν,
οὐδέ τοι δικαίως ἐς κακὸν πέσσοιμί τι. 240
ΚΡ. εῦ γε στοχάζῃ κάποιος ἀργυννσαι κύκλῳ
τὸ πρᾶγμα· δηλοῖς δ' ὡς τι σημανῶν νέον.
ΦΥ. τὰ δεινὰ γάρ τοι προστίθησος ὅκνον πολύν.
ΚΡ. οὐκουν ἔρεῖς ποτ' εἴτε ἀπαλλαχθεὶς ἄπει;
ΦΥ. καὶ δὴ λέγω σοι· τὸν νεκρόν τις ἀρτίως 245
θάψας βέβηκε κάπι τι διψίαν
κόνιν παλύνας κάφαγιστεύσας μὲν χρῆ.
ΚΡ. τί φῆς; τίς ἀνδρῶν ἦν ὁ τολμήσας τάδε;
ΦΥ. οὐκ οἶδεν· ἐκεῖ γὰρ οὐτε του γενῆδος ἦν
πλῆγμα· οὐδικέλλης ἐκβολή· στύφλος δὲ γῆ
καὶ χέρσος, ἀρρώδεις οὐδέ ἐπηματεύμένη
τροχοῖσιν, ἀλλαζόσημος οὐργάτης τις ἦν.

δπως δ' ὁ πρῶτος ἡμὸν ἡμεροσκόπος
δείκνυσι, πᾶσι θαῦμα δυσχερὲς παρῆν·
δι μὲν γὰρ ἥφαντιστο—τυμβίρης μὲν οὖ, 255
λεπτὴ δ', ἄγος φεύγοντος ὡς, ἐπῆν κόνις.
σημεῖα δ' οὔτε θηρὸς οὔτε του κυνῶν
ἔλθοντος, οὐ σπάσαντος ἔξεφαίνετο.
λόγοι δ' ἐν ἀλλήλοισιν ἐρρόθουν κακοί,
φύλαξ ἐλέγχων φύλακα, κάν εγίγνετο 260
πληγὴ τελευτῶσ', οὐδ' ὁ καλύπων παρῆν·
εἰς γάρ τις ἦν ἔκαστος οὐξείργασμένος,
κούδεις ἐναργής, ἀλλ' ἔφευγε μὴ εἰδέναι.
ἡμεν δ' ἔτοιμοι καὶ μύδρους αἰρειν χεροῖν
καὶ πῦρ διέρπειν καὶ θεοὺς δρκωμοτεῖν, 265
τὸ μήτε δρᾶσαι μήτε τῷ ξυνειδέναι
τὸ πρᾶγμα βουλεύσαντι μήτ' εἰργασμένῳ.

τέλος δ' ὅτ' οὐδὲν ἦν ἔρευνῶσιν πλέον,
λέγει τις εἰς, ὃς πάντας ἐς πέδον κάρα
νεῦσαι φόβῳ προούτρεψεν· οὐ γὰρ εἴχομεν· 270
οὔτ' ἀντιφωνεῖν οὐθ' δπως δρῶντες καλῶς
πράξαιμεν· ἦν δ' ὁ μῆθος ὡς ἀνοιστέον
σοὶ τοῦργον εἴη τοῦτο κούχὶ κρυπτέον.
καὶ ταῦτ' ἐνίκα, κάμε τὸν δυσδαιμόνα
πάλος καθαιρεῖ τοῦτο τάγαθὸν λαβεῖν· 275
πάρειμι δ' ἄκων οὐχ ἔκοῦσιν, οὐδὲ ὅτι·
στέργει γὰρ οὐδεὶς ἄγγελον κακῶν ἐπῶν.

XO. ἄναξ, ἐμοὶ τοι, μή τι καὶ θεήλατον
τοῦργον τόδ', ή ξύννοια βουλεύει πάλαι.

KP. παῦσαι, πρὸν δργῆς κάμε μεστῶσαι λέγων,
μὴ φευρεθῆς ἀνους τε καὶ γέρων ἄμα·
λέγεις γὰρ οὐκ ἀνεκτά, δαιμόνας λέγων
πρόνοιαν ἵσχειν τοῦτο νεκροῦ πέρι.

πότερον ὑπερτιμῶντες ὡς εὐεργέτην
ἔκρυπτον αὐτόν, ὅστις ἀμφικίονας 285
ναιὸς πυρώσων ἤλθε κάναθίματα
καὶ γῆν ἔκείνων καὶ νόμους διασκεδῶν;
ἢ τοὺς κακοὺς τιμῶντας εἰσορᾶς θεούς;
οὐκ ἔστιν ἀλλὰ ταῦτα καὶ πάλαι πόλεως
ἀνδρες μόλις φέροντες ἐρρόθουν ἐμοὶ 290
κρυφῇ, κάρα σείοντες, οὐδὲ ὑπὸ ζυγῷ
λόφον· δικαίως εἶχον, ὡς στέργειν ἐμέ.
ἐκ τῶνδε τούτους ἔξεπίσταμαι καλῶς
παρηγμένους μισθοῖσιν εἰργάσθαι τάδε.
οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν οἷον ἄργυρος 295
κακὸν νόμισμ' ἔβλαστε· τοῦτο καὶ πόλεις
πορθεῖ, τόδ' ἀνδρας ἔξανίστησιν δόμῳν,
τόδ' ἐκδιδάσκει καὶ παφαλλάσσει φρένας
χρηστὰς πρὸς αἰσχρὰ πράγματα· ίστασθαι βροτῶν·
πανουργίας δ' ἔδειξεν ἀνθρώποις ἔχειν 300
καὶ παντὸς ἔργου δυσσέβειαν εἰδέναι.
ὅσοι δὲ μισθαροῦντες ἥνυσαν τάδε,
χρόνῳ ποτὲ ἔξεπροαξαν ὡς δοῦναι δίκιjn.
ἀλλ' εἴπερ ἵσχει Ζεὺς ἔτ' ἔξ ἐμοῦ σέβας, 305
εὖ τοῦτ' ἐπίστασ', δρκιος δέ σοι λέγω,
εἰ μὴ τὸν αὐτόχθονα τοῦτο τάφου
εὑρόντες ἐκφανεῖτ' ἐς ὁφθαλμοὺς ἐμούς,
οὐχ ὑμὶν "Ἄιδης μοῦνος ἀρκέσει, πρὸν ἄν
ζῶντες κρεμαστοὶ τίγνει δηλώσηθ' ὑβριν,
ἴν' εἰδότες τὸ κέρδος ἐνθεν οἰστέον 310
τὸ λοιπὸν ἀρπάζητε καὶ μάθηθ', ὅτι
οὐκ ἔξ ἄπαντος δεῖ τὸ κερδαίνειν φιλεῖν
ἐκ τῶν γὰρ αἰσχρῶν λημμάτων τοὺς πλείονας
ἀτωμένους ἰδοις ἢν ἡ σεσωσμένους.

- ΦΥ. εἰπεῖν τιδώσεις ἢ στραφεὶς οὕτως ἵω ; 315
 ΚΡ. οὐκ οἴσθα καὶ νῦν ὡς ἀνιαρῶς λέγεις ;
 ΦΥ. ἐν τοῖσιν ωὸν ἢ πì τῇ ψυχῇ δάκνῃ ;
 ΚΡ. τί δὰι ὁνθμίζεις τὴν ἐμὴν λύπην ὅπου ;
 ΦΥ. δὸδῶν σ' ἀνιᾶ τὰς φρένας, τὰ δ' ὅτ' ἐγώ.
 ΚΡ. οἷμ' ὡς λάλημα δῆλον ἐκπεφυκὸς εἴ. 320
 ΦΥ. οὔκουν τό γ' ἔργον τοῦτο ποιήσας ποτέ.
 ΚΡ. καὶ ταῦτ' ἐπ' ἀργύρῳ γε τὴν ψυχὴν προδούς.
 ΦΥ. φεῦ·
 ἢ δεινὸν φίδοκεῖ γε καὶ ψευδῆ δοκεῖν.
 ΚΡ. κόμψινέ νυν τὴν δόξαν· εἰ δὲ ταῦτα μὴ
 φρανεῖτέ μοι τοὺς δρῶντας, ἔξερεῖθ', ὅτι 325
 τὰ δειλὰ κέρδη πημονὰς ἔργαζεται.
 ΦΥ. ἀλλ' εὐρεθείη μὲν μάλιστ'. ἐὰν δέ τοι
 ληφθῇ τε καὶ μή, τοῦτο γὰρ τύχη κρινεῖ,
 οὐκ ἔσθ' ὅπως ὅψει σὺ δεῦρο ἐλθόντα με.
 καὶ νῦν γὰρ ἐκτὸς ἐλπίδος γνώμης τ' ἐμῆς 330
 σωθεὶς ὀφείλω τοῖς θεοῖς πολλὴν χάριν.

ΧΟΡΟΣ

- στροφὴ α' πολλὰ τὰ δεινὰ κούδεν ἀν-
 θρώπουν δεινότερον πέλει·
 τοῦτο καὶ πολιοῦ πέραν
 πόντου χειμερίῳ νότῳ 335
 χωρεῖ, περιβρυχίοισιν
 περῶν ὑπ' οἰδμασιν,
 θεῶν τε τὰν ὑπερτάταν, Γᾶν
 ἄφιμιτον, ἀκαμάταν ἀποτρύεται,
 ἥλλομένων ἀρότρων ἔτος εἰς ἔτος, 340
 ἵππείῳ γένει πολεύων.

- ἀντιστρ. α' κουφονόων τε φῦλον ὁρ-
νίθινον ἀμφιβαλὸν ἄγει
καὶ θηρῶν ἀγρίων ἔθνη
πόντου τ' εἰναλίαν φύσιν
σπείραισι δικτυοκλώστοις,
περιφραδὴς ἀνήρ*
κρατεῖ δὲ μηχανᾶς ἀγραύλου
θηρὸς ὁρεσσιβάτα, λασιαύχενά θ'
ἴππον ὅχμάζεται ἀμφιλόφῳ ζυγῷ
οὔρειόν τ' ἀκμῆτα ταῦρον.
- στροφὴ β' καὶ φθέγμα καὶ ἀνεμόεν
φρόνημα καὶ ἀστυνόμους
ὅργας ἐδιδάξατο καὶ δυσαύλων
πάγων ὑπαίθρια καὶ
δύσομβρα φεύγειν βέλη,
παντοπόδος.
ἄπορος ἐπ' οὐδὲν ἔρχεται
τὸ μέλλον. Ἄιδα μόνον
φεῦξιν οὐκ ἐπάξεται·
νόσων δ' ἀμηχάνων φυγὰς
ξυμπέφρασται.
- ἀντιστρ. β' σοφόν τι τὸ μηχανόεν
τέχνας ὑπὲρ ἐλπίδ' ἔχων
ποτὲ μὲν κακόν, ἄλλοτε ἐπ' ἐσθλὸν ἔρπει·
νόμους γεραιόων χθονὸς
θεῶν τ' ἔνορκον δίκαν
ὑψίπολις*.
ἄπολις, ὅτῳ τὸ μὴ καλὸν
ξύνεστι, τόλμας χάριν·

μήτε μοι παρέστιος
γένοιτο μήτ' ίσον φρονῶν
δις τάδ' ἔρδει.

375

ἔς δαιμόνιον τέρας ἀμφινοῶ
τόδε· πῶς εἰδὼς ἀντιλογήσω
τίνδ' οὐκ εἶναι παῖδ' Ἀντιγόνην;
ὦ δύστηνος
καὶ δυστήνου πατρὸς Οἰδιπόδα,
τί ποτ'; οὐδὲ πού σέ γ' ἀπιστοῦσαν
τοῖς βασιλείοισιν ἄγουσι νόμοις
καὶ ἐν ἀφροσύνῃ καθελόντες;

380

- ΦΥ. ήδ' ἔστ' ἔκείνη τοῦργον ή ἔειργασμένη·
τίνδ' εἴλομεν θάπτουσαν ἄλλὰ ποῦ Κρέων; 385
ΧΟ. ὅδ' ἐκ δόμων ἄφορρος ἔς δέον περᾶ.
ΚΡ. τί δ' ἔστι; ποίᾳ ἔνυμετρος προύβην τύχῃ;
ΦΥ. ἄναξ, βροτοῖσιν οὐδέν ἔστ' ἀπώμοτον·
ψεύδει γάρ η πίνοια τὴν γνώμην· ἐπεὶ
σχολῇ ποθ' ἡξειν δεῦρο· ἀν ἐξηγούσιν ἐγὼ
ταῖς σαις ἀπειλαῖς, αἷς ἔχειμάσθην τότε·
ἄλλ' η γάρ ἐκτὸς καὶ παρ' ἐλπίδας χαρὰ
ἕδικεν ἄλλῃ μῆκος οὐδὲν ἥδονη,
ἴκω, δι' ὅρκων καίπερ ὃν ἀπώμοτος,
κόρην ἄγων τίνδ', η καθηρέθη τάφον
κοσμοῦσα. κλῆρος ἐνθάδ' οὐκ ἐπάλλετο,
ἄλλ' ἔστ' ἐμὸν θοῦρμαιον, οὐκ ἄλλου, τόδε.
καὶ νῦν, ἄναξ, τίνδ' αὐτός, ώς θέλεις, λαβών
καὶ κρίνε καλέεγχ· ἐγὼ δ' ἐλεύθερος
δίκαιος εἰμι τῶνδ' ἀπηλλάχθαι κακῶν. 390
ΚΡ. ἄγεις δὲ τήνδε τῷ τρόπῳ πόθεν λαβών;
ΦΥ. αὕτη τὸν ἄνδρον ἔθαπτε· πάντ' ἐπίστασαι.

- ΚΡ. ἦ καὶ ἔννίης καὶ λέγεις ὁρθῶς ἀ φῆς;
- ΦΥ. ταύτῃ γὰρ ἀδώνι θάπτουσαν ὃν σὺ τὸν νεκρὸν
ἀπεῖπας· ἂρ τοῦτο ἔνδηλα καὶ σαφῆ λέγω; 405
- ΚΡ. καὶ πῶς δρᾶται καπίληπτος ἡρόθη;
- ΦΥ. τοιοῦτον ἦν τὸ πρᾶγμα· ὅπως γὰρ ἥκομεν,
πρὸς σοῦ τὰ δείν' ἔκειν' ἐπηπειλημένοι,
πᾶσαν κόνιν σήραντες, ἥ κατεῖχε τὸν
νέκυν, μυδῶν τε σῶμα γυμνώσαντες εὖ, 410
καθήμεθ' ἄκρων ἐκ πάγων ὑπίγνεμοι,
δισμῆν ἀπ' αὐτοῦ, μὴ βάλῃ, πεφευγότες,
ἔγερτὶ κινῶν ἄνδρος ἀνὴρ ἐπιρρόθοις
κακοῖσιν, εἴ τις τοῦτον ἀκηδήσοι πόνου.
χρόνον τάδ' ἦν τοσοῦτον, ἔστ' ἐν αἰθέρῳ 415
μέσῳ κατέστη λαμπρὸς ἥλιον κύκλος
καὶ καῦμ' ἔθαλπε· καὶ τότε ἔξαιφνης χθονὸς
τυφὼς ἀείρας σκηπτόν, οὐράνιον ἄχος,
πύμπλησι πεδίον, πᾶσαν αἰκίζων φόβην
ἄντης πεδιάδος, ἐν δὲ ἐμεστώθη μέγας 420
αἰθήρ· μύσαντες δὲ εἶχομεν θείαν νόσον,
καὶ τοῦτο ἀπαλλαγέντος ἐν χρόνῳ μακρῷ,
ἥ παις δρᾶται κάνακωνει πικρᾶς
ὄρνιθος δέξυν φθόγγον, ως δταν κενῆς
εὔνης νεοσσῶν ὁρφανὸν βλέψυ λέχος· 425
οὗτος δὲ χαῦτη, ψιλὸν ώς δρᾶ νέκυν,
γόοισιν ἔξφιωξεν, ἐκ δὲ ἀράς κακὰς
ἡράτο τοῖσι τοῦργον ἔξειργασμένοις.
καὶ χερσὸν εὐθὺς διψίαν φέρει κόνιν,
ἐκ τοῦ εὐκροτήτου χαλκέας ἄρδην πρόσχου 430
χοαῖσι τρισπόνδοισι τὸν νέκυν στέφει,
γῆμετες ἰδόντες ιέμεσθα, σὺν δέ νιν
θηρώμεθ' εὐθὺς οὐδὲν ἐκπεπληγμένην,

- καὶ τάς τε πρόσθεν τάς τε νῦν ἡλέγχομεν
πράξεις· ἀπαρνος δ' οὐδενὸς καθίστατο 435
ἄμ' ἥδεώς ἔμοιγε κάλγεινῶς ἄμα·
τὸ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐκ κακῶν πεφευγέναι
ἡδιστον, ἐς κακὸν δὲ τοὺς φίλους ἄγειν
ἀλγεινόν· ἀλλὰ πάντα ταῦθ' ἡσσω λαβεῖν
ἔμοι πέφυκε τῆς ἐμῆς σωτηρίας. 440
- KP. σὲ δή, σὲ τὴν νεύουσαν ἐς πέδον κάρα,
φῆς ἡ καταρνῆ μὴ δεδρακέναι τάδε;
AN. καὶ φημὶ δρᾶσαι κούκ ἀπαρνοῦμαι τὸ μῆ.
KP. σὺ μὲν κομίζοις ἀν σεαυτὸν οἴ θέλεις
ἔξω βαρείας αἰτίας ἐλεύθερον· 445
σὺ δ' εἰπέ μοι, μὴ μῆκος, ἀλλὰ συντόμως,
ἥδησθα κηρυχθέντα μὴ πράσσειν τάδε;
AN. ἥδη· τί δ' οὐκ ἔμελλον; ἔμφανη γὰρ ἦν.
KP. καὶ δῆτ' ἐτόλμας τούσδ' ὑπερβαίνειν νόμους;
AN. οὐ γάρ τι μοι Ζεὺς ἦν δικηρύξας τάδε,
οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον φόμην τὰ σὰ 450
κηρύγμαθ', ὅστε ἄγραπτα κάσφαλη θεῶν
νόμιμα δύνασθαι θνητὸν δῆθ' ὑπερδραμεῖν.
οὐ γάρ τι νῦν γε κάχθεις, ἀλλ' ἀεί ποτε
ζῆ ταῦτα, κούδεις οἶδεν ἐξ ὅτου φάνη·
τούτων ἐγὼ οὐκ ἔμελλον, ἀνδρὸς οὐδενὸς
φρόνημα δείσας', ἐν θεοῖσι τὴν δίκην
δώσειν· θανοντιμένη γὰρ ἔξήδη — τί δ' οὕ;
κεὶ μὴ σὺ προυκήρυξας· εἰ δὲ τοῦ χρόνου
πρόσθεν θανοῦμαι, κέρδος αὗτ' ἐγὼ λέγω·
ὅστις γὰρ ἐν πολλοῖσιν ὡς ἐγὼ κακοῖς
ζῆ, πῶς δδ' οὐγὶ κατθανὼν κέρδος φέρει;

- οὗτως ἔμοιγε τοῦδε τοῦ μόρου τυχεῖν 465
 παρ' οὐδὲν ἄλγος· ἀλλ' ἄν, εἰ τὸν ἐξ ἐμῆς
 μητρὸς θανόντ' ἄθαπτον ἡνσχόμην νέκυν,
 κείνοις ἄν ἥλγουν· τοῖσδε δ' οὐκ ἀλγύνομαι.
 σοὶ δ' εἰ δοκῶ νῦν μῶρα δρῶσα τυγχάνειν,
 σχεδόν τι μώρῳ μωρίαν ὀφλισκάνω. 470
- XO. δηλοῖ τὸ γέννημ' ωμὸν ἐξ ωμοῦ πατρὸς
 τῆς παιδός, εἴκειν δ' οὐκ ἐπίσταται κακοῖς.
- KP. ἀλλ' ἵσθι τοι τὰ σκλήρῳ ἄγαν φρονήματα
 πίπτειν μάλιστα, καὶ τὸν ἐγκρατέστατον
 σίδηρον ὀπτὸν ἐκ πυρὸς περισκελῆ 475
 θραυσθέντα καὶ ὁαγέντα πλεῖστ' ἄν εἰσίδοις
 σμικρῷ χαλινῷ δ' οἴδα τὸνς θυμουμένους
 ἵππους καταρτυθέντας· οὐ γὰρ ἐκπέλει
 φρονεῖν μέγ' ὅστις δούλος ἐστι τῶν πέλας.
 αὕτη δ' ὑβρίζειν μὲν τότ' ἐξηπίστατο, 480
 νόμους ὑπερβαίνουσα τὸνς προκειμένους
 ὕβροις δ', ἐπεὶ δέδρακεν, ἥδε δευτέρα,
 τούτοις ἐπαυχεῖν καὶ δεδρακυῖαν γελᾶν.
 ἢ νῦν ἐγὼ μὲν οὐκ ἀνήρ, αὕτη δ' ἀνήρ,
 εἰ ταῦτ' ἀνατὶ τῇδε κείσεται κράτη. 485
- ἀλλ' εἴτ' ἀδελφῆς εἴθ' ὅμαιμονεστέρᾳ
 τοῦ παντὸς ἡμῖν Ζηνὸς ἐρκείουν κυρεῖ,
 αὔτῃ τε χῆ ἔνυναιμος οὐκ ἀλύξετον
 μόρου κακίστου· καὶ γὰρ οὖν κείνην ἴσον
 ἐπαιτιῶμαι τοῦδε βουλεῦσαι τάφου. 490
- καὶ νῦν καλεῖτ· ἔσω γὰρ εἶδον ἀρτίως
 λυσσῶσαν αὐτὴν οὐδ' ἐπίβολον φρενῶν.
 φιλεῖ δ' ὁ θυμὸς πρόσθεν ἥρησθαι κλοπεὺς
 τῶν μηδὲν ὄρθως ἐν σκότῳ τεχνωμένων·
 μισθῷ γε μέντοι κχῶταν ἐν κακοῖσι τις 495

- άλονς ἔπειτα τοῦτο καλλύνειν θέλῃ.
- AN. θέλεις τι μεῖζον ἢ κατακτεῖναι μὲν ἐλών;
- KP. ἐγὼ μὲν οὐδέν τοῦτ' ἔχων ἀπαντέχω.
- AN. τί δῆτα μέλλεις; ως ἐμοὶ τῶν σῶν λόγων
ἀρεστὸν οὐδέν, μηδὲ ἀρεσθείη ποτέ·
οὗτοι δὲ καὶ σοὶ τὰμ' ἀφανδάνοντ' ἔφυ·
καίτου πόθεν κλέος γένεται εὐκλεέστερον
κατέσχον ἢ τὸν αὐτάδελφον ἐν τάφῳ
τιθεῖσα; τούτοις τοῦτο πᾶσιν ἀνδάνειν
λέγοιτο ἄν, εἰ μὴ γλῶσσαν ἐγκλήσοι φόβος.
ἄλλ' ἢ τυραννὸς πολλά τ' ἄλλ' εὐδαιμονεῖ
κάλεστιν αὐτῷ δρᾶν λέγειν θέλει βούλεται.
- KP. σὺ τοῦτο μούνη τῶνδε Καδμείων ὁρᾶς.
- AN. οὐδῶσι χοῦτοι, σοὶ δέ οὐπίλλουσι στόμα.
- KP. σὺ δέ οὐκ ἐπαιδῆ, τῶνδε χωρὶς εἰ φρονεῖς;
- AN. οὐδέν γάρ αἰσχρὸν τοὺς διοσπλάγχνους σέβειν.
- KP. οὐκον γάρματος χῶρος καταντίον θανάτον;
- AN. γάρματος, ἐκ μιᾶς τε καὶ ταύτοῦ πατρός.
- KP. πῶς δῆτ' ἐκείνῳ δυσσεβῆ τιμῆς χάριν;
- AN. οὐ μαρτυρήσει ταῦθ' ὁ κατθανάτων νέκυς.
- KP. εἴ τοι σφε τιμῆς ἔξισου τῷ δυσσεβεῖ.
- AN. οὐ γάρ τι δοῦλος, ἄλλ' ἀδελφὸς ὥλετο.
- KP. πορθῶν γε τίγνει γῆν· δέ ἀντιστὰς ὑπερ.
- AN. διμος δέ γέ "Αἰδης τοὺς νόμους ισους ποθεῖ.
- KP. ἄλλ' οὐχ ὁ χρηστὸς τῷ κακῷ λαχεῖν ισον.
- AN. τίς οἶδεν, εἰ κάτωθεν εὐαγῆ τάδε;
- KP. οὕτοι ποθ' οὐχθρός, οὐδέ δταν θάντη, φίλος.
- AN. οὕτοι συνέχθειν, ἄλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν.
- KP. κάτω γυν ἐλθοῦσ', εἰ φιλητέον, φίλει
κείνους· ἐμοῦ δὲ ζῶντος οὐκ ἄρξει γυνή.
- XO. καὶ μὴν πρὸ πυλῶν ἦδ' Ἰσμήνη,

φιλάδελφα κάτω δάκρυ' εἰβομένη,
νεφέλη δ' ὀφρύων ὑπερ αίματόνεν
ὅρθιος αἰσχύνει,
τέγγονος' εὐδῶπα παρειάν.

530

KP. σὺ δ', ή κατ' οἴκους ως ἔχιδν' ὑφειμένη
λήθουσά μ' ἔξεπινες, οὐδ' ἐμάνθανον
τρέφων δύ' ἄτα κάπαναστάσεις θρόνων,
φέρ', εἰπὲ δή μοι, καὶ σὺ τοῦδε τοῦ τάφου
φῆσεις μετασχεῖν ή ἔξομῆ τὸ μὴ εἰδέναι;

535

ΙΣ. δέδρακα τοῦργον, εἴπερ ήδ' ὅμορροθεῖ,
καὶ ξυμψετίσχω καὶ φέρω τῆς αἰτίας.

AN. ἀλλ' οὐκ ἔάσει τοῦτό γ' ή δίκη σ', ἐπεὶ
οὗτ' ἡθέλησας οὗτ' ἔγώ ἕκοινωσάμην.

ΙΣ. ἀλλ' ἐν κακοῖς τοῖς σοῦσιν οὐκ αἰσχύνομαι
ξύμπλουν ἐμαυτὴν τοῦ πάθους ποιουμένη.

540

AN. ὃν τοῦργον "Αἰδης χοὶ κάτω ξυνίστορες"
λόγοις δ' ἔγώ φιλούσαν οὐ στέργω φίλην.

ΙΣ. μήτοι, κασιγνήτη, μ' ἀτιμάσῃς τὸ μὴ οὐ
θανεῖν τε σὸν τὸν θανόντα θ' ἀγνίσαι.

545

AN. μή μοι θάνης σὺ κοινά, μηδ' ὁ μὴ θιγεῖς
ποιοῦ σεαυτῆς ἀρκέσω θνήσκουσ' ἔγώ.

ΙΣ. καὶ τίς βίος μοι σοῦ λελειμμένη φίλος;

AN. Κρέοντ' ἔρωτα τοῦδε γὰρ σὺ κηδεμών.

550

ΙΣ. τί ταῦτ' ἀνιᾶς μ', οὐδὲν ὠφελούμένη;

AN. ἀλγοῦσα μὲν δῆτ', εἰ γέλωτ' ἐν σοὶ γελῶ.

ΙΣ. τί δῆτ' ἀν ἀλλὰ νῦν σ' ἔτ' ὠφελοῦμ' ἔγώ;

AN. σῶσον σεαυτήν. οὐ φθονῶ σ' ὑπεκφυγεῖν.

ΙΣ. οἵμοι τάλαινα, κάμπλάκω τοῦ σοῦ μόρου;

AN. σὺ μὲν γὰρ εἴλους ζῆν, ἔγὼ δὲ κατθανεῖν.

555

ΙΣ. ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἀρρήτοις γε τοῖς ἐμοῖς λόγοις.

AN. καλῶς σὺ μὲν τοῖς, τοῖς δ' ἔγώ δόκουν φρονεῖν.

- ΙΣ. καὶ μὴν ἵση νῷν ἐστιν ἡ ἔξαμαρτία.
 ΑΝ. θάρσει· σὺ μὲν ζῆς, ἡ δὲ ἐμὴ ψυχὴ πάλαι
 τέθνηκεν, ὥστε τοῖς θανοῦσιν ὀφελεῖν. 560
 ΚΡ. τὸ παῖδε φημὶ τώδε, τὴν μὲν ἀρτίως
 ἄνουν πεφάνθαι, τὴν δὲ ἀφ' οὗ τὰ πρῶτα ἔφυ.
 ΙΣ. οὐ γάρ ποτ', δῆναξ, οὐδὲ δέ ἂν βλάστῃ μένει
 νοῦς τοῖς κακῶς πράσσουσιν, ἀλλ' ἔξισταται.
 ΚΡ. σοὶ γοῦν, ὅθι εἶλον σὺν κακοῖς πράσσειν κακά. 565
 ΙΣ. τί γάρ μόνη μοι τῆσδε ἄτερ βιώσιμον;
 ΚΡ. ἀλλ' ἡδε μέντοι μὴ λέγε· οὐ γάρ ἔστιν ἔτι.
 ΙΣ. ἀλλὰ κτενεῖς νυμφεῖς τοῦ σαυτοῦ τέκνου;
 ΚΡ. ἀρώσιμοι γάρ χάτεροιν εἰσὶν γύαι.
 ΙΣ. οὐχ ὡς γέ ἐκείνῳ τῇδε τ' ἦν ἡρμοσμένα. 570
 ΚΡ. κακᾶς ἐγὼ γυναῖκας νίέσι στυγῶ.
 ΙΣ. ὅ φίλταθ' Αἴμον, ὃς σ' ἀτιμάζει πατήρ.
 ΚΡ. ἄγαν γε λυπεῖς καὶ σὺ καὶ τὸ σὸν λέχος.
 ΧΟ. ἢ γάρ στερήσεις τῆσδε τὸν σαυτοῦ γόνον;
 ΚΡ. "Αἰδης δὲ παύσων τούσδε τοὺς γάμους ἔφυ. 575
 ΧΟ. δεδογμέν", ὡς ἔοικε, τίγνδε κατθανεῖν.
 ΚΡ. καὶ σοί γε κάμοι· μὴ τοιβάς ἔτι, ἀλλά γιν
 κομίζετε εἰσω, δμῶες, ἐκ δὲ τοῦδε χρὴ
 γυναῖκας εἶναι τάσδε μηδὲ ἀνειμένας·
 φεύγουσι γάρ τοι χοῖ θρασεῖς, ὅταν πέλας
 ἡδη τὸν "Αἰδην εἰσορῶσι τοῦ βίου. 580

Χ Ο Ρ Ο Σ

- στροφὴ α' — εὐδαιμονες οῖστι κακῶν ἄγευστος αἰών.
 οῖς γάρ ἀν σεισθῇ θεόθεν δόμος, ἄτας
 οὐδὲν ἔλλείπει γενεᾶς ἐπὶ πλῆθος ἔρπον. 585
 ὅμοιον ὥστε ποντίαις
 οἴδμα δυσπνόοις ὅταν

Θρήσσαισιν ἔρεβος ὑφαλον ἐπιδράμη πνοαις
κυλίνδει βυσσόθεν κελαινὰν 590
θῖνα καὶ δυσάνεμον,
στόνῳ βρέμουσι δ' ἀντιπλῆγες ἄκται.

ἀντιστρ. α' ἀρχαῖα τὰ Λαβδακιδᾶν οἴκων δρῶμαι
πήματα φυτιῶν ἐπὶ πήμασι πίπτοντ',
οὐδὲ ἀπαλλάσσει γενεὰν γένος, ἀλλ' ἔρείπει
θεῶν τις, οὐδὲ ἔχει λύσιν.
νῦν γὰρ ἐσχάτας ὑπὲρ
ὅτις ἐτέτατο φάος ἐν Οἰδίπου δόμοις.
κατ' αὖ νιν φοινία θεῶν τῶν
νερτέρων ἀμῷη κοπὶς
λόγου τ' ἄνοια καὶ φρενῶν Ἐρινύς. 600

στροφὴ β' τεάν, Ζεῦ, δύνασιν τίς ἀν-
δρῶν ὑπερβασία κατάσχοι,
τὰν οὐθ' ὕπνος αἱρεῖ ποθ' ὁ πανταγρεὺς οὔτ'
ἀκάματοι θέοντες
μῆνες; ἀγήρως δὲ χρόνῳ δανάστας
κατέχεις Ὄλύμπου μαρμαρόεσσαν αἴγλαν. 610
τό τ' ἔπειτα καὶ τὸ μέλλον
καὶ τὸ πρὸν ἐπαρκέσει
νόμος· ὁ δ' οὐδὲν ἔρπει
θνατῶν βίοτος πάμπολύ γ' ἐκτὸς ἄτας.

ἀντιστρ. β' ἂ γὰρ δὴ πολύπλαγκτος ἐλ-
πὶς πολλοῖς μὲν ὄνασις ἀνδρῶν,
πολλοῖς δ' ἀπάτα κουφονών ἔρώτων.
εἰδότι δ' οὐδὲν ἔρπει,
πρὸν πυρὶ θερμῇ πόδα τις προσαύσῃ. 615

- σοφίᾳ γὰρ ἔκ του κλεινὸν ἔπος πέφανται, 620
 τὸ κακὸν δοκεῖν ποτὲ ἐσθλὸν
 τῷδ' ἔμμεν, ὅτῳ φρένας
 θεὸς ἄγει πρὸς ἄταν.
 πράσσει δὲ ὀλίγιστον χρόνον ἐκτὸς ἄτας.

- ἅδε μὴν Αἴμων, παιδῶν τῶν σῶν
 νέατον γέννημ', ἢρος ἀχνύμενος
 τῆς μελλογάμου τάλιδος ἥκει
 μόρον Ἀντιγόνης,
 ἀπάτας λεχέων ὑπεραλγῶν; 630
 KP. τάχ' εἰσόμεσθα μάντεων ὑπέρτερον.
 ὦ παῖ, τελείαν ψῆφον ἢρα μὴ κλύων
 τῆς μελλονύμφου πατρὶ λυσσαίνων πάρει;
 ἢ σοὶ μὲν ἡμεῖς πανταχῷ δρῶντες φίλοι;

ΑΙΜΩΝ

- πάτερ, σός εἰμι, καὶ σύ μοι γνώμας ἔχων
 χρηστὰς ἀπορθοῖς, αἵς ἔγωγ' ἐφέφομαι· 635
 ἐμοὶ γὰρ οὐδεὶς ἀξιώσεται γάμος
 μείζων φέρεσθαι σοῦ καλῶς ἡγουμένου.
 KP. οὕτω γάρ, ὦ παῖ, χρὴ διὰ στέρνων ἔχειν,
 γνώμης πατρόφας πάντ' ὅπισθεν ἐστάναι.
 τούτου γὰρ οὖνεκ' ἀνδρες εὔχονται γονὰς
 κατηκόους φύσαντες ἐν δόμοις ἔχειν,
 ώς καὶ τὸν ἐχθρὸν ἀνταμύνωνται κακοῖς
 καὶ τὸν φίλον τιμῶσιν ἐξ ἵσου πατρί·
 ὅστις δὲ ἀνωφέλητα φιτύει τέκνα, 640
 τί τόνδ' ἀν εἴποις ἄλλο πλὴν αὐτῷ πόνους
 φύσαι, πολὺν δὲ τοῖσιν ἐχθροῖσιν γέλων;
 μὴ νύν ποτέ, ὦ παῖ, τάσδ' ὑφ' ἡδονῆς φρένας

γυναικὸς οὐνεκ' ἐκβάλῃς, εἰδὼς ὅτι
ψυχρὸν παραγάλισμα τοῦτο γίγνεται,
γυνὴ κακὴ ἔνευνος ἐν δόμοις· τί γὰρ
γένοιτο⁷ ἀν ἔλκος μεῖζον ἢ φίλος κακός;
ἀλλὰ πτύσας ώσει τε δυσμενῆ μέθες
τὴν παῖδα⁸ ἐν Ἀΐδου τήνδε νυμφεύειν τινί,
ἐπεὶ γὰρ αὐτὴν εἶλον ἐμφανῶς ἐγὼ⁹ 650
πόλεως ἀπιστήσασαν ἐκ πάσης μόνην,
ψευδῇ γ' ἐμαυτὸν οὐ καταστήσω πόλει,
ἀλλὰ κτενῶ. πρὸς ταῦτ' ἐφυμνείτω Δία
ἔνναιμον. εἰ γὰρ δὴ τά γ' ἐγγενῆ φύσει
ἄκοσμα θρέψω, κάρτα τοὺς ἔξω γένους.¹⁰ 660
ἐν τοῖς γὰρ οἰκείοισιν ὅστις ἔστ' ἀνὴρ
χρηστός, φανεῖται κάν πόλει δίκαιος ὡν.
ὅστις δ' ὑπερβὰς ἢ νόμους βιάζεται
ἢ τούπιτάσσειν τοῖς κρατύνουσιν νοεῖ,
οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τοῦτον ἔξ ἐμοῦ τυχεῖν.¹¹ 665
ἀλλ' ὅν πόλις στήσειε, τοῦδε χρὴ κλύειν
καὶ σμικρὰ καὶ δίκαια καὶ τάναντία.
καὶ τοῦτον ἀν τὸν ἄνδρα θαρσούντην ἐγὼ
καλῶς μὲν ἄρχειν, εὗ δ' ἀν ἄρχεσθαι θέλειν,
δορὸς τ' ἀν ἐν χειμῶνι προστεταγμένον¹² 670
μένειν δίκαιον κάγαθὸν παραστάτην.
ἀναρχίας δὲ μεῖζον οὐκ ἔστιν κακόν·
αὕτη πόλεις ὅλλυσιν, ἥδ' ἀναστάτους
οἴκους τίθησιν, ἥδε συμμάχου δορὸς
τροπὰς καταρρήγνυσι· τῶν δ' ὁρθουμένων¹³ 675
σφέζει τὰ πολλὰ σώμαθ' ἢ πειθαρχία.
οὔτως ἀμυντέ¹⁴ ἔστι τοῖς κοσμουμένοις,
κούτοι γυναικὸς οὐδαμῶς ἥσσητέα·
κρείσσον γάρ, εἴπερ δεῖ, πρὸς ἀνδρὸς ἐκπεσεῖν,

- κούν ἄν γυναικῶν ἡσσονες καλοίμεθ' ἄν. 680
 ΧΟ. ήμιν μέν, εἰ μὴ τῷ χρόνῳ κεκλέμμεθα,
 λέγειν φρονούντως ὅν λέγεις δοκεῖς πέρι.
 ΑΙ. πάτερ, θεοὶ φύουσιν ἀνθρώποις φρένας,
 πάντων δοῦ ἔστι χρημάτων ὑπέρτατον.
 ἐγὼ δ' ὅπως σὺ μὴ λέγεις ὁρθῶς τάδε,
 οὐτ' ἄν δυναίμην μήτ' ἐπισταίμην λέγειν.
 γένοιτο μεντᾶν γάτερφ καλῶς ἔχον.
 σοῦ δ' οὖν πέφυκα πάντα προσκοπεῖν, δοσα
 λέγει τις ἦ πράσσει τις ἦ ψέγειν ἔχει·
 τὸ γὰρ σὸν δῆμα δεινὸν ἀνδρὶ δημότῃ 685
 λόγοις τοιούτοις, οἷς σὺ μὴ τέρψῃ κλύων·
 ἐμοὶ δ' ἀκούειν ἔσθ' ὑπὸ σκότου τάδε,
 τὴν παῖδα ταύτην οἵ τ' ὀδύρεται πόλις,
 πασῶν γυναικῶν ως ἀναξιωτάτη
 κάκιστ' ἀπ' ἔργων εὐκλεεστάτων φθίνει· 695
 ητις τὸν αὐτῆς αὐτάδελφον ἐν φοναῖς
 πεπτῶτ' ἄθαπτον μήθ' ὑπ' ὀμηρτῶν κυνῶν
 εἴασ' ὀλέσθαι μήθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος·
 οὐχ ἥδε χρυσῆς ἀξία τιμῆς λαζεῖν;
 τοιάδ' ἔρεμνή σιγὸν ὑπέροχεται φάτις. 700
 ἐμοὶ δὲ σοῦ πράσσοντος εὔτυχῶς, πάτερ,
 οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα τιμιώτερον·
 τί γὰρ πατρὸς θάλλοντος εὐκλείας τέκνοις
 ἄγαλμα μεῖζον ἦ τί πρὸς παῖδων πατρί;
 μή νυν ἐν ἦθῳ μοῦνον ἐν σαυτῷ φόρει,
 ως φῆς σύ, κούδεν ἄλλο, τοῦτο ὁρθῶς ἔχειν.
 δοτις γὰρ αὐτὸς ἦ φρονεῖν μόνος δοκεῖ
 ἦ γλῶσσαν, ἦν οὐκ ἄλλος, ἦ ψυχὴν ἔχειν,
 οὕτοι διαπτυχθέντες διφθησαν κενοῖ.
 ἄλλο ἄνδρα, κεῖ τις ἦ σοφός, τὸ μανθάνειν 710

πόλλ' αἰσχρὸν οὐδὲν καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν.
 ὁρᾶς παρὰ δεῖνθροισι κειμάρροις ὅσα
 δένδρων ὑπείκει, οἰωνας ὡς ἐκσφέζεται,
 τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπτεμν' ἀπόλλυται.
 αὕτως δὲ ναὸς ὅστις ἐγκρατῆ πόδα 715
 τείνας ὑπείκει μηδέν, ὑπτίοις κάτω
 στρέψας τὸ λοιπὸν σέλμασιν ναυτίλλεται.
 ἄλλ' εἴκε ψυμῷ καὶ μετάστασιν δίδου.
 γνώμῃ γάρ εἴ τις κάπ' ἔμοῦ νεωτέρου
 πρόσεστι, φήμι ἔγωγε πρεσβεύειν πολὺ 720
 φῦναι τιν' ἄνδρα πάντ' ἐπιστήμης πλέων·
 εἰ δ' οὖν, φιλεῖ γάρ τοῦτο μὴ ταύτη ὁρεῖν,
 καὶ τῶν λεγόντων εὗ καλὸν τὸ μανθάνειν.
 ΧΟ. ἄναξ, σέ τ' εἰκός, εἴ τι καίριον λέγει,
 μαθεῖν, σέ τ' αὖ τοῦδε εὗ γάρ εἰρηται διπλῇ. 725
 ΚΡ. οἱ τηλικοίδε καὶ διδαξόμεσθα δὴ
 φρονεῖν ὑπ' ἄνδρος τηλικοῦνδε τὴν φύσιν;
 ΑΙ. μηδὲν τὸ μὴ δύκαιον εἴ δ' ἔγὼ νέος,
 οὐ τὸν χρόνον χρὴ μᾶλλον ἢ τάργα σκοπεῖν.
 ΚΡ. ἔργον γάρ ἔστι τοὺς ἀκοσμοῦντας σέβειν; 730
 ΑΙ. οὐδέ ἄν κελεύσαιμ' εὐσεβεῖν ἐς τοὺς κακούς.
 ΚΡ. οὐχ ἥδε γάρ τοι ἔργον ἐπείληπται νόσῳ;
 ΑΙ. οὐ φησι Θήβης τῆσδε ὅμόπτολις λεώς.
 ΚΡ. πόλις γάρ ήμεν, ὅμε κρή τάσσειν, ἔρει;
 ΑΙ. δορᾶς τόδε ὡς εἰρηκας ὡς ἄγαν νέος; 735
 ΚΡ. ἄλλωφ γάρ ἢ μοὶ κρή με τῆσδε ἄρχειν χθονός,
 ΑΙ. πόλις γάρ οὐκ ἔσθ', ἢ τις ἄνδρος ἔσθ' ἐνός.
 ΚΡ. οὐ τοῦ κρατοῦντος ἢ πόλις νομίζεται;
 ΑΙ. καλῶς ἐρήμης γ' ἄν σὺ γῆς ἄρχοις μόνος.
 ΚΡ. ὅδε, ὡς ἔοικε, τῇ γυναικὶ συμμαχεῖ.
 ΑΙ. εἰπερ γυνὴ σύ σοῦ γάρ οὖν προκήδομαι. 740

- KP. ὥ παγκάκιστε, διὰ δίκης ἴών πατῷ ;
 AI. οὐ γὰρ δίκαια σ' ἔξαμαρτάνονθ' ὁρῶ.
- KP. ἀμαρτάνω γὰρ τὰς ἐμὰς ἀρχὰς σέβων ;
 AI. οὐ γὰρ σέβεις, τιμάς γε τὰς θεῶν πατῶν. 745
- KP. ὡς μιαρὸν ἥθος καὶ γυναικὸς ὕστερον.
 AI. οὕταν ἔλοις ἥστω γε τῶν αἰσχρῶν ἐμέ.
- KP. δι γοῦν λόγος σοι πᾶς ὑπὲρ κείνης ὅδε.
 AI. καὶ σοῦ γε κάμου καὶ θεῶν τῶν νερτέρων.
- KP. ταύτην ποτ' οὐκ ἔσθ' ὡς ἔτι ζῶσαν γαμεῖς. 750
- AI. ἥδ' οὖν θανεῖται καὶ θανοῦσ' ὀλεῖ τινα.
- KP. ἥ κάπαπειλῶν ὥδ' ἐπεξέρχῃ θρασύς ;
 AI. τίς δ' ἔστ' ἀπειλὴ πρὸς κενὰς γγώμας λέγειν ;
- KP. κλαίων φρενώσεις, ὃν φρενῶν αὐτὸς κενός.
 AI. εἰ μὴ πατήρ ἥσθ', εἶπον ἄν σ' οὐκ εὗ φρονεῖν. 755
- KP. γυναικὸς ὃν δούλευμα, μὴ κόπτιλλέ με.
 AI. βιόλει λέγειν τι καὶ λέγων μηδὲν κλύειν ;
- KP. ἄληθες ; ἀλλ' οὐ, τόνδ' "Ολυμπον, ἥσθ' δτι,
 χαίρων ἐπὶ ψύγοισι δεννάσεις ἐμέ.
 ἄγετε τὸ μῆσος, ὡς κατ' ὅμματ' αὐτίκα 760
 παρόντι θνήσκῃ πλησία τῷ νυμφίῳ.
- AI. οὐ δῆτ' ἔμοιγε, τοῦτο μὴ δόξῃς ποτέ,
 οὕθ' ἥδ' ὀλεῖται πλησία, σύ τ' οὐδαμὰ
 τούμὸν προσόψει κράτ' ἐν ὀφθαλμοῖς ὁρῶν,
 ὡς τοῖς θέλουσι τῶν φύλων μαίνῃ ἔννών. 765
- XO. ἀνήρ, ἄναξ, βέβηκεν ἔξ ὁργῆς ταχύς·
 νοῦς δ' ἔστι τηλικοῦτος ἀλγήσας βαρύς.
- KP. δοράτω, φρονείτω μεῖζον ἥ κατ' ἄνδρ' ἴών·
 τὼ δ' οὖν κόρα τώδ' οὐκ ἀπαλλάξει μόρου.
- XO. ἄμφω γὰρ αὐτὼ καὶ κατακτεῖναι νοεῖς ; 770
- KP. οὐ τίγν γε μὴ θιγοῦσαν εὗ γὰρ οὖν λέγεις.
 XO. μόρῳ δὲ ποιώ καί σφε βουλεύῃ κτανεῖν ;

KP. ἄγων ἐρῆμος ἔνθ' ἀν τῇ βροτῶν στίβος
κρύψω πετρώδει ζῶσαν ἐν κατώρυχι,
φορβῆς τοσοῦτον ως ἄγος μόνον προθείς, 775
ὅπως μίασμα πᾶσ' ὑπεκφύγῃ πόλις.
κάκεῖ τὸν Ἀιδην, ὃν μόνον σέβει θεῶν,
αἰτουμένη που τεύξεται τὸ μὴ θανεῖν,
ἢ γνώσεται γοῦν ἀλλὰ τηνικαῦθ', δτὶ
πόνος περισσός ἔστι τάν Ἀιδου σέβειν. 780

X O P O S

στροφὴ "Ἐρως ἀνίκατε μάχαν,
"Ἐρως, ὃς ἐν κτήμασι πίπτεις,
ὅς ἐν μαλακαῖς παρειαῖς
νεάνιδος ἐννυχεύεις,
φοιτῆς δὲ ὑπερπόντιος ἐν τῷ ἀγρονόμοις 785
[αὐλαῖς·
καὶ σ' οὔτ άθανάτων φύξιμος οὐδεὶς
οὕθ' ἀμερίων σέ γένθρωπων· δούλος δὲ ἔχων
[μέμηνεν. 790

ἀντιστρ. σὺ καὶ δικαίων ἀδίκους
φρένας παρασπᾶς ἐπὶ λώβᾳ·
σὺ καὶ τόδε νεῖκος ἀνδρῶν
ξύναιμον ἔχεις ταράξας.
νικῆς δὲ ἐναργῆς βλεφάρων ἴμερος εὐλέκτρου 795
νύμφας, τῶν μεγάλων πάρεδρος ἐν ἀρχαῖς
θεσμῶν· ἄμαχος γάρ ἐμπαίζει θεός
[Ἀφροδίτα. 800

νῦν δὲ ἥδη γένω καύτδες θεσμῶν
ἔξω φέρομαι τάδε δρῶν, ἵσχειν δὲ
οὐκέτι πηγὰς δύναμαι δακρύων,
τὸν παγκοίταν δούλον θάλαμον
τήγνδ' Ἀντιγόνην ἀνύτουσαν. 805

- ΑΝ. στρ. α' δορᾶτ' ἔμ', ὃ γὰς πατρίας πολῖται,
 τὰν νεάταν ὀδὸν
 στείχουσαν, νέατον δὲ φέγ-
 γος λεύσσουσαν ἀελίου,
 κοῦποτ' αὐθίς· ἀλλά μ' ὁ παγ- 810
 κοίτας "Αἰδας ζῶσαν ἄγει
 τὰν Ἀχέροντος
 ὀκτάν, οὐθ' ὑμεναίων
 ἔγκληδον οὔτ' ἐπινυμφίδιός
 πώ μέ τις ὕμνος 815
 ὕμνησεν, ἀλλ' Ἀχέροντι νυμφεύσω.
- ΧΟ. οὐκοῦν κλεινὴ καὶ ἔπαινον ἔχουσ'
 ἐς τόδ' ἀπέρχῃ κεῦθος νεκύων,
 οὕτε φθινάσιν πληγεῖσα νόσοις
 οὕτε ξιφέων ἐπίχειρα λαζοῦσ', 820
 ἀλλ' αὐτόνομος, ζῶσα μόνη δὴ
 θνατῶν Ἀΐδαν καταβήσῃ.
- ΑΝ. ἀντ. α' ἥκουσα δὴ λυγροτάταν ὀλέσθαι
 τὰν Φρυγίαν ἔέναν
 Ταντάλου Σιπύλῳ πρὸς ἄ-
 κρῳ, τὰν κισσὸς ως ἀτενῆς
 πετραία βλάστα δάμασεν· 825
 καί νιν ὅμβροι τακομέναν,
 ως φάτις ἀνδρῶν,
 χιών τ' οὐδαμὰ λείπει,
 τέγγει δ' ὑπ' ὀφρύσι παγκλαύτοις
 δειράδας· ἢ με 830
 δαιμονιών διοιοτάταν κατευνάζει.
- ΧΟ. ἀλλὰ θεός τοι καὶ θεογεννής,
 ἥμεῖς δὲ βροτοί καὶ θνητογενεῖς. 835

καίτοι φθιμένα μέγα τάκοῦσαι
τοῖς ίσοθέοις ἔγκληρα λαχεῖν
ζῶσαν καὶ ἔπειτα θανοῦσαν.

ΑΝ. στρ. β' οἵμοι γελῶμαι. τί με, πρὸς θεῶν πατρών, 840
οὐκ οἰχομέναν ὑβρίζεις, ἀλλ' ἐπίφαντον;

ὦ πόλις, ὦ πόλεως
πολυκτήμονες ἄνδρες·

ἴῳ Διοκαῖαι κρῆναι

Θήβας τ' εὐαρμάτου ἄλσος, ἔμπας

ἔνυμμάρτυρας ὕμμ' ἐπικτῶμαι,

οἴα φίλων ἄκλαυτος, οἵοις νόμοις

πρὸς ἔργα τυμβόγωστον ἔρχομαι τάφου πο-
[ταινίου

ἴῳ δύστανος,

οὔτ' ἐν βροτοῖσιν οὔτ' ἐν νεκροῖσιν

μέτοικος, οὐδὲ ζῶσιν οὐδὲ θανοῦσιν.

ΧΟ. προβᾶσ' ἐπ' ἔσχατον θράσους
νύψηλὸν ἐς Δίκας βάθρον
προσέπεσες, ὦ τέκνον. 855
πατρῷον δ' ἐκτίνεις τιν' ἄθλον.

ΑΝ. ἀντ. β' ἔψαυσας ἀλγεινοτάτας ἐμοὶ μερίμνας,
πατρὸς τριπόλιστον οἴτον τοῦ τε πρόπαντος
ἀμετέρον πότμου 860
κλεινοῖς Λαβδακίδαισιν.
ἴῳ ματρῷαι λέκτρων
ἄται κοιμήματά τ' αὐτογέννητ'
ἐμῷ πατρὶ δυσμόρου ματρός,
οἴων ἔγώ ποθ' ἀ ταλαίφρων ἔφυν. 865

πρὸς οὓς ἀραῖος, ἄγαμος, ἂδ' ἐγὼ μέτοικος
[ἔρχομαι.

ἴῳ δυσπότιμων,
κασίγνητε, γάμων κυρήσας, 870
θανὼν ἔτ' οὖσαν κατήναρές με.

ΧΟ. σέβειν μὲν εὐσέβειά τις·
κράτος δ', ὅτῳ κράτος μέλει,
παραβατὸν οὐδαμῷ πέλει.
σὲ δ' αὐτόγνωτος ὥλεσ' ὁργά. 875

ΑΝ. ἐπωδ. ἄκλαυτος, ἄφιλος, ἀνυμέναιος ταλαιφρῶν
[ἄγομαι
τάνδ' ἔτοίμαν ὁδόν.
οὐκέτι μοι τόδε λαμπάδος ἵερὸν ὅμμα 880
θέμις δρᾶν ταλαίνᾳ,
τὸν δ' ἐμὸν πότμον ἀδάκρυτον οὐδεὶς φίλων
[στενάζει.

ΚΡ. ἄρ' ἵστ' ἀοιδὰς καὶ γύους πρὸ τοῦ θανεῖν
ώς οὐδ' ἄν εἰς παύσαιτ' ἄν, εἰ χρείη, λέγων;
οὐκ ἄξεθ' ὡς τάχιστα; καὶ κατηρεφεῖ 885
τύμβῳ περιπτύξαντες, ώς εἰρηκ' ἐγώ,
ἄφετε μόνην ἔρημον, εἴτε χρῆ θανεῖν
εἴτ' ἐν τοιαύῃ ζῶσα τυμβεύειν στέγῃ·
ἥμεις γὰρ ἀγνοὶ τούπι τήνδε τὴν κόρην.
μετοικίας δ' οὖν τῆς ἄνω στερήσεται. 890

ΑΝ. ὡς τύμβος, ὃ νυμφεῖον, ὃ κατασκαφὴς
οἰκησις ἀείφρουρος, οἱ πορεύομαι
πρὸς τοὺς ἐμαυτῆς, ὃν ἀριθμὸν ἐν νεκροῖς
πλεῖστον δέδεκται Φερσέφασσ' ὄλωλότων·
ὦν λοισθία ὡς καὶ κάκιστα δὴ μακρῷ 895
κάτειμι, πρὸν μοι μοῖραν ἔξικειν βίου.

ἔλθοῦσα μέντοι κάρτ' ἐν ἐλπίσιν τρέψω
φίλη μὲν ἥξειν πατού, προσφιλῆς δὲ σού,
μῆτερ, φίλη δὲ σοί, κασίγνητον κάρα:
ἔπει θανόντας αὐτόχειρ ύμᾶς ἔγὼ 900
ἔλουσα κάκοσμησα κάπιτυμβίους
χοὰς ἕδωκα. νῦν δέ, Πολύνεικες, τὸ σὸν
δέμιας περιστέλλουσα τοιάδ' ὀρνυμαι.
καίτοι σ' ἔγὼ τίμησα τοῖς φρονοῦσιν εὖ.
οὐ γάρ ποτ' ἄν, εἰ τέκν', ὃν μήτηρ ἔφυν,
οὔτ' εἰ πόσις μοι κατθανὼν ἐτήκετο,
βίᾳ πολιτῶν τόνδ' ἀν ἥρδυμην πόνον.
τίνος νόμου δὴ ταῦτα πρὸς χάριν λέγω ;
πόσις μὲν ἄν μοι κατθανόντος ἄλλος ἦν,
καὶ παῖς ἀπ' ἄλλου φωτός, εἰ τοῦδ' ἡμιπλακον, 910
μητρὸς δ' ἐν "Αἰδου καὶ πατρὸς κεκευθότοιν
οὐκ ἔστ' ἀδελφὸς ὅστις ἀν βλάστοι ποτέ.
τοιῷδε μέντοι σ' ἐκπροτιμήσασ' ἔγὼ
νόμῳ, Κρέοντι ταῦτ' ἔδοξ' ἀμαρτάνειν
καὶ δεινὰ τολμᾶν, ὃ κασίγνητον κάρα.
καὶ νῦν ἄγει με διὰ χερῶν οὕτω λαβὼν
ἄλεκτρον, ἀνυμέναιον, οὕτε του γάμου
μέρος λαχοῦσαν οὕτε παιδείου τροφῆς,
ἄλλ' ὃδ' ἐρῆμος πρὸς φίλων ἡ δύσμορος 920
ζῶσ' ἐς θανόντων ἔρχομαι κατασκαφάς.
ποίαν παρεξελθοῦσα δαιμόνων δίκην ;
τί χρή με τὴν δύστηνον ἐς θεοὺς ἔτι
βλέπειν; τίν' αὐδᾶν ἔνυμάχων; ἔπει γε δὴ
τὴν δυσσέβειαν εὐσεβοῦς ἐκτησάμην.
ἄλλ' εἰ μὲν οὖν τάδ' ἔστιν ἐν θεοῖς καλά,
παθόντες ἀν ἔνγγυοιμεν ἡμαρτηκότες.
εἰ δ' οἶδ' ἀμαρτάνουσι, μὴ πλείω κακὰ

- πάθοιεν ἦ καὶ δρῶσιν ἐκδίκως ἐμέ.
- XO.** ἔτι τῶν αὐτῶν ἀνέμων αύται
ψυχῆς ὥιπαὶ τήνδε γ' ἔχουσιν. 930-
- KP.** τοιγάρ τούτων τοῖσιν ἄγουσιν
ἀλαύμαθ' ὑπάρξει βραδυτῆτος ὑπερ.
- XO.** οἴμοι, θανάτου τοῦτ' ἐγγυτάτῳ
τοῦπος ἀφίκται.
- KP.** θαρσεῖν οὐδὲν παραμυθοῦμαι,
μὴ οὐ τάδε ταύτῃ κατακυροῦσθαι. 935-
- AN.** ὢ γῆς Θήβης ἀστυν πατρῷον
καὶ θεοὶ προγενεῖς,
ἄγομαι δὴ κούκέτι μέλλω.
λεύσσετε, Θήβης οἱ κοιρανίδαι, 940-
τὴν βασιλειδᾶν μούνην λοιπήν,
οἵα πρὸς οἴων ἀνδρῶν πάσχω
τὴν εὔσεβίαν σεβίσασα.
- XO. στρ.** α' ἔτλα καὶ Δανάας οὐράνιον φῶς
ἀλλάξαι δέμας ἐν χαλκοδέτοις αὐλαῖς· 945-
κρυπτομένα δ' ἐν τυμπήρει θαλάμῳ κατεξέύχθη.
καίτοι καὶ γενεῷ τίμιος, ὢ παῖ παῖ,
καὶ Ζηνὸς ταμιεύεσκε γονὰς χρυσορύτους. 950-
ἀλλ' ἀ μοιριδία τις δύνασις δεινά:
οὗτ' ἄν νιν ὅλβος οὗτ' Ἀρης,
οὐ πύργος, οὐχ ἀλίκιτυποι
κελαιναὶ νᾶες ἐκφύγοιεν.
- ἀντ. α' ζεύχθη δ' ὁξύχολος παῖς δ Δρύαντος,
Ἡδωνῶν βασιλεύς, κερτομίοις ὁργαῖς,
ἐκ Διονύσου πετρώδει κατάφαρκτος ἐν δεσμῷ·
οὗτῳ τᾶς μανίας δεινὸν ἀποστάζει
ἀνθηρόν τε μένος· κεῖνος ἐπέγνω μανίας 960-

- ψαύων τὸν θεὸν ἐν κερτομίοις γλώσσαις.
 παύεσκε μὲν γὰρ ἐνθέους
 γυναῖκας εὗιόν τε πῦρ,
 φιλαύλους τ' ἡρέθιζε Μούσας. 965
- στροφὴ β· παρὰ δὲ Κυανέων πελαγέων διδύμας ἄλλος
 ἀκταὶ Βοσπόριαι ιδ' ὁ Θρηκῶν ἄξενος
 Σαλμυδησσός, ἵν' ἀγχίπολις Ἄρης 970
 δισσοῖσι Φινεῖδαις
 εἴδεν ἀρατὸν ἔλκος
 τυφλωθὲν ἐξ ἀγρίας δάμαρ τος
 ἀλαὸν ἀλαστόροισιν ὄμμάτων κύκλοις,
 ἀραχθέντων ὑφ' αἰματηραῖς 975
 χείρεσσι καὶ κερκίδων ἀκμαῖσιν.
- ἀντιστρ. β· κατὰ δὲ τακόμενοι μέλεοι μελέαν πάθαν
 κλαῖον, ματρὸς ἔχοντες ἀνύμφευτον γονάν. 980
 ἀ δὲ σπέρμα μὲν ἀρχαιογόνων
 ἄντασ' Ἐρεχθεῖδᾶν,
 τηλεπόροις δ' ἐν ἄντροις
 τράφη θυέλλαισιν ἐν πατρῷαις
 Βορεὰς ἀμιππος ὁρθόποδος ὑπὲρ πάγου 985
 θεῶν παῖς ἀλλὰ κάπ' ἐκείνα
 Μοῖραι μακραιώνες ἔσχον, ὥς παῖ.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

- Θήβης ἄνακτες, ἥκομεν κοινὴν ὄδὸν
 δύ' ἐξ ἑνὸς βλέποντες τοῖς τυφλοῖσι γὰρ
 αὕτη κέλευθος ἐκ προηγητοῦ πέλει. 990
KP. τί δ' ἔστιν, ὥς γεραιὲ Τειρεσία, νέον;
TEI. ἐγὼ διδάξω, καὶ σὺ τῷ μάντει πιθοῦ.

- KP. ούκουν πάρος γε σῆς ἀπεστάτουν φρενός.
 TEI. τοιγὰρ δι' ὅρθης τήνδ' ἐναυκλήρεις πόλιν.
 KP. ἔχω πεπονθώς μαρτυρεῖν ὀνήσιμα. 995
 TEI. φρόνει βεβώς αὖτις ἐπὶ ξυροῦ τύχης.
 KP. τί δ' ἔστιν; ὡς ἐγώ τὸ σὸν φρίσσω στόμα.
 TEI. γνώσῃ, τέχνης σημεῖα τῆς ἐμῆς κλύων.
 ἐς γὰρ παλαιὸν θᾶκον ὅρνιθοσκόπον
 ήζων, ἵν' ἦν μοι παντὸς οἰωνοῦ λιμήν, 1000
 ἀγνῶτ' ἀκούω φθόγγον ὅρνιθων, κακῷ
 κλάζοντας οἴστρῳ καὶ βεβαιοβαρμένῳ·
 καὶ σπῶντας ἐν χηλαῖσιν ἀλλήλους φοναῖς
 ἔγνων· πτερῶν γὰρ ὁιβδος οὐκ ἄσημος ἦν.
 εὐθὺς δὲ δείσας ἐμπύρων ἐγευόμην 1005
 βιωμοῖσι παμφλέκτοισιν ἐκ δὲ θυμάτων
 "Ηφαιστος οὐκ ἔλαμπεν, ἀλλ' ἐπὶ σποδῷ
 μυδῶσα κηρὶς μηρίων ἐτήκετο
 κάτυφε κάνεπτυε, καὶ μετάρσιοι
 γολαὶ διεσπείροντο, καὶ καταρρεῖς 1010
 μηροὶ καλυπτῆς ἔξεκειντο πιμελῆς.
 τοιαῦτα παιδὸς τοῦδ' ἐμάνθανον πάρα,
 φθίνοντ' ἀσήμων ὁργίων μαντεύματα·
 ἐμοὶ γὰρ οὗτος ἥγεμών, ἄλλοις δ' ἐγώ.
 καὶ ταῦτα τῆς σῆς ἐκ φρενὸς νοσεῖ πόλις· 1015
 βιωμοὶ γὰρ ἡμῖν ἐσχάραι τε παντελεῖς
 πλήρεις ὑπ' οἰωνῶν τε καὶ κυνῶν βιοῖς
 τοῦ δυσμόροου πεπτῶτος Οἰδίπου γόνου.
 καὶ τοῦ δέχονται θυσιάδας λιτὰς ἔτι
 θεοὶ παρ' ἡμῶν οὐδὲ μηρίων φλόγα, 1020
 οὐδ' ὅρνις εὐσήμους ἀπορροιθδεῖ βοάς,
 ἀνδροφθόρου βεβρῶτες αἴματος λίπος.
 ταῦτ' οὖν, τέκνον, φρόνησον· ἀνθρώποισι γὰρ

- τοῖς πᾶσι κοινόν ἐστι τοῦξαμαρτάνειν
ἐπεὶ δ' ἀμάρτη, κεῖνος οὐκέτ' ἔστ' ἀνὴρ
ἀβουλος οὐδὲ ἄνολβος, ὅστις ἐς κακὸν
πεσὼν ἀκεῖται μηδ' ἀκίνητος πέλει.
αὐθαδία τοι σκαιότητ' ὁφλισκάνει.
ἄλλ' εἰκε τῷ θανόντι μηδ' ὀλωλότα
κέντει· τίς ἀλκὴ τὸν θανόντ' ἐπικτανεῖν;
εὗσοι φρονήσας εὗ λέγω· τὸ μάνθανειν δ'
ἥδιστον εὗ λέγοντος, εἰ κέρδος φέρει.
- KP. ὃ πρέσβυ, πάντες ὥστε τοξόται σκοποῦ
τοξεύετ' ἀνδρὸς τοῦδε, κούδε μαντικῆς
ἀπρακτος ὑμῖν εἴμι· τῶν δ' ὑπαὶ γένους
ἔξημπόλημαι κάμπεφόρτισμαι πάλαι.
κερδαίνετ', ἐμπολᾶτε τάπο Δάρδεων
ηλεκτρον, εἰ βούλεσθε, καὶ τὸν Ἰνδικὸν
χρυσόν· τάφω δ' ἐκεῖνόν οὐχὶ κρύψετε,
οὐδὲ εἰ θέλουσ' οἱ Ζηνὸς αἰετοὶ βιοδὰν
φέρειν νιν ἀρπάζοντες ἐς Διὸς θρόνους,
οὐδὲ ὡς μίασμα τοῦτο μὴ τρέσας ἐγὼ
θάπτειν παρήσω κεῖνον· εὗ γὰρ οἶδ', δτι
θεὶς ής μιαίνειν οὕτις ἀνθρώπων σθένει.
πίπτουσι δ', ὃ γεραιὲ Τειρεσία, βροτῶν
χοὶ πολλὰ δεινοὶ πτώματ' αἴσχρο', δταν λόγους
αἰσχροὺς καλῶς λέγωσιν τοῦ κέρδους χάριν.
- TEI. φεῦ·
ἀρ' οἶδεν ἀνθρώπων τις, ἀρα φράζεται;
- KP. τί χοῆμα; ποῖον τοῦτο πάγκοινον λέγεις;
- TEI. ὅσῳ κράτιστον κτημάτων εὑβουλία;
- KP. δσωπερ, οἵμαι, μὴ φρονεῖν πλείστη βλάβῃ.
- TEI. ταύτης σὺ μέντοι τῆς νόσου πλήρης ἔφυς.
- KP. οὐ βούλομαι τὸν μάντιν ἀντειπεῖν κακῶς.

- ΤΕΙ. καὶ μὴν λέγεις, φευδῇ με θεσπίζειν λέγων.
 KP. τὸ μαντικὸν γὰρ πᾶν φιλάργυρον γένος. 1055
 TEI. τὸ δὲ ἐκ τυράννων αἰσχροκέρδειαν φιλεῖ.
 KP. ἄλλος οἶσθα ταγοὺς ὅντας, ὃν λέγης λέγων;
 TEI. οἴδε· ἔξι ἐμοῦ γὰρ τήνδε ἔχεις σώσας πόλιν.
 KP. σοφὸς σὺ μάντις, ἀλλὰ τάδικεν φιλῶν.
 TEI. ὅρσεις με τάκινητα διὰ φρενῶν φράσαι. 1060
 KP. κίνει, μόνον δὲ μὴ ποτὲ κέρδεσιν λέγων.
 TEI. οὕτω γὰρ ἥδη καὶ δοκῶ τὸ σὸν μέρος;
 KP. ως μὴ μπολήσων ἵσθι τὴν ἐμὴν φρένα.
 TEI. ἀλλ᾽ εὖ γέ τοι κάτισθι μὴ πολλοὺς ἔτι
 1065 τρόχους ἀμιλλητῆρας ἡλίου τελῶν,
 ἐν οἷσι τῶν σῶν αὐτὸς ἐκ σπλάγχνων ἔνα
 νέκυν νεκρῶν ἀμοιβὸν ἀντιδοὺς ἔσῃ,
 ἀνθρώπῳ ἔχεις μὲν τῶν ἄνω βαλῶν κάτω
 ψυχήν τούτην τάφῳ κατόκινας,
 1070 ἔχεις δὲ τῶν κάτωθεν ἐνθάδε αὖ θεῶν
 ἀμοιβὸν, ἀκτέριστον, ἀνόσιον νέκυν.
 δῶν οὔτε σοὶ μέτεστιν οὔτε τοῖς ἄνω
 θεοῖσιν, ἀλλ᾽ ἐκ σοῦ βιάζονται τάδε.
 τούτων σε λωβητῆρες ὑστεροφθόροι
 1075 λογδῶσιν "Αἰδου καὶ θεῶν Ἐρινύες,
 τοῖσιν αὐτοῖς τοῖσδε ληφθῆναι κακοῖς
 καὶ ταῦτα ἀθρητον εἰ κατηργυρωμένος
 λέγω· φανεῖ γάρ, οὐ μακροῦ χρόνου τριβή,
 ἀνδρῶν γυναικῶν σοῖς δόμοις κωκύματα.
 1080 ἔχθροι δὲ πᾶσαι συνταράσσονται πόλεις,
 δῶν σπαράγματα· ἣ κύνες καθήγνισαν
 ἣ θῆρες ἣ τις πιηνὸς οἰωνός, φέρων
 ἀνόσιον ὀσμὴν ἐστιοῦχον ἐξ πόλιν.
 τοιαῦτά σου, λυπεῖς γάρ, ὅστε τοξότης,

	ἀφῆκα θυμῷ καρδίας τοξεύματα βέβαια, τῶν σὺ θάλπος οὐχ ὑπεκδομῆ.	1085
	Ὥ παῖ, σὺ δὲ ήμᾶς ἄπαγε πρὸς δόμους, οὐα τὸν θυμὸν οὕτος ἐστιν νεωτέρους ἀφῆ, καὶ γνῷ τρέφειν τὴν γλῶσσαν ἡσυχωτέραν τὸν νοῦν τὸν ἀμείνω τῶν φρενῶν οὐκέτιν. 1090	
XO.	ἀνήρ, ἄναξ, βέβηκε δεινὰ θεσπίσας· ἐπιστάμεσθα δέ, εἴ τοι λευκὴν ἔγω τήνδε ἐκ μελαίνης ἀμφιβάλλομαι τούχα, μή πώ ποτε αὐτὸν φεῦδος ἐστιν πόλιν λακεῖν.	
KP.	ἔγνωκα καντὸς καὶ ταράσσομαι φρένας· τό τούτον γάρ δεινόν, ἀντιστάντα τε ἄτῃ πατάξαι θυμὸν ἐν δεινῷ πάρα. 1095	
XO.	εὑρισκόμενος δεῖ, παῖ Μενοικέως, Κρέον.	
KP.	τί δῆτα χρὴ δρᾶν; φράξει πείσομαι δέ ἔγω.	
XO.	ἔλθων κόρην μὲν ἐκ κατώρυχος στέγης ἄνες, κτίσον δὲ τῷ προκειμένῳ τάφον. 1100	
KP.	καὶ ταῦτ' ἐπαινεῖς καὶ δοκεῖς παρεικαθεῖν;	
XO.	ὅσον γέ, ἄναξ, τάχιστα συντέμνουσι γάρ θεῶν ποδώκεις τοὺς κακόφρονας βλάβαι.	
KP.	οἴμοι· μόλις μέν, καρδίας δέ ἐξίσταμαι τὸ δρᾶν, ἀνάγκη δέ οὐχὶ δυσμαχητέον. 1105	
XO.	δρᾶν νυν τάδε ἔλθων μηδὲ ἐπέτειον τρέπε.	
KP.	ὦδέ, ως ἔχω, στείχοιμεν τοῦτον. οἵ τούτοις οἵ τούτοις, ἀξίνας χεροῖν δραμασθεῖσιν τούτοις, ἔπειδη δόξα τῇδε ἔγω δέ, ἐπειδὴ δόξα τῇδε ἐπειστράφη, αὐτός τούτοις, παρά τούτοις ἔκλύσομαι· δέδοικα γάρ, μή τοὺς καθεστῶτας νόμους ἀριστονταί σφέσιν τὸν βίον τελεῖν.	1110
XO. στρ. α'	Πολυνόνυμε, Καδμείας ἄγαλμα νύμφας	1115

- καὶ Διὸς βαρυβρεμέτα γένος,
κλυτάν δὲ ἀμφέπεις
Ἴταλίαν, μέδεις δὲ
παγκοίνοις Ἐλευσινίας 1120
Δῆμος ἐν κόλποις,
ὅς Βακχεῦ, Βακχᾶν μητρόπολιν Θήβαν
ναιετῶν παρ' ὑγροῖς
Ἴσμηνοῦ δεύθροις ἀγρίου τ'
ἐπὶ σπορᾷ δράκοντος. 1125
- ἀντιστρ. α' σὲ δ' ὑπὲρ διλόφου πέτρας στέροψ ὅπωπε
λιγνύς, ἐνθα Κωρώνιαι νύμφαι
στείχουσι Βακχίδες
Κασταλίας τε νῦμα· 1130
καὶ σε Νυσσίων ὁρέων
κισσήρεις ὅχθαι
χλωρά τ' ἀκτὰ πολυστάφυλος πέμπει,
ἀμβρότων ἐπέων
εὐαζόντων, Θηβαῖας 1135
ἐπισκοποῦντ' ἀγνιάς.
- στροφὴ β' τὰν ἐκ πασᾶν τιμῆς ὑπερτάταν πόλεων
ματρὶ σὺν κεραυνίᾳ·
καὶ νῦν, ὡς βιαίας ἔγεται 1140
πάνδαμος πόλις ἐπὶ νόσου,
μολεῖν καθαρσίφ ποδὶ Παρνασσίαν
ὑπὲρ κλιτὺν ἥ στονόεντα πορθμόν. 1145
- ἀντιστρ. β' Ἰώ πύρπνων ἄστρων χοραγὲ καὶ νυχίων
φθεγμάτων ἐπίσκοπε,
παῖ Διὸς γένεθλον, προφάνηθ', 1150
ῶναξ, σαῖς ἄμα περιπόλοις
Θυίαισιν, αἵ σε μαινόμεναι πάννυχοι
χορεύουσιν τὸν ταμίαν Ἱακχον.

Α Γ Γ Ε Λ Ο Σ

- Κάδμου πάροικοι καὶ δόμων Ἀμφίονος, 1155
 οὐκ ἔσθ' δποῖον στάντ' ἀν ἀνθρώπου βίον
 οὔτ' αἰνέσαιμ' ἀν οὔτε μεμψαίμην ποτέ.
 τύχη γὰρ δρθοῖ καὶ τύχῃ καταρρέπει
 τὸν εὐτυχοῦντα τόν τε δυστυχοῦντ' ἀεί,
 καὶ μάντις οὐδεὶς τῶν καθεστώτων βροτοῖς. 1160
 Κρέων γὰρ ἦν ζηλωτός, ὡς ἐμοί, ποτέ,
 σώσας μὲν ἐκθρῶν τήνδε Καδμείαν χθόνα
 λαβών τε χώρας παντελῆ μοναρχίαν
 ηὔθυνε, θάλλων εὐγενεῖ τέκνων σπορῷ.
 καὶ νῦν ἀφεῖται πάντα· τὰς γὰρ ἥδονάς 1165
 δταν προδῶσιν ἀνδρες, οὐ τίθημ' ἐγὼ
 ζῆν τοῦτον, ἀλλ' ἐμψυχον ἥγοῦμαι νεκρόν.
 πλούτει τε γὰρ κατ' οἶκον, εἰ βιύλει, μέγα
 καὶ ζῆτυνταν σχῆμ' ἔχων, ἐὰν δ' ἀπῆ
 τούτων τὸ χαίρειν, τάλλ' ἐγὼ καπνοῦ σκιᾶς 1170
 οὐκ ἀν πριαίμην ἀνδρὶ πρὸς τὴν ἥδονήν.
 ΧΟ. τί δ' αὖ τόδ' ἄχθος βασιλέων ἥκεις φέρων;
 ΑΓ. τεθνᾶσιν· οἱ δὲ ζῶντες αἴτιοι θανεῖν.
 ΧΟ. καὶ τίς φονεύει; τίς δ' ὁ κείμενος; λέγε.
 ΑΓ. Αἴμων ὅλωλεν, αὐτόχειρ δ' αἴμασσεται. 1175
 ΧΟ. πότερα πατρώμας ἢ πρὸς οἰκείας χερός;
 ΑΓ. αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, πατρὶ μηνίσας φόνου.
 ΧΟ. ω̄ μάντι, τοῦπος ώς ἄρ' δρθόν ἥνυσας.
 ΑΓ. ώς ὅδ' ἔχόντων τῶνδε βουλεύειν πάρα.
 ΧΟ. καὶ μὴν ὁρῶ τάλαιναν Εὑρυδίκην δμοῦ 1180
 δάμαρτα τὴν Κρέοντος· ἐκ δὲ δωμάτων
 ἥτοι κλύουσα παιδὸς ἢ τύχῃ περῷ.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ

ὦ πάντες ἄστοί, τῶν λόγων ἐπησθόμην
πρὸς ἔξοδον στείχουσα, Παλλάδος θεᾶς
ὅπως ἴκοίμην εὐγμάτων προσήγορος.

1185

καὶ τυγχάνω τε κλῆθρ' ἀνασπαστοῦ πύλης
χαλῶσα καὶ με φθόγγος οἰκείου κακοῦ
βάλλει δι' ὕτων· ὑπτία δὲ κλίνομαι
δείσασα πρὸς δμωαῖσι κάποπλήσσομαι.
ἀλλ' ὅστις ἦν δικῆς, αὐθίς εἴπατε·

1190

κακῶν γὰρ οὐκ ἀπειρος οὖσ' ἀκούσομαι.

ΑΓ. ἐγώ, φίλη δέσποινα, καὶ παρὸν ἐρῶ
κούδὲν παρήσω τῆς ἀληθείας ἔπος·
τί γάρ σε μαλθάσσοιμ' ἀν, ὃν ἐς ὕστερον
ψεῦσται φανούμεθ'; ὁρθὸν ἀλήθει' ἀεί.

1195

ἐγὼ δὲ σῷ ποδαγὸς ἐσπόμην πόσει
πεδίον ἐπ' ἀκρον, ἔνθ' ἔκειτο νηλεὲς
κυνοσπάρακτον σῶμα Πολυνείκους ἔτι·
καὶ τὸν μέν, αἰτήσαντες ἐνοδίαν θεὸν
Πλούτωνά τ' ὁργὰς εὔμενεῖς κατασχεθεῖν,
λούσαντες ἀγνὸν λουτρὸν ἐν νεοσπάσιν
θαλλοῖς, διὰ δὴ λέλειπτο, συγκατήθομεν,
καὶ τύμβον ὁρθόκρανον οἰκείας χθονὸς
χώσαντες αὐθίς πρὸς λιθόστρωτον κόρης
νυμφεῖον "Αἰδου κοῦλον εἰσεβαίνομεν.

1200

φωνῆς δ' ἀπωθὲν ὁρθίων κωκυμάτων
κλύει τις ἀκτέριστον ἀμφὶ παστάδα,
καὶ δεσπότη Κρέοντι σημαίνει μολών·
τῷ δ' ἀθλίας ἀσημα περιβαίνει βοῆς
ἔροντι μᾶλλον ἀσσον, οἰμώξας δ' ἔπος
ἴησι δυσθρήνητον· ὡς τάλας ἐγώ,

1205

1210

ἄρ' εἰμὶ μάντις; ἄρα δυστυχεστάτην
κέλευθον ἔρπω τῶν παρελθουσῶν ὁδῶν;
παιδός με σαίνει φθόγγος· ἀλλά, πρόσπολοι,
ἴτ' ἀσσον ὥκεῖς καὶ παραστάντες τάφῳ 1215
ἀθρήσαθ', ἀριδὸν χώματος λιθοσπαδῆ
δύντες πρὸς αὐτὸν στόμιον, εἰ τὸν Αἴμονος
φθόγγον συνίημ' ἢ θεοῖσι κλέπτομαι.
τάδ' ἔξ ἀθύμου δεσπότου κελευσμάτων
ἡθροῦμεν· ἐν δὲ λοισθίῳ τυμβεύματι 1220
τὴν μὲν πρεμαστὴν αὐχένος κατείδομεν,
βρόχῳ μιτώδει σινδόνος καθημμένην,
τὸν δ' ἀμφὶ μέσηῃ περιπετῇ προσκείμενον,
εὐνῆς ἀποιμώζοντα τῆς κάτω φθιρὰν
καὶ πατρὸς ἔργα καὶ τὸ δύστηνον λέχος. 1225
οἱ δ' ὡς δρᾶ σφε, στυγνὸν οἰμῶξας ἔσω
χωρεῖ πρὸς αὐτὸν κάνακωκύσας καλεῖ·
ὦ τλῆμον, οἶον ἔργον εἰργασαι; τίνα
νοῦν ἔσχες; ἐν τῷ συμφορᾶς διεφθάρης;
ἔξελθε, τέκνον, ἵκέσιός σε λίσσομαι. 1230
τὸν δ' ἀγρίοις ὅσσοισι παπτήνας ὁ παῖς,
πτύσας προσώπῳ κούδεν ἀντειπόν, ξίφους
ἔλκει διπλοῦς κνώδοντας· ἐκ δ' ὅρμωμένου
πατρὸς φυγαῖσιν ἥμπλακ'. εἰλθ' ὁ δύσμιορος
αὐτῷ χολωθείς, ὥσπερ εἰχ' ἐπενταθεὶς 1235
ἥρεισε πλευραῖς μέσσον ἔγχος, ἐς δ' ὕγρὸν
ἀγκῶν' ἔτ' ἔμφρων παρθένον προσπτύσσεται,
καὶ φυσιῶν ὀξεῖαν ἐκβάλλει ὁιὴν
λευκῇ παρειῇ φοινίου σταλάγματος.
κεῖται δὲ νεκρὸς περὶ νεκρῷ, τὰ νυμφικὰ 1240
τέλη λαχῶν δεῖλαιος ἐν γ' Ἄιδου δόμοις,
δεῖξας ἐν ἀνθρώποισι τὴν ἀβουλίαν

- ὅσφι μέγιστον ἀνδρὶ πρόσκειται κακόν.
- ΧΟ. τί τοῦτ' ἄν εἰκάσειας; ή γυνὴ πάλιν
φρούδη, πρὸν εἰπεῖν ἐσθλὸν ἢ κακὸν λόγον. 1245
- ΑΓ. καυτὸς τεθάμβηκ[·] ἐλπίσιν δὲ βόσκομαι
ἄχη τέκνου κλύουσαν ἐξ πόλιν γρόυς
οὐκ ἀξιώσειν, ἀλλ' ὑπὸ στέγης ἔσω
διωαῖς προθήσειν πένθος οἰκεῖον στένειν·
γνώμης γὰρ οὐκ ἀπειρος, ὥσθ' ἀμαρτάνειν. 1250
- ΧΟ. οὐκ οἶδ[·] ἐμοὶ δ' οὖν ἡ τ' ἄγαν σιγὴ βαρὺ
δοκεῖ προσεῖναι χῆ μάτην πολλὴ βοή.
- ΑΓ. ἀλλ' εἰσόμεσθα, μή τι καὶ κατάσχετον
κρυφῇ καλύπτει καρδίᾳ θυμούμενῃ,
δόμους παραστείχοντες· εῦ γὰρ οὖν λέγεις. 1255
- ΧΟ. καὶ τῆς ἄγαν γὰρ ἔστι που σιγῆς βάρος.
καὶ μὴν ὅδ' ἄναξ αὐτὸς ἐφίκει
μνῆμ[·] ἐπίσημον διὰ χειρὸς ἔχων,
εἰ θέμις εἰπεῖν, οὐκ ἀλλοτρίας
ἄτης, ἀλλ' αὐτὸς ἀμαρτών. 1260
- ΚΡ. στρ. α' ίὸ φρενῶν δυσφρόνων ἀμαρτήματα
στερεά, θαγατόεντ[·],
ῳ κτανόντας τε καὶ
θανόντας βλέποντες ἐμίφυλίους,
ῷμοι ἐμῶν ἄνολβα βουλευμάτων. 1265
- Ιὸ παῖ, νέος νέφι ἔννυν μόρῳ,
αἰαῖ αἰαῖ,
ἐθανεῖς, ἀπελύθης,
ἐμαι: οὐδὲ σαῖσι δυσβουλίαις.
- ΧΟ. οἴμ[·], ως ἔοικας ὁψὲ τὴν δίκην ίδεῖν. 1270
- ΚΡ. οἴμοι,
ἔχω μαθὼν δεῖλαιος· ἐν δ' ἐμῷ κάρα
θεὸς τάτ[·] ἄρα, τότε μέγα βάρος μ' ἔχων

ἔπαισεν, ἐν δ' ἔσεισεν ἀγρίαις ὄδοις,
οἴμοι, λακπάτητον ἀντρέπων χαράν.
φεῦ φεῦ, ὃ πόνοι βροτῶν δύσπονοι.

1275

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

ὦ δέσποθ', ως ἔχων τε καὶ κεκτημένος,
τὰ μὲν πρὸ χειρῶν τάδε φέρων, τὰ δ' ἐν δόμοις
ἔσικας ἥκειν καὶ τάχ' ὅψεσθαι κακά.

1280

ΚΡ. τί δ' ἔστιν αὖ; κάκιον ἦ κακῶν ἔτι;
ΕΞ. γυνὴ τέθνηκε, τοῦδε παμμήτῳ νεκροῦ,
δύστηνος, ἀρτι νεοτόμοισι πλήγμασιν.
ΚΡ. ἀντ. α' ἵδη ἵδη δυσκάθαρτος Ἄιδου λιμήν,
τί μ' ἄρα, τί μ' ὀλέκεις;

1285

ὦ κακάγγελτά μοι
προπέμψας ἄχη, τίνα θροεῖς λόγον;
αἰαῖ, ὀλωλότ' ἄνδρα ἐπεξειργάσω.
τί φήσ, ὢ παῖ, τίνα λέγεις μοι νέον,
αἰαῖ αἰαῖ,
σφάγιον ἐπ' ὀλέθρῳ
γυναικεῖον ἀμφικεῖσθαι μόρον;

1290

ΧΘ. δοῦλην πάρεστιν οὐ γὰρ ἐν μυχοῖς ἔτι.
ΚΡ. οἴμοι,
κακὸν τόδ' ἄλλο δεύτερον βλέπω τάλας
τίς ἄρα, τίς με πότμος ἔτι περιμένει;
ἔχω μὲν ἐν χείρεσσιν ἀρτίως τέκνον,
τάλας, τὸν δ' ἔναντα προσβλέπω νεκρόν.
φεῦ φεῦ μῆτερ ἀθλία, φεῦ τέκνον.

1295

ΕΞ. οἶδ' ὁξυθήκτῳ βθυμίᾳ περὶ ξίφει
λύει κελαινὰ βλέφαρα, κωκύσασα μὲν
τοῦ πρὸν θανόντος Μεγαρέως κλεινὸν λάχος,

1300

- αῦθις δὲ τοῦδε, λοίσθιον δὲ σοὶ κακὰς
πράξεις ἐφυμήσασα τῷ παιδοκτόνῳ. 1305
- KP. στρ. β' ἀνέπταν φόβῳ. τί μ' οὐκ ἀνταίαν αἰαῖ αἰαῖ,
ἔπαιτέν τις ἀμφιθήκτῳ ξίφει;
δειλαιος ἔγω, αἰαῖ,
δειλαιά δὲ συγκένδαμαι δύᾳ. 1310
- ΕΞ. ώς αἰτίαν γε τῶνδε κάκείνων ἔχων
πρὸς τῆς θανούσῃς τῆσδ' ἐπεσκήπτου μόρων.
- KP. ποιῷ δὲ κάπελύσατ' ἐν φοναῖς τρόπῳ;
- ΕΞ. παίσασ' ὑφ' ἡπαρ αὐτόχειρι αὐτήν, ὅπως 1315
παιδὸς τόδ' ἥσθετ' ὁξυώκυτον πάθος.
- KP. ὅμοι μοι, τάδ' οὐκ ἐπ' ἄλλον βροτῶν
ἔμᾶς ἀρμόσει ποτ' ἐξ αἰτίας.
ἔγω γάρ σ', ἔγω ἕκανον, ἵω μέλεος,
ἔγω; φάμι ἔτυμον· ἵω πρόσπολοι, 1320
ἄγετέ μ' ἐκποδών, ἄγετέ μ' δτι τάχος
τὸν οὐκ ὄντα μᾶλλον ἢ μηδένα. 1325
- ΧΟ. κέρδη παραινεῖς, εἴ τι κέρδος ἐν κακοῖς
βράχιστα γάρ κράτιστα τάν ποσὶν κακά.
- KP. ἀντ. β' ἵτω ἵτω,
φανήτω μόρων δι κάλλιστ' ἐμῶν
ἔμοι τερμίαν ἄγων ἀμέραν 1330
ὕπατος· ἵτω ἵτω,
ὅπως μηκέτ' ἀμαρ ἄλλ' εἰσίδω.
- ΧΟ. μέλλοντα ταῦτα τῶν προκειμένων τι χρὴ
πράσσειν· μέλει γάρ τῶνδ' διοισι χρὴ μέλειν. 1335
- KP. ἄλλ' ὅν ἐρῶ μέν, ταῦτα συγκατητεῖμην.
- ΧΟ. μή νυν προσεύχου μηδέν· ως πεπρωμένης
οὐκ ἔστι θνητοῖς συμφορᾶς ἀπαλλαγή.
- KP. ἄγοιτ' ἂν μάταιον ἄνδρον ἐκποδών,
ὅς, δι παῖ, σέ τ' οὐχ ἔκὼν κατέκτανον, 1340

σέ τ' αὖ τάνδ', ὅμοι μέλεος, οὐδ' ἔχω
πρὸς πότερον ἵδω, πᾶς κλιθῶ πάντα γὰρ
λέχρια τὰν χεροῖν, τὰ δ' ἐπὶ κρατί μοι
πότμος δυσκόμιστος εἰσήλατο.

1345

XO. πολλῷ τὸ φρονεῖν εὐδαιμονίας
πρῶτον ὑπάρχει. χρὴ δὲ τά γ' ἐς θεούς
μηδὲν ἀσεπτεῖν· μεγάλοι δὲ λόγοι
μεγάλας πληγὰς τῶν ὑπεραύγων
ἀποτείσαντες
γίρα τὸ φρονεῖν ἐδίδαξαν.

1350

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (1 — 99)

a') 1 — 10

Λεξιλογικαί. κοινὸς = συνδεδεμένος διὰ κοινῆς παταγωγῆς ή συγγενείας, ίδιως ἐπὶ ἀδελφῶν, δμαιμος. αὐτάδελφος = ὁ ἐκ τῶν αὐτῶν γονέων γεννηθεὶς ἀδελφός. ὅποιον = ὅποιονδήποτε. κάρα, (τὸ) = κεφαλή. Ἰσμήνης κάρα^α περίφρασις εἰς ἐκδήλωσιν ἀγάπης, ἀντί : Ἰσμήνη. ἄρ^ο οἰσθα... ή κανονικὴ πλοκὴ τῶν λέξεων : ἄρ^ο οἰσθα ὅ, τι ἔστι τῶν ἀπ' Οἰδίπου κακῶν, ὅποιον οὐχὶ Ζεὺς τελεῖ νῦν ἔτι ζώσαιν ; νῦν, δοτικὴ ἀντιχαριστική. ἔτι ζώσαιν = αἱ ὅποιαι ἐπιζῶμεν, ὑπολειπόμενα, (μετὰ τὸν θάνατον γονέων καὶ ἀδελφῶν). ἡ ἄτη = ή ἐκ θείας τιμωρίας σύγχυσις φρενῶν, βλάβη, συμφορά. ἀλγεινὸς = λυπηρός. ἄτερ = ἄνευ. ἄτης ἄτερ (ἐδῶ) = βλαβερόν, καταστρεπτικόν. αἰσχρόν, ἄτιμον = πρόξενον αἰσχύνης, ἀτιμίας. ὅποιον οὐκ... ή σειρὰ τῶν λέξεων : ὅποιον οὐκ ὅπωπα ἐγὼ οὐκ ὅν τῶν σῶν τε καμῶν κακῶν. τῶν κακῶν (γεν. διαιρ.). καὶ νῦν^{*} μετάβασις ἀπὸ τῆς γενικῆς εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν. πανδήμῳ πόλει^π ποιητ. ἔκφρασις ἀντὶ τοῦ πάσῃ τῇ πόλει. Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : καὶ νῦν τί ἔστιν αὐτὸν κακόγυμνα τοῦτο, ὁ φασι θεῖναι ἀρτίως τὸν στρατηγὸν πανδήμῳ πόλει; κακόγυμνα θεῖναι = κηρύξαι, προκηρύξαι. στρατηγόν^π ἐνν. τὸν Κρέοντα. ἔχω = γνωρίζω. ἔχεις τι κείσηκουσας; σχῆμα πρωθύνστερον. λανθάνω = διαφεύγω τὴν προσοχήν. φίλους, ἐνν. τὸν Πολυνείκη. ἔχθρων, ἐνν. τὸν Κρέοντα, λόγῳ τοῦ δυσμενοῦς διὰ τὸν Πολυνείκη κηρύγματος.

Πραγματικαί. Ή σκηνὴ τοῦ δράματος; ὑπόκειται ἐν Θίβαις πρὸ τῶν ἐν τῇ Καδμείᾳ ἀνακτόρων τῶν Λαβδακιδῶν, τὰ δράματα εἰκονίζονται διὰ τῆς ἀναλόγου σκηνογραφίας. Ο πρόλογος, ἀπὸ τοῦ στ. 1-99, περιέχων τὴν πρότασιν τοῦ δράματος, ἐκθέτει δι^ο δλίγων τὰ πρὸ τοῦ δράματος συμβάντα καὶ εἰσάγει τὸν θεατὴν εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ.

Αι δύο ἀδελφαι ἔξερχονται ἐκ τῆς δεξιᾶς θύρας τῶν ἀνακτόρων, τῆς ἀγούσης εἰς τὴν γυναικωνῖτιν, καὶ προσφωνοῦνται διὰ τοῦ ὀνόματός των ἀμφότεραι, διὰ νὰ δηλωθῇ τὸ πρόσωπον αὐτῶν εἰς τοὺς θεατάς. Προσφωνεῖ δὲ ἡ Ἀντιγόνη μετὰ πολλῆς στοργῆς καὶ τρυφερότητος τὴν Ἰσμήνην, διότι μόνη αὐτὴ ἔξ ὀλοκλήρου τῆς οἰκογενείας ἀπέμεινεν ὡς σύντροφος καὶ παρήγορος τῆς ζωῆς τῆς καὶ διότι θέλει νὰ προσεταιρισθῇ αὐτὴν εἰς κοινὰς ἐνεργείας. Πῶς ἥθοποιεῖται ἡ Ἀντιγόνη εἰς τοὺς πρώτους αὐτοὺς στίχους; **τῶν ἀπ' Οἰδίπου κακῶν** εἶναι τὰ προελθόντα ἐκ τῆς πατροκτονίας καὶ αἱμομειξίας τοῦ Οἰδίποδος, προσέτι δὲ καὶ τὸ χυθὲν νωπὸν ἔτι αἷμα τῶν ἀλληλοφονευθέντων ἀδελφῶν, τὰ ὅποια εἶναι γνωστὰ εἰς τοὺς θεατάς ἐκ τοῦ μύθου. Κοινὴ εἶναι ἡ ἀντίληψις ἀρχαίων καὶ νέων Ἑλλήνων, διτὶ τὰ ἀμαρτήματα γονέων παιδεύουσι τέκνα.

β') 11 — 38

Λεξιλογικαί. μὲν = τούλαχιστον. **μῆνις** = λόγος, εἰδησις. **Ἀντιγόνη** (μέτρ., ἀνάπαιστος). **φίλων*** ἔξαρτ. ἐκ τοῦ μῆνις, ὡς γεν. ἀντικειμ. = περὶ τῶν φίλων. **δυοῖν - δύο*** ἐπαλληλία πρὸς μείζονα ἔμφασιν. **μιᾷ - διπλῇ*** ἀντίθεσις, εἰς ἣν ἀσμενίζουσιν οἱ τραγικοί. **διπλῇ χερὶ** = δυοῖν χερσί, μιᾷ τοῦ Ἐτεοκλέους καὶ μιᾷ τοῦ Πολυνείκους. **φρούδος** ἔστιν (πρὸ - δόδος) = ἔφυγεν, ἀπῆλθεν. **ἐν νυκτὶ τῇ νῦν**, δηλ.. τῇ παρελθόντῃ (καθ*) ἢν ἀπῆλθον ἐκ τῶν Θηβῶν οἱ Ἄργειοι). **ὑπέροτερον** = πλέον. **ἀτῶμαι** (ἀτη) = δυστυχῶ. **ἡδη*** ἀρχαιότ. τύπος τοῦ ἥδειν (ἐνν. μηδέν σε ὑπέροτερον εἰδυῖαν). **οὕνεκα** (ἐκ τοῦ οὐ ἔνεκα), ὡς πρόθ. = ἔνεκα. **ώς μόνη καλύοις**, ἐπεξηγεῖ τό : τοῦδε ἔνεκα. **καλύω** = ἀκούω. **ἐκπέμπω** ἀντὶ τοῦ μέσου ἐκπέμπομαι = προσκαλῶ ἔξω. **τί δ'** ἔστι; (μετά τινος ἐκπλήξεως) = ἀλλὰ τί συμβαίνει; **καλχαίνω** (μεταφορ. ἐκ τῆς τεταραγμένης θαλάσσης) = κάμνω τι πορφυροῦν. **δηλοῖς γάρ τι καλχαίνουσ'** ἔπος = διότι φανερὰ δεικνύεις, διτὶ ἔχεις ψυχικὴν ταραχὴν, ἐτοίμη νὰ εἴπῃς κάποιον λόγον. **κασίγνητος** = ἀδελφός, γάρ* αἰτιολογεῖ ἀποιωπηθεῖσαν ἀπόκοιτον: ναί, βέβαια. **τῷ κασίγνητῳ...τὸν μέν...τὸν δὲ** (σχῆμα καθ* δόλον καὶ μέρος, μέρη καὶ δόλον τίθενται ὁμοιοπτώτως). **νῦν** = ἡμῖν. **προτίω** = κατὰ προτίμησιν τιμῶ (διὰ ταφῆς). **ἀτιμάζω** τάφου = δὲν θεωρῶ ἀξιον τῆς τιμῆς τοῦ ἐνταφιασμοῦ, στερῶ τῆς τιμῆς τοῦ ἐνταφιασμοῦ. Τὸ **προτίσας** τίθεται ἀπλῶς πρὸς ἀντίθ. πρὸς τὸ **ἀτιμάζας**. **σὺν δίκῃ*** τροπ. διορισμός. **χρησθεὶς**= χρησάμενος (ἐνν. ἀντικ. αὐτῷ). **ώς λέγουσι*** ἀριμόζει εἰς τὸ σὺν δίκῃ, δηλ.. μὲ δικαίαν κρίσιν,

δπως λέγουν οἱ ἀνθρωποι, χωρὶς ἐνν. νὰ τὴν παραδέχωμαι ἐγὼ ὡς τοι-
αύτην, ἐφόσον δὲν τιμᾷ δι' ἐνταφιασμοῦ καὶ τὸν Πολυνείκη. ἔνεργθε
ἡ ἔνεργθεν = κάτω (σημ. τὴν ἐν τόπῳ στάσιν), ἀριθμέει εἰς τό : νέκοις.
ἔκρυψε κατὰ χθονὸς = διέταξε νὰ θάψουν υποκάτω τῆς γῆς. ἔντι-
μον (προληπτ. κατηγορ.) = ὥστε εἶναι ἔντιμον. ἀθλίως = κατὰ τρόπον
ἀξιολύπητον. θανόντα Πολυν. νέκυν* ὑπαλλαγὴ ἀντί : νέκυν θανόν-
τος Πολυνείκους. ἐκκηρύττω = κηρούττω δημοσίᾳ. τὸ μὴ καλύψαι
ὑποκείμη. τοῦ ἐκκεκηρυχθαί. κωνώ = θρηνῶ, κλαίω. τάφῳ καλύψαι
-κωκῦσαι* σκ. πρωθύστερον (ὁ κωντὸς προηγεῖται τῆς ταφῆς). οἰωνὸς
= πτηνὸν (ἀρπακτικόν). θησαυρὸς = εὐδημα. εἰσορῶ = προσβήλεπω
μετὰ πόθου. βροᾶ = τροφὴ (ἐπὶ σαρκοβόρων θηρίων). ἀγαθόν* ἐλέχθη
μετά τινος πικρᾶς εἰρωνείας, διότι οὐσιαστικῶς κατὰ τὴν ἀντίληψιν
τῆς Ἀντιγόνης ὁ τοσοῦτον ἀσεβήσας κατὰ τοῦ θείου δικαίου δὲν δύ-
ναται νὰ εἶναι ἀγαθός, ἀλλὰ τούναντίον κακός. σοὶ κάμοις τὸ κήρυγμα
ἥτο μὲν βεβαίως γενικὸν διὰ πάντα τὸν λαόν, ἀλλ᾽ ἡ Ἀντιγόνη περιο-
ρίζει τοῦτο εἰς τὰς δύο ἀδελφάς, διότι αὐταὶ μόναι εἶναι αἱ στενώτε-
ραι συγγενεῖς του καὶ αὐταὶ εἰχον ἵδιον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ταφὴν
τοῦ ἀδελφοῦ. δεῦρο* προδηλοῖ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ χοροῦ καὶ τοῦ Κρέ-
οντος. νέομαι = ἔρχομαι, μὲ σημ. μέλλοντος = ὅτι θὰ ἔλθῃ. προκη-
ρύσσω = δημοσίᾳ κηρούττω (ἡ προσθ. πρὸ τὸν τίθεται πρὸς δήλωσιν δη-
μοσιότητος, ὅπως καὶ ήμεις μεταχειριζόμεθα τὴν λέξιν προκήρυξιν).
ἄγω = θεωρῶ, νομίζω. τὸ πρᾶγμα, δηλ. τὸ τάφῳ καλύψαι καὶ πωκῆ-
σαι τινα. οὐχ ὡς παρ' οὐδὲν = οὐχὶ ὡς ἀσήμαντον. φόνος = θάνα-
τος. δημόλευστος (λεύω = λιθοβολῶ) = γινόμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ
δημοσίου λιθοβολισμοῦ. ἐν πόλει = ἐνώπιον τῆς πόλεως, δημοσίᾳ.
προκείσθαι = ὅτι ἐπικρέμαται, ἀπειλεῖται. σοι* δοτ. ἡμική. τάχα =
ταχέως. εὐγενὴς = γενναία τὸ ἡθος (ἔχουσα εὐγενῆ καταγγήν). ἐ-
σθλῶν = ἐξ ἐσθλῶν (εὐγενῶν γονέων).

Πραγματικαί. Ἀργείων* ὁ Πολυνείκης, ὃς γνωστόν, ἐξεστράτευσε
μετὰ συμμάχων τῶν Ἀργείων, τῶν διοίων βασιλεὺς ἦτο ὁ Ἀδραστος,
τενθερὸς αὐτοῦ. ἔντιμον* ἐπιστεύετο, ὅτι ὁ ἄταφος καὶ μὴ τυχὸν ὑπὸ¹
τῶν ζώντων τῶν νενομισμένων τιμῶν ἡτιμάζετο καὶ ἐν Ἀδῃ. αὐλεῖσιν
πυλῶν* αὐλεῖσι πύλαι ἥσαν αἱ κείμεναι πρὸς τὴν ὄδον, ὅπως φαίνεται
ἐπ τοῦ : ὡς μόνη κλύοις. Αὐλεῖσις μὲν πύλη ἦτο ἡ κείμενη ἐν τῷ τοίχῳ
τῷ περιβάλλοντι τὸν οἰκον μετὰ τῆς αὐλῆς* ἡ πύλη δέ, ἡ ὄποια ὠδή-

γει ἐκ τῆς αὐλῆς εἰς τὸν οἶκον, ἐλέγετο μέταυλος. **τάφῳ καλύψαι**· ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος ἐπεκράτει ἡ ἰδέα, ὅτι ἀταφος νεκρὸς οὐδόλως ἥτο δεκτὸς εἰς τὸν Ἀδην, ἀλλ᾽ ἐταλαιπωρεῖτο καὶ ἐπλανᾶτο δίκην φαντάσματος. Πρβλ. Ἰλιάδ. Ψ, στίχ. 66 καὶ ἔξης, ἔνθα ἡ ψυχὴ τοῦ Πατρόκλου ἐμφανίζεται εἰς τὸν κοιμώμενον Ἀχιλλέα καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ τὸν θάψῃ, διότι περιπλανᾶται, αἱ δὲ ψυχαὶ τῶν νεκρῶν τὴν ἐμποδίζουν νὰ πλησιάσῃ εἰς Ἀδην οὐτοῦ. **κωκῆσαι**· ὁ θρῆνος τοῦ ἀποθανόντος ἥτο ἀπαραίτητον καθῆκον τῶν οἰκείων του. **είσορῶσι**· θέλει νὰ ἔξαρῃ τὸ ἀτενὲς καὶ λαίμαργον βλέμμα τῶν ἀρπακτικῶν πτηνῶν. **λέγω γὰρ κάμε**· δι' αὐτῶν ἥθοποιεῖται ἡ Ἀντιγόνη καὶ προβλέπεται ἡ σύγκρουσις αὐτῆς πρὸς τὸν Κρέοντα, ἐξ ἀλλού δὲ γίνεται προσπάθεια ὑπὸ αὐτῆς νὰ διεγείρῃ τὴν φιλοτιμίαν τῆς Ἰσμήνης, ὥστε νὰ μὴ ὑπολειφθῇ αὐτῇ εἰς τὰς προσπαθείας της. **φόνος δημόλευστος**· οἱ ἀρχαῖοι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ποινῶν ἐπέβαλλον καὶ τὴν διὰ δημοσίου λιθοβολισμοῦ θανατικὴν τιμωρίαν εἰς ἄτομα κηρυσσόμενα ἐκτὸς νόμου διὰ προδοσίαν ἢ προσβολὴν κοινοῦ συμφέδοντος ἢ ἱεροσυλίαν· ὁ κατάδικος ὠδηγεῖτο εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως, οἱ μάρτυρες δὲ πρῶτοι ἔρριπτον τοὺς λίθους καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ἄλλοι παρευρισκόμενοι ἐπεῖ. Διὰ τοιαύτης τιμωρίας ἐτιμωρήθη καὶ ὁ Παλαμήδης ἐν Τροίᾳ. **ἐσθλῶν**· ἀναφέρει τὴν εὐγενῆ καταγωγήν της, διὰ νὰ προκαλέσῃ τὴν φιλοτιμίαν τῆς Ἰσμήνης καὶ νὰ παρακινήσῃ ἔτι περισσότερον αὐτὴν εἰς σύμπραξιν.

γ') 39 — 68

Λεξιλογικαί. ταλαίφρων = τολμηρός. **εἰ τάδ' ἐν τούτοις** (= ἐν τοιαύτῃ καταστάσει) **ἐστί.** **εἴδ' ἄπτουσα** = εἴτε δεσμοῦσα (ἢ φράσις λύοντα εἴδ') ἄπτουσα ἥτο ἐν κορήσει ἐπὶ μεγάλῃ ἀμηχανίᾳ περὶ τοῦ πρακτέου). **ξυμπονῶ** = συγκοπιάζω (γενικώτερον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου δήμου.). **εἰ ξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάση**· πλάγιαι ἐρωτ. προτ., πόθεν ἔξαρτῶνται; **κινδύνευμα** = ἐπικίνδυνος πρᾶξις. **εἰ** (μέλ. τοῦ ἔρχομαι) = θὰ φθάσῃς, θὰ διιφθῆς· ἡ κανονικὴ σειρὰ τῆς προηγουμένης προτάσεως είναι: **ποιόν τι κινδύνευμα λέγεις σκοπεῖν** με, **εἰ ξυμπονήσω καὶ ξυνεργάσομαι;** **κουφίζω** = ἀναιροῦμαι = σηκώνω πρὸς ταφήν, θάπτω. **εἰ κουφιεῖς**· πλαγ. ἐρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ ἔννοοιμ. σκόπει. **ἔνν τηδε χερὶ** = σὺν ἐμῇ κειρὶ = σὺν ἐμοῖ· (δ ὑποκριτὴς λέγων ταῦτα σηκώνει καταλλήλως τὴν κειρὰ διὰ νὰ δείξῃ). **ἢ**

γάρ ; = ἀρά γε λοιπόν ; σφέ = αὐτόν. ἀπόρρητον (ἐνν. ή μετ. δν, παράθ. εἰς τὸ θάπτειν) = πρᾶγμα τὸ δποῖον εἶναι ἀπηγορευμένον. τὸν γοῦν ἐμὸν = τόν γ° ἐμὸν = τὸν ἰδικόν μου τοῦλάχιστον. οὐχ ἀλώσομαι = οὐκ ἐλεγχθήσομαι, δὲν θὰ εὑρεθῶ. προδοῦσα (κατηγορ. μετ.) = ὅτι ἐπρόδωσα. σχέτλιος (ἐκ τοῦ ἀιο. β' σχεθεῖν τοῦ ἔχω) = ὁ δεινὰ τολμῶν, ἔπειτα δέ, ὡς ἐδῶ, ὁ δεινὰ πάσχων, ὁ δυστυχισμένος. ἀντειρηκότος* ἐναντιωμ. μετ., ἐννοεῖται ή πρότ. νοεῖς θάπτειν σφε. (Διαφαίνεται καὶ πάλιν τὸ ἥθος τῆς Ἱσμήνης). ἀλλ' οὐδὲν μέτα = μέτεστι. 'Η σειρὰ τῶν λέξεων : ἀλλ' οὐδὲν μέτεστιν αὐτῷ εἴργειν με τῶν ἐμῶν (καθηκόντων) = ἀλλ' οὐδὲν δικαίωμα ἔχει αὐτὸς νὰ μὲ ἐμποδίζῃ ἀπὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἰδικῶν μου καθηκόντων. φρόνησον = σκέψηθητι, ἀναλογίσου. νῷν* δοτ. ἥθ. ὡς ἀπεχθῆς (ἐνν. πᾶσι) = πόσον μισητός. δυσκλεής = μὲ κακὴν φίμην (λόγῳ τῶν ἀνοσιουργημάτων του). ἀπώλετο = ἐχάθη (ἥθικως). αὐτόφωρος (αἰτὸς - φύση, φωρὸς = κλέπτης) = ὁ ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθείς. ἀμπλάκημα = ἀμάρτημα. πρός αὐτοφ. ἀμπλακημάτων = ἐνεκεν ἀμαρτημάτων ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἀποκαλυφθέντων. ἀράσσω = κτυπῶ, κρούω ἵσχυρῶς (τυφλώνω). αὐτούργῳ χερὶ = ἰδίᾳ κειρὶ. αὐτὸς αὐτούργῳ* σχῆμα ἐπαλληλίας. ἔπειτα* δὲν ἐκφράζει δι' αὐτοῦ χρονικὴν ἀκολουθίαν, ἀλλὰ θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν σειρὰν τῆς διηγήσεως τῶν γεγονότων, ἀναφέρων πρῶτον τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν πατέρα, ἀκολούθως τὰ εἰς τὴν μητέρα κ.ο.κ. διπλοῦν ἔπος = διπλοῦν ὄνομα (παραθ. τῶν : μήτηρ καὶ γυνὴ) = ή ἔχουσα τὸ διπλοῦν τοῦτο ὄνομα. λωβάσομαι - ώμαι = βλάπτω, κακομεταξειρίζομαι. ἀρτάνη (ἐκ τοῦ ἀρτάω) = σχοινίον, ἀγχόνη. λωβᾶται βίον = ἀτίμως τελευτᾷ, θέτει ἀτιμωτικὸν τέραμα εἰς τὸν βίον της. δύο - μίαν* ἀντίθεσις. αὐτοκτονῶ = ἀλληλοκτονῶ. κοινὸν μόρον = ἀμοιβαῖον θάνατον. ἐπαλλήλοιν χεροῖν (δοτ. δργαν.) = μὲ κεῖρας ὑψωθείσας ἐναντίον ἀλλήλων. δσφ κάκιστα ὀλούμεθα (πλαγ. ἐρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ σκόπει) = δποῖον οἰκτρότατον τέλος, ποῖον θάνατον θὰ ἔχωμεν. νόμουν βίᾳ = παραβιάζουσι τὸν νόμον. εἰ παρέξιμεν (δῆμ. παρέξειμι) = ἐὰν θὰ παραβῶμεν. ψῆφον = ὠρισμένην ἀπόφασιν, ἐνῷ διὰ τοῦ κράτη ἐννοεῖ τὴν καθόλου βασιλικὴν ἔξουσίαν. γυναῖκ' = γυναῖκε. ὡς οὐ μαχουμένα = ὡς μὴ δυνάμεναι νὰ πολεμήσωμεν. ἔπειτα δέ* ἀντὶ : τοῦτο δέ. ἐκ κρεισσόνων = ὑπὸ ἵσχυροτέρων. ἀκούειν ταῦτα* ἀπαρέμφ. ἀκολουθίας = ὥστε νὰ ὑπακούωμεν εἰς τιῦτα. ἀλγίονα (ἀλγεινὸς) = λυπη-

ρότερα, χειρότερα. **αίτουσα** = παρακαλοῦσα. **τοὺς ὑ..ὸ χθονὸς** (δυτας)· ἐννοεῖ τὸν Πολυνείκη καὶ τοὺς ὑποχθονίους θεούς. **ξύγρνοιαν** **ἴσχω** (περίφρ.:) = ξυγγιγνώσκω = συγκωδῶ. **βιάζομαι τάδε** = παρὰ τὴν θέλησίν μου πράττω αὐτὰ ἐδῶ. **τέλος** = ἀρχή, ἀξιωμα. **οἱ ἐν τέλει** **ὄντες** (καὶ ποιητ. βεβῶτες) = οἱ ἀρχοντες. **περισσός** = ὑπερβολικός, ὑπερβαίνων τὴν δύναμιν. **νοῦν οὐδένα** = πανεν τόνημα, τ. ἔ. εἰναι δλως διόλου ἀνόητον.

Πραγματικαί. **κινδύνευμα**· ἡ λέξις ὑποδηλοῖ μικροψυχίαν τῆς Ισμήνης. **ώλετο*** δὲν ἐννοεῖ ἀπέθανε μετὰ τὴν τύφλωσιν, ἀλλ᾽ ἡθικῶς ἔχαμη μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς πατροκονίας καὶ αἰμομειξίας. **ἀμπλακήματα**· ἐννοεῖ τὰ ἀνοσιογράμματά του αὐτά. **πλεκταῖσιν ἀρτάναισι**· ἐννοεῖ τὴν ἀγκόνην, δι² ἡς ἀπηγχονίσθη ἡ μήτηρ των Ιοκάσην.

δ') 69 — 99

Λεξιλογικαί. **κελεύσαιμ*** **ἄν**· ἐνν. ὡς ἀντικ. τὸ προηγ. πράσσειν, **ἔτι** = (τώρα) πλέον, τ. ἔ. μετὰ τοὺς τελευταίους λόγους σου, οἱ δοτοῖοι ἐφανέρωσαν τὰ φρονήματά σου. **δρῶ μετά τινος** = συμπράττω μετά τινος· **μετ'** ἔμοῦ γε **δοώης** ἀν ἡδέως = ἡθελες σιμπράξει βεβαίως μὲν ἐμὲ κατὰ τοόπον εὐχάριστον (εἰς ἐμέ). **τίνος εἰδῶς λόγος εἶναι** ἐδῶ; **δοκεῖ** (ἐνν. εἰδέναι). **πεῖνον δ'** ἔγώ ἀντί: **έγώ δ'** ἐκεῖνον· προηγεῖται τὸ ἐκεῖνον πρὸς ἔμφασιν (εἰναι ἀντίθεσις). **καλόν...** **φύλ...** ἀσύνδετα, πρὸς ἔμφασιν. **ὅσια** = θεῖα, δίκαια. **πανουργήσασα** (δ. πανουργέω-ῶ) = ἀποτολμήσασα δίκαιον ἔγκλημα (σχ. δεξύμωρον, διότι ἡ Ἀντιγόνη θάπτουσα τὸν Πολυνείκην παραβαίνει μὲν τὸν νόμον, ὅπερ ἡτο πανούργημα, ἀλλ' ἐπετελεῖ ἔργον εὐσεβές). **δν** = καθ' ἄν. **τοῖς κάτω** = τοῖς χθονίοις θεοῖς. **τῶν ἐνθάδε*** συγκρ. γεν. ἀντί: ἡ τοῖς ἐνθάδε (δηλ.). τῷ Κρέοντι καὶ τοῖς λοιποῖς ἐπὶ τῆς γῆς ἀνθρώποις). **δοκεῖ** (ἐνν. τό: ἀτιμάσαι...). **τὰ τῶν θεῶν ἔντιμα** = τὰ παρὰ τοῖς θεοῖς νομίζομενα ἔντιμα. **ἄτιμα ποιοῦμαι** = θεωρῶ ἄτιμα. **ἀμήχανος** = ἄπορος, ἀνίκανος. **τὸ δρᾶν*** προθεσμιο. τῆς ἀναφορᾶς, πλεοναστ. ἐτέθη τὸ ἄρμόν. **προέχομαι** = προφασίζομαι. **ἄν προύχοιο** = (ἀντὶ προστακτ.). **ἔγώ δέ*** ἵσχυρ. ἀντίθεσις. **(σοῦ) ταλαίνης*** γεν. τῆς αἵτίας. **προταρθέω-ῶ** = φοβοῦμαι ὑπέρ τινος. **ἔξιρθόω-ῶ** = ἀνορθῶ, (ἡδῶ) ἔξασφαλίζω (ἀποπειρ. ἐνεστώς). **πότμος** (πίπτω) = μοιρα. **κεύθω** = ἀποκρύπτω. **κρυφῇ κεῦθε** (πλεονασμὸς) = τήρησέ

το μυστικόν. σὺν δ' αὔτως = ὥσαύτως δέ. καταυδάω-ῶ = ὅμιλῶ, λέγω φανερά. ἔχθιών = μισητοτέρα. σιγῶσ', ἐὰν μὴ πᾶσι κηρύξῃς τάδε· καταφατικῶς καὶ ἀρνητικῶς ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν ποδὸς μειζονα ἔμφασιν καὶ ἔξαρσιν τοῦ πάθους τῆς Ἀντιγόνης. θεομήνψυχοοῖσι· χάριν τῆς ἀντιθ. ἔθηκε ψιχοοῖς ἀντὶ δεινοῖς. ἀδεῖν· ἀρ. β' τοῦ ὁ. ἀνδάνω = ἀρέσκω. οἵσ· ἐνν. τὸν Πολυνείκη καὶ τοὺς χθονίους θεούς. εἰ καὶ δυνήσῃ γε (ἐνν. ἀρέσεις) = θὰ εἴσαι ἀρεστὴ εἰς αὐτοὺς βεβαίως (τό γε), ἀν καὶ θὰ δυνηθῇς νὰ εἴσαι ἀρεστὴ (θάπτουσα). ἔραω - ω = (μετὰ γεν.) = ἐπιθυμῶ. ἀμήκανα = ἀδύνατα. ἀμηχάνων ἔρρας· ἡ φράσις αὕτη εἶναι παρομοιώδης, δπως καὶ ἡ: ἀδύνατα θηρᾶς. πεπαύσσομαι (ἀντὶ ἀπλ. μέλλοντος) = θὰ παύσω δριστικῶς, θὰ παραιτηθῶ ἀσφαλῶς τού ἐγχειρήματος. ἀρχὴν οὐ = οὐδαμῶς. ἔχθιαρομαι = μισοῦμαι· ἐτέθη δ μέσ. μέλλων ἀντὶ παθητ. ἔξ = ὑπό. προσκείσῃ = ἔσει (μετὰ θάνατον). δίκη = δικαίως. δυσβουλία = ἀφροσύνη. πείσομαι, τοῦ πάσχω. τοσοῦτον = τόσον μέγα. ἔσα (μέτρ., συνίζησις) με καὶ τὴν ἔξ ἐμοῦ δυσβουλίαν· τὸ δύον συνάπτ. μὲ τὸ μέρος ἡ μὲ ιδιότητα αὐτοῦ. μὴ οὐ καλῶς (μετρικῶς τὸ μὴ οὐ πάσχει συνίζησιν) = οὐχὶ ἐντίμως, μετ' ἀρνησιν τιθεντα καὶ τὰ δύο ἀρνητικὰ μόρια. στείχω = βαδίζω, πηγαίνω. ἔρχη = ἀπέργεσσαι. ἄνους = ἀπερίσκεπτος. ὁρθῶς = εἰλικρινῶς.

Πραγματικαί. οὔτ' εἰ θέλοις ἔτι πράττειν, ἡδέως δρόψης ἄν... ἡ Ἀντιγόνη ἔξαντλήσασα προηγουμένως δλα τὰ ἐπιχειρήματά της διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν σύμπραξιν τῆς Ἰσμήνης καὶ μὴ ἐπιτυχοῦσα ταύτης, ἀρχεται πλέον αἰσθανομένη ἀντιπάθειαν πρὸς αὐτήν, δῶς ἐπιλήμσουνα τῶν καθηκόντων της καὶ δειλήν, καὶ μὴ θέλουσα τὴν συνεργασίαν της. πλείων χρόνος, ἐκεῖ γάρ ἀεὶ κείσομαι· οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευνον εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν αἰωνιότητα τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς ἐν τῷ Ἀδη. πολλὸν ἔχθιών ἔσῃ σιγῶσα κτλ. δποιον διαφαίνεται πάλιν τὸ ἥθυς τῆς Ἀντιγόνης; δῶστε μὴ οὐ καλῶς θανεῖν· μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ μὲν Ἀντιγόνη ἔξέρχεται διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου, ἵνα ἔξελθοῦσα τῆς πόλεως προθῆ εἰς τὴν ταφὴν τοῦ νεκροῦ, ἡ δὲ Ἰσμήνη διὰ τῆς δεξιᾶς θύρας εἰσέρχεται εἰς τὰ ἀνάκτορα, καὶ τοιουτορόπως κενοῦται ἡ σκηνή.

Οὕτως ἐν τέλει τοῦ προλόγου αἱ δύο ἀδελφαὶ ἔχαρακτηρίσθησαν δι· ὅλιγων καὶ ἔδηλωθη ἡ δλη δέσις τοῦ δράματος.

ΠΑΡΟΔΟΣ (100—161)

Λεξιλογικαί. στροφή α'. ἀκτίς συνεκδοχ. ἀντὶ ἀκτίνες. **ἀκτίς ἀελίου**=ἀκτινοβόλες ἥλιε. Ἡ κανονικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: ἀκτίς ἀελίου, φάσις φανὲν ἐπιταπύλῳ Θύβῃ, τὸ κάλλιστον τῶν προτέρων. **ποτὲ**=τέλος πάντων, ἐπὶ τέλους. Διὸ αὐτοῦ θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν μακρὰν ἐναγώνιον προσδοκίαν. **φανὲν φάσις ἐφάνθης**=παρόκησις χάριν ἐμφάσεως. **ἀμέρας βλέφαρον** (περίφρασις)=ἡμέρας δρυθαλμέ τὸ βλέφαρον ἐτέθη ἀντὶ τοῦ δρυθαλμοῦ, ἵτοι τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὅλου τὰ πολλὰ συνώνυμα **ἀκτίς ἀελίου**, τὸ κάλλιστον **φάσις**, **βλέφαρον** δφείλονται εἰς τὰ καταπλημμυροῦντα τὴν ψυχὴν τῶν πολιτῶν αἰσθήματα χαρᾶς ἐπὶ τῇ ἀπαλαγῇ τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν ἔχθρων. **μοιοῦσα** (ὅμιμ. βλάσκω)=ἐλθοῦσα. **φώξ, φωτὸς** (ό)=ἀνήρ. **τὸν λευκαστινόν**=τὸν ἔχοντα λευκὰς ἀσπίδας στρατόν, διότι τὸ φῶς λαμβάνεται περιληπτ. καὶ ἔντονεῖ ὅλον τὸν στρατόν ἵσαν δὲ αἱ Ἀργολικαὶ ἀσπίδες λευκαὶ καὶ στρογγύλαι. **πανσαγία** (πᾶν-σάγη=δπλισμός)=μὲ πανοπλίαν, πάνοπλον. **φυγάδα** (κατηγορ. κατὰ πρόληψιν)=ῶστε εἶναι φυγάδα. **πρόδοομον**=ἐπιρρηματικὸς προσδιορ. τοῦ φυγάδα, σημ. προτροπάδην. **κινήσασα**· μετκ. χρονική, προσδιορίζουσα χρον. τὸ μοιοῦσα, ἵτοι ἀφοῦ ἐκίνησε (πρότερον), ἀφοῦ ἔτρεψεν εἰς φυγήν. **δέξτεροφ χαλινῷ**=σὺν δέξτερῳ χαλινῷ. Ἀνήκει εἰς τὸ φυγάδα καὶ σημαίνει σὸν ταχυτέρῳ ἄρματι, διότι τὴν ἴδιότητα δέξτεροφ ἀπέδωκεν εἰς τὸ μέρος χαλινῷ, ἀντὶ εἰς τὸ ὅλον ἄρματι, ἵτο δὲ ταχύτερον, διότι οἱ Ἀργεῖοι διωκόμενοι κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ὅλου ἔφευγον ταχύτερον παρὰ κατὰ τὴν νόκτα. **αἴρομαι**=παρακινοῦμαι, ἔξαπτομαι. (τὸ) **νεῖκος**=ἔρις, φιλονικία. **ἀμφίβολος**=ἀμφίβολος, προκαλῶν ἀμφισβητήσεις, (διότι δ Ἐτεοκλῆς καὶ δ Πολυνείκης ἐφιλονίκουν, ἀμφισβητοῦντες περὶ τῆς βασιλείας). **δέξας ακλάζων**=δεκτάλλων δέξεις κρωμούς. **ὑπερέπτα** (ὑπερόπτημα)=ἐπέταξεν ὑπεράνω (τῆς πόλεως μας). **αἰετὸς εἰς γάνως** **ὑπερέπτα**=ώς αἰετὸς ὑπερέπτα εἰς γάνων. **στεγανὸς**=ἐστεγασμένος, κεκαλυμμένος. **λευκῆς χιονός** ἡ γεν. ἀντὶ ἐπιθέτου **χιονώδει** (πτέρωγι)=μὲ πτέρωγας χιονολεύκους. **ἱππόκομος**=δ κομῶν φιτεῖν ἵππου. **άρδυς ιππόκομος**=περικεφαλαία ἔχουσα λόφον ἐξ οὐρᾶς ἵππου.

ἀντιστροφή α'. **στὰς ὑπὲρ μελάθρων**=σταθεὶς (λαβὼν θέσιν) ὑπεράνω τῶν οἰκιῶν ἡμῶν. **φονώσαισι** (ἐκ τοῦ φόνος, φονὴ) **λόγχαις**=μὲ λόγχας αἰμοδιψεῖς (προσωποπ.). **ἀμφικάσκω**=ἀνοίγω τὸ στόμα

πέριξ, περιτριγυρίζω μὲ ἀνοικτὸν στόμα (θέλει νὰ δηλώσῃ διὰ τούτου τὴν μεγάλην μανίαν τῶν Ἀργείων). ἔβα = ἀπῆλθε (πρὶν δηλ. ἐκτελέσῃ τὸν σκοπόν του). Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : στὰς δ' ὑπὲρ μελάθρων φονώσαισι λόγχαις, ἀμφιχανών στόμα οὐκλῷ ἐπτάπυλον ἔβα· ἥ μετ. στὰς προσδιορίζει χρον. τὴν μετ. ἀμφιχανών. γένυσιν· ἐτέθη δοτ. δργαν. ἀντὶ τῆς αἰτιατ. γένυς, οὖν δονομαστ. εἶναι γένυς = κυρίως ἥ κάτω σιαγών, ἐν δὲ τῷ πληθυντ. γένυες καὶ συνηρ. γένυς = αἱ σιαγόνες ἥ τὸ στόμα μετὰ τῶν ὅδόντων. πλησθῆναι· ἀόρ. τοῦ πίμπλαμαι = χορταίνω. στεφάνωμα πύργων=πύργους στεφανώνοντας τὴν πόλιν, τὸν πυργωτὸν περίβολον. πευκάεις "Ηφαιστος = τὸ ἐκ καιομένων πευκίνων δάδων πῦρ (μετωνυμία, ὅπως εἶναι : "Ἄρης ἀντὶ πόλεμος, "Ἀφροδίτη ἀντὶ ἔρωτος, "Αμφιτρίτη ἀντὶ θάλασσα κλπ.). πρὶν ἐλεῖν = πρὸ τοῦ νὰ καταλάβῃ, περιλάβῃ. τοῖος = διότι τοιοῦτος (αἰτιολογεῖται τὸ διατί ἔφυγον προτροπάδην οἱ Ἀργεῖοι). ἐτάθη = συντόνως ἐγινεν, ἡγέρθη. πάταγος "Ἄρεος = παταγώδης μάχη. δυσχείρωμα = τὸ δυσκόλως χειρούμενον = δυσκόλως νικηθεῖσα (κερδηθεῖσα), δύσκολος κατάπτησις· εἶναι παράθεσις εἰς τὸ πάταγος Ἄρεος. ἀντιπάλῳ δράκοντι· αἴτιον. ποιητ. μεγάλης γλώσσης κόμπους = τὰς μεγαλανχίας, τὰς μεγάλας κομπορηματισύνας. ὑπερεχθαίρω = ὑπερβολικὰ μισῶ. σφᾶς = τοὺς Ἀργείους. πολλῷ φέύματι = μὲ πολλὴν δρμὴν (ἐπιτυχῆς μεταφορὰ ἐκ τοῦ χειμάρρου). προσνίσομαι = προσφέρομαι, ἐπέρχομαι (ἐναντίον τοῦ τείχους ἡμῶν). καναχή (ἐκ τοῦ κανάσσω) = δξῆς ἥχος, κλαγγή (ἰδιά μεταλλού) χρυσοῦ = χρυσῶν δπλων· ἥ γεν. εἶναι ὑποκειμενικὴ εἰς τὸ καναχή καὶ αἰτιολογεῖ τὸ ὑπεροπλίας = λόγῳ φ κλαγγῆς τῶν χρυσοποικίλτων δπλων. ὑπεροπλία = ὑπερβολικὴ πεποίθησις εἰς τὰ δπλα, ὑπεροψία. παλτὸν πῦρ = ὁ κεραυνὸς (δ παλλόμενος ἀνωθεν). παλτῷ πυρὶ = διὰ τοῦ ἐκσφενδονισθέντος ὑπ' ἀντοῦ (τοῦ Διὸς) κεραυνοῦ· τίνος εἶδονς δοτικὴ εἶναι ; φιπτεῖ (ἰστορ. ἐν.) = ἔρωψε, κατεκρήμνισε· τὸ ὑπερεχθαίρει καὶ τὸ φιπτεῖ ἐτέθησαν παρατακτικῶς ἀντὶ νὰ τεθῇ : ὑπερεχθαίρων (αἰτιολ. μετ.) φιπτεῖ. βαλβίς· ἵδε πραγματ. ἐπ' ἄκρων βαλβίδων = ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ τείχους· προσδιορίζει τοπικῶς τὸ δρμῶντα· ἄκραι βαλβίδες κυρίως εἶναι τὰ ἄκρα τοῦ τείχους, εἰς τὰ δποῖα διὰ κλίμακος ἀνέβῃ ὁ Καπανεύς. νίκην = νικητήριον κραυγήν. ἀλαλάζω = κραυγάζω ἴσχυρῶς· ἥ σειρὰ τῶν λέξεων : φιπτεῖ (τοῦτον τὸν Καπανέα) παλτῷ πυρὶ δρμῶντα ἥδη ἀλαλάζει νίκην ἐπ' ἄκρων βαλβίδων.

στροφή β'. ἀντιτύπα δ' ἐπὶ γῆ = ἐπάνω δὲ εἰς τὴν γῆν, ἥτις ἀνταπέδωκε τὸ κτύπημα. **τανταλόμαι** = διασείομαι, τραντάζομαι. **πυρφόρος ὅς** = ὅξπυρφ. (ὑπέρθεσις). **βακχεύω** = μαίνομαι. **ἐπιπνέω** = (μεταφορ. ἀπὸ τῶν ἀνέμων καὶ τῆς θυέλλης) = ἐφοριῶ (κατὰ τῆς πόλεως). **ὅιπαῖς..ἀντί** : **ἄμα** **ὅιπαῖς ἀνέμων** = μετὰ τῆς αὐτῆς πρὸς τοὺς ἀνέμους ὄδηγος καὶ ταχύτητος. **ἄλλας** τροπ. = κατ' ἄλλον τρόπον (παρὰ διπλῶς ἡλπίζειν). **τὰ μὲν** = τὰ μὲν σχέδια του, δοσι ανέμενε (νὰ γίνουν), δοσι ὀνειρεύετο. **ἄλλα δὲ** = (ἔνν. πακά), **ἐπ' ἄλλοις** = ἐναντίον ἄλλων (ἡρώων τῶν Ἀργείων). **ἐπινωμάτω** = ἐπισωρεύω, προξενῶ. **στυφελίζω** (ἐκ τοῦ στυφελὸς = τραχύς, σκληρός) = πτυπῶ ἰσχυρῶς, πατάσσω. **δεξιόσειρος** (περὶ τῆς λεξ. ἔδ. πραγματικά) = ἰσχυρός καὶ γενναῖος συμβοηθός. **λοχαγὸς** = ἡγεμών. **τέλη** = φόροις, προσφοράς (ἐδῶ πρὸς τὸν Δία). **τροπαῖος** = ὁ τὴν τροπὴν τῶν ἔχθρῶν προκαλέσας, ὁ δοτήρ τῆς νίκης (εἰναι εἰρωνεία διὰ τοὺς ἡγεμόνας τῶν Ἀργείων, οἱ δοποῖοι οἶονει οἱ ἔδιοι προσέφεραν τὰ πάγχαλα δύτλα των, διὰ νὰ στηθῇ τὸ τρόπαιον). **στυγερὸς** = ταλαίπωρος, ἄθλιος. **ῳ** (δυν.) = οὐ. **φύντε** ἐναντιωμ. μετ. (ἀόρ. β' ἔφυν τοῦ ὁ. φύομαι = γεννῶμαι). **καθ' αὐτοῖν** = ἐναντίον ἄλλήλων. **στήσαντε** = ἐγείραντες. **δικρατεῖς** = καὶ τὰς δύο νικησάσας, διττῶς φονικάς. **ἔχετον** (ἴστορ. ἔνεστ.) μέρος **κοινοῦ θανάτου** = μεταλαμβάνοντα, μετέχουν (μετέσχον) κοινοῦ θανάτου.

ἀντιστροφή β'. **ἄλλα γάρ** = ἄλλο ἐπειδή. **μεγαλώνυμος** = πολυύμνητος. **ἀντιχαρεῖσα Θήβᾳ** = χαρεῖσα ἐξ ἵσου πρὸς τὴν... (δηλ. πρὸς τὴν χαρεῖσαν Θ. ἥλθε καὶ ἡ Νίκη πλήρης χαρᾶς). **ἐκ μὲν δὴ πολέμων** = κατόπιν τοῦ τελευταίου τώρα πολέμου. **τίθεμαι λησμοσύνην** = λησμονῶ. ἀντικείμ. ἔνν. τὰς παρελθούσας συμφοράς. **παννύχιος καὶ πάνυνυχος** = ὀλονύκτιος, ἀντίθ. τοῦ πανημέριος. **ἔλελίχθων** (ἐκ τοῦ ἔλελίζω = ποιῶ τι τρέμειν ἢ σείεσθαι) = ὁ σείων καὶ κινῶν τὸ ὅδαφος (ἔνν. διὰ τῶν χοροπηδημάτων). **Θήβας** γεν. **ἀντικ.** **ἐπέρχομαι** = ἐπισκέπτομαι. **ἄρχοι** = εἴθε νὰ ἔξαρχῃ τοῦ χοροῦ. **ὅδε** = ἴδού. **ἄλλα γάρ** = ἄλλο ὄμις (ὁ γάρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμενον: ἄλλα στῶμεν). **νέον εἰληχώς** (τοῦ ὁ. λαγκάνω) = νεωστὶ ἀναλαβών. **νεοχιμὸς** = νέος, πρόσφατος. **ἐπὶ νεαραῖσι συντυχίαις θεῶν** = μετὰ τὰ νεωστὶ συμβάντα ἐκ τῶν θεῶν· σχετίζεται τοῦτο οὐχὶ πρὸς τὸ χωρεῖ, ἀλλὰ πρὸς τὸ βασιλεὺς νεοχιμός νεαράς συντυχίας ἀποκαλεῖ τὸν τελευ-

ταῖον θάνατον τῶν ἀδελφῶν, ὁ ὅποιος ἦτο μὲν κακός, ἀλλ' ὑπῆρξεν εὑμενῆς εἰς τὸν Κρέοντα. **δὴ** = ἀρά γε. **μῆτις** = σκέψις. **έρεσσω** (μεταφορ. ἐκ τῶν κωπηλατῶν) = ἀνακινῶ ἐν τῷ νῷ, ἀναλογίζομαι. **ὅτι** = διότι. **λέσχη** = διμιλία, εἴτα δ τόπος, ὅπου ὠμίλουν, ἐδῶ συνέλευσις. **σύγκλητος** = ἔκτακτος (ἴδε πραγματικά). **προτίθεμαι** = συγκαλῶ δημοσίᾳ. **πέμψας** = μεταπεμψάμενος = στείλας καὶ προσκαλέσας.

Πραγματικαί. Ἀπὸ τοῦ στίχου 100 - 161 εἶναι ἡ πάροδος τοῦ χοροῦ, ἀποτελουμένου ἐκ 15 προσώπων, τὰ ὅποια ἀπαρτίζουν δύο ἡμιγόρια, ἕξ ἐπτὸν προσώπων ἐκάτερον, καὶ τὸν κορυφαῖον τοῦ χοροῦ. Ὁ χορὸς συγκείμενος ἕξ ἐπισήμων γερόντων Θηβαίων εἰσέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου, κατεχόμενος ὑπὸ αἰσθημάτων χαρᾶς διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ ἔχθροῦ καὶ ἔξωτερικεύων ταῦτα διὰ τῆς φύδης του. Εὐλογον δὲ ἦτο μετὰ τὸν μέγαν τῆς προτεραιάς κίνδυνον νὰ προσαγορεύσῃ πρῶτον τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον, τὸν ὅποιον δὲν ἥλπιζεν ὅτι θὰ ἔπιανέβλεπε μὲ τόσην χαρᾶν, κατόπιν τῶν φοβερῶν τῶν πολεμίων ἀπειλῶν. **Θήβᾳ**· ἡ πόλις ἐλέγετο Θήβη καὶ Θῆβαι, ἐλέγετο δὲ ἐπτάπτυλος πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν ἐκατομπύλων Θηβῶν τῆς Αιγύπτου. **Διρκαίων**· ἡ Δίρκη κατὰ τὴν μυθολογίαν ἦτο θυγάτηρ τοῦ ἥλιου καὶ γυνὴ τοῦ Λύκου, τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν, ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἐδείχθη σκληρὰ πρὸς τὴν πρώτην γυναικα τοῦ Λύκου, τὴν Ἀντιόπην, τὴν προσέδεσαν οἱ ἐκ τοῦ Διὸς υἱοὶ αὐτῆς, Ζῆθος καὶ Ἀμφίων, εἰς κέρατα ἀγρίου ταύρου, ἀφ' ὧν κρημνισθεῖσα αὕτη εἰς τὴν κρήνην ἔδωκε τὸ ὄνομά της εἰς αὐτήν. Προετίμησε δὲ ὁ ποιητὴς τὴν Δίρκην ἀντὶ τοῦ ἀνατολικώτερον δέοντος Ἰσμηνοῦ πυταμοῦ, τὸν ὅποιον ἔπειτε νὰ ἀναφέρῃ, διότι αὕτη ἦτο ἐπισημοτέρα εἰς τοὺς μύθους. **δράκοντες**· ἐνῷ οἱ Ἀργεῖοι παραβάλλονται πρὸς ἀετόν, οἱ Θηβαῖοι παραβάλλονται πρὸς δράκοντα, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι ὁ δράκων εἶναι φύσει πολέμιος τοῦ ἀετοῦ, ἀφ' ἐτέρου δέ, διότι, ως ἀναφέρει ὁ μῦθος, οἱ Θηβαῖοι ἦσαν δρακοντογενεῖς, ἢτοι ἐγεννήθησαν ἕξ ὅδοντων δράκοντος, τοὺς δρόποις εἶχε σπείρει ὁ ἴδωντις τῆς Καδμείας Κάδμος, φονεύσας τὸ θηρίον. **Ζεὺς** γάρ μεγάλης γλώσσης... πρὸς ποῖον παρόμοιον ὅητὸν χριστιανικὸν ἀντιστοιχεῖ τοῦτο; **χρυσῶν**· ἐννοεῖ χρυσοποιικότων καὶ οὐχὶ χρυσῶν. **νίκην** ἥδη ὄρμῶντα· πρόκειται περὶ τοῦ ἥρωος Καπανέως, ὁ ὅποιος ἦτο πατήρ τοῦ ὁμηρικοῦ Σθενέλου καὶ ἦτο ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει εἰς ἐκ τῶν ἐπτὰ ἡγεμόνων, τῶν ἐκστρατευσάντων κατὰ τῶν Θηβῶν, ἐκεραυ-

νοβολήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Διός, διότι ἐκαυχήθη, δτι θὰ κατασκάψῃ τὰς Θήβας, εἴτε τὸ ἥθελεν, εἴτε μή, ὁ Ζεύς. βαλβίδων¹ βαλβίς καὶ βαλβίδες ἦτο τὸ μέρος τοῦ σταδίου, ἀπὸ τοῦ ὅποίσυν ἡρχιζεν ὁ δρόμος τῶν ἀγωνιζομένων καὶ τὸ ὅποῖον εἰς τὸν ἵπποδρομον ἐλέγετο ἄφεσις ἢ ἀφετορία² ἐνίστε ὅμως ἐσήμαινε καὶ τὸ τέρμα, ἐπειδὴ οἱ ἀγωνιζόμενοι δίαινον ἐπανήρχοντο εἰς τὰς βαλβίδας. Ἐδῶ δὲ σημαίνονταν τὰ ἄκρα τοῦ τείχους, τὰς ἐπάλξεις αὐτοῦ. δεξιόσειρος³ μεταφορ. ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς τεθρίπποις ἀρμασ δεξιῶν παρασείρων ἵππων. Παράσειροι δὲ ἵπποι ἦσαν οἱ βοηθητικοὶ τῶν δύο κυρίως ἵππων ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ ἀρματος, τῶν καλουμένων ζυγίων, οἱ λεγόμενοι σειραῖοι ἢ παρήροοι (παρὸς ἡμῖν λέγονται γεντέκια). Ἐπειδὴ ὅμως ὁ δεξιός ἵππος ὄφειλε κατὰ τοὺς ἀγῶνας τῶν ἀρματοδρομιῶν, κάμπτων τὴν νύσσαν πρὸς τὰ ἀριστερά, νὰ διατρέχῃ τὸν μεγαλύτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους κύκλον, ἔπειτε νὰ είναι γενναῖος καὶ ἰσχυρός. ἐπτὰ λοχαγοί⁴ ἐπτὰ πύλαι ἦσαν, ἐπτὰ οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀργείων καὶ ἐπτὰ οἱ Θηβαῖοι ἡγεμόνες. Ζηνὶ τροπαίωφ⁵ ὁ Ζεὺς ἦτο ὁ δοτῆρ τῆς νίκης, ὁ τροπαῖος⁶ τρόπαιον δὲ ἦτο τὸ σύμβολον τῆς τροπῆς τοῦ ἔχθροῦ, τὸ μνημεῖον τῆς νίκης, σχῆματιζόμενον ὑπὸ τῶν νικητῶν ἐξ ἀσπίδων, περικεφαλαιῶν καὶ ἄλλων ὅπλων τῶν ἡττημένων. Νίκα⁷ ἐτιμάτο ὡς ἴδια θεά, ἔχουσα πτερὰ καὶ φέρουσα συνήθως στέφανον ἢ κλάδον νίκης⁸ ὠραιοτάτην παράστασιν αὐτῆς ἔχομεν τὴν νίκην τοῦ Παιώνιου. πολυναρμάτῳ Θήβᾳ⁹ ἐλέγετο πολυνάρματος, διότι είχε πολλὰ καὶ ὀραῖα ἀρματα, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πίνδαρος τὴν ἀποκαλεῖ φιλάρματον, εὐάρματον, χρυσάρματον κτλ. Βάκχιος ἀντὶ Βάκχος, γεννηθεὶς ἐν Θήβαις ὑπὸ τοῦ Διός καὶ τῆς Σεμέλης, θυγατὸς τοῦ Κάδμου, καὶ διὰ τοῦτο ἴδιαιτέρως λατρευόμενος ἐν αὐταῖς, συνεχόρευε δὲ οὕτος διευθύνων τοὺς χορούς, ὅπως ἐπιστένετο καὶ παίστατο διὰ πολλῶν ἔργων τέχνης. ἀλλ᾽ ὅδε γάρ... οἱ ἐν τοῖς τελευταῖοις στίχ. 155 - 161 ἀπαγγελλόμενοι ὑπὸ τοῦ κορυφαίου τοῦ χοροῦ ἀνάπταιστοι ὁμοίζουσι τὸ βῆμα τοῦ ἔξερχομένου ἐκ τῶν ἀνακτόφων Κρέοντος. σύγκλητος λέσχη¹⁰ ἀναχρονιστικῶς εἶναι ἡ κατὰ τοὺς ἴστορικους χρόνους γινομένη ἐκτακτος συνέλευσις τῆς Ἐκκλησίας, διεκρίνοντο δὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Δήμου τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰς τακτικάς, γινομένας κατὰ μῆνα καὶ καλουμένας κυρίας, καὶ εἰς τὰς ἐκτάκτους, τὰς ὅποίας συνεκρότουν δι¹¹ ἐπειγούσας καὶ ἐκτάκτους ἀνάγκας, καὶ τὰς ὅποίας ἐκάλουσιν ἐκτάκτους¹² συμφώνως λοιπὸν πρὸς αὐτὰς λέγει ἐδῶ ὁ Σοφοκλῆς σύγκλητον τὴν συνέλευσιν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ καὶ διὰ

τοῦτο λέγει κοινῷ κηρύγματι, διότι δημοσίᾳ εἰδοποίησεν, ὅπως δημοσίᾳ ἐκάλειτο καὶ ἡ ἔκτακτος συνέλευσις τοῦ δήμου.

ΠΡΩΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (162 - 381)

a') 162 — 222

Λεξιλογικαὶ. ἀσφαλῶς προσδιορ. τὸ ὄρθωσαν καὶ κάμνει ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σάλφ. σάλφ = μὲν θαλασσοταραχὴν (μεταφορὰ ἀπὸ τῆς θαλασσῆς, παραβαλλομένης τῆς πολιτείας πρὸς σαλεῦον σκάφος). **σείσαντες** = συγκλονίσαντες. **πομπὸς** = ἀπεσταλμένος, κλητήρ. **δίχα ἐκ πάντων** = ἔχωριστά, κατ' ἐκλογὴν ἀπ' ὅλους. **ἔστειλ'** ικέσθαι = μετεπεμψάμην = ἔστειλα καὶ σᾶς προσεκάλεσα. εἰδὼς (αἰτιολ.). **κράτη** θρόνων = τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν (ὁ πλημνυτ. ἀριθ. πρὸς ἐκδήλωσιν μεγαλοπρεπείας). **ῳδὸν** = ἔκυβερνα, ὀδήγει δρῦπως. **διώλετο** = ἐκάθη. μένοντας ἐμπ. φρονήμασιν = ὅτι παρεμένετε μὲν σταθερὰ ορονήματα (ὅτι ἐμένετε πιστοί). **Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων** : εὗ εἰδὼς τοῦτο μὲν σέβοντας λάει τὰ κράτη θρόνων Λαίου, τοῦτ' αὐθις, ἥνικα Οἰδίποντος ὥρθου πόλιν, καπέει διώλετο, μένοντας ἔτι ἐμπ. φρονήμασιν ἀμφὶ τοὺς κείνων (Λαίου καὶ Οἰδίπ.) παῖδας. **πρὸς διπλῆς μοίρας** = ἀπὸ κοινὴν μοίραν (θανάτου). **παίσαντες** καὶ **πληγέντες** = κτυπήσαντες καὶ κτυπθέντες, φονεύσαντες καὶ φονευθέντες. **σὺν αὐτόχειρι μιάσματι** = σὺν μιάσματι αὐτοχειρίας = δι' ἴδιοχειρου μιαρᾶς πράξεως. **κράτη καὶ θρόνους** σχῆμ. ἐν διὰ δυοῖν (θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν ὅλην ἔξουσίαν). **δὴ** = δῶς εἶναι γνωστόν. **κατ' γένους τῶν ὀλωλότων (ἐτέθη οὐδ. ἀγχιστεῖα ἀντὶ θηλ. ἀγχιστείαν) = σύμφωνα μὲ τὴν πλησιεστάτην συγγένειαν πρὸς τοὺς φονευθέντας. **ἀμήχανον** = ἀδύνατον. **παντὸς ἀνδρὸς** (ἐνν. ἀρχοντος). **ἐκμαθεῖν** (ὑποκ. τινὰ) = νὰ μάθῃ τις ἀκριβῶς. **γνώμην** = τὰς ἰδέας. **Ἡ ἐπαλληλία** τῶν πολλῶν συνωνύμων ψυχῆν, φρόνημα, γνῶμην, διὰ νὰ δηλωθῇ τὸ ὅλον καὶ ἀληθὲς φρόνημα. **πρὶν ἄν*** ἡ σύνταξις τοῦ πρὶν μεθ' ὑποτακτ. (φανῆ) λόγῳ τῆς προηγη. ἀρνητικῆς ἔννοιας, ἀμήχανον κλπ. **ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν** = ἐν τῇ ἵκανότητι τῆς διοικητικῆς ἔξουσίας καὶ τοῦ νομοθετεῖν (εἰς τὴν γνώμην τοῦ Βίαντος τοῦ Προτηνέως « ἀρχὴ ἀνδρα δείκνυσι » προσθέτει δ Σοφοκλῆς καὶ τὴν νομοθετικὴν ἵκανότητα τοῦ ἀρχοντος). **ἐντριβῆς φανῆ** = δοκιμασθῆ. **ἔμοι γάρ...** Ο Κρέων ἀρχε-**

ται ἀναπτύσσων τὸ βασιλικὸν πρόγοραμμά του. **ὅστις** μὴ ἄπτεται (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.) = ἔάν τις δὲν ἐπιλαμβάνηται. **ἐγκλήσας** ἔχει = ἔχει κλεισμένην (ἐκ φόβου), δὲν διμιλεῖ μετὰ παροησίας. **δοκεῖ** ἔξ αὐτοῦ ἡ ἐν ἀρχῇ δοτ. προσωπ. ἔμοι. Εἰς τὸ δ. τοῦτο ἀνήκει τὸ νῦν, ἐνῷ εἰς τὸ πάλαι θὰ ἐννοηθῇ δι παρατατ. ἐδόκει, δηλ. πάλαι τε ἐδόκει καὶ νῦν δοκεῖ. **μεῖζον^(α)** = ἀνώτερον, πολυτιμότερον φίλον (χρησιμ. ὡς ἐπιθ. διορ. τοῦ φίλον), ἀντὶ τῆς αὐτοῦ **πάτρας**: β' ὅρος τῆς συγκίσεως = ἡ τὴν αὐτοῦ πάτραν. **οὐδαμοῦ λέγω** (ἐνν. εἶναι) = οὐδόλως τὸν ὑπολογίζω, οὐδόλως τὸν ἐκτιμῶ. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει μεῖζον^(α), τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω. Τὰ κατωτέρω: ἵστω Ζεύς... μέχρι τοῦ στίχ. 187 εἶναι διὰ μέσου καὶ περιγράφουν τὸν ἐπίσημον ὄρκον, διν κάμνει δι Κρέων εἰς τὸν Δία. **ἵστω** (οἶδα) = ἀς εἶναι μάρτυς. **οὔτ'** ἀν σιωπήσαιμι, εἶναι ἀπόδοσις τῆς ὑποθετ. μετ. **όρδων** = εἰ δρόψη. **ἄτη** (ἡ) = ὅλεθρος, καταστροφή. **τοῦτο** = τὸ ἔξης. γιγνώσκω = ἔχω πρὸ διφθαλιῶν. **ηδε**, ἡ πόλις. **πλέοντες** (ὑποθ.) μεταφροῦ ἀπὸ τῶν πλοίων. **ποιούμεθα** = ἀποκτῶμεν. **όρθης** = εὐτυχούσης, οὕσης σώας. **τοιοῖσδε νόμοισι** = ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων προγραμματικῶν ὄρχων. **αὔξω** = μεγαλύνω, μεγαλυτέραν καὶ ἐνδοξοτέραν καθιστᾶ ἀδελφὰ τῶνδε = σύμφωνα μὲ τὰς ἀρχάς μους αὐτάς. **πάντ' ἀριστεύσας δορὶ** = καθ' ὅλα ἀριστος δειχθεὶς ἐν τῇ μάχῃ. **τὰ πάντ' ἐφαγνίσαι** (ἔξαρτ. ἐκ τοῦ κηρύξας ἔχω) = νὰ προσφέρωμεν πάσας τὰς νενομισμένας τιμὰς (δηλ. σπονδάς, κτερίσματα κτλ.). **ὅσα ἔρχεται κάτω** = ὅσα κατέρχονται κάτω ὑπὸ τὴν γῆν. **Πολυνείκη λέγω** παραδίθεις τοῦ ἔνυναιμον. **ἔγγενεῖς** = ἔγχωρίοντς. **φυγὰς κατελθῶν** = ἐπανελθὼν ἐκ τῆς φυγῆς. **πρῆσαι** (πρήθω) = νὰ κατακαύσῃ. **κατ' ἄκρας** (κυρίως ἀπὸ κορυφῆς ἔως κάτω) = καθ' διλοκήριαν. **κοινοῦ πάσασθαι** (πατέομαι) = νὰ γευθῇ ἀδελφικοῦ ἢ συγγενικοῦ αἴματος. **τοὺς δὲ ἐνν. πολίτας.** **κτερίζω** = προσφέρω κτέρεα ἢ κτερίσματα, κηδεύω μὲ πᾶσαν τιμὴν ἀνήκουσαν εἰς τοὺς νεκρούς. **πρὸς οἰωνῶν** ποιητ. αἴτιον. **ἐδεστὸν** = ἐδεσθὲν = κατασπαραχθέν. **αἰκίζω** καὶ **αἰκίζομαι** = μεταχειρίζομαι κακῶς, κακοποιῶ. **φρόνημα** = θέλησις. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: **ἔστιν δ' ἄθαπτον** καὶ **ἰδεῖν δέμας** (Πολυνείκοις) **ἐδεστὸν** καὶ **αἰκισθὲν πρὸς οἰωνῶν** καὶ κυνῶν. **κούποτ'** ἐκ γ' ἔμοις τιμὴν **προέξουσ'** οἱ κακοὶ τῶν ἐνδίκων = καὶ οὐδέποτε ἀπὸ ἐμὲ τοὐλάχιστον θὰ τύχωσι μεγαλυτέρας τιμῆς οἱ κακοὶ ἀπὸ τοὺς δικαίους (δὲν πρόκειται

βεβαίως ἐνταῦθα περὶ ἀποδόσεως μεγαλυτέρας τιμῆς εἰς τὸν Πολυνεί-
κη, ἀλλὰ περὶ Ἰσης, ἀλλ᾽ ὁ Κρέων ἐννοεῖ διὰ τούτων, ὅτι ὅταν δοθῇ
ἴση τιμή, τότε οἱ ἀγαθοὶ τιμῶνται ἐξ Ἰσου, ἐνῷ αὐτοὶ δικαιοῦνται
μεγαλυτέρας τιμῆς, ὅμοίως οἱ κακοὶ τιμῶνται ἐξ Ἰσου, ἐνῷ οὐδεμιᾶς
δικαιοῦνται τιμῆς). Θανὼν καὶ ζῶν· πρωθυντερον. τὸν δύσνουν
καὶ εὔμενη· προσδιορ. ἀναφοράς. δύσνους = δυσμενής, ἔχθρος. που
= ως νομίζω. ἔνεστι σοι = εἶναι δικαίωμά σου. νόμῳ χρῆσθαι =
νομισθετεῖν· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: σοι γέ που ἔνεστι παντὶ νόμῳ χρῆ-
σθαι καὶ περὶ τῶν θανόντων καὶ περὶ ἡμῶν, ὅποσι ζῶμεν. ὡς ἀν
σκοποὶ ἥτε (εἶναι πλαγ. ἔρωτ. πρότασις ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ὄρατε ἡ σκο-
πεῖτε) τῶν εἰρημένων = προσέξατε, πῶς θὰ φυλάξετε τὰ διατεταγμένα
ὑπὸ ἐμοῦ. νῦν = λοιπόν. βαστάζειν (μεταφ. ἀπὸ τοῦ φορτίου) = νὰ
ἀναλάβῃ τὸ βάρος τῆς φυλάξεως. προτίθημι = ἀναθέτω. ἐπίσκοπος
= σκοπός, φρουρός. ἐπεντέλλω = πρὸς τούτοις διατάσσω· ἡ κανο-
νικὴ διατύπωσις τῆς φράσεως θὰ ἥτο: τί δῆτ' ἐστὶ τοῦτο τὸ ἄλλο,
ἢ ἐπεντέλλοις ἔτι ἄν; ἀλλὰ τί λοιπὸν εἶναι τοῦτο τὸ ἄλλο, τὸ ὅποιον
προσέτι ἥθελες διατάξει εἰς ἐμὲ νὰ ἐκτελέσω; ἡ δύναται τὸ ἄλλο νὰ
ἐκληφθῇ ὡς ἐπιρρηματικὸν κατηγορούμενον τοῦ τοῦτο καὶ νὰ ἔχῃ-
γηθῇ ἐπὶ πλέον, δηλ. τί ἄλλο ἐπὶ πλέον ἥθελες διατάξει; ἐπιχωρῶ =
ἐπιτρέπω. τὸ μὴ ἐπιχωρεῖν ἀντ. τοῦ ἐπεντέλλω. ἀπιστῶ = ἀπει-
θαρχῶ. τάδε = τὰ κεκηρυγμένα, τὰ διατεταγμένα. ὃς ἔρᾳ... ἀναφορ.
συμπερ. πρότ. = ώστε οὕτος νὰ ἐπιθυμῇ. καὶ μὴν = καὶ ἀληθῶς.
μισθὸς (εἰρων.). ὑπὸ ἐλπίδων (ἀναγκ. αἴτιον). τὸ κέρδος = ἡ
ἐλπὶς τοῦ κέρδους. διώλεσεν· γνωμ. ἀορ. = συνήθως καταστρέφει.

Πραγματικαί. ἀνδρες· ἔξελθῶν μετὰ πολλῆς μεγαλοπρεπείας
διὰ τῆς μέσης (βασικῆς) πύλης τοῦ ἀνακτόρου ὁ Κρέων καὶ πρατῶν
σκῆπτρον προχωρεῖ ἐν συνοδείᾳ τῶν δορυφόρων του μὲ δυνθμὸν σύμφω-
νων πρὸς τοὺς ἀναπαιστικοὺς στίχους 155 - 156 τοῦ κορυφαίου τοῦ Χοροῦ.
Λαβὼν δὲ ἀκολούθως θέσιν εἰς τὸ προσκήνιον, προσφωνεῖ μετά τινος
ὑπερφροσύνης τοὺς γέροντας, τοὺς ἀποτελοῦντας τὸν χορόν, ἀπλῶς
καὶ συντόμως διὰ τοῦ «ἀνδρες», ἀνακοινοῖ τὰς ἀρχὰς τοῦ προγράμ-
ματός του καὶ ἔξαγγέλλει τὸ προκηρυχθὲν διάταγμα αὐτοῦ περὶ τῶν
ἀδελφῶν Ἐτεοκλέους καὶ Πολυνείκους. ὅτι ἥδ' ἐστὶν ἡ σώζουσα
πλ. Τὴν ὥραιάν αὐτὴν ιδέαν τοῦ Κρέοντος, ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ σκάφος
τῆς πολιτείας πλέει καλῶς, ἀποκτῶμεν καὶ τοὺς φίλους, ἥτοι ἀν ἔχω-

μεν πατρίδα, ἔχομεν καὶ φίλους, ἢν δὲ δὲν ἔχωμεν πατρίδα, οὐδὲν ἔχομεν, ἐξέφρασε διὸ ἄλλων λόγων καὶ ὁ Περικλῆς (Θουκ. II, 60) «ἐγὼ γάρ ήγοῦμαι πόλιν πλείω ξύμπασαν δρθουμένην ὡφελεῖν τοὺς ἴδιώτας, ἥ τι καθ' ἔκαστον τῶν πολιτῶν εὐπραγοῦσαν, ἀθρόαν δὲ σφαλλομένην...». ἂν ἔρχεται τοῖς κάτω νεκροῖς* παρὸν ἀρχαίοις ἐπεκράτει ἥ ἀντίληψις δτι αἱ ἐπιτύμβιοι χοιρὶ εἰσέδυνον ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἔφθανον μέχρι τῶν νεκρῶν. τοὺς ἐγγενεῖς = τοὺς λατρευομένους καὶ τιμωμένους ἐν τινὶ τόπῳ, λέγεται δὲ πρῆσαι, διερθολικῶς διὰ τοὺς θεούς, διότι θὰ ἐκαίοντο μόνον τὰ ιερά των καὶ οὐδὲ καὶ οἱ θεοί. Ἀξιον ἐν τέλει παρατηρήσεως ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Κρέοντος λεζθέντων εἶναι, δτι κατὰ τοὺς ήρωικοὺς χρόνους δὲ λαὸς καλούμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἤκουε τὰς γνώμας αὐτοῦ, χωρὶς νὰ φέρῃ ἀντιρρήσεις, ἀλλὰ μόνον συμβουλευτικὰς γνώμας διατυπῶν.

β') 223 — 277

Λεξιλογικαί. ὅπως = ὅτι. ὑπὸ τάχους = ἐνεκα ταχύτητος. δύσπνους = δυσκόλως ἀναπνέων, ἀσθμαίνων. ἵπανω (σημασ. παρακ.) = ἔχω ἔλθει. κοῦφον ἐξάρας πόδα (τὸ κοῦφον ποσὶν πρ. κατηγορ., ἥ δὲ μετοχ. αἰτιολ.) = μετεῳρίσας τὸν πόδα (συνεκδ. ἀντὶ πληθυντ.), ὅστε νὰ εἶναι ἐλαφρός, βαδίσας πολὺ ταχέως. φροντίδων* γεν. ὑποκειμ. εἰς τὸ ἐπιστάσεις, ὅπερ σημαίνει σταθμούς. πολλὰς γάρ ἔσχον φροντίδων ἐπιστάσεις = διότι αἱ διάφοροι σκέψεις μὲ ἡνάγκασαν νὰ κάμιο πολλοὺς σταθμούς. κυκλῶν ἐμαυτὸν ὄδοις εἰς ἀναστροφὴν = κάμνων πολλὰς στροφὰς εἰς τὰ διάφορα σημεῖα τῆς ὄδοῦ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιστρέψῃ (τὸῦτο λέγεται περὶ τῶν ἀναποφασίστων). αὐδάω -ῶ = λέγω. ηὔδα μυθουμένη, πλεονασμός. οἴ = ἐκεῖ ὅπου. δίδωμι δίκην (παθ. τοῦ λαμβάνω δίκην) = τιμωροῦμαι. μολῶν (βλώσκω) ὑποθετ. μετ. τλήμων = ἀθλιος. τάδε = τὸ περὶ οὐ δὲ λόγος ζήτημα. οὐκ ἀλγυνῆς; (δὲν θὰ λυπηθῆς) = δὲν θὰ τιμωρηθῆς; ἐλίσσω = ἀνελίσσω εἰς τὸν νοῦν μου. ἀνύτω καὶ ἀνύώ = διανύω, διατρέχω. σχολῆ βραδὺς = βραδέως καὶ μετὰ δυσκολίας. βραχεῖα μακρά* δεξύμωρον σχῆμα. ἐνίκησεν = ἐπεκράτησεν, ὑπερίσχυσεν ἥ γνώμη, ὑποκ. αὐτοῦ τὸ : δεῦρο μολεῖν. κεί τὸ μηδὲν ἐξερῶ = καὶ ἀν τὸ εἶπω ἐν μηδενικόν, καὶ ἀν θὰ σοῦ ἀνακοινώσω ἐν τίποτε. δράττομαι τινος = πιάνομαι ἥ κρατοῦμαι ἀπό τι. τὸ μὴ παθεῖν ἀν ἄλλο πλὴν τὸ μόρσιμον = ὅτι δὲν

θέλω πάθει ἀλλο τι ἢ τὸ πεπρωμένον. ἀνθ' οὗ ἀναγκ. αἴτιον. ἀθυμία = ἐναγώνιος λύπη. τάμαυτοῦ = τὰ ἀφορῶντα εἰς ἔμε. γάρ (διασιφ.). ὅστις ἦν ὁ δρῶν (ὁ δράστης)· πλαγ. ἔρωτ. πρότ. οὐδέ' ἂν δικαιώσ... = καὶ ἐπομένως δέν... στοχάζομαι = σκοπεύω. εὖ γε στοχάζῃ = ἀληθῶς καὶ ἀποβλέπεις πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ σου. ἀποφάργυνσαι κύκλῳ τὸ πρᾶγμα = προφυλάσσεσαι ὀλόγυνα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς εὐθύνης τοῦ πράγματος. ως σημανῶν νέον τι = ὅτι πρόκειται ν̄ ἀνακοινώσῃς σοβαρόν τι. γάρ. αἴτιολογ. τὰ ἐννοούμενα ἐκ τῶν προηγούμενων, εὖ στοχάζῃ κάποια φάργυνσαι τὸ πρᾶγμα . . . τὰ δεινὰ = τὰ φοβερὰ (ἐννοεῖ τὴν τιμωρίαν τοῦ θανάτου). προστίθησ' ὄκνον πολὺν = ἐμβάλλουν μεγάλην δειλίαν. οὔκουν ἔρεις ποτε ; = δὲν θὰ εἴπῃς τέλος πάντων ; ἢ ἐρώτησις μετὰ τῆς ἀρνήσεως ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐντονον κατάφασιν : εἰπὲ τέλος πάντων ὅμοίως καὶ τὸ εἴτ' ἀπαλλαχθεὶς ἄπει (περίφρασις) = καὶ ἔπειτα κρημνίσου νὰ φύγῃς. καὶ δὴ = καὶ ίδον λοιπόν. βαίνω = ἀπέρχομαι. κάπι χρωτὶ = (χρὼζτὸς) = καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος. δίψιος = ξηρός. παλύνω = ἐπιπάσσω, πασπαλίζω. ἐφαγιστεύω καὶ ἐφαγνίζω = κάμινα νεκρικὴν τελετήν. ἡ χρῆ = τὰ νενομισμένα, τὰ ἐπιβεβλημένα. τίς ἀνδρῶν τραγικὴ εἰρωνεία· οὐδόλως φαντάζεται ὁ Κρέων, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι γύνη ὁ δράστης. (ἡ) γενής, γενῆδος = ἀξίνη. δίκελλα = σκαπάνη ἔχουσα δύο διδόντας (μάκελλα δὲ εἶναι ἡ ἔχουσα ἔνα). πλῆγμα = κτύπημα, ἐκ τούτου η γεν. ὑποκ. γενῆδος. ἐκβολὴ = ἐκβεβλημένον χῶμα (ὑπὸ τῆς δικέλλης). στύφλος = σκληρός. ἀρρώξ (ἀ-δήγγυμι) = ἀσκιστος, μὴ ἐσκαμμένη. ἐπαμάξεύω (ἀντὶ ἐφαμάξεύω) τροχοῖσι = χαράσσω διὰ τροχῶν ἀμάξης. ἀσημος = ἄγνωστος· κατ' ἄλλην ἐρμην. : δὲν ἀφῆκεν ἵχνη, σημειόν τι. ὅπως· χρον. = μόλις (τὸ παρὸν ἡμεῖν καθώς). ἡμεροσκόπος = σκοπὸς τῆς ἡμέρας. δυσχερές = δυσερμήνευτον. ὁ μέν· ἐνν. νεκρός. τυμβήδης = τεθαμμένος, τυμβόχωστος. ως φεύγοντος (ἐνν. τοῦ ἐγγάτου, τοῦ δράστου) = ως ἐὰν ἥθελε ν̄ ἀποφύγῃ. ἄγος = τὸ μίασμα, τὸ ἔγκλημα τῆς ἀσεβείας. (ὁ) θήρ-θηρὸς = ἄγριον θηρίον (σαρκοβόρον). σπάω-ῶ = σπαράσσω (ἐὰν ἦτο θηρίον ἢ κύων, θὰ ἐφαίνοντο πάντως ἵχνη τῶν ποδῶν του ἐπὶ τοῦ χώματος ἢ ἵχνη διδόντων καὶ δινύχων ἐπὶ τοῦ πτώματος). φοιθέω· ω = κάμινα ὁρόθον, βοὴν (λέγεται ἐπὶ κυμάτων ἢ κωπηλασίας), θορυβό. λόγοι ἐρρόθουν κακοὶ = ἀντηλλάσσοντο ὑβριστικοί, δργάλοι λόγοι. φύλαξ ἐλέγχων· σχῆμα ἀνακόλουθον, ἀντὶ γεν. ἀπολ. μετοχῆς. καν̄ ἐγίγνετο πληγὴ τελευτῶσα

(ἐνικ. ἀντὶ πληθ.) = καὶ ἡ ὑπόθεσις ὃν κατέληγεν εἰς ἀμοιβαῖα κτυπήματα· εἶναι ἀπόδοσις τῆς ἐκ τοῦ κατωτέρῳ λέγει ἐννοούμενης ὑποθ. εἰ μή τις ἔλεγε, ήτις δὲν ἐτέθη, ἐπειδὴ παρενελίθιησαν ἄλλαι προτάσεις. εἰς γάρ τις ἦν ἔκαστος οὐξειργασμένος = διότι εἰς ἔκαστος ἐξ ἡμῶν, οἷοςδήποτε (τό : τις) καὶ ἀνὴτο, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἄλλων ἥτο ὁ διαπολάξις τὸ ἔργον. καὶ οὐδεὶς ἐναργῆς = καὶ οὐδεὶς ἐφανερώνετο ὃς ἀληθινὸς δράστης. ἄλλ' ἐφευγε μὴ εἰδέναι = ἄλλο ἥρνετο, ὅτι ἐγνώριζε (πλεον. ὁ μή). μύδρος = σίδηρος πεπυρακτωμένος. πῦρ διέρπειν = καὶ νὰ διερχόμεθα διὰ μέσου τοῦ πυρός. ὁρκωμοτῶθεοὺς = ἐπικαλοῦμαι μεθ' ὁρκου τοὺς θεούς. τὸ μήτε δρᾶσαι μήτε τῷ ξυνειδέναι = ὅτι οὔτε ἐποάξαιμεν τὸ ἔργον οὔτε ὅτι ἔχομεν γνῶσιν περὶ τινος (ὅτι π.τ.λ.). βουλεύσαντι ἐνν. καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸ μήτε = μήτε ὅτι τὸ διενούμη (αἱ μετοχαὶ κατηγορ.). ὅτε (αἰτιολ.) οὐδὲν ἦν ἡμῖν πλέον ἔρευνῶσιν = οὐδὲν κέρδος (οὐδεμίαν ὠφέλειαν) εἰχομεν, ἀνὶ καὶ ἐκάμνομεν πρὸς τοῦτο ἔρεύνας. πέδον = τὸ ἔδαφος. νεύω = κλίνω κάτω. καλῶς πράττω = εὖ πράττω = εὐτυχῶ, σφίζομαι. ὅπως πράξαιμεν* πλαγ. ἐρώτ., ἔξαρτ. ἐκ δήμ. γνώσεως σημαντ. (ἐγιγνώσκομεν), ὅπερ κατὰ ζεῦγμα ἐννοεῖται ἐκ τοῦ εἴχομεν (= ἡδυνάμεθα). μῆδος = λόγος. ἀνοιστέον (ἀναφέρω). τοῦργον = τὴν ταφὴν τοῦ Πολυνείκους. καὶ ταῦτ' ἐνίκα = καὶ ὑπερίσχυεν ἡ γνώμη αὕτη. ὁ πάλος (ἐκ τοῦ πάλλω) = ὁ κλῆρος. καθαιρεῖ = κατεδίκασε. τάγαθδον (εἰρων.). οὐχ ἐκοῦσιν (ἐνν. ὕμιν, πληθ. ἀντὶ ἐνικοῦ) = χωρὶς νὰ μὲ θέλετε.

Πραγματικαὶ. ἄναξ... ὁ φύλαξ εἰσῆλθε διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου ἀσθμαίνων καὶ πνευστιῶν· ἥθυγραφεῖται λαμπρὰ ὃς ἀνθρώπως τοῦ λαοῦ, προσπαθῶν διὰ γνωμολογιῶν καὶ μακρολογιῶν νὰ σώσῃ πρωτίστως ἔαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐπαπειλουμένης μεγάλης τιμωρίας. Ὁ ποιητὴς σκοπεῖ διὰ τοῦ ταπεινοῦ τούτου τύπου νὰ ἔξαρῃ τὸ ἴδαιτικὸν ὑψος τῆς "Αντιγόνης. τὸ μόρσιμον" οἱ ἀνθρώποι τοῦ λαοῦ ἀποδίδουν ἰδιαιτέρων σημασίαν εἰς τὸ πεποιωμένον, τὲ δποῖον κατ' αὐτοὺς διέπει τὰ ἀνθρώπινα. παλύνας διψίαν κόνιν κάφαγιστεύσας* δηλ. ἀπλῶς ἐπασπάλισε διὰ χώματος τὸ πτῶμα τοῦ νεκροῦ, τοῦτο δὲ κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐν ἀνάγκῃ ἀνεπλήρωνε τὴν κανονικὴν τάφην· διὰ τοῦ ἐφαγιστεύσας δὲ ἐννοεῖ τὰς νενομισμένας νεκρικὰς τρισπόνδους χοάς. ὁ πρῶτος ἡμεροσκόπος* οἱ φύλακες είχον ἀναλάβει τὴν φρούρησιν τοῦ νε-

κροῦ καθ' ὥρισμένα χρονικὰ διαστήματα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. Ὁ πρῶτος δὲ ἦτο ἐκεῖνος, ὃ δποῖς ἀνέλαβε λίαν πρωὶ τὴν φρούρησιν, διότι αὐτὴν τὴν ἡμέραν τὸ πρῶτον ἀνέλαβον τὴν ὑπηρεσίαν οἱ φύλακες ἐκ τούτου συμπεραινομεν, διτὶ ἡ Ἀντιγόνη λίαν πρωὶ ἐλθοῦσα ἔθαψε τὸν νεκρόν, οἵ δὲ φύλακες ἡ λόγῳ τοῦ σκότους δὲν ἀντελήφθησαν αὐτὴν θάπτουσαν ἢ ἥλθον ἐκεῖ μετὰ τὸ γενόμενον. ἄγος φεύγοντος ὑπῆρχεν ἔθος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις νὰ θεωρῆται ἀσεβής ἐκεῖνος, διτὶς εὑρίσκεν ἀταφον πτῶμα καὶ δὲν ἔρριπτε τούλαχιστον κόνιν ἐπ' αὐτοῦ· (διὰ τῆς φράσεως αὐτῆς τοῦ φύλακος ἐπιρρίπτεται λεληθότως μομφὴ κατὰ τοῦ Κρέοντος, διατάξαντος νὰ μὴ ταφῇ τὸ πτῶμα). ἡμεν δ' ἔτοιμοι καὶ μύδουσεν¹ αὐτὰ ἡσαν εἰδος θεοκρισιῶν ἢ θεοδικιῶν, αἱ δότιαι ὑφίσταντο ἐν τῇ πραγματικότητι καὶ εἰς παλαιοτέρας τῆς τοῦ Σοφοκλέους ἐποχάς. Κατὰ ταύτας ἐν περιπτώσει ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἐνοχῆς τινος, ὁ θεωρούμενος ἐνοχος ἐκράτει εἰς τὰς κείρας τεμάχια πεπυρακτωμένου σιδήρου ἢ διήρχετο δι' ἀνημμένων ἀνθράκων αλπ., ἐπρεπε δὲ νὰ ἔξελθῃ σῶσις καὶ ἀβλαβής, ἐὰν ἦτο ἀθρόος. ὄρκωμοτεῖν² οἱ ἀρχαῖοι τόσον εἰς τὰς εὐχάς, δσον καὶ εἰς τοὺς δοκούς των, ἐπεκαλοῦντο τοὺς θεούς. κάμε τὸν δυσδαιμόνα πάλος καθαιρεῖ³ ἢ κλήρωσις παρ⁴ ἀρχαίοις ἐγίνετο ὡς ἐξῆς: ἐθετον τοὺς κλήρους ἐντὸς κυνῆς (δερματίνου καλύμματος τῆς κεφαλῆς) ἢ ἀγγείους καὶ ἐπαλλον αὐτούς, φέρχοις ὅτου ἐξεπήδα εἰς κλῆρος, ὁ δποῖος ἀνῆκεν εἰς τὸν λαχόντα.

γ') 278 — 331

Λεξιλογικαί. Θεήλατον = ὑπὸ τοῦ θεοῦ πραχθέν, πεμφθέν. μή τι⁵ πλαγ. ἐρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ βούλευει. **Ξύννοια** = διαλογισμός. **πάλαι**, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἤκουουσεν ἀπὸ τὸν φύλακα τὰ τῆς ταφῆς. πρὸν καὶ **μεστῶσαί με ὁργῆς** = πρὸ τοῦ καὶ νὰ μὲ πληρώσῃς θυμοῦ (τὸ κοινῶς λεγόμ. πρὸν καὶ νὰ μὲ παραφουσκώσῃς). Διὰ τοῦ κάμε ποιεῖται συμμετοικήν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐμοί τι τοῦ κροῦ. **ἄνους τε καὶ γέρων ἄμα**, ἀντὶ νὰ εἴπῃ: **ἄνους καίπερ γέρων ὃν** = ἀπερίσκεπτος, ἀν καὶ εἰσιν γέρων (ἐπειδὴ τὸ γῆρας καὶ ἡ ἀπερίσκεψία εἶναι ἀσυμβίβαστα). **ὑπεροτιμῶ** (ἢ μετοχ. αἰτιολ.) = ἐξαιρετικὰ τιμῶ. **κρύπτω** = θάπτω. **ἀμφικίων** = περίστυλος. **πυρόω - ω** = καίω. **διασκεδάννυμι** = κατιύλνω (συνάπτεται πρὸς τοὺς νόμους), ἐξαιτοῦ δὲ κατὰ ζεῦγμα θὰ ἐννοήσ., καταπατήσων τὴν γῆν⁶ ἢ σειρὰ τῶν

λέξεων τῆς ἑτοιμ. προτ.: ἦ εἰσօρᾶς θεοὺς τιμῶντας τοὺς κακούς; **ταῦτα** = τὰ κηρύγματά του ταῦτα (ἀντικ. τοῦ φέροντες). καὶ πάλαι ἔνν. οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλὰ καὶ πιᾶται. μόλις φέρω = μετὰ δυσκολίας ἀνέχομαι. **ὅδιθ τινι** = ψυθυρίζων ἀποδίδω ὑβρεις κατά τινος. **λόφος** = τράχηλος. λόφον ὑπὸ ζυγῷ (μεταφορὰ ἐκ τῶν ὑποζυγίων) διὰ τούτου εἰκονίζεται τὸ αὐταρχικὸν τοῦ Κρέοντος. **δικαίως** = δικαῖος ἐπέβαλλε τὸ δίκαιον. **ώς στέργειν ἐμὲ** = ὥστε νὰ δεικνύωσι τὸν διφειλόμενον εἰς ἐμὲ σεβασμόν. ἐκ τῶνδε = ὑπὸ τούτων. **τούτους** (τοὺς φύλακας, δεικνύει τὸν παρόντα). **ἔξεπίσταμαι καλῶς*** (πλεονασμ.) ἦ πρόθ. ἐκ καὶ τὸ καλῶς, διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀπόλυτον πεποίθησίν του. **παράγομαι** = παρασύρομαι. **παρηγμένους*** ἦ κατηγορ. μετ., δτε τὸ εἰργάσθαι ἐξαρτ. ἐξ αὐτῆς, ὡς ἀπαρέμφ. ἀκολουθίας, ἦ αἰτιολ., δτε τὸ εἰργάσθαι ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐπίσταμαι. **τάδε** = τὴν ταφήν. **νόμισμα** = τὸ νομίζομενον καὶ χρησιμοποιούμενον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. **κακὸν νόμισμα** = κακὸν κατασκεύασμα, θέσπισμα (δὲν κατακρίνει τὴν χρῆσιν τοῦ νομίσματος, ἀλλὰ τὴν κακὴν χρῆσιν αὐτοῦ). **τοῦτο**, τὸ νόμισμα, ἀντί: οὔτος ὁ ἄργυρος. **ἔξανίστημι** = ἀναστατώνων ἐκβάλλω (ἐκ τῶν δόμων). **ἐκδιδάσκω** = διδάσκω καλῶς, καθοδηγῶ. **παραλλάσσω** = μεταστρέψω. **ἴστασθαι** = ὥστε νὰ προσχωροῦν, νὰ λαμβάνουν κατεύθυνσιν. **πανουργίας ἔχειν** = νὰ ἀσκολοῦνται εἰς ἔργα πονηρά. **ἔδειξεν*** γνωμ. ἀόρ. δυσσέβεια **παντὸς ἔργου** = πᾶν ἔργον ἀσεβές. μισθαρνέω (μισθὸν ἀρνυμα) = λαμβάνω μισθόν, δωροδοκοῦμαι. **ἀνύω** ἦ **ἀνύτω** = ἐκτελῶ, πράττω. **ἥνυσαν - ἔξεπραξαν** (γνωμ. ἀόριστοι) τὸ β' δῆμ. = συνήθως κατορθώνουν. **ἴσχω σέβας** (παθητ. τοῦ σέβω καὶ σέβομαι) = τυγχάνω σεβασμοῦ. **δρκιος** = μεθ' δρκού. **αὐτόχειρ** = αὐτουργός. **ἐκφαίνω** = παρουσιάζω. **μόνος "Αιδης** = μόνη ἡ τιμωρία τοῦ θανάτου, μόνος δ ἀπλοὺς θάνατος. **"Η πλοκὴ τοῦ λόγου** θὰ ἡτο διμαλωτέου, ἐὰν ἔξεφρέτο ὅδε: οὐχ ὑμῖν **"Αιδης** μοῦνος ἀρκέσει, ἀλλὰ πρότερον ζῶντες κορεμασθήσεσθε, μέχρις ἂν τήνδε δηλώσῃ^δ ὑβριν. **τὴν υβριν** = τὴν πρᾶξιν τῆς θρασείας αὐτῆς ἀσεβείας καὶ τὸν δράστην αὐτῆς. **ὅδεν οἰστέον** (δῆμ. φέρω) τὸ κέρδος (πλαγ. ἔρωτ. πρότ.) = πόθεν πρέπει νὰ λαμβάνετε τὸ κέρδος. **τὸ λοιπὸν** (ἐπιρρ.) = εἰς τὸ ἔξης. **ἔξ απαντος** = ἐκ παντὸς ἐν γένει πράγματος. **ἐκ τῶν αἰσχρῶν κερδῶν.** **ἀτῶμαι** = δυστυχῶ. Αἱ μετ. κατηγορημ. δώσεις = θὰ ἐπιτρέψῃς. **οὕτως** = ἔτσι, ἀναπολόγητος.

καὶ νῦν ὡς ἀνιαρῶς λέγεις ; = ὡς καὶ νῦν... = ὅτι καὶ τώρα δύμιλεῖς (δῆπως καὶ πρωτύτερα) μὲν δυσαρέσκειάν μου, ὅτι καὶ τώρα οἱ λόγοι σου μοῦ εἶναι δυσαρέσκειοι ; δάκνω = δαγκώνω, ἐδῶ λυπῶ. ἐν τοῖσιν ὧσιν ἥτις... προσδ. ἀναφορᾶς. τί δαὶ = ἀλλὰ πῶς. όυθμίζω = κανονίζω, σταθμίζω. τὴν ἐμὴν λύπην ὅπου· πρόληψις, ἀντὶ ποῦ ἔστιν ἥτις ἐμὴ λύπη = ποῦ ἔχει τὴν ἐδραν της . . . σὲ τὰς φρένας^τ σκ. καθ^τ ὀλον καὶ μέρος. λάλημα = φλύαρος. ἐκπεφυκὸς (ἀντὶ - καὶ πρὸς τὸ ὑποκείμενον σὺ) = ὅτι εἰσαὶ ἐκ φύσεως φλύαρος. ἥτις οὐρανὸς τῶν λέξεων : οἷμ^τ ὡς δῆλον εἰ ἐκπεφυκὸς λάλημα. οὕκουν τό γ' ἔργον τοῦτο ποιήσας (εἰμὶ) ποτὲ = ἵσως εἶμαι φλύαρος, ἀλλ' ἐν οἰδηπότε περιπτώσει τοῦτο τοῦλάχιστον τὸ ἔργον οὐδέποτε ἔχω κάμει. καὶ ταῦτα (προσδιορ. τοῦ προδούν^τ) = καὶ μάλιστα. ἥτις δεινὸν = ἀλήθεια, φοβερὸν εἶναι. Φευδῇ δοκεῖν = νὰ σχηματίζῃ ἐσφαλμένας ἀντιλήψεις. ᾖ δοκεῖ γε = τοῦλάχιστον ἔκεινος, διὸ ποῖος λαμβάνει ἀποφάσεις (ὕστε ἥ σημ. τοῦ δοκεῖν εἶναι διάφορος ἐνταῦθα). ἥτις οὐρανὸς τῶν λέξεων : ἥτις δεινόν ἔστι δοκεῖν τούτῳ φευδῇ ᾖ γε δοκεῖ. Θέλει νὰ τούσῃ ἐνταῦθα ὅτι εἶναι φοβερὸν νὰ ἀπατᾶται εἰς τὰς ἀντιλήψεις του διὰρχων. κόμψευτε τὴν δόξαν = εὐφυολόγει λογοπαικτῶν μὲ τὴν λέξιν δοκεῖν^τ εἰς τὴν κομψολογίαν τοῦ φύλακος συντείνει καὶ ἥτις ἐπαλληλία τοῦ γράμματος δ. τοὺς δρῶντας (δὲν ἔννοει τοὺς πολλοὺς) = τὸν δράστην, οἰσοδήποτε καὶ ἄλλα εἶναι. ἔξερο (τοῦ ἔξαγορεύω) = θὰ διακηρύξω. δειλὰ κέρδη = τὰ κέρδη, τὰ ἔχοντα κακὰ (σκότια) ἐλατήρια. σημοναὶ = συμφοραὶ^τ (ἀφ' οὗ εἴπε ταῦτα διὰ Κρέων ἀπῆλθε διὰ τῆς μέσης θύρας εἰς τὰ ἀνάκτορα). ἀλλ' εὐρεθείη μὲν μάλιστα = ἀλλὰ πρὸ παντὸς μὲν ἄλλου εὔχομαι νὰ εὐρεθῇ διὰ στης^τ ἐάν ληφθῇ τε καὶ μὴ ἀντί : εἴτε ληφθῇ εἴτε μή. οὐκέτις^τ δῆπως = κατ^τ οὐδένα τρόπον, οὐδόλως^τ ἐκτὸς ἐλπίδος γνώμης τ' ἐμῆς = παρ^τ ἐλπίδα καὶ παρὰ τὴν πεποίθησίν μου. (Τὰ ἀπὸ τοῦ 327 λεχθέντα εἴπεν ὁ φύλαξ, καθ^τ ὃν χρόνον εἶχε φύγει διὰ Κρέων).

Πραγματικαὶ παῦσαι^τ παρατηρητέα ἥ αὐταρχικὴ καὶ δεσποτικὴ στάσις τοῦ Κρέοντος, προσδιαίζουσα εἰς τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους. πότερον... μεταχειρίζεται πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνώμης του, ὅτι δὲν εἶνα θεήλατος ἥ ταφή, τὸ ἔξης δίλημμα : διὰ νὰ εἶναι θεήλατον τὸ ἔργον τῆς ταφῆς, ἔπειταν οἱ θεοὶ ἥ νὰ τιμῶσι τὸν Πολυνείκη, ὡς εὐεργέτην αὐτῶν, ἥ νὰ τιμῶσι τοὺς κακούς^τ. ἀλλὰ τὸ πρῶτον εἶναι ἀδύνατο

νὰ ἀληθεύῃ, διότι αὐτὸς ἦλθε νὰ καύσῃ τοὺς ναούς των... διμοίως δὲ καὶ τὸ δευτέρουν ἀφ' ἑαυτοῦ ἀναιρεῖται. πόλεως ἄνδρες μόλις φέροντες· ὅδιον τῶν τυράννων εἶναι νὰ ὑποπτεύωσι συνωμοσίας καὶ σκευωρίας πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῶν. **κρεμαστοί**· συνηθίζετο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα νὰ ὑποβάλλωνται οἱ δοῦλοι εἰς βασάνους, διὰ τὸν μαρτυρήσωσι τὴν ἀλήθειαν, καὶ γενικῶς πᾶσα μαρτυρία αὐτῶν καὶ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων κατόπιν διαφόρων βασάνων ἔθεωρείτο ἔγκυος.

ΠΡΩΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (332 – 375)

Λεξιλογικαὶ. στροφὴ α'. τὰ δεινὰ = τὰ ἐκπληκτικά, τὰ ὑπερφυσικὰ (τὰ ὑπερβαίνοντα τὸ σύνθετος μέτρον ἐπί τε καλοῦ καὶ κακοῦ). ἡ σύνταξις παρατακτική, ἀντὶ νὰ εἴπῃ : «πολλῶν τῶν δεινῶν ὅντων, οὐδέν ἔστιν ἀνθρώπου δεινότερον». κούδεν = καὶ διμος τίποτε. δεινότερον (διὰ τὴν σοφίαν καὶ τόλμην του). πέλω = ὑπάρχω. τοῦτο· ἀντὶ οὗτος. πέραν πολιοῦ πόντου χωρεῖ = διαπερᾶ τὸ πολιὸν πέλαγος. χειμερίφ νότφ = ἐν καιρῷ τρικυμιώδους νότου. ὑπ' οἰδμασι περιβρυχίοισι = ὑπὸ τὰ κύματα, τὰ δυτικὰ τὸν περικλύζουν. ὑπερτάτα = μεγαλειοτάτη. ἄφθιτος = ἄφθιμος, αἰωνία. ἀκαμάτα = ἀκαταπόνητος (ἡ οὐδέποτε ἀποκαμίνουσα ἐν τῇ παροχῇ δώρων, προϊόντων). ἀποτρύμαι = κατατοίβω, καταπονῶ πρὸς ὠφέλειάν μου (ἡ ἔννοια τοῦ ἀποτρύνεται ἀποτελεῖ μεγάλην ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ὑπερτάταν, ἄφθιτον κλπ.). ἔλλομαι = περιστρέφομαι (βουστροφηδὸν κινοῦμαι). πολεύω = ἀροτρῶ, καλλιεργῶ. ἵππείφ γένει· δηλ. δι^ο ἵππων καὶ ἡμιόνων.

ἀντιστροφὴ α'. κουφόνους = δέχων κοῦφον νοῦν, ἐλαφρόμυναλος. φῦλον = σμῆνος. ὁρνίθων = πτηνῶν. Τὸ ἀμφιβάλλω ὅπως καὶ τὸ περιβάλλω χρησιμοπ. ἐν τῇ θηρευτικῇ καὶ ἀλιευτικῇ = συίλιμβάνω. ἄγει = ἀπάγει (ἀπὸ τῆς ἐνέδρας οἴκαδε). ἔθνη = γένη. εἰναλίαν τε φύσιν = καὶ τὰ θαλάσσια εἰδη (τοὺς ἰχθύς κτλ.). πόντου εἰναλίαν πλεονασμός· τὰ φῦλον, ἐθνη, φύσιν χρησιμ. ὡς ἀντικείμ. τοῦ ἀμφιβαλῶν ἄγει. σπειρα δικτυόκλωστος = δίκτυον νηματόκλωστον. περιφραδῆς = πολυμήχανος, περίνους (φραδὺς = συνετός). **κρατεῖ** = ἔχουσιάζει, δαμάζει. μηχαναῖς (δοτ. δργαν.) = διὰ διαφόρων τεχνασμάτων (δι^ο ὃν δ ἀνθρώπος συλλαμβάνει καὶ τιθασπεύει τὰ ἄγρια θηρία). ἄγραυλος = δὲν τοῖς ἄγροῖς αὐλιζόμενος, δ ἀγροδίαιτος. ὁρεστιβάτης = δρεσίβιος. λασιαύχην = δέχων λάσιον (δαπὺν) αὐχένα. ὀχμάζομαι (ἐκ τῆς δίζ. ἐγ. τοῦ δέχω) = δαμάζω πρὸς ὠφέλειάν μου.

ἀμφίλοφον ζυγὸν = διὰ τοῦ περιτραχήλου ζυγοῦ. ἀκμῆς (ἀ-κάμνω) = ἀκαταπόνητος.

στροφὴ β'. φθέγγμα = τὴν ἔναρθρον φωνήν, τὴν γλῶσσαν, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἄναρθρον τῶν ζώνων. ἀνεμόεις = ταχὺς ὡς ἄνεμος. φρόνημα = σκέψις, Ἰδέα. ὁργὴ = ὅρμη, ὁπτή. ἀστυνόμοι ὁργαὶ = ἡ ὅρμη πρὸς διαμόρφωσιν καὶ ὁρθωσιν πολιτεῖθν, αἰσθήματα καὶ διαθέσεις τῆς κατὰ νόμους κοινωνικῆς διαβιώσεως. ἐδιδάξατο = ἐδίδαξεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον (ἀμοιβαίως ἐδιδάχθησαν). δύσαυλος = ὁ καθιστῶν δύσκολον τὸν καταυλισμόν, τὴν διαμονήν. ὑπαίθριος = εἰς τὸ ὑπαίθριον. πάγος = παγετός. δύσομβρα βέλη = τὰς προσβολὰς τῶν θυελλωδῶν βροχῶν ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ἐδιδάξατο φθέγγμα καὶ ἀνεμόειν φρόνημα καὶ ἀστυνόμους ὁργὰς καὶ φεύγειν (ἔθηκεν ἀπαρέμφ. ἀντὶ οὐσ. φυγὰς) ὑπαίθρια βέλη δυσαύλων πάγων (ἀντὶ ὑπαίθριών δυσαύλων πάγων βέλη) καὶ δύσομβρα. παντοπόρος (ἐπιφωνηματικῶς ἐν τέλει ἐτέθη πρὸς ἔκφρασιν ἐκπλήξεως διὰ τὰς προηγουμένας ἐφευρέσεις αὐτοῦ) = ὁ παμμήχανος. ἄπορος (ἐτέθη πλησίον τοῦ παντοπόρου πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἀντιθ.) = ἀπόλος, ἀμήχανος. τὸ μέλλον (ἐνν. συμβήσεσθαι). "Αἰδα φεῦξιν = τὴν ἀποφυγὴν τοῦ θανάτου. ἐπάγομαι = κατορθώνω. ἀμήχανος = ἀθεραπευτος. συμφράζομαι = ἐπινοῶ, ἐφευρίσκω. ἡ σὺν ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν. φυγὰς νόσων = διαφόρους τρόπους ἀποφυγῆς ἀπὸ τῶν νόσων (τ.ἔ. τὴν ἱατρικήν, τὰ διάφορα φάρμακα, τὴν δίαιταν, τὴν γυμναστικὴν κτλ.).

ἀντιστροφὴ β'. τὸ μηχανόν τέχνας = τὸ ἐπινοητικὸν τέχνης, τὴν δύναμιν τῆς ἐπινοήσεως διαφόρων μηχανημάτων. κακόν ἐνν. καὶ πρὸ αὐτοῦ ἡ ἐπί. ἐσθλὸν = ἀγαθόν. ἔρπω = βαδίζω. γεραίρω = τιμῶ, (ἡ μετ. ὑποθ.). νόμους χθονὸς = τὸ ἀνθρώπινον δίκαιον. θεῶν τοῦ ἔνθρον δίκαιαν = καὶ τὸ διὸς δρκούν πρὸς τοὺς θεοὺς κεκυρωμένον δίκαιον. ύψιπολις (ἐνν. ἐστὶ) = ἀπολαύει μεγάλης τιμῆς ἐν τῇ πόλει. ἄπολις = οὐχὶ ἀγαθὸς πολίτης. ὅτῳ ξύνεστι (ἀναφορ. ὑποθ. πρότ.) τὸ μὴ καλὸν (προσωπ.) = δστις τῷ μὴ καλῷ ξύνεστι = ἐάν τις ἀναστρέφεται τὸ κακόν. τόλμας (λαμβάν. ἐπὶ κακῆς σημασ.) χάριν = λόγῳ τῆς ἀλογίστου τόλμης του. παρέστιος = σύνοικος. μήτ' ἵσον φρονῶν = μήτ' ἔχων τὰς ἀντὰς πρὸς ἐμὲ πολιτικὰς γνώμας (διὸ ἀμφοτέρων θέλει νὰ δηλώσῃ, δτι ἀποστέργει πᾶσαν σχέσιν πρὸς αὐτὸν ἐν τε τῷ δημοσίῳ καὶ τῷ ἴδιωτικῷ βίῳ). τάδε = αὐτά (ποὺ ἀνέφερα ἀνωτέρω, τὰ ἀσεβῆ καὶ κακά).

Πραγματικαί. πολλὰ τὰ δεινά... πόθεν λαμβάνει ἀφοριὴν ὁ χορὸς νὰ ἄσῃ τὸ πρῶτον στάσιμον καὶ νὰ θαυμάσῃ τὴν δεινότητα τοῦ ἀνθρώπου; καὶ πολιοῦ πέραν πόντου χειμερίῳ νότῳ περιβρυχίοισιν ὑπ' οἰδημασιν· πόσας προόδους καὶ γιγαντιαῖς ἄλμαται δὲν ἐπετέλεσεν ὁ ἀνθρωπὸς ἐν τῇ ναυσιπλοΐᾳ; λέγει δὲ χειμερίῳ νότῳ, διὰ τὰ δηλώση ὅτι ὁ ἀνθρωπὸς ναυσιπλοεῖ καὶ διαν ἡ θάλασσα εἶναι πολὺ τρικυμιώδης καὶ τεταραγμένη, τοιαύτην δὲ ἐν Ἑλλάδι καθιστᾶ κυρίως ὁ νότιος ἄνεμος. Γάν· δνομάζει αὐτὴν ὑπεροτύταν· ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι τὴν θεωρεῖ προεσβυτάτην, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς ταυτιζομένην πρὸς τὴν μητέρα τῶν θεῶν Πέρεαν καὶ Κυβέλην, τὴν γεννήτορα τῶν ἄλλων θεῶν, καὶ ἐν τῇ Ἱδιότητί της ὡς τὰ πάντα φυούσης καὶ ἀποδιδούσης ὅλους τοὺς καρπούς· προεκάλει δὲ τὴν κατάπληξιν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν ἀνεξάντλητον γονιμότητα καὶ τὴν ἀφθαρσίαν της. Ἐλλομένων ἀρότρων, ἵππείῳ γένει πολεύων· οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο ἐν τῇ γεωργίᾳ τὸ ἀροτρὸν ἀπὸ τῶν ὅμηριῶν χρόνων, κρησιμοποιοῦντες πρὸς τοῦτο τὰς ἡμίμονες, αἱ δυοῖαι μετὰ τοὺς βοῦς ἐθεωροῦντο αἰρετώτερα τῶν ἵππων, οἵτινες ἤσαν ἀφιερωμένοι καὶ εἰς ἄλλας ὑπηρεσίας. φθέγμα· ἐνν. βεβαίως τὴν διὰ φθόργγων ἔκφρασιν τῶν σκέψεων τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ἔναρθρον λόγον, τὸν δόπον τὸ Σοφοκλῆς θεωρεῖ οὐχὶ ὡς φυσικὸν δῶρον τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ᾽ ἐπίκτητον ἐπινόημα καὶ δημιουργημα αὐτοῦ, ὡς ἐπρέσβευν καὶ ἄλλοι φιλόσοφοι, οἱ Ἐλεᾶται, ὁ Πυθαγόρας κλπ., λέγει δὲ ἀνεμόεν τὸ φρόνημα, δηλ. τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἰδέας τοῦ ἀνθρώπου, λόγῳ τῆς μεγάλης ταχύτητος καὶ εὐκινησίας τοῦ νοῦ εἰς τὸ συλλαβάνειν αὐτάς. ἀστυνόμους ὁργάς· ὅτι εἴπε περὶ προφορικοῦ καὶ ἐνδιαθέτου λόγου ἐφαρμόζεται καὶ ἐνταῦθα, δηλ. ὅτι εἴναι μὲν φύσει ὁ ἀνθρωπὸς πολιτικὸς καὶ κοινωνικός, ὡς ἐτόνισε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ἀλλὰ τὰς ἴδιότητας ταύτις, καὶ ἴδιᾳ τὶς πρὸς διαμόρφωσιν καὶ ὁρθυμισιν πολιτειῶν, ἐτελειοποίησαν καὶ μετέδωσιν οἱ ἀνθρώποι πρὸς ἄλλήλους διὰ τῆς πολιτικῆς ἀνατροφῆς καὶ διδασκαλίας. ἐδιδάξατο δὲ καὶ φεύγειν βέλη... ἐπενόησε δηλ. οἰκίας, τελειοποιήσας αὐτάς μέχρι τοῦ σημερινοῦ σημείου τελειότητος, ἐνῷ πρότερον κατηνίζετο εἰς τὸ ὑπαιθρόν, πακουνχούμενος ἀπὸ τὰ ψύχη καὶ τὰς ἄλλας ἐναντιότητας τῆς φύσεως. Ἐπίσης ἐφεῦρε τὰ κατάλληλα ἐνδύματα καὶ τὰ ἄλλα προφυλακτικά μέσα ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν βροχῶν, ἀφ' οὐ ἥλθε γυμνὸς ἐπὶ τῆς γῆς, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἄλλα ζῷα. νόσων δὲ φυγὰς συμπέφρασται· "Αἰδα μόνον φεῦξιν οὐκ ἐπάξεται" πῶς

παλαίει δ ἄνθρωπος διαρκῶς πρὸς τὰς ἀσθενείας καὶ τὸν θάνατον ; σχετικῶς δὲ μὲ τὸν θάνατον δὲ λαὸς λέγει σύμβρον «μόνον τὸν κάρον δὲν μπορεῖ δ ἄνθρωπος νὰ ἀποφύγῃ». νόμους χθονός, θεῶν δίκαιαν⁹ ἔννοει βεβαίως τό τε ἀνθρώπινον καὶ θεῖον ἢ φυσικὸν δίκαιον, τὰ δποῖα δ τέλειος πολίτης διφέλει νὰ εὐλαβῆται καὶ νὰ τηρῇ.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (376 — 581)

a') 376 — 440

Λεξιλογικαί. δαιμόνιον τέρας = ὑπερφυσικὸν (ἐκπλήκτικὸν) θαῦμα (κατηγορ. τοῦ τόδε). ἀμφινοῶ = μετ' ἀμφιβολίας προσβλέπω, ἀπορῶ, δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω. Βραχυλογία, τὸ κανονικὸν θὰ ἦτο : δαιμόνιον τέρας ἐστὶ τόδε, ἐξ ὃ ἀμφινοῶ. πῶς ἀντιλογήσω (ἀπορημ. ὑποτ.) = πῶς νὰ ἀντείπω. εἰδώς* ἐναντ. μετ. Οἰδιπόδα = Οἰδίποδος, τὸ α' εἶναι τύπος Δωρ. τί ποτε (ἐστίν); = τί ἀρά γε συμβαίνει; οὐκ ἄγουσί σέ γε ἀπιστοῦσαν δή που τοῖς βασιλείοις νόμοις; = δὲν σὲ διδηγοῦσι βέβαια, διότι προφανῶς, ὡς νομίζω, ἀπειθαρχεῖς εἰς τὰ βασιλικὰ προστάγματα ; καθαιρῶ = συλλαμβάνω ἐπ' αὐτοφώρῳ. ἐν ἀφοσύνῃ = ἐν ἄφονι καταστάσει ἢ ἀσύνετα πράττουσαν. ἥδ' ἐστ' ἐκείνη... ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : ἐκείνη, ἢ ἔξειργασμένη τούργον (τὴν ταφήν), ἐστίν ἥδε. Θάπτουσαν μετ. κατηγορημ. ὅδε = ἰδού. ὅψορος = (ἄψ - ὁράω) = πάλιν. ἐς δέον = εἰς δέοντα καιρὸν = ἐπικαίρως. τί δ' ἔστιν; (ἐκπλήξις). ξύμμετρος (ἐπιρρημ. κατηγορούμ.). ποίᾳ τύχῃ; = ταῦτοχρόνως (ἐν συμπτώσει) μὲ ποῖον περιστατικόν; προύβην = ἥλθον. οὐδένεν ἐστ' ἀπώμοτον = τίποτε δὲν ὑπάρχει, τὸ δποῖον δύναται κανεὶς ν' ἀρνηθῆ μεθ' ὅρκου, δτὶ δὲν θὰ γίνῃ. Φευδώ = διαφεύδω. ἢ πίνοια = ἢ δευτέρα γνώμη. τὴν γνώμην = τὴν πρώτην γνώμην. σχολῆ = μετὰ δυσκολίας, οὐδόλως. ἔξανχῶ = σφόδρα αὐχῶ, διακρηττω. ταῖς σαῖς ἀπειλαῖς* ἀναγκ. αἴτιον* ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : ἐπεὶ ἔξηνύχουν ἔγῳ σχολῆ ποθ' ἄν ἥξειν δεῦρο... χειμάζομαι = πάσχω μεγάλως, καταταράσσομαι, δοκιμάζω μεγάλην λύπην. οὐδένεν ἔοικεν = οὐδόλως δμοιάζει. μῆκος = κατὰ τὸ μέγεθος. χαράν (ἔννοει τὴν μεγάλην χαράν του ἐπὶ τῇ ἀνευρέσει τοῦ δράστου τῆς ταφῆς). καίπερ ὡν ἀπώμοτος δι' ὅρκων (πλεονασμ.) = ἄν καὶ είχον δρκισθῆ (δτὶ δὲν θὰ ἔλθω). καθηρέθη, ἵδε τὸ ἀνωτέρω καθαιρῶ. τάφον κοσμοῦσα (μετ. κατηγορ.) = τὴν ταφὴν

εὐτρεπίζουσα, θάπτουσα. **κλῆρος** ἐνθάδ' ούκ ἐπάλλετο = δὲν ἔγινε κλήρωσις αὐτὴν τὴν φρογὰν (ὅπως τὴν πρώτην φρογάν). **θοῦρμαιον** = τὸ ἔρμαιον = τὸ εὔρημα. **κρίνω** = ἀνακρίνω. **ἔξελέγχω** = ἔξετάζω. **δίκαιος είμι** (προσ. σύνταξις ἀντὶ τίνος ἀπροσ.;) = δικαιοῦμαι. **ἔλευθερος ἀπηλλάχθαι** (πλεον.). **τῶνδε κακῶν** = τῶν ἀπειληθεισῶν ἐναντίον μου τιμωριῶν διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν ἐδῶ. **τῷ τρόπῳ** = τίνι τρόπῳ. **πόθεν** ἐτέθη ἀντὶ ἐπιφρόνημ. ἐν τόπῳ στάσεως, διότι ἐνυπάρχει κίνησις. **ἡ καὶ ξυνιεῖς**; = ἄρα γε ἔχεις σαφῆ συνείδησιν τῶν λεγομένων σου; **ὁρθῶς** = ἀκριβῶς. **ἰδών*** αἴτιολ. τὸ πρὸ αὐτῆς ἐννοητέον ἐκ τῶν προηγουμένων: δοθῆντος λέγω. **Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων**: Ἰδὼν ταύτην θάπτουσαν τὸν νεκρόν, ὅν σὺ ἀπεῖπας θάπτειν. **ἀπεῖπας**, τοῦ ἀπαγορεύω. **ἐπίληπτος** = ἐπ' αὐτοφρόφῳ, ἐπ' αὐτῷ τῷ ἔργῳ εἰλημμένη. **ὅπως γὰρ ἡκουμεν** (ἀντὶ ἥκον ἔγω) = μόλις δηλ. ἐπανήλθομεν. **τὰ δείν ἔκειν** ἐπηπειλημένοι = ἔχοντες λάβει τὰς φοβερὰς ἔκείνας ἀπειλὰς (ἐν τῇ πραγματικότητι ἡπειλήθη καὶ ἐπανῆλθε μόνον διφύλαξ ἔκεινος, οἱ δὲ ἄλλοι ἀναμένοντες ἐπανῆλθον μετ' αὐτοῦ καὶ ἔσηραν τὴν κόνιν). **σαίρω** = σαρώνω, ἀποκαθαίρω. **κατέχω** = καλύπτω. **μυδάω** = είμαι ὑγρός, καὶ ἐπὶ πτώματος ἐδῶ = στάζω ἐκ σήψεως. **ἄκρων ἐκ πάγων** = ἐπὶ τῶν ἄκρων πάγων (τὸ ἄκρων κατηγορ. καὶ ὅχι ἐπιθ. διορ.) = εἰς τὰ πλευρὰ τῶν κορυφῶν τῶν βράχων. **ὑπήνεμος** = ἔχων τὰ νῶτα πρὸς τὸν ἄνεμον καὶ προφυλαττόμενος ἀπ' αὐτοῦ. **ὅσμήν...** ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: πεφευγότες ὁσμὴν ἀπ' αὐτοῦ, μὴ βάλῃ, δηλ. ἀποφεύγοντες μήπως προσβάλῃ τὰς ὁστας ἡμῶν ἡ ὑπ' αὐτοῦ (τοῦ πτώματος) ἐκπεμπομένη ὁσμή. **ἔγερτι** = ἀγρύπνως, ἔγρηγορτί. **ἐπίρροοθος** = ὑβριστικός. **κακοῖσιν** = δνείδεσι, κακολογίαις. **άκηδῶ τινος** = παραμελῶ τι. **εἴ τις ἀκηδήσοι*** πλαγ. ἔρωτ. πρότ. ἔξαρτ. ἔξεννοουμένου φόβου σημαντ. ὅμι. **πόνος** = ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἐπιπόνου ἔργου (τῆς φρουρᾶς τοῦ πτώματος). **ἥν** = ἐλάμβανον χώραν. **ἔστε** = ἔως ὅτου. **μέσωφ** κατηγορ. **ἐν αἰθέρι** μέσωφ = εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ (πρόκειται περὶ τῆς μεσημβρίας). **θάλπω** = καίω (ὡς ἀμετάβατ. ἐδῶ). **τυφώς** = μανιώδης, καταιγιδώδης ἄνεμος, θύελλα. **σκηπτὸς** = ἄνεμοστροβίλος. **οὐράνιον** **ἔγος** (παραθ. τοῦ προηγουμένου) = θεομηνία. **πίμπλησι** (ἐνν. τοῦ σωηπτοῦ τὴν πεδιάδα). **αικίζω** = κακοποιῶ, ἀποκόπτω. **φόβη** = φύλλωμα. **ὕλης πεδιάδος** = τῶν δένδρων τῆς πεδ. **ἐν δέ**, ἐπιφρόνηματ. = προσέτι δέ. **ἔμεστρώθη** (αὐτοῦ τοῦ ἀνεμοστροβίλου) = ἐπληρώθη. **μύω** = κλείω τοὺς ὁφθαλμοὺς (ἐδῶ, πρὸς τὸν σηκωθέντα κονιορτόν). **εἴχο-**

μεν τὴν θείαν νόσον = ὑπεμένομεν, ἀναμένοντες νὰ παρέλθῃ ἡ θεομηνία. καὶ τοῦδ' ἀπαλλαγέντος = καὶ ἀφ' οὗ αὐτὸ τὸ κακὸν (ὁ ἀνεμοστρόβιλος) ἔπαινεν. ἐν χρόνῳ μακρῷ = μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ χρόνου. κάνακωνει πικρᾶς ὅρνιθος ὁξὺν φθόγγον = καὶ ἐκβάλλει μετὰ θρήνου δξεῖαν κραυγὴν πικραμένου (ἐξωργισμένου) πτηνοῦ. λέχος εύνης = τὴν κλίνην τῆς φωλεᾶς της. ὄρφανὸν = ἐστερημένην. κενῆς² προληπτ. κατηγορ. τοῦ εύνης = ὁστε νὰ είναι κενή. ὄρφανὸν κενῆς (πλεον.). ψιλὸν = γυμνὸν (τῆς κόνεως). γόοισιν ἔξώμωξε = γοεῶς ἐπτέναξεν. ἐκ δ' ἀράς (τιμῆσις) ἥρατο = ἐξέφερε δὲ φοιβερὰς κατάρας. εὐκρότητος = καλῶς ἐσφυγηλατημένος, σφυρήλατος. ἀρδην = οικώσασα αὐτήν. πρόχους (ἡ) = ὑδρία, τὸ κανάτι. χοαὶ = σπονδαί. στέφει = στεφανώνει, περιρραίνει. ίέμεσθα (ἐνεστ.) = φερόμεθα κατ' ἐπάνω της. σύν-θηρῷμεθά (τιμῆσις) νιν = συλλαμβάνομεν ταῦτοχρόνως αὐτήν. ἥλεγχομεν = ἀνεκρίνομεν. ἄπαρνος καθίσταμαι = ἀρνοῦμαι. ἄμ' ἡδέως ἔμοιγε κάλγεινῶς ἄμα = συγχρόνως πρὸς εὐχαρίστησιν, ἀλλὰ και πρὸς λύπην ἔμοι ὑπὲλάχιστον. ἥδιστον καὶ ἄλγεινόν³ × ατηγορούμενα τῶν: τὸ πεφευγέναι καὶ τὸ ἄγειν...φίλους, ἐνν. τὴν Ἀντιγόνην, ὡς βασιλόπαιδα. ἔμοι πέφυκε = είναι φυσικὸν εἰς ἔμε, είναι ἵδιον τοῦ χαρακτῆρός μου. ἥσσω = κατώτερα. λαβεῖν = ὑπολαβεῖν = νὰ θεωρήσω. Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ἀλλ' ἔμοι πέφυκε λαβεῖν πάντα ταῦτα (δηλ. τὸ: εἰς κακὸν τοὺς φίλους ἄγειν ἄλγεινόν) ἥσσω τῆς ἔμῆς σωτηρίας.

Πραγματικαὶ. Ἐν τῷ δευτέρῳ ἐπεισοδίῳ γίνεται ἡ συνάντησις Κρέοντος καὶ Ἀντιγόνης καὶ ἡ ταύτην ἐπακολουθήσασα δεινὴ σύγκρουσις αὐτῶν. Ὁ χρόδος εἰς τοὺς στίχους 376 - 383 δι' ἀναπαίστων, δυθμιζόντων τὸ βῆμα αὐτῆς, ἀναγγέλλει τὴν εἴσοδον τῆς Ἀντιγόνης ἥξ ἀριστερῶν πρὸς τοὺς θεατάς, συνοδευομέν··ς ὑπὸ τοῦ φύλακος. ἐξ δαιμόνιον τέρας... διατι ὁ χρόδος αἰσθάνεται ἔκπληξιν; **Οἰδιπόδα*** ἀναφέρει τοῦτον ὁ ποιητὴς διὰ νὰ δηλώσῃ, ὅτι ἡ δυστυχία τῆς Ἀντιγόνης προέρχεται οἶονει ἐκ κληρονομίας τοῦ πατρός. ἥδ' ἔστ' ἐκείνη... μετὰ ποίας ἐκδηλώσεως αἰσθημάτων δμιλεῖ τῷρα ὁ φύλαξ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔμφάνισιν; ἄναξ βροτοῖσιν οὐδὲν ἔστ' ἀπώμοτον⁴ πᾶς δμιλεῖ καὶ πάλιν ἐν ἀρχῇ δ φύλαξ; ἔρμαιον⁵ ἐλέγετο οὕτω τὸ εὔτυχες εύρημα, τὸ δποῖον ὠφελετο εἰς τὴν εὔνοιαν τοῦ θεοῦ Ἐρμοῦ καὶ διὰ τοῦτο, δσάκις οἱ Ἀρχαῖοι εὔρισκον τυχαίως τοιοῦτον

ἀντικείμενον, ἀνεφώνουν «κοινὸς Ἐρμῆς». τυφῶς ἀείρας σκηπτόν... ἦ φοβερὰ περιγραφὴ τοῦ τυφῶνος ἔξαιρει τὸ ἀτρόμητον τῆς Ἀντιγόνης, ἀφ' οὗ ἐφοβήθησαν μὲν ἄνδρες, οὐχὶ ὅμως καὶ αὐτή. χοαῖσι τριστόνδιοισι^{*} αἱ τριπλαῖ σπονδαὶ ἦσαν, ἥ μὲν ἀπὸ μελίκατον (γάλα μὲ μέλι), ἥ ἄλλη ἀπὸ οἶνον καὶ ἥ τοίτη ἀπὸ ὕδωρ[†] ἄλλοτε πάλιν, ἥ μὲν α' συνέκειτο ἀπὸ γάλα, ἥ β' ἀπὸ οἶνον καὶ ἥ γ' ἀπὸ μέλι μὲ ὕδωρ. Στρεφόμενοι πρὸς δυσμάς ἔχουνον αὐτὰς ἢ χωριστὰ ἐκάστην ἢ ὅλας ὅμοι, δπως ἔκαμε τώρα ἥ Ἀντιγόνη, ἔχουσα μίαν πρόχουν, ἀφοῦ τὰς ἀνέμειξεν ἐντὸς αὐτῆς. Καὶ παρ' ἡμῖν ὁ ἵερεὺς χύνει ἐπὶ τοῦ νεκροῦ εἰς τὸν τάφον τρεῖς κούτσους ἐλαίουν καὶ ὕδατος. Ἡσσω λαβεῖν τῆς ἐμῆς σωτηρίας[‡] παρατηρητέα ἥ μεγάλη ἀντίθεσις τοῦ χαρακτῆρος τῆς Ἀντιγόνης καὶ τοῦ φύλακος.

β') 441 — 525

Λεξιλογικαὶ. σέ, ἐνν. τὸ λέγω ἢ κρίνω. νεύω = κλίνω (ἥ Ἀντιγόνη καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς παρουσίας της πρὸ τοῦ Κρέοντος ἵσταται σιωπηλὴ καὶ ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὰ κάτω). φῆς = ὅμοιογεις. καταρνέομαι - οῦμαι = ἀρνοῦμαι ἰσχυρῶς, ἐπιμένω ἀρνούμενος. Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: φῆς ἢ καταρνεῖ μὴ δεδοκάνει τάδε; καὶ φημὶ κούκ... σχῆμα ἐκ παραλλήλου πρὸς μείζονα ἔμφασιν. Ἡ ἀπάντησις εἶναι ὅμοια πρὸς τὴν ἐρώτησιν, οὕσα τοιουτορρόπως πειρακτικὴ διὰ τὸν Κρέοντα. τὸ μὴ (ἐνν. δρᾶσαι). οἶ=δπου. αἰτία = κατηγορία. ἔξω ἐλεύθερον (πλεον.). Κατόπιν τούτου ἀπέρχεται ὁ φύλαξ διὰ νὰ ἐπανέλθῃ βραδύτερον μεταμφιεννύμενος ὃς Ἰσμήνη. μὴ μῆκος = οὐχὶ ἐν ἐκτάσει. ἥδησθα[§] ἀρχαιοπερεπέτερος τύπος τοῦ ἥδεις (οἴδα). τάδε = τὰ πραχθέντα ὑπὸ αὐτῆς. τί δ' οὐκ ἔμελλον (ἐνν. εἰδέναι) = καὶ διατί ὅχι. καὶ δῆτα (ὅς Κρέων δργίζεται) = καὶ ὅμως (ιολονότι δηλ. ἐγγνώριζες). γὰρ[¶] αἰτιολογεῖ τὸ ἔννοούμ. ναί, ἐτόλμιων ὑπερβαίνειν... ἐν ἀνθρώποισι = μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. σθένειν τοσοῦτον = δτι ἔχουν τόσον μεγάλην ἴσχυν. τὰ σὰ κηρύγματα, τὸ λέγει μετά τίνος περιφρονήσεως. ἀσφαλῆ = ἀσάλευτα, στερεὰ (διότι εἶναι ἐντετυπωμένα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων). θνητὸν ὄντα^{} ἐναντ. μετ. ὥσθ' ὑπερθραμμεῖν (τοῦ ὅμιατος ὑπερτρέχω) = ὥστε νὰ τὰ παραβῆς. ζῆ = ἴσχυον, ἔχουν κῦρος. ἔξ ὄντον[†] φάνη (πλαγ. ἐρώτ.) = ἀπὸ πότε ἐφάνησαν. τούτων (βραχυλογ.), διὰ τὴν παθάβασιν αὐτῶν τῶν νομίμων, τῶν ἀγράφων (ἀναγκ. αἴτιον). οὐκ ἔμελλον = δὲν**

είχον σκοπόν. δείσασα (δέδοικα). φρόνημα = θέλησις, διάθεσις. ἐν θεοῖσι = ἐνώπιον τῶν θεῶν· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : οὐκ ἔμελλον ἐγὼ οὐδὲν δέ ανδρὸς φρόνημα δείσασα ἐν θεοῖσι δώσειν δίκην τούτων. ἔξήδη (ἔξιδα) = ἐγνώριζον καλῶς. θανούμενη = κατηγορημ. μετ. πρόσθεν τοῦ χρόνου = πρὸ τοῦ πεπομένου χρόνου. αὗτε = τούτων τίτλων (ἐγὼ ἐν ἀντιθέσει πρὸς σέ). ὅστις γάρ... (ὁ γάρ δικαιολογεῖ τὸ ἐννοούμ. : καὶ λέγω ἐγὼ κέρδος). ἐν πολλοῖς κακοῖς = ἐν μεσοπολλῶν κακῶν (ἐννοεῖ τὰς δυστυχίας τῆς οἰκογενείας της, πατρός, μητρός, ἀδελφῶν της). κατθανάντων ὑποθ. φέρει = λαμβάνει, ἀποκομίζει. οὔτως = κατὰ ταῦτα, κατόπιν τούτων. παρ' οὐδὲν ἄλγος ἔστι = οὐδόλως μὲν λυπεῖ. τὸ τυχεῖν τοῦδε... εἶναι ὑποκείμ. τῆς προτάσεως αὐτῆς, τὸ δὲ παρ' οὐδὲν ἄλγος κατηγορ. αὐτοῦ. κείνοις ἀν ἥλγουν (ὁ ἀν ἐτέθη δίς· τίνος εἴδους ὑποθ. λόγ. εἶναι καὶ τίς ἡ ἀπόδοσις ;). τὸν ἔξ ἐμῆς μητρὸς (ἐνν. γεγῶτα, γεννηθέντα) ἄθαπτον νέκυν κατηγορ. τοῦ προηγουμένου. εἰ τὸν ἔξ ἐμῆς μητρὸς θανόντ' ἄθαπτον ἡνσχόμην νέκυν = ἐὰν ἥθελον ἀνεχθῆ, ὥστε δὲ ἐκ τῆς ἰδιῆς μου μητρὸς γεννηθεῖς (ὁ ἀδελφός μου) μετὰ τὸν θάνατόν του νὰ μείνῃ νεκρὸς ἀταφος. τοῖσθε = δι' αὐτό. ἀλγύνομαι = θλίβομαι, λυποῦμαι διά τι. Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : εἰ δὲ δοκῶ σοι νῦν τυγχάνειν δρῶσα μῶρα... σχεδόν τι μῶρῳ μωρίαν ὁφλισκάνω (τὸ σχεδόν τι φαίνεται μέν, διτὶ μετριάζει τὴν δεινὴν ὕβριν τοῦ μωροῦ, κυρίως δοῦμως ἐνέχει εἰρωνείαν διὰ τὸν Κρέοντα) = ἵσως θεωροῦμαι μωρὰ ἀπὸ σὲ μωρόν. τὸ γέννημα = ἡ ἰδιοσυγκρασία, ὁ χαρακτήρ. ώμὸν = (ἐνν. δν) = διτὶ εἶναι σκληρός, ὡς προελθὼν ἐκ . . . εἴκω = ὑποχωρῶ, ἐνδίδω. κακοῖς = τοῖς ἀτυχήμασι (εἰς τὰ δεινὰ συμβεβηκότα). τὰ σκληρόν ἄγαν = τὰ λίαν ἄκαμπτα. πίπτειν (ἀντὶ κατηγορ. μετ. ἐκ τοῦ ἴσθι) μάλιστα = διτὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ταπεινοῦνται. ἐγκρατής = ἰσχυρός. ὀπτὸν ἐκ πυρὸς (δογαν.) = πυρακτωθέντα. περισκελῆ (κατηγ.) = ὥστε νὰ σκληρυνθῇ πολύ. θραυσθέντα, ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : εἰσίδοις ἀν καὶ τὸν ἐγκρατέστατον σίδηρον (δντα) ὀπτὸν ἐκ πυρός, περισκελῆ, θραυσθέντα πλεῖστα (σύστ. ἀντικ.) = εἰς πάρα πολλὰ τεμάχια. θυμοῦμαι = ἐξαγριοῦμαι, είμαι θυμοειδής. καταρτύομαι = σωφρονίζομαι, πειθαρχῶ. γάρ· αἰτιολ. τὸ ἐννοούμ. ἐν τοῦ προηγουμένου : τοῦτο θά πάθη καὶ αὐτὴ (ἡ Ἀντιγόνη) διότι . . . οὐκ ἐκπέλει = δὲν εἶναι ἐπιτετραμένον. μέγα φρονεῖν = μεγαλοφρονεῖν. δοῦλος (ἀντὶ ὑπήκοος) δὲν εἶμαι ἐπιτετραμένον. μέγα φρονεῖν = μεγαλοφρονεῖν.

δοῦλος (ἀντὶ ὑπήκοος) δὲν ἀρμόζει εἰς βασιλόπαιδα, ἀλλ' ὁφείλεται

εἰς τὸ πάθος τοῦ Κρέοντος. οἱ πέλας = οἱ ἄλλοι. ύβριζω = παρεκτρέπομαι. τότε (συμπληρ. διὰ τῆς μετ. ύπερβαίνουσα) = δε παρέβαινε. ἐπεὶ δέδρακεν = ἀφ' οὗ ἔκαμε τὴν πρᾶξιν (τὴν ταφήν). ηδε* καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ύβρις, ἀντὶ τόδε, ἐπεξηγεῖται δὲ υπὸ τῶν ἀμέσως ἐπομένων: τούτοις ἐπαυχεῖν καὶ δεδρακυῖαν γελᾶν = νὰ καυχησιολογῇ, διότι διέπραξε ταῦτα, καί, ἀν καὶ τὰ ἔπραξε, νὰ φέρετα σκωπικῶς. ἡ = ἀλλήθεια, εἰς τὸ α' ἀνὴρ ἔνν. εἰμί, εἰς δὲ τὸ βι ἔσται. ἀνατὶ (ἐκ τοῦ ἀνατος, τὸ δόποιον γίνεται ἐκ τοῦ ἀ στρερητ. καὶ ἀτη = βλάβῃ) = ἀνευ τιμωρίας. ταῦτα = ἡ βασιλικὴ μου αὐτῇ ἔξουσία. κείσεται = θὰ ἔξακολουθῇ νὰ ταπεινοῦται. τῆδε (ποιητ. αἰτ.) = υπὸ αὐτῆς ἐδῶ. ἀλλ' εἴτε κυρεῖ (τυγχάνει κόρῳ) τῆς ἀδελφῆς μου, εἴδ' ὁμαιμονεστέρα = εἴτε πλησιεστέρα συγγενής. τοῦ παντὸς ἡμῖν Ζηνὸς ἐρκείου (ἔρκος) γεν. μεριστ. = ἐκ τοῦ δλου ἡμῶν συγγενικοῦ πύκλου. Τὸ Ζηνὸς ἐρκείου ἐτέθη κατὰ μετων. ἀντὶ τῆς συγγενείας, τὸ δὲ ἡμῖν ἀντὶ τοῦ ἡμῶν. ἀλύσκω μόρον = διαφεύγω τὸν θάνατον. ἵσον ἐπαιτιώμαι = ἔξ ἵσου κατηγορῶ. τοῦδε τάφου* γεν. αἰτίας. βουλεῦσαι (ἐπεξήγ.) = δι δηλ. ἐσκέφθη καὶ ἐπρομελέτησεν, ἀπεφάσισεν αὐτὸν (τὴν ταφήν). Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸν ἀμέσως εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα δορυφόρος, διὰ νὰ φέρῃ τὴν Ἰσμήνην. νιν = αὐτήν. λυσσάω -ῶ = μαίνομαι, εἶμαι σφόδρα τεταραγμένος. ἐπήβολός τινος = κύριος τινος. φιλεῖ = συνηθίζει. θυμὸς = ἡ ψυχὴ. ήρησθαι = νὰ ἔχῃ συλληφθῆ ἐπ' αὐτοφώρῳ. κλοπεὺς = λαθραῖος δράστης. πρόσθεν = πρωτύτερα (πρὶν δηλ. ἐπιχειρηθῆ τὸ κακόν). τῶν μηδὲν ὀρθῶς ἐν σκότῳ τεχνωμένων = ἔκείνων, οἱ δροῖοι οὐδὲν καλὸν μηχανεύονται ἐν τῷ ικυπτῷ. μισῶ γε μέντοι = ἀλλ' ὅμως μισῶ. ἀλούς τις ἐν κακοῖς = συλληφθείς τις ἐπ' αὐτοφώρῳ διαπράττων τὸ κακόν. καλλύνω = παριστῶ ὥς καλόν. τοῦτο = τὴν σύλληψιν ἐπὶ κακῷ. ἡ κατακτεῖναι μ' ἔλων = ἡ νὰ μὲ πιάσῃς καὶ νὰ μὲ σκοτώσῃς. οὐδὲν (ἐνν. θέλω μεῖζον). μὲν = τούλαχιστον τοῦτο = τὸ ἑλεῖν σε, τὸ δι τὶς σὲ ἔχω πιάσει. μέλλεις (ἐνν. κατακτεῖναι) = ἀναβάλλεις, βραδύνεις. ἀφανδάνω = ἀπαρέσκω. καὶ σοὶ τάμα ἀφανδάνοντ' ἔφυ = οἱ λόγοι μου καὶ ἐν γένει ἡ συμπεριφορά μου δὲν ύπηρξαν ἀρεστὰ εἰς σέ. κατέσχον γ' ἄν = ἡθελον τούλαχιστον ἀποκτήσει. πόθεν = ἐκ τίνος ἄλλου γεγονότος. κλέος* μέση λέξις, ἐπὶ καλοῦ καὶ κακοῦ. εὐκλεέστερον κλέος = μεγαλυτέραν δόξαν. ἡ τιθεῖσα = ἡ εἰ ἐτίθην. τούτοις, τοῖς ἀποτελοῦσι τὸν χορόν, ἀντικ.

τοῦ ἀνδάνειν = ἀρέσκειν, ἀλλὰ καὶ ποιητ. αἴτιον τοῦ λέγοιτ⁷ ἄν. τούτοις λέγοιτ⁸ ἄν τοῦτο πᾶσιν ἀνδάνειν = τοῦτο ἥθελεν ὅμολογηθῆ καὶ ὑπὸ πάντων τούτων (τοῦ χοροῦ), ὅτι εἶναι ἀρεστὸν εἰς αὐτοὺς (ὅτι ἐπιδοκιμάζεται ὑπ⁹ αὐτῶν). Τίνος εἴδους λόγος εἶναι ἔδω; ἐγκιλείσι γλῶσσαν = δένω τὴν γλῶσσαν. ἡ τυραννίς (τὸ ἀφηρ. ἀντὶ τοῦ συγκεκρ.) = δ τύραννος. πολλά τ' ἄλλα εὑδαιμονεῖ = καὶ ὑπὸ πολλὰς ἄλλας ἐπόψεις πλεονεκτεῖ. τοῦτο¹⁰ τὸ δτι εἶναι καλὸν νὰ γίνῃ ἡ ταφὴ τοῦ Πολυνείκους. Τὸ ὁρῶσι, ὅπως καὶ τὸ προηγούμ. ὅρᾶς, ἔχουσι γνωμικὴν σημασ. = γιγνώσκουσι, φρονοῦσιν. ὑπίλλω (ἐκ μεταφορᾶς ἀπὸ τῶν κυνῶν, οἱ ὅποιοι φοβούμενοι συστέλλουν ὑπὸ τὰ σκέλη των τὴν οὐρὰν) = συμμαζεύσω ἐκ φόβου. στόμα = τὴν γλῶσσαν, ἐπαιδοῦμαι = αἰσχύνομαι. χωρὶς τῶνδε = διαφορετικὰ ἀπ' αὐτούς, διαφοροῦσα πρὸς τὴν γνώμην αὐτῶν ἔδω, δηλ. τῶν γερόντων τοῦ χοροῦ καὶ κατ¹¹ ἀπολογίαν πάντων τῶν Θηβαίων, οὓς ἐκπροσωποῦσιν οὗτοι. εἰ φρονεῖς = ἐὰν (διότι) σκέπτεσαι καὶ ἐκτελῆς τὰς σκέψεις σου¹² (δηλ. οἱ ἀποτελοῦντες τὸν χορὸν δυνατὸν νὰ ἔχουν τὰς ίδιας μὲ σὲ σκέψεις, ἀλλὰ δὲν προβαίνουν εἰς ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἀλλ¹³ ὑπακούουν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ ἄρχοντος). γάρ¹⁴ αἰτιολογ. τὸ ἐννοούμ. οὐκ ἐπαιδοῦμαι. οὐδὲν αἰσχρὸν = οὐδεμία εἶναι αἰσχύνη. ὁμόσπλαγχνος = ὅμογάστρος = ἀδελφός. δ καταντίον = δ ἐναντίον τοῦ Πολυνείκους (δ Ἐτεοκλῆς). μιᾶς τε (μητρὸς) ἔνν. γεγώς. πῶς δῆτ¹⁵ ἐκείνῳ δυσσεβῆ τιμῆς χάριν = πῶς; δῆτα τιμῆς (Πολυνείκη) χάριν δυσσεβῆ ἐκείνῳ; = πῶς λοιπὸν ἀποδίδεις τιμὴν εἰς τὸν Πολυνείκη, η̄ δποία μαρτυρεῖ ἀσέβειαν εἰς ἐκεῖνον (τὸν Ἐτεοκλέα); ταῦτα = δτι ἀποδίδων τιμὴν εἰς τὸν Πολυνείκη δεικνύω ἀσέβειαν εἰς τὸν Ἐτεοκλέα... εἴ τοι σφε τιμῆς, ἔνν. ὃς κύριον δῆμα μαρτυρήσει ταῦτα... σφέ¹⁶ τὸν Ἐτεοκλέα. πορθῶν... ἔνν. ὥλετο ἀδελφός. ὕπερο = ὑπέρ, ὑπὲρ αὐτῆς. τοὺς νόμους ἵσους ποθεῖ = ἔχει τὴν ἀξίωσιν οἱ διέποντες τὴν ταφὴν νόμοι νὰ εἶναι ἵσοι δι¹⁷ ὅλους (νὰ ἐφαρμόζωνται ἐξ ἵσου δι¹⁸ ὅλους). ἵσος = εἶναι ἐν τῇ αὐτῇ μοίρᾳ. λαχεῖν = ὥστε νὰ τύχῃ τῆς αὐτῆς τιμῆς. εὐαγῆ = εὐσεβῆ. τάδε = αἱ τοιαῦται διακρίσεις περὶ τοὺς ἀποθανόντας. συνέχθω = συμμισῶ, μετέχω τοῦ μίσους τῶν ἄλλων. συμφιλῶ = συναγαπῶ, μετέχω τῆς ἀγάπης. οὔτοι ἔφυν = δὲν εἴμαι βεβαίως τοιαύτη κατὰ τὴν φύσιν. νῦν = λοιπόν. κείνους¹⁹ τοὺς ἐν Ἀδῃ καὶ μάλιστα τὸν Πολ. ἔμοιον δὲ ζῶντος... εἰς τὰ ἐπιχειρήματα τῆς Ἀντ. δ Κρ. ἀπαντῷ διὰ σατραπικοῦ ἀξιώματος.

Πραγματικαί. καὶ φημὶ δρᾶσαι... ἡ κατὰ τοιοῦτον διττὸν τρόπον καὶ μετὰ σθένους βεβαίωσις τῆς πρᾶξεως ὑπὸ τῆς Ἀντιγόνης πῶς χαρακτηρίζει τὸ ἥθος αὐτῆς; Ἄσφυλῶς μᾶς προδικάζει τὴν μέλλουσαν νὰ λάβῃ χώραν σοβαρὸν σύγκρουσιν αὐτῆς πρὸς τὸν Κρέοντα καὶ ἀναδεικνύει ταύτην ἀληθῆ ήρωίδα. οὐ γάρ τί μοι Ζεύς· θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι μόνον ἀν ὁ Ζεὺς καὶ ἡ Δίκη, οἱ δοποῖοι καθώρισαν τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ νὰ θάπτουν τοὺς νεκρούς, διέτασσον τὰ ἐναντία ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, τότε θὰ ὑπήκουεν εἰς αὐτούς, θεωρεῖ δηλ. τὸ θεῖον καὶ φυσικὸν δίκαιον ὑπέρτερον τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ θετοῦ. **Δίκη*** ἡτοῦ θυγάτηο τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος. Εἶναι σύνεδρος τοῦ Διὸς καὶ παρακολουθοῦσα ἀγρύπνως τὰ ἐπὶ γῆς καὶ ἐν τῷ Ἀδη συμβαίνοντα ἀναφέρει ἔκαστοτε εἰς τὸν Δία διὰ τὴν τιμωρίαν τῶν παραβιανόντων τοὺς διέποντας τὰ τοῦ κόσμου κανόνας καὶ σχέσεις. οὐ γάρ τι νῦν γε κάχθε... τὴν ἀντίληψιν περὶ τοῦ αἰωνίου κύρους τοῦ φυσικοῦ δικαίου είχον ἀνέκαθεν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες. σχεδόν τι μώρῳ... ἡ στάσις τῆς Ἀντιγόνης διὰ τῶν λόγων αὐτῆς ἀπὸ ὑψηλόφρονος καὶ ἀνδροπερποῦς γίνεται αὐστηρὰ καὶ περιφρονητική, ἐπιβάλλουσα νὰ σχηματίσωμεν τὴν γνώμην, ὅτι οὐδεμία συνεννόησις πλέον είναι δυνατή μεταξὺ τῶν δύο. τὰ σκλήρῳ ἄγαν φρονήματα... τοαγικὴ εἰρωνεία διὰ τὸν Κρέοντα, εἰς τὸν δοποῖον ἐφαρμοσθήσονται ταῦτα ἐν τέλει τοῦ δράματος. **Ζηνὸς ἐρωτίου*** ὀνομάζεται οὕτω, διότι ὁ βωμὸς αὐτοῦ ἔκειτο εἰς τὸ προαύλιον (τὸ ἔρκος) πάσης οἰκίας. οὐ γάρ τι δοῦλος* ἵδε τὰς ἀντιλήψιες τοῦ ἀρχαίου κόσμου περὶ τῆς μεγάλης ἀποστάσεως, τῆς ὑφισταμένης μεταξὺ ἐλευθέρων καὶ δούλων, τὴν διοίαν κατήργησεν ὁ χριστιανισμός. Ἐκ πάντων ὅμως τῶν ἀρχαίων λαῶν οἱ Ἑλληνες, καὶ δὴ οἱ Ἀθηναῖοι, ἐφέροντο σχετικῶς ἡπιώτερον πρὸς τοὺς δούλους αὐτῶν καὶ προστατευτικοὺς νόμους είχον θεσπίσει ὑπὲρ αὐτῶν. οὔτοι ποθ' οὐχθρός... ὑπῆρχεν ἡ ἱδέα, ὅτι τὰ ψυχικὰ πάθη ἐξηκολούθουν νὰ ὑφίστανται καὶ εἰς τὸν Ἀδην καὶ διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ τοῦ Αἴαντος, ὡς βλέπομεν ἐν Ὁδυσσείᾳ (λ. 583), ἀπηξίσωσε τὸν Ὅδυσσεα πάσης συνομιλίας, ὅτε οὔτος κατέβη ἔκει. οὔτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν* καὶ διὰ μόνου τούτου τοῦ περιέχοντος ἀρίστην καὶ ἡθικωτάτην γνώμην στίχου δύναται ἀριστα νὰ χαρακτηρισθῇ τὸ ἥθος τῆς Ἀντιγόνης.

γ') 526 — 581

Λεξιλογικαί. καὶ μὴν = ἀλλ' ἵδον (τὰς λέξεις ταύτας μεταχειρίζεται συνήθως δ Σοφοκλῆς περὶ τῶν εἰσαγομένων προσώπων). εἴβομαι καὶ εἴβω = χύνω. φιλάδελφα δάκρυα = δάκρυα ἀδελφικῆς ἀγάπης. νεφέλη = θλῖψις, κατήφεια (μεταφ. ἀπὸ τῆς νεφέλης τοῦ οὐρανοῦ, ή δοποία καθιστᾶ κατηφῆ τὴν ήμέραν καὶ ἐπιφέρει τὴν βροχήν). ὑπὲρ ὁφρύων (ἐνν. οὖσα = ἐπικαθημένη). νεφέλη δ' ὁφρύων ὅπερ = κατήφεια δὲ ὡσὰν νεφέλη ἐπικαθημένη ὑπεράνω τῶν ὁφρύων αὐτῆς. αἰσχύνω = ἀσχημίζω. αἱματόεις = αἱματόχρονς, κατακόκκινος (λόγῳ τῶν κλαυσμάτων καὶ τῆς μεγάλης στενοχωρίας διὰ τὴν περιπέτειαν τῆς ἀδελφῆς της). φέδος (δέθεα παρ' Ὁμηρῷ = τὰ μέλη τοῦ σώματος) = τὸ πρόσωπον. τέγγω = βρέχω. εὐδώψ - εὐδῶπος = ὁ ἔχων καλὴν ὅψιν, ὠραῖος (ἐκ τῆς αἰτιατ. εὐδῶπα προηλθε καὶ ή σημερινή, λέξις γώπα (τὸ ψάρι τὸ ἔχον μεγάλους καὶ ὠραιούς διφθαλμούς). ὑφειμένη (δ. ὑφίεμαι) = ἐλλοχῶσα. κατ' οἶκους = σύνοικος οὖσα. λήθουσσα = χωρὶς νὰ τὸ ἔννοιω. μ' ἔξεπινες = μοῦ ἔπινες τὸ αἷμα (μεταφορ. ἀπὸ τῆς βδέλλας, διότι ή ἔχιδνα δὲν πίνει αἷμα). δύ' ἄτα κάπαναστάσεις (ἐτέθησαν τὰ ἀφηρημένα ἀντὶ τῶν συγκεκριμένων) = δύο συμφορὰς (πανοῦκλες) καὶ ἐπαναστάτιδας. ἢ 'ξομῇ (ἔξόμνυμι) = ή θὰ ἀρνηθῆ; μεθ' ὅρκου. δόμορροθῶ (ἐκ μεταφορᾶς ἐκ τοῦ δόθου = τοῦ κρότου τοῦ παραγομένου ὑπὸ τῶν κωπηλατῶν, συγχρόνως κωπηλατούντων) = συμφωνῶ. ξυμμετίσχω τῆς αἰτίας καὶ φέρω = συμμετέχω τῆς κατηγορίας, ἀναλαμβάνουσα καὶ ἔγὼ τὴν εὐθύνην τῆς πράξεως. ἀλλ' οὐκ ἔάσει γέ σοι τοῦτο ή δίκη = ἀλλὰ δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ βέβαια τοῦτο ή δικαιοσύνη εἰς σέ. κοινοῦμαί τινα = λαμβάνω τινὰ συμμέτοχον. ἐν κακοῖς τοῖς σοῖσι = ἐν τῇ δυστυχίᾳ σου. ξύμπλονς = συμμέτοχος. τοῦ πάθους = τοῦ παθήματός μου. ὃν τίνων (ἐνν. εἰσί, πλαγ. ἔρωτ. ἐκ τοῦ ξυνίστορες). ξυνίστορες εἰσι = ξυνίσασι = γνωρίζουσι καλῶς. στέργω = ἀγαπῶ. ἀτιμάζω = στερῶ τῆς τιμῆς. μὴ οὐ (ἔθηκε δύο ἀρνήσεις. λόγῳ ἔξαρτήσεως ἔξ ἀρνητικῆς ἔννοίας μὴ ἀτιμάσῃς) = ἀπὸ τοῦ νὰ μή. ἀγνίζω = ἔξαγνίζω, ἔξιλεώνω. μοι κοινὰ (= κοινῆ) = ἀπὸ κοινοῦ μὲ ἐμὲ. ἔθιγες (θιγγάνω) = ἥγγισες, ἔβαλες χέρι. ποιοῦμαι ἔμαυτοῦ = οἰκειοποιοῦμαι, θεωρῶ ίδιακά μου. ἀρκέσω... ἀντὶ τῆς ἀτροσ. συντάξ. = ἀρκετὸν ἔσται θνήσκειν ἐμέ. λελειμμένη σου (ὑποθ..

μετ.) = ἐὰν ὑπολειφθῶ σοῦ, ἐὰν στερηθῶ σοῦ. **κηδεμῶν** (ἐνν. εἰ) = ἐνδιαιφέρεσαι. **ταῦτ' ἀνιῆς με** (συντάσ. διπλῇ αἰτιατ.) = μὲ αὐτὰ μὲ λυπεῖς. **ἀλγοῦσα μὲν δῆτα** (ἐνν. τὸ ὅημα ἀνιῶ σε) = δπωσδήποτε ὅμως αἰσθανομένη θλῖψιν. **γέλωτα ἐν τινι γελῶ** = περιγελῶ τινα. **τί δῆτα... ή σειρὰ τῶν λέξεων:** (εἰ μὴ πρότερον ὠφέλησά με) ἀλλὰ νῦν δῆτα τί ἄν σ' ἔτι ὠφελοῦμ' ἔγώ; = ἀλλὰ τώρα τοῦλάχιστον εἰς τί δύναμαι νὰ ὠφελήσω σε. **οὐ φθονῶ** = δὲν ἀρνοῦμαι. **ὑπεκφυγεῖν σε**, ἐνν. τὸν θάνατον. **ἀμπλάκω** (ἀόρ. τοῦ ἀμπλακίσκω) ἀπορηματ. **ὑποτ.** = ν' ἀποτύχω, νὰ στερηθῶ τῆς τιμῆς νὰ μετάσχω. **γάρ**· αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμ. ναί. **αἰροῦμαι** = προτιμῶ. **ἄλλ'** **οὐκέ ἐπ'** **ἀρρήτοις** = ἀλλ' οὐχὶ χωρὶς νὰ εἴπω τοὺς λόγους (τὰς ἰδέας ποὺ μὲ ὕθησαν). **τοῖς**· δοτ. προσωπ. ἐκ τοῦ ἐννοούμενου ἔδοκεις (διὰ τοῦ: **τοῖς μὲν** ἐνν. τὸν Κρέοντα, διὰ τοῦ **τοῖς δέ**, τὸν Πολυνείκη καὶ τοὺς κάτω θεούς). **σὺ μὲν τοῖς — τοῖς δ' ἔγώ'** σχ. χιαστόν. καὶ μὴν ή **"ξαμαρτία ἵση ἐστὶν νῦν"** = καὶ ὅμως ή παρεκτροπή, τὸ ἀμάρτημά μας εἶναι ὅμοιον (ἐπειδὴ ή μὲν Ἀντιγόνη προέβη εἰς τὴν πρᾶξιν, ή δὲ Ἰσμήνη συνεφώνει μὲν κατ' ἀρχήν, ἀλλὰ τῆς ἔλειπε τὸ ἐπιβαλλόμενον θάρρος). **ζῆς** = δικαιοῦσαι νὰ ζῆς. **τὰ παῖδες — τὴν μέν, τὴν δέ, σχῆμα καθ'** δύον καὶ μέρος. **ἄφ' οὐ τὰ πρῶτα'** **ἔφυ** = ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς γεννήσεως της (χαρακτηρίζει τὴν Ἀντιγόνην ὡς ἀνέκαθεν ἀπειθαρχον). **οὐδ'** **οἵ ἄν βλάστῃ ...** (ἐπίδοσις) = ὅχι μόνον δι τῶν ἄλλων πεπειραμένος νοῦς, ἀλλὰ οὕτε καὶ ἔκεινος, δ ὅποιος ἥθελε γεννηθῆ καλῶς φρονῶν, παραμένει τοιοῦτος εἰς τοὺς δυστυχοῦντας, ἀλλὰ σαλεύει (βγαίνει ἀπὸ τὴν θέσιν του). **σοὶ γοῦν** (ἐνν. ἔξεστη) = σοῦ λοιπὸν ἐσάλευσεν δι νοῦς. **ὅτε** = ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ήν. **γάρ**· αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμ: ναί, πράσσω κακῶς (= δυστυχῶ), δπερ ή Ἰσμήνη ἐκ παρανοήσεως ἐκ τοῦ πράσσειν κακὰ εἶπε. **ἄτερ τῆσδε** = ἀνευ αὐτῆς. **ἥδε** (ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ προηγούμενον τῆσδε) = αὐτῇ ἐδῶ (ώς παροῦσα καὶ ζῶσα, ἐνῶ εἶναι ἀποθαμένη). **νυμφεῖα** = δι γάμος, καὶ κατὰ μετωνυμίαν = ή νύμφη. **ἀρώσιμος** = δυνάμενος νὰ ἀρωθῇ, νὰ σπαρῇ. **γύνης** = ἀγρός (ἐδῶ ἐνν. κόρη). **οὐχ ὡς γ' ἔκεινφ τῆδε τ' ήν ήρμοσμένα** = ἀλλὰ τὰ τοῦ γάμου οὐκ ἔσται ήρμοσμένα, ὡς γ' ἔκεινφ... = ἀλλ' δι γάμος μετ' ἀλλῆς δὲν θὰ εἶναι εὐάρμοστος εἰς τὸν ἔδιον βαθμόν, δπως ήτο εὐάρμοστος μεταξὺ αὐτῆς ἐδῶ καὶ ἔκεινου. **υἱέσι**, ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ. **στυγῶ** = μισῶ. **τὸ σὸν λέχος** = δι περὶ τοῦ γάμου λόγος σου, ή νύμφη, περὶ τῆς ὁποίας ὅμιλεῖς (τοῦτο λέγεται

μετὰ σκληροῦ ὑπαινιγμοῦ). σ' ἀτιμάζει· ὁ Κρέων ὑβρίζων τὴν μνη-
στὴν τοῦ Αἴμονος καὶ ἀρνούμενος τὸν μετ' αὐτῆς γάμον του, ὑβρίζει
αὐτὸν τοῦτον τὸν υἱόν του. ὁ παύσων = ὁ μέλλων νὰ διαλύσῃ (ἐνν.
διὰ τοῦ θανάτου τῆς Ἀντιγόνης· τραγ. εἰρωνεία, διότι ἡ διάλυσις θὰ
γίνη διὰ τοῦ θανάτου καὶ αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ του Αἴμονος). ἔψυ = προώ-
ρισται, ἔστι. δεδογμένα ἔστι = εἶναι ἀποφασισμένον. καὶ σοὶ γε
κάμοι· ποιητ. αὕτια εἰς τό: δεδογμένα ἔστι. (Διότι καὶ ὁ χρόνος ἐν στίχ.
213 εἶχεν ἀποφανθῆ ὑπὲρ τῆς τιμωρίας τοῦ ἀποκαλυφθησομένου ὡς
δράστου τῆς ταφῆς). μὴ τριβάς ἔτι (ἐνν. τριβὰς χρόνου ποιεῖσθε) = μὴ
βραδύνετε, μὴ χρονοτριβεῖτε πλέον. νιν = αὐτάς. ἐκ δὲ τοῦδε =
ἀπ' ἐδῶ δὲ καὶ εἰς τὸ ἔξης. μῆδ' ἀνειμένας = καὶ μὴ χειραφετημέ-
νας, ἀπολύτως ἐλευθέρας. θρασὺς = τολμηρός. τὸν "Ἄδην πέλας
τοῦ βίου = τὸν Ἄδην προσεγγίζοντα τὴν ζωὴν αὐτῶν, ἐπομένως,
ἐπικείμενον τὸν θάνατον. Μετὰ τοῦτο ἀπάγονται αἱ δύο ἀδελφαὶ εἰς
τὴν γυναικωνῖτιν ὑπὸ τῶν δύο δορυφόρων τοῦ Κρέοντος.

Πραγματικαὶ. ἐπαναστάσεις θρόνων· ἡ τυραννίς πάντοτε ὑπο-
πεύει συντρομοσίας καὶ ἀνατροπάς. οὔτ' ἡθέλησας, δτε δηλ. τῇ
ἔκαμε τὴν πρότασιν νὰ μετάσχῃ τῆς ταφῆς, πρὸιν προβῆ εἰς ταύτην.
ἔνυμπλουν· οἱ Ἰσμήναιοι, ὃς λαὸς ναυτικός, ἔχαιρον ἀκούοντες ναυτι-
κᾶς λέξεις, ὅπως ὅμορροθεῖ κλπ. τοῦδε γάρ σὺ κηδεμών· ἐννοεῖ,
ὅτι ἡ Ἰσμήνη, μὴ θελήσασα νὰ μετάσχῃ τοῦ ἔργων τῆς ταφῆς καὶ
ὑπακούσασα τυφλῶς εἰς τὰ κελεύσματα τοῦ Κρέοντος, ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπό-
μενως ἐνδιαφέρεται. τί ταῦτ' ἀνιᾶς μ' οὐδὲν ὠφελουμένη; τὸ παρά-
πονον τοῦτο τῆς Ἰσμήνης εἶχεν ἀγαθὸν ἀποτέλεσμα, τὸ μέν, διότι ἡ
Ἀντιγόνη καθίσταται ἔφεξῆς ἡ πιωτέρα, τὸ δέ, διότι σώζεται ἐκ τῆς
καταδίκης ἡ Ἰσμήνη, ἐφ' ὅσον ἔναντι αὐτῆς αὐτησηρῶς προσηνέχθη ἡ
Ἀντιγόνη παρουσίᾳ τοῦ Κρέοντος. σὺ μὲν ζῆς, ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ
πάλαι τέθυνηκε· μεγάλη ἡ ἀπόστασις μετοξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν τῆς
μὲν Ἰσμήνης ἔχούσης δικαιώματα ἐπὶ τῆς γηίνης αὐτῆς ζωῆς, ἵς τὰς
ἰδέας ἥκολούθησε, τῆς δὲ Ἀντιγόνης, ὃς ἡρωίδος λόγῳ τῶν ὑψηλῶν
καὶ θείων ἀντιλήψεών της, πρὸ πολλοῦ ἀνηκούσης εἰς ἄλλας σφαιραίρας
νηφηλοτέρας καὶ εὐγενεστέρας, εἰς τὴν ἄλλην ὑπεροκόσμιον ζωήν. ἀρώ-
σιμοι γάρ χάτερων γύαι· λέγει τοῦτο, διότι, δπως ἡ γῆ παράγει καρ-
ποὺς διὰ τῆς ἀρδσεως, οὔτω καὶ ἡ γυνὴ εἶναι κατάλληλος πρὸς τεκνο-
ποίαν. Εἶναι δὲ ἄξιον σημειώσεως, δτι ὁ Κρέων, παραγνωρίζων ἐν

τῇ δογῇ του τὴν ἔνωσιν δύο εὐγενῶν ὑπάρξεων, συναισθηματικῶς συνδεδεμένων, θεωρεῖ τὸν γάμον ὡς ἀποκλειστικὸν μέσον διὰ τὴν γέννησιν παιδῶν κτλ. Ὡ φίλταθ' Αἴμον· ὁ Αἴμων ἥτο δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Κρέοντος, τοῦ πρώτου υἱοῦ του, τοῦ Μεγαρέως, θυσιασθέντος τῇ προτάτει τοῦ μάντεως Τειρεσίου χάριν τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως, προσφωνεὶ δὲ τοῦτον περιπαθῶς φίλτατον ἥ Ἰσμήνη, ὡς ἔξαδελφον καὶ μνηστῆρα τῆς ἀδελφῆς της καὶ ὡς ὑβριζόμενον ὑπὸ τοῦ πατρός του. γυναῖκας εἶναι μηδ' ἀνειμένας· ὅμιλει ἀναχρονιστικῶς ἐνταῦθα ὁ Σοφοκλῆς περὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἴστορικῶν χρόνων, αἱ δποῖαι ὄντως εἰς τὰς Ἱωνικὰς φυλάς, καὶ δὴ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, ἥσαν ὑποτεταγμέναι ὑπάρξεις, προορισμὸν ἔχουσαι νὰ γεννῶσι τέκνα καὶ νὰ τηρῶσιν ἐν τάξει τὰ τοῦ οἰκεύ των. Οὐδέποτε ὅμως ἥ γυνὴ καὶ τότε ἐταπεινώθη ἔναντι τοῦ ἀνδρὸς εἰς ἀνδραποδώδη ὑποταγὴν καὶ ἔξαρτησιν, ὅπως παρὰ τοῖς βαρβάροις λαοῖς τῆς Ἀσίας. Τούναντίον κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους ἥ γυνὴ ἀπέλαυε πολλῆς ἐκτιμήσεως, ὡς βλέπομεν εἰς τὰ διηρικὰ ποιήματα, καὶ ὑπὸ πολλᾶς ἐπόψεις ἥ θέσις αὐτῆς ἥτο λισοδύναμος πρὸς τὴν τοῦ ἀνδρός.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (582 - 625)

Λεξιλογικαί. στροφὴ α'. ἄγευστος (μετ' ἐνεργ. διαθ.) = ὁ μὴ γευθείς, ὁ μὴ δοκιμάσσεις. αἰλὼν = βίος. οἰζ = ὧν. δόμος = οἶκος. ἄτα, δωρ. (ἄτη) = συμφορά· γεν' διαιτ. τοῦ οὐδὲν = οὐδεμία συμφορά. ἐπὶ πλῆθος γενεᾶς = ἐπὶ πολλὸς γενεᾶς (δὲν σταματᾷ εἰς μίαν γενεάν, ἀλλὰ μεταβαίνει ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην). Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: οἰς γάρ ἀν ὁ δόμος σεισθῇ θεόθεν, (τούτοις) οὐδὲν ἔλλείπει ἐπὸν ἐπὶ πλῆθος γενεᾶς. ὅμοιον (ἐνν. ἐστί). ὥστε = ὅπως. ποντίαις δυσπνόοις Θρησσαῖσι πνοαῖς (ἀναγκ. αἴτ.) = ἐνεκα τῶν διὰ τοῦ πόντου πνεόντων μανιωδῶν Θρησκιῶν ἀνέμων. ὕφαλον ἔρεβος = τὰ σκοτεινὰ ὕφαλα στρώματα (τῆς θαλάσσης). ἐπιδράμη = διαδράμη. ἥ σειρὰ τῶν λέξεων: ὅμοιόν ἐστι (τὸ πρόγμα), ὥστε ὅταν οἴδημα δυσπνόοις ποντίαις Θρησσαῖσι πνοαῖς ἐπιδράμη ὕφαλον ἔρεβος. βυσσόθεν = ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τοῦ πυθμένος. κελαινὸς = μαῦρος, ἔχων σκοτεινὸν χρῶμα. κυλίνδω = ἀνασκάπτω, ἀνασκαλεύω. ἥ θίς - θινὸς = ἥ ἀμμώδης ἀκτὴ τῆς θαλάσσης καὶ ὁ πυθμὴν αὐτῆς. δυσάνεμος = ὑπὸ κακῶν ἀνέμων ταρασσομένη, ἀνεμόδαρτος. βρέμω = ἀντηχῶ. στόνος = στε-

ναγμός, μυκηθμός. **στόνῳ βρέμουσι** = στενάζουσαι ἀντηχοῦσιν. **ἀντιπλῆγες** = αἱ ἀντιπληγέμεναι.

ἀντιστροφ. α'. **ἀόχαία** (ἐπιρρηματικῶς) = παλαιόθεν. **πήματα** = δυστυχήματα. ἐπὶ **πήμασι φθιτῶν** = ἐπάνω εἰς τὰ δυστυχήματα τῶν ἔξαφανισθεισῶν γενεῶν· ή σειρὰ τῶν λέξεων: δῷμαι (ἀντὶ δῷ) τὰ πήματα τῶν Λαβδ. οἴκων πίπτοντα ἐπὶ πήμασι βροτῶν· παράγησις τοῦ **π. οὐδ' ἀπαλλάσσει** = καὶ δὲν ἀπολυτρώνει (ἀπὸ τῶν δυστυχημάτων). γενεὰν γένος = ή προηγουμένη γενεὰ τὴν ἐπομένην. **ἔρείπω** = κατακομηνίζω, καταβάλλω, φθείρω. **οὐδ' ἔχει λύσιν** = οὐδ' ἔχει τέρμα (ὑποκ. τὰ πήματα) = καὶ δὲν ἔχουν τέλος (δὲν παύουν) αἱ συμφοραί. **νῦν γὰρ** = διότι τώρα ἐπὶ παραδείγματι. **ὑπὲρ ἐσχάτας ὁῖζας** = ὑπεράνω τῆς τελευταίας ὁῖζης (ἐνν. τὰς δύο ἀδελφὰς καὶ ἰδίᾳ τὴν Ἀντιγόνην, ἐκ τοῦ γάμου τῆς δοπίας, ὡς ἀπὸ ὁῖζης, θὰ προήρχοντο νέοι κλάδοι τοῦ οἰκογενειακοῦ δένδρου). **ἐτέτατο φάος** = εἶχεν ἀκτινοβολήσεις ἀπὸ τὶς σωτηρίας (ἐλπίδος). **κατ' (τμῆσις) καταμῷ = κατακύπτει, θεριζει. **φοινία κοπὶς νεροτέρων θεῶν** = ή φονικῇ μάχαιρᾳ τῶν κάτω θεῶν. λόγου ἄνοια καὶ φρενῶν ἐρινὺς (ἐπεξήγ. τοῦ προηγουμ.) = ἀσυνεσία καὶ διατάραξις φρενῶν (ἐνν. τὴν Ἀντιγόνην, ἦτις λόγῳ ἀσυνεσίας περιεφρόνησε τὸ κήρυγμα τοῦ Κρέοντος, διμοίως δὲ λόγῳ φρενοβλαβείας ἐπεσκοτίσθη ὁ νοῦς αὐτῆς.**

στροφὴ β'. δύνασις = δύναμις. **ὑπερβασία** = παράβασις, ἀμάρτημα κατ' ἄλλην ἐρμην.: ἀλαζονεία, ἔπαρσις. **τὰν** = ἦν. **κατάσχοι** = ἥθελε καταβάλει. **πανταγρεὺς** (πάντα - ἀγρεύω) = ὁ τὰ πάντα κυριεύων, διπανδαμάτωρ. **ἀκάματοι, κατηγορ., ἔξηγεῖται ἐπιρρημ.** = ἀκούραστα. **μῆνες** = χρόνος. **ἀγήρως** = ἀγήραστος. **χρόνῳ** = ἐκ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου. **δυνάστας** = ὡς κυριαρχος. **κατέχεις** = ἔχεις δῶς ἔδραν. "Ολύμπου μαρμαρόεσσα αἴγλα = ὁ ἀκτινοβόλος λάμπων" Ολύμπος. **τότ'** **ἔπειτα** = καὶ κατὰ τὸ ἔγγυς μέλλον (ἐπομένως καὶ κατ' αὐτὸ τὸ πασόν), καὶ τὸ μέλλον καὶ τὸ πρὸν = καὶ κατὰ τὸ ἀπότερων μέλλον καὶ κατὰ τὸ παρελθόν. **ἔπαρκει νόμος** = ἴσχνει, ἔπικρατεῖ ὁ νόμος οὗτος **οὐδὲν ἔρπει** = οὐδέλως προκωφεῖ. **πάμπολυ** = πάρα πολύ· ή σειρὰ τῶν λέξεων: ὁ δὲ βίοτος θνατῶν οὐδὲν ἔρπει πάμπολύ γ' ἐκτὸς ἄτας.

ἀντιστροφ. β'. **πολυπλαγκτος** = πολυπλάνητος (πολὺ πλάζω = πλανῶ), ἀβεβαία. **ὄνασις** (ἐκ τοῦ δύνημα = ὠφελῶ) **ἔστιν** = εἰναι ὠφέλεια. **κουφόνους ἔρως** = ἀνόητος ἐπιθυμία. **κουφον.** ἔρ. γεν. ὑποκ. εἰς τὸ ἀπάτα, τὴν δοπίαν προκαλοῦσιν ἀνόητοι ἐπιθυμίαι. **οὐδὲν**

δ' εἰδότι (τινὶ) = χωρὶς δὲ οὐδόλως νὰ γνωρίζῃ. ἔρπει = ἀνεπαισθή τως ὑπεισέρχεται. πρὸν = ἔως ὅτου. προσαύω = προσκαίω, ζεματίζω. πρὸν προσαύσῃ πόδα = πρὸν ζεματισθῇ (δηλ. πρὸν πάθη δεινόν τι καὶ τοιουτορόπως σωφρονισθῇ). σοφίᾳ· μετὰ σοφίας. ἐκ του· ποιητ. αἴτ. πέφανται = ἔχει φανερωθῆ, λεχθῆ. κλεινὸν ἔπος = τὸ περίφημον ὄντον. ἐσθλὸν = ἀγαθόν. ἔμμεν ('Ομηρ. τύπος) = εἶναι. ὅτῳ. δοτ. ἀντιχαριστ. θεὸς ἄγει πρὸς ἄταν = ὁ θεὸς ὁ δηγεῖ πρὸς διαστρέβλωσιν· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : κλεινὸν ἔπος πέφανται δοκεῖν εἶναι ποτὲ ἐσθλὸν τῷδε² ὅτῳ φρένας θεὸς ἄγει πρὸς ἄταν. πράσσει ἐκτὸς ἄτας = διάγει ἐκτὸς δυστυχίας· ισοδυναμεῖ πρὸς τὴν φράσιν : εὖ πράσσει.

Πραγματικαί. 'Οδηγηθεισῶν τῶν δύο ἀδελφῶν ὑπὸ διορθόδοων εἰς τὴν θύραν, τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν γυναικωνῖτιν, καὶ τοῦ Κρέοντς μείναντος μόνου ἐν τῇ σκηνῇ καὶ σκεπτομένου, ὁ χορὸς ἐν τῷ δευτέρῳ στασίμῳ, λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τῆς καταδίκης τῶν δύο ἀδελφῶν καὶ ἐκ τῆς ἐπελθούσης δεινῆς συμφορᾶς δόλου τοῦ οἴκου τῶν Λαβδακιδῶν, προβαίνει εἰς τὴν διατύπωσιν γενικῆς γνώμης περὶ τοῦ ἀστάτου τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας κ.τ.λ. εὐδαιμονες οἶσι κ. τ. λ. τὸ ἀνύπαρκτον τῆς διὰ βίου εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου ἐτόνισαν πάντες σχεδὸν οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ ποιηταὶ κατὰ τὰς διαιρόσους ἐποχάς³ προβλ. καὶ τό : τέρας ἐστὶν εἴ τις ηὐτύχησε διὰ βίου. Θρήσσασι πνοαῖς⁴ ἐπειδὴ ἐκ βιορρᾶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πνέουσιν οἵ σφοδροὶ ἀνεμοί, καὶ δὴ ἐκ Θράκης, διὰ τοῦτο ἐθεώρουν οἱ "Ελληνες πατερίδα τούτων τὴν Θράκην, οἱ Ἀθηναῖοι δὲ μάλιστα ἐτίμων ἰδιαιτέρως τὸν Βορέαν καὶ εἰχον πρὸς τιμὴν αὐτοῦ βιωμὸν παρὰ τῷ Ἰλισῷ, ἀπὸ δύον ἐμυθολογεῖτο, ὅτι ἥρπασε τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Ἐρεχθέως⁵ Ωρείθυιαν καὶ μετήγγιγεν αὐτὴν εἰς τὴν Θράκην. **Λαβδακιδῶν οἴκων** δὲ Λαβδακος ἥτο πατὴρ τοῦ Λαίου, πατὴρ δὲ τοῦ Λαβδάκου ἥτο δ Πολύδωρος καὶ τούτου πατὴρ δὲ Κάδμος, αἱ συμφοραὶ δύος ήγοισαν ἀπὸ τοῦ Λαίου καὶ ἔξης. οὐδὲ⁶ ἔχει λύσιν⁷ ἐκάστη γενεὰ ἥδυνατο ν' ἀπολυτρώσῃ ἀπὸ τῶν δεινῶν τὴν ἐπομένην γενεὰν μόνον διὰ τῆς θείας δυνάμεως, ἀν κατέφευγεν εἰς ἔξιλέωσιν αὐτῆς. Τοιοῦτόν τι δὲ ἔκαμεν ἡ γενεὰ τοῦ Ὁρέστου, ὅστις τῇ βιοθείᾳ τῆς Ἀθηνᾶς ἔξιλέωσε τοὺς θεοὺς καὶ ἀπῆλλαξ⁸ τοὺς ἀπογόνους του ἀπὸ τῆς ἀρᾶς τῆς Τανταλιδῶν. **Θεῶν κοπίς** ἀποδίδονται εἰς τοὺς θεοὺς ξίφη, μάχαιραι, ἔγχη κλπ. **Ὕπνος πανταγρεύς** δὲ ὑπνος καταλαμάνει πάντα τὰ ἔμψυχα καὶ διὰ τοῦτο πανδαμάτωρ

ἐλέγετο καὶ δίδυμος ἀδελφὸς τοῦ θανάτου ἔθεωρεῖτο. ὅτῳ φρένας θεὸς ἄγει πρὸς ἄταν· τοῦτο εἶναι παρεμφερὲς πρὸς τὸ χριστιανικὸν δῆτόν : μωραίνει Κύριος, δὸν βούλετ' ἀπολέσαι.

TRITON ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (626 — 780)

α') 626 — 680

Λεξιλογικαί. νέατος = γενέτατος, τελευταῖος. **ἄχνυμαι** = λυποῦμαι. **μόρον** (ἔχει θέσιν ἀναγκ. αἰτ.) = διὰ τὸν θάνατον. **τāλις** · **ιδος** = μελλόνυμφος, μνηστή. **ἀπάτας** (αἰτιατ.) = διὰ τὴν στέρησιν, διὰ τὴν ἀποτυχίαν. **λεχέων** = τοῦ γάμου. **ὑπεραλγῶ** = ὑπερβολικὰ λυποῦμαι. **τάχα** = ταχέως. **ὑπέροτερον** = ἀκριβέστερον. **τελεία** = τελεσίδικος (τοῦτο λέγει διὰ νὰ δείξῃ εἰς τὸν Αἴμονα, διὰ ἡ ἀπόφασίς του εἶναι τελεσίδικος καὶ ἐπομένως ἀνέκλητος). **ψῆφον τῆς** μελλονύμφου (γενικ. ἀντικειμ.) = ἀπόφασιν κατὰ τῆς μελλονύμφου. **λυσσαίνω** = δργίζομαι· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ἀραι μὴ πάρει (ἔχεις ἔλθει) λυσσαίνων πατρί, κλύων (αἰτιολ.) τελείαν ψῆφον τῆς μελλονύμφου; **πανταχῇ** δρῶντες = καθ' οἰονδήποτε τρόπον καὶ ἀν πράττωμεν. **ἔχων** κατὰ τὸν Κρέοντα μὲν αἰτιολ., κατὰ δὲ τὸν Αἴμονα ὑποθετ. μετοχ. **ἀπορθοῖς** δμοίως κατὰ μὲν τὸν Κρέοντα δριστ. ἐγκλίσ., κατὰ δὲ τὸν Αἴμονα εὐκτικῆς. **ἀπορθό·ῶ** = κατευθύνω εἰς τὸ δρθόν, δρθῶς καθοδηγῶ. **ἀξιώσεται** = κριθήσεται ἀξιος. **έμοι· ποιητ.** αἰτ. μείζων = σπουδαιότερος, πολυτιμότερος. **φέρεσθαι** = ὥστε νὰ ἔχω αὐτόν. **σοῦ** ἥγονυμένου (ὑποθ. μετ.) β' δρ. συγκρ. = παρὰ ἐὰν σύ, ἀφ' ὅ, τι σὺ νομίζεις καλόν, ἀπὸ τὰς καλάς σου συμβουλάς. **οὕτω γάρ· δ** γὰρ αἰτιολ. τὸ ὑπονοούμενον : καλῶς διμιλεῖς, συμφωνῶ εἰς δσα εἰπες. διὰ στέρων **ἔχων** = ἐν τῇ καρδίᾳ ἔχω, φρονῶ τοιαῦται φράσεις μετὰ τῆς προθ. διὰ ἀπαντῶνται καὶ ἄλλαι : διὰ χειρός, διὰ στόματος ἔχω κ. ἀ. **πάντα ἔστάναι ὅπισθεν πατρῷας γνώμης** (ἐπεξηγ. τὸ οὕτω χορή...) = δηλαδὴ νὰ ἀκολουθῇ τις καθ ὅλα (πιστῶς) τὴν πατρικὴν γνώμην. **τούτου ἔνεκα· τελ.** αἰτ. **γοναὶ** = τέκνα. **κατήκοος** = εὐπειθής· τὸ α' εἶναι ἀντικ. τοῦ φύσαντες, ἀμφότερα δὲ ἀντικ. τοῦ ἔχειν. **ἀνταμύνωνται κακοῖς** = ἀποκρούωσιν ἀποδίδοντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ. **ἀνωφέλητος** = ἀνωφελής, παρήκαος. **φιτύω** = γεννῶ. **πόνους** = βάσανα, στενοχωρίας. **τόνδε** = τοῦτον (τὸν γεννήσαντα). **γέλων** = ἀφορμὴν γέλωτος. Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : εἴποις ἀν φῦσαι τόνδε τί

ἄλλο πλὴν πόνους ἑαυτῷ, πολὺν δὲ γέλωτα τοῖς ἔχθροῖς. νῦν = λοιπόν. ύφ' ἡδονῆς· ἀναγκ. αἴτιον, ἐνῷ τὸ οὔνεκα γυναικός, τελ. αἴτ. ψυχρός = παγεός, ἀηδής. παραγκάλισμα = τὸ ἐν ἀγκάλαισιν λαμβανόμενον ἀγαπητόν, τὸ ἀντικείμενον περιπτύξεως. τοῦτο, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀκολουθοῦν: γυνὴ ἔνυνευνος (σύζυγος). ἐλκος = πληγή, λύπη. φίλος = οἰκιακὸς φίλος. πτύω = ἀποπτύω (ἀποστρέφομαι), σικχάνομαι. ώσει τε = ὡς. μέθες = ἄφες. ἐν "Αἰδουν νυμφεύειν (σχ. δεξύμωδον). αἱρῶ ἐμφανῶς = συλλαμβάνω ἐπ' αὐτοφώρῳ. ἐκ πόλεως πάσης = ἐξ δικαιωμάτων πολιτῶν. ἀπιστῶ = ἀπειθαρχῶ. πρὸς ταῦτα = ἔναντι τούτων, (κατὰ τῆς ἀποφάσεώς μου ταύτης). ἔφυμνῶ = ἐπικαλοῦμαι πρὸς βοήθειαν. ἔνυναιμος = ἔφορος τῆς συγγενείας. τὰ φύσει ἐγγενῆ = τοὺς ἐκ φύσεως συγγενεῖς. ἄκοσμα (προληπτ. κατηγορ.) = ὥστε νὰ εἶναι ἀπειθάρχητα. κάρτα = πάρα πολύ. τοὺς ἔξω γένους (δύντας) τοὺς μὴ συγγενεῖς· ἐνν. ἀκόσμους ποιήσω ἢ θήσω. ἐν οἰκείοισιν = ἐν μέσῳ τῶν οἰκείων του. δίκαιος = ἀμερόληπτος, εὖσυνείδητος. ὑπερβὰς = ὑπερβὰς τὰ δρια ἐξ ἀλαζονείας. ὅστις βιάζεται (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.) = ἐάν τις παραβιάζῃ. οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τυχεῖν· σχ. λιτότητος, ἀντί: δεῖ τοῦτον τῆς μεγίστης τιμωρίας τυχεῖν. ὃν στήσειε = ὃν ἀν στήσῃ = οἰονδήποτε ἀνακηροῦῃ, καταστήσῃ ἀρχοντα. τοῦτος κρηπὴ κλύειν = εἰς αὐτὸν πρέπει νὰ ὑπακούῃ τις. καὶ τάναντία = καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων, ἦτοι τὰ μεγάλα καὶ ἄδικα. θαρσῶ = ἔχω πεποίθησιν· ἐκ τοῦ θέλειν ἔξαρτ. τὰ ἀπαρέμφατα ἀρχειν καὶ ἀρχεσθαι· ἢ δὲ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ θαρσοίην ἀν ἐγὼ τοῦτον τὸν ἀνδρα τοῦτον ἀν καλῶς μὲν ἀρχειν, εῦ δ' ἀρχεσθαι... ἐν χειμῶνι δὲ δορὸς = ἐν τῇ σφοδρότητι δὲ τῆς μάχης, ἐν τῇ θυελλώδει μάχῃ. προστεταγμένος = ἐάν ἔχῃ ταχθῆ πλησίον. μένειν (ἄν), ἔξαρτάται ἐκ τοῦ θαρσοίην ἄν. κάγαθὸν παραστάτην = καὶ γενναῖον συστρατιώτην, σύντροφον, βοηθόν. αὕτη - ἥδε - ἥδε, ἢ ἀναφορὰ αὕτη, διὰ νὰ ἔξαρῃ τὴν μεγάλην καταστρεπτικὴν δύναμιν τῆς ἀναρχίας. ἀναστάτους τίθησι = ἀναστατώνουσα καταστρέφει. συμμάχου δορὸς = συμμάχων πολεμιστῶν, συμμαχιῶν στρατευμάτων. τροπᾶς καταρρήγνυμι = καταρρηγνύουσα (διασπῶσα) τὰς τάξεις τοῦ συμμαχ. στρατοῦ ποιεῖ αὐτὰς φεύγειν. τῶν ὁρθουμένων (ἀντίθεσις πρὸς τὸ προηγούμενον ἀναρχίαν) = τῶν ἀρχομένων καλῶς, τῶν πειθαρχούντων. τὰ πολλὰ σώματα = τοὺς πολλοὺς. οὕτως = τούτων οὕτως ἔχόντων. ἀμύνω = συντάσσεται δοτικῇ, ὅπως καὶ τὰ συνώνυμα αὐτοῦ: βοηθῶ, ἐπικουρῶ, τιμωρῶ,

ἀρήγω. ἀμυντέα ἔστι (ὁ πληθ. ἀντὶ ἑνικ.). τοῖς κοσμουμένοις (οὐδ. γέν.) = πρέπει νὰ ὑπερασπίζῃ τις τὰ διατασσόμενα, τὰ νομοθετούμενα, τὸν νόμους. οὐδαμῶς ἡσσητέα (ἡσσῶμαι, ἡττῶμαι) = ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ γίνεται τις κατώτερος (ἡττων) μιᾶς γυναικός. ἐκπεσεῖν (τῆς ἀρχῆς) = νὰ ἐκθρονισθῇ. εἴπερ δεῖ = ἐνν. ἐκπεσεῖν πρός τινος.

Πραγματικά. νέατον. Ὁ Αἰμιν ἦτο ὁ τελευταῖος, ὃς εἴποιμεν ἀνωτέρω, *νίδος τοῦ Κρέοντος. τάλιδος*: ταῦλις ἐλέγετο παρ' ἀρχαῖοις ἡ εἰς ὅραν γάμου παρθένος καὶ κατονομασθεῖσα εἰς τινα νύμφη. **μάντεων ύπέρτερον*** δεικνύεται ἡ δυσμένεια του πρὸς τὸ γένος τῶν μαντέων, τὴν φράσιν δὲ αὐτὴν οἱ ἀρχαῖοι ἐλάμβανον ἐκ παροιμίας, ὅτε ἥθελον νὰ δηλώσουν, ὅτι ἐγγώριζόν τι ἐξ αὐτοψίας καὶ οὐχὶ ἐκ στοχασμῶν, ὅπως ἔπραττον οἱ μάντεις, ὡς καὶ τὸν ἐχθρὸν ἀνταμύνωνται τὸ ὠφελεῖν τὸν φίλον καὶ καταδιώκειν τὸν ἐχθρόν, κακῶς ποιεῖν τὸν ἐχθρὸν καὶ εὖ ποιεῖν τὸν φίλον, ἐπεκράτει εἰς τὴν ἀρχαϊκὴν γενικῶς πρὸ τοῦ Σωκράτους, ὅπτις πρῶτος ἐδίδαξε χριστιανικὰς ὅντως ἀληθείας, λέγων « μηδαμῶς ἀδικεῖν » καὶ « εἰ αἰροίμην ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν, ἐλούμην ἀν ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν ». Παρατηρητέα διμοίως ἡ μεγάλη ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ Κρέοντος, εἰπόντος τὰ ἀνωτέρω, καὶ τῆς Ἀντιγόνης εἰπούσης τὴν ἡμικωτάτην ἐιείνην ἔρησιν (στίχ. 523) « οὔτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν ». ἀλλ' ὁν πόλις στήσειε* ἀναχρονιστικῶς δ Σοφοκλῆς ὅμιλει περὶ ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος ὃπὸ τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ μόνον κατὰ τοὺς ἴστορικοὺς χρόνους τοῦτο ἵσχειν, ἐνῷ κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους, εἰς οὓς ἀναφέρεται τὸ δρᾶμα, οἱ βασιλεῖς ἐγίνονται τοιοῦτοι κληρονομικῷ δικαιώτατι. δίκαια καὶ τάναντία· τοῦτο ἐφαρμοζόμενον προϋποθέτει λαὸν δουλοφρεπῆ καὶ στερούμενον καθ' ἔλοκληρίαν φιλελευθέρων φρονημάτων.

β') 681 — 723

Λεξιλογικαί. τῷ χρόνῳ = λόγῳ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου τῆς ζωῆς, ἐνεκα τοῦ βαθέος γήρατός μας. **κεκλέμμεθα** = ἔχομεν στερηθῆ, ἔχομεν χάσει. Ἀντικείμ. εἶναι: τὰς φρένας. **λέγω φρονούντως** = δημιλῶ σωφρόνως, συνετῶς. **ὑπέρτεταν** = πολυτιμότατον. **ὅπως (εἰδικ.)** = ὅτι. **τάδε** = ἐνν. τὰ προηγουμένως διακηρυχθέντα ὃπὸ τοῦ Κρέοντος. **μήτ' ἐπισταίμην** = μήτε εὔχομαι νὰ γνωρίζω. **μεντᾶν** = μέντοι ἀν, ὁ δὲ ἀν ἀριδάζει τῇ εὐκτικῇ γένοιτο = δύναται δημως νὰ

ελθῃ εἰς τὸν νοῦν καὶ ἄλλου συνετή τις σκέψις. δ' οὖν = ὅπως καὶ ἀν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα. πέφυκα = ἔχω ἐκ τῆς φύσεως; τῆς θέσεώς μου τὴν ἴδιότητα. προσκοπεῖν = σκοπεῖν πρὸ σοῦ = νὰ ἔξετάζω πρὸ σοῦ καὶ πρὸς τὸ συμφέρον σου. λόγοις τοιούτοις (δηλοῦται τὸ αἴτιον τοῦ φόβου τοῦ δημότου) = λέγοντι τοιούτους λόγους = ἐὰν λέγῃ τοιούτους λόγους. οἵς μὴ τέρψει (ἀναφ. συμπερ. πρότ.). = ώστε σὺ νὰ μὴ εὐχαριστῆσαι ἀκούσων τούτους. ὑπὸ σκότου (ἀναγκ. αἴτ.) = ἔνεκα τῆς ἀσημότητος τῆς θέσεώς μου (ῶς βασιλόπαιδος). τὴν παῖδα ταύτην (ἀναγκ. αἴτ.). οἷα (σύστ. ἀντικ. τοῦ ὅμηρ.). ὁδύρεται πόλις = πόσον θηρευεῖ ἔξι αἴτιας τῆς ιδρυης αὐτῆς; ως ἀναξιωτάτη = πόσον ἀναξιώτατα, ἐλάχιστα δεξιά τιμωρίας. ἀπ' ἔργων εὐκλεεστάτων* ἀναγκ. αἴτ. ήτις.. ἀναφ. αἴτιοι. πρότ. (αἴτιοι. τὸ ἀπ' ἔργ. εὐκλ.). ἐν φοναῖς πεπτῶτα = ἐν φονικοῖς πλήγμασι πεπτωκότα = φονευθέντα. ώμηστης = ώμιοφάγος. μήθ' ὑπ' ώμηστῶν ... ήτις οὐκ εἰασεν (ἄδαπτον) δλέσθαι μήθ' ὑπ' ώμηστῶν κυνῶν, μήθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος. χρυσῆς· τὸ ἐπίθ. τοῦτο ἐλέγετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κατὰ μεταφορὰν ἐπὶ λαμπρῶν καὶ ἔξαιρέτων πραγμάτων, ὅπως καὶ ὑφ' ήμῶν: χρυσὸς ἀνθρωπος, χρυσῆ καρδιὰ κτλ. τιμῆς· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ λαχεῖν. ἐρεμὸς (ἐκ τοῦ ἔρεβος, ἐρεβεννός, ἐρεμὸς) = σκοτεινός. σῆγα = λεληθότως. ἐπέρχεται = διαδίδεται ἀνὰ τὴν πόλιν. εὐτυχῶς πράσσω = εὐτυχῶ. Ἡ μετοχ. ὑποθ., ἐπέχουσα θέσιν β' ὅρου συγκρ. = τῆς ἰδικῆς σου εὐτυχίας. τιμιώτερον = πολυτιμότερον. εὐκλείας· β' ὅρος συγκρ. εἰς τὸ μεῖζον ἄγαλμα. ἄγαλμα = κόσμος, εὐχαριστησις. θάλλω = εὐτυχῶ. πρὸς παίδων = ἐκ μέρους παίδων (ἐτέθη ἀντὶ τοῦ: εὐκλείας παίδων θαλλόντων)· ή σειρὰ τῶν λεξ.: ή τί ἄγαλμα μεῖζόν ἐστι πατρὶ πρὸς παίδων θαλλόντων; νῦν* ἀντὶ νῦν = λοιπόν. ἐν μοῦνον ἥθος = ἔνα μόνον τρόπον σκέψεως, μίαν γνώμην. ἐν σαυτῷ φόρει = ἐν τῇ ψυχῇ σου ἔχε, δηλ. μὴ σχηματίζῃς γνώμας μονοτρόπως, ὡς φῆς σὺ = δ σὺ λέγεις· ή σειρὰ τῶν λεξεων: μὴ νῦν ἐν ἥθος μοῦνον ἐν σαυτῷ φόρει, τοῦτο δρῶς ἔχειν, ὡς φῆς, κοῦδὲν ἄλλο· τὸ διστις ἐν περιλ. ἐννοίᾳ. φρονεῖν = ὅτι σκέπτεται δρῶς. συνετῶς. διαπτύσσομαι = διανοίγομαι ὡς καρπός, ἔξετάζομαι ἀκριβέστερον (κατὰ μεταρροὴν ἐκ τῶν καρπῶν). δρυθησαν (γνωμ. ἀρ.). = συνήθως φαίνονται, ἀποκαλύπτονται. μὴ τείνειν ἄγαν (μεταφορ. ἀπὸ τῶν σχοινίων καὶ τῶν χορδῶν τοῦ ερέξιν, αἱ διοῖαι τεντωνόμεναι πολὺ θραυσοῦνται) = νὰ μὴ τὸ παρατεντῶνη, νὰ μὴ Ισχυρογνωμῆ υπερ-

βολικά, νὰ μὴ είναι ύπερθροικὰ αὐθάδης· ή κανον. πλοκὴ τῶν λέξ. : ἀλλ᾽ οὐδὲν αἰσχρόν ἔστι τὸ μανθάνειν τὸν ἄνδρα πολλά, κεὶ τις οὐ σοφός, καὶ τὸ μὴ τείνειν ἀγαν. παρὰ φείθοις χειμάρροις = πλησίον τῶν χειμάρρων. ύπεινω = ἐνδίδω, ύποχωρῶ. ὡς ἔκσφεται = πῶς διασφέζουν. ἀντιτείνω = δινήσταμαι. αὐτόπρεμνα (αὐτοῖς πρέμνοις, πρέμνον δὲ είναι ὁ κορμός, τὸ στέλιχος, ή ὁίζα) = αὐτόρροιζα, σύρροιζα. αὐτως=ώσαντως. πόδα = σκόταν· ταύτην ἀπετέλουν τὰ δύο ἄκρα τοῦ ἴστίου καὶ τὰ εἰς αὐτὰ προσδενόμενα σχοινία, ἐπὶ τῶν ὅποιων στηρίζεται, ὡς ἐπὶ ποδός, τὸ ἴστίον τοῦ πλοίου. ναὸς = νεώς· ή γεν. αὗτη εἶναι κτητικὴ τοῦ πόδα, δμοίως δὲ γεν. ἀντικειμ. τοῦ ἐγκρατῆ· τὸ δὲ ἐγκρατῆ προληπτ. κατηγορ. = ὥστε είναι ἐγκρατῆ, ὥστε νὰ ἔξουσιάζῃ, νὰ κανονίζῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλοίου· η σειρὰ τῶν λέξεων: ὅστις τείνας πόδα ναὸς ἐγκρατῆ ύπεικει μηδὲν = ἐάν τις τεντώσας τὴν σκόταν τοῦ ἴστίου τοῦ πλοίου, ὥστε νὰ είναι κυρία αὐτοῦ, οὐδόλως χαλαρώνη αὐτήν. κάτω στρέψας = ἀναστρέψας. τὸ λοιπὸν = εἰς τὸ ἔξης. ύπτίοις σέλμασι ναυτίλλεται = μὲ ἀνεστραμμένα τὰ σανιδώματα ναυσιπλοεῖ (δηλ. καταποντίζεται). καὶ μετάστασιν δίδουν = καὶ δίδε μεταβολὴν τῆς ψυχικῆς σου καταστάσεως, καὶ μετάβαλλε γνώμην. κάπ' ἐμοῦ = καὶ ἐκ μέρους ἐμοῦ (ἐκδήλωσις μετριοφροσύνης). προσεστι = δύναται νὰ προστεθῇ. πρεσβεύω = ύπερέχω. πάντ' ἐπιστήμης πλέως = πανεπιστήμων. πάντα· ἐπιρρηματ. 'Η σειρὰ τῶν λέξεων: φήμ' ἔγωγε πολὺ πρεσβεύειν φῦναι τὸν ἄνδρα πάντα πλέων ἐπιστήμης. φῦναι τὸν ἄνδρα = τὸ νὰ είναι τις ἐκ φύσεως. εἰ δ' οὖν = εἰ δὲ μὴ συμβιάνει τοῦτο, εἰ δὲ μή, δηλ. εἰ μὴ ἔφυ ἐπιστήμης πλέως. φιλεῖ γὰρ τοῦτο μὴ ταύτη φέπειν (μεταφ. ἐκ τοῦ ζυγοῦ) = διότι τοῦτο συνηθίζει νὰ μὴ κλίνῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, νὰ μὴ ἔχῃ τοιουτούρπως τὸ πρᾶγμα. καὶ τῶν λεγόντων εὖ = καὶ ἀπὸ τοὺς διμιλοῦντας δρθῶς.

Πραγματικαί. οὐδὲν αἰσχρόν ἔστι καὶ τὸ μανθάνειν πολλά· πρβλ. καὶ τὸ ωραῖον ἥητὸν τοῦ Σόλωνος « γηράσκω δ' αεὶ πολλὰ διδασκόμενος ». ὅσα δένδρων ύπεικει κλπ. παρεμφερῆ γνώμην ἔξεφασεν δ' Κρέων ἐν στίχ. 473, δτε ὠμίλησεν, δτι καὶ τὰ σκληρὰ φρονήματα ταπεινοῦνται καὶ δ σίδηρος θραύνεται εἰς πλεῖστα τεμάχια κ.τ.λ.

γ') 724 — 780

Λεξιλογικαί. καίριον = ὅρθιν. λέγει· ὁ Αἴμων. σέ τε· ἐνν. τὸν Αἴμονα τοῦδε· τοῦ Κρέοντος. μαθεῖν· συνεπάχθη μετὰ γεν. κατὰ τὸ ἀκούειν. διπλῆ = καὶ ἀπὸ τὸν δύο. οἱ τηλικοίδε· μέση λέξις ἐπὶ μεγάλης καὶ μικρᾶς ἡλικίας· διὰ μὲν τὸν Κρέοντα σημ. οἱ προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν, διὰ δὲ τὸν Αἴμονα τηλικοῦδε = τοσοῦτον νέου. διδαξόμεσθα ἀντὶ διδαχθησμέθα. μηδὲν τὸ μὴ δίκαιον· ἀντικ. τοῦ ἐννοούμενον διδάσκου. τὸν χρόνον = τὴν ἡλικίαν. τὰ ἔργα = τὰς πράξεις (ἐνν. τὴν ἐνέργειάν του πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ δικαίου τῆς Ἀντιγόνης). ἔργον γάρ ἔστι... εἶναι λοιπὸν (καλὸν) ἔργον... τοὺς ἀκοσμοῦντας = τοὺς ἀπειθαρχοῦντας. οὐδὲ (ἐπιδοτ.) κελεύσαιμ· ἀν = οὐ μόνον δὲν δεικνύω σεβασμὸν εἰς τὸν ἀπειθαρχοῦντας, ἀλλ' οὔτε καὶ ἄλλους ἥθελον προτρέψει νὰ σέβωνται τὸν κακούς. ἥδε· μετά τινος περιφρονήσεως ἀναφέρει τὴν Ἀντιγόνην. τοιᾶδε ἐπείληπται νόσῳ = ἔχει ἀποκαλυψθῆ (ἔχει συλληφθῆ ἐπ' αὐτοφώρῳ), δτὶ περιέπεσεν εἰς τοιαύτην παρεκτροπὴν (δηλ. νὰ εὑσεβῇ εἰς τὸν κακούς). νόσῳ = αὐτῷ τῷ ἐγκλήματι. οὐ φησι = δὲν διμολογεῖ (δὲν παραδέχεται) τοῦτο. ὁμόπτολις λεῶς = ὅλος ἐν γένει δ λαὸς τῆς πόλεως ἡμῖν (δ πληθυντ. χάριν τῆς μεγαλοπρεπείας). ἔρει = θὰ ὑπαγορεύσῃ εἰς ἡμᾶς. ἀμὲ = ἀ ἐμέ. τάσσειν = προστάσσειν. ἄλλῳ ἢ μοὶ = ἐπ' ὅνδρι μεταξὺ ἄλλου (κατὰ τὴν γνώμην ἄλλου) ἢ ἐπ' ὅνδρι μεταξὺ ἔμοι. πόλις γάρ· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμενον: σοὶ καὶ τῷ λαῷ δεῖ σε ἀρχεῖν. ἡτις ἔσθ' ἐνὸς ἀνδρὸς (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.). τοῦ κρατοῦντος· ἐνν. κτῆμα. νομίζεται = θεωρεῖται κατὰ γενικὴν γνώμην. ηαλῶς = ὠραῖα (εἰρων.). ὅδ' ωδὲ ἔσικε... μετὰ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Αἴμονος, δ Κρέων ὀλλάσσει θέματι καὶ στρέφεται εἰς τὸν παρεστῶτας, διμιῶν περιφρονητικῶς περὶ αὐτοῦ. εἴπερ γυνὴ (ἐνν. εἰ). προκήδομαι = προνοῶ ὑπέρ. ὡς παγκάπιστε· ἐνν. τὸ ὅημ. προκήδει μου. διὰ δίκης ἵέναι τινὶ = εἶναι ἀντίδικον πρός τινα. οὐ δίκαια ἔξαμαρτάνω = λαμβάνω ἀποφάσιες μὴ συμφωνούσας μὲ τὸ δίκαιον. ἀρχὰς = ἀρχήν, ἀξίωμα. οὐ γὰρ σέβεις· αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμ. ἀμαρτάνεις. πατῶν = καταπατῶν, περιφρονῶν (ἀστεβῶν πρὸς τὸν θεούς). ἥθος = χαρακτήρ. ὕστερον = κατάτερον, ὅργανον μιᾶς γυναικός. οὐ τοι ἀν ἔλοις γε ἥσσω = (ἴσως εἴμαι κατώτερος γυναικός), ἀλλὰ δὲν δύνασαι τούλαχιστον νὰ μὲ εὐδης κατώτερον (ὑποχείριον) αἰσχρῶν πράξεων. ἐμέ· ἐτέθη εἰς προέχουσαν θέσιν (ἐν τέλει) τοῦ στίχ., ἵνα

δηλωθῇ ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὸν Κρέοντα. γοῦν = τοῦλάχιστον. ὑπὲρ ἔκεινης καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὑπὲρ τῶν αἰσχρῶν κατὰ τὸν Κρέοντα πρᾶξεων, ἃς ἔπραξεν ἐκείνη. οὐκ ἔσθ' ὡς = οὐκ ἔσθ' δπως = κατ' οὐδένα τρόπον, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ. γαμεῖς· χρόν. μέλλ. ὄλει τινα = θὰ γίνῃ αἴτιος ν' ἀποθάνῃ τις (ὁ Αἴμων ὑπονοεῖ βεβαίως ἔαυτόν, μέλλοντα ν' αὐτοκτονήσῃ, ἀλλ' ὁ Κρέων νομίζει, ὅτι τὸν ἀπειλεῖ). κάπαπειλῶν = καὶ ἐπαπειλῶν = καὶ μετ' ἀπειλῶν ἀκόμη. ἔπειξέρχει ὅδε θρασὺς = ἔπειρχεσαι ἐναντίον μου μετὰ τόσον μεγάλης θρασύτητος. κενὸς = κοῦφος, μωρός. φρενόω - ὁ = νουθετῶ, συνετίζω. κλαίων = οὐχὶ ἀτιμωρητί, κατόπιν τιμωρίας. εἰ μή ... τίς λόγος εἶναι ἐδῶ ; ὃν (ἐναντιωμ.). δούλευμα = δοῦλος, ὕργανον. κωτίλλω = κολακευτικῶς προσαγορεύω (πατέρα). λέγων μηδὲν κλύειν· ἀντίθεσις· δηλ. θέλεις νὰ λέγῃς καὶ ὅχι νὰ ἀκούῃς, τ. ἐ. χάνει κανεὶς τὰ λόγια του διμιλῶν πρὸς σέ. ἄληθες ; = ἄληθεια ; (εἰρων.). οὐ (ἀρμόζει εἰς τὸ χαίρων) = οὐχὶ ἀτιμωρητί. δεννάζω = ὑβρίζω, περιπαίζω· ἐν τοῖς προηγουμένοις στίχοις, ἵδια ἐν τῷ 735 καὶ 753 διεῖδεν ὁ Κρέων ψόγον ἐκ μέρους τοῦ Αἴμονος, ἐν δὲ τοῖς στίχ. 755 καὶ 757 ἀντελήφθη εἰρωνείαν ἐκ μέρους αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτὸν ὠργίσθη. ἐπὶ ψόγοισι = μετὰ τοὺς ψόγονς σου. ἄγετε = ἀπομακρύνατε (τὴν παραγγελίαν δίδει εἰς τοὺς συνοδοὺς τῆς Ἀντιγόνης). τὸ μῆσος (τὸ ἀφηρημ. ἀντὶ τοῦ συγκεκριμ.) = τὴν μισητήν. κατ' ὅμματα πλησίᾳ τῷ νυμφίῳ παρόντι = ἐνώπιον καὶ πλησίον τοῦ νυμφίου παρόντος. ἔμοιγε (ἐκ τοῦ πλησίου) πλησίον ἐμοῦ τοῦλάχιστον. οὐδαμὰ = οὐδόλως. τούμδον κρᾶτα = τὴν κεφαλήν μου, τὸ πρόσωπόν μου, ἐμέ. προσόψφει ἐν ὄφιμαλμ. ὄρῶν· καὶ ὁ Αἴμων, δπως ἀνωτέρω ὁ πατήρ, χρησιμοποιεῖ πλεονα· σμὸν πρὸς ἔξαρσιν τῶν λεγομένων του. ὡς (τελ.) μαίνη ξυνῶν τοῖς θέλουσι τῶν φίλων = ἵνα ἐπιδεικνύῃς τὴν μαίναν σου ἀναστοεφόμενος μὲ τοὺς θέλοντας ἐκ τῶν φίλων σου νὰ ἀντικρύζουν αὐτήν. νοῦς τηλικούτος = νοῦς τηλικούτου = τοσοῦτον νέου. βαρὺς = ἐπικίνδυνος (εὑπεπίφροδος εἰς κινδύνους). ἀλγήσας· ὑποθ. μετ. φρονείτω μεῖζον ἥ κατ' ἄνδρα ἴῶν (ἥ πρόθ. κατὰ σημ. ἐδῶ συμφωνίαν) = ἃς μεγαλοφρονῇ περισσότερον ἀπὸ δ.τι ἀρμόζει εἰς ἄνδρα. τῷ δ' οὖν κόρᾳ (δ δὲ πρὸς δήλωσιν ἀντιθέσεως μεταξὺ τοῦ Αἴμονος, δστις δύναται νὰ πράττῃ δ.τι θέλει, καὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Κρέοντος διὰ τὴν καταδίκην τῶν δύο κορῶν) = ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει τὰς κόρας. καὶ κατακτεῖναι· δ καὶ εἶναι ἐπιδοτικός· ὅχι μόνον κατεδίκασας, ἀλλὰ

καὶ σκοπεύεις... οὐ (ἐνν. οὐ νοῶ κατακτεῖναι). γε = τοῦλάχιστον. εὗ γὰρ οὖν λέγεις = διότι ἀληθῶς καὶ μοῦ τὸ ὑπενθύμισες. σφε = αὐτῆν. στίβος (ὁ) = ὀδός. ορύψω = θὰ βάλω νὰ θάψων. κατῶ - ρυξ + υχος· ὡς ἐπίθ. = ὑπόγειος, ἐνταῦθα ὡς οὖσιαστ. = ὄρυγμα, λάκνος. φορβὴ = νομή, βοσκὴ ἐπὶ ζώων, ἐπὶ ἀνθρώπων δὲ τροφῆ· τοσοῦτον = τόσον ὀλίγον. ἄγος· ἥ λέξις αὐτῇ ἐσήμαινε τὴν κάθαρσιν, τὴν ἀποτροπὴν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀμαρτίαν, τὸ μίασμα· τὴν πρώτην σημασίαν ἔχει ἐδῶ, ἐνῷ ἐν τῷ στίχῳ 256 ἔχει τὴν δευτέραν· τό: ὡς ἄγος μόνον (ἐνν. εἶναι) = ὥστε νὰ εἶναι ίκανὸν πρὸς κάθαρσιν μόνον. προτίθημι = θέτω ἐμπρός, παραθέτω. ὃν μόνον σέβει θεῶν (διότι ζάριν αὐτοῦ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀρχοντος). τεύξεται που = θὰ τύχῃ πιθανῶς (εἰρων.). τὸ δῆμα συντάσ. ἐδῶ μετ' αἰτιατικῆς. τηνικαῦτα = τότε. πόνος περισσός = μάταιος κόπος.

Πραγματικαί. ἄλλω γάρ ἥ 'μοὶ χρὴ ἀρχειν... Ιδὲ ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Κρέοντος τὰς ἀπολυταρχικὰς ἀντιλύψεις ιῶν ἀρχόντων κατὰ τοὺς ήρωικοὺς χρόνους, τὴν αὐτὴν δ' ἔννοιαν ἔχει καὶ ὁ στίχ. 737, ἐνῷ διάλιμων ἀντιπροσωπεύει διὰ τῶν γνωμῶν του πολίτην τῶν ίστορικῶν χρόνων, καθ' οὓς ἐπεκράτουν ἀρχαὶ μᾶλλον φιλελεύθεραι. πετρώδει κατώρυχι· ἔννοει ὑπόγειον θολωτὸν τάφον, οἵοι ἦσαν καὶ οἱ λεγόμενοι θησαυροὶ ἐν Μυκήναις. ἄγος = ἥτο δραχαία συνήθεια νὰ παραθέτουν εἰς τὸν καταδικασθέντα εἰς θάνατον ὀλίγην τροφήν, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ἐκ πείνης, ὅπερ ἥτο μιαρὸν δι' ὀλόκληρον τὴν πόλιν καὶ δὲν ἥτο ἀνεκτὸν ὑπὸ τῶν θεῶν.

ΤΡΙΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (781 - 800)

Λεξιλογικαί. στροφή. δεῖς ἐν κτήμασι πίπτεις (τὸ ἐν κτήμασι ἐτέθη προληπτικῶς) = δεῖς ποιεῖς κτήματα ἔκεινους, οἷς ἂν ἐμπέσης = ὁ δόποιος καθιστᾶς κτήματά σου ἔκεινους, εἰς ὅσους ἥθελες ἐμπέσει. Ἐρως· ἥ λέξις αὐτῇ, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀντιστροφῇ ἥ λέξις σύ, τιθέμεναι ἐν ἀναφορᾷ καὶ ἐν ἀρχῇ στίχου προσδίδουσι μείζονα ἔμφασιν καὶ ἐνάργειαν. μαλακὸς = τρυφερός. νεάνιδος· συνεκδ. ἀντὶ πληθ. ἔννυνος εύω = διανυκτερεύω. ὑπεροπτόντιος· κατηγορούμενον, ἔξηγονύμενον δι' ἐμπροθέτου προσδιορισμοῦ. ἐν ἀγρονόμοις αὐλαῖς = ἐν αὐλαῖς ἀγρονόμιων = εἰς τὰς αὐλὰς (καὶ ἐπομένως εἰς τὰς κατοικίας) ἀνθρώ-

πων ἀγροδιαιτῶν. οὐδείς σε φύξιμος (μεταβατ.) οὐδεὶς δύναται νὰ σὲ διαφύγῃ. ἀμέροις = ἐφήμερος (ἀντιθ. τοῦ ἀθανάτου). Ἡ ἐπανάληψις τοῦ σὲ κάριν ἐμφάσεως. ὁ ἔχων σε = ὁ κατεχόμενος ὑπὸ σοῦ. μαίνομαι = καταλαμβάνομαι ὑπὸ μανίας.

ἀντιστρό. ἀδίκους (προληπτ. κατηγορ.) = ὥστε νὰ γίνωνται ἄδικοι. παρασπῶ = παραπλανῶ, παρασύνω. ἐπὶ λώβῃ (τελ. αἴτιον) = πρὸς βλάβην, πρὸς καταστροφήν. τὸ νεῖκος = φιλονικία, εἶναι δὲ ἐδῶ σχῆμα ὑπαλλαγῆς: τόδε νεῖκος ἀνδρῶν ἔυναίμων (ἦτοι υἱοῦ πρὸς πατέρα). ἔχεις ταράξεας = ἔχεις ἐγείρει. ὁ Ἰμερος = ὁ πόθος. εὔλεκτρος = ἡ καλὸν λέκτρον (κλίνην) ἔχουσα, ἡ ἐμφανίζουσα καλὸν γάμον, ἡ ὠραία. βλεφάρων* γεν. ὑποκειμ. ἐκ τοῦ Ἰμερος. νύμφας* κτητ. εἰς τὸ βλεφάρων. ἔναργης (κατηγορ. ἐπιρροημ.) = ἔναργως, δόλοφάνερα. πάρεδρος (παράθεσις τοῦ ἔρωτος, Ἰμερος) = συμπάρεδρος. τῶν μεγάλων ἐν ἀρχαῖς θεσμῶν = τῶν μεγάλων ἡθικῶν νόμων τῆς διακυβερνήσεως τοῦ κόσμου. ἄμαχος = ἀκαταγώνιστος. ἐμπαίζει = παίζει ἐν τοῖς βλεφάροις τῆς νύμφης.

Πραγματικαί. "Ἐρωτς" ὡς θεὸς ἐθεωρεῖτο γενικῶς υἱὸς τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἀρεως, κατ' ἄλλους δὲ μύθους τοῦ Διὸς ἢ τοῦ Ἐσμοῦ. Παρίστατο ὑπὸ τῆς τέχνης κατ' ὅρχας μὲν ὡς καριέστατος πρόσωπος νεανίας, βραδύτερον δὲ ὡς ὠραῖον καὶ πονηρὸν ὑπόπτερον παιδίον, φέρον τόξον καὶ βέλη ἐντὸς φαρέτρας ἢ ἐνίστε καὶ δᾶδα, καὶ τοιουτοτρόπως εἰκονίζετο πάντοτε ὡς τοξότης καὶ πύκτης καὶ ἐν γένει ὡς μαχητής. Εἶναι δὲ τὸ τρίτον τοῦτο στάσιμον τοῦ χοροῦ ἔνας ἐπινίκιος ὑμνος εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Ἐρωτος. Λέγει δὲ ἀνίκητον τοῦτον, διότι ἐκτὸς τῶν ἀλλων περιπτώσεων καὶ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Αἴμονος ἐνίκησεν οὗτος τὰ πρὸς τὸν πατέρα καὶ ὀρχοντα καθήκοντα τοῦ υἱοῦ. ὑπεροπόντιος ἐν τ' ἀγρονόμοις αὐλαῖς* ἐννοεῖ βεβαίως πᾶσαν τὴν χερσαίαν καὶ θαλασσίαν φύσιν. Πρεβλ. καὶ τὸν στίχους τοῦ ποιήματος τοῦ νεωτέρου Ἑλληνος ποιητοῦ Ἀθ. Χριστοπούλου «ἐσὺ θεοὺς κι' αἰθέρια, οὐράνια κι' ἀερια κρατεῖς καὶ βασιλεύεις ». τῶν μεγάλων θεσμῶν* ὁ Ἐρωτς, ὡς ἐπιτρεάζων τὰς σκέψεις καὶ ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων, θεωρεῖται ὡς δύναμις τῆσι πρὸς τοὺς ἀλλους ἡθικοὺς νόμους, τοὺς διέποντας τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν θεωρεῖται ὡς συμπάρεδρος καὶ συνάρχων τῶν ἀλλων ἡθικῶν νόμων.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (801 - 943)

(Ἐν τούτῳ περιλαμβάνεται καὶ ὁ κοινὸς 806 - 882)

α') 801 — 882

Λεξιλογικαί. ἔξω θεσμῶν = ἔξω τῶν νομίμων, τῆς καθιερωμένης τάξεως τῶν πραγμάτων. ὁρῶν καὶ ὅθ' ὁρῶ ἐκφράζεται αἰτιολογία. **παγκοίτας** = ὁ τοὺς πάντας κοιμίζων. ἀνύτω καὶ ἀνύ ων θάλαμον = διανύω τὴν ὅδὸν εἰς τὸν κοιτῶνα (ἐνν. τὸν Ἀδην).

στροφὴ α'. νεάταν (νέος) = τὴν τελευταίαν ὅδον. **νέατον** ἐπιρροη. προσδιορ. = διὰ τελευταίαν φροάν. **ἔγκληρος** = μέτοχος. **ἐπινυμφίδιος** = ἀδόμενος χάριν τῆς νύμφης ἐπὶ τῷ νυμφῶνι, τὸ ἐπιθαλάμιον ἄσμα. **κεῦθος** (τὸ) = ὁ κευθμών, ἡ κούπτη. **φθινάδες νόσοι** = νοσοὶ φθιδρικαί, φθίσις. **ἐπίχειρα** ξιφέων (ἢ γεν. ὑποκειμ.) = ἀμοιβὴ παρεχομένη ὑπὸ τοῦ ξίφους, ὁ διὰ ξίφους θάνατος (τοῦτον ἐσκόπει ἀρχικῶς νὰ ἐφαρμόσῃ ὁ Κρέων, ἵδε στίχ. 760 καὶ 761). **αὐτόνομος** = αὐθαίρετος, οἰκείᾳ θελήσει. **μόνη** ἀναφέρεται εἰς τὸ ζῶσα.

ἀντιστροφὴ α'. λυγροτάταν (ἐπιρροη. κατηγ.) = οἰκτρότατα, κατὰ τρόπον λυπηρότατον. **πρὸς ἄκρω Σιπύλω** = παρὸ τὴν κουφὴν τοῦ ὅρους Σιπύλου (κυρίως εἶναι εἰς τὸ μέσον τοῦ κρημνοῦ). **δαμάζω** = ἀπολιθώνω. **πετραία βλάστα** = βλάστησις (προεξοχὴ) τοῦ βράχου. **ώς ἀτενής κισσός** = ὡς κισσός ίσχυρῶς περιτευλιγμένος, ὅπως δηλ. ὁ κισσός, σφιγκτὰ περιφυσόμενος εἰς τὸ δένδρον, ἀφανὲς καθιστᾶ ἀντό, οὗτο καὶ ὁ βράχος ίσχυρῶς περιπελεγμένος ἀπελίθωσε τὴν Νιόβην. **ώς φάτις ἀνδρῶν** = ὡς λέγεται. **τάκομαι** = τήκομαι = λειώνω, μαραίνομαι ἐκ λύπης. **λείπει** καθ' ἐνικόν, ὡς συνταχθὲν πρὸς τὸ πλησιέστερον **χιών** χιὼν ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἔξ αὐτῆς παραγομένου ὄντος διὰ τούτου μᾶς ἐρμηνεύει, πόθεν προέρχονται τὰ δάκρυα τῆς Νιόβης. **δειράς - ἀδος** = ὁ λαιμὸς τοῦ σώματος. Τοῦτο λέγεται καὶ περὶ τῆς ὁγκεως τοῦ ὅρους, ὅπως καὶ αἱ ὀφρύες (ἐδῶ ὀφθαλμοὶ) λέγονται καὶ ἐπὶ ὅρους καὶ ἐπὶ ἀνθρωπίνου σώματος. **παγκλαύτοις** = ταῖς ἀεὶ κλαιούσαις. **ἄ με όμοιοτάταν** (ἐπιρρο. κατηγορ.) = πρὸς αὐτὴν δὲ ἐμὲ καθ' ὄμοιότατον τρόπον (δηλ. καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη ὑπὸ βράχου περιβάλλονται). **κατευνάζω** = κοιμίζω, θανατώνω. **θεογεννής** = γεννηθεῖσα ἐκ θεῶν (ἢ Νιόβη). **καίτοι** = καὶ ὅμως. **φθιμένα** (τινὶ) = ὅταν ἀποθάνῃ τις. **ἄκοντος** = νομίζομαι, φημίζομαι. **ἔγκληρα** = κοινά, ὅμοια. **Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων** : καίτοι τάκοῦσαι ἔγκληρα τοῖς ίσοθέοις

λαχεῖν μέγα ἔστι τινι φθιμένᾳ = καὶ ὅμως τὸ νὰ γίνῃ φήμη περὶ τινος, δτι, δτε ἀπέθανεν, ἔτυχε τῆς αὐτῆς μοίρας πρὸς τοὺς ίσοις θέοντας, εἶναι σπουδαῖον. **τλάω** = ὑπομένω.

στροφὴ β'. **γελῶμαι** = περιπατῶμαι (ἡ 'Αντιγόνη λέγει τοῦτο, εἴτε διότι ἡρμήνευσε τὴν λέξιν τλῆναι διὰ τοῦ παθεῖν, εἴτε διότι δὲν ἔβλεπε τὸν λόγον νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν Νιόβην, θεωρήσασα εἰρωνικὰ εἰς βάρος τῆς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ χοροῦ). **οἴχομαι** = φεύγω, ἀποθνήσκω. **ἐπίφαντος** = δρωμένη, ζῶσα. **πολυκτήμονες** = πλούσιοι (εἰς οὓς περιλαμβάνεται καὶ διτίλος εὐγενείας). **ὕμμες** (αἰοικὸς τύπος) = ὑμᾶς. **ἔμπας** = μὲν δλα ταῦτα' (ἂν καὶ οὐδὲν κερδίζω). **ἐπικτῶμαι** = ἐπικαλοῦμαι μάρτυρας. **οἴσα...** **ἔρχομαι** πλαγ. ἔρωτ. πρότ. = ὑπὸ ποίας συνθήκας... **Ἐπεξηγεῖται** διὰ τοῦ : φίλων ἄκλαντος. **οἴοις νόμοις** (ἐνν. ἀνοσίοις) = μὲ ποίους ἀνοσίους νόμους. **ἔργμα** (εἰργνυμι, εἰργω) = εἰρκτή, τάφος. **τυμβόχωστος** = ὁσάν τύμβος κεχωσμένος. **ποταίνιος** = νέος, πρωτάκουστος (καινοφανῆς, διότι πρόκειται νὰ κλεισθῇ ἐν αὐτῷ ζωντανή). **πρὸς** **ἔργμα τυμβόχῳ**. **ἔρχομαι** τάφου **ποταινίου** = πηγαίνω εἰς εἰρκτὴν πρωτακούστου τάφου, ὁσάν τύμβον ἐπικεχωσμένην. **μέτοικος** = ζῶσα, κατοικοῦσα μεταξύ. **προσέπεσες** = προσέκρουσες (ἔκφρασις ποιητική), βαρέως ἥμαρτες. **βάθδον δίκας** = βάσιν (θρόνον) τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς Δικαιοσύνης. **ἐκτίνω** = πληρώνω. **πατρῷος** = ὑπὸ τοῦ πατρὸς κληροδοτηθεὶς. **πολύν τινα** = παρὰ πολὺν (φοβερόν). **ἄθλος** = ἀγών, δυστύχημα.

ἄντιστρο β'. **ψαύω** (συντάσσ. ἔδω μετ. αἰτιατ.) = ἐγγίζω, ὑπομηνήσκω. **τριπόλιστος** = (τρὶς - πολίζω ἢ πολέω = ἀροτρῶ, στρέφω) = τρὶς (δηλ. ἐπανειλημμένως) λεγόμενος καὶ ἐπομένως διαβόητος. **οἴτος** (ἐκ διζ. οἱ τοῦ οἴσω τοῦ δήμ. φέρω) = μοιραῖον, τύχη (χρησιμ. ὡς ἐπεξ. τοῦ μεριμνας). **πρόπαντος** = δλοκλήρουν ἐν γένει (ἡ πρὸ ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ παντός). **κλεινοῖς Λαβδακ.** ἀντὶ γενικῆς ἐτέθη ἢ δοτ. ἐκ τοῦ πότμου (πίπτω) = τοῦ πεσόντος ἥμιν κλπ., χρησιμ. δὲ ἢ δοτικὴ αὐτῇ ὡς ἐπεξήγησις τοῦ : ἀμετέρουν. **ματρῷαι λέκτρων ἄται** = ἄται ματρῷων λέκτρων = δυστυχήματα (συμφοραὶ) προελθόντα ἐκ τοῦ γάμου τῆς μητρός μας. **κοιμήματα δυσμόδου μητρὸς** (γεν. ὑποκ.) = περιπτέεις, πλαιγιάσματα τῆς... **αὐτογέννητα** (ὑπαλλαγὴ) ἀντὶ αὐτογεννήτω πατρὶ = μὲ τὸν πατέρα, διν αὐτὴν ἢ ίδια ἐγένησεν. **οἴων** = ἀπὸ ποίους γονεῖς. **ἀραιοῖς** = ἐπικατάρατος. **μέτοι-**

κος = ἵνα συνοικήσω μετ' αὐτῶν. **δύσποτμος** = κακότυχος. **κυρέω** = τυγχάνω κατήναρες· ἀδρ. β'. τοῦ ἀποθ. δῆμο. κατεναίρομαι = φονεύω. **εὔσεβεια** = εἶναι τεκμήριον εὐσεβῶν φρονημάτων. **κράτος** δὲ (τούτου) ὁ κράτος μέλει, οὐδαμὰ παραβατὸν πέλει = ἡ ἔξουσία δὲ ἐκείνου, δοτις εἶναι ἐπιτετραμμένος αὐτήν, κατ' οὐδένα τρόπον εἶναι παραβατή. **αὐτόγνωτος** ὅργα = αὐτόβουλος δρμή, αὐθαίρετος σπουδή. **τάνδε** = δι' αὐτῆς ἐδῶ. οὐκέτι μοι θέμις (ἔστι) = δὲν εἶναι πλέον ἐπιτετραμμένον εἰς ἔμε. **λαμπάδος** = τοῦ ἡλίου. **πότμος** (δ') = μοῖρα. **ἀδάκρυτος** = ἄκλαυτος.

Πραγματικαί. ἔξω φέρομαι τῶν θεσμῶν¹ ἔξερχεται τῆς κεκανονισμένης τάξεως τῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ διὰ τῶν δακρύων του δεικνύει συμπάθειαν πρὸς τὴν καταδικασθεῖσαν βασιλόπαιδα. Ἐν τῷ κομῷ, στίχ. 806 — 882, ἡ Ἀντιγόνη, ἥτις, ὡς ἡρωὶς ὑπὲρ τοὺς ἄλλους κοινοὺς ἀνθρώπους, ἐθυσίασε ζωὴν καὶ πᾶν ἀγαθὸν κάροιν τῆς ἐκπληρώσεως ἐνὸς ὑπερτάτου καθήκοντος, τώρα, δτε ἐπετελέσθη τοῦτο καὶ βλέπει ἐμπρός της τὸ φάσμα τοῦ θανάτου καὶ ἀναλογίζεται τὴν στέρησιν τοῦ γάμου, δοτις ἡτο καὶ εἶναι ὁ φυσικὸς τῆς γυναικὸς προορισμός, λυπεῖται ὑπερβολικὰ ως ἀνθρώπος κ.τ.λ.² ποῖα ἄλλα παρόμοια παραδείγματα ἔχομεν; **Ἀχέρων** ποταμὸς ἐν Θεσπρωτίᾳ τῆς Ἡπείρου³ πηγάζων οὗτος ἀπὸ τὰ βουνὰ τοῦ Σουλίου διαφέρει τὴν Ἀχερούσιαν λίμνην, βυθίζεται ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἐκρέει ἀκολούθως εἰς τὴν Ἰόνιον θάλασσαν. Τὸ ἄγριον καὶ τραχὺ καὶ μυστηριῶδες τῶν τόπων, δι' ὧν διέρχεται, τὰ σκοτεινὰ καὶ λασπώδη νερὰ τῆς λίμνης, αἱ ἔξαφανίσεις καὶ ἐπανεμφανίσεις αὐτοῦ, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς παλαιοτάτας τοπικὰς παραδόσεις καὶ ἔπλασαν τὸν διμώνυμον τοῦ Ἀδον ποταμόν. **ύμεναις**⁴ οἱ ὑμέναιοι ἦσαν ἄσματα ἀδόμενα κατὰ τοὺς γάμους, καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν πομπήν, ἐν συνοδείᾳ αὐλοῦ. Ὁ δ' ἐπιθαλάσσιος μεταξὺ της νύμφης ὑπὸ παρθένων ἔξωθι τοῦ νυμφικοῦ θαλάμου πρὸς τιμὴν τῆς νύμφης ὑπὸ παρθένων ἔξωθι τοῦ νυμφῶνος ἴσταμένων. **ζῶσα μόνη δή...** ὁ χορὸς θέλων νὰ παρηγορήσῃ τὴν τεθλιμμένην Ἀντιγόνην εὑρίσκει πρόχειρον δικαιολογίαν, δτι μόνη αὐτὴ κατ' ἔξαίρεσιν, χωρὶς νὰ ἀσθενήσῃ αὐλπ., ζωντανὴ κατέρχεται εἰς τὸν Ἀδην. **Φρυγίαν** ἔνεναν⁵ πρόκειται περὶ τῆς Νιόβης, τῆς θυγατρὸς τοῦ περιβοήτου Ταντάλου, ὁ μῆδος τοῦ δρποίου καὶ τῆς Νιόβης εἶναι γνωστός, ἢ δὲ ἀπολίθωσις αὐτῆς κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐγένετο ἐκεὶ παρὰ τὸ ὅρος

Σίπουλον τῆς Λυδίας ἐν Μ. Ἀσίᾳ, ὅπου ὑπάρχει ἀνάγλυφος φυσικὴ ἐκ πέτρας γυναικεία μορφὴ καθημένη, ἐπιγέννημα μὲν αὐτῆς τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς τέχνης καταλλήλως διασκευασθεῖσα, ὥστε νὰ μὴ παραλλάσσῃ τῆς μορφῆς γυναικὸς καθημένης καὶ δακρυοδοούσης, δάκρυα δὲ εἶναι τὰ δύμβρια καὶ τὰ ἐκ τῆς τηκομένης χιόνος καταρρέοντα ὕδατα. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ἀναφέρει καὶ ὁ περιηγητὴς Παυσανίας, ὅτι εἰδεν. Φαίνεται, ὅτι κατ' ἀρχὰς ἦτο καθιερωμένον εἰς τὴν Ἀσιανὴν θεὰν Κυβέλην καὶ ὑστερον ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ πλασθῇ ὁ μῦθος τῆς Νιόβης, μὲ τὸν δοποῖον ἡσηκολήθη ἡ ἐπική, λυρικὴ καὶ δραματικὴ ποίησις. Θεογεννῆς ὡς καταγομένη ἐκ τοῦ Διός, οὖν υἱὸς ἦτο ὁ πατὴρ Τάνταλος. Διφοιται κρῆναι· ἐτέθη πληθ., διότι ἡ Δίσκη ἀπετελεῖτο ἐκ πολλῶν πηγῶν, ἔκειντο δὲ αὗται πλησίον τῶν Θηβῶν. συμμάρτυρας ἐπικτῶμαι· συχνάκις ἐγίνετο παρ' ἀρχαίοις ἐπίκλησις τῆς πέριξ φύσεως, τῆς θαλάσσης, τῶν δρέων, τῶν ποταμῶν κ. τ. λ. δυσπότυμων γάμων· ἡ ὑπόμνησις τοῦ ἀτυχοῦς γάμου τῶν γονέων τῆς ἀνέμνησεν αὐτὴν καὶ τὸν ἀτυχῆ γάμον τοῦ ἀδελφοῦ Πολυνείκους, νυμφευθέντος τὴν κόρην τοῦ Ἀδράστου, ὅστις γάμος πρὸς τοῖς ἄλλοις ὑπῆρχεν αἴτια τῆς ἐκστρατείας αὐτοῦ ἐναντίον τῶν Θηβῶν, τοῦ δλέθρου του καὶ τῆς καταδίκης εἰς θάνατον τῆς Ἀντιγόνης. ἀκλαυτος, ἀφιλος κλπ. ἐν τῇ ἐπῳδῷ ἡ Ἀντιγόνη ἐπαναλαμβάνει δι' ὀλίγων τὰ λεχθέντα ἐν τῷ κομμῷ, προσθέτουσα μόνον τὸ ἀκλαυτον ὑπὸ τῶν φίλων.

β') 883 — 943

Λεξιλογικαί. Ὁ Κρέων ἔειλθών τῶν ἀνακτόρων καὶ ἵδων ἔκπληκτος, ὅτι ἔκει ἦτο ἀκόμη ἡ Ἀντιγόνη, δργίζεται κ.τ.λ. **ἀιοδὴ** = θρηνος. εἰς χρείη = ἐὰν ἥθελε παραστῆ ἀνάγκη, ἥθελε προκύψῃ ὀφέλεια· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ἀορ' ἵσθ δῶς, εἰς χρείη λέγειν πρὸς τοῦ θανεῖν (= ἐνώπιον τοῦ θανάτου) ἀιοδὰς καὶ γόσους, οὐδὲν εἰς παύσαιτ' ἀν λέγων; **οὐκ ἄξεθ'** ὡς τάχιστα; ἴσοδυν. πρὸς ἔντονον προσταγὴν = ἀπαγάγετέ την τάχιστα. **κατηρεφῆς** τύμβος = θοιοτὸς τάφος (ἐστεγασμένος ἀνωθεν). **περιπτύσσω** = περικλείω, περιβάλλω. **χοῖ** (τοῦ ὅμη. χρώ) = θέλω, χοίζω. **τυμβεύω** (ἀμετάβ.) = διάγω ἐν τύμβῳ, κατοικῶ ἐντὸς τάφου. **τούπι τήνδε τὴν κόρην** (προσδιορ. τῆς ἀναφορᾶς) = ὅσον ἀφορᾷ εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν κόρην. ἀγνοέ· λέγει οὕτω, διότι δὲν φονεύει αὐτήν, ἀλλὰ τὴν ἀφήνει ζῶσαν μετά τινος τροφῆς, ὡς εἶπεν καὶ ἐν στίχ. 775 (φορβῆς τοσοῦτον). **δ' οὖν** = ἐν πάσῃ δημως

περιπτώσει. **μετοικίας τῆς ἄνω** = τοῦ δικαιώματος νὰ κατοικῇ (νὰ εἶναι) μεταξὺ ἡμῶν τῶν ζώντων ἄνω ἐπὶ τῆς γῆς. **νυμφεῖον** = νυμφικὸς θάλαμος (μετὰ πολλῆς πικρίας λέγει τὸν ἀπαίσιον τάφον της νυμφικὸν θάλαμον). **κατασκαφῆς** = κοῦλος, ὑπόγειος. **άειφρουσος** = διότι ἐπρόκειτο μέχρι τέλους τῆς ζωῆς νὰ φυλάττῃ τὴν Ἀντιγόνην. **οἱ πορεύομαι πρὸς τοὺς ἔμαυτῆς** = ὅπου πορευομένη πηγαίνω πρὸς τοὺς ἴδικούς μου. **ῶν...** ή σειρὰ τῶν λέξεων: ὕν διλολότων πλειστον ἀριθμόν. **Φερόσεφασσα** = ἡ Περσεφόνη. **ῶν λοισθία** (ή ὕν γεν. διαιρ.) = ἐσχάτη. **μακρῷ** (ἐπιτείνει τὸ) **κάκιστα** = μὲν ὑπερβολικὰ οἰκτρότατον θάνατον (διότι θάπτεται ἀδύτια, νέα καὶ ζωντανή). **πρίν μοι μοῖραν ἔξηκειν βίου** (ποίᾳ ή σύνταξις τοῦ πρίν) = πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα δὲ είμαρτον εἰς ἐμὲ χρόνος τῆς ζωῆς. **κάρτ' ἐν ἐλπίσιν τρέφω** = διατηρῶ παρὰ πολὺ μεγάλην ἐλπίδα. **φίλη-προσφιλῆς-φίλῃ** ή ἀναφορὰ χάριν ἐμφάσεως. **κασίγνητον κάρα*** οὕτως ἀποκαλεῖ τὸν Ἐτεοκλέα. **περιστέλλω** (κυρίως) = ἐνδύω τὸν νεκρόν, εἴτα κηδεύω, θάπτω. **τοιάδ' ἄργυροι** = τοιαύτην λαμβάνω ἀμοιβήν. **τοῖς φρονοῦσιν** (δοτ. τῆς κρίσεως) = κατὰ τὴν γνώμην τῶν ὑγιῶν φρονούντων. **τὸ εὖ ἀνήκει εἰς τὸ δ.** ἐτίμησα· διὰ τὰ ἀπό: σ' ἔγῳ 'τίμησα... μέχοι: νόμῳ, ἵδε πραγματ. παρατηρήσεις. **ἐτήκετο** = ἔλειωνεν, ἐσήπετο ἀταφος. **εἰ τέκνα**· ἐνν. τὸ ἐτήκοντο. **βίᾳ** = παρὰ τὴν θέλησιν. **ἄν ρρόμην τόνδε πόνον** = θὰ ἀνελάμβανον τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἐπιπόνου, ὃς αὐτοῦ ἐδῶ, ἔργου. **πρὸς χάριν τίνος νόμου;** = πρὸς χάριν ποίας ἥθικῆς ἀρχῆς, τίνος ἥθικοῦ ἀξιώματος; **Ἡ μετ. κατθανόντος εἶναι** ὑποθ. **ἀμπλακίσκω** = στεροῦμαι. **τοῦδε, δηλ. παιδός.** **κεκευθότοιν** (τοῦ δήμου. κεύθω ὃς ἀμέταβλ.). = ἐὰν ἥθελον ἀποθάνει. **οὐκ ἔστιν ὅστις** = οὐδείς. **βλάστοι** τοῦ δ. βλαστάνω. **τοιῷδε μέντοι νόμῳ** = ἐπὶ τῇ βάσει δημοσίου τοιαύτης ἀρχῆς (περὶ ἣς ὁμίλησα ἀνωτέρω) **ἐκπροτιμήσασα** = προτιμήσασα ἀπὸ τοὺς ἄλλους πατέρα καὶ υἱόν. **ταῦτα ἔδοξ'** ἀμαρτάνειν = ἔφάνην, διτὶ ἐπεσα εἰς αὐτὸν (ποὺ μοῦ ἀπεδόθη) τὸ ἔγκλημα. **διὰ χειρῶν οὗτο** = διὰ τῆς βίας ἔτσι. **ἄγει με** = διέταξε τοὺς διορυφόρους νὰ μὲ δῆγήσωσι. **μὴ λαχοῦσαν μέρος οὔτε γάμου του οὔτε παιδείου τροφῆς** = χωρὶς νὰ μετάσχω οὔτε γάμου τινὸς (χωρὶς νὰ νυμφευθῶ), οὔτε καὶ ἀνατροφῆς τέκνων. **ἔρημος πρὸς** = ἔγκαταλελειμμένη ὑπό. **εἰς κατασκαφὰς θανόντων** = εἰς κοῦλον τάφον. **ποίαν παρεξελθοῦσα δαιμόνων δίκην** = διότι ποῖον θεῖον δί-

καιον παρέβην; **βλέπειν** = προσβλέπειν. **αύδαν** = προσφωνεῖν, ἐπικάλεισθαι, ἐπεί γε δὴ εὑσεβοῦσα τὴν δυσαεβείαν ἐμτησάμην = ἐπειδή, ώς γνωστόν, πράττουσα εὐσεβῆ πρᾶξιν ἀπέκιησα κατηγορίαν (καὶ τιμωρίαν) ἐπὶ ἀσεβείᾳ. **τάδε** = τάντωρε (δηλ. ἡ ἀπόκτησις τῆς κατηγορίας... διὰ τὴν εὐσεβῆ μου πρᾶξιν). **ξυγγιγνώσκω** = λαμβάνω γνῶσιν, διδάσκομαι. **παθόντες** ξυγγνοῖμεν ἀν ἡμαρτήκοτες = ἀφ' οὖ πάθωμεν, θέλομεν μάθει, ὅτι ἐσφάλαμεν (πρβλ. τὴν λαϊκὴν ὥστιν: ὁ παθὲς μαθός). **οἶδε·** ὁ Κρέων καὶ οἱ διμόφρονές του. μὴ πλείω ἢ καὶ = ἵσα, δμοια πρὸς δσα. **ἐκδίκως** = ἀδίκως. **ἔτι** αὐταὶ ὁιπαὶ τῶν αὐτῶν ἀνέμων Ψυχῆς τήνδε γ' ἔχουσιν = ἀκόμη ἢ ἰδία ψυχικὴ ταραχὴ (ξεψιψ) κατέχει αὐτὴν δὰ τοὐλάχιστον. **τοιγάρ** = διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. **κλαύμαθ'** ὑπάρξει = θὰ τιμωρηθῶσι. **ύπερ** βραδυτῆτος· λόγῳ τῆς βραδύτητος νὰ τὴν ἀπαγάγουν. **θανάτου** ἐγγυτάτῳ = πλησιέστατα πρὸς τὸν θάνατον. **ἀφίκται** = ἔχει ἐκφρασθῆ (δηλ. ὁ λόγος αὐτὸς τοῦ Κρέοντος ἔχει ἐκστομισθῆ δεικνύων, ὅτι προσεγγίζει ὁ θάνατος). **οὐδὲν** παραμυθοῦμαι = οὐδέλλως σὲ συμβουλεύω. μὴ οὐ τάδε ταύτῃ κατακυροῦσθαι = ὅτι ταῦτα ἔδω, δηλ. αἱ ἀπειλαὶ (ἀποφάσεις) του περὶ θανάτου, δὲν θὰ ἐπικυρωθῶσι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. **προγενεῖς** = προγονικοί. **ἄγομαι** δὴ κούκετι μέλλω (ἐνν. ιέναι). **κοιρανίδαι** = τύραννοι, βασιλεῖς, ἡγεμόνες. **βασιλειδάν** = βασιλειδῶν, τῶν βασιλοπαίδων. **τὴν εὔσεβίαν σεβίσασα** = ἐπειδὴ ἐτίμησα τὸ ἔργον τῆς εὐσεβείας.

Πραγματικαί. Φερσέφασσα· ἡ Περσεφόνη λέγεται καὶ Περσεφόνεια, Περσέφασσα κλπ. Κατὰ τὸν μῦθον ἦτο κόρη τῆς θεᾶς Δήμητρος καὶ τοῦ Διὸς καὶ σύζυγος τοῦ Πλούτωνος, θεοῦ τοῦ Ἀδου. Αὕτη ἔξη ἐπὶ ἔξ μηνας εἰς τὸν κάτω κόσμον μετὰ τοῦ ἀνδρός της καὶ ἐπὶ ἔξ μηνας ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τῆς μητρός της. Τοῦτο δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ συμβολικὴ παράστασις τοῦ σπόρου τοῦ σίτου, ὁ δποῖος χάνεται εἰς τὴν γῆν καὶ φυτεύνει πάλιν. Τὰ ἀπὸ τοῦ στίχ. 904: σ' ἔγῳ **"τίμησ'** ... μέχρι τοῦ ἐν τῷ στίχ. 914: **νόμῳ**, κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν (τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ ποιητοῦ Goethe καὶ ἄλλων ἡμετέρων καὶ ξένων) δὲν ἥσαν τοῦ Σοφοκλέους, ἀλλὰ προσετέθησαν ὑπ' ἀλλῆς χειρός, διότι οἱ λόγοι οὗτοι τῆς 'Αντιγόνης ἀντιφάσκουσι πρὸς τὰς πράξεις καὶ τοὺς προηγουμένους λόγους καὶ ἀρχὰς αἰτῆς. **Ἐνῷ** δηλ. προηγουμένως ἔδικαιολόγει τὴν πρᾶξιν τῆς, λέγουσα, ὅτι παρέβη τὴν ἐν-

τολὴν τοῦ ἀρχοντος χάριν τῶν θείων νόμων, τώρα θεωρεῖ τοὺς ἀνθρωπίνους νόμους ὑπερτέρους τῶν θείων καὶ διαιτογεῖ, ὅτι θὰ παρήκουν εἰς τοὺς νόμους τῆς πολιτείας χάριν μόνον ὡρισμένου συγγενοῦς, τοῦ ἀδελφοῦ. Τὸ χωρίον τοῦτο λοιπὸν κατὰ τὴν γνώμην των δὲν εἶναι γηῆσιν, ἀλλὰ προσετέθη μεταγενεστέρως, παραληφθὲν ἐξ ἑνὸς διηγήματος τοῦ Ἡροδότου, κατὰ τὸ δόποιον, ὅτε συνελήφθη, ὡς αἰχμάλωτος, ὑπὸ τοῦ Δαρείου δὲ Ἰνταφέρνης καὶ κατεδικάσθη μεθ' ὄλων τῶν περὶ αὐτὸν εἰς θάνατον, ἐπροτάθη ὑπὸ τοῦ Δαρείου εἰς τὴν σύζυγόν του νὰ ἔκλεξῃ ποῖον θέλει νὰ σώσῃ ἐκ τῶν οἰκείων της, αὕτη δὲ ἔσπευσε νὰ ἔκλεξῃ τὸν ἀδελφόν της, διότι, ὡς εἶπεν, ἂν ὁ θεός ηθελεν, ἡδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλον σύζυγον ἢ υἱόν, ἂν ηθελον ἀποθάνει ἐκεῖνοι, ἐνῷ ἀδελφὸν δὲν ἡδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλον, διότι εἶχον ἀποθάνει οἱ γονεῖς αὐτῆς. Ἀλλωστε, ὡς εἶναι λογικόν, ὁ Πολυνείκης δὲν ἔζη, ὥστε νὰ προτιμήσῃ ἢ Ἀντιγόνη τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ τῆς τῶν ἄλλων. Τινὲς δημος παραδέχονται, ὅτι οἱ ἀνωτέρω στίχοι εἶναι γηῆσιοι τοῦ Σοφοκλέους, μαρτυροῦντες ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν μεγάλην ἀξίαν καὶ προτίμησιν τῆς πατροπαραδότου παρούσης Ἐλλησιν ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν στενὴν συνάφειαν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τοῦ Ἡροδότου καὶ Σοφοκλέους, οἵτινες ἡσαν σύγχρονοι καὶ φιλικώτατα συνεδέοντο πρὸς ἄλλήλους. προγενεῖς* ἐννοεῖ τοὺς ἀρχαίους ἐπιχωρίους θεούς, κοιρανίδαι* οὗτοι προσφωνοῦνται οἱ ἀποτελοῦντες τὸν χορόν, ὅπως καὶ ἄλλαχον ἀποκαλοῦνται ἀνακτες· τὴν ἐπωνυμίαν δὲ αὐτὴν εἶχον οὐ μόνον οἱ βασιλεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ εὐγενεῖς ἐκ τῶν πολιτῶν.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (944 — 987)

Λεξιλογικαί. στροφὴ ἡ α'. ἔτλα καὶ = ὑπέστη τὴν αὐτὴν τύχην (δ. τλάω = ὑπομένω, καρτερῶ). Πρὸ αὐτοῦ δέον νὰ ἔννοήσωμεν τὸ ἐκ μέρους τοῦ χροοῦ παραινετικὸν πρὸς τὴν Ἀντιγόνην «τέτλαθι». Δανάης δέμας (περίφρασις) = ἡ Δανάη. ἄλλάξαι = νὰ ἀνταλλάξῃ τὸ οὐράνιον φῶς πρὸς τὸ σκότος τῆς εἰρκτῆς (ἐν τῷ κατωγείῳ οἰκοδομήματι). χαλκόδετοι αύλαι = δωμάτιον, εἰς τοὺς τοίχους τοῦ δοποίου εἶναι προσθημοσμέναι διὰ χαλκῶν ἥλων χαλκαῖ πλάκες. ἐν τυμβ. θαλάμῳ = ἐπεξηγεῖ τὸ χαλκοδ. αύλαις. κατεξένχθη = ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς εἰμαρμένης. τίμιος γενεᾶ = εὐγενῆς τὴν καταγωγήν. ταμιεύσκεν (μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ταμιῶν, οἵτινες φυλάσσουν τὸν θησαυρὸν τῆς πό-

λεως ἦ ναοῦ) = ἐφύλασσεν ἐν τῇ κοιλίᾳ. χρυσορύτους (δι' ἑνὸς ὁ χάροιν τοῦ μέτρου). γονὰς = τὸν ὑπὸ μορφὴν χρυσῆς βροχῆς χυθέντα εἰς αὐτὴν γόνον. ἡ μοιριδία δύνασις = ἡ δύναμις τῆς μοίρας. δεινά τις = ἔξοχος ἴσχυρά. "Αρης (μετωνυμ.) = πολεμική δύναμις. πύργος· ἐνν. οὕτε καὶ ἄν τις ἐγκλεισθῇ ἐν πύργῳ. ἀλίκιτυπος = ὁ ὑπὸ τῆς θαλάσσης κτισθεμένος. κελαινὸς = ὁ ἔχων σκοτεινὸν χρῶμα.

ἀντιστροφή = ἐδαμάσθη (ὑπέκυψε καὶ οὗτος εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς είμαρτος). ὀξύχολος = ὀξύθυμος. κερτομίοις ὁργαῖς = λόγῳ τῶν πειρακτικῶν, σκωπικῶν ἐκδηλώσεων τῆς ὁργῆς του. ἐκ Διονύσου, ποιητ. αἴτ. κατάφρακτος ἐν πετρώδει δεσμῷ = κατάφρακτος (ἐγκάθειρκτος) εἰς πετρώδες δεσμωτήριον. (Ἐνν. τὸ ἄντρον τοῦ Παγγαίου, ἐν τῷ διοίσι οὖθε ὁ Λυκοῦργος). οὔτω = τοιουτοτρόπως (δηλ. ἐν τοιαύτῃ καθείρξει, λόγῳ τοιαύτης καθείρξεως). ἀποστάζει = βαθμηδὸν ἔξαφανίζεται (καταρρέουσα κατὰ σταγόνας). μεταφορὰ ἐκ τοῦ ἀποστήματος, δπερ, ὅταν ὠριμάσῃ, διαρρηγγνύεται καὶ ἔκρεει. δεινὸν ἀνθηρόν τε μένος μανίας = ἡ φοβερὰ καὶ φλογερὰ ἔξαψις τῆς μανίας. ἐπέγνω = ἥλθεν εἰς ἐπίγνωσιν, κατενόησεν. μανίας ψαύων = διτι ὑπὸ τὸ κράτος τῆς μανίας ἥρθεις τὸν θεόν. ἐν κερτομίοις γλώσσαις = μὲ πειρακτικοὺς λόγους. παύεσκε = διέκοπτεν, ἡνάγκαζε νὰ παύουν. ἔνθεος = θεόληπτος, ἐνθουσιῶν. εὔιον πῦρ = τὰς δῆδας, αἴτινες ἔκαίοντο ὑπ' αὐτῶν (τῶν μαινάδων) ἐν συνοδείᾳ τῶν φωνῶν εὗοι, εὗοι. φίλαυλος = ὁ ἀγαπῶν τὸν αὐλόν.

στροφὴ β'. κυανέων = σκοτεινῶν (ἵδε πραγματ.). διδύμας ἀλός = τοῦ Εὐδείνου πόντου καὶ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου. ἀκταί, ἐνν. εἰσί, κείνται. ἵδε = ἵδε = καί. ἄξενος = ἀφιλόξενος. ἵνα = δπον. ἀγκίστολις = ὁ (παρὰ τὴν πόλιν Σαλμυδησδὸν) πάροικος, γείτων. ἀρατὸν = ἔπαρατον, ἀποτρόπαιον. ἔλκος τυφλωθὲν = ἔλκος γενόμενον διὰ τυφλώσεως (ἐνῷ τὸ ἔλκος ὑπῆρξε τὸ αἴτιον τῆς τυφλώσεως). δάμαρ - τος (ἡ) = σύζυγος. ἀλαδὸν (κατηγορ.) = ὥστε γενέσθαι τυφλὸν (τὸ συνῆψε πρὸς τὸ ἔλκος ἀντὶ τῶν ὄμμάτων). κύκλοι ὄμμάτων = αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν. Τά : δισσοῖσι Φινεῖδαις καὶ κύκλοις ὄμμάτων. ἀποτελοῦσι σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέφος. "Η δοτ. δισσοῖσι Φιν. ἀντὶ γενικῆς κτητικῆς τοῦ κύκλους ὄμμάτων, ἀλάστοροι = (οἱ ἀλαστα παθόντες) = οἱ ἀπαιτοῦντες ἐκδίκησιν (ἐκ τοῦ ; ἀλάστωρ-օρος = ἡ τιμωροῦσα τὸ ἔγκλημα θεότης.) ἀράσσω = κτυπῶ ἴσχυρῶς. αίματηροις (ἐτέθη κατὰ πρόληψιν) = ὥστε νὰ αἵματωσουν, νὰ γίνονται αἵματηρι. ἀκμαὶ κερ-

κίδων = αἱ ἄκραι τῶν κερκίδων (κερκὶς δὲ ἡτο τὸ ὑφαντικὸν ἔργαλεῖον, διὸ οὐδὲν αἱ γυναικες κτυπῶσαι ἐπύκνων τὸ ὑφασμα). **ὑψ'** αἰματηραῖς χείρεσσι κλπ. δοτ. ὅργανική· ἥ σειρὰ τῶν λέξεων ἀπὸ τοῦ: ἵν αγχίπολις... ἔχει οὕτως: ἵνα ἀγχίπολις "Αρης εἶδεν ἀρατὸν ἔλκος τυφλωθὲν ἀλαὸν (ἀντί, τυφλωθέντων ἀλαῶν πρὸς τό: διμάτων) ἀλαστόροισι κύκλοις διμάτων δισσοῖσι Φινεῖδαις, ἀραχθέντων ὑψ' αἰματηραῖς χείρεσσι καὶ ἀκμαῖσι κερκίδων ἔξ ἀγρίας δάμαρτος.

ἄντιστρο. β'. κατὰ δὲ τακόμενοι (τιμῆσις) = κατατηρούμενοι δέ. μέλεος = δυστυχής. μελέαν πάθαν = τὴν οἰκτρὰν συμφοράν. ἀνύμφευτος = ἐπὶ κακῷ νυμφυθεῖσα. ἀνύμφευτον γονὰν = καταγωγὴν ἀπὸ μητρὸς ἐπὶ κακῷ νυμφυθεῖσης. **ἄντασε** (δ. ἀντάω = συναντῶ) = μετέχω, κοινωνῶ. **σπέρμα** = καταγωγή, γένος (προσδιορ. ἀναφορᾶς). **ἀρχαιόγονος** = πρωτόγονος, πανάρχαιος ἢ δέ... = αὕτη δὲ κατὰ μὲν τὸ γένος μετέσχειν (ἐκοινώνησε) τῶν παναρχαίων Ἐρεχθ. τηλέπορα **ἄντρα** = τὰ ἔχοντα μακρὸν ἢ εὐρὺν πόρον, δηλ. τὰ μεγάλα. **Βορεάς** = ἡ κόρη τοῦ Βορέου (ἢ Κλεοπάτρα). **ἄμιτπος** = ἡ τρέχουσα σύμφωνα μὲν τοὺς ἵππους (ταχύτατα). **πάγος** = πέτρα, ὅρος. **ὅρθόποντος** πάγος = ἀπόκρημνον ὅρος. **ὑπὲρ** = ἐπί. **θεῶν παῖς** διότι ὁ πατὴρ τῆς; Κλεοπάτρας Βορέας καὶ δ. πάππος Ἐρεχθεὺς ἦσαν θεοί. **κάπτεινα ἔσχον** (τιμῆσις) = καὶ ἔκείνα ἐπέσχον = καὶ κατ' ἔκείνης ἐστράφησαν. **μακραίων** = πολυχρόνιος (ἄτε ὑπάρχων ἀρχαιόθεν).

Πράγματικαί. Ἐν τῷ στασίμῳ τούτῳ φέρει τρία παραδείγματα ὁ χορὸς καὶ ἄλλων προσώπων, ὑποστάντων τὴν μοιραίαν ἀνάγκην, διὰ νὰ παραμυθήσῃ τὴν Ἀντιγόνην καὶ διὰ νὰ παραστήσῃ τὸ ἀναπόφευκτον τοῦ μοιραίου. Εἰς τὸν στίχους 949 καὶ 987 δἰς προσαγορεύει τὴν Ἀντιγόνην: ὡς παῖ, παῖ, καίπερ ἀπούσαν, οἰονεὶ παρακολουθῶν αὐτὴν βαίνουσαν εἰς τὸν Ἀδην. **Δανάας** ἡτο κόρη τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀργούς. **Ἀκρισίου**, δστις εἶχε λάβει χρησμόν, ὅτι ἐὰν ἡ κόρη του γεννήσῃ νίόν, οὗτος θὰ φονεύσῃ τὸν πάππον. Διὰ τούτο ὁ τελευταῖος οὗτος ἐνέκλεισε τὴν κόρην του εἰς ἓντας τοῦ ἀνακτόρου χαλκοῦν θάλαμον, διὰ νὰ ἀποφύγῃ αὕτη τὸν γάμον, ἀλλ' ὁ Ζεὺς ὃς χρυσῆ βροχὴ μετ' αὐτῆς ἐγέννησε τὸν Περσέα. Κατόπιν τούτου ὁ Ἀκρίσιος ἐνέβαλε τὴν Δανάην καὶ τὸν Περσέα εἰς λάργανα καὶ τοὺς ἔρωτες εἰς τὴν θάλασσαν. **βασιλεὺς τῶν Ἡδωνῶν** ὁ νίος τοῦ Δρύαντος, δνόματι Λυκοῦργος, βασιλεὺς τῶν παρὰ τὸν Στρυμόνα Θρακῶν Ἡδωνῶν, κατεδίωξε

τὸν Διονύσου μετὰ τῶν συντρόφων του Μαινάδων καὶ διὰ τοῦτο ἐδέθη καὶ ἐσπαράχθη ἐπὶ τοῦ Παγγαίου ὅρους εἰς βραχῶδες σπῆλαιον ὑπὸ τοῦ θεοῦ. **Μούσας**· αὗται κατ' ἀρχὰς ἥκολούθουν τὸν κιθαρῳδὸν Ἀπόλλωνα, διὸ καὶ μουσηγέτης οὗτος ἐπεκαλεῖτο. "Υστερὸν δέ, ὅτε ἐπεκράτησεν ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου καὶ ἐγεννήθη τὸ δρᾶμα, ἔγιναν καὶ τοῦ Διονύσου ἀκόλουθοι καὶ μετεχειρίζοντο τοὺς αὐλούς. **Κυανέων**· τοιουτορόπως λέγονται ἀπὸ τῶν Κυανέων πετρῶν, αἵτινες ἦσαν δύο νησίδια κείμενα κατὰ τὸ πρὸς τὸν Εὔξεινον πόντον στόμιον τοῦ Βοσπόρου. Κατὰ τὸν μῆνον ἔκινοῦντο κατ' ἀρχὰς καὶ συνεκρούοντο, διὸ καὶ Συμπληγάδες ἐλέγοντο, ἀλλ' ὅτε διέπλευσαν οἱ Ἀργοναῦται ἔμειναν ἀκίνητοι πλέον. **Σαλμυδησσός**· πόλις καὶ παραλία Β.Δ. τοῦ Βοσπόρου. **ἄγχιπόλις** "Αρης" ἐπιστεύετο ὅτι οὗτος κατώκει ἐν Θράκῃ, ὅπου καὶ πολὺ ἐτιμᾶτο, ὃς πολεμικὸς δὲ θεὸς ηὐχαριστεῖτο, παριστάμενος μάρτυς αἰματοχυσιῶν καὶ τῶν κατωτέρω ἐκτεθησομένων μυσαρῶν πράξεων, τὰς δποίρς παρηκολούθει ὃς ἐπιχώριος ἐκεὶ θέός. "Ἀπὸ τοῦ στίχ. 966 φέρει τοίτον παράδειγμα, τὸ πάθημα τῆς Κλεοπάτρας καὶ τῶν παίδων αὐτῆς. 'Ο περὶ αὐτῆς μῆνος ἔχει ὡς ἔξῆς: 'Ο πτερωτὸς θεὸς Βορέας ἀπήγαγέ ποτε ἔξ 'Αθηνῶν ἀρπάσας παρὰ τὸν Ἰλισὸν ποταμὸν τὴν κόρην τοῦ βασιλέως Ἐρεχθέως, καλούμενην Ὡρείθυιαν, καὶ ὡδήγησεν αὐτὴν εἰς τὴν Σαρπηδόνα πέτραν τοῦ ὅρους Αἴμουν, γεννήσας μετ' αὐτῆς τοὺς πτερωτοὺς υἱούς Ζήτην καὶ Κάλαϊν καὶ τὴν Κλεοπάτραν. Ταύτην ἐννυμφεύθη ὁ βασιλεὺς τῆς Σαλμυδησσοῦ Φινεὺς καὶ ἀπέκτησε δύο υἱούς. 'Αλλ' ὁ Φινεὺς ἐγκαθείδεις τὴν Κλεοπάτραν ἔλαβεν ἄλλην σύζυγον τὴν Ειδοθέαν, ἀδελφὴν τοῦ Κάδμου, αὐτῇ δὲ ὡς μητριὰ ἐτύφλωσε τοὺς Φινείδας ἐν συμπράξει μετὰ τοῦ Φινέως καὶ καθεῖξεν αὐτούς. **δάμαρτος**· ἐνν. τὴν Ειδοθέαν. **ἀρχαιογόνων** 'Ἐρεχθειδῶν· διότι οὗτοι ήσαν αὐτόχθονες, τοῦ 'Ἐρεχθέως ὄντος υἱοῦ τῆς Γῆς καὶ ἀνατραφέντος κατὰ τὸν μῆνον ὑπὸ τῆς 'Αθηνᾶς, ἔτι δὲ τιμωμένου μετ' αὐτῆς ἐν τῷ 'Ἐρεχθείῳ. **τηλέπτορα ἄντρα**· ταῦτα, εἰς τὰ δόποια ἀνετράφη ἡ Κλεοπάτρα, ἔκειντο ἐν Σαρπηδόνι πέτρᾳ τῆς Θράκης. **άμιτπος**· καὶ ἡ Κλεοπάτρα, ὅπως ὁ Ζήτης καὶ ὁ Κάλαϊς, ἂν καὶ ἦτο ἀπτερος, δὲν κυθυστέρει αὐτῶν εἰς ταχύτητα.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (988 - 1114)

α') 988 — 1032

Λεξιλογικαί. Θήβης ἄνακτες· διὰ Τειρεσίας εἰσέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου ἀγόμενος ὡς τυφλὸς ὑπὸ παιδὸς καὶ προσφωνεῖ οὗτο τὸν Κρέοντα καὶ τοὺς χροευτὰς, ἔξι ἐνὸς (προσδιορ. ὁργαν.) = δι⁵ ἐνός. κέλευθος (ἡ) ὁδός. προηγητὴς = ὁδηγός. οὔκουν ἀπεστάτουν = ἀλλ ὅμως δὲν ἀπεμακρυνόμην. φρενὸς = μαντείας, γνώμης. πάρος γε· ἐννοεῖ καὶ τὰς ἄλλας περιπτώσεις, καθ⁵ ἂς ὑπήκουσε προθύμως εἰς τοὺς μάντεις, καὶ δὴ κατὰ τὴν περίπτωσιν, καθ⁵ ἦν ἐθυσίασε τὸν πρῶτον νίόν του Μεγαρέα ἢ Μενοικέα χάριν τῆς σωτηρίας τῆς πατρόδος. τοιγάρ = διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. ναυκληρῶ = διευθύνω ὡς κυβερνήτης. ὄνήσιμος (δ. δινήμι = ὀφελῶ) = ὀφέλιμος. πάσχω ὄνήσιμα = ὀφελοῦμαι. Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : πεπονθῶς ὄνήσιμα ἔχω (= δύναμαι) μαρτυρεῖν (ταῦτα), βεβιώς· κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ φρόνει. ἐπὶ ξυροῦ τύχης = εἰς τὸ κρισιμώτερον σημείον τῆς τύχης. (Ἐκφρασις παρουμιακὴ ληφθεῖσα κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τοῦ ξυραφίου, ἐπὶ τῆς λεπτοτάτης κορυφῆς τοῦ ὁποίου οὐδὲν ἵσορροπεῖ, ἀλλὰ κλίνει πρὸς τὴν μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ⁵ λέγεται καὶ : ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς). ὡς φρίσσω = διότι μὲ κατολαμβάνει φρίκη ἀπὸ τὰ λεγόμενά σου. θάκος = ἔδρα. ὁρνιθοσκόπος = τεῦ οἰωνοσκοπείου. ἴνα = ἔνθα. λιμὴν = τόπος καταφυγῆς. οἰωνὸς καὶ κιτωτέωρ ὁρνις = πτηνόν, ὅρνεον. ἦν ἀντὶ ἐσί, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ διηγήσεως, δτε καὶ συχνάκις ἀπαντᾷ τοῦτο. ἀγνῶς-ώτος = δυσδιάγνωστος, δυσκαταλήπτος. κλάζω = ἐκβάλλω κρωμούς. οἴστρος (δ.) = μανία. βεβιαρβαρωμένος = ἀνερμήνευτος, ξενότροπος. Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ἀκούω φθόγγον ὁρνίθων κλάζοντας (ἀντὶ κλαζόντων, ἐτέθη κατὰ τὸ νοούμενον σχῆμα, ὡς ἐάν δηλ. προηγεῖτο ὁρνίθας). κακῷ οἴστρῳ καὶ βεβιαρβαρωμένῳ = ἀκούω φωνὰς ὁρνέων, τὰ δποῖα ἔξεβαλλον κρωμούς μετὰ μανίας ἀγρίας καὶ ἀνερμηνεύτουν. σπάω = σπαράτω. φονὸς = φονικὸς (διζ. φεν. τοῦ ἀχρόστου φένω). χηλὴ (ἡ) = ὄνυξ. ἐν χηλαῖς (προσδιορ. ὁργαν.). γάρ· αἰτιολογεῖ τὸ ἔγγων (ὡς τυφλός). δοῖβδος (δ.) (συγγ. πρὸς τὸ δοῖζος) = δ ὁρμητικὸς ἥχος, δ προκαλούμενος ἐκ τῆς βιαίας κινήσεως τῶν πτερωτῶν τῶν ὁρνέων. οὐκ ἄσημος (σχῆμα λιτότητος) = πολὺ σαφής. δείσας· δῆμ. δέδοικα. γεύομαι = ἀποπειρῶμαι, δοκιμάζω. ἔμπυρα = ἡ διὰ πυρὸς θυσία. πάμφλεκτος (τὸ πᾶς ἐν συνθέσει παρὰ τοῖς τραγικοῖς

δηλοῖ μεγάλην ποσότητα ἥ μέγαν βαθμὸν) = δύλογυρα φλέγων. **“Ηφαιστος”** μετων. ἀντὶ πῦρ. **σποδὸς** (ἥ) = τέφρα. **κηκίς - ίδος** = λιπαρὰ οὖσια ἔξερχομένη ἐκ καιομένων σωμάτων. **Ρῆμ.** **κηκίω** = ἐκρέω, ἀναβλύζω. **μυδάω** = διαλύσομαι, καθ' ὑπαλλαγὴν ἀρμόζει εἰς τὸ μηρίων, δηλ. **μυδάντων μηρίων** = ἐκ τῆς διαλύσεως τῶν μηρίων. **μηρία** δὲ ἥσαν τὰ δστᾶ τῶν μηρῶν μετὰ μεγάλου ἥ μικροῦ μέρους τῶν σαρκῶν αὐτῶν (περιεβάλλοντο δὲ ταῦτα καὶ ὑπὸ διπλοῦ λίπους). **τύφω** = καπνίζω. **ἀναπτύω** = πετῶ μόρια (ἐκ τοῦ λίπους). **μετάρριστοι** (μετατίριστοι) κατηγορ. = μετεωριζόμεναι (ὑπὸ τῆς θερμότητος βέβαια). **καταρρυεῖς** ὑπαλλαγὴ ἀντὶ καταρρυείσης πιμελῆς. **ἔκκειμαι** = κεῖμαι ἔξι, ἐδῶ : ἀπογυμνοῦμαι· ἥ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ **μηροὶ ἔξένειντο καταρρυεῖς** (ἀντὶ καταρρυείσης) **καλυπτῆς πιμελῆς** = καὶ τὰ δστᾶ τῶν μηρῶν ἀπεγυμνοῦντο (ἥσαν γυμνά), καταρρυευσάσης τῆς περιβαλλούσης αὐτὰ πιμελῆς. **φθίνοντα** (μετ. κατηγορημ.) **μαντεύματα ἀσήμων ὁργίων** = ὅτι αἱ μαντεῖαι ἐχάνοντο ἔνεκα τῶν ἀσαφῶν θυσιῶν. **Ο στίχος δὲ οὗτος 1013 εἶναι ἐπεξήγησις τῆς προηγουμένης λέξεως :** **τοιαῦτα.** **ἡγεμὼν** = ὀδηγὸς (δ ὀδηγῶν αὐτὸν παῖς). ἐκ σῆς φρενὸς (ἀναγκ. αἴτ.) = ἐξ αἰτίας τῆς ἰδικῆς σου ἰσχυρογνωμοσύνης. **παντελεῖς** = ὅλαι ἐν γένει· ἀνήκει καὶ εἰς τὸ **ἐσχάραι** (= στρογγύλαι ἐπὶ τῆς γῆς ἐστίαι) καὶ εἰς τὸ βωμοί. **πλήρεις βορᾶς τοῦ πεπτῶτος δυσμόροου γόνου Οἰδίποου ὑπ' οἰωνῶν τε καὶ κυνῶν** = εἶναι γεμάτα ἀπὸ ἐσπαραγμένα μέλη τοῦ ἀποθανόντος ἀτυχοῦς υἱοῦ τοῦ Οἰδίποδος ὑπὸ ὄρνέων καὶ κυνῶν, ὥστε τό: **ὑπ' οἰωνῶν κλπ.** εἶναι ποιητ. αἴτ. τοῦ βορᾶς. **κάτα** χρον. μὲν προσδιορ., ἀλλ' ἐνταῦθα ἔχει αἰτιολ. ἔννοιαν = καὶ διὰ τοῦτο. **λιτὴ θυστὰς** = ἡ διὰ θυσιῶν γενομένη παράλησις. **ἀπορροιβδέω - ω** = ἀφίνω, ἐκβάλλω. **εὔσημος** = σαφής, εὐδήλος. **βεβρωτες λίπος αἵματος ἀνδροφθόρου** = ἐπειδὴ ἔχουσι φάγει λιπαρὸν αἷμα ἀνδρὸς φθαρέντος. **ἐπεὶ δ' ἀμάρτη** (παραλείπεται, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ, τὸ ἄν) = δσάκις δὲ ἥθελεν ὑποπέσει εἰς ἕμαρτημα. **ἄνοιλος** = ἀθλος, κακόμιοιος, (ὑπὸ διανοητικὴν ἐποψιν) = μωρός, ἀπερίσκεπτος. **ἀκέομαι - οῦμαι** = θεραπεύω, διορθώω (ἐνν. ἀντικείμ. αὐτὸ τὸ κακόν). **ἀκίνητος** = ἀμετάπειστος, ἀκαμπτος. **αὐθαδία** (αὐτὸς - ἀνδάνω) = ἀνθάδεια, ἰσχυρογνωμοσύνη. **σκαιότητη** ὄφλισκάνει = αἴτιαν σκαιότητος ὄφλισκάνει = θεωρεῖται ἀγόητος. (Παρόμ. φράσεις: κακίαν, δειλίαν, μωρίαν ὄφλισκάνω). **εἴκω τινὶ** = ὑποχωρῶ τεῖς τινα. (Δηλ. ἀφησεις νὰ λάβῃ ὅ,τι τοῦ ἀνή-

κει). **κεντῶ** = πλήττω. **άλκη** = ἔνδειξις ἀνδρείας. **έπικτείνω** = φονεύω διὰ δευτέραν φοράν. **εὖ φρονῶ τινι** = σκέπτομαι πρὸς τὸ σιμφέρον τινός. **κέρδος** = κερδαλέα, ἐπωφελῆ.

Πραγματικαί. Τὸ ε' ἐπεισόδιον περιέχει περιπέτειαν ποῦ βλέπομεν αὐτήν; **Τειρεσίας:** ἡτο περίφημος μάντις τῆς ἀρχαιότητος, Θηβαῖος τὴν καταγωγὴν καὶ τυφλὸς ἀπὸ τοῦ ἔβδόμου ἑτούς τῆς ἡλικίας του, διότι ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν βουλὴν τῶν θεῶν. 'Ο Ζεὺς δὲ ἀντὶ τῆς τυφλώσεως του ἔδωκε τὸ χάρισμα τῆς μαντικῆς καὶ τὴν ἴδιότητα νὰ ἔννοιῇ τὴν φωνὴν τῶν πτηνῶν καὶ νὰ προβλέπῃ καὶ νὰ προλέγῃ τὰ μέλλοντα, ἔτι δὲ τῷ ἔχάρισε τὴν μακροβιότητα ἐπὶ ἔπτὰ ἥ ἐννέα γενεάς. **όρνιθοσκόπον*** πολλὰ εἴδη μαντικῆς ἔχοντι μοποιοῦντο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Ἐκ τούτων ἡ οἰωνοσκοπία ἦ δονεοσκοπία συνίστατο εἰς τὴν παρατήρησιν τῆς πτήσεως ἢ τοῦ λαλήματος καὶ τῶν ἄλλων κινήσεων τῶν πτηνῶν. Οἱ δονιθοσκόποι ἦ οἰωνοσκόποι ἐκάθηντο πρὸς παρατήρησιν εἰς τὸ οἰωνιστήριον ἢ δονιθοσκοπεῖον, διπερ ἐλέγετο καὶ θῶκος ἥ θᾶκος δονιθοσκόπος, καὶ ἥσαν ἐνδεδυμένοι λευκὰ ἱμάτια καὶ ἔφερον στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ πίνακας εἰς τὰς χεῖρας, εἰς τοὺς δποίους ἀνέγγαφον τὰς παρατηρήσεις των. Τὸ οἰωνοσκοπεῖον τοῦ Τειρεσίου ἐδεικνύετο καὶ μ. X., ὃς ἀναγράφει δι Παυσανίας (Παυσ. 9,16,1). **Ἐμπυρομαντεία** δὲ ἡτο ἡ παρατήρησις ἐκείνη, καθ' ἣν παρετήρουν, πῶς ἥναπτε τὸ πῦρ, δποίου εἴδους φλόγα εἰχεν, ἀν περιεκύλωντε τὸ θῦμα κλπ. **βωμοῖσι παμφλέκτοισιν** "Ηφαιστος οὐκ ἔλαμπε. Μολονότι πανταχούθεν ἐφλέγοντο τὰ θύματα, διμως δὲν ἐκαίοντο. Τοῦτο ἡτο δεῖγμα, διτι δὲν ἡτο ἥ θυσία εὐπρόσδεκτος ὑπὸ τῶν θεῶν. **χολαὶ διεσπείροντο*** ἡ χολὴ ἡτο μέρος τῶν σπλαγχνῶν, δτε δὲ ἥ θυσία ἡτο καλή, ἡ χολὴ ἔλειωνε σιγὰ - σιγὰ καὶ δὲν διερρηγνύετο, δπως ἐδῶ. καὶ ταῦτα τῆς σῆς ἐκ φρενὸς κλπ. 'Αφ' οὖ αἱ φωναὶ τῶν δρνέων καὶ τὰ τῆς θυσίσις ἥσαν ἀκατάληπτα εἰς τὸν μάντιν, ἀντελήφθη πλέον οὗτος, διτι τοῦτο ὠφείλετο εἰς τὰς αὐθαιρέτους ἐκείνας ἐνεργείας τοῦ Κρέοντος.

β') 1033 — 1063

Λεξιλογικαί. **ώστε** = ὡς. **άνδρὸς τοῦδε** = ἐμοῦ. **σκοποῦ** = στόχου. **κούδε** ἄπρακτός είμι μαντικῆς ύμιν = καὶ δὲν ἔμεινα ἀνεπιβούλευτος, ἀκακοποίητος ἀπὸ τὴν μαντικὴν τέχνην σας. **τῶν** =

ῶν (δηλ. τῶν μάντεων). ὑταὶ = ὑπό. γένος = σωματεῖον, σύλλογος. ἔξεμπολάσμαι - ώμαι = πωλοῦμαι ὡς ἐμπόρευμα. ἐμφορτίζομαι φορτώνυμαι (ὡς ἐμπόρευμα). ἐμπολάω - ω = ἐμπόρευομαι. τάφῳ δ' οὐχὶ κρύψετε... = ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει δὲν θὰ ἔνταφιάσητε. τρέω = φοβοῦμαι. οὐδ' ὡς μίασμα τοῦτο μὴ τρέσας ἐγὼ παρήσω θάπτειν κεῖνον = οὐδ' ὡς μὴ παρήσω θάπτειν ἔκεινον τρέσας τὸ μίασμα τοῦτο = οὔτε καὶ ὑπάρχει φόβος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μήπως ἐγώ, φοβηθεὶς τὸ μίασμα τοῦτο, ἐπιτρέψω νὰ θάπτουν ἔκεινον. πίπτουσι δ' αἰσχρὰ πτώματα = ὑφίστανται δὲ ἐπονειδίστους πτώμεις. χοί πολλὰ δεινοὶ = καὶ οἱ δεινότατοι, οἱ πολὺ ἐπιτήδειοι. φράζομαι = σκέπτομαι. χρῆμα = πρᾶγμα. ποῖον τοῦτο... σύμπτυχις τῶν δύο προτάσεων: ποῖόν ἔστι τοῦτο τὸ πάγκοινον, ὃ λέγεις; εὑβούλια = σύνεσις, δρθὴ σκέψις. μὴ φρονεῖν = ή ἀφορούνη, ή ἀσυνεσία. τῆς νόσου = τοῦ μὴ φρονεῖν. ἀντιλέγω κακῶς = ἀντικακολογῶ. θεσπίζω = μαντεύω. τὸ δ' ἐκ τυράννων = τὸ δὲ καταγόμενον ἐκ τυράννων, οἱ τύραννοι. ταγδός = ἡγεμών, ἄρχων. Ἡ σύνταξις: ἄρ' οἶσθα λέγων ταγοὺς δοντας ἀ ἀν λέγης; ἄρα γε γνωρίζεις, δτι λέγεις πρὸς ἀνθρώπους, οἱ δρποῖοι εἰναι ἡγεμόνες σου, δσαδήποτε λέγεις; δρσεις = θὰ μὲ ἀναγκάσῃς. τάκινητα διὰ φρενῶν = τὰ ἐν τῇ Ψυχῇ μου ἀπόρροητα. κίνει = λέγε τα. μόνον δὲ μὴ λέγων = ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ λέγης. ἐπὶ κέρδεσι = πρὸς κερδοσκοπίαν. οὕτω (δηλ. ἐπὶ κέρδεσι) γάρ ηδη καὶ δοκῶ (λέγειν) τὸ σὸν μέρδος; ἔτσι λοιπὸν τῷρα πλέον πρὸς κερδοσκοπίαν φαίνομαι δτι δμιλῶ κατὰ τὴν Ἰδικήν σου γνώμην; ὡς μὴ μπολήσων τὴν ἐμὴν φρένα = δτι δὲν θὰ μεταβάλῃς τὰς σκέψεις μου, πωλῶν αὐτὰς εἰς τοὺς συνενόχους (συνεργούς) σου.

Πραγματικαί. κούδε μαντικῆς ἄπρακτός είμι· οἱ ἀρχαῖοι, ὡς διαφαινέται καὶ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Σοφοκλέους, τοὺς μάντεις ἔθεωρον καπτηλευομένους ἔνιστε τὸ ἐπάγγελμά των πρὸς κερδοσκοπίαν καὶ χρηματισμὸν (πρβλ. καὶ Οἰδίποδος τυράννου στίχ. 387, ἔνθα ὁ Οἰδίποος ἀποκαλεῖ τὸν Τειρεσίαν « δόλιον ἀγύρτην, δστις ἐν τοῖς κέρδεσιν μόνον δέδορκε... »). ήλεκτρον· εἰναι ή φυσικὸν ή ἐπίτηδες γενόμενον τεχνικῶς κρᾶμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου εἰς ποσοστὸν 3/4 ἐκ τοῦ α' καὶ 1/4 ἐκ τοῦ δευτέρου. Συνελέγετο πολὺ παρὰ τὰς Σάρδεις καὶ ἔξ Ινδιῶν, αἱ δρποῖαι κατέβαλλον εἰς τὸν Δαρεῖον ὡς φόρον 360 τάλαντα ψήγμα-

τος (κόνεως) χρυσοῦ. **Διὸς αἰετοί·** ὁ ἀετός, ὃς ἵπταμενος εἰς τὰ ὑψη
καὶ τὸν Ὅλυμπον, ἐθεωρεῖτο ἱερὸν τοῦ Διὸς πτηνόν. **εἰς Διὸς θρό-**
νους· ὁ Κρέων ἔξ ὁργῆς παραφέρεται εἰς σημεῖον νὰ ἀσεβήσῃ καὶ
πρὸς αὐτὸν τὸν Δία, καὶ τοῦτο ἐννοήσας προσπαθεῖ νὰ διορθώσῃ τὸ
σφάλμα του διὰ τῶν λεγομένων του ἐν στίχ. 1044.

γ') 1064 — 1090

Λεξιλογικαί. κάτισθι· ὁ Τειρεσίας διμιλεῖ, χρησιμοποιῶν τὴν
αὐτὴν λέξιν τοῦ Κρέοντος, ἵσθι, πρὸς ἔμφασιν. **τρόχους =** τροχιάς,
δρόμους. **ἀμιλλητῆρας·** ἀμιλλωμένους εἰς τὴν ταχύτητα πρὸς ἀλλήλους·
εἴναι ποιητικὴ ἔκφρασις ἀντὶ ἡμέρας, λέγονται δὲ οὕτως, ἐπειδὴ οἱ
δρόμοι τοῦ ἥλιου, αἱ ἡμέραι, φαίνονται ἀμιλλώμεναι πρὸς ἀλλήλας
κατὰ τὴν ταχύτητα. **τελῶν** (μέλλ. χρόνου) = διανύσων. **σπλάγχνον =**
τέκνον. **νέκυν νεκρῶν·** τὸν Αἴμονα ἀντὶ τοῦ Πολυνείκους καὶ τῆς
'Αντιγόνης' ἡ σύνταξις: ἐν οἷσι (τρόχοις...) αὐτὸς ἀντιδοὺς ἔσῃ,
= ἐντὸς τῶν δροίων ἡμερῶν θὰ ἔχῃς δώσει δ ἕδιος εἰς ἀνταπόδοσιν.
ἀμοιβὴν **νεκρῶν =** εἰς ἀντάλλαγμα τῶν νεκρῶν. **ἄνθ' ὅν =** διότι.
τῶν ἄνω· γενικὴ τοῦ διηρημένου ὅλου. ἔνα τῶν ὄντων ἄνω (ἐπὶ
τῆς γῆς) ἔννοεῖ τὴν Ἀντιγόνην. **ψυχήν τ' ἀτίμως·** ἀναπτύσσοντι
τὸν προηγούμ. στίχον (διὰ τοῦ ψυχῆν ἔννοεῖ τὴν ζωήν). **ἀτίμως =**
ἄνευ τῶν ὀφειλομένων αὐτῇ τιμῶν. **κατοικίζω =** βάλλω νὰ κατοι-
κήσῃ. **ἀμοιδος =** ἀμέτοχος, ἐστερημένος. **τῶν κάτωθεν θεῶν** (εἰς
οὓς ἀνήκει) ἡ γενικὴ αὕτη ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ προηγουμένου ἐπιθέτου
ἀμοιδος. **ἐνθάδε =** ἐδῶ ἐπὶ τῆς γῆς· ἡ δηλ. πρότασις: ἔχεις δ' αὐ
ἐνθάδ' (ἔνα ἄλλον) ἀμοιδον τῶν κάτωθεν θεῶν = κρατεῖς δὲ ἀφ' ἐτέ-
ρου ἐδῶ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν ἔνα ἄλλον ἐστερημένον τῶν κάτω θεῶν,
εἰς οὓς ἀνήκει. **ἀκτέριστος =** ὁ μὴ μετασχῶν τῶν κτερισμάτων (τῶν
προστηκουσῶν ἐπικηδείων τιμῶν). **ἀνόσιος =** μὴ τυχῶν τῶν δσίων·
τὰ δύο τελευταῖα ἐπίθετα ἐπεξηγοῦσι τὸ ἐπίθετον ἀμοιδον. **μέτεστί**
τινί τινος = μειέχει τίς τινος, ἔχει τὶς δικαιώματος ἐπὶ τινος. **ὅν =** ἐπὶ
πάντων τῶν ἀνωτέρω (τιμῶν καὶ δικαιωμάτων). **ἐκ σοῦ βιάζονται**
τάδε = ὑπὸ σοῦ ἔξαναγκάζονται νὰ βλέπωσι αὐτὰ ἐδῶ (οἱ θεοί).
κατ' ἄλλην ἔρμηνείαν: ἀλλὰ ταῦτα εἴναι αὐθείστοι ἐνέργειαί σου.
τούτων (γεν. αἰτ.) = διὰ ταῦτα (ἔννοεῖ τὸ ἀταφόν τοῦ Πολυνείκους
καὶ τὴν ἔγκαθμειοξιν τῆς Ἀντιγόνης). **λωβητήρ - ηρος (θηλ. γεν.) =**
ἔξελοθρεύται. **ύστεροφθόρος =** ἡ ὑστερόν (μετὰ τὴν κακὴν πρᾶξιν)

βλάπτουσα ἢ τιμωροῦσα. λοχάω - ω = ἐνεδρεύω καὶ φυλάττω. καὶ θεῶν = καὶ τῶν ἄνω θεῶν, διότι ὁ Κρέων ἡμαρτεῖ καὶ εἰς τοὺς ἄνω καὶ εἰς τοὺς κάτω θεοὺς καὶ κατ' ἀκολουθίαν χάριν ἀμφοτέρων θὰ καταδιωχθῇ ὑπὸ τῶν Ἐρινύων. ληφθῆναι ἐν τοῖσιν αὐτοῖς τοῖσιδε κακοῖς = ὅτιε νὰ περιπλακῆς εἰς τὰς ἰδίας μὲ αὐτὸς ἔδω τὰς συμφοράς. ἀθρέω - ω = παρατηρῶ. καταργυρόω - ω = ἀσημώνω, περικαλύπτω μὲ ἄργυρον· ἔδω : δεκάζω διὰ χρημάτων, διαφθείρω. τριβὴ = παρέλευσις. ἀνδρῶν γυναικῶν¹ (ὑπαινίσσεται τοὺς μετέπειτα θρήνους τοῦ Κρέοντος καὶ τῆς Εὑρυδίκης) γεν. ὑποκειμ. εἰς τὰ κωκύματα. κωκύματα = θρήνοι. ἔχθραι (κατηγορούμενον τροπικῶς προσδιορίζον τὸ ὅημα). συνταράσσονται = περιπίπτουν εἰς ἐμφυλίους ἔριδας. ὅσων² γεν. κτητ. εἰς τὸ σπαράγματα = ἐσπαραγμένα μέλη (ὡς ἔδω τοῦ Πολυνείκους). καθαγνίζω = καθιερώνω, ἐκπληρῶ ὅσιον καθῆκον³ μετά τινος σαρκαστικῆς εἰρωνείας λέγει, ὅτι οἱ κύνες ἢ τὰ θηρία ἢ τὰ ὅρνεα ἔξεπλήρωσαν ἀντὶ ἀνθρώπων τὸ καθῆκον τοῦ ἐνταφιασμοῦ, θάψαντα τὰ ἐσπαραγμένα μέλη ἐντὸς τῆς κοιλίας των). ἐστιοῦχος = ἢ ἔχουσα ναοὺς καὶ βωμούς. στόλις = ἀκρόπολις. τοξεύματα καρδίας (γεν. ἀντικειμ.) = βέλη πλήττοντα τὴν καρδίαν σου. θυμῷ = ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὁργῆς μου. βέβαια = ἀσφαλῆ. τὸ θάλπος = τὴν φλόγα, τὴν καυστικότητα. οὐχ ὑπεκδραμῇ (δ. ὑπεκθέω) = δὲν θὰ διαφύγῃς. ἀφῇ = ἐκκύσῃ. τὸν νοῦν τῶν φρενῶν = τὰς ἰδέας του.

δ') 1091 — 1114

Λεξιλγικαί. δεινὰ θεσπίσας = φοβερὰς μαντείας εἰπών. ἔξ δτου τήνδε λευκὴν ἐκ μελαίνης ἀμφιβάλλομαι τρίχα = ἀπὸ τῆς ἐποκῆς, καθ' ἣν ἀντὶ μελαίνης περιβάλλομαι τὰς λευκὰς αὐτὰς τρίχας, μεταπίπτω ἐκ τῆς νεανικῆς εἰς τὴν γεροντικὴν ἥλικίαν. λακεῖν⁴ ἀδρό. β' τοῦ λάσκω = λέγω. Παρατηρητέα ή ἔξαρτησις τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐκ τοῦ ἐπιστάμενα. ἔγγωνα καυτὸς (ὅτι δηλ. οὐδέποτε ἄλλοτε ἐφεύσθη). εἰκαθεῖν⁵ ἀπαρ. τοῦ ἐπεκταθέντος ἀδρό. β' τοῦ δ. εἴκω = ὑποχωρῶ. ἀντιστάντα (ὑποθ. μετ.), πατάξαι θυμὸν ἄτῃ = νὰ πλήξω τὴν ψυχήν μου μὲ συμφοράν. ἐν δεινῷ πάρα (πάρεστι) = ὑπάρχει κίνδυνος εὐβούλίας δεῖ = παρίσταται ἀνάγκη δρθῆς σκέψεως (δρθιοφροσύνης). ἄνεις = ἄφησε ἐλευθέραν. ἐπαινεῖς = συμβουλεύεις. παρεικαθεῖν = τῷ προηγ. εἰκαθεῖν. ὅσον γ', ἄναξ⁶ ἐνν. δοκεῖ μοι παρεικαθεῖν. συντέμνω τοὺς κακόφρονας = συντέμνω τὴν ὁδὸν πρὸς τοὺς κακό-

φρονας = συντόμως καταφθάνω τοὺς κακῶς φρονοῦντας. θεῶν βλάβαι· αἱ Ἐριγύες τῶν θεῶν. ποδώκης = ταχύπους. μόλις μὲν = μετὰ δυσκολίας μὲν (ἐνν. ἔξισταμαι τῆς καρδίας = ἀφίσταμαι τῆς γνώμης, μεταβάλλω ἀπόφασιν). τὸ δρᾶν = εἰς τὸ νὰ πράττω, νὰ ἐνεργῶ. ἀνάγκη δ' οὐχὶ δυσμαχητέον = δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀντιμάχηται τις ματαίως (ἀνευ ἑλπίδος ἐπιτυχίας) πρὸς τὴν (ἀδήριτον) ἀνάγκην τῶν πραγμάτων. δρᾶ (προστακτ.) = πρᾶττε. μηδὲ τρέπε = καὶ νὰ μὴ ἀναδέτης· (ἀντικ. ἐνν. δρᾶν). στείχοιμ· ἄν = εἰμι. ὁπάων = ἀκόλουθος. ὁρμᾶσθε = ἐκκινήσατε ταχέως. ἐπόψιος τόπος = τόπος περίοπτος, καταφανής. ἡ δόξα τῇδ' ἐπεστράφη = ἡ γνώμη μου Ἑλλαβεν αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν. αὐτός τ' ἔδησα καὶ παρὸν ἐκλύσομαι = ὅπως δὲ ἕδιος περιέπλεξα τὰ πράγματα, οὕτω καὶ ἐγὼ δὲ ἕδιος διὰ τῆς παρουσίας μου (αὐτοπροσώπως) θὰ ἐπιφέρω τὴν λύσιν αὐτῶν. τὸν βίον τελῶ = διάγω τὸν βίον. Ἡ σύνταξις: δέδοικα γάρ μη ἀριστον· ἡ τελεῖν τὸν βίον σφέζοντα τοὺς καθεστῶτας νόμους = τοὺς παλαιόθεν ὑφισταμένους νόμους (δηλ. τὸ φυσικὸν καὶ θεῖον δίκαιον). Τοιουτορόπως ἐν τέλει ὑφίσταται δόλοκληρωτικὴν ἥτταν δὲ Κρέων, παραδεχόμενος ἐκεῖνο, τὸ δοποῖον μετ' αὐτοθυσίας ὑπερήσπισεν ἡ ἡρώις μας Ἀντιγόνη. Ὁ Κρέων εἰπὼν ταῦτα ἀπῆλθεν ἐξ ἀριστερῶν, μεταβαίνων ἐκεῖ, ὅπου ἔκειτο ἀταφον τὸ πτῶμα τοῦ Πολυνείκους.

Πραγματικαί. τρόχους ἀμιλλητῆρας· τὸν "Ηλιον ἐφαντάζοντο· ἐπιβαίνοντα τεθρίππου ἀρματος. οὐχ ὑπεκνδραμῆ· ἐννοεῖ, διτὶ τὰ σφάλματα τοῦ Κρέοντος εἶναι πλέον ἀθεραπεύτα καὶ δὲν θὰ δυνηθῇ· ν· ἀποψύγῃ τὸ θλιβερὸν ἀποτέλεσμα αὐτῶν. ἀξίνας· διὰ νὰ κόψουν τὰ ἔντλα τῆς πυρᾶς τοῦ Πολυνείκους καὶ νὰ ἀνοίξωσι τὸ στόμιον τοῦ τάφου τῆς Ἀντιγόνης. αὐτός τ' ἔδησα καὶ ἐκλύσομαι· ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἀντιγόνην, τὴν δοποίαν ἔχει δεσμίαν ζωντανὴν ἐν τῷ τάφῳ, καὶ εἰς τὸν Πολυνείκη, διὸ ἐκράτει ἀταφον, μὴ δυνάμενον νὰ κατέλθῃ εἰς Ἀδην. Παρατηρεῖται δὲ ἀσάφεια τις εἰς τὰς παραγγελίας τοῦ Κρέοντος, ἡτις ἔξηγεῖται, ἀφ' ἐνὸς μὲν λόγῳ τῆς σπουδῆς καὶ ἀφ' ἐτέρου διότι καὶ δὲ ἕδιος πηγαίνει καὶ δύναται αὐτοπροσώπως καὶ ἐπὶ τόπου νὰ δώσῃ καλυτέρας ὁδηγίας.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (1115 - 1153)

Λεξιλογικαί. σ τ ρ ο φ ή α'. πολυνώνυμε^{*} ἀποκαλεῖ οὕτω τὸν Διόνυσον, διότι ἐλέγετο ὑπὸ διάφορα ὄντα ματα Βάκχος, Ἰακχος, Διθύραμβος, Εὔιος κτλ. Καδμ. νύμφας = τῆς Σεμέλης. ἄγαλμα (ἀγάλλομαι) = χάρμα. βαρυβρεμέτας (βαρὺς - βρέμω) = ὁ βαρέως βροντῶν. ἀμφέπω = προστατεύω. κλυτὸς = ἔνδοξος. μέδω = ἀρχω, κυβερνῶ. κόλποις = πεδίοις. πάγκοινοι = κοινοὶ εἰς ὅλους (διότι πολλοὶ καὶ ξένοι συνέρρεον εἰς Ἐλευσίνα κατὰ τὰς ἔοστάς). Δηῶ = ἡ Δημήτη. Βακχᾶν = τῶν Βακχῶν (ἀκολούθων τοῦ Διονύσου). ναιετάω - ώ = κατοικῶ. ἐπὶ σπορῷ δράκοντος = παρὰ τὸν τόπον, ὅπου ἐσπάρησαν οἱ δδόντες τοῦ δράκοντος. ("Εθῆκε τὸ ὅλον, δράκοντος, ἀντὶ νὰ θέσῃ τὸ μέρος, δδόντων") τά: παρ' ὑγροῖς ὁρεύοις καὶ ἐπὶ σπορῷ προσδιορίζουν τοπικῶς τό: Θήβαι, καὶ ὅμι τό: ναιετῶν.

ἀντιστρό. α'. ύπερ διλόφου πέτρας = ὑπεράνω τοῦ ὅρους, τὸ ὅποιον ἔχει δύο κορυφὰς (ὶδε πραγμ. παρατηρ.). στέροψ-οπος (στερ- ἔξ οὖ ἀστραπή, καὶ ὅπ-ψις) = ἀπαστράπτων, λαμπρός. λιγνὺς (ἡ) = πυκνὸς καπνὸς (τῶν δάδων), ἀναμεμειγμένος μετὰ φλογῶν. στείχω = βαδίζω. Κωρύκιαι—Βακχίδες — Κασταλίας — Νυσσαίων (ὶδε πραγματ. παρατηρήσ.). νᾶμα (ὅ. νάω = ἤέω) = πηγή. κισσήρεις = κισσοτρόφοι, κισσόφυτοι. ὄχθαι = λόφοι, ἔξοχαι. ἀκτά· ἥτο ἡ Νῦσα ἡ Εὐβοϊκή, ἦτις ἥτο παραθαλασσία. πέμπτει = συνοδεύει (ἐνν. σέ.). ἀμβρόστος = θεῖος, θεόπνευστος. εὐάζω = (λέγω εὗοī, εὐάν) = ὑμνῶ. ἐπισκοποῦντα = ὅταν ἐπισκέπτεσαι. ἀγυιά (ἡ) = (εὐρεῖα) ὁδός.

σ τ ρ ο φ ή β'. τὰν = ἥν (Θήβαν). ύπερετάταν (ἐπιφρενημ. κατηγ.) = εἰς ὑπέρτατον βαθμόν. σὸν κεραυνία μητρὶ = μετὰ τῆς κεραυνοπλήκτου μ. Ἡ Σεμέλη, ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ τοῦ μύθου, ἐπλήγη διὰ κεραυνοῦ ὑπὸ τοῦ Διός, παρουσιασθέντος ἐνώπιόν της καὶ κατ² ἐπιθυμίαν της: ἐν ὅλῃ του τῇ μεγαλοπρεπείᾳ, καὶ κατεκάη, ἀποβαλοῦσα οὕτω προώρως. τὸν Διόνυσον. ὡς = ἐπειδή. ἔχεται = κατέχεται. νόσου = ἐνν. τὸ μίασμα τῆς πόλεως. μολεῖν (ἀντὶ προστ.) = ἐλθέ. καθαρσίφ ποδὶ = μὲ καθαρτήριον ἐρχομόν, ὡς καθαρής. στονόεις = πολύστονος, πολυθόρυβος. πορθμόν³ ἐνν. τὸν Εὔριπον.

ἀντιστρό. β'. πύρπτνους = πυρίπνους, δ ἐκπνέων πῦρ. νυχίων = νυκτερινῶν. ἐπίσκοπος = ἔφορος, ὁυθμιστής. παῖς Διός γένεθλον (ποιητ. ἔκφρασις) = διογενής. προφάνηθι = ἐμπρὸς ἐμφανί-

σιθητι. περίπολοι = ἀκόλουθοι. Θυῖαι καὶ Θυιάδες = Βάκχαι. χορεύω = μέλπω διὰ χορῶν, τιμῶ διὰ τιμητικῶν χορῶν. ταμίας = δεσπότης.

Πραγματικαί. "Οτε ἀπῆλθεν ὁ Κρέων, ὁ χορὸς μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἔδει, ἐπικαλούμενος τὸν πολιοῦχον τῶν Θηβῶν Βάκχον, ἵνα σώσῃ τὴν γενέθλιον πόλιν ἀπὸ τῶν κακῶν ἔξυμνεῖ δὲ τὸν Διόνυσον καὶ διότι ἡτο πολιοῦχος τῶν Θηβῶν καὶ διότι οἱ τραγικοὶ ἡσμένιζον νὰ ἀναφέρωσι τοῦτον, ἐπειδὴ καὶ τὸ δοῦμα ἐκ τῶν Διονυσιακῶν ἔστων προῆλθε καὶ ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ ἐπαίζετο. Καδμείας νύμφαις = τῆς Σεμέλης, τῆς κόρης τοῦ Κάδμου. κλυτάν Ἰταλίαν ἀναφέρει πρῶτον τὴν Ἰταλίαν ὡς τόπον λατρείας τοῦ Διονύσου, ὅπου πολλαὶ ἀμπελοὶ ἦσαν καὶ εἶναι. Ἀπακαλεῖ δὲ ἔνδοξον αὐτήν, διότι ἥκμαζε τότε ἡ κάτω Ἰταλία, ἡ καλουμένη μεγάλη Ἑλλὰς εἰς τὴν δυοῖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι εἶλον ἀποικίσει ποδὶ μικροῦ (τῷ 444 π. Χ.) τοὺς Θουρίους. Ἐλευσινίας Δησῦς" εἰς τὰ Ἐλευσίνα Μυστήρια ἡ Δημήτηρ, πρὸς τιμὴν τῆς δυοίας ἐγίνοντο ταῦτα, ἐκαλεῖτο Δηώ. Ὁμοίως καὶ ὁ Ἰακχος, ταυτιζόμενος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸν θεὸν Διόνυσον, ἐλατρεύετο κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων, τοῦ ἀγάλματός του μεταφερομένου ἐκ τοῦ Κεραμεικοῦ εἰς τὴν Ἐλευσῖνα. **Βακχᾶν** ἦσαν αἱ Μαινάδες, αἱ ἀκόλουθοι τοῦ Διονύσου. ἐπὶ σπορῆς δράκοντος" ἔννοει τὸν τόπον, ὅπου ἐσπάρησαν ὑπὸ τοῦ Κάδμου οἱ δδόντες τοῦ δράκοντος, τοῦ φύλακος τῆς Ἀρείας κρήνης. διλόφου πέτρας" δικρόνυφον δρος λέγει τὸν Παρνασσόν, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἔχει δύο νηφηλοτάτας κορυφαῖς, τὴν Λυκώρειαν καὶ τὴν Ὑάμπειαν. **Κωρύκιαι νύμφαι**" ἦσαν αἱ νύμφαι τοῦ Κωρυκίου ἄντρου, εἰς τοὺς νοτίους πρόποδας τοῦ Παρνασσοῦ· ἥτο δὲ τὸ Κωρύκειον ἄντρον ἱερὸν καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη αὐτοῦ ἐστάλαζε καθαρὸν καὶ διαυγέστατον ὅνωρ. **Βακχίδες**" ἦσαν αἱ γυναικεῖς τῆς Φωκίδος, Βοιωτίας καὶ Ἀττικῆς, αἴτινες κατὰ πᾶν δεύτερον ἔτος κατὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς τοῦ ἥλιου ἐτέλουν ἔγ καιρῷ νυκτὸς θρησκευτικὰς τελετὰς πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου καὶ Ἀπόλλωνος" ἐπεκράτει δὲ ἡ πίστις, ὅτι καὶ εἰς τὰς τελετὰς αὐτὰς ἡτο παρὸν ὁ Βάκχος. **Κασταλίας**" εἶναι ἡ περίφημος πηγὴ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Παρνασσοῦ, ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν. **Νυσσαίων ὁρέων**" πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος μέχοι τῶν Ἰνδιῶν, ἐφερον τὸ δόνομα Νῦσα, εἰς ὅλας δὲ αὐτὰς

ἐλατρεύετο δὲ Διόνυσος. Ἐδῶ πρόκειται περὶ τῆς Νύσης τῆς Εὐβοϊκῆς, ἡ οποία ἦτο πολυστάφυλος. κισσήρεις¹ δὲ κισσὸς ἦτο ἵερὸν φυτὸν τοῦ Διονύσου. ματρί² ἐννοεῖ τὴν Σεμέλην, ἥτις ἐθεωρεῖτο κεραυνία (= κεραυνόπληκτος), μολονότι δὲν ἐπλήγη αὐτῇ, ἀλλ᾽ ἀπέβαλε προώρως τὸν Διόνυσον, φοβηθεῖσα τὰς ἀστραπὰς καὶ τοὺς κεραυνούς, οἵτινες ἐρχόμενοι πέριξ αὐτῆς. *"Ιακχον"* τὸ δνομα τοῦτο τοῦ Διονύσου ἦτο ἐν χρήσει κατὰ τὰς μυστικὰς τοῦ θεοῦ τελετάς.

ΕΞΟΔΟΣ 1155 - 1352)

α') 1155 — 1182

Λεξιλογικαί. δόμων ἀνήκει καὶ εἰς τὸ Κάδμον, ἥσαν δὲ οἱ Θηβαῖοι πάροικοι, διότι κατώκουν πλησίον τῆς ἀκροπόλεως Καδμείας, τὴν δόποιαν ἔκτισε μὲν δὲ οἱ Κάδμος, ὁκύρωσε δὲ δὲ οἱ Αμφίων. στάντα = ἐφ³ δσον ὑπῆρξε. αἰνέω - ω = ἐπαινῶ, μακαρίζω. μέμφομαι = καταρρίνω, φέγω. Η σύνταξις: οὐκ ἔστ' ἀνθρώπου βίος τοιοῦτος, ὅποιον στάντα οὔτ' αἰνέσαιμ⁴ ἄν οὔτε μεμψαίμην ποτέ. βίον ἐτέθη κατ' αἰτιατικὴν καθ⁵ ἔλειν πρὸς τὸ ὅποιον. τύχη ὁρθοῖ — καταρρέπει, εὐτυχοῦντα — δυστυχοῦντα· σχῆμα χιαστόν. ὁρθόω - ω = ἀνορθώνω. καταρρέπω = καταρρημνίζω. τῶν καθεστώτων = τοῦ πεπωμένου καὶ τῆς ἐκβάσεως αὐτοῦ. γάρ⁶ ἐνῷ διμήλησε γενικῶς προηγουμένως, ἥδη εἰδικεύει διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ Κρέοντος. διὸ ἐρμηνεύεον τὸ γάρ = ἐπὶ παραδείγματι. ὡς ἐμοὶ (ἐνν. ἐδόκει) = κατὰ τὴν γνώμην μου. παντελῆ = γενικῶς διηγη. εύθυνω = διοικῶ, κυβερνῶ. θάλλω = ἀκμάζω, εἶμαι εὐτυχής. τέκνων⁷ ἐνν. τὸν Αἴμονα, διότι δὲ Μεγαρεὺς εἶχε θυσιασθῆ πρὸ πολλοῦ. Μέχρις ἐδῶ ἐκτίθεται ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου ἡ δημοσία καὶ ίδιωτικὴ εὐτυχία τοῦ Κρέοντος. ἀφεῖται = ἔχουν ἔξαφανισθῆ (ἡ βραχυλογία καὶ δὲ παρακείμενος δηλοῦσι τὸ ἀπότομον καὶ τετελεσμένον τῆς κατασφράγης). δταν προδῶσι = ὅταν ἀφήσουν νὺν χαθοῦν. τίθημι = θεωρῶ, νομίζω ἔμψυχον νεκρὸν (σχ. δξύμωρον) = ζωντανὸν νεκρόν. πλούτει πατέ ζη (= ζῆθι) ἐτέθησαν προστακτικὰ μὲ τὴν ἔννοιαν ἐναντιώσεως: ἔστω καὶ ἄν... τύραννον σχῆμα = βασιλικὸν ἀξίωμα. τὸ χαίρειν = ἡ χαρά, ἡ ἡδονή. τάλλα⁸ δηλ. τὸν πλοῦτον, τὴν τυραννικὴν ἔξουσίαν κ.τ.λ. σκιάς καπνοῦ⁹ γεν. κατηγορηματικὴ (τοῦ τιμήματος) = ἀντὶ ἐνὸς τίποτε. πρὸς τὴν ἡδονὴν = ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν χαράν. Βλέπομεν ὅτι δὲ ἄγγελος καθ¹⁰ ὅμοιον

τρόπον, δπως καὶ ὁ φύλαξ (ἀπὸ τοῦ στίχ. 223 καὶ 338 καὶ ἔξῆς), ὅμιλεῖ διὰ γνωμολογιῶν καὶ φιλοσοφικῶν θεωριῶν, ὥστὲ ὁ πατέρας τῶν ἡδονικῶν φιλοσόφων, μὴ ὁμιλῶν περὶ τοῦ κυρίου θέματος, χάριν τοῦ δποίου ἥλθεν, ἀλλ᾽ ἀπλῶς νῦν καὶ αὐτοῦ ποιούμενος. **ἄχθος** = λύπη, συμφορά. ‘Η σειρὰ τῶν λέξεων: τί δ’ αὐτὸν ἐστι τοῦτο τὸ ἄχθος βασιλέων (περὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας), ὃ ἥκεις φέρων; τεθνᾶσι· μονολεκτικῶς καὶ ἀποτόμως λέγει τὸ πρᾶγμα παρὰ τὴν προηγουμένην ἀπεραντολογίαν του, δπως καὶ ὁ φύλαξ ἐν στίχ. 402 παρὰ τὴν ἀφορητον προηγουμένως μακρολογίαν του εἰπεν ἀποτόμως: αὕτη τὸν ἀνδρα ἔθαπτε· πάντ’ ἐπίστασαι. καὶ τίς φονεύει; ὁ χορὸς κάμνει αὔτῃ τὴν ἔρωτησιν, διότι ἐκ τῆς λέξεως μανεῖν σχηματίζει τὴν ἀντίληψιν, ὅτι πρόκειται περὶ φόνου. ὁ κείμενος = ὁ φονευθείς. **αίμασσοματι** = χύνω τὸ αἷμα μου, φονεύομαι. **αὐτὸς πρὸς αὐτὸν** = ὁ ἴδιος μὲ τὸ ἴδικό του χέρι. φόνου· γεν. αἱτίας (ἐνν. τῆς Ἀντιγόνης). **τοῦπος** = τὸ μάντευμα. ὡς ἄρα ὁρθὸν ἥννυσας = πόσον λοιπὸν ἀληθὲς ἔξεφερες τὸ μάντευμά σου. ἔχόντων τῶνδε = τούτων οὔτως ἔχόντων (δπως τὰ ἔξεθηκα). **πάρα** = πάρεστι = εἶναι δυνατόν. **βουλεύειν** = νὰ γίνῃ σκέψις καὶ περὶ τοῦ ἀλλού καθήκοντός σου (νὰ σπεύσῃς νὰ τὸ ἀναγγείλῃς καὶ εἰς τὴν Εὑρυδίκην). **δάμαρ - τος** = (ἐκ τοῦ δαμάω = δαμαζω) = σύζυγος. **ὅμοῦ** = πλησίον. **ἥτοι κλύνουσα παιδὸς** = ἦ διότι ἤκουσε τὴν ἀγγελίαν περὶ τοῦ τέκνου της. **τύχη** = τυχαίως.

Πραγματικαί. Κάδμου πάροικοι. . ὁ Κάδμος, ὃς εἴπομεν, ἦτο ὁ πρῶτος ἰδρυτὴς τῆς Καδμείας ἀκροπόλεως τῶν Θηβῶν. ‘Ο ἄγγελος ἐν ἀρχῇ ἀπευθύνει μετά τινος μεγαλοπρεπείας ἐπίσημον τρόπον τινὰ χαιρετισμὸν πρὸς τὸν χορόν, θέλων νὰ δείξῃ τὴν μεγάλην σοβαρότητα τῆς εἰδήσεως, ἦν φέρει πρὸς ἀνακοίνωσιν. **Ἀμφίονος** οὗτος ἦτο νιὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀντιόπης, συζύγου τοῦ Λύκου, βασιλέως τῶν Θηβῶν, ἦτο δὲ ὁ πρῶτος πραγματικὸς οἰκιστὴς τῶν Θηβῶν. **τύχη γὰρ ὁρθοῖ...** ὁ ἄγγελος, ὃς βλέπομεν, διμεῖται ὥστὲ πιστὸς ὁ πατέρας τῆς ἰδέας περὶ τοῦ ἀστάτου τῆς τύχης εἰς τὰ ἀνθρώπινα καὶ τῶν ἡδονικῶν δογμάτων τῆς Κυρηναϊκῆς σχολῆς. **Εὐρυδίκην** αὕτη ἔρχεται ἐκ τῆς μέσης πύλης τοῦ ἀνακτόρου, ἀκολουθούμενη ὑπὸ δύο θεραπαινίδων, ἐπὶ τῷ ἀκούσματι δὲ τοῦ: **Αἴμων ὅλωλεν, κατελήφθη ὑπὸ λιποθυμίας,** συνελθοῦσα δὲ ἔξηλθεν ἐν στίχ. 1180.

β') 1183 — 1243

Λεξιλογικαί ἐπαισθάνομαί τινος = ἀκούω τι. ἵνα ἴκοιμην προσήγορος εὐγμάτων = ἵνα προσελθοῦσα ἀπευθύνω εὐχάς. εὐγμάτων καὶ Παλλάδος^ς γεν. ἀντικειμ. ἐκ τοῦ προσήγορος. ἀνασπαστοῦ^ς (προληπτ. κατηγορ.) = ὥστε ἀνασπαστὸν γενέσθαι = ὥστε νὰ ἀνοιχθῇ χαλῶ = χαλαρώνω, λύω. ὑπτιος^ς (ἐκ τῆς ὑπὸ) = ὁ πρὸς τὰ δόπισθα κλίνων^ς ἀντίθετον εἶναι τὸ προηνής. δείσασα (ὁ. δέδοικα). πρὸς δμωαῖσι = εἰς τὰς χεῖρας (τὰς ἀγκάλας) τῶν θεραπαινίδων της ἀποπλήσσομαι = λιποθυμῶ. ὅστις ἦν... πλαγ. ἔρωτ. πρότ. οὐκ ἄπειρος^ς σχ. λιτότητος. παρῶν = αὐτόπτης μάρτυς ὡν. ἔρωτος^ς κούδεν παρόντω^ς θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς ἔξεφροάσθη ἡ αὐτὴ ἔννοια. μαλθάσσω = παραμυθοῦμαι, παρηγορῶ. ποδαγὸς = ὀδηγός. πόσις = σύζυγος. νηλεές (νη - ἔλεος) = μὴ τυχὸν οἴκτον (καθόσον οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ θάψῃ αὐτό). αἰτῶ = παρακαλῶ. ἐνοδία θεὸς = ἡ Ἔκατη. εὔμενεῖς (ἐπιρ. κατηγ.) = εὔμενῶς (ἔξευμενισθέντες). ὁργάς κατασχεθεῖν = νὰ κατάσχωσι, νὰ παύσωσι τὴν δογήν των (ἦν εἰζον, διότι ἔμενεν ἄταφος ἔτι ὁ νεκρὸς τοῦ Πολυνείκους). νεοσπάς θαλλὸς = νεωστὶ ἀποκοπεῖς θαλλὸς (κλάδος ἐλαίας). ὁ δὴ = ὁ, τι βεβαίως ἐκ τοῦ πτώματος (τοῦ Πολυνείκους). συγκαταίθω = καίω ὅλα ὅμοια τὰ τεμάχια. ὁρθόκρανον = ὑψηλόν. οἰκείας χθονὸς (γενικὴ τῆς ὕλης) = ἐκ τῆς πατρῷας, γενεθλίου γῆς. νυμφεῖον (κατ^τ εὐφημ.) νεκρικὸν θάλαμον. εἰσβιάνω = πηγαίνω διὰ νὰ εἰσέλθω. ὁρθίων κωκυμάτων = δέξιφώνων θρήνων. ἀμφὶ ἀκτέριστον παστάδα = εἰς τὸν ἔστεροιμένον τῶν νενομισμένων νεκρικῶν τιμῶν νυμφικὸν θάλαμον. τῷ δὲ = περὶ τὰ ὅτα δὲ τούτου. περιβιάνει ἄσημα βοῆς = πλήττει δυσδιάγνωστος φωνή. μᾶλλον ἄσσον = ἔτι πλησιέστερον τὸ μᾶλλον πλεονάζει. ἵησι = ἔκβάλλει. δυσθρήνητον ἔπος = λίαν θρηνώδη φωνήν. σαίνω = μαλακῶς πλήττω. ἵτ' ἄσσον ὠκεῖς (πλεονασμ. διὰ νὰ δείξῃ τὴν μεγάλην σπουδήν). ἀρμὸν χώματος = ἀνοιγμα τάφου. λιθοσπαδῆ = γενόμενον δι' ἀποστάσεως λίθου. στόμιον = εἴσοδος. Ἡ πλοκὴ τῶν λέξ. : ἀθρήσατε (ἀθρέω - ω), δύντες ἀρμὸν λιθοσπαδῆ χώματος, πρὸς αὐτὸ στόμιον = παρατηρήσατε, ἀφ' οὗ (χωθῆτε) διεισδύσητε εἰς τὸ ἀνοιγμα τοῦ τάφου, τὸ σχηματισθὲν ἔξ ἀποσπάσεως λίθου (καὶ προχωρήσητε) ἀκριβῶς ἔως εἰς αὐτὸ τὸ στόμιον. εἰ τὸν Αἴμονος... βραχυλογία ἀντί: εἰ αὐτός ἔστιν ὁ φθόγγος

(ἡ φωνὴ) τοῦ Αἴμονος, δὸν ἀκούω. *κλέπτομαι* = ἀπατῶμαι. *ἄθυμος* = ἥτο χωρὶς καρδιά, εἰχε χάσει τὸ ἥθικόν του. ἐν λοισθίῳ τυμβεύματι = εἰς τὸ ἐνδότατον μέρος τοῦ θοιωτοῦ τάφου. *βρόχος μιτώδης* = βρόχος (θηλειὰ) ἀπὸ μίτους (κλωστές, λωρία). *σινδὼν* = λινοῦν ὑφασμα. *καθημμένη* (καθάπτομαι) = κρεμασμένη. τὸν δὲ (Αἴμονα) *προσκείμενον* ἀμφὶ μέσσῃ *περιπετῆ* = νὰ ἔχῃ ἐναγκαλισθῇ αὐτὴν ἐκ τοῦ μέσου. *εὔνης* = τῆς μνηστῆς. *ἀποιμώζω* = θρηνῶ μεγαλοφρόνως. *φθιοράν* = ἀπώλειαν. *τῆς πάτω* = ἥ δποία τώρα πλέον ἥτο πάτω εἰς τὸν Ἀδην. *στυγνὸν* = ἀπαισίως. *δύστηνον λέχος* = τὸν δυστυχῆ (κακότυχον) γάμον. ἐν *τῷ* (τίνι (ξυμφορᾶς (γεν. διαιρετ.) *διεφθάρης*; = εἰς ποῖον βαθμὸν τυφλώσεως ἔχασες τὸν νοῦν σου; *ὅσσοισι* = ὅφθαλμοῖς. *ἰκέσιος λίσσομαι* = θερμοπαρακαλῶ. *παπταίνω* = προσβλέπω. *διπλοῦς κνώδοντας* = τοὺς δύο ἔκατέρωθεν τοῦ ξίφους κατὰ τὸ τέλος τῆς λαβῆς προέχοντας σιδηροῦς ὄδόντας. Ἐδῶ σημαίνει: τὸ ἀμφίστομον ξίφος. *φυγαῖσιν* = πρὸς φυγὴν. *ἀμπλακίσκω* = ἀποτυγχάνω. *αὐτῷ κολωθεὶς* = ὅργισμεις καθ' ἔαυτοῦ (διὰ τὴν ἐπιχειρηθεῖσαν ἀνόσιον πρᾶξιν κατὰ τοῦ πατρός του). *ώσπερ εἶχε** δηλ. ἀνευ ἄλλης προπαρασκευῆς καὶ παρελεύσεως χρόνου. *ἐπενταθεὶς* = ἀνατείνας τὴν χεῖρα καθ' ἔαυτοῦ. *ἥρεισε* = ὕθησεν, ἐνέπηξε. *μέσσον* (κατηγ. τοῦ) *ἔγκος* = μέχρι τοῦ μέσου τοῦ ξίφους. *ὑγρὸν* = χαλαρόν, ἀτονον. *ἔτ' ἔμφρων* = ἔχων ἀκόμη τὰς αἰσθήσεις του. *φυσιῶ* = φυσῶ ἰσχυρῶς, ἀναπνέω δυνατά. *ὅξειαν* = ὁρμητικήν. *φοινίου σταλάγματος* = φοινικοῦ αἵματος. *τὰ νυμφικὰ τέλη λαχῶν* = τελέσας τὴν γαμήλιον τελετήν. *δείλαιος* = δ δυστυχῆς. τὴν ἀβουλίαν (κατὰ πρόληψιν).

Πραγματικαί. Παλλάδος θεᾶς* καὶ ἔδω δ Σοφοκλῆς, δπως καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις, ἀναφέρει τὴν Παλλάδα Ἀθηνᾶν, ἵνα περιποιηθῇ τοὺς Ἀθηναίους, πρὸ τῶν δποίων παίζεται τὸ δρᾶμα. *κλειθρα ἀνασπαστοῦ** κλειθρα εἰναι οἱ δύο μοχλοὶ ἔσωθεν τῆς θύρας, εἰς ἔξ ἀριστερῶν καὶ εἰς ἔκ δεξιῶν, διὰ νὰ ἀνασπασθῇ δὲ (νὰ ἀνοιχθῇ) ἥ θύρα, ἔπειτε νὰ ἀποσυρθοῦν οἱ μοχλοί. *οὐκ ἀπειρος* (τί ἐννοεῖ διὰ τούτου;) ἐνοδία θεός* ἥ Ἐκάτη διέτοιβεν εἰς τὰς δύος, τὰς τριόδους καὶ τοὺς τάφους, διὸ καὶ Ἐνοδία, Τριοδῖτις, Τυμβιδία ἐπεκαλεῖτο κ.λ. *οἰκείας χθονός** ἴδιον χαρακτηριστικὸν παντὸς Ἐλληνος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων εἶναι νὰ ποθῇ νὰ ταφῇ ἐν τῇ γε-

νευθίλιφ γῆ, καὶ μόνον οἱ ἔχθροὶ τῆς πατρίδος ἄταφοι ἐρρίπτοντο μακρὰν τῶν δρίων αὐτῆς. Θαπτόμενος ἥδη ὁ Πολυνείκης ἐν τῇ πατρῷᾳ γῆ παύει νὰ είναι πλέον φυγάς καὶ ἔχθρὸς αὐτῆς. λιθόστρωτον· μὲ πέτρες καὶ ὅχι μὲ τάπτητας κλπ., ὅπως θὰ ἦτο ἐστρωμένος ὁ νυμφικὸς θάλαμος. Ἱτ' ἄσσον κ.τ.λ. ὁ Κρέων προαισθανόμενος μέγα κακόν, ἀντιλαμβάνεται, ὅτι χάνει τὸ θάρρος καὶ τὰς δυνάμεις του καὶ ἀναθέτει εἰς τοὺς θεράποντας νὰ πλησιάσουν εἰς τὸν τάφον. ἀριδὸν χώματος κ.τ.λ.: οἱ τάφοι οὗτοι ἥσαν μὲν λιθόστρωτοι, ἀλλ' εἴχον καλυφθῆ διὰ χώματος καὶ ὡμοίαζον ἔξωθεν πρὸς γηλόφους. Τῶν τοιούτων τάφων ἡ θύρα ἀπεκλείετο διὰ λίθων, ἵσως μάλιστα οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐτάσσοντο τοιουτορρόπως, ὥστε εἰς αὐτῶν ἀποσπάμενος ἀπετέλει τὸν ἀριδόν, δν ἀνατρέψει ὁ συγγραφεὺς. Τοιούτους τάφους σινδόνος* σινδόνα ἔννοεῖ τὸ λινοῦν ὑφασμα, τὸ δόποιον συνέστρεψε καὶ ἔκαμε βρόχον. Τὸ ὑφασμα δὲ τοῦτο ἐχρησιμοποίει ἢ ὡς ζώνην ἢ ὡς κρήδεμινον (δηλ. κεφαλόδεσμον) ἢ ὡς κάλυμμα τῆς κεφαλῆς φθάνοντος ἐκατέρωθεν μέχρι τῶν ὄμβων.

γ') 1244 — 1276

Λεξιλογικαί. τί (κατηγορ. τοῦ τοῦτο) = πῶς. φρούδη = ἀπῆλθε. θαμβέω = εἶμαι ἐκπεπληγμένος, εἶμαι ἔκθαμβος. βόσκομαι = ἐλπτρέφομαι μὲ ἐλπίδας. (Ἡ Εὐρυδίκη ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα διὰ τῆς μέσης βασιλείου θύρας, χωρὶς νὰ εἴπῃ τι). ἄκη = λύπη, ἐδῶ συμφοράν. ὑπὸ στέγης ἔσω* τὸ ἔσω πλεονάζει· προθήσειν = ἀλλ' ὅτι θὰ προβάλῃ, θὰ ἀναθέσῃ. Ἡ σύνταξις: βόσκομαι δ' ἐλπίσιν κλύνονταν (αἰτιολ. μετ.) ἄκη τέκνου οὐκ ἀξιώσειν στένειν ἐς πόλιν ἀλλὰ προθήσειν δμωαῖς (= εἰς τὰς θεραπαινίδας) στένειν (= θρηνεῖν) οἰκείον πένθος ὑπὸ στέγης ἔσω. γνώμης = συνέσεως. γν. ἄπειρος = ἐστερημένη συνέσεως, ἀνόητος. ἀμαρτάνειν = νὰ κάμην ἀτοπόν τι (δ μὲν ἄγγελος ἔννοει βεβαίως ὅτι δὲν θὰ παρεκτραπῇ θρηνοῦσα δημοσίᾳ, οἱ δὲ θεαταὶ ἔννοοῦσιν ἐπικείμενον ἀπονενομένον διάβημα αὐτῆς). ἐμοὶ δ' οὖν = εἰς ἐμὲ δμωας ἐν πάσῃ περιπτώσει. εἰσόμεσθα (ὁ. οἰδα): ἐτέθη δριστ. μελλ. ἀντὶ οὐποτακτ. εἰδῶμεν. βάρον = ἐπίφοβον, σοβαρόν. κατάσχετον = κρυφὴν τινα πρόθεσιν. κρυφῆ = μὲ τὴν σιωπήν της. παραστείχω = εἰσέρχομαι. βάρος τῆς σιγῆς (ἡ γεν. είναι οὐποκειμ.)

= ἡ σιγὴ ἐνέχει σοβαρόν τι (ὁ ἄγγελος ἀκολούθως εἰσέρχεται εἰς τὰ ἀνάκτορα). ἐφήκει = ἤλθεν, εἶναι παρών. ἐπίσημον μνῆμα = φανερὸν σημεῖον. εἰ ̄θέμις εἰπεῖν* διὰ τούτων μετριάζει τὴν κατηγορίαν κατὰ τοῦ Κρέοντος : « αὐτὸς ἀμαρτών ».

στροφὴ ή α'. δυσφρόνων φρενῶν (ὁξύμωδον) = ἀφρονος νοῦ. στερεὰ (ἀντὶ στερεῶν εἰς τὸ φρενῶν) = ισχυρογνώμονος (νοῦ). θανατόεντα = θανατηφόρα. ἐμφυλίους = συγγενεῖς. ἄνολβα ἐμῶν βουλευμάτων = ἄνολβα (= ἀτυχῆ) ἴδικά μου βουλεύματα. ξὺν νέῳ μόρῳ = μὲ θάνατον καινοποεπῇ (διότι ηντοκτόνησε καὶ μάλιστα ἔξ αἰτίας τοῦ πατρός). ἀπελύθης* ἐνν. τοῦ ξην. τὴν δίκην = τὸ δίκαιον. τότε* ὅτε προεκήρυξσον τὸ κήρυγμα περὶ μὴ τοφῆς. ἄρα* ὡς βλέπω ἐκ τῶν ὑστέρων. μέγα βάρος = μεγάλην συμφοράν. ἐνέπαισεν ἐμῷ κάρᾳ = παίσας ἐνέβαλεν εἰς τὴν κεφαλήν μου. Ἡ κανον. πλοκὴ τῶν λέξ. : θεδες δ' ἄρα ἔχων με (κατέχων με ὅλως ἐν τῇ ἔξουσίᾳ του) ἔπαισε τότε μέγια βάρος ἐν ἐμῷ κάρᾳ. ἐνέσεισε δέ με ἐν ἀγρίαις ὁδοῖς = μὲ ἐνέβαλε δὲ εἰς ἄγρια βουλεύματα. λακτάτητον (λάξ - πατῶ) προληπτ. κατηγορ. = ἦν ἐλάκτισε διὰ τῶν ποδῶν του. πόνοι δύσπονοι βροτῶν = βάσανα τῶν ἀνθρώπων, ποὺ γεμίζουν πικρίας τὸν βίον των.

Πραγματικαί. οὐκ ἀξιώσειν ἐξ πόλιν στένειν. ἐθεωρεῖτο ἄτοπον τὸ νὰ θρηνοῦν αἱ γυναικες δημοσίᾳ, ἥτο δὲ συνήθεια νὰ μυρολογοῦν αὐται μετὰ τῶν θεραπαινίδων των ἐντὸς τῆς οἰκίας (πρβλ. Ἰλιάδ. X 340, 515). καὶ μὴν ὅδ' ἄναξ ἐφήκει... εἰσέρχονται ἐκ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου δ Κρέων μετὰ τῶν ἀκολούθων του, φέροντες τὸν νεκρὸν Αἴμονα, ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἔχει τὰς χεῖρας δ Κρέων. ἐν δ' ἐσεισεν ἀγρίαις ὁδοῖς* οἱ ἀνθρωποι τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων, τὴν αἰτίαν τῶν δυσβουλιῶν αὐτῶν συχνάκις ἀπέδιδον εἰς τοὺς θεούς.

δ') 1277 — 1305

Λεξιλογικαί. ἔχων τε καὶ πεντημένος* ἐνν. ἀντικ. κακά φέρων = κρατῶν· ἡ κανονικὴ σειρὰ τῶν λέξεων : ἔοικας ἥκειν ἔχων τε καὶ πεντημένος κακά, τὰ μὲν (ἐνν. τὸν Αἴμονα), τὰ δὲ (ἐνν. τὴν Εὑρυδίκην) τάχα δψεσθαι (καθ' ἔλειν πρὸς τὸ πλησιέστερον ἥκειν, ἀντὶ τοῦ δψόμενος). ἥ = ἀρά γε ; παμμήτωρ = ἡ καθ' ὅλα (ἡ γεννήσασα τὸν

Αἴμονα καὶ μέχρι τοῦ τάφου ἀκολουθήσασα αὐτὸν) μήτηρ. νεοτόμος = δὲ νεωστὶ πλήξας.

ἀντιστροφή. δυσκάθαρτος = δυσεξιλέωτος (μὴ ἀρκεσθεὶς εἰς τὴν μεταμέλειαν τοῦ Κρέοντος, ἀλλ' ἀπαιτήσας καὶ δύο θύματα, τὸν Αἴμονα καὶ τὴν Εὑρυδίκην). κακάγγελτα ἄχη = λύπας διὰ τῶν ἀπαισίων εἰδήσεών σου. προπέμπω = ἔξαπολύ, προξενῶ. θροῶ = λέγω. ἐπεξειργάσω = ἀπετελείωσες (ἔδωκες τὸ τελειωτικὸν πλῆγμα). σφάγιος = γεννόμενος διὰ σφαγῆς. ἐπ' ὀλέθρῳ = εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ νίοῦ μου· ἡ σύνταξις: τίνα νέον σφάγιον γυναικεῖον μόρον λέγεις ἀμφικείσθαι μοι ἐπ' ὀλέθρῳ (τοῦ νίοῦ); οὐκ ἐν μυχοῖς ἔτι = δὲν εἶναι πλέον εἰς τὸ βάθος τοῦ οἴκου (διότι αἱ θύραι ἥνοιχθησαν). ἔναντα = ἀπέναντι. πότμος (πίπτω) = (κακὴ) τύχη. ὀξύθηκτος ὁξώς ἥκονημένος (θήγω = ἀκονίζω), κοπτεός. βωμία = οὖσα εἰς τὸν βωμόν. λύει = παρέλυσε. κελαινὰ (κατηγορ. προληπτικὸν) = ὥστε γενέσθαι κελαινὰ = ἡ νῦν τοῦ θανάτου ἐκάλυψεν αὐτά. λάγχη (τὸ) = μοῖρα. λοίσθιον (ἐπιρροημ. διορ.) = τέλος δέ. ἐφυμνῶ = καταρῶμαι.

Πραγματικαί. τὰ μὲν πρὸ τῶν χειρῶν* οἱ θεράποντες φέρουσιν ἐπὶ φρερέτοις τὸ πτῶμα τοῦ Αἴμονος, ὃ δὲ πατὴρ διὰ τῆς χειρός του περιβάλλει αὐτό. "Αἰδουν λιμήν, δὲ λιμὴν τοῦ θανάτου, λέγεται δὲ οὗτον, διότι ἐκ τῆς τρικυμιώδους ζωῆς δέχεται ὡς λιμὴν γαλήνιος πάντας. ὁρᾶν πάρεστιν* ἀνοίγεται ἡ μέση πύλη τῶν ἀνακτόρων καὶ ἐκφέρεται διὰ μηχανήματος (τοῦ ἐκκυκλήματος) ὃ νεκρὸς τῆς Εὑρυδίκης: κακὰς πράξεις ἐφυμνήσασα* πῶς χαρακτηρίζεται ὃ ἄγγελος, ἀναφέρων ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ Κρέοντος τοὺς λόγους τῆς Εὑρυδίκης περὶ κακῶν πράξεων αὐτοῦ;

ε') 1306 — 1353

Λεξιλογικαί. στροφὴ β'. ἀνέπταν = ἀνέπτην (ἀναπέτομαι) = ἐτερόμαξα, ἐπετάχτηκα ἀπὸ τὸν φόβον μου (ἐπειδὴ ἥκουσε τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου περὶ τῆς ἐκστομισθείσης ἐναντίον του κατάρας τῆς Εὑρυδίκης: «ἐφυμνήσασα τῷ παιδοκτόνῳ»). ἀνταίαν (ἐνν. πληγὴν) = ἐμπρὸς εἰς τὸ στήθος. τί μ' οὐκ ἔπαισεν (ἰσοδυν. μὲν ἐντονον προτοπὴν) = ἐμπρός, ἀς μὲ κτυπήσῃ τις. ἀμφίθηκτος = ἀμφίστομος. συγκέκραμαι = ἔχω συνδεθῆ ἀναποστάστως. δύα = δύη = δυστυ-

χία (προσωποπ.). ἐπισκήπτομαι = κατηγοροῦμαι. τῶνδε μόρων κάκείνων^ο διὰ μὲν τῶν α' ἐνν. τὸν θάνατον τοῦ Αἴμονος, διὰ τῶν β' τὸν τοῦ Μεγαρέως. Ἡ κανον. σειρὰ τῶν λέξεων : (ἐνν. ἐκ τῶν προηγ. : ὁρθῶς θρηνεῖς λέγων ταῦτα) ἐπεσκήπτου γε πρὸς τῆς θανούσης, ὡς ἔχων αἰτίαν τῶνδε κάκείνων μόρων. ποίφ δὲ τρόπῳ κάπελύσατο ἐν φοναῖς ; = καὶ μὲ ποῖον δὲ τρόπον φονεύσασα ἑαυτὴν ἀπέθανεν ; ὅπως = μόλις. ὁξυκώνυτον = τὸ δποῖον ἔθρηνησε μὲ δξείας φωνάς. τάδε οὐ ποθ' ἀρμόσει ἔξ ἐμάς αἰτίας ἐπ' ἄλλον βροτῶν = ἡ αἰτία (ἡ εὐθύνη) αὐτῶν ἐδῶ τῶν δεινῶν οὐδέποτε θὰ μεταβιβασθῇ ἀπὸ ἐμὲ εἰς... καίνω = φονεύω. φάμ' = φαμὶ = φημί. ἔτυμον = τῷ ἀληθείᾳ. ἐν κακοῖς = ἐν μέσῳ τῶν κακῶν (θέλει νὰ εἴπῃ ἐνταῦθα, ὅτι ἡ ἀπομάρυνσις τοῦ Κρέοντος ἀπὸ τοῦ νὰ βλέπῃ τοὺς νεκροὺς εἶναι κέρδος δι' αἰτόν, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ γίνη λόγος περὶ κέρδους). βράχιστα = συντομώτατα. Ἡ σύνταξις εἶναι : κράτιστα γάρ τὰ ἐν ποσὶν κακά (ἐνν. ἐστὶν) ὄντα (ὑποθ.) βράχιστα. Ἡ σύντ. προσωπ. ἀντὶ ἀπροσώπου : κράτιστον γάρ ἔστι βράχιστα εἶναι τὰ ἐν ποσὶν (ποδὸς τῶν ὀφθαλμῶν) ὄντα κακά. (Γίνονται δὲ συντομώτατα τὰ κακά, ἀν ἀποχωρήσῃ δ Κρέων τὸ ταχύτερον ἀπὸ τῆς ὄψεως τῶν πτωμάτων, εἶναι δηλ. ἐμμεσος ὑπόδειξις τοῦ χοροῦ πρὸς τὸν Κρέοντα νὰ ἀποχωρήσῃ).

ἀντιστροφ. β'. τέρμιος ἡμέρα = ἡ τελευταία ἡμέρα (τοῦ θανάτου) ὕπατος = ἔσχατος. Ἡ σύντ. : φανήτω δ ὕπατος ἐμῶν μόρων (μιορῶν) ἄγων μοι κάλλιστα τερμίαν ἡμέραν. τῶν προκειμένων τι = ἐκ τούτων τι, ὅσα ἡ παροῦσα περίστασις ἀπαιτεῖ. (Ἐνν. τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν). τῶνδε^ο δηλ. τοῦ θανάτου σου. ὅτοισι (δηλ. τοῖς θεοῖς). ταῦτα (δηλ. τὸν θάνατον). συγκατεύχομαι = εὔχομαι δλα δμοῦ, συγκεφαλαιώσας εὔχομαι. μάταιον = τὸν μηδὲν ὄντα, τὸν ἀχρηστὸν. ἵδω = νὰ προσβλέψω. πᾶ κλιθῶ = ποῦ νὰ στηριχθῶ (ἀφ' οὐ ἔχασα ἥδη πάντας). λέχριος = πλάγιος, πεπτωκώς. τὰν χεροῖν^ο ἐνν. τὴν γυναῖκα καὶ τὸν Αἴμονα. τὰ δὲ = ἀφ' ἐτέρου δέ. ἐπὶ κρατὶ = εἰς τὴν κεφαλήν μου. πότμος = μοῖρα. δυσκόμιστος = ἐκεῖνος, δν δυσκόλως φέρει τις, δ ἀνυπόφορος, δ ἀφόρητος. εἰσάλλομαι = εἰσοδοῦ, ἐνσκήπτω. Ἀφ' οὐ δ Κρέων εἴπε τοὺς τελευταίους του λόγους, ἀπῆλθεν ὁδηγούμενος ὑπὸ τῶν θεραπόντων του, δ δὲ χορὸς ἀκολούθως, καθ' ὅν χρόνον ἀπέοχεται λέγει τοὺς τελευταίους ἔξ στίχους, ἐν οἷς

ἔννυπάρχει ἡ ἥθική τοῦ δράματος ἀρχή. τὸ φρονεῖν = ἡ φρόνησις, ἡ εὐβούλια. πολλῷ πρῶτον = πρώτιστον, κυριώτατον. τά γ' εἰς θεοὺς = τούλαχιστον ὅσον ἀφοῦ εἰς τοὺς θεοὺς (καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ὁρίζομένους νόμους). ἀσεπτῷ = ἀσεβῶ. μεγάλοι λόγοι = μεγαλαυχίαι, κομπορρημοσύναι. μεγάλας πληγάς ἀποτείσαντες = πληρώσαντες μεγάλας ποινάς, δηλ. διὰ μεγάλων δυστυχημάτων τιμωρηθέντες. μεγάλοι λόγοι μεγάλας πληγάς* παρήχησις. ὑπέροχανχος = ὑπερήφανος. γῆρας (μεταφορικῶς) = μὲ τὸν χρόνον, ἀργά (μετὰ τὴν τιμωρίαν). ἐδίδαξαν (γνωμικὸς ἀριστος) = συνήθως διδάσκουν τοὺς ἄλλους.

Πραγματικά. μέλλοντα ταῦτα... ὁ χορὸς ἀφ' ἐνδός μὲν εὐσχήμως κατακρίνει ὡς ἀνόητον τὴν ὑπὸ τοῦ Κρέοντος ἐπίκλησιν τοῦ θανάτου, διὸ καὶ δικαιολογεῖται ὁ Κρέων ἐν στίχ. 1336, ἀφ' ἔτερου δὲ ἐπιζητεῖ νὰ ἐπισπευσθῇ ἡ ταφὴ τῶν νεκρῶν πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ Κρέοντος. τὸ φρονεῖν πρῶτον κ.τ.λ. ἡ εὐβούλια δηλ. κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀρχαίων ἐθεωρεῖτο ὡς μέρος τῆς εὐδαιμονίας, καὶ μάλιστα πολὺ πρῶτον, ἵτοι ἀριστον, ἐνῶ ἀντιθέτως ἐν στίχῳ 1051 εἴδομεν ὅτι τὸ μὴ φρονεῖν πλείστη βλάβη ἐστί.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

Σελ.

A. Εἰσαγωγὴ	7
B. ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ	
1. Κείμενον	19
2. Ἐρμηνευτικὰ σημειώσεις	69
C. ΑΝΤΙΓΟΝΗ	
1. Κείμενον	139
2. Ἐρμηνευτικὰ σημειώσεις	185

*Ἐπιμελητὴς ἐκδόσεως ΣΠΥΡ. ΜΑΓΓΙΝΑΣ (ἀπ. Λ. Σ. ΟΕΣΒ 7803, 10 - 2 - 56).

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιόσημον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

*Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλίοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψύτυπον.

*Ο διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρος 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (*Ἐφ. Κυβ. 1946, Α 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Ε' / Z', 1956 (VII) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 25,000

*Εκτύπωσις — Βιβλιοθεσία ΧΡ. ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ — Καπνοκοπτηρίου 6

Εἰς ωστό = εἰςφέλει.
Εἰς απόχω = εἰσερχοστρα.
ναιμήσ σοιώ = έρχωσι.
κακής πάσχω = κακόντασθε.
Εἰς πράγματα = εἰςπάρω.
ναιμήσ πράγματα = διαβρώσι.
Ἐκκατάστασης αριθμού = διενάριστη.

Γιαν
σίων
προσόπου
προσόπου
προσόπου
προσόπου
προσόπου
προσόπου
προσόπου

